DECISIONES SACRAE ROTAE PRAECLARA,

subtiliq. iuris arte, & doctrina excultæ.

Per R. P. D. Cæsarem de Grassis Nobilissimum Bononiensem, Apostolicum Prothonotarium, eiusdemque Rotæ Auditorem, causarumque huiusmodi relatorem præstantissimum, atque integerrimum lucubratæ.

Quas ab Auctoris ei proposito exemplari, Paulus Granuccius V. I. C. Luca oriundus, & Prothonotarius Apostolicus ad communem studiosorum vtilitatem fideliter descripsit, ad Decretalium titulos reduxit, atq. epithomatibus, rerum summis, varijsque indicibus à pio lectore haud fortasse despiciendis locupletauit.

Cum inserto priuilegio etiam pontificio, ne intra decennium sub pœna adhuc excommunicationis eo ipso incurrenda ab alijs imprimantur, neque etiam ad vsum alibi impressę retineantur, nisi dicti domini Granucci propriâ manu subscriptę.

ROMAE, Apud Paulum Bladum Impressorem Cameralem.
M. D. LXXXX.

CÆSAR . DE GRASSIS . SACR . ROT . ROM . AVDITOR

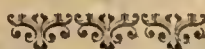
SERENISSIMO PRINCIPI FERDINANDO MEDICI,

Magno Etruriæ Duci.

CAESAR GRASSIVS S. P. D.

VR Serenissimum tuæ celsitudinis nomen, præscripserit sibi Grassiorum liber, Ferdinande Medices Magne Dux Etruriæ, reddenda causa non est: si enim non præscripsisset, fuisset potius reddenda. Cui enim ignotum est, Grassiorum familiam esse Mediceę addictissimam, plurimorumque beneficiorum magnitudine deuinctissimã? Ac, ne vetera commemorem, quot, & quanta Cosmus pater tuus, Vir optimus, & tum secundissimis rebus omnibus, tum etiam te filio dignissimus sua sponte contulit in Gasparem, quem in familiaribus habuit? in Carolum, cui, apud Pium Quintum suffragatus est in adeptione Cardinalatus? Quot, qui ei successit in pulchritudine ditionis, & famæ, Franciscus frater tuus in Hannibalem, cui nescienti, Pisanum Episcopatum à Gregorio tertiodecimo impetrasset, nisi iam pridem eum Pontifex Maximus ad grauia quædam negotia in Hispaniam destinasset? Ac, ne illud quidem obscurum est, qua significatione voluntatis, excipiantur Præsules Grassii à tuis Etruriæ populis illac transeuntes. Demum quàm amicè superiore anno, ad apparatissimas nuptias tuas, quæ nunc incredibili totius orbis Christiani lætitia, optatissimos fructus edere cœperunt, Ioannem Antonium Fauentinorum Episcopum inuitaueris, ac liberaliter acceperis. Et ferendum erat, vt tantam humanitatem Ducum amplissimorum Grassij, cum possent, nõ aliquo munere, paruo quidem illo, sed tamen munere prosequerentur? Quamquam non est munus Grassiorum dicendũ, quod cum in tuæ celsitudinis manus peruenerit, mutata veluti natura, magnum esse incipiet, vt à te magis Grassij accepisse donum, quàm donasse aliquid videantur. Iuuerit autem hac ipsa etiam in re erga tuam Excelsitatem auxisse obseruantiam nostram, tantorumque officiorum seruitutem testimonio astrinxisse sempiterno.

PRAEFATIO AD PIVM LECTOREM.

X humanis omnibus artibus, ac disciplinis, quæ, Deo auctore per homines inuentæ, ac per totum ferè orbem terrarum propagatæ videntur, nullam esse, quæ cum iuris ciuilis prudentia, comparari queat, est ab ipsius mũdi prope incunabilis non solùm communi opinione, sed etiam re ipsa comprobatũ. Facit enim ipsa, quod propositum est singulis, vt in summa pace, otio, concordia, & tranquillitate viuatur. Quippe, cum suum ius tribuitur vnicuique, & virtutes afficiuntur honoribus, ac præmijs, malefacta supplicijs, & ignominia coercentur, existit illa rerum æqualitas, & cõspiratio, qua & familiæ opulentæ, & cognationes concordes, & societates multorum florentes, & ciuitates beatæ esse videantur. Sol quidã est splendor iuris ciuilis inter homines, qui cum adest, res omnes illustrat, earumque speciem ponit ante oculos: cum abest, ita tristem reddit hanc rerum omnium vniuersitatem, vt nulla officij pulchritudo, nullum hominum decus, aut lumen appareat. Vt vel ex hoc argumẽtari liceat, quanti faciendi sint viri sapientissimi, qui hac prẽstãtissima scientia præditi, non vni tantũ, aut alteri ciuitati, sed omni etiam generi hominum consulere voluerunt. Quid enim aliud sunt consulti iuris, nisi magistri morum, doctores virtutum, parentes mortalium, immortalium ęmulatores, non modo administri? eorum videlicet dicta pro effatis, consulta pro legibus, responsa pro oraculis habentur. Quod cum verum sit vbicumque terrarum, quanto verius, ac iustius Romę, in hac Vrbe, quæ est arx Christianorum, propugnaculum Religionis, caput orbis terræ, & cæli quodammodo simulacrum? Atqui cum multi sint in hac luce, qui præsunt iuri dicundo, & causis componendis, cœtum illum duodecim virorum, litibus iudicandis, cui (ad similitudinem fortasse cęlestium orbium) Rotæ nomen impositum, præstare cæteris, vel magnitudo rerum, de quibus cognoscit, sine controuersia ostendit. Ex quo fit, vt non nisi viri doctissimi, integerrimi, grauissimi cooptentur. Ex eoque numero per multi in Collegium Cardinalium, & ad regimen ipsum Christiani orbis promouentur. Ex hoc porrò cœtu duodecimuirali, seu potius ex hoc templo iustitiæ, non dici potest, quàm multa oracula edantur quotidie, vtilissima quidem, sed vtiliora multò futura, si cum alijs communicarentur; vt non solùm in tempus pręsens iuuarent iudicio, sed etiam in futurum exemplo. Et factum est non rarò illud, vt darentur in vulgus; sed non nimium sępe, quod maximę grauitatis, & modestię viri esse sapientes mallent, quàm videri. Neque verò quisquam ex illis emisisset vigilias suas, nisi amicorum rogatu, hortatuque multorum extortę propemodum fuissent. Vt olim factum est viro excellentissimo, omnique laude dignissimo ACHILLI, & nuper eius germano, eiusdem iuris intelligentiæ, & vitę integritatis CAESARI de Grassis. Qui videlicet in re antiquum familiæ splendorem, & decus reddiderunt. Fuit enim semper ipsa, vt generosa quędam arbor, pulcherrimis distincta floribus, & fructibus onusta suauissimis.

Hinc HILDEBRANDVS mira vir religione, moderatione, animi prudentia ab Eugenio tertio adscriptus in Collegium Cardinalium fuit.

Deinde LESBIVS fratris filius ab Alexandro sexto Cardinalis creatus eumdem numerum auxit, & ornauit.

Nec verò paruum ornamentum attulit illustri familię de Grassis, maximæ vir ingenii, acerrimique iudicij GASPAR, qui & Senatorem Romæ, & Perusiæ gubernatorem cum summa laude egit.

Nam quid dicam de ANTONIO quẽ vsque eo liberalium artium studiũ, & religionis extulit, vt Bononiensis primùm Ecclesię Archipresbyter, & Canonicus, Referendarius, Rotę Auditor deinde, & Episcopus Tyburtinus ab Innocẽtio octauo factus, ita excelluit, vt Maximilianus Imperator

Imperator propter singularem hominis sapientiam eius consilio vti voluerit?

Quanta autem fuit ACHILLIS prioris, magnitudo animi, quanta consilij præstantia. Is primum Bononiensis Ecclesiæ Archipresbyter, tum Rotæ Auditor, tū Episcopus Tifernas, à Iulioque secundo in Franciam missus Apostolicus Nuntius ad Heluetios, hæreseos causa comprimendę, deinde ad Imperatorem, ea diligentia suscepit negotium, ac fide confecit, vt patria exorante, Cardinalis pronunciatus sit, eam præcipuè ob causam, vt quod erat Pisis concilium coactū contra Pontificem, ipsius auctoritate, & sapientia, aliorumq. Cardinalium comprimeretur. Hic Episcopatum Bononiæ obtinuit, Alexandrum Palæotum optimum ciuem, qui publicas ob contentiones in Arcem Sancti Angeli coniectus fuerat, e carcere liberauit. Comitatum, dominium, & iurisdictionem in agro Bononiensi, familiæ de Grassis reliquit.

Eodem tempore AGAMEMNON Rempublicam capessens à Iulio secundo adscriptus in Concilium virorum quadraginta Ciuitatis regendæ.

BALTASSAR, post hos, Bononiæ Archipresbyter ita præclarè se gessit, vt à Leone X. Tifernatum Vrbi Episcopus præficeretur.

Non minorem laudem consecutus PARIS, ab eodem Leone declaratus Episcopus Pisauri, & magister cærimoniarum qui Magistratus committebatur eo tempore viris dignitate Episcopali pręstantibus eius virtutis excellentiam, & multiplicem cognitionem rerum, pręclara, quæ reliquit posteris, ingenij monumenta testantur.

GRATIANVS deinde honestissimo otio, & mentis tranquillitate delectatus, contentus Archipresbyteratu, & Canonicatu qui propè hęreditarius videtur fuisse familię de Grassis aptus ex sese, nihil maluit, quàm vt operam poneret in studijs, & parta iam scientia frueretur.

HIERONYMVS porrò eques auratus inter quadraginta viros à Paulo III. adscitus est.

In eadem ei dignitate, IO. ANTONIVS maioris Cęsaris filius, Paulo IIII. concedente, successit, vir, & sua virtute, & felici septem filiorum prole, maximè excellens. Fuit enim eorum vnusquisque Illustris, & honore, qui fructus est quidam virtutis ornatus.

Hoc ordine ACHILLES, vnus è duodecim iuris Rotę Romanæ, is cuius decisiones sunt editæ, cuius quidem ita probata solertia est, vt ob honestā laborum mercedē Nuntij Veneti dignitate, & Faliscorum Episcopatu sit decoratus. Hoc munere cum fungeretur, & Tridentino Concilio interfuit, & Archiepiscopum Maguntinum electorem Imperii nomine Pontificis est allocutus.

IVLIVS CAESAR ad Christi militiam, renunciatis seculi deliciis. se adiunxit, disciplinam secutus, eius Congregationis, quæ, montis oliueti, dicitur. quod cum agit, fugiens seculares dignitates, religiosas non effugit. quippè eius religionis, in quam se abdiderat, conspirantibus omnium suffragijs Generalis magister declaratus.

GASPAR auratus eques maiorum insistens vestigijs, quadraginta viralem dignitatem in familia post mortem Io. Antonij patris Pontificis auctoritate propagauit.

CAROLVS item Archipresbyter, Iulio III. cui intimus familiaris erat, ita acceptus, & gratus, vt eum esse iusserit Episcopum Montis Falisci, Camerę Apostolicę Clericum, Perusiæ, Vmbriæ, Romęque Gubernatorem, quibus omnibus in muneribus tam multa dedit æquitatis, fidei, integritatis exempla, vt eum Pius V. (quo erat iudicio in deferendis Magistratibus) in Cardinalium Collegio esse voluerit. O stirpem amplissimam, quam tàm multi illuminarunt egregij viri, vt eorum singuli quamlibet familiam illustrare potuissent.

Verùm mittam PARIDEM, virum dotissimum, & singularem, optimis moribus, & bonis artibus egregiè instructum, cuius nunc restat filius optimę indolis Gabriel, nomine, susceptus ei, ex insigni Matrona Ipolita sua vxore, Nepte Gabrielis Cardinalis Palæoti, Archiepiscopi Bononiensis.

Non relinquam HANNIBALEM, & ipsum Archipresbyterum, qui cum annos sexdecim Bononiæ ius ciuile professus esset, Romam cum venisset, Illustrissimi Guidonis Ascanij de Sancta Flora, Cameræ Apostolicæ Camerarij locum tenuit, tanta commendatione innocentiæ, vt vtriusque signaturæ Referendarius à Pio V. factus, ab eodemque datus Consiliarius eius sororis nepoti Michaeli Bonello Alexandrino Cardinali. Cum enim mitteret Legatum de latere in Franciam, Hispaniam, Lusitaniam, quo tempore Hannibal quædam etiam negotia nominatim in mandatis habuit, de componendis controuersiis iurisdictionis inter Illustrissimum Carolum

Borro-

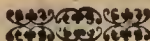
Borromæum Cardinalem, & ministros Regios Mediolanenses, & feliciter ad finem perduxit. Quas ob causas sancti officij inquisitionis consultor, causarum confidentiæ iudex, & Romani gymnasij Rector à Gregorio tertiodecimo constitutus, ab eodemque ad Regem Hispaniæ, dein ad Henricum Poloniæ, paulò post Galliæ Regem missus; propter quæ missus erat negotia, prudentissimè expediuit. Ab eodem præponitur Episcopatui Fauentinorum, postea Campaniæ, & Maritimæ visitandæ. Hoc dum exequitur, prælatos, Clerum, omnesque Ecclesias Apostolica auctoritate lustrauit. dein præfectus Aemiliæ pro legato ea magnitudine animi, & consilij, vt dignus sit habitus, qui Clericus Cameræ fieret, & Sixti Quinti auctoritate Picentum prouinciæ Apostolicus Visitator; & ex hoc patuit gradus ad dignitatem maiorum destinatus, nempe ab eodem Sixto Nuntius ad curiam Catholicam, vbi cum proximè decesserit, reliquit omnibus desiderium, & in multis publicis muneribus imitationis exemplum.

Nemini suorum cessit CAESAR magna iuris ciuilis scientia, & morũ probitate insignis. Hic cum Bononiæ, magna admiratione omnium per octo annos ius ciuile docuisset, præpositus Ecclesię, à Canonicis, è quorum numero tunc erat, electus, qui omnium nomine apud Gregorium tertiumdecimum gaudio fungeretur, ab eo factus Rotæ Auditor, & Canonicus Sancti Petri in Vaticano, prothonotarius, & Romani gymnasij cum futura successione Rector effectus. Is autem qui fuerit, vel maximè ex ipsius decisionibus liquet.

Redeo nunc ad GASPAREM Io. Antonij filium, è quo natus FVLVIVS retinet paternam in Senatorio quadraginta virorũ ordine dignitatem, & in administranda Republica præstantiam: hic ad Sixtum quintũ publicè missus, vt ei gratularetur, & polliceretur obediẽtiam Romę annum commorari iussus est.

Nec silentio prætereundus est IO. ANTONIVS, Bononiæ Canonicus, & illustris familiæ de Grassis, moribus ornatus, qui nunc per patrui resignationem Sixti quinti permissu Fauentinorum Episcopatum gerit, tanta animi moderatione, & grauitate, eaq. vitæ, & morum integritate, vt nihil quod amplius à viro exposcat, se fauentinos habere profiteantur.

Atque ex hac dominorum illustris familiæ de Grassis serie apparet, atque extat, quot virorum laudibus sit nobilitata familia, quanti sit faciendus hic liber, siue è rerum, de quibus agit vtilitate, siue ex auctorum excellentia, qui eo vsque per maiorum suorum gradus euecti videntur, vt ostendere possint Bononiæ, atque Italiæ, aut potius orbi Christiano vniuerso, quid valeat doctrina, vbi ad nobilium virorum, atque illustrium accesserit. Sic enim se res habet, & nobilitas doctrina adiuuatur, & illustratur nobilitate doctrina.

INDEX

INDEX TITVLORVM
Decis. R.P.D. Cæsaris de Grassis.

INDEX

INDEX CAVSARVM, ET DIERVM, IN QVIBVS DECIsiones R. P. D. Cæsaris de Grassis factæ fuerunt.

Sego-

FINIS.

INDEX DECISIONVM R. P. D. CAESARIS
De Grassis ordine, quo manuscriptæ circunferebantur.

102 Quoad

INDEX INITIORVM DECISIONVM
R. P. D. Cæſaris de Graſsis.

Hæc

FINIS.

DECISIONES SACRAE ROTAE.

PRAECLARA, SVBTILIQVE iuris Arte, ac doctrina excultæ,

Per R.P.D. Cæsarem de Grassis nobiliss. Bononien. Apost. Proton. eiusdemq. Rotæ Auditorem, causarumq. huiusmodi Relatorem Præstantissimum, atque Incorruptum lucubratæ.

Quas ab Auctoris nobis proposito exemplari fideliter descripsimus, atque Ad Titulos Decretalium reduximus.

LIBRI PRIMI DECRETALIVM.

DE CONSTITVTIONIBVS

Romana supplementi dotis. die Merc. 15. Decemb. 1574.

EPITOME.

STATVTO Vrbis stante, quo prohibetur post annum agi de nullitate, non intelligitur exclusa nullitas quæ habet admixtum spolium.

SVMMAE.

1 *Nullitas deduci non potest post annum ex Vrbis Statuto.*
limit. quando nullitas habet admixtum spolium. n. 2.
3 *Statutum loquens in casu simplici, non trahitur ad casum mixtum.*
4 *Spoliat Iudex nulliter procedendo.*
5 *Nullitatem executionis factæ, non tollit statutum Vrbis præfigens terminum ad dicendum de nullitate.*
6 *Nullitas notoria an comprehendatur in statuto Vrbis præfigente terminum ad dicendum de nullitate? & n. 8. & 9. vbi adducuntur Rotæ decisiones pugnantes.*
7 *Iniustitia notoria potest deduci, non obstante quacumque iuris prohibitione secundum Aretinum.*
10 *Temporis breuitas inter factam petitionem, & latam sententiam non consideratur, quando Iudex est informatus de meritis causæ.*

PRAESVPPOSITA.

Stante testamento condito per Ioannem Petrum del Detto. 1
Et statuto Vrbis cap. 82. lib. 1. 2
Et petitione facta per Dominam Bernardinam. 3
Qua; primo dicebat pro supplemento legitimæ, & postea illa correcta, dixit pro supplemento congruæ dotis. 4
Et sententia lata in fauorem D. Bernardinæ sub die 8. Iunij 1568. quæ transitum fecit in Iudicatum. 5
Et innentario, ac æstimationibus de quibus in actis. 6
Et quòd eadem Bernardina vigore dictæ sententię & rei Iudicatæ, immissa fuerit in possessionem domus pro corporibus hæreditarijs. 7
Et stante commissione prætensæ restitutionis in integrum, seu nullitatis, cum clausula, prout de Iure signata, & pro parte eiusdem Io. Baptistæ in actis pręsentata sub die &c. 1574. 8
Et pręsupposito statuto Rom. cap. 157. lib. 1. quorum omnium in necessarijs copia detur. 9

DVBIVM.

An in casu de quo agitur, idem Ioannes Baptista possit agere de nullitate prædictæ sententiæ, & de notoria illius iniustitia?

1. DECISIO siue discursus.
& huius tit. I.

FVIT dictum per Dominos in
modum discursus, quòd regula
quidem videtur contra Ioan-
nem Baptistam, quòd stãte sta
tuto Vrbis in 1. part. c. 157. in
1 fin. vers. est additū, post annū †
non possit agi de nullitate. Sed quia duæ per
informantes Ioannis Baptistę afferuntur limi-
tationes, de earum veritate esset agendum.
Prima est, quòd hæc regula non procedat
2 quando † nullitas habet admixtum spolium;
3 quia statutū † loquens in casu simplici, non tra
hitur ad casum mixtum. Socin, conf. 121. num.
3. & cons. 150. n. 21. vol. 1. vt fuit resolutum in
vna Romana Pantanellarum coram bo. me.
Guiducc. & fuit etiam deductū coram Sarmiē-
to, in illa Castri Sambuci. In casu autem propo
sito videtur dari nullitas quę habet admixtum
spolium: quia dicitur quod executio sententię
fuit nulla, & de huiusmodi executionis nullita-
te datur, à qua ipsa executione nulla rectè dici
4 tur causatum spolium; Iudex enim † nulliter
procedendo, spoliat. Bart. in l. iuste possidet de
acquir. poss. Bald. cons. 357. lib. 2. Soccin. cons.
12. num. 11. libro 2. Boer. decis. 238. num. 4.
cum congestis per Aym. cons. 18. sub num. 5.
5 & cons. 124. num. 4. quam nullitatem † execu-
tionis non tollit statutum. Ant. Aug. decis. 20.
lib. 3. allegata. Istam limitationem credebant
Domini veram esse, an autem omnino applice
tur huic facto, voluissent particularius videre.
6 Secunda affertur limitatio, vt non † compre
hendat notoriam nullitatem. Abb. cons. 55. n.
2. vol. 2. Castren. cons. 465, sub num. 4. vers.
præterea dictum statutum, vol. primo. Aret.
cons. 68. ante fin. vers. & tunc succedit regula
7 quòd de notaria † iniustitia potest dici, non ob-
stãte quacũque Iuris prohibitione. Hæc limita
tio magnam difficultatem Dominis habere vi-
8 sa est, quia quando statutum profigit † termi-
num, tunc tollit nullitatem etiam notoriam, &
euidentem. Alex. cons. 105. lib. 5. num. 7. quia
non tollit defensionem, sed angustat tempus
ad opponendum, & hanc partem videtur tene
re Rota, & ita videtur dicere decisio R.P.D.
Caputaquen. 103. lib. 2. super statuto; sed
quòd etiã in hoc casu non tollat nullitatē noto
riam Calcan. cons. 29. col. fin. & Ruin. cons. 37.
sub num. 15. col. pen. & fin. & hanc partem vi-
detur tenere Achil. decis. 6. de constit. & pro-
pterea si alia via negocium expediri non pos-
set: placebat quòd videretur particulariter de
veritate huius limitationis, cum adsint doctri-
9 næ, & decisiones † ad inuicem pugnates,
An autem in casu proposito fuerit vel ne
sententia nulla? dixerunt Domini, quòd cum
dubium non tendat in specie ad hoc, de eo es-
set agendum quatenus esset opus. Illud autem
motiuum de breuitate tẽporis, quòd vno die
fuit facta petitio, altero verò immediatè se-
quẽti fuit lata sententia, nõ satisfaciebat; quia
10 dicebant satis esse † quod Iudex erat informa
tus. Aym. cons. 179. num. primo ex Alex. &
Bald. in locis per eum allegatis. Igitur post alia
multa, dictum est expeditiorem viam videri,
vt ageretur an vere constaret de notaria iniu-
stitia, & sic in effectu quòd videretur de bono
iure.

Romana supplementi dotis, Lunæ
14. Martij 1575.

EPITOME.

DOtis congruę supplementum nõ petit filia exclusa à successio-ne per statuta præsertim Almæ Vrbis, habentia quòd dote data sit contenta.

SVMMAE.

1 *Dotis supplemento an sit locus quando datur magnus excessus? & plures casus distinguuntur. num. 2.*
3 *Statutum simpliciter excludens filiam dotatam, intelligitur de congruè dotata arbitrio boni viri in legitima.*
4 *Filia à Patre dotata, præsumitur congruè dotata. lim. prout num. 5.*
6 *Statutum excludens filiam ab Intestato, & mandans vt contenta sit dote data, an facto testamento, in quo filia sit instituta in minus quàm sit legitima, agere possit ad supplementum?*
7 *Sententia non potest dici iniusta, stante controuersia opinionum inter Doctores.*
8 *Statutum quando mandat filiam esse debere contentam dote habita, non potest agere ad supplementum etiam congrua dotis. & num. 17. lim. relatiuè prout num. 19. & an saltē tunc petere possit quòd suppleatur dos vsque ad alimenta. num. 20.*
9 *Prohibitio duplex quando concurrit, statuti scilicet, & testatoris, an agi possit ad supplementum congruæ dotis?*
10 *Curt. Iun. cons. 10. num. 1. & Beroi. in cap. Raynutius num. 225. de testament. declarantur.*
11 *Corne. cons. 100. num. 4. lib. 3. confutatur.*
12 *Dictio (occasio) denotat causam remotam.*
13 *Dictio (semper) exponitur omni casu.*
14 *Dos congrua in rustico est centum florenorum, licet is habeat*

beat decem mille in bonis, in nobili verò non item.
15 *Consuetudo loci attenditur circa dotis congruitatem.*
16 *Dos congrua in artifice est. 200. scut.*
18 *Sententia non dicitur in conflictu opinionum lata, si pro vna parte constat de communi.*
21 *Dotis augumentum superueniens non attenditur, si tempore dotationis, habito respectu ad quantitatem bonorum paternorum, dos non fuit incompetens, et nimis tenuis.*
22 *Informatio cameralis non admittitur, vbi agitur de graui praeiudicio.*

PRAESVPPOSITA.

Stante testamento condito per Ioannem Petrum del detto. 1
Et statuto Vrbis. c. 85. lib. 1. 2
Et praesupposito inuentario, ac aestimationibus, prout in actis. 3
Et sententia lata in fauorem Bernardinae del Detto pro supplemento congruae dotis de anno 1568. quae transitum fecit in Iudicatum. 4
Et quod vigore dictae sententiae & rei Iudicatae, eadē Bernardina fuerit immissa in possessionem domorum aestimatarum ipsius Io. Petri sui patris pro supplemento congruae dotis, & fructibus decursis, declaratis in dicta sententia prout in actis. 5
Et quòd terminum ad sententiam seruauit maritus eiusdem Bernardinae vti maritus. 6
Et praesupposita cōmissione ad instantiam D. Bernardinae contra Io. Baptistam obtenta, super molestationibus & iactationibus, super praetenso excessu valoris domus, respectu supplementi congruae dotis eidem Bernardinae assignatae. 7
Ac praefixione termini eidem Io. Baptistae iuxta formam dictae Commissionis. 8
Ac sententia absolutoria lata in fauorem praedictae Bernardinae, quae similiter transitum fecit in Iudicatum. 9

DVBIVM.

An in casu de quo agitur, sententia lata in fauorem praedictae Bernardinae super supplemento congruae dotis, sit notorie iniusta?

2. DECISIO. alioqui. II.

NOtoria iniustitia deducitur pro parte Io. Baptistae ex duplici capite.

Primo quia ratione statuti, Bernardina non poterat agere ad supplementum dotis, vel legitimae.

Secundo dato quòd potuisset agere, portio sibi debita propter legitimam, non erat nisi scutorum. 550. (computatis 200. habitis in dotem) & tamen Iudex sibi dedit per suam sententiam scut. 1260.

Quo ad primum caput, exclusio Bernardinae fundatur secundum informantes Ioannis Baptistae, in statuto de success. ab intest. lib. 1. cap. 85. quod mandat filias debere esse contentas dote sibi data.

Ad hoc pro Bernardina exaduerso respondetur, quòd licet sint diuersae Doctorum opi-
1 niones: tamen in hoc casu quando † datur magnus excessus, est locus dicto supplemento, & allegatur Cephal. cons. 142. num. 27. & 208. num. 6.

Sed quia haec lata quaestio non visa est ita leuiter pertranseunda, vt per informantes: Do-
2 mini dicebant distinguendos † esse plures casus.

3 Primus est quando † statutum simpliciter excludit filiam dotatam, & tunc intelligitur de congruè dotata arbitrio boni viri, qui non debet arbitrari vt sit minor quàm legitima. & circa hoc sunt innumeri Doctores, Bald. in l. fin. C. de dot. prom. Salic. & alij in auten. res quę Cōmun. de leg. Capra cons. 38. n. 1. Dec. qui de communi testatur cons. 275. col. 2. nu. 2. Afflict. decis. 160. Bal. nouell. de dot. part. 6. priuil. 17. Brun. in tract. de stat. exclu. femin. art. 9. q. 1. n. 34. & 35. Aymo cons. 236. n. 3. Bene verū
4 est quòd in hoc casu quando † est dotata à patre, praesumitur regulariter congrue dotata: vnde quòd visum fuit patri congruum, nō debet videri alteri incongruum. ff. de curat. furio. l. si furioso. nisi † esset ita incongruen-
5 ter dotata, vt dolus patris argueretur, & hoc est cons. Paul. de Cast. 275. num. 6. lib. 1. quod consilium Doctores passim sequuntur in hac materia. Alex. cons. 33. col. fin. lib. 4. Rimin. cons. 332. num. 10. Dec. cons. 181. num. 5. Alciat. reg. 1. praesumpt. 2. num. 8. Cephal. cons. 142. num. 27. & cons. 208. num. 6.

6 Alius casus est quando † statutum excludit ab intestato, & mandat quòd contenta sit dotę data, nam tunc est maxima dubitatio si sit factum testamentum, & filia sit instituta in minus quàm sit legitima (vt videtur casus noster) an possit agere ad supplementum? In qua quęstione Soccin. cons. 30. sub num. 30. vers. superest ergo cum 3. col. seq. lib. 1. tenet quòd possit agere ad supplementum: quia statutum loquens de successione ab intestato, non procedit in isto casu, & hanc opin. aliquando tenuit salic. Sed haec quaestio est latissima, vt plenissime habetur in cons. Io. Bapt. de S. Seuer. inter cons. Soccin. 150. num. 16. vsque ad finem cōs. quae est tam controuersa, vt ille qui in Iudicando vnam, vel alteram opinionem sequeretur, non posset reprehendi vt dicitur in eodem cons. sub num. 26. & ita si essemus in hoc solo statuto, & aliud statutum non extaret, Domini

7 dicebant quòd stante † prædicta controuersia,& dubietate opinionum, res videretur clarissima quod non posset dici sententia iniusta.

Sed quia secundum prædictos Dominos, iste non est casus noster simpliciter; ideo super hoc non insistebant.

Extat ergo in Vrbe aliud statutum de successio.ex testam. quod est lib. 1. capit. 82. In quo disponitur, quòd filiæ, vel nepotes dotatæ à patre, vel auo, sint contentę dotibus quas pater vel Auus sibi in vltima voluntate, vel inter, uiuos dederint, vel reliquerint, nec occassione falcidiæ, seu supplementi debiti iure naturæ, posfint aliquid petere ab hæredibus patris, vltra id quòd pater, vel auus earum reliquit, seu dedit in vita; sed semper testamentum,& vltima voluntas patris,& Aui robur habeat, nec posfit per ipsas filias, neptes, seu ipsarum hæredes per quamcunque viam seu alio modo impugnari. Quo statuto attento, fuit dictum per Dominos sententiam satis apertè videri notoriè iniustam, quia in hoc casu habe-
8 mus legem claram. Nam quando † statutum iubet filiam esse debere dote contentam, ipsa nõ potest agere ad supplementum etiam congruę dotis. Bald. in auten. res quæ num. 16. & 17. C. communia de lega. & in l. fin. sub num. 4. C. de dot. prom. Salic. in l. sancimus in fin. C. de nupt. Soccin. cons. 288. num. 8. lib. 2. Ruin. cons. 56. num. 3. qui dicit hanc esse veriorem sub num. 8. & seq. vol. 3. & in repet. §. quid si tantum num. 170. Dec. cons. 505. num. 6. vsq. ad fin. qui dicit hanc esse communem. Corn. cons. 77. lib. 2. Alexand. in l. Gallus §. & quid si tantum num. 17. vers. & hoc puto verum, vbi licet videatur reprobare Salic. tanquam tenentem contrarium, tamen in effectu concordat cum eo, vt animaduertit ibi Ruin. loco allegato. Roland. cons. 95. num. 18. cum seq. lib. 3. Curt. sen. cons. 81. in fin. Curt. Iun. cons. 10. in fin. Grammat. decis. 101. num. 47. & num. 72. Dec. (qui plures alios citat) cons. 276. sub num. 2. col. 2. vers. & ista conclusio Bald. Nouell. in d. 6. part. d. priuil. 17. col. 2. Aym. qui plura cons. Corn. cumulat, cons. 11. num. 15. & cons. 236. num. 4. Paris. cons. 26. n. 88. lib. 3. Idem Dec. cons. 26. n. 2. Bero. cons. 51. num. 21. 24. & per tot. lib. 2. Io. Anchar. q. 51. nu. 2. Menoch. de arbitra. lib. 2. cent. 2. cas. 149. num. 2. Bursat. cons. 48. num. 5. & 6. lib. 1. & hanc sententiam communiorem dicit Michael Graff. lib. 1. commun. opin. cap. 6. q. 22. Ias. cons. 221. num. 3. col. penult. vers. confirmo quia factum legis lib. 2. vbi in specie habe-
9 tur quòd quando † concurrit duplex prohibitio, nempè statuti, item testatoris (vt in quæst. proposita) tunc non potest agi ad supplementum &c. & licet aliqui Docto. velint quòd etiã in hoc casu possint agere ad supplemẽtum dotis congruæ, id fortasse potest procedere quando dotatur ab extraneo, non quando dotatur à patre. Aym. d. cons. 236. num. 4. & 5. & quamuis etiam stante hoc statuto, & paterna
10 dotatione Curt. † Iun. cons. 10. num. 1. & Bero. in c. Raynutius num. 225. velint quòd si datur magnus excessus, ita quòd euidenter constet de dote incongrua, possit peti huiusmodi supplementum: tamen dicebatur hoc parui referre in isto casu.

Primo quia Curt. Iun. mouetur per illud cõsilium Paul. de Cast. quod non loquitur in hoc statuto.

Secundo quia nostrũ statutũ procedit vlterius expresse prohibendo ne possit aliquid pe
11 ti ratione legitimæ. Et quamuis Corn. † cons. 100. num. 4. lib. 3. videatur velle quòd possit nihilominus petere supplementum dotis, tamen melius loquitur ipsemet Corn. cons. 316. sub num. 6. col. 4. vers. & maximè, & vers. nam statutum lib. 1. Inquit enim, quòd quando statutum dicit (occasione legitimæ) vt in casu no
12 stro (quæ dictio † occasio, denotat causam remotam) non potest petere supplementum dotis, quia ideò petitur supplementũ dotis; quia dos correspectiuatur ad legitimam, & ista intelligentia aliquibus magis placebat, propter ver
13 ba amplissima statuti ibi (sed semper) quæ † dictio (semper) exponitur omni casu. Soccin. Iun. in l. 1. num. 70. ff. sol. matrim. & rursus illa alia (per quamcumque viam seu alio modo.)

Tertio quia stante statuto ita prægnanti, nõ debet haberi respectus ad diiudicandum dotis congruitatem, ad facultates, & ad qualitatem personarum; qui respectus etiam si esset attendendus, dicebãt dotem videri congruam attenta qualitate personæ, quæ omnino attendi de-
14 bet. Hinc licet rusticus † habeat decem mille in bonis, erit dos congrua cẽtum florenorum, quamuis si essemus in nobili, secus esset. Corn. d. cons. 316. d. col. 4. vers. & hoc semper, & pro-
15 pterea dici solet quòd † inspicitur circa hoc consuetudo loci. Corn. vbi supra, & cons. 115. num. 5. lib. 3. Ruin. cons. 56. num. 18. lib. 3. Non
16 dubitabant ergo in casu proposito † quin secũ dum qualitatem personę artificis, dos congrua esset 200. scut.

Quarto (& magis in specie) quia iungendo hæc duo statuta sci icet cap. 82. & cap. 85. lib. 1.

17 lib. 1. in quibus † excluditur filia tam ex testamento, quàm ab intestato, & mandatur quòd stet dote contenta, & plus petere non possit, non potest petere supplementum neque dotis, neque legitimæ. Ruin.d.conf.56.in fin.vbi dicit quòd nemo in hoc contradicit, & sic sumus
18 extra difficultatem; vnde sententia † non potest defendi ex eo capite, quia sumus in conflictu opinionum, cum maximè sufficeret constare de communi. Put.233.lib.3.bene verum est quòd Aym.in d.conf.12.num.15.dicit quòd ip
19 se † quatuor modis solet limitare conclusioně (quòd quando statutum mandat quòd filia sit dote contenta, non possit petere supplementum dotis) quos Aym.ibi non refert: igitur poterunt Informantes Bernardinæ perquirere, quia Domini circa huiusmodi limitationum inuestigationem non potuerunt laborare, & videbitur an aliqua ex illis possit applicari casui nostro.

Addebant etiam pro Bernardina aliqui Domini, quòd Soccin.conf.100.sub num. 11. lib. 3. quem sequitur Aym.conf.236.num.4. dicit
20 quòd saltem poterit† petere quòd suppleatur dos sufficiens ad alimenta, quia dos succedit loco alimentorum: Sed respondebāt quod neque hoc excusabit sententiam, quia attento quòd est vxor artificis, satis ipsa Bernardina habuit totam suam legitimam, nam (vt est dictum) habetur summopere respectus ad qualitatem personæ. Bald. Nouell. in d.6.part.d. priuil.17.sub num.5.& hoc secundum aliquos Dominos, præsupponendo quòd dos de tempore dotationis habito respectu ad quantitatem bonorum paternorum, non fuit incompe-
21 tens, & nimis tenuis, sed sufficiens, quo casu † non attenditur augmentū superueniens. Bald. in d. Auten.res quę num.16. vers. nisi inspecto Ruin.d.conf.56. num.13. & 14. Aym.d. conf. 12. num. 14. Dec. d. conf.276. in loco sup.alleg.ex Bald. Nouell. & alijs per eum allegatis.

Quo ad alias limitationes informantes poterunt audiri, licet aliquibus videretur ex prædictis, quòd ad statutum nostrum nulla applicari posset, quia verba sunt valdè præcisa; sed quoniam super prædicto statuto cap. 82. partes non informarunt, & consequenter nec super alijs hac occasione per Dominos consideratis, licet Domini viderentur penè concorditer inclinare quòd ex prædictis colligeretur notoria iniustitia prædictæ sententiæ; tamen fuit dictum quòd pars Bernardinæ audiretur super prædictis, si vellet particulariter informare.

Quo vero ad secundum caput quantitatis nihil fuit firmatum; quia de valore non satis Dominis constitit, & illa informatio Camera-
22 lis aliquibus non placuit, quia † vbi agitur de graui præiudicio, non admittitur hæc probatio. Soccin. allegat. in materia styli, in illa Ispalen. pensionis coram me, & hoc caput videndum erit facto calculo valoris bonorum, si videatur necessarium.

Calagurritana fructuū super excrescentium Vener. 29. Aprilis 1575.

EPITOME.

Capitulum non potest dare de Iure tertij, absque eius consensu, mandato, seu declaratione, & plura ad intellectum cuiusdam constitutionis Ecclesiæ Callagurritan. adducuntur.

SVMMAE.

1. *Capitulum non potest dare de iure tertij absque illius consensu, vel mandato, & num. 8. lim. prout num. 2.*
3. *Impedimentum excusat à mora.*
4. *Lis, & causa finitur pro reiudicatam, non autem per vnicam sententiam à qua est appellatum.*
5. *Excusatio à mora quando intret, si stat per partem appellantem?*
6. *Restitutionis causa quamuis debeat intra quadriennium finiri, si tamen stat per partem appellantem, tunc lapsus quadriennij non obstat.*
7. *Ablatiui absoluti inducunt formam.*

DVBIVM.

An in casu de quo agitur, dimidij beneficiati sint reintegrandi ad fructus supercrescēn. si qui sint, antequam de illis prouideatur Ioanni de Muga?

3. DECISIO. alioqui. III.

Fvit dictum quòd hoc dubium magis in facto consistere videtur, & ideò quòd ego firmarem bene factum. Ex dictis tamen informantium, circa quatuor animaduertebant Domini.

1 Primo sibi placebat quòd Capitulum † nō posset dare de Iure tertij, nempè illorum dimidiorum, absque consensu, & declaratione ipsorum. Bart. & Socin. in l.2.ff. de exception. rei Iud. & fuit dictum in vna Roman. census, corā
2 R.P.D. Robusterio, de anno 1573. nisi † fortè in mandato Capituli essent etiam compræhen

si dimi-

si dimidij, & appareret de eorum consensu.

Secundo quo ad ipsos dimidios dicebatur eos non videri reintegrandos ad fructus superexcrescentes, quia cum iam ipsi fuerint interpellati,& in mora constituti secundum formam constitutionis,sunt exclusi:licet enim venerint ad causam, & dederint petitionem, itē produxerint mandata, tamen nihil aliud egerunt; nec intra annum finierunt litem iuxta formam dictæ constitutionis.

Dixerunt tamen Domini quòd si docerent
3 † de impedimento,posset intrare excusatio, vt per Cresc. decis. 239. & aliqui dubitabant an sufficeret etiam si obtinuissent primam sententiam intra annum (iuxta verba constitutionis vsque ad sententiam diffinitiuam infra vnum annum) & dicebant rem videri dubiam, & videri negatiuam magis esse veram:quia constitutio vult, quòd causa finiatur ibi (prosequantur & finiant causam) certum est autem quòd
4 † per primā sententiam causa non finitur,quādo ab ea est appellatum vt in casu nostro, sed per rem iudicatam finitur. Ant. Aug. in tit. vt lit. pend. §. de litigiosis, vbi refert decisiones quas seruat Rota. Sed circa hoc fuit dictum,
5 quod † si staret per partem appellantem, intraret forte excusatio,arg.not.per glos.in Cle. vnica in verb.finiri & ibi Imol.num.15.& Bonifac.num.37. de restit.in Integr.vbi licet cau-
6 sa † restitutionis in integrum debeat finiri intra quadriennium,tamen si stat per partem appellātem, tunc lapsus quadriennij non obstat. Vnde probato impedimento,fortè non obstaret dicta constitutio. Dixerunt tamen in casu proposito, eos videri omnino excludendos stante prædicta eorum negligentia, alio non docto.

Nec mouebat Dominos id quòd dicitur per Capitulum quòd expectantes non potuerint agere nisi elapso anno integro, saltem vt hoc excuset moram dimidiorum, nam magis hęc ipsa incitatio expectantium,conuincit moram dimidiorum.

Tertio (excluso iam Capitulo) item eisdē dimidijs, dubitaui an ipsi expectantes sint audiendi,& an ipsi satisfecerint constitutioni?dubium faciebant verba dictæ constitutionis tū cap. 7. ante fin. ibi talis expectans possit petere & præferatur dimidio,&c.constito qualiter eos requisierit, tum cap. 8. in princip. quòd quarti,& dimidii qui requisiti petierint, &c. vtrobique ponderando verbum requisiti, vel requisierint,ad hoc ergo vt admittantur expectantes, debet constare quòd requisierint dimidios (aduertendo etiam quòd per ablatiuū
7 † absolutum constito, hoc videtur pro forma imponi in dicta constitutione) Cum autem nō probetur requisitio intimata omnibus beneficiatis dimidijs, sed tantum probetur intimata soli Ioanni de Aramaiona,videtur quòd nō sit satisfactum dictis verbis constitutionis. Et quamuis requisitio sit facta de omnibus corā notario,& alij beneficiati sint in ea nominati, tamen (vt dixi) intimatio non probatur facta alijs;igitur fuit dictum,vt expectantes satisfaciant huic motiuo.

Quarto quo ad Ioannem Aramaiona, fuit dictum ex prædictis clare apparere eum esse excludendum; cum enim liqueat eum fuisse requisitum cum speciali intimatione,item venisse ad causam, & fecisse multos actus, & tamen non finiuisse causam intra annū(nam sententia lata est post annum, quę tamen non est in spetie in eius fauorem,sed tantum continet quod extant fructus superexcrescentes pro dimidia) constat eum non satisfecisse dictæ constitutioni. Debet enim probare quòd ipse fecit particularem instantiam de sententia obtinenda, & eam in specie ferri petierit super hoc negocio,non generaliter, & per clausulas ordinarias; alioqui nōn dicitur satisfecisse, vt fuit resolutum in vna Gerundeñ. coram R. P. D.Lancelloto anno præterito,& in hac exclusione omnes Domini videbantur concordes, nisi doceat vel de prædicta diligentia, vel de aliquo impedimento.Sicut etiam fuerunt con
8 cordes,capitulū non esse audiendū, nec † posse dare de Iure dimidiorum,sine eorum consensu vel mandato, igitur dixerunt, quòd videatur benè mandatum Capituli.

Calagurrritana Thesaurariæ,Veneris 29.Nouembris 1577.

EPITOME.

Resignatio nō publicata Iuxta formam Constitutionis Pij V.felic. rec.182.Incip.Sanctissimus,obstat resignanti.

SVMMAE.

1 *Publicationi facienda Iuxta formam Constitutionis Pij V. an æquipolleat captura possessionis? & num.4.*
2 *Pij V. constitutio de publicandis,qua requirat? & n.8.*
3 *Conditionem haberi pro adimpleta, quando non stat pro implere debentem,limitatur prout hic.*

Publi-

5 *Publicatio populosa requiritur, & coram multitudine isto in casu.*
6 *Publicatio facta post mensem, nihil operatur.*
7 *Permissa ad tempus, censentur post tempus prohibita.*
9 *Forma per æquipollens an possit impleri in terminis constitutionis Pij V. de publicandis resignationibus?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito mandato ad resignandum Thesaurariam de qua agitur, per Io. Ybarra dato, cuius copia in necessarijs detur. 1
Et resignatione d. Thesaurariæ in manib' Ordinarii. 2
Et prouisione facta per Ordinarium Ioanni de Abencaualegni sub diebus 5. & 6. Februarij. 1572. 3
Et instrumento possessionis, & mandato de manutenendo eundem Io. de Abencaualegni. 4
Et stante constitutione Pij Papę. V. de publicandis. 5

DVBIVM.

An dictæ resignationi obstet dicta constitutio Pij Papæ V. de publicandis?

4. DECISIO. alioqui IIII.

Constitutio Pij V. dat certam formam cum decreto irritanti: forma est in beneficijs existentibus in Cathedrali, quòd debeant publicari eorum resignationes in eadem Cathedrali dum ibi solemnia celebrantur, &c. quòd quia factum non fuit in casu de quo agitur, opponitur intrare dictam constitutionem contra Ioannem.

1 Ex aduerso respõdetur sufficere † pro publicatione captã fuisse possessionem ex deci. Cassad. 26. super reg. & Sarneñ. de public. qu. 11.

Aliqui Domini replicabant quòd ea omnia procedunt secundum terminos antiquę regul. hodie autem habemus dictam constitutionem
2 magis apertam, quæ vult † hæc duo copulatiuè concurrere debere, vt ipsa constitutio dicatur adimpleta, cum clausula & non aliter, nempe quòd capiatur, vel saltem petatur possessio, &c. & quòd fiat publicatio in Cathedrali, &c. dũ inibi populi multitudo ad diuina audiendũ conuenerit, publicè, alta, & intelligibili voce, &c. & aliter factas publicationes vult esse nullius momenti. quo casu videtur intrare simile Bald. in l. si pater. num. 18. in fin. C. de Inst. & subst. Dec. in l. in Iure ciuili numer. 2. de reg.
3 Iur. quòd licet quando † non stat per implere debentem conditionem, ea habeatur pro impleta: tamen hoc fallit quando testator voluit quòd verè adimpleatur.

Preterea etiam secundum regulam antiquã,
4 non sufficiebat † captam fuisse possessionem, sed requirebatur pro effectu, & æquipollenti publicationis, saltem continuatio possessionis per mensem, vt per Sarneñ. in d. q. 11. in addit. ibi & tenendo opin. Rotæ quod continuatio possessionis saltem per vnum vel duos menses æquipolleat publicationi. Cassad. d. decis. 26. Put. 353. coram Mohedano lib. 1. Achil. 1. super reg. de public. aliàs 7. super reg. quo casu Rota sequitur cons. Gemin. 75. numer. 3. & 4.
5 quòd † requiratur publicatio populosa, & coram multitudine; sed reprobat in eo quòd non vult sufficere pro publicatione continuationẽ possessionis saltem per vnum, vel duos mẽses, vt dicunt Put. & Sarnen. præalleg. qui volunt dictam formã publicationis impleri per æquipollens continuationis possessionis vt supra, &c. hic autem non probatur aliqua continua-
6 tio intra mensem: quia non est dubiũ, quòd † si post mensem esset facta publicatio, nihil operaretur, & propterea etiam secundum regulã antiquam oportebat probare illas diligentias intra tempus datum ad publicandum. Cassad. d. decis. 26. in fin.

7 Est enim regula vulgaris, quòd permissa † ad tempus, censentur post tempus prohibita. Cassad. d. decis. 26. sup. reg. in final. verb. Cum autem intra mensem hic non probetur continuatio possessionis, nec aliquid ęquipollẽs publicationi requisitæ in dicta constitutione Pij Papæ V. cessant ea omnia ex quibus deducitur publicatio per Ioannem; quia non fuerunt factæ intra terminum præstitutũ à dicta consti- tutione. Et ex hoc capite Domini concorditer
8 resoluerunt † hanc constitutionẽ obstare Ioanni in casu proposito, quia non docuit de solẽni publicatione, nec de alio æquipollenti intra mensem iuxta formam dictæ constitutionis.

Aliqui etiam Domini maximam habebant difficultatem in hoc casu, stantibus verbis constitutionis annullantibus aliter factas resignationes, & per clausulas valde vrgentes, & prægnantes ibi: sub infrascriptis modo & forma & non aliter publicari, &c. & ibi: alioquin resignationes & cessiones aliter quàm vt præfertur publicatæ, &c. cum clausula sublata, & cũ clau-
9 sula irritum, &c. an possit † adimpleri prædicta forma per æquipollens? ex tradit in simili à Socin. cons. 259. vol. 2. & per Bald. supradictũ. Dicebant enim videri constare de mente Papæ quòd ista forma sit præcisè, non autem per æquipollens implenda; quia videtur tollere ea quæ aliàs fuerunt iudicata æquipollentia: item quia est noua prouisio Papæ, vltra quòd nullũ adest æquipollens quoad populum, cui debet fieri

fieri hæc publicatio, vt per Achill. d. decis. 1. in fin. & propterea periculosam dicit hanc limitationem Brun. de form. fol. 75. col. 2. vers. ad idē facit quia vt latè, &c. nam (vt ipse ait) de facili potest cadere difficultas super ista æquipollentia. De qua tamen difficultate (quia alij Domini contrarium sentiebant, & materia præfatæ Constitutionis Pij V. visa est satis dura) fuit dictum quòd postea poterit agi ad partē, quia causa est exemplaris, & digna consideratione si tamen occurreret: vt quia Ioannes ostēdat talia per se esse gesta intra mensem, quæ æquipolleant dictæ publicationi, vt dixi.

Decisiones allegatę coram R. P. D. Aldobrādino, fuit dictum quòd nō faciūt ad propositū.

Legionen. Capellaniæ S. Vincentij
Veneris 20. Decemb. 1577.

EPITOME.

Patris de fauore hoc in casu non agitur, vt eius filius sit in Aui magis, quàm in eius potestate?

SVMMA.

1 *Fauor patris quando non consideretur, vt eius filius sit magis in eius, quàm in Aui potestate?*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus resolutionibus in huiusmodi causa factis, & lege Tauri quadragesima septima. 1

DVBIVM.

An dicta lex procedat in fauorabilibus tantum, vel indistinctè, ita vt Gaspar respectu Bernardini Aui dicatur, vel non dicatur originarius loci de Mansilla, ad effectum & in casu de quo agitur?

5. DECISIO. ali. V.

Domini dixerunt (etiam præsupposito, quòd lex Tauri procedat in fauorabi-
1 libus) hoc casu non † agi de fauore patris, vt eius filius sit in potestate Aui, sed magis quòd sit in sua potestate.

Legionem capellaniæ de Mansilla
Lunæ 17. Martij. 1578.

EPITOME.

Naturalis dicitur nepos ex Aui persona, secundum formam huius Constitutionis?

SVMMA.

1 *Naturalis nunquid nepos dicatur ex Aui persona?*

DVBIVM.

An constitutio cuius copia datur, suffragetur Gaspari in casum de quo agitur?

6. DECISIO. alioqui. VI.

1 Gasparem dici etiam naturalem † in hac materia beneficiali, voluerūt Domini ex cōstitutione de qua in dubio, iunctis testibus, qui volunt quòd etiam post longissimum tempus mortis Auorum, durent nepotes naturales ex Auorum persona. Quid autem hoc releuet, videbitur in concursu fiendo.

DE RESCRIPTIS.

Salamantina Pensionis. die 3. Iul. 1575.

EPITOME.

Literæ non sunt remittendæ Officialibus ad corrigendum, quādo non constat de aliqua discordantia inter supplicationē & literas, & præsertim quādo minus est in eis quam in supplicatione.

SVMMAE.

1 *Literæ remittuntur Officialibus corrigendæ, quando constat de aliqua discordantia inter supplicationem, & literas, alioquin secus.*
2 *Literæ non remittuntur corrigendæ, quando minus est in eis, quàm in supplicatione.*
3 *Verificandæ sunt omnes qualitates expressæ, in gratiosis.*
4 *Militia expressio facta per aliquem, an inferat clericatū, vel religionem, vt ei possit assignari pensio?*

PRAESVPPOSITA.

Stante supplicatione reseruationis pensionis de qua agitur, per Franciscum Guiral in actis producta, in regesto. fol. 509. 1

Et literis desuper expeditis, & per eundem productis fol. 4. 2

Et stante reseruatione pensionis 150. ducat. ad fauorem Francisci Ortez de Velasco, reseruatæ de anno 1542. super Thesauraria, & Canonicatu Salamantin. fol. 582. 3

Et depositionibus testium super verificatione habilitatum, & vita Francisci, quorum breue summarium detur.

Et depositionibus testium, nuper pro parte Francisci Guiral

Guiral examinatorum super valore dictorum Canonicatus & thesaurariæ, quorum etiam breue summarium Dominis detur. 5

Et correctione Iulij PP. iij. expræssioois Io. de Aguilera fructuú Thesaurariæ ad 600. quòd reducatur & corrigatur ad 125. fol. 552. 6

Et mandato Cameræ Officialibus Caocellarię directu, de restituendo annatam Io. de Aguillera vsque ad summam 160. ducatorum, attento quòd constabat per testes tam in Curia quàm in partubus examinatos, quòd fructus dictæ Thesaurariæ summam 160. ducatorum non excedebant. 7

Et resolutione postremo loco in hac causa facta. 8

D V B I V M.

An constet de tali discordantia inter supplicationẽ & litteras, vt literæ sint remittendæ officialibus ad corrigendum?

Et an narratiua dictæ pensionis 50. ducat. de qua agitur, sit sufficienter iustificata quo ad valorem Thesaurariæ?

7. DECISIO. alioq. I.

1 DOmini resoluerunt non † constare de tali
discordantia inter supplicationem, & lit-
teras, vt litteræ sint remittendę officialibus ad
corrigendum. Et vltra alia deducta, ea potissi-
2 mum ratione sunt moti, quia litteræ † non re-
mittuntur ad corrigẽdum vbi minus est in eis
quàm in supplicatione.
An autem Frãciscus teneatur verificare cle-
ricatum, quæ est qualitas narrata in ipsa suppli-
3 catione, quasi in gratiosis † omnes qualitates
sint verificandæ iux. tradita per Doctor. in l.
Gallus §. & quid si tantum, de liber. & post
hum. argum. decis. 7. de rescript. in nou. cum
simil. An verò sufficiat narrasse se militem,
4 † quasi Militia inferat clericatum, vel eum re-
ligiosum, & cui possit assignari pensio arg. not.
per Abb. in c. nisi in fin. de præb. Gig. depen-
sio. q. 15. Item an idem teneatur verificare va-
lorem Thesaurarię? Domini voluerũt plenius,
& particularius informari.

Romana 35. locorum montis carnis Veneris 11. Decembris. 1573.

E P I T O M E.

COmmissio appellationis non tribuit iurisdictionem, nec suffragatur ei qui non appellauit.

S V M M A E.

1 *Commissio appellationis quando non prodest?*

2 *Appellationis Iudicis vt iurisdictio fundetur, probandum est appellatum esse, & intra legitima tempora.*

3 *Constiterit verbum requirit veram, & perfectam probationem.*

4 *Commissio non potest dare iurisdictionem super eo quòd nõ est, præsertim quando in commissione non adest clausula quam & quas num. 5.*

6 *Cõmissio quando sustinetur vigore clausula quã & quas?*

7 *Principale negotium totum videtur commissum per clausulam quam & quas, non obstante quòd de appellatione non constaret.*

8 *Appellatum quamuis sit, sed non sit commissa causa appellationis, non tribuitur iurisdictio.*

9 *Appellatus potest committere causam appellationis, dummodo id tamquam appellatus expressim faciat.*

10 *Potuit quis vt appellatus causam committere, & non fecit, ergo noluit: valet consequentia.*

11 *Litis consortis clausula quando non prosit?*

D V B I V M.

An commissio appellationis (cuius copia detur) suffragetur Bernardo in casu, & ad effectũ de quo agitur.

8. DECISIO. alioq. II.

FVit resolutum per Dominos, Commissio-
1 nem † appellationis in casu & ad effectum
de quo agitur, non suffragari Bernardo, nec tri-
buere iurisdictionem.
Et moti sunt potissimum, quia commissa est
causa appellationis interpositæ à Ioachimo, &
in qua asseritur Ioachimus appellãs, & qui vt
talis institit committi causam; qui tamen Ioa-
chimus non appellauit, nec de eius appellatio-
ne constat. Intrat ergo vulg. reg. Iuris, quòd
2 † ad fundamentum iurisdictionis Iudicis ap-
pellationis, debet probari appellatio ritè, &
intra debita tempora interposita, alioqui ap-
pellans non potest obtinere coram Iudice ad
quem, vulg. c. Romana §. si vero de appell. in
6. l. hi qui ad ciuilia, vbi Bart. sub num. 3. vers.
tu vero C. de appell. c. cum in Ecclesia, vbi ma
teria, & ibidẽ Dec. in 2. notab. & Pręposi. eod.
Abb. in c. exibita in penult. notab. per illum
tex. in verb. si constiterit appellatum, de Iud.
Bald. cons. 308. lib. 5. Gemin. in dicto §. si vero
in primo notab. ad quod ipsum in specie pon-
3 derabãt etiã prædicta verba si cõstiterit, † quę
requirunt veram & perfectam probationem
secundum Io. de Ana. in cap. si constiterit vbi
etiam Felin. in 1. col. de accusat. ad idem est de
cisio Rot. 11. in nou. Itẽ Egid. vulg. decis. 100.
4 Item decis. 82. in illis verbis, nam commissio †
non potest dare Iurisdictionem super eo quòd
5 non est. Item decis. 28. cum plur. concord.
cum maxime † in commissione non adsit clau-

sula quam & quas, de qua per Sarn, in reg. de
6 infir, resig, q. 34. num. 4. vigore cuius † com-
7 missio forte sustineri posset, quia totum † nego
cium principale commissum videretur, etiam non obstante quòd de appellatione non constaret vt per Sarn, prædictum mihi in 2. pag. vers. & hoc vlterius comprobatur.

Cum ergo causa appellationis à Ioachimo interpositæ sit commissa, & non constet de huiusmodi appellatione, commissio non tribuit Iurisdictionem. Et licet Bernardus appellaue-
8 rit, tamen quia causa † huius appellationis non reperitur cõmissa, ea non potest tribuere Iurisdictionem.

Nec obstat quòd Ioachimus saltem vt appel
9 latus † potuerit committere hanc causam appellationis, iuxta decis. 16. de appell. in nou. cum alijs ex aduerso deductis: quia hoc procederet si obtinuisset cõmitti vt appellatus: sed liquet de contrario in supplicatione, quòd magis commisit vt appellans ibi, Ioachimum de Pichis, & litis cõsortes &c. appellantes ex vna,
10 quòd † ergo ipse potuit, nempe vt appellatus committere causam, & non fecit, noluit ergo, &c. vulg. reg. l. multum interest, C. si quis alteri vel sibi cum simil.

Nec placuit Dominis, quòd sustineretur cõ
11 missio in vim clausulæ & litis cõsortes, † quasi Bernardus appellãs esset effectus litis consors Ioachimi: quia de tali consortio non constat nisi post latam sententiam, & penè in eiusdem sententiæ fraudem, Immò apparet sententiam prædictam fuisse latam instante procuratore eiusdem Ioachimi, qui semper fuit consors aduersariorum dicti Bernardi. Alia non visa sunt Dominis releuantia.

Burgen. Iuris sepelliendi Veneris 10. Iunij. 1575.

EPITOME.

Derogatio expressa regulę Pij. V. de iure quæsito non tollendo est necessaria.

SVMMAE.

1 *Derogatio expressa regula de iure quæsito non tollendo quando sit necessaria?*
2 *Scientia Papæ siue implicita, siue explicita quando non sufficit?*
3 *Regul. de non tollendo iure quæsito emanauit, ne propter varias impetrantium suggestiones tolleretur ius tertij.*
4 *Suggestiones esse possunt non solum vbi falsum, sed etiam vbi verum narratur.*
5 *Impetrantium suggestiones vbi adsunt, derogatio expressa regul. de non tollendo iure quæsito requiritur.*
6 *Derogatio in specie vbi requiritur (prout in regul. Cancellaria) non sufficit generalis derogatio.*
7 *Patronis non præiudicatur ex sola narratione quòd beneficium non sit de iure patronatus, nisi specialiter ei per Papam derogetur.*
8 *Derogatio requiritur etiam in concessione facta à Principe, & quare?*
9 *Principis sola scientia non sufficit quando rescribit contra factum proprium, sed particulatim clausula derogatoria requiritur.*
10 *Derogatoria clausula requiritur in facto detestabili.*
11 *Scientia certa non sufficit vbi tractatur de graui alterius præiudicio.*
12 *Concilij derogatio peculiaris requiritur, quamuis eius series & dispositio narrata sit.*
13 *Derogatio peculiaris requiritur regulæ de iure quæsito nõ tollend. etiam quòd Papa intellexerit præiudicium.*
14 *Derogatio specialis requiritur in dispositionibus etiam motu proprio, & etiam ex certa scientia emanatis, vbi pariter de intellectu Bulla Pij. V. fel. record.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita scientia Papæ, prout in commissione, cuius copia datur.
Et resolutione in ista causa facta 5. Iulij. 1574.
Et verbis regulæ Pij. V. de Iur. quæ. non toll. cuius etiã copia datur.

DVBIVM.

An fuerit necessaria expressa derogatio dictæ regulæ, in casu de quo agitur?

9. DECISIO. alioq. 111.

Fvit resolutum (strictè ad punctum) expres-
1 sam derogationem † regulæ de Iur. quæ. non toll. esse necessariam in hoc casu. maximè attenta ampliatione fel. record. Pij V. & dixe-
2 runt † non sufficere scientiam Papæ, siue implicita sit, & quæ desumatur ex clausula ex certa scientia, siue etiam explicita, & verè narrata. semper enim dixerunt requiri expressam derogationem.

Moti sunt Domini, quia (vt colligitur ex
3 procemio reg.) ea emanauit ne † propter varias impetrantium suggestiones tolleretur Ius
4 tertij. suggestiones † enim possunt esse non solum vbi falsum, sed etiam vbi verum narratur, propter quas, licet Papa inducatur ad rescribendum, hoc noluit vllo modo intelligi si per eas tollatur Ius tertij, in quo actu præiudiciali Papa voluit quòd in specie de sua mente cõstaret per speciale, & expressam derogationẽ.
Vbi-

5 Vbicunque ergo adsunt suggestiones † impetrantium (vt apertè colliguntur in quæstione nostra ex narratiua supplicationis monialium) tunc voluerunt regulam non intrare, nisi habeat specialem derogationem. Et pro hoc placuerunt Dominis notata per Sarn. in proœmi. reg. q. 5. sub num. 2. cum seq. & per tot. qui
6 plura cumulat: quòd vbi † requiritur in specie derogatio (vt est in regulis Cancellariæ, in specie autem in regula nostra) non sufficit generalis derogatio; sed requiritur specialis. Ad idē aliquibus placebat Felin. in c. nonnulli in prin. col. 3. num. 2. vers. regula prima est ista, & col. seq. in fin. sub num. 3. vers. amplia istam regulā de rescript. & numer. 12. vers. obstant huic fallentiæ, & vers. limita primo, idem Felin. in c. cū inter num. 1. & magis in specie num. 4. vers. Itē aduerte, vbi subdit. Rotam suo tempore sem-
7 perobseruasse, quòd ex † sola narratione quòd beneficium sit de iurepatronatus, non censetur præiudicatum patronis. Item in materia huius regulæ Sarn. super reg. de Iur. quæs. q. 1. num. 21. & q. 6. sub num. 2. vers. tamen in contrarium. Mohed. decis. 82. & in hoc proposito suggestionis, placuit ratio allegata per text. in l. 1. C. de petit. bonor. sublat. lib. 10. vbi requi-
8 ritur † derogatio etiam in concessione facta à Principe, ea ratione: quia aliquando ad inuerecundam petitionem, & suggestionem alicuius, cogitur Princeps concedere non concedēda; & placuit etiam argumentum desumptum ex Bal. c. 1. §. libellariæ vers. illud est, de Pace Cō-
9 stant. non sufficere † solam scientiā Principis quando rescribit contra factum proprium, sed requiri clausulam derogatoriam; tradit idem Bald. in l. eam quam num. 31. C. de fideicom.
10 vbi pariter requiritur † clausula derogatoria in facto detestabili, vt per eum, quæ videbantur comprobari ex communi opinione, de qua attestatur Alex. in l. 3. §. si is nu. 7. ff. quòd quisque Iur. & in addit. ad Bart. in d. l. fin. in verb. re-
11 quiratur C. si contra ius, &c. quòd vbi † tractatur de graui alicuius præiudicio, nō sufficit certa scientia.

Et prædicta procedunt, & loquuntur non solum vbi colligitur scientia ex narratis, & dispositis, sed etiam vbi est clausula ex certa scientia.

Aliqui addebant, quòd simile videmus in
12 † Concilio, in quo requiritur derogatio specialis, quamuis eius series & dispositio fuisset narrata. Rip. post Archid. & alios in c. 1. sub num. 8. de Iud.

Placuit etiam decisio coram bo. mem. Oradino, in causa Abulen. parrochiaIis, de Burracho 24. Martij 1572. exhibita per informan-
13 tes, vbi † in reg. de Iur. quæs. non toll. Domini dixerunt requiri derogationem specialem, etiam quòd Papa intellexerit præiudicium.

Demum perpēdebant additionē Pij V. ad
14 hanc regulam, quæ † vult requiri specialē derogationem etiam in dispositionibus adhuc motu proprio, & etiām ex certa scientia concessis: & aduertebant quòd verba additionis non dicunt vbi sit clausula ex certa scientia, vt sic videatur restringere regulam ad illam scientiam Papæ implicitam, quæ importatur, per clausulam ex certa scientia; sed simpliciter, & generaliter referūtur ad impetrationes ex certa scientia factas.

Ad deducta ex aduerso videbatur Dominis resultare responsio ex prædictis, & satis etiam placuerunt responsiones datę per informantes capituli, & prædicta referuntur ad regulam ipsam, & eius naturam. An autem regula intret in casu proposito quo Ius commune assistit monialibus, iuxta resolutionem aliās factam, & possit dari de ea? Domini, reseruarūt vt de hoc ageretur ad partes.

Paduana decimarum. Vener. 21. Februarij 1578.

EPITOME.

Citationis nullitati expresſim narratæ in commiſsione, & per Papā sanatæ, nō præiudicatur per clausulam generalem subsequentem, videlicet dummodo non sit ex tribus.

SVMMAE.

1 *Nullitas citationis potest per commiſsionem sanari.*
2 *Narrata omnia in commiſsione an censeantur sanata?*
3 *Clausula commiſsionis dummodo non sit nullitas ex defectu Iurisdictionis, mandati, & citationis, quo pacto intelligatur, quando expresſim vnus citationis defectus fuit sanatus?*
4 *Relatio fieri debet ad proxima.*
5 *Exceptio concepta per verba pluralis numeri, quid operetur?*
6 *Relatio non fit ad omnia, quando adest ratio diuersitatis.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppoſita monitione ad sententiam per Iudicem vtrique parti facta.

Et fide notarij causæ, quòd procurator monialium sub die qua cadebat monitio, fuerit in Iudicio.

 Et sen-

Et sententia in prima instantia lata. 3
Et quòd fuerit pro parte Monialium dictum in specie de nullitate huiusmodi, & commissa causa nullitatis, & super ea facta litis contestatio. 4
Et commissione sanatoria nullitatum pro parte Episcopi. 5
Et resolutione Rotæ sub die 4. Iulij 1576. quorum omnium in necessarijs copia detur. 6

DVBIVM.

An constet de tali nullitate ex defectu citationis, quæ impediat confirmationem sententiæ in negocio principali proparte Episcopi?

19. DECISIO. alioq. IV.

RESolutū fuit sententiam validam esse, quia nullitas ex aduerso opposita fuit per Cōmissionem obtentam sanata. Nam huiusmodi
1 nullitas † citationis ad sententiam potest per commissionem sanari. Put. Decis. 119. Die 29. Aprilis lib. 1. quòd autem fuerit sanata, videtur clarum: quia iste defectus explicitè, & claris verbis in dicta commissione narratur, & om
2 nia † obstacula quę ex narratis colligi possunt, censentur sublata. Egid. decis. 333. quòd confirmatur, quia hic expresse tollitur iste defectus, quatenus mandatur Vicario, vt non obstante prætensa allegata nullitate, ad vlteriora procedat.

Nec obstat exceptio de qua in dicta com-
3 missione (nempe dummodo † non sint ex defectu Iurisdictionis, mandati, & citationis) quia hæc exceptio non videtur referenda ad supradictum defectum explicite iam narratum; sed ad alias nullitates quæ in genere exprimebantur, & quatenus petebatur mandari procedi non obstante dicto defectu, & quibusuis alijs nullitatibus. Cum enim in commissione prædicta non satis clarè exprimerentur quæ nam essent supradictæ nullitates, Signatura hoc limitauit, dummodo non essent nullitates ex defectu Iurisdictionis, citationis, & mādati. & huc pertinere videntur plures iuris regulæ.
4 In primis, quia relatio † debet fieri ad proxi
5 ma, &c. Secundo quia ista exceptio † est concepta per verba pluralis numeri, dummodo nō sint, &c. ergo benè conuenit ei, vt limitet etiā regulam, & orationem per verba pluralis numeri positam, vt post Bart. in l. fin. ff. ad Trebell. considerat Ruin. cons. 426. num. 28. lib. 3. & videtur cadere hoc super illo verbo (quibusuis) vt in simili considerat Ruin. con. 117. num. 20. lib. 1.
6 Secundo quia relatio † non fit ad omnia, quando adest ratio diuersitatis. Dec. in c. 2. requiris, num. 3. de appell. In casu autem nostro adest maxima ratio diuersitatis: nam cum esset narratus iste defectus claris verbis, Papa benè intellexit quisnam ille esset, & ideò ad eum defectum non debet referri dicta excep-
7 tio, ne † tota illa narratio clarè facta, vana & nugatoria reddatur contra not. per Dec. in d. c. 2. requiris, in 4. & 5. limit. Sed cum postea generaliter à Papa peteretur vt sanarentur quæcumque aliæ nullitates, nec particulariter illæ exprimerentur, voluit eas sanare dummodo non esset in eis citationis defectus: quia potuisset esse defectus totalis citationis, quem Papa nullo modo voluisset sanare.

DE CONSVETVDINE.
Calagurritana iuris arrendandi
Veneris 7. Maij 1574.

EPITOME.

COnsuetudo etiam contra ius dicitur de iure canonico probata per testes deponentes de visu à 40. annis & per verbum semper.

SVMMAE.

1 *Consuetudo probatur per testes deponentes de visu à 40. annis, & per verbum semper, etiam quòd esset contra ius. num. 2.*
3 *Consuetudo non dicitur sed præscriptio, quando agitur de acquirendo priuatis.*
4 *Præscriptio dicitur, & non consuetudo, etiam quòd agatur de quærendo iure omnibus de clero.*
5 *Consuetudo interpretatiua quæ dicatur?*
6 *Consuetudo interpretatiua requirit spacium 40. annorum, quando agitur de auferendo ius quæsitum per vnionem.*
7 *Consuetudo Interpretatiua an requirat titulum?*
8 *Consuetudini interpretatiua est locus in ambiguis.*
9 *Testibus consanguineis an adhibeatur fides?*
10 *Testes tres vbi adsunt remissi arbitrio Iudicis ob oppositam consanguinitatem, is potest arbitrari eos probare, eoque magis vbi essent quatuor.*
11 *Testium consanguitatis defectus suppletur ex numero. item ex natura rei difficilis probationis.*
12 *Sententiæ enunciatiò non attenditur, si postea contrarium appareat per testes. & num. 13.*

SVPPOSITVM.

Stantibus dictis quatuor testium pro parte beneficiatorum de Fuentemaior examinatorum, & alijs pro parte illorum de Nauarrete, quorum breue summarium Dominis detur. 1

DVBIVM.

An intentio illorum de Fuentemaior sit sufficienter probata ad effectum de quo agitur?

18. DECISIO alioqui. Vnic.

IN dubio proposito Domini dicebant duas videri esse necessarias inspectiones. Prima an esset probatum, quo ad dicta testium? & in hoc fuit inclinatum pro affirmatiua: quia testes
1 † deponunt de visu à 40. annis, & per verbum semper iuxta doctri. Bart. in l. Celsus, de vsu ca pio. & aliorum; Vnde videtur probata consue-
2 tudo. quæ dato † quòd esset contra Ius: de Iure tamē Canonico sufficiēter probata videtur.
3 Sed quia posset dici quòd non † sumus in consuetudine, sed in præscriptione, quia agitur de acquirendo priuatis, iuxta aliàs plenè dicta in vna Caietana coram Domino Robusterio, & notata per Abb. in c. cum Ecclesia Sutrina. num. 45. de caus. poss. & proprie. & in cap. fin. num. 20. de consuetu. Rip. respon. 4. lib. 2. num. 11. aliàs secundum meam impressionem in responsis supra Cod. resp. 4. num. 11. vbi etiam
4 † quòd agatur de quærendo Iure omnibus de Clero, dicitur agi de præscriptione. Vnde cum iam sit resolutum tertia Iulij de anno præterito, quòd Ius commune sit contra beneficiatos de Fuentemaior, finiti volunt præscriptione, videtur quòd debeant docere vel de immemorabili, vel de titulo; sed quoniam nullum titulum videntur habere de immemorabili, esset videndum an ea probetur?

Sed prædictæ obiectioni respondebant aduertendo, quòd hic non de præscriptione, sed
5 magis † agitur de consuetudine interpretatiua, nempe quomodo sit intelligenda vnio de
6 istis Ecclesijs facta. In qua † consuetudine interpretatiua, licet (quia agitur de auferendo Ius quæsitum per vnionem) requiratur spaciū 40. annorum, vt fuit resolutum in vna Burgeñ. Put. decis. 12. & melius decis. 15. lib. 3. tamen
7 in ea neque † titulus, neque aliquid aliud est necessarium, sed huiusmodi obseruātia per 40. annos tollit Ius quæsitum, & seruit pro titulo, & bona fide. Put. vbi supra.

Cum autem vnio de qua agitur non sit omnino clara, & explicita de eo de quo agimus, er
8 go in huiusmodi † re ambigua bene est locus dictæ consuetudini interpretatiuæ. Socin. con. 145. lib. 2. Abb. in c. dilectus num. 21. de consuet.

Hinc in hac ipsa materia seruandam esse cō suetudinem inter has Ecclesias, videtur aptè inferri, ex sententia bo. me. Illustrissimi Cardinalis Aldobrandini.

Secunda fuit inspectio an prædicti testes de Fuentemaior fidē faciant, cum omnes fuerint reseruati arbitrio propter consanguinitatem, quam habent cum prædictis beneficiatis? Et
9 in hac difficultate Domini inclinabant † etiam in affirmatiua, & pro sufficienti probatione:
10 quia, si vbi ad sunt tres † testes tantum remissi arbitrio, Iudici arbitrarium est an probent vt per Aretin. & Felin. in c. licet vniuersis de test. hic verò cum adsint quatuor, multo magis arbitrandum videtur vt probent, vt numerus suppleat defectum per vulg. Cum præsertim concurrat dictum Ioannis de Harro ex aduerso examinatus, qui ait, quòd illis contradicentibus, arrendationes non sortiebantur effectum, & alij testes, saltem dum dicunt quòd fiebant huiusmodi locationes de consensu omnium, coadiuuant multum hanc probationem, & videntur tollere suspicionem quòd soli consan-
11 guinei hoc probent, & videntur † suppleri ex numero, item ex natura rei difficilis probationis, nempe eorum quæ fiebant in Capitulo, vt benè per informantes respondetur. Tum maximè prædicta placebant, & videbantur æqua, quia in prædictis locationibus, agitur de re quæ omnes singulariter tangit.

Ad testes de Nauarrete, vltimo loco datos respondebant, quòd omnes sunt beneficiati, præter octauum, qui nec excludit quòd adesset consensus maioris partis illorum de Fuentemaior, quia dicit quòd prędicti beneficiati de Fuentemaior veniebant ad comedendum: & quintus testis dicit quòd locationes fiebant de consensu Capituli. & discurrendo in effectu omnes prædictos testes, pauci admodum probare videtur, quia dicūt, quòd nonnulli tantū.

Ad sententias ad fauorem beneficiatorum de Nauarrete allegatas, dicebatur quòd non
12 probantur iustificatæ: quia cum † assignetur causa in sententia, & hodie huiusmodi causa ex testibus probetur non esse bona, videntur potius attendendi testes, quàm enunciationes sententiæ.

Secundo dicebant quòd non est omnino clarum, quòd sententiæ loquantur quando maior pars illorum de Fuentemaior contradicit, qui est casus noster. dicebant tamen quòd
13 † si probaretur sentētias prędictas debere intelligi quando omnes, vel maior pars prędictorum beneficiatorum de Fuentemaior contradicebant, & in effectu contradictio vel omniū, vel maioris partis eorum probetur reiecta, & exclusa

exclusa per prędictas sententias; quòd tunc stādum magis esset sententijs, quàm supradictis testibus, qui ab eisdem sententijs redarguerentur de falso.

DE ELECTIONE.

Gerunden. Anniuersariorum. Die Veneris 4. Martij 1575.

EPITOME.

Nominatio à Beneficiatis facta cēsetur in vim solius statuti, quando ex alia facultate fieri nō potuit. si autem ex alia fieri potuit, nō item.

SVMMAE.

1 *Nominatio si non nisi in vim alicuius statuti fieri potuit, in eius vim facta censetur. & quid si potuit fieri ex alia etiam facultate? num. 2. & 7.*
3 *Actus in dubijs & æquiuocis, censetur factus prout melius expedit facienti.*
4 *Clausula & aliàs omni meliori modo, propter illam coniunctionem (&) semper auget alios modos vltra expressos, & non stat restrictiuè pro vt staret sine illa copula (&)*
5 *Mens eorum, qui nominarunt Inspicitur.*
6 *Opinio in quo præualeat veritati.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsupposito statuto bo. me. Bertrandi Episcopi, & nominationibus beneficiorum, quorum summarium detur. 1

DVBIVM.

An huiusmodi nominationes censeantur factæ vigore dicti statuti Bertrandi.

1. DECISIO. alioqui. I.

1 FVit resolutum quòd si † nominationes non poterant fieri nisi in vim statuti Bertrādi, non videtur dubium quòd censentur factæ in vim eiusdē statuti l. 2. de acquir. possess. l. quę-
2 dam mulier, de rei vend. Si verò † poterant fieri ex alia etiam facultate, puta vigore consuetudinis, vel alterius statuti, vel de Iure communi, quòd beneficiati se non restrinxerunt.

Nam (prout bene deducitur per informantes pro beneficiatis) ab anno 1505. vsque ad annum 1521. inclusiuè simpliciter, & nulla habita mentione prędicti statuti nominauerant, ab anno autem 1523. vsque ad annum 1547. inclusiuè expressè dixerunt etiam iuxta alia statuta, & laudabiles consuetudines hactenus incōcussè seruatas, ab anno 1549. vsq; an. 1567. præsentarūt cum coniunctiua, & aliàs omni meliori modo, & similiter se habēt duæ sequētes.

Vnde ex his inferebatur per Dominos, quòd si alia competebat facultas, beneficiati non se
3 restrinxerunt. In dubio † enim, & in actibus æquiuocis, censendum est actus fuisse factos prout melius expedit facienti. l. 1. & 2. ff. de solut. Corn. cons. 338. num. 5. lib. 1. Abb. in c. cum super sub num. 12. vers. si sumus in dubio, vbi Felin. sub num. 10. & Dec. sub num. 12. vers. extra istos casus de off. deleg. Grat. cons. 70. nu. 18. lib. 1. cum plur. concord. Et pro non restrictione perpendēbant etiam clausulam (& aliàs
4 omni meliori modo) huiusmodi enim † clausula quando ei est adiuncta copula (& aliàs) semper auget alios modos vltra expressos, & non stat restrictiue, nisi quando ponitur simpliciter, & sine copula &. Achill. de clauf. decis. 1. & sæpè fuit dictum in causa Rom. donat. 50. coram R.P.D. Aldobrandino, & dixerunt etiam aliàs fuisse tentum in vna Oxomeñ portionis, coram d. Vestano, 20. Iunij. 1548. & passim tenet Rota.

Et addebant aliqui Domini, quòd cum si-
5 mus in † interpretanda mēte, & intentione beneficiatorū qui nominarunt, actus nominationis magis est referendus ad eorū intentionē, & mentem, quàm forte ad veritatem facultatis eorū: quia videmur versari in materia, in qua
6 opinio † præualet veritati, iuxta l. is qui putat cum materia de acquir. hęred. Dec. cons. 14. n. 6. & cons. 127. num. 4. quo ergo animo nominauerint: videtur iudicandum ex eorum opinione, &c. cum vt dixi, ipsi plura deduxerint, non autem id fecerint ex sola dispositione statuti Bertrandi. Si tamen ex nulla alia facultate potuerunt hoc facere: placuit quòd tunc in-
7 traret † cons. Rom. 343. n. 9. & Natt. cōs. 312. num. 9. vol. 2. post Bald. quem allegant in l. si duo, de acq. hęred. plura cumulat Aymo cons. 186. num. 9.

An autem alia potestas nominandi Beneficiatis competeret, & cui incumbit onus probandi extare alia statuta, vel prædictam aliam facultatem, particulariter erit videndum.

Giennen. Iuris conferendi gradus. Lunæ 7. Maij 1576.

EPITOME.

Administrator Collegij Giennen. potest eligere aliam personam in dignitate Ecclesiastica constitutam præter Scholasticum Giennen. ad

conse-

conferendos gradus. Nec d. Scholasticus potest conferre gradus priuatiuè ad dictam personam per Administratorem electam.

SVMMAE.

1 *Administrator Collegij Giennen. an possit ad conferendos gradus eligere aliam personam præter Scholasticum Giennen.*

2 *Alternatiua vis pars, declarat aliam.*

3 *Obseruantia subsecuta est admodum potens ad declarandū.*

DVBIVM.

An administrator Collegij possit ad conferendos gradus eligere aliam personam in dignitate Ecclesiastica constitutam præter Scholasticum Giennen. vel potius ipse Scholasticus possit conferre gradus priuatiuè ad personam per Administratorem electam?

13. DECISIO. Alioqui. II.

Resolutum fuit administratorem Collegij
1 Giennen. posse † ad conferendos gradus eligere aliam personam in dignitate Ecclesiastica constitutam, præter Scholasticum Giennen. nec Scholasticum posse conferre gradus priuatiuè ad personam per administratorem electam. Dubium enim quòd ex indulto poterat oriri, quia supra iam erat dictum (per Scholasticum, vel aliam personam in dignitate Ecclesiastica cōstitutam) inferius resoluitur, quatenus referatur & declaratur cuius debeat esse electio in ista alternatiua, nempè ipsius administratoris ibi (per administratorem pro tē-
2 pore eligeñ.) cum maximè regula sit: quòd † vna pars alternatiuæ declarat aliam, l. 1. de reb. dub. Iaf. in l. qui filiabus nu. 4. de lega. 1. Curt. Iun. conf. 113. num. 9.

Non obstat tex. in c. Metropolitana 63. distinct. quia bene ei respondetur per informantem, & tollitur omnis difficultas ex obseruan-
3 tia subsecuta, quæ est † admodum potens ad declarandum ex allegato conf. Rimin. 366. n. 17. cum alijs.

DE TRANSACTIONIBVS

Viterbieñ. transactionis. die 15. Ianuarij 1574.

EPITOME.

Error detectus in transactione, facit vt cesset renūciatio facta l. de his ff. de transactio.

SVMMAE.

1 *Error tollit l. de his ff. de transactio.*

2 *Errans etiam in parte, dicitur non præstare consensum.*

3 *Pactum vel transactio esse non potest sine consensu.*

4 *Error etiam in parte tollit consensum adhuc à Iuramento.*

5 *Angeli opinio in l. qui Romæ §. duo fratres n. 8. ff. de verb. obligat. est æquior, & verior.*

6 *Lex de his ff. de transactio. an solum procedat in eo qui transigit, & ius habet ex testamento quòd ignorauit.*

7 *Interesse prætendens ex testamento, potest iuuari remed. l. de his ff. de transactio.*

8 *Transactio dicitur nulla, etiam si in parte sit erratum.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd transactio de qua agitur, fuerit facta super fideicommissis Stephani & Thomæ de Cardellis. 1

Et quòd iam fuerit resolutum quòd Illustr. D. Helena Vrsina quo ad fideicommissum Thomæ errauerit. 2

Et dato sine veri præiudicio quòd pars bonorum contentorum in transactione, neque minima, neque maxima fuerit subiecta fideicommisso Stephani. 3

Et quòd fideicommissum Stephani comprehendat personam bo. me. Lucidi. 4

DVBIVM.

An stantibus supradictis, possit dici Dominam Helenam in dicta transactione errasse, ita vt cesset renunciatio l. de his per eandem D. Helenam facta?

14. DECISIO. alioqui. I.

1 Fuit firmatū D. Helenā posse dici errasse † in transactione de qua agitur, ita vt cesset renunciatio l. de his ff. de trāsactio. per eandē D. Helenam facta, etiam quo ad testamentum Stephani: Ratio qua moti fuerūt Domini est, quia cum vna pars tantum sit subiecta fideicommisso, ergo in altera est error: cum fuerit dictum omnia bona esse subiecta fideicommisso.

Et prædicta resolutio probatur ex mente Ang. in l. qui Romæ §. duo fratres in 1. q. num. 8. etiā in fortioribus terminis, ff. de verb. oblig. & ibidem Alex. num. 54. Aret. col. antepen. potissimum vero in vers. tu autē aduerte, Claud. de Saijs. num. 32. 33. cum seq. & placuit ratio,
2 quòd cum d. Helena errauerit † etiam in par-
3 te, non fuit consensus, sine quo † pactum vel transactio esse non potest l. 1. ff. de pact. l. si diuersa C. de transac. iuncta l. si per errorem ff. de Iuris. om. Iud. reg. nihil consensui, §. fin. ff. de reg. Iuris cum plur. vulg. Et dicebant Domini,
4 ex huiusmodi errore † etiam in parte (cum nō aliàs esset factura D. Helena) remoueri consensum etiam à Iuramento, vt per Saijsel. d. num. 33. post

33.post Ang.& Aret. & alios alleg. & pro huiusmodi erroris cōprobatione addebant, quòd huiusmodi bona assignata D.Helenæ, tanquam subiecta, & deducta ex fidei commissis, non tāquā in simplicem causam transactionis, & tanquam nullo Iure debita D.Helenæ, sed magis pro sua legitima & trebellianica deducenda ex dictis fideicommissis, & ratione dotis & donationis propter nuptias sibi debitæ apparent assignata. Et licet Imol.ibi num.32. in casu Ang.teneat contra eum, tamē illud est, quia in casu Ang. aderant explicita verba in transactione, nempe visis, & cognitis verbis testamenti, &c.quæ non sunt in casu proposito.

5 Secundo potest dici opinio † Ang. æquior & verior etiam in prædicto casu fortiori, vt ibi dem dixit Aret. & sic reprobato Imol. ibi per eum, & per Alex.sub.d.num.54. qui Doctores in terminis quæstionis nostræ supponunt esse erratum tantum in parte.

Non obstat quòd D. Helena nō fundet ius suum ex prædictis testamentis, sed veniat ab intestato, vel ex testamento Lucidi filij, de quo
6 ipsa erat certa, Vnde nō est locus l.de his quę † procedit in eo, qui transegit, & Ius habet ex testamento quod ignorauit. Iuxta Socin. Iun. cons.59.num.7.lib.1.& Natt.cons.145. num. 2.quia respondebant Domini Socin. ipsum, & alios post Ias. in d. l. de his, loqui vbicumque nullum confertur commodum vel Ius ex illo testamento ignorato, & ita Socin. declarat il-
7 lud dictum, Nam imo potest † allegare remedium l.de his omnis qui prætendit interesse ex testamento, & cui aliquid confertur ex testamēto, vt per prædictos Docto. & hoc ipsemet probat Alex. cons.11.sub num.13.vers. secundo potest responderi, ibi ne occasione ignorantiæ aliqua læsio interuenerit.vol.2.& latius ibi per eum, hoc ipsum dixit Natt. sub d. nu.2. ibi vbi nulla est dependentia ex testamento, nec inspectis verbis testamenti, potest esse magis certus de Iure suo, ergo secus in quęstione proposita vbi ius D.Helenæ hæredis D.Lucidi habet dependentiam à prædictis testamentis, & ius eius inspectis verbis testamentorum magis certum esse potest &c.

Errore igitur vt supra probato, & consequēter etiam defectu consensus, cessant alia ex aduerso deducta: vt etiam aliàs fuit resolutum. & quòd vbi sit erratum, & vbi verba testamenti non sint inspecta, etiam quòd in præfationibus testamenti sit inserta causa timoris litis, tā præ
8 sentis, quàm futuræ, nihilominus transactio † dicitur nulla si etiam in parte sit erratum. vltra prædicta allegabant Ang.in cons.94.sub num. 4.vers.in contrarium, cum seq. vbi latè bene facit ad prędicta cons. Calder.100.aliàs primum de transact. quòd error vitiet transactionem, &c.per vulgar.

Viterbien. transactionis, Lunæ 1. Februarij 1574.

EPITOME.

Testamentum siuę nuncupatiuum, siue in scriptis debet esse cognitum, vt renunciatio transactioue super eo, facta teneat.

SVMMAE.

1 *Dispositio l.de his ff.de transactio. locum habet in testamento nuncupatiuo.*
2 *Testamenti cognitionem habere per oculum intellectus, satis est in casu l.de his ff.de transactio ex communi.*
3 *Ratio l.de his ff.de transactio. quæ est?*
4 *Testamentum etiam nuncupatiuum ne dum in scriptis debet esse cognitum, vt renunciatio ei facta valeat.*
5 *Remedium l.de his ff.de transactio. an non nisi ei competat, cuius actio, vel ius fundatur in testamento.*

DVBIVM.

An in casu de quo agitur habeat locum dispositio l. de his ff.de transactio?

15. DECISIO. alioqui. II.

Fuit resolutū per Dominos in casu de quo agitur dispositionem l. de his ff.de trāsact.
1 locum habere, & in specie eam † procedere in testamento nuncupatiuo. & hoc dixerunt Domini apertè inferri ex communi conclusione Docto.in §.duo fratres de verb. oblig. Romæ super 4. q. princip. Bar. quæ habet quòd satis
2 est † habere cognitionem testamenti per oculum intellectus in casu l. de his & l. r. quemad. testam. aper. quam conclusionē ibi post Aret. qui testatur de communi, multi recentiores pariter testantur communem, & in specie Socin.Iun. sub num. 117. quæ conclusio maximè fundata est in illa ratione, quia aliàs l.de his nō procederet vbi testamentum non esset in scriptura redactum, quòd nō potest exemplificari nisi in testamento nuncupatiuo, vt ibi per Ias. quòd videtur absurdum secundum eos.

Ex qua communi conclusione dixerunt Domini resultare resolutionem præsentis dubij.

Prædi-

Prædictam autem communem conclusionē firmauit Bart. ibi in 4. quæst. principali, n. 17. vers. nec obstat, & eam sequuntur Ang. ibi in 1. quæstione Castren. Alex. num. 54. & Aret. qui sub nu. 27. ante fin. numeri vers. extra glos. vt dixi, testatur de communi. Idem Bart. post glos. in d. l. de his in vlt. q. & ibi Ang. Fulg. in fin. & Castren. post Alber. n. 6. reprobata opin. Iac. de Rauen. Idem tenet Castren. in l. non est ferendus, inducendo vt per eum, de trā sact. Idem simpliciter tenet Alex. cons. 11. Viso, & vt oportet considerato, 2. vol. col. 5. & in cons. 76. ponderatis his col. 5. vol. 3. refert & sequitur Ias. in d. §. duo fratres sub nu. 59. qui in specie de testamento nuncupatiuo ex prædicta conclusione habet mentionem, & alij penè omnes, addidi decis. Pedemont. 112. num. 13. vbi tenet d. l. de his procedere in testamento nuncupatiuo, & refert quòd Ias. in d. l. de his n. 19. qui prima facie videtur contrarius, Idem tenet in effectu, sequens opin. Bart. Alber. & Fulg. nempe quòd in testamento sine scriptis habeat locum d. l. de his, dummodo saltem in mente transigens habuerit notitiam testamenti. quòd (vt dixi, non potest verificari nisi in testamento per nūcupationem, qui Ias. certè est mendosus. Nam Bart. Alber. & Fulg. alleg. ab eo pro negatiua, tenent contrarium. vt benè etiam aduertunt informantes Illustr. D. Helenæ, & habetur in d. decis. Pedem.

Placuit etiam Dominis ratio † dictę l. de his communiter allegata, nempe fauorem vltimarum voluntatum, & vt eæ effectum habeant. de qua in d. l. 1. & in d. l. de his, per Natt. cons. 145. per Alex. cons. 11. col. 5. vol. 3. vigere pariter in ipso testamento nuncupatiuo. Nec Alciat. ex aduerso allegatus ait contrariam esse communem. Imò si rectè perpendatur, in hoc ipso non dissentit in effectu à prædicta communi in d. §. duo fratres, nam sub num. 22. testatur Doctores cæteros sequi Bart. in hoc, quòd sufficiat inspectio oculi intellectus in casu d. l. de his, ergo sequitur illatio supradicta. & licet etiam referat communi calculo receptum esse in testamēto nuncupatiuo non esse necessariam illam inspectionem de qua in d. l. de his, & in d. l. 1. quia illud edictum Prætoris loquitur in testamēto in scriptis, iuxta originalē naturam illius
4 edicti: tamen idem Alciat. subdit quòd † qualecumque illud testamentum sit scilicet, vel nūcupatiuum, vel in scriptis debet esse cognitum vt renunciatio valeat. quod testamentum in quæstione proposita iam probatum est per Illustr. D. Helenam non fuisse cognitum, Imò iā resolutum est in eo esse manifestè erratum; & confert Paul. Leon. sub num. 412. & 413. cum seq. in d. l. de his.

Quatenus ex aduerso allegatur remedium
5 † l. de his non competere nisi ei cuius actio, vel Ius fundatur in testamento, ex tunc allegatis, potissimum ex cons. 11. Alex. vol. 2. hoc Domini iam respuerunt in præcedenti positione huius causæ, perpendendo ex aduerso allegata retorqueri cōtra informātes pro Dominis de Cordellis, plenius etiā respondendo vt in eadē resolutione, & se remiserūt ad ibi dicta, & perstiterunt in resolutis. & licet aliqui ex recentioribus in d. §. duo fratres circa eandem 4. q. Bart. qui pariter prędictam esse communem referunt, contrarium videantur sentire circa intellectum verbi inspectis, de quo in d. l. dē his: tamen ijdem non negant, prædictam l. de his habere pariter locum in testamento nunc upatiuo. Nam imò dicunt habere locum tam in testamento redacto in scriptura, quo casu verbum inspectis stabit propriē, & verificabitur in oculo corporis, quàm etiam in testamento sine scriptura, quo casu prædictum verbum verificabitur in oculo intellectus, & intelligentia mentali.

DE PROCVRATIORIBVS.

Burgen. beneficij de Tuesta. Vener. 18. Iunij 1574.

EPITOME.

Regestrum parte opponente, nō cōsignat Rota nō procuratori, dato quòd ostēdat litteras principalis: parte autem non opponente: nō item. sed cum promissione de rato.

SVMMA.

1 *Notarius Rotæ an & quando tenetur tradere regestrum non procuratori, ostendenti tamen litteras principalis vt causam defendat?*

DVBIVM.

An cōparenti pro beneficiatis & capitulo de Tuesta, cum eorum literis, habentibus quòd causam defenderet, debeat causæ notarius dare regestrum, cum eius promissione de rato?

16. DECISIO. alioqui I.

Resolutum est per Dominos, quòd (licet comparens pro beneficiatis iam dictis, & ca-

& capitulo de Tuesta, asserat sibi fuisse transmissum mandatū (de quo nō apparet) & ostendat litteras prædictorum, continentes: vt pro eis vellet causam in Curia defendere) Nota-
1 rius †(parte opponente) non det ei dictum registrum, nisi docto de sufficienti mandato:

Parte autem non opponente, quòd ei illud tradat, cum præuia tamen promissione de rato.

Ariminen. Legati. 400. Lunæ 19. Martij 1576.

EPITOME.

PRocuratorem substituens, si non restrinxit se ad vnum ex suis inualidis mandatis, substituti gesta ad fauorem principalis valent, quamuis is ea gesserit vigore dicti Inualidi mandati.

SVMMAE.

1 *Ratificatio principalis inducitur ex aliqua cōparitione per eum facta post assertum procuratorem.*
2 *Procuratoris substituti gesta, quando valeant ad fauorem principalis, dato quòd is ea fecerit enunciando inualidum principalis mandatum?*
3 *Veritas attendenda est, reiecta erronea enunciatione.*
4 *Litis sustentatio an inducat ratificationem?*
5 *Mandati defectum si principalis non opponit procuratori ex aduerso, sicut tacitè potuit illum approbare procedendo ad vlteriora Ita postea poterit expressim renunciare dictæ oppositioni concernenti proprium fauorē.*

DVBIVM.

An substitutio procuratoris facta per Galeottum procuratorem illorum de Monticulis, sit inualida, quasi idem Galeottus tunc restrinxerit se ad aliud mandatum in alia causa ei per Monticulos factum?

17. DECISIO. alioqui. II.

DOmini dixerunt die Veneris 16. Martij 1576. quòd (ex quo agebatur super inualiditate mandati, ex eo quia quidam Galeottus procurator à Monticulis aliàs constitutus, se restrinxerat ad quoddam mandatum ad aliā causam factā) videretur an post restrictionem pro Monticulis allegatam, adsit aliquis actus
1 † principaliū, ex quo possit induci ratificatio.

Iccirco hodie 19. præsentis mensis super eisdem, dicti Domini voluerunt quòd si Galeottus quando substituit Zābellottum & Ca-
2 ballum, non se † restrinxit ad suum inualidum mandatum, licet postea Caballus vnus ex substitutis Galeotti ineptè, & erroneè habuerit relationem ad inualidum mandatum Galeotti, hoc non esse attendendum, nec curandum. cū sit enunciatio quę repugnat veritati ipsius actus substituendi, & substitutioni ipsi, cū præsertim in substitutione prædicta ipse Galeottus apertè dixerit: quòd vti procurator ipsorū de Monticulis in causa quam habent contra Bonamicum ea faciebat, non aliàs referendo, vel se restringendo ad suum inualidum mandatū.
3 Habita igitur ista † veritate, non est curandum de hac erronea enunciatione substituti. cum maxime iste Caballus qui tallia enunciauit, nō sit ille qui obtinuerat sententiam de cuius confirmatione agimus; sed fuit alter substitutus, nempe Zambellottus, de cuius nulla restrictione constat, sed magis quòd est substitutus à Galeotto vti procuratore Monticulorum cōtra Bonamicum, quòd in specie satis est, attenta resolutione vltimo facta, quòd constet de tacito mandato in hac causa ipsius Galeotti, per ratificationem ipsorū de Monticulis, per actus in alia positione ponderatos: & potissimum
4 quia sustinuerunt † proprijs sumptibus hanc litem in duabus instantijs.

Nec etiā obstat Turturini substitutio, quia in illa nulla est restrictio, & pariter est facta à Galeotto vti procuratore cōtra Bonamicum, vt cantant verba substitutionis.

Quòd Bonamicus opposuerit defectum mandati, & semper vocauerit procuratorem asser-
5 tum, non videtur obstare: quia Bonamicus † sicut tacitè ad vlteriora procedendo, absque dicta oppositione, potuit approbare, ità & nūc debet posse expressè renunciare prædictæ oppositioni, quæ concernit merum suum fauorem, vt liquet.

Colimbrien. Casalis. Veneris 1. Martij 1577.

EPITOME.

MAndatum ex pluribus coniecturis præsumitur.

SVMMAE.

1 *Procurator quibus ex coniecturis quis præsumatur?*
2 *Præsumendum non est quem velle 20. scuta in litem erogare, pluresq. actus & Instantias in causa facere, cum non sit procurator.*

PRAE-

PRAESVPPOSITA.

Præſuppoſitis duabus ſententijs latis in partibus, ad fa uoremq; Chriſtophori Preceptoris S. Io. de Oliueria, contra Lupum, & litiſconſortes. 1

Et quòd in tertia Inſtantia dicti ſuccubentes obtinuerint cauſam in Rota committi, & plures procuratores conſtituerint, ac preſertim de Menſe Martij 1564. quemdam Martinum Fernandez, qui ſimul cum Emanuele ad annum vſque 1566. vti procuratores prædictorum ſemper comparuit. 2

Item quòd poſtea ſolus Emanuel vti procurator dictorum litis conſortium comparuerit in iudicio, præſertim de Menſe Octobris 1565. ſe proteſtando in cauſa non procedi, attento quòd regeſtrum erat in manibus Aduocati ad effectũ ſcribendi in iure prout fol. 365. & ſæpius ad alios actus citauerit; videlicet ad videndũ examinari teſtes ſuper obitu dicti Chriſtophori ad effectum obtinendi ſententiã abſolutoriam fol. 392. ad videndum reiterari omnes terminos, &c. ad concludendum, & ad ſententiã fol. 404. & ſibi deferri Iuramentum in ſupplementum probationis poſitionum & articulorum, &c. prout fol. 405. & 423. & dicto obitu probato, ſeruauerit omnes alios terminos ſubſtantiales per officium contradictarum fol. 408. 3

Item quòd idem Emanuel vti procurator dictorũ Lupi & Litiſconſortium, accuſauerit ſæpius contumaciam aduerſarij non dicentis contra commiſsionem fol. 410. ſeruaueritq. terminum ad libellandum fol. 411. omneſq; alios terminos ſeruari ſolitos, & tandem obtinuerit ſententiam pro eius principalibus vt in fol. 425. cum ſeq. 4

Item ſuppoſito quòd Magnus Magiſter d. Religionis (certificatus de dicta lite, & obitu Chriſtofori) miſerit procuratorem ad hanc cauſam defendendam, qui in productione quorumdam Iuriũ pro reuocatione dictæ ſententiæ per Emanuelem obtentæ, citari fecerit d. Emanuelem ad dicendum contra, & Emanuel dixerit genaralia contra, & poſtea concordauerit cum procuratore Præceptoris ſuffecti in locum dicti Chriſtophori, in perſonã R. P. D. Seraphini pro Iudice fol. 492. qui tandẽ dictas duas ſententias confirmauit, expenſas taxauit, & executoriales relaxauit, quæ de Menſe Auguſti 1575. fuerunt perſonaliter intimatæ Iſabellæ Vxori dicti Lupi. 5

Item quòd dictus Emanuel ſæpius habuerit huius cauſæ regeſtrum in manibus, & ſe ſubſcripſerit in actis notarij, atque ei in tribus vicibus ſoluerit viginti ſcuta ad bonum computum pro d. Regeſtro. 6

Item quòd procurator dicti Chriſtophori, & ſucceſſoris de cauſæ huius meritis valde informatus, obierit; & in actis non appareat de aliquo mandato in perſonam dicti Emanuelis. 7

DVBIVM.

An ex prædictis reſultare dicatur ſufficiens præſumptio mandati in perſonam dicti Emanuelis, ad validandum acta de quibus agitur?

18. DECISIO. alioqui. III.

1 Viſum eſt Dominis deducta in præſuppoſitis ſufficere † ad præſumendum mandatum ad effectum de quo in dubio.

2 Ridiculum enim † credebant Domini, viginti penè aureos fuiſſe expenſos, & multos actus & inſtantias factas eſſe fruſtra, & ſine effectu ab eo: qui non eſſet procurator. vt in ſimili Domini Dixerunt fuiſſe deciſum in Vna Bruonien. de Ponticulo, coram R. P. D. Robuſterio, & in pluribus alijs cauſis.

HIS QVAE VI METVS. CAVS. FIVNT.

Valentina nullitatis ſuſceptionis Ordinis ſubdiaconatus. Veneris 15. Ianuarij 1574.

EPITOME.

Ordinatus per vim conditionalẽ in ſubdiaconatu, ſi prius habebat vxorem, non tenetur continere. ſi non habebat, tenetur.

SVMMAE.

1 *Coactio eſt duplex, abſoluta, & conditionalis, & vtraque declaratur.*
2 *Coactione in abſoluta nulla eſt voluntas, & quid in conditionali? & num. 5.*
3 *Character non imprimitur in abſoluta coactione.*
4 *Baptiſmus non confertur in abſoluta coactione.*
5 *Coactione in conditionali character imprimitur, & n. 14.*
6 *Voluntas coacta voluntas eſt ſaltem indirectè & num. 20.*
7 *Votum continentia dicitur annexum ſacro ordini, & illum ſuſcipiens, dicitur ſe ad id inſeparabiliter obligare. & numer. 23.*
8 *Ordinatus per vim conditionalem, ſi prius habebat vxorẽ, non tenetur continere; ſi non habebat ſecus. & num. 9. & 13.*
10 *Opinionem quam Doctor poſtremo loco refert, ſequi videtur, & num. ſeq.*
12 *Sotus hic arguitur de contrarietate.*
15 *Baptizatis per vim cauſatiuam, imprimitur character, & coguntur ſeruare totam religionem.*
16 *Iuuiſis grauius eſt ſeruare totam religionem, quàm ſeruare ſolam continentiam.*
17 *Ordo, & baptiſmus non requirunt actum in ſuſcipiente, & ſufficit in vtroque non reſiſtentia, num. 18. & voluntas etiam coacta vt hic num. 19.*
21 *Conſentiens in ordine, conſentit pariter in ijs quæ ſunt ordini annexa.*
22 *Caſtitas eſt res voti, non præcepti.*
24 *Continentia debet eſſe voluntaria.*
25 *Caſtitas an ſit annexa ordini ſacro? & num. 26.*
27 *Ordinis natura quæ ſit?*
28 *Acceſſorium non debet requirere pluſquam principale.*
29 *Votum metu extortum an obliget?*

30 *Iuramentum quamuis metu extortum ligat, nisi superior absoluat.*
31 *Baptismus an sit tam propriè votum, quàm professio religionis?*
32 *Ordo regulatur iisdem terminis, quibus baptismus circa metum.*
33 *Iurisdictio pronunciandi in causa illius, qui coactè fecit votum continentiæ, quo pacto, & apud quem esse dicatur?*
34 *Dispensatio à Papa quando tutius obtineatur?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quod D. Franciscus Iter per vim & metum qui cadere poterat in constantè virum, promotus fuerit ad ordinem subdiaconatus.
Et quod ante, & post reclamauerit.

DVBIVM.

An prædictus D. Franciscus teneatur ad illius, & continentię obseruationem, ita vt vxorem ducere non possit, alio sibi impedimento non obstante? Et an constet de sufficienti Iurisdictione, stante commissione cuius copia datur?

19. DECISIO. Alioqui I.

DOmini ex mente Doctorum in hac mate-
1 ria distinguebant duplicem † coactionē,
absolutam, vt in eo qui ui tenetur: & conditio-
nalem, vt in eo qui vt euadat cruciatus, vel
mortem, consentit se ordinari, de quibus est
tex. vbi omnes in c. maiores §. item quęritur de
baptis. quam aliqui ex Dominis vocabant vim
præcisam, & vim causatiuam. & licet in coactio
2 ne † absoluta nulla sit voluntas tamen in coa-
ctione conditionali adest voluntas, saltem indi
recta, de qua August. voluit facere, quia voluit
3 viuere 15. q. 1. c. merito & in vi † absoluta dixe
4 runt characterem non imprimi, sicuti nec † in
hoc casu confertur baptismus c. maiores de ba
pt. c. pręsbyteros 50. distinct. c. sacri de his quę
5 vi metusve causa fiunt. In † coactione autem
conditionali dixerunt characterem imprimi,
arg. c. de Iudęis 45. distinct. & c. vbi ista 84. dist.
6 c. quòd quidam 1. q. 1. & quia † voluntas coa-
cta, voluntas est saltem indirectè d. c. merito
15. q. 1. Cum autem in quæstione proposita si-
mus in coactione conditionali, & consequen-
ter character secundum omnes sit impressus,
dubium est, an per talem vim ordinatus conti-
7 nere teneatur, stante quòd votum † continen-
tiæ dicitur annexum sacro ordini c. diaconus
28. distinct. c. cum in præterito 83. distinct.
Et in hac quæstione, duæ extare videntur
opiniones, & prima quę videbatur magis com-
8 munis, quòd aut taliter † ordinatus prius habe
9 bat vxorem, & non tenetur continere, aut † nō
habebat, & hoc casu teneretur cōtinere. & hāc
primam opinionem tenuerūt Goffred. in sum.
de æta. & qual. col. 4. num. 11. vers. circa hanc
distinctionem, Ostien. in sum. eodem tit. nu. 5.
Diu. Anto. in sum. in 3. part. tit. 14. c. 16. §. 18.
prope fin. vers. de sic coacto ad ordinem, sum.
Syluestri, in verb. ordo 4. sub num. 1. vers. & se-
cundo. sum. Tab. in verb. ordo 2. num. 17. sum.
Pisan. cum supplem. in verb. ordinatus primo
vers. vtrum coactè ordinatus. Archid. in c. de
Iudæis in fin. 45. distinct. Ant. de Butr. in c. ma-
10 iores §. fin. nu. 7. dū vltimo † loco refert opin.
Goffr. Illam videtur sequi Card. ibi vers. quęro
si quis conditionaliter, licet videatur probare
opin. glos. tamen dicit quòd opinio Goffre. est
honestior, & idem Card. in Clem. generale §.
fin. num. 14. vers. decimo quæro, de æta. & qua.
tenet indistinctè quòd ordinatus per vim cau-
satiuam teneatur continere. Henr. Boh. in d. c.
maiores num. 5. vbi benè declarat opinionem
11 Ioan. & dum vlt. loco † refert opinionem Gof
fre. & Raymund. & sic eos videtur sequi Abb.
ibidem in §. Item quæritur num. 7. tenet hanc
opin. & subijcit quòd ista est communis opin.
contra Ioan. Sum. confess. de æta. & qual. q. 50.
& 51. videtur tenere hanc opinionem.
In hac tamen authoritate Domini habebāt
aliquam difficultatem, ob vltima verba glosæ,
quam refert. Præpos. in c. 1. 74. dist. col. 3. vers.
an autem talis compulsus, qui licet videatur
mihi quòd sequatur eandem opin. benè verum
est quòd ipse etiam vt Sum. confess. recitat vlti
mo loco vltima verba glosę. Sot. etiam videtur
12 sibi † contrarius, nam in tract. de Iust. & Iur. lib.
7. q. 2. art. 5. propè fin. vers. qua propter, dicit:
quapropter etiam si quis cōsensu extorto per
metum cadentem in constantem virum, sacris
initietur, voto etiam castitatis tenetur secun-
dum dexteriorem opin. vt benè ait Syluester
atque id probatur argumento sumpto ex c. de
Iudæis distinct. 45. vbi baptizati per vim cau-
satiuam, coguntur seruare religionem Christia
nam, & tamen illis qui renuunt, grauius est ad
solam Christianam religionem obligari, quàm
ad solum castitatis votum; hęc Sotus ibi.
Contrariam opinionem quòd imò non te-
neatur continere, tenent post Io. Guil. Raym.
13 Sum. Angel. relata à Nauarr. de quo infra post
Ros. per prędictos alleg. Calder. in alleg. cons.
14 1. qui cler. vel voue. glos. in c. maiores §. item
quæritur de bapt. & in c. vbi ista. 74. dist. Tur-
recrem. autem in c. 1. num. 2. 74. distinct. vide-
tur sequi hāc partem, cum vltimò loco referat
hanc opin. Gemin. in c. vbi ista, videtur tenere
hanc

hanc partem, quia vltimo loco refert eand. opin. Nauar. in Enchirid. fol. 330. qui tamẽ ibi non videtur tractare materiam principaliter. Sot. de Iuſt. & Iur. lib. 7. q. 2. ar. 1. col. 4. qui nõ tractat niſi de uoto ſeparato à ſuſceptione ordinis, ſed ſuper quarto tom. 2. cart. 23. benè tenet hanc opinionem, & eam defendit.

13 Quo igitur ad authoritates, plures † tenent
quod obligatus ſit cõtinere. Quo ad rationes, res eſt viſa multum difficilis, tamen magis inclinabant Domini pro cõmuni prædicta, quòd teneatur continere, præſertim ante cõtractum matrimonium, ea ratione, quia omnes Doctor.
14 conueniunt quòd ordinatis † per coactionem
conditionalem, ſeu per vim, imprimatur chara
15 cter. ſicuti baptizatis † per vim cauſatiuam im
primitur etiam character. Vnde quemadmodũ per vim cauſatiuam baptizatus cogitur ſeruare totam religionem, c. de Iudæis 45. diſt. quòd
16 tamen inuitis † grauius eſt, quã ſeruare ſolam
continentiam, vt dicit Sot. in loco citato pro communi, Idem dicendum eſt in ordine, cum
17 † neutrum ex ijs ſacramentis requirat actum
in ſuſcipiente, vt per Sot. in loco proxime cita
18 to, & in vtroque ſufficit † non reſiſtẽtia, vt per
Doctores in c. maiores §. fi. de bapt. & in vtro
19 que ſufficit † voluntas etiam coacta, quia eſt
20 † voluntas, cum quis ita velit, quia vult potius
viuere, vt dicit, Diuus Aug. in d. c. merito 15. q.
21 1. cum igitur conſentiat † in ordine; conſentit
etiam in ijs quæ ſunt ordini annexa.

In contrarium aſſignantur plures rationes, quas refert Sum. cõfeſſ. d. q. 50. & alij Doctor.
22 ſupra citati. Prima quòd caſtitas † eſt res voti,
non præcepti, vt per Ambroſ. in c. integritas. 32. q. 1. ſed reſpondebant aliqui ex Dominis verum eſſe aſſumptum, ſed vt dicit gloſ. in c. nullum 27. diſt. Eccleſia adiecit rei ſuæ hoc onus,
23 & potuit facere. Vnde qui † ſuſcipit ordinem
taliter quòd imprimatur character, ſuſcipit cũ illa qualitate quam Eccleſia Sancta voluit eſſe annexam illi ordini inſeparabiliter, niſi ipſa di
24 ſpenſet. Secunda, quia continentia † debet eſſe
volũtaria, per c. perlatũ de his quę vi metuſve cauſ. fi. c. ad aures de ętа. & qual. c. ante triennium 31. diſtinct. c. præſens clericus 20. q. 3. Sed ad hanc dicebãt alij ex mẽte doctorũ prædictorũ, quòd eſt voluntaria, quia magis vult hoc quàm illud, volũtas enim coacta volũtas
25 eſt d. c. merito. Tertia, quia caſtitas † nõ eſt an
nexa ordini ſacro, ſed ordinatus ex cõſtitutione Eccleſiæ tenetur ſeruare caſtitatẽ. Reſpon
26 debant quòd imo Caſtitas † eſt annexa ordi
ni ſacro, licet non ſit de ſubſtantia ordinis ſacri, vt declarat Diuus Thom. 2. 2. q. 88. art. 11. & benè etiam declarat, & defendit Turrecrem. in c. diaconus 27. diſtinct. quæ ratio aliquos Dominos multum mouere viſa eſt, quia cum Eccleſia Sancta adiunxerit huiuſmodi votum ordini ſacro, prædictum votum debet regulari ſecundum terminos ordinis cui fuit adiectum, l. grege ff. de lega. 1. l. peculium de leg. 2. Bart. in leg. ſi conuenerit §. Si nuda. ff. de pignor. actió. Bald. in l. etiam C. de Iur.
27 dot. Sicut igitur de natura † ordinis eſt quòd
ad hoc vt imprimatur illius character, ſufficit voluntas etiam coacta: eadem & voluntas debet ſufficere ad continentiam, quæ dependet
28 ab ordine; alioquin plus † requiretur in acceſ
ſorio, quàm in principali. Et quamuis ſecundũ opin. gloſ. in c. Abbas, de his quæ vi &c. votum
29 † metu extortum non obliget, quia non valet
ipſo Iure: quã ſequũtur ibi Egid. Ant. de Butr. & alij, tamen ibidẽ Card. col. 3. verſ. quartus caſus, dicit quòd hæc opinio Iure non probatur, & eam etiam licet ſub nomine Abbatis, ſequitur Syluestr. in verſ. metus num. 8. & militare videntur in voto eædem rationes quę militant
30 in Iuramento, quod † quamuis ſit metu extor
tum, ligat, niſi ſuperior abſoluat: quas rationes refert Turrecrem. in c. 1. num. 4. cum ſeq. 15. q. 6. & in omnem euentum hoc poſſet procedere fortaſſe in voto ſeparato ab ordine, ſed in voto iuncto cum ordine, aliter videtur dicendum. Nec videtur bona reſponſio applicari ad particulare de baptiſmo, nam quidam tenent quòd in baptiſmo totus homo renouatur, quæ ad propoſitum nihil facere videtur. Sot. re
31 ſpondet quòd baptiſmus † non eſt tã proprie
votum, quàm profeſſio religionis, quæ non requirit alium conſenſum quam Eccleſia, quæ ratio non videtur omnino concludens, quia ſicut in baptiſmo requiritur non reſiſtentia, ita etiam
32 in ordine; & cum ordo † reguletur iiſdem ter
minis in hac materia ſicut baptiſmus, idẽ erit de voto illi ordini annexo; hæc opinio ante cõ tractum matrimonium prouidet magis ſalutaris animæ, & magis conueniens eſt honeſtati ordinis ſacri.

Quo ad iuriſdictionem diſtinguebant Do
33 mini, quia ſi dubitatur an adſit Iuriſdictio † pro
nunciandi teneri vel non teneri ad continentiam, & adeſt proculdubio Iuriſdictio: ſed ſi tenemus quòd de Iure ſit obligatus ita ordinatus continere, non adeſt Iuriſdictio pronunciandi eum non teneri; ſed hoc caſu indiget diſpenſatione, vel ſaltem commutatione.

Ideo, Domini magis ſecurum eſſe exiſtimabant

bant quòd iste Franciscus impetraret dispen-
34 sationem † omnino à Papa, & dicebant quòd
huiusmodi metus prestat iustam causam illam
concedendi, vt dicit Nauar.in loco alleg. vt sic
eligeret magis tutam viam.

Valentina nullitatis susceptionis Ordinis subdiaconatus. Lunæ 22. Martij 1574.

EPITOME.

ORdinatus ad subdiaconatum per vim & metum, non tenetur continere.

SVMMAE.

1 *Ordinatus ad subdiaconatum per vim & metum, an debeat continere? & num. 3.*
2 *Ordinatus coactè recipit characterem.*
4 *Actus omnis in quo requiritur voluntas non solum simplex, sed ita qualificata vt sit libera & spontanea, si fiat coactè, non valet.*
5 *Matrimonium metu contractum, est ipso iure nullum.*
6 *Electio metu facta, est nulla.*
7 *Dos metu constituta, est nulla.*
8 *Continentia sui natura requirit qualitatem libertatis à coactione, & est voti, non praecepti.*
9 *Puer si promoueatur, qui non sit doli capax, sicut non potest se obligare expressim ad votum, ita nec etiã tacite.*
10 *Subdiacono promoto antequam esset doli capax, vel per vim & metum, datur libera facultas contrahendi matrimonium.*
11 *Metus sicut vitiat & annullat votum expressum, ita & tacitum. & num. 13.*
12 *Metus vitiat spiritualia, quæ pro substantia requirunt plenam libertatem.*
14 *Ordinem spontè suscipiens, dicitur obligatus ex voluntate.*
15 *Votum omne metu emissum, est ipso iure nullum.*
16 *Continentia non est de substantia & essentia ordinis subdiaconatus, sed accidentaria ex statuto Ecclesiæ.*
17 *Subdiacono olim licebat contrahere matrimonium. hodie non item. & num. 19.*
18 *Subdiaconus per metum Ordinatus, est verus subdiaconus.*
20 *Ordo omnis sacer habet annexam continentiam.*
21 *Subdiaconatus est ordo sacer.*
22 *Accessorium sequitur naturã sui principalis, limita prout numer. 26.*
23 *Baptizatus metu, cogitur viuere prout baptizatus.*
24 *Votum requiritur voluntatem liberam, saltẽ à iusto metu.*
25 *Annexa quando eodem modo iudicantur?*
27 *Stylus & interpretatio Cancellariæ attenditur, stante doctorum varietate aliquo in articulo.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd Dominus Franciscus Iter per vim
& metum qui cadere poterant in constantẽ virum,
promotus fuit ad ordinem subdiaconatus. 1
Et quòd ante, & post reclamauerit. 2

DVBIVM.

An prædictus Franciscus teneatur ad illius voti, & continentiæ obseruationem, ita vt vxorem ducere non possit alio sibi Impedimento non obstante?

20. DECISIO. alioqui. II.

IN quæstione proposita, Domini (his quæ in alia positione plenè deducta fuere inhærendo) dicebant Doctores in hac materia admodum variè locutos fuisse, & ideò si auctoritatibus certandum sit, res magnam difficultatem habere videtur. Licet enim per informantes plures referantur pro negatiua, vt ex serie per eosdem informantes relata videri potest; tamen dicebant Domini, rem non omnino ita se habere, nam multi pro ea allegati nil firmare videntur, & in specie Turrecremat. distinct. 74. in princ. & aliqui alij, vt facilè ex eisdẽ videri potest. Imò Syluestrina pro hac eadem negatiua ab eisdem allegata, contrarium tenere videtur in verb. Ordo 4. num. 1. in casu de quo agitur, nempè vbi sic ordinatus nõ habet vxorem, prout etiam tenere videtur Alberic. in verb. ordinatus 1. vers. vtrum coactè ordinatus, pariter pro negatiua allegatus, & vltra plures relatos cumulatè in prædicta prima po
sitione, Domini pro eadem affirmatiua adde-
bant Petr. de Rauen. in compend. Iur. cano. de
1 Baptis. qui attestatur de communi, quòd † ta-
liter ordinatus debeat continere. licet ipse con
trarium sentiat. pro eadem affirmatiua allegebatur Summ. Asten. de Sac. ordin. tit. 2. §. circa quartum, videlicet circa effectum Sacramẽti, vers. Sed numquid teneatur continere, dicit vt Præpos. & vt Summ. confess. vt ibi dicitur in fin. Secundum vero Rodericum, prima solutio est potior & benignior, & ideò tenenda.

Et licet allegaretur Bonifa. de Vital. in Cle. fin. §. fi. num. 30. & 31. de æta. & qual. qui refert vltimo loco glos. in c. verum dist. 14. quæ tamen non videtur facere ad propositum, quòd
qui recipit Sacramentum coactè, non tenetur
continere; tamen illud dictũ non placuit, quia
2 assignat rationem, quia † talis coactè ordina-
tus non recipit characterem, quæ est falsa, vt
supra in alia positione est conclusum, & videtur tritũ in hac materia ex doctor. plenè alias allegat. ex quibus credebãt Domini quòd difficile sit ex auctoritatibus hanc ipsam rem diffinire

finire

finire aliàs quàm in alia poſitione eſt dictum, & ideò hac via omiſſa, ad rationes deuenire me lius eſſe exiſtimarunt.

Quibus accuratè, & maturè hinc inde deductis, & conſideratis multis alijs, & tum in præſenti, tum in alia poſitione deductis poſthabitis, & reiectis: æquior viſa eſt Dominis & iu-
3 ſtior opinio negatiua † népe quòd Franciſcus in caſu propoſito non teneatur continere.

Primo ex ratione irrefragabili, ſcilicet quòd
4 omnis † actus in quo requiritur voluntas non ſolum ſimplex, ſed ita qualificata, vt ſit libera & ſpõtanea, ſi fiat coactè, ſiue per voluntatem coactam, non valet, iuxta tex. iuncta gloſ. ſolen. & recepta c. notificaſti. 33. q. 5. in verb. licentiam, quam inter alios commendat Panor. in c. cum locum ſub num. 6. de ſponſ. Confirmatur,
5 quia videmus quòd matrimonium † metu contractum eſt ipſo Iure nullum. c. ſignificauit de eo qui dux. in matr. & tenet gloſ. pen. communiter recepta in c. veniens de ſponſ. & plenius in cap. Abbas in gloſ. vnic. ante med. de his
6 quæ vi, &c. quia etiam † electio metu facta eſt nulla. c. vbi periculum § cæterum de elect. lib.
7 6. prout & dos † metu conſtituta l. ſi mulier §. ſi dos ff. quod met. cauſ. vt declarat Panorm. in d. c. Abbas num. 8.

8 Continẽtia † autem ſui natura requirit qua litatem libertatis à coactione, & eſt voti, non præcepti, quia continentia ſuaderi poteſt, ſed non præcipi nolenti, c. integritas 32. q. 1. ergo &c.

Secundo ex ratione quæ multũ placuit Dominis, arguendo de voto expreſſo, ad hoc votum annexum, vt per Innoc. in c. vel non eſt cõ pos ſub nu. primo de tempor. ordin. vbi ſi puer
9 † promoueatur, qui non ſit doli capax, ſicut nõ poteſt ſe obligare expreſſe ad votum, ita nec etiam tacitè: & propterea non tenetur continere. quem ibi ſequitur Hoſtien. & benè etiam Aegid. ad idem etiam Abb. c. vnico num. 3. de cler. per ſalt. prom. & Ancar. in d. Clem. ſiu. in ſin. de æta. & qual. videtur ſequi Inno. & Imol. expreſſe in d. Clem. fin. n. 9. dicens quòd veritas eſt iſta. Idem etiam videtur tenere Sum. Aſten. de æta. & qual. Huc etiam videtur pertinere declaratoria data à Cancellaria de conſilio Card. Alex. vt refert Hier. Paul. pract. Cancel. ſiue in prouinciali vt vocant, cart. mihi 54. verſ. & pro accipiente ordinem ſacrum antequam eſſet doli capax, & cart. 55. verſ. pro eo autem qui inuitus, quẽ refert etiam Couarru. in epit. 2. part. cap. 6. §. 3. ſub num. 1. nempe, da-
10 tam † fuiſſe liberam facultatem contrahendi matrimonium cuidam Subdiacono, promoto antequàm eſſet doli capax, vel per vim & me
11 tum. Sicut igitur metus † vitiat & annullat votum expreſſum: ita debet annullare votum hoc tacitè annexum per ſupradicta.

Et licet Cardin. in cap. Abb. col. 3. verſ. quartus caſus de his quæ vi &c. videatur tenere quòd metus non vitiat votum: tamen cæteri Doct. ibi ſequuntur d. gloſ. quam communiter etiam approbari dixit Io. de Sylu. in tract. de benef. part. 3. quæſt. 32. ſub num. 3. Bero. pulchrè (qui rationem reddit) in c. in præſentia n. 121. de probat. ſpiritualia enim non ſunt præcepta ab initio ipſo contentioſa, ſed merè voluntaria, voluntarium enim militem elegit
12 Deus. Metus † igitur viciat ſpiritualia, quæ pro ſubſtantia requirunt plenam libertatem, Ideò deficiente prędicta libertate, & ſic ſubſtantia, deficit actus. quam opin. etiam ſequitur, & tuetur Garſia, de vit. fin. num. 418. & 466. Brunell. de ſponſ. & matr. concl. 18. num. 8.

Cum igitur ex ſupradictis votum expreſ-
13 ſum vitietur à metu, eadem ratione viſum † eſt Dominis viciari & hoc votum tacitum ſibi annexum. quòd ipſum videntur ſentire Gemin. & Turrecrem. in c. nullum 28. diſt. dum dicunt quòd Eccleſia appoſuit onus rei ſuæ, & quia
14 † ille qui ſponte ſuſcepit ordinem, dicitur obligatus ex voluntate &c. facit vulg. regula quòd
15 omne † votum metu emiſſum, eſt ipſo Iure nullum. c. 1. de vot. per quòd gloſ. fin. ibi communiter recepta id tenet. & colligitur ex D. Tho. 2. 2. q. 89. artic. 7. adiunctis quæ tradit artic. 5.

16 Tertio facit quia continentia † non eſt de ſubſtantia & eſſentia ordinis Subdiaconatus, ſed tantum accidentaria ex ſtatuto Eccleſiæ,
17 fuit enim tempus quando Subdiacono † licebat contrahere matrimoniũ. c. placuit 32. diſt. cap. ante triennium 31. diſt. & arg. d. c. à multis, Vnde Nugut. relatus ab Archid. & Turrecre. in d. c. cum in pręterito, dixit quòd ordo per ſe inſpectus, non impedit matrimonium, ſed conſtitutio Eccleſiæ facta ratione ordinis.

Ex aduerſo pro affirmatiua & cõtraria, quòd Franciſcus teneatur continere, aliquę rationes deducebantur per aliquos ex Dominis, pro diſcuſſione huius arduæ quæſtionis: Et primo
18 quia Subdiaconus † per metum ordinatus, eſt verus ſubdiaconus. arg. c. quòd quidã, in princ. & latius in §. opponitur autem 1. q. 1. & c. maiores §. item quæritur de Baptiſ. at Subdiaco-
19 nus † non poteſt contrahere matrimonium, c. cum in præterito Iunct. gloſ. 84. diſt. & c. ante trien-

triennium 31.dist.& c.à multis de æta.& qual. c.erubescant,& c. nemo & c.placuit 32.dist.

Secundo quia idem iudicandum est de annexis &c. c.translato, de constit. & subdiaco-
20 natui est annexa continentia,quia † omnis ordo Sacer(quorum de numero est subdiacona
21 tus † d. c.à multis) habet annexam continentiam,d. c. cum in præterito 84.dist. cum plurib. supra alleg.ergo cum metus non impediat veri ordinis subdiaconatus susceptionem vt dictum est, non impediet continentiæ obligationem illi annexam. Huc pertinet etiam regu
22 la accessorium † sequitur naturam sui principalis.c.accessorium de reg.Iur. lib.6.cum ibi citatis à glos.& continentia est accessoria subdiaconatui,Ergo qui metus non impedit subdiaconatum,non etiam impediet obligationem ad continentiam.

23 Tertio quia in simili,metu baptizatus † cogitur vt baptizatus viuere. c. de Iudæis 45. dist.ergo & coactè ordinatus tenetur vt ordinatus viuere ; & ita ordinatus, si est ordinatus ordine Sacro.

Sed prædictis rationibus primo loco vt supra constitutis per eosdem Dominos, facile tolli videbantur contrariæ.

Ad primam enim respondetur concedendo quidem subdiaconatum metu susceptum,esse verum subdiaconatum, negando verò illi esse
24 votũ continentiæ annexum. quia ad votũ† requiritur voluntas libera, saltem à iusto metu. iux.trad.d.c.1.de vot. Ad subdiaconatum verò sufficit voluntas etiam coacta per præcitata.

Ad secundã respondetur concedendo idẽ
25 † esse Iudicandum de annexis quando sunt essentialiter, vel inseparabiliter annexa, vel se necessario consequentia,siue indiuidua, in quibus fallit regula vtile per inutile non viciatur, alioqui non per eandem reg. prout resoluit glos. ibid. & probat per c. si quos 12.q.2.& l. sancimus C.de donat.cum simil. In proposito autem subdiaconatus, & obligatio continentiæ non sunt essentialiter siue naturaliter annexa,neque Iure naturę vel diuino inseparabilia, sed iure tantum humano coniuncta, & ita per metum (qui humana rescindit, & non diuina) licet non impediatur essentia Sacramenti ordinis,quod est diuinum, impeditur tamen coniunctio continentiæ quæ est humana.

Secundo respondetur quòd castitas tunc est annexa ordini,quando nil aliud obstat. Abb.in d.c.vni.num.3. de cler.per salt. prom. hic autẽ obstat metus per supradicta, ergo &c.

Ad regulam accessorium &c. responderunt
26 eam procedere † nisi inter principale & accessorium adsit diuersa ratio,iux.glos.in d.reg.accessoriũ,faciunt tradita per Felin. in c. debitores n.3.de Iur.Iur. post.Abb.ibi sub num.2. & Imol.in c.cum contingat,eo.cum simil.

Ad tertium respondebant, concedẽdo quidem quod baptizatus tenetur viuere vt baptizatus,& confiteri fidem Catholicam,negando tamen consequentiam, quòd coactè ordinatus teneatur continẽter viuere.quia in antecedente arguitur ad essentialiter & naturaliter annexum : In consequente verò ad accidentaliter. obligatio enim profitendi fidem Catholicã, est essentialiter & naturaliter,annexa characteri baptismatis:obligatio vero cõtinendi ex statuto Ecclesiæ vel voto tacito , est, annexa subdiaconatui, & non naturaliter, & essentialiter vt supra probatum est, cuius rei inconsideratio fuit in causa vt Goffred.Panorm.& alij eius sequaces contrariam partem errando tenuerint, non aduertentes quòd ex prædicto antecedente, sequitur quidem quòd subdiaconus tenetur secundum naturam & essentiam subdiaconatus viuere, non tamen secundum eius accidentia,si aliqua de causa, (quæ non sufficit viciare naturam & substantiam) vitientur illa.

Postremo in effectu placebat Dominis quòd si Franciscus in hoc casu teneretur continere, sequeretur quòd si expresse in ordine quis voueret castitatem(quia potest hoc votum exigi in ordinando, & solent Episcopi id facere per c.quanquam.& ibi late Turrecrem.nu. 2. dist. 23.) quòd viciaretur votũ hoc expressum per metum ex supradictis,& non viciaretur tacitũ, in quo videtur inesse minor ratio obligationis, vel saltem par,et æqualis,non maior.Iux.trad. in reg. expressa nocent &c. Et hæc tanto magis placebant Dominis : quanto comprobãtur à prædicto stylo Cãcellariæ de quo supra per Io.Paul.& Couarr.alleg. cum enim in hoc negocio authores sint tam varij, & nihil certi in Iure sit cautum, vt ex prædictis auctoritatibus
27 supra relatis latè patet: sequitur stylum †& interpretationem consuetudinis Cãcellariç merito videri attendendam, vulg.l.si de interpretatione ff. de legib. vt videtur in simili tenere Sarnen.in tract.breuiũ, qui ait eundẽ esse stylũ etiã Pænitentiariç in casu de quo agimus,verba Hier.Paul.supra relati seruiunt ibi, talẽ per vim & metum promotum , vel non adhuc doli capacẽ &c.denũcies ad seruandam cõtinentiã non teneri, & alio canonico non obstante, matrimoniũ contrahere liberè,& licite posse. &c.

DE

DE RESTITVTIONE in Integrum.

Reatina Castri postæ. Veneris 10. Decembris 1574.

EPITOME.

Restitutio in integrum non datur Minori isto in casu, sed res iudicata executioni mandatur.

SVMMAE.

1 *Minor an aduersus tres sententias conformes restituatur?*
2 *Ecclesia restituitur in spolio.*
3 *Restitutio de iure communi concessa, retardat executionē rei iudicatæ.*
4 *Restitutio in integrum quo casu negetur?*
6 *Minorum edicti verba loquuntur de gestis cum minoribus, ex quibus gestis sint læsi. & inferunt quòd si nihil gestum est cum minore, licet minor sit læsus: tamen non est locus restitutioni.*
7 *Restitutio ad effectum opponendi contra testes, non datur minori. & quare?*
8 *Restitutio non datur minori propter interrogatoria omissa.*
9 *Restitutio ad effectum vt testes examinati contrarium deponant, non videtur releuans.*
10 *Testis primo dicto statur.*
11 *Testis cum iuramento examinatus, si post triduum reuertatur & contrarium deponat, eius vltimo testimonio non creditur. & quare?*
12 *Testis in mortis articulo dicens se falsum deposuisse, non nocet parti.*
13 *Restitutio cessat, quando obligatio habuit originem contra maiorem, nec tunc consideratur persona minoris.*
14 *Restitutionis in integrum petitio, non retardat executionem, quando primo loco iam petita esset executio.*
15 *Restitutio in integrum est petenda pro minore, cum speciali eiusdem minoris mandato.*

DVBIVM.

An in casu de quo agitur, sit locus alicui restitutioni in integrum, ita quòd exequutio rei iudicatæ retardari debeat?

21. DECISIO. alioqui. I.

Domini in quæstione proposita omiserunt
1 illam disputationē, an † aduersus tres cōformes minor restituatur? in qua Rota aliàs variè processit, & aliàs sequuta est opinionē Baldi & Alex. negatiuam, ne tres sententiæ tanto dispendio & labore obtentæ sint ludibrio; aliquando sequuta est opinionem Salicc. affirmatiuam, vt plenè per Cassad. de restit. in integr. decis. 1. num. 3. saltem quando vel ex nouis, vel ex antiquis aliquid appareat, quòd præsumptionem calumniæ excludat. quam etiam varietatem opinionum refert Apostil. ad Bal. in l. vnica sub. num. 16. in verb. nunquid, ne liceat tertio prouoc. & Couuar. pract. quæst. li. 1. cap. 25. num. 7.

1 Nec etiam omnino placuit quòd in spolio
non daretur restitutio, quia hoc videtur dubium, & habere multam difficultatem. Vide-
2 mus enim quòd in spolio † Ecclesia restituitur,
Ioan. Andr. in cap. 1. num. 2. de integ. restit.
in 6. & ibidem Ancar. sub. num. 4. Gemin. nu.
6. Franc. num. 4. prope fin. Achil. de restit. in in-
3 teg. decis. 5. & restitutio † de Iure, communi cō
cessa, retardat executionem rei Iudicatæ. Ant.
Aug. in repert. de restitut. in integ. num. 3. Sed
4 quicquid sit de prædictis: fuit † resolutum in ca
su de quo agitur, nullo modo esse locum restitu
tioni in integrum, nec debere retardari execu
tionem rei Iudicatæ.

Primo moti sunt Domini, quia in effectu nihil gestum est cū minoribus, sed sententiæ sunt latæ altera contra Metellum, altera contra procuratorē dominum litis effectū; immo nec ho
die apparet vllum mandatum minorum apud
5 acta, vnde cessat † restitutio. vt per Bart. Bald,
Castren. Salic. & alios in l. 2. C. si aduer. vend,
pigno, bene per Bart. in authē. de hæred. & fal
cid. §. pupillis num. 2. & 3. latissime Cur. Sen.
cons. 58. per l. Aemilius de minor. Roland. cōs.
6 10. num. 14. vol. 2. quia (vt idē refert) verba
edicti de minoribus loquuntur de gestis cum
minoribus ex quibus gestis sint læsi, & inferūt
quòd si nihil est cum minore gestum, licet minor sit læsus, non est locus restitutioni; qui Roland. testatur de communi ex mente Bart. & omnium in l. cum filius familias §. in hac, de verb. oblig. Idem Bart. & alij in l. fin. C. in quibus caus. in integ. restit. non est necessaria.

7 Secundo quia † petitur restitutio ad effe-
ctum opponendi testibus, quæ de Iure non est
danda, quia obiectiones sunt odiosæ, vt bene
8 refert cap. Tholos. decis. 53. Imo nec † propter
interrogatoria omissa daretur restitutio. d. de-
cis. 53.

Tertio aliqui dicebant quòd non videtur
9 reuelans restitutio † ad effectum vt testes pro
Marcerijs examinati cōtrarium deponant, Rot.
10 de test. decis. 19. in nou. quia omnino standū †
est primo eorum dicto. per plura ibi allegata,
Abb. in c. cum in tua, sub num. 9. ver. aut ex interuallo, & ibi Aret. num. 5. & Felin. nu. 4. vers. 2. conclusio de testib. & est communis opinio prout attestatur Corn. in cons. 27. sub numer. 15. vers. & dato à fortiori vol. 3. Dec. in cons.
11 189. num. 6. Imo si testis † Iuratus post triduū
rediens, deponat contrarium eius testimonio
vltimo, non creditur, tum propter longum in-

teruallum, tum quia præsumitur subornatus, & à parte informatus, tum quia apparet varius in sua depositione, primo vnum deponendo, postea contrarium, vt dicitur ad litteram in d. de

12 cis. 19. Imo si † testis in mortis articulo dixerit se falsum deposuisse, non nocet parti, vt habetur per Bart. in l. si quis in graui §. 1. ff. ad Sillan. Bald. in authen. si testis productus, sub nu. 3. vers. 3. quid si testis, C. de test. & in l. generaliter num. 2. C. de non num. pec.

13 Quarto aliquibus placebat non esse locum restitutioni, quia quando † obligatio habuit originem contra maiorem, non consideratur persona minoris. l. apud Iulianum, in princ. Ex quibus caus. maior. Docto. in d. §. in hac, nec sibi conceditur restitutio in integ. ex edicto de minor. l. Aemilius ff. de minor. Ita Roland. vbi supra num. 2.

14 Quinto placuit ratio per informantes deducta, quòd cum primo † loco iam petita esset executio, nunc per restitutionem in integrum nô debet impediri, vel retardari executio, Pau. de Castr. in auten. quæ supplicatio sub num. 3. vers. vel dic melius, aut incipit ab executione C. de prec. Imper. offer. vbi etiam attestatur ita aliàs fuisse Iudicatum, & trad. Rip. in l. 4. §. condemnatum ante num. 31. vers. aliquando petitur restitutio, ff. de re Iud. Alex. in cons. 223. col. fin. vers. quia ita demum per petitionem restitutionis, lib. 6. Socin. in cons. 78. sub num. 4. circa fin. vol. 3. Put. decis. 10. de restit. integ. & in decis. 285. Incip. die prima Iunij lib. 2. Cotta decis. 161. & decis. 178. & ita dixerunt Domini aliàs fuisse resolutum in vna Beneuētana, coram Iunio, die; 29. Nouembris 1557. & in alia Vercelleñ. decimarū coram R. P. D. Episcopo Caputaqueñ. sexta Iulij. 1558.

15 Sexto & vltimo prædicta confirmātur, quia nullum † adest speciale, vel etiam generale mādatum minorum ad petendam huiusmodi restitutionem. Imò citata parte ad docendum de huiusmodi mandato si quod habet apud acta: vsque ad hanc horam nullum exhibuit. quare sine vlla controuersia, Domini dixerunt locū esse executioni.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Lunæ 25. Iunij 1576.

EPITOME.

MAiori, negatur restitutio ad versus sententiam latam in possessorio.

SVMMAE.

1 *Restitutio non datur maiori ratione solius possessionis. & num. 4. An autem detur ob instrumenta de nouo repertas num. 2.*

3 *Restituūtur Minor, Ecclesia, & alij quibus de iure conceditur restitutio aduersus sententiā latam in possessorio.*

5 *Possessorium iudicium est momentaneum, & modici præiudicij.*

DVBIVM.

An in casu de quo agitur, constet de tali grauamine, vt potuerit Dominico concedi restitutio in integrum?

22. DECISIO. Alioqui. II.

DOmini (cum præsupposito quòd sententia absolutoria de qua agitur sit iusta) dixerunt non constare de tali grauamine, vt esset locus restitutioni. quia licet debuerit Domini-

1 cus manuteneri in possessione: tamē ratione solius possessionis, non datur maiori restitutio. vt per Put. decis. 36. lib. 1. Et quamuis aliquan

2 do † fuerit data ob instrumentum de nouo repertum: Ioan. Paul. decis. 90. tamē (vltra quòd non sumus in Instrumentis de nouo repertis) Ant. Aug. de rest. in integ. num. 2. dicit non recte id factum fuisse.

3 Quamuis enim minor, † Ecclesia, & ij qui de Iure communi restituuntur, restituantur aduersus sententiam latam in possessorio: vt per glos. Bald. & Salic. in l. vnic. si de moment. poss. Paul. de Cast. cōs. 38. n. 2. Zuccard. in d. l. vnic. num. 450. Menoch. in 4. remed. adipisc. n. 906.

4 tamen hoc non placebat Dominis in maiore † quia ei non datur restitutio nisi ex clausula generali si qua mihi iusta causa &c. hæc autem non videtur aliquibus Dominis iusta causa,

5 quia Iudiciū † possessorium est momentaneū, & modici præiudicij &c.

Placeret tamen Dominis quòd Dominicus Iustificaret suam dispensationem, quia tūc poterit saltem ei fortasse dari mandatum de manutenendo.

Dicebant etiam quòd videatur an coram eodem Iudice fuerit producta dispensatio Mudarræ, & alia Iura concernentia petitoriū, quia si nihil horum, & in specie dispensatio prædicta non esset coram eo producta, vt contendit pars Dominici: cessaret dictum præsuppositum Iustitiæ sententiæ præfatæ, quia nec constitisset ei de illegitimitate Mudarræ, nec de alijs quæ ei opponuntur.

Firmetur ergo plenè factum ex præsuppositis totum negocium concernentibus, vt bene Domini omnia gustent, & possint dare resolutionem quæ omnes tollat difficultates.

Ispalen.

ispalen.pensionis 200. ducat. Mercurij
28.Nouembris 1576.

EPITOME.

Sententiam restitutionis in integrũ
aduersus lapsum fatalium, & tem-
pus prosequẽdæ appellationis, suf
ficit latam esse intra quadriennium in-
ceptum à die læsionis.

SVMMAE.

1 *Sententia in causa restitutionis in integrum lata post qua-*
driennium, dicitur lata sine iurisdictione.
2 *Restitutionis in integrum quadriennium quando incipiat*
currere in lapsu fatalium? & n. 3. quid in restitutione
ad appellandum? n. 4. Quid aduersus sententiam? n. 5.
6 *Appellatio quando non dicitur deserta?*
7 *Negligentia non datur ob cuius odium intrat desertio.*
8 *Indefinita in onerosis non æquipollet vniuersali.*
9 *Sententia est stricti iuris, & Intelligitur quatenus eius*
verba ex proprio significatu important. & num. 11.
10 *Sententia sub simplici, non comprehenditur mixtum.*
12 *Fatalium prorogatio non est necessaria isto in casu.*
13 *Restitutionis commissione præsentata, Rota non consue-*
uit præfigere terminum, ne videatur restituere, & det
materiam appellandi: sed procedit vt hic dicitur.

DVBIVM.

An sententia R. P. D. Decani sit lata extra tem-
pus quadriennij?

23. DECISIO. alioqui. III.

FVit resolutum quòd procedatur ad expedi
tionem pro Dominico, stante suo bono Iu
re ex resolutione vltimo coram me facta; moti-
ua autem Didaci non placuerunt Dominis ex
infra dicẽ. Duo enim opponũtur sentẽtiæ de
claratoriæ in Rota pro Dominico vltimo latę.
1 Primo quod huiusmodi sententia † in causa
restitut. in integrum fuit post quadriennium la
ta, ergo sine Iurisdictione. glo. in Clem. vni. in
verb. finiri, de rest. in int. cum concord. Sed re-
2 sponsum fuit: quadriennium † huiusmodi curre
re non à die sententiæ prædictæ, sed tantum à
die læsionis. d. Clem. vni. ibi à tẽpore læsionis.
Restitutio autem in casu nostro Dominico
concessa non est à sententia, nec ab appellatio-
ne omissa, sed aduersus lapsum fatalium, & tem
3 pus prosequendæ appellationis. Lęsio † ergo
tunc intrat vbi fatalia lapsa sunt. sed bene com
putato toto tempore vsque ad d. sententiã de-
claratoriam, nullo modo effluxit quadrienniũ.
Videmus enim quòd huiusmodi quadrien-
niũ pro uarietate subiecti variè currit, & ideò
4 quadriennium † ad petendum restitutionem
ad appellandum, currit à lapsu 10. dierum. Ad-
5 uersus † verò sententiam à die sententię Ioan.
And. in c. 1. sub num. 4. vers. post. contractum
vel sententiam de in int. rest. in 6. & ibi post eũ
Franc. sub num. 2. in 3. not.
Dubium tamen in hac quęstione mihi facie
bat, An sicut in restitutione aduersus omissam
appellationem tenetur restitutus appellare, &
prosequi appellationẽ intra terminum Iuris, &
dicitur prima appellatio, vt bene declarat Io.
And. in c. fin. in 7. q. de in integ. restit. vbi Ab.
sub num. 5. vers. Item quando restituitur ad ap
pellandum, ita & hoc casu prosequendo suam
appellationem teneretur Dominicus proroga
re fatalia? Sed dicebatur dubium cessare in ca-
su proposito, quia pars Dominici institit bis
pręfigi terminum, & procedi iuxta formam
6 commissionis, & cum non culpa sua, sed † Iu-
dicis, vel partis Iudex non processit, non dici-
tur deserta appellatio. Cassad. 5. de appell. &
7 decis. 9. num. 5. Eod. tit. non enim datur † negli
gentia ob cuius odium intrat desertio per vul.
Secundo opponitur etiam sententię decla-
ratorię quòd fuerit iniusta, quia declarat Dida
cum ob non solutionem terminorum decurso
rum, & cum indefinita ęquipolleat vniuersali,
videtur includere omnes terminos decursos
vsque ad diem prolationis sententię. constat
autem per quatuor annos ante sententiam Do
minicum fuisse vxoratum, & sic incapacem
pensionis.
Sed respondebatur primo quòd in onerosis
8 indefinita † non ęquipollet vniuersali. Socin.
Iun. in §. cũ iter n. 18. l. si pæn. ff. de cõd. indeb.
9 Secundo quod sententia † est stricti Iuris, &
non intelligitur nisi quatenus verba ex propria
significatione important. Socin. cons. 18. num.
7. lib. 3. per tex. in l. Paul. la 2. ff. de re Iud. & l. 1,
C. si plur. vna sent. & eadem ratione, in senten-
10 tia † sub simplici non comprehenditur mixtũ,
Corn. cons. 63. num. 8. & 9. lib. 2. & est bonus
textus in c. dilectus & ibi benè not. Abb. num:
11 2. de offic. ordin. Inquiens: verba sentẽtię † de-
bere stricte intelligi, & non debere illum intel-
lectum accommodari, quem habere possent ex
lata vocabuli significatione, sed debere intelli-
gi, & restringi iuxta illum quem strictè habere
possunt. Verba ergo sententię (ob non solutio-
nem terminorum decursorum) non Iudaicè
sunt intelligenda de decursis vsque ad diẽ sen
tentię, quod Iudex non dixit, nec cogitauit, sed

stricte de decursis usque ad tempus habile, & de tempore quo de Iure debentur. alioqui enim nimis dura, & iniusta, imò fatua sumeretur interpraetatio ad destruendam sententiam, quòd absurdum esset, & contra omnes Iuris regulas.

Dicebant etiam Domini tolli omnem difficultatem, quia constat de bono Iure Dominici, & fuit ultimo resolutum fuisse iustificatam dispensationem etiam coram R.P.D. Verallo, ergo cessat res Iudicata, & intrat restitutio &c.

Et cum iterum die Mercurij quinta Decembris eiusdem anni facerem verbum, An stante consideratione supra facta, esset necessaria prorogatio fatalium post praesentatam commissionem restitutionis in Rota? Domini dixerunt
12 non † fuisse necessariam prorogationem fatalium, sed satis fuisse diligẽtiam Dominici in petendo bis terminum praefigi iuxta formam cõmissionis. & licet Iudex non praefixerit termi-
13 num: tamen ideo fecit, quia de stylo † etiam ad tollendas vanas appellationes, Rota non solet praefigere terminum, ne videatur restituere: sed prius cognoscit de bono Iure, & postea, non aliàs pronunciando super restitutione, vel non restitutione, si praecedens sententia est iusta, eã exequitur, sin minus eam reuocat. & iste est stylus quem Domini seruant in hac materia sine controuersia. Alia motiua Didaci non placuerunt Dominis.

Secundi Libri Decretalium.

DE IVDICIIS.

Panormitan. & Valentin. illegitimitatis, Lunae 7. Februarij 1575.

EPITOME.

Molestationũ causa censetur deducta per committentem causam super iactationibus, virtute clausulae quam & quas &c.

SVMMAE.

1 *Reus dicitur, committens causam super iactationibus, & molestationibus.*
2 *Clausula quam & quas stat generaliter, stantibus consequentibus verbis, habereque & mouere intendunt, & quid operetur? num. 3.*
4 *Molestationes dicuntur apparere ex eo, quia aduersarius sustinet litem.*
5 *Interpretatio sumenda est ad fauorem committentium causam.*
6 *Commissio fungitur vice libelli.*
7 *Iactationes, & molestationes debet in primis deducere committens causam super iactationibus, & molestationibus.*

DVBIVM.

An censeatur deducta causa molestationum vel ex clausula rebusq. alijs, vel alio modo, ad effectum de quo agitur, ut intret decis. 1. Achill. de Actore?

24. DECISIO. alioqui. I.

Fuit tentum intrare decis. Achill. primã de actore, si Laurentius, & Antonia oratores impetrantes commissionem sunt possessores, & sic nihil obstat quin possint hodie specifica-
1 re, & proponere molestationes. committens † enim causam super molestationĩ. & iactationĩ. dicitur reus, & non actor, Doct. & post alios Cagnol. in l. diffamari C. de Ingen. & manu. Mohed. decis. 229. Capic. decis. 18. de communi Couuar. lib. 1. variarum cap. 18. num. 5.

Verba autem commissionis sunt apta comprahẽdere hunc casum, tum ex clausula quam
2 & quas, quae † (quicquid ex aduerso dicatur) secundum Dominos stat generaliter, non autem est restricta, stantibus sequentibus verbis habereque & mouere intendunt &c. Achil. decis. 13. de cõmiss. & 9. de re. Iud. & 7. de appell. Mohed. decis. 162. Sarnen. de infir. q. 54. num. 4. tũ ex clausula rebusq. alijs, &c. ex cuius clau-
3 sulae virtute † fuit dictũ in causa Rom. don. 50.
4 millium posse specificari molestationes. quę † in casu proposito satis constare videntur, ex eo quòd aduersarij sustinent litem, quòd aliàs fuit dictum sufficere ad hunc effectum, cum maximè commissio in specie respiciat illegitimitatem, & incapacitatem ad succedẽdum, in quo negocio potest cadere molestatio, non autem est indefinitè vel simpliciter prolata super illegitimitate.

Et ex hoc fuit dictum cessare ex aduerso deducta, quòd non possit fieri relatio ad causam molestationum, quia imò bene potest fieri ex mente committentis, ex praedictis apertis verbis (& incapacitate ad succedendum) & ex praedictis clausulis, ex verbo, & (deducendis &c.) hodie poterit specificari molestatio.

Et aliqui Domini dicebant praedicta procedere non solum data possessione dictorum oratorum: Sed etiam neutro possidente; quia de-
5 bet sumi interpretatio † ad fauorem eorundẽ committentium. Nam tritum est commissio-
6 nem † fungi vice libelli, Vnde ad fauorem ita committentium intrat l. si quis intentione ambigua, cum ibi not. ff. de Iud. Rot. de alien. mut. Iud. cau. fact. decis. 2. in fin. & de lib. oblat. decis.

cis. 1. in nou. cum alijs de quibus per Roland. à Vall. cons. 75. lib. 2.

Ex quibus virtualiter, fuit dictum esse sublata exaduerso deducta; Dixerunt tamen ad hoc
7 vt prædicta procedant, debere † in primis prædictos oratores deducere, & proponere iactationes, & molestationes, quas hactenus constat non fuisse deductas, aliàs prædicta non applicarentur &c.

Ispalen. pensionis 150. ducatorum. Lunæ 12. Decemb. 1575.

EPITOME.

TEstibus aliàs transportatis & productis in Rota, & repetitis parte citata, coram eo qui declaratoriã tulit, potest quis iuuari: quòd ampliatur.

SVMMAE.

1 *Testibus in Rota transportatis quando quis possit iuuari? & num. 2.*
3 *Acta & probationes contra prædecessorem, an noceant successori?*
4 *Acta nocent regulariter ei, cui sententia nocet.*
5 *Sententia lata super seruitute reali, prodest & nocet alijs, etiam vniuersali, & singulari successori.*
6 *Sententia facit statum inter omnes.*
7 *Censuræ an possint iustificari ex nouiter deductis?*
8 *Sententiæ censurarum nulla conualidatio non debet pendere à potestate partium.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante resolutione facta coram R. P. D. Lancellotto sub die 12. Octobris 1571.

DVBIVM.

An possit D. Melchior iuuari testibus coram A. C. ad instantiam Ioannis Ferdinandi examinatis, productis post censuras illatas per sententiam Rotalem ad Iustificandum valorem in casu de quo agitur?

25. DECISIO. alioqui. II.

FVit concorditer per Dominos resolutum
1 Melchiorem posse † iuuari ex testibus trãsportatis, & productis in Rota de anno 1542. & repetitis coram R. D. qui declaratoriam tulit de anno 1566. 20. Nouembris, ante sententiam latam die 23. Decembris sequentis. Et dixerunt sufficere quòd in ea repetitione fuerit citata pars ad dicendum contra. Item quòd sit seruatus terminus die 27. eiusdem mensis Nouembris, prout vtrumque in actis probatur.

Et quamuis illa trasportatio, & productio facta de anno 1542. fuerit in prima instantia Iudicij obligationis Cameralis, nec appareat productio in tertia Instantia sequenti: Tamen di-
2 xerunt Domini † sufficere istam transportationem, cum iam acta essent in illo iudicio producta in Rota. & hanc transportationem sufficere multi Domini existimabant etiam in alio iudicio principali postea per Melchiorem intentato, cum causa fuerit cõmissa subfecto in locum eius qui vltimam sententiam in primo iudicio obligationis Cameralis tulerat, cuius commissionis vigore, dictus R. Dominus declaratoriam de qua agitur tulit, & quòd huiusmodi trãsportatio sufficiat: dicebant Domini extare decisionẽ coram Than. licet de hoc vnus ex Dominis videretur dubitare respectu alterius Iudicij.

Sed omnem difficultatem prorsus substulit repetitio prædicta coram eodẽ met R. P. (qui declarauit) citata parte ad dicendum contra, & seruato termino vt supra.

3 Quòd acta † & probationes contra prædecessorem, non noceant successori, non placuit Dominis, ex multis allegatis. & in specie quia
4 regula † est quòd cui nocet sententia, nocent & acta. Maximè quia in casu proposito agitur ratione iuris realis, non personalis, an scilicet beneficium sit grauatum vel ne. Alex. in l. sępe num. 125. ff. de re iud. sic etiam vi-
5 demus quòd sententia † lata super seruitute reali, prodest & nocet alijs, Idem Alex. in d. l. sępè num. 48. & nocet vniuersali, & singulari successori, Alex. ibidem num. 68. sicut ergo noceret successori sentẽtia lata cõtra prædecessorẽ in casu nostro, ita debent nocere & acta. placuit etiam ad hoc Aym. cons. 10. qui ad id plura refert num. 8.

Huc pertinere videtur Decis. Achill. 2. de
6 sentent. quòd scilicet sententia † facit statũ inter omnes ex l. Ingenuus ff. de stat. homin. cũ simil. Et placuit ratio, quia aliàs requireretur millies idem probare contra nouos quoscunq. successores, quòd est absurdum.

Quòd ijdem testes sint reproducti coram D. Sarmiento, non nocet veritati supra narratæ. Multa alia dicuntur in facto, quę pertinent ad alios testes coram d. Sarmiento deductos, de quibus non agitur.

Quòd enim sint positi ad partem non verificatur nisi in illis.

Alia motiua Ferdinandi visa sunt Dominis leuia, & ideo fuerunt reiecta.

An

7 An autem censuræ † possint iustificari ex nouiter deductis, etiam quòd in alia instantia ea prius iam producta fuerint, non fuit resolutum; Sed fuit dictum aliquando fuisse Iustificatas, vt in causa coram R.P.D.Cotta, & in alijs allegatis per Melchiorem, aliquando non fuisse iustificatas, vt coram R. P. D. Lancellocto. &
8 pro hoc aliqui allegabant, quia non † debet pēdere à potestate partis conualidare sententiā censurarum nullam; c.licet, de sentent. excommun. in 6. vbi Doctor. quòd tamen aliqui interpretabantur respectu nouiter omnino deducendorum, & ideo super hoc nihil fuit firmatum. Sed fuit dictum ex subiecta materia, & varietate rationum hoc esse iudicandum, quòd omiserunt in hac quæstione, quia ex facto tollitur omnis controuersia per supradicta.

DE DILATIONIBVS.

Pientina Iurispatronatus. Vener. 27. Nouembris 1573.

EPITOME.

Remissoria ad probandum ius patronatus ex fundatione & dotatione, conceditur Communitati.

SVMMAE.

1 *Remissoria sine fumo non datur habenti præsumptiones contra se.*
2 *Calumniosè petere remissoriam quando quis dicatur?*
3 *Ius patronatus asserens habere in aliqua Ecclesia, habet præsumptionem iuris contra se, cum quælibet Ecclesia dicatur libera.*
4 *Ius patronatus Communitatū præsumitur ex vsurpatione.*
5 *Remissoria non datur, quando articuli non sunt releuantes.*
6 *Testes an sufficiant, vbi probatio facienda est per scripturas? & num. 11.*
7 *Liber vt probet, quid est articulandum?*
8 *Remissoria datur Communitati ad probandum Ius patronatus ex fundatione, & dotatione.*
9 *Ius patronatus causa dicitur prosana quoad obtinendam remissoriam.*
10 *Remissoria datur indistinctè in prosanis.*

DVBIVM.

An remissoria sit concedenda in casu de quo agitur super articulis in actis datis?

26. DECISIO. alioqui. I.

Videbatur aliquibus ex Dominis remissoriam non esse dandam, quia Communitas
1 Turritæ habet † duas præsūptiones iuris contra se, & ideo si non docet de fumo, non debet
2 habere remissoriā. ratio est quia præsumitur † calumniosè petere, prout dicit decisio. Than. 86. & post Cassador. decis. 3. de dilatio. est decis. Chissanen. 164.

Primā præsumptionē eliciebant ex eo, quia quælibet Ecclesia cum præsumatur libera, qui
3 asserit † habere in ea ius patronatus, habet Iuris præsumptionem contra se. Abb. in c. quęrelam in 3. nota. de electio. & consi. 36. vol. 2. Roch. de Iur. patron. ver. construxit q. 20. numer. 29. vbi latè, & in ver. vel is à quo sub num. 96. Paris. consi. 34. num. 1. vol. 4.

Secundam vero fundabāt in decis. Crescen. 13. lib. 1. & Io. Paul. decis. 85. & 87. In causa Oscen. parochialis, Than. 68. & Achill. de Iur. patron. decis. 4. vbi dicunt præsertim ex doctrina Ant. de Butr. in c. dilectus de Iur. patron.
4 quòd Cōmunitates † præsumuntur habere Ius patronatus ex vsurpatione.

Et addebant non esse dandam, quia articuli
5 producti nō apparent releuātes, quo casu † nō datur remissoria Chissan. d. decis. 164. Palcott. Decis. 2. post Cassad. de sequestrati. possess. decis. 1. in fin.

Quòd non sint releuantes dicebant apparere quia 1. probare Cōmunitas intendit fundationem & dotationem antiquissimam, deductā ex præsentationibus ab immemorabili tempore. 2. vult probare per testes quasdam præsentationes in specie vltra 50. annos. 3. per quosdam libros id vult probare in quibus dicit esse præsentationes huiusmodi annotatas, sed ad 1. & 2. dicebant vltra prædicta ei etiam obstare Cōcil. Trid. sess. 25. cap. 9. de reform. vbi datur alia forma probandi Ius patronatus Communitatum, cum præsertim mandet probationem in
6 casu fieri debere per scripturas & ideó testes † non sufficere dicebatur per I. 1. de mādat. Prin. Afflicti Decis. 398. num. 4. cum seq.

Ad tertium dicebant eam non articulasse il-
7 la quę requirunt ad dandum fidem huic libro † de quibus per Pute. de fid. Instrum. decis. 23. Incip. Instrumenta extracta, maxime quia oporteret quòd testes deponerent de allegato casu lacerationis, & de toto tenore contentorū in eo, & quòd liber esset authenticus. vt per Dec. consi. 82. num. 3. post Alex. consi. 33. num. 18. & seq. lib. 3. 2. Afflict. decis. 274. num. 2.

Maior tamen pars Dominorum voluit dan-
8 dam esse † remissoriam Communitati: quoniā Rota facilis est & prona ad remissoriam conce-
9 dendam. Mouebātur præsertim quia hæc † causa

ſa Iuris patronatus ad effectum obtinendi re-
miſſoriã, habetur pro prophana. vt per Ach.in
tit.de propha.deciſ. Vnica poſt Selu.de benef.
par.1.q.7.ſub num.59.verſ. mihi placet. Et in
10 prophanis indiſtinctè† remiſſoria conceditur l.
Iudices & auth. apud eloquentiſſimũ vbi om
nes, C.de fid.Inſtr.Put.deciſ.61.Incip.& in ea-
dẽ fuit dictũ, ac deciſ.201. lib.1.etiã ſinę fumo
Ant.Aug.deciſ. 122. lib. 3. & tradit R. P. D.
Cotta deciſ.377.

Ad oppoſita reſponderunt quòd non prohi
11 betur† Cõmunitas probare per teſtes, id quòd
continebatur in eius ſcripturis ſuper dicto iu-
re patronatus, & eius præſentationibus conti-
nuatis,vt per Bartol.in l.teſtium verſ. item no-
ta quòd in caſibus C.de teſtib. Abb.in c.2.cir-
ca finẽ de probatio.vbi Felin. numer.20.& 21.
verſ.2.Intellige niſi aſtrictus,& ſeq. & Dec. la-
tiſſime ſub numer. 13. & 14. verſ. 2. limitatur
cum ſeqq.

In reliquis placuerunt reſponſiones datæ per informantes.reſoluerunt igitur dandã eſſe remiſſoriam communitati Turritæ.

Calaguritana Theſaurariæ, Lunæ 17.Februarij 1578.

EPITOME.

REmiſſoria non datur,quando articuli non ſunt releuantes.

SVMMA.

1 *Remiſſoria negatur, quando articuli non releuant.*

DVBIVM.

An articuli quorum copia datur, ſint releuantes ita vt ſit ſuper illis concedenda remiſſoria?

27. DECISIO. alioqui. II.

1 DIctum fuit per Dominos articulos † non eſſe releuantes, & propterea dandam nõ eſſe remiſſoriam.

Calaguritana Theſaurariæ, Mercurij 26.Februarij. 1578.

EPITOME.

REmiſſoria conceditur conſtito de fumo, ſed tamen ſeruatis de ſtylo ſeruandis.

SVMMAE.

1 *Remiſſoria hoc caſu conceditur,ſeruatis tamen his de ſtylo ſeruandis. num.3.*
2 *Fumus quis ſufficiat vt remiſſoria concedatur?*

28. DECISIO. Alioqui III.

DAtis hinc inde memorialibus, Domini di-
1 xerunt remiſſoriam † eſſe dandam Ioan-
2 ni. Fumus † ſufficit ex cõtinuatione poſſeſſio-
nis Ioannis. Et articuli qui modo dantur ſunt
3 clari,& concludunt. Seruentur † tamen ſeruan
da,vt principalis ſe obliget de ſtando vnicæ, &
ad alia quæ de ſtylo fieri debent,ita vt non poſ
ſit vti remiſſoria iam relata, niſi prius plenè ſa-
tisfacto prædictis obligationibus.

DE CAVS. POSS. ET proprietat.

Gerunden. Anniuerſariorum, Mercurij 27.Ianuarij. 1574.

EPITOME.

NOminãdi quaſi poſſeſſione quadragenaria probata datur reſtitutio ad ſtatum.

SVMMAE.

1 *Poſſeſſio quadragenaria quo pacto probetur?*
2 *Status nominationis eſt reſtituibilis.*
3 *Actuum multiplicatio excludit præſumptionẽ facultatis.*
4 *Facultati poteſt præſcribi.*
5 *Spolium eſt ante omnia purgandum.*

DVBIVM.

An conſtet de quaſi poſſeſsione quadragenaria beneficiatorum, nominandi Protectores, ad effectum de quò agitur iuxta formam commiſsionis?

29. DECISIO alioqui. I.

FVit reſolutum conſtare de dicta quaſi poſ-
1 ſeſſione quadragenaria † ad effectum prę‑
dictum, cum probetur huiuſmodi nominatio
ab anno 1509.vſque ad annũ 1569. prout con
ſtat in præſuppoſitis pro parte beneficiatorum
à numero 13.vſque ad num.72.& ſic per ſexa-
ginta annos,ſed etiam ante dictum annũ 1509.
vt in dicto ſummario à num. 1. vſque ad num.
2 13.& iſte ſtatus † eſt reſtituibilis, Pute. Deciſ.
30.de reſtitut. ſpoliat. poſt Abb. in c. quære

lam

lam num. 12. de electio Nec est dubitandum de iurisdictione,cum rescriptum velit vt consti to de possessione,omnia reducantur in pristinũ statum.quę possessio intelligitur qualificata cũ suis omnibus qualitatibus,scilicet nominationis Beneficiatorum, & deputationis per capitulum.

Confirmatur ex confessione capituli,quæ habetur num. 10. in summario Beneficiatorũ: fatentur enim Canonici Beneficiatos habere potestatem nominandi, non autem electioné. idem probatur per actum positiuum ipsius Capituli sub nu.44.in summario capituli, ubi priuat nonnullos administratores ob delicta ab ipsis perpetrata, & requirit Beneficiatos vt intra certum terminum alios nominent.

Nec obstat quòd deducitur ex aduerso, hãc facultatem prouenire à capitulo iuxta enunciationes factas in diuersis instrumentis,quod ad ipsum spectat totale regimen, gubernatio, & administratio dictorum anniuersariorum etiã stante statuto: quia ista enũciatio debet intelligi salua nominatione,alioqui esset contraria facto per tot actus multiplicato,per quam mul-
3 tiplicationé excluditur † præsumptio facultatis,vt per Rip.in c.cum Ecclesia Sutrina num.
4 55.de caus.poss.& propriet.& eidem † facultati præscribi potuit. Sozzin.Iun, cons. 145. nu. 40.lib. 1.

Neque videntur simpliciter factæ nominationes vigore statuti,sed etiã vigore consuetudinis antiquæ, quæ in dicto statuto enũciatur.

Neque obstant deputationes aliorum procuratorum: quia videntur factæ ex necessitate ad exigendum, non autem ad administrãdum.

Cætera quæ deducuntur, magis sapiunt petitorium, & ideo examinanda erunt in petito-
5 rio,purgato † ante omnia spolio.

Perusina Censuum. Lunæ 17. Maij 1574.

EPITOME.

Appellationi locũ esse, si sententia condemnat ad retinendam possessionem bonorum,donec fuerit creditori satisfactum, pugnantes auctoritates adducuntur.

SVMMAE.

1 *Appellationi est locus quando sententia continet mixturam.& sub num.4. vbi de communi.*

2 *Sententia numquid dicatur continere mixturam ex illis verbis possessionem restituendam donec fuerit satisfactum? & num.5.ac.10.*

3 *Sententia continet mixturam cum petitorio, quando quis condemnatur ad liberè dimittendum possessionem.*

4 *Possessionem alicui in perpetuum adiudicare idem est, quòd adiudicare dominium.*

6 *Appellatio semper datur, quando praeiudicium est irreparabile in petitorio.*

7 *Consequens qui vult, censetur velle omne necessarium antecedens, etiam in sententia.*

8 *Appellatio datur, si agitur ad possessionem vigore contractus.*

9 *Possessorio ex mero vbi agitur, non admittitur appellatio, & intrat Aegidiana.*

10 *Clausula possessionem retinen. donec fuerit sibi satisfactum intellectus.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante sententia, & commissione, quarum copiæ in necessarijs Dominis dentur.

DVBIVM.

An sit locus constitutioni Aegidianæ, in casu de quo agitur?

30. DECISIO. seu discursus. II.

1 Domini erant varii, & multi videbantur inclinare quòd in casu proposito esset † locus appellationi,quia sententia continet mix-
2 turam. Bald. cons. 141. num. 7. lib. 1. Mixturã † autem continere sententiam prædictam probatur:Primo quia dicit, retinendã donec & quousque fuerint Integraliter satisfacti. vult ergo hæc sententia quòd isti possint retinere possessionem bonorum donec fuerit satisfactum, ergo non est momentanea,Immò idem continet quòd hypothecaria, & sic petitorium, quia & illa non auocat nisi possessionem retinendam donec fuerit satisfactũ. & tamen Bart. in l. 1. ff. de Salu. inter. dicit quòd hęc quæ datur ex isto interdicto,est momentanea,illa ex hypotheca-
3 ria non. Si enim quando † quis condemnatur ad libere dimittendum possessionem,sententia dicitur cõtinere mixturã cum petitorio: Alex. cons. 96. col. 1. lib. 1. quem sequitur Socin. in l. rem quæ nobis col. 10. numer. 14. vers. circa sextam principalem quæstionem, de acquir. poss. quia non potest dici liberè dimissa quæ per petitorium potest auocari,tanto magis cõtinebit petitorium hæc, quæ vult quòd isti permaneãt in possessione donec sint satisfacti.

Et quamuis Aretin. in §. ite Seruiana in fin. Instit. de actio. quando ponit formã libelli hypothe-

pothecariæ, & Saluiani interdicti, ponat istam
clausulam in ambobus, videlicet retinen. &c. ta
men Roffre. in libello de Saluian. interd. illã nõ
apponit, & Aret. ibi citat Bart. in l. 1. ff. & C. de
Salu. inter. vbi de hoc nihil dicit. Imo. in d. l. 1.
ff. de Salu. inter. n. 4. potius dicit cõtrarium, dũ
in Saluiano inquit quòd possessio est momen-
tanea, in hypothecaria non, & tamen in hypo
thecaria non permanet possessio apud credito-
rem, nisi quousque sit ei satisfactum; non enim
videtur posse excusari, quin canonizetur debi-
tum. Nam, vt inquit Afflict. decis. 299. num. 7.
4 & 8. idem † est adiudicare alicui possessionem
in perpetuum, quod adiudicare dominium: &
similiter Rip. in c. sæpe. num. 103. vers. item lo-
quitur. de restit. spol. dicit, quòd in illo reme-
dio datur appellatio, quando fertur sententia
contra inuadentem rem suam litigiosam, quia
possessio perpetuò est remansura penes violen
tiam passum, & consequenter non est momen-
tanea, Ita igitur videtur dicendum in casu pro-
posito. Imò Grat. cons. 78. num. 16. lib. 2. vol-
uit, vt, quando libellus solum est aptus ad peti-
torium, detur appellatio. Et in summa hæc est
communis omnium opinio, quòd, quando sen-
tentia cõtinet mixturam cum petitorio, detur
appellatio. vt post Bald. in d. l. vnica. C. si de mo
ment. poss. col. 2. num. 8. & post alios ab eo re-
latos vult Grat. cons. vltimo. num. 49. lib. 2.
Ias. cons. 187. col. 1. & 2. lib. 2. latè. Bero. cons.
110. num. 2. lib. 3. vbi vult, quòd id locum ha-
5 beat, etiam, † quando in diuersis capitulis sen-
tentiæ id fieret.

Cum enim afferat damnum irreparabile hu
iusmodi sententia, in qua voluit iudex, quòd re
tineatur possessio, donec adimpleantur omnia
contenta in sententia, clarum est, quòd datur
6 appellatio, quæ † semper datur, quando præiu-
dicium est irreparabile in petitorio. Bart. in l.
2. col. 2. de appell. reci. Ang. in d. l. vnica. num.
3. si de mom. poss. Abb. in c. cum ad sedem. nu.
30. de rest. spol. Maranr. qui etiam alios refert
de ord. iud. in 2. actu princip. emergenti, in vl-
tima patr. iud. num. 244. aliàs secundum aliam
impressionem 299. fol. 94. maximè quia dici-
tur in alia clausula, nempè donec fuerint obser
uata præmissa &c. ex istis enim quasi in necessa
riam antecedentiam videntur canonizari illi
7 contractus. Non enim est dubiũ, quin hoc † ar-
gumentum procedat etiam in sententia. Aym.
post Paul. de Castr. cons. 174. num. 2. vnde in si
8 mili videmus, quòd, si † agitur ad possessionem
vigore contractus, datur appellatio. Bald. cons.
210. num. 5. lib. 5. Grat. d. cons. vlt. 51. lib. 2. Ma
rant. vbi supra num. 250. aliàs num. 305. secun-
dum meam paruam impressionem: Ant. Nicel.
in concord. glos. col. 8. num. 26.

Ex aduerso alij Domini existimabant in sen
9 tentia prædicta agi de mero † possessorio, igi-
tur non admitti appellationẽ, & intrare Aegi-
dianam, ad trad. in l. 1. C. si de mom. poss. cum
quàm pluribus latè cumul. per Dec. cons. 28.
ante fin. 1. col. vers. sed tamen his, qui Innume
ros congerit Corn. cons. 10. num. 2. lib. 4. & pla
cebat ratio, quam ibi latè ponderare videtur
Dec. quòd, cum possit intentari petitorium
(quod in casu proposito fuit suspensum) pote-
rit reparari iudicium seruatum per hanc sentẽ-
tiam. Nam obtinendo in eo, possessionem re-
uocabit &c. vt latè ibidẽ per Dec. Et dicebãt,
10 quòd clausula, † donec fuerit satisfactum, vide-
tur importare momentaneam possessionem, &
quòd mixturam non induceret, vt dicebant
aliàs fuisse firmatum in vna Foroliuien. coram
Illustriss. D. Meo Paleotto, allegabatur etiam
alia Senogallien. bonorum coram D. Groppe-
rio, de clausula, ad effectum continuandæ pos-
sessionis, donec satisfecerit &c. quam dicebãt
nõ importare mixturã, sed merũ possessorium,
& alia eiusmodi, quæ discursus, & excitationis
gratia sunt deducta.

Vrbeuetana tenutarum, Mercurij 9. Februarij 1575.

EPITOME.

IN hibitio non conceditur neque vi-
gore commissionis, in præiudicium
possessoris.

SVMMAE.

1 *Possessoris in præiudicium non Inhibetur.*
2 *Descriptio quando conceditur?*

PRAESVPPOSITA.

Stãte commissione pro Canonicis in actis præsentata,
cum facultate Inhibendi. 1
Item possessione Communitatis sancti Cassiani. 2

DVBIVM.

An petita inhibitio sit concedenda R. Canonicis S.
Petri ad Vincula?

31. DECISIO. alioqui. III.

1 RESoluerunt Domini inhibitionem nõ † es-
se concedendam in præiudicium Com-
munitatis

munitatis, quæ possidet. Si tamen fiant incisiones indebitæ, & iniustæ, vel de hoc timent Canonici, fuit dictum, quòd concedam † descriptionem arborum non cæduarum iuxta stylum Rotæ.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Veneris 6. Aprilis 1576.

EPITOME.

Litteras canonicatus habens expeditas, & realem possessionem, est manutenendus, quando non cōstat de non iure alterius quo ad hæresim ei oppositam.

SVMMAE.

1 *Manutenendus quis est ante omnia in sua possessione.*
2 *Probatio de relapsu alicuius vt prosit, facienda est de tempore eius prouisionis, & reseruationis.*
3 *Dispensatio illegitimitatis licèt non iustificata, suffragatur in possessorio, & postea in petitorio poterit iustificari.*
4 *Rei iudicatæ effectus dicitur suspensus per commissionem restitutionis in integrum.*

DVBIVM.

An circumscriptis sententiis latis in fauorem Alphonsi de Sahelizes super titulo canonicatus, constet de non Iure Dominici ad effectum, de quo agitur?

32. DECISIO. alioqui. IV.

RESolutum fuit non constare de non Iure Dominici ad effectum, de quo agitur, scilicet vt impediatur manutētio. Venit enim Do-
1 minicus † ante omnia manutenen. quia non cō stat de non Iure suo ratione hæresis, cum absolutio præcedat prouisionem canonicatus. Ideo
2 si pars prætendit Mudarrā relapsum, debet † pbare de tēpore prouisionis, & reseruationis. Neque etiam obstat illegitimitas, quia, cum adsit dispensatio, licèt non sit iustificata, tamen
3 suffragatur † in hoc possessorio, & deinde in petitorio poterit iustificari. Neque obstat res iudicata super nullitate
4 pensionis, quia eius effectus † est suspensus per commissionem restitutionis in integrum, Ideo debet procedi, ac si omnia essent integra. Cassad. de rescript. decis. 13. & de sequestr. poss. & fruct. 1. Ideo, cum de quasi possessione Dominici constet, & habeat literas expeditas, ante omnia venit manutenendus.

Calaguritana Thesaurariæ. Lunæ 14. Maij 1576.

EPITOME.

POssessio per Instrumentum capitulariter capta, est manutenenda respectu solius tituli possidentis, & sine præiudicio reseruationum aduersarij isto casu.

SVMMAE.

1 *Manutenendus quis est in possessione capitulari per eum capta.*
2 *Possessio Instrumentalis cuius sit momenti?*
3 *Beneficij titulo vacante per resignationem, dicitur & ipsum beneficium vacare.*
4 *Papa confert beneficium vacans per resignationem.*
5 *Possessio interpretatur secundum qualitatem tituli præcedentis.*
6 *Possessio præsumitur perseuerasse ex præambula forma.*
7 *Possidere duo possunt beneficium diuersis respectibus.*
8 *Possessio clandestina non est manutenibilis. declara prout num. 9.*

DVBIVM.

An sit dandum mandatum de manutendo in fauorem Ioannis de Abenzabalegni.

33. DECISIO. alioqui. V.

1 MAnutenendum † esse Ioannem in possessione tituli Thesaurariæ voluerunt Domini, quia ipse probat suam possessionem per Instrumentū Capitulariter 9. Februarij 1572. captam. Plura, quæ ex aduerso opponuntur, facilè tolluntur.
2 Nam, quòd hæc † possessio fuerit instrumentalis, & proprerea nullius momenti, cum Aluarus prius esset in possessione 23. Iunij 1570. non placuit Dominis, quia huiusmodi possessiones non sunt incompatibiles. Cum enim ti-
3 tulus † beneficij vacaret per resignationem, vt benè deducitur per informantes Ioannis, dicebatur ipsum beneficium vacare, vt fuit resolutum coram R.P.D. Chiroga, & coram Illustr. Aldobrandino in vna Abuleñ. Canonicatus;
4 quòd manifestè apparet, quia Papa † Thesaurariam vacantem per resignationem Aluari cō fert, vnde possessionem Aluari interpretaban
5 tur † Domini, scilicet secundum qualitatem tituli præcedentis. l. 2. C. de acquir. poss. posses-
6 sio † namque præsumitur ex præambula forma perseuerasse. l. pen. ff. de vsucap. Alciat. cons. 31. num.

31.num.7.Cum igitur vnus haberet titulum,&
7 alter fructus reſeruatos haberet,quilibet † po-
teſt poſſidere diuerſis reſpectibus Docto. latè
in c.licet cauſam,de probat.Bart.in l. ſi duo nu
mer.4.ff.vti poſſid. Rip. in §.ait Prætor §. ſi Iu
dex num.15.de re Iudic.

Et eodem modo tollitur 2. oppoſitio Alua-
ri, quòd hæc poſseſſio Ioannis fuit momenta-
nea,quia Aluarus poſtea poſsedit. Item tertia
quòd hæc poſseſsio fuit capta abſente Aluaro,
8 & propterea cum ſit clandeſtina † ab ipſo,non
ſit manutenibilis l. 1.vti poſſid. Nam procede-
9 ret † ſi Aluarus poſſideret titulum, quo caſu
poſseſſiones eſsent incompatibiles, quòd non
eſt. vt dixi in hoc caſu & eadem diſtinctione
poſseſſionum attenta, ceſsat quarta & quinta
oppoſitio, quòd poſseſſio Ioannis poſsit dici
ſpoliatiua præcedentis poſseſſionis Aluari: Itē
quòd veniat contra reſeruationem Aluari: Nā
reſpectu ſui tituli tantum Ioannes poſſidet, &
in nullo lædit Ius, & reſeruationē Aluari: quia
quando ipſe erit præſens, iſte non reſidebit, ſed
tantum quando Aluarus erit abſens; & ita
reſpondetur ad alias clauſulas.

Firmarunt igitur dandum eſse mandatum
Ioanni reſpectu ſolius ſui tituli,& ſine vllo præ
iudicio reſeruationum ipſius Aluari.

Ceſenaten. ſpolij bonorum. Veneris 1.Iunij 1576.

EPITOME.

Poſſeſsio capta per cæteros germa nos fratres, vigore mandati relaxati ad Inſtantiam vnius ex dictis fratribus, procuratoris aliorum, & per Iudicem, qui fuerat vnà cum dicto fratre & procuratore à Rota inhibitus, eſt attentata & reuocanda.

SVMMAE.

1 *Poſſeſsio capta per aliquem etiam nomine aliorum,quando dicatur attentata?*
2 *Inhibitio rotalis qualiſcumque ſit,cauſat attentata.*
3 *Inhibitum eſſe procuratorem ſat eſt,quo ad effectum attentatorum.*
4 *Inhibitio obtenta ab aſſerto procuratore,cauſat attentata.*
5 *Iudex Inhibitus ſi aliquo pacto procedit, attentat.*
6 *Poſſeſsio capi non poteſt propria auctoritate,bonorū comprehenſorum in lite.*
7 *Attentat tertius veniens prætextu proceſſus attentati,et num.9.*
8 *Tertius attentās vnà cum parte,propter illam mixturam attentat & ipſe & num.22.*
10 *Mandatum de capiendo poſſeſsionem,relaxatum ſine partis citatione eſt nullum.lim prout. num. 11.*
12 *Poſſeſsionis cauſam mutare an liceat poſt attentata, & poſt reformatam commiſsionem? & num.17.& 18.*
13 *Signatura Sanctiſs.non aufert attentata,poſtquam Aduerſario eſt in eis ius quæſitum.*
14 *Retrotractio non fit in tertij præiudicium,& quare?n.16.*
15 *Pacem faciens cum aliquo pro ſe & conſortibus,ſi vnus offenderit,& poſtea velit ratam pacem habere, iſta ratificatio non retrotrahitur.& quare?*
19 *Commiſsionis clauſula poſsidendi ſine vitio ſpolij & attētatorum,continet gratiam.illa autem ſine præiudicio legitimæ executionis,continet Iuſtitiam.num.20.*
21 *Attentata an præſumantur purgata ſpacio 25. annorum quo durauit lis?*

DVBIVM.

An in caſu,& ad effectum de quo agitur, poſseſsio capta per Iuliū Ceſarem nomine ſuo,& aliorum prout in actis,ſit attentata & reuocanda?

34. DECISIO. alioqui. VI.

Concluſum cōcorditer fuit per omnes Do-
1 minos,poſſeſſionem † Iulij Cæſaris captā
etiam nomine aliorum de qua agitur, dici attē
tatam, & eſse reuocandam: quia poſseſſio fuit
2 capta poſt inhibitionem Rotalem,quę † quali-
ſcunque fuerit cauſat attentata. Achill. 7. de
attenta.Incip.ex ſtylo Pereg. deci. 92.fuit con
cluſum Put.deciſ.391.Inhibitio lib.2.Accora-
bon.declarans deciſ.53.licet Rota.Et quamuis
plures dentur reſpōſiones pro parte illorū de
Rubeis:tamen benè tolluntur per informantes
horum de Manginis, & Dñis non placuerunt.
& quatenus opponitur primo quòd licet reſpe
ctu Iulij Cæſ.poſſit dici attentata: reſpectu ta-
men fratrum qui nullam de inhibitione habue
runt notitiam, non poteſt dici attentata, fuit
dictum hoc non obſtare ex pluribus.

Primo,nam etiam reſpecto Iul. Cæſ intrant
3 attentata,quia ſufficit quòd † ipſe eſset inhibi
tus cum eſset procurator, ſicuti in ſimili vide-
4 mus ꝙ inhibitio † obtenta ab aſserto procura-
tore,cauſat attentata Put. vt lit.pend.dec.23.

Secūdo,reſpectu Iudicis,quia cum eſset Iu-
5 dex † inhibitus,ipſe nō poterat vllo modo pro
cedere & ſi proceſſit,totum illud fuit attentatū
ſecundū deciſ. in fortioribus terminis Peregr.
22.aliàs 23. Iudex cui inhibitum, Vnde cum
6 bona † eſsent in lite,pars non poterat auctori-
tate propria capere poſseſſionem, propter l.
meminerint & l. ſi quis in tantam C. vnde vi,
& Lextat.de eo quòd met. cau. cum concord.

Quapropter necesse fuit quòd isti tres fratres Iulij Cæs. tertij in causa, vterentur prædicto mandato Iudicis, quod mandatum erat atten-
7 tatum, & sic † venientes prætextu illius processus attentati, attentarunt & ipsi tertij, vt in fortioribus terminis dicit Imol. in l. qui à latronibus §. fin. col. pen. num. 12. vers. tangit hic Bald. Felin. in c. exceptionem col. 7. num. 25. vers. confirma vtiliter, de except. & in c. cum super col. 3. numer. 11. vers. pro istis facit glos. de re Iud. & in simili videmus etiam quòd
8 quando tertius † attentat vnà cum parte, propter illam mixturam attentat etiam ipse; Vnde
9 cum isti † fratres vigore eiusdem mandati cœperint possessionem, participarunt & cum Cæsare & cum Iudice inhibito, & propterea necessario hęc reuocanda veniunt vti attentata. Ab. in c. bone, col. pen. num. 16. de appel. vbi Pręp. col. 2. num. 8. & col. 4. num. 19. vers. fallit 2.

Addebant aliqui Domini quòd etiam man
10 datum fuit nullum † quia fuit decretum sine
11 partis citatione, nisi † mandatum esset relaxatum in sententia, quo casu non requireretur noua citatio.

Secundo modo respondent ad attentata informantes pro Rubeis, quòd cum post attentata esset reformata cõmissio vt staret sine prę-
12 iudicio legitimæ executionis, isti potuerunt † sibi mutare causam possessionis, per decis. Put. 19. possessio capta. vt lit. pend. & quia hęc clausula retrotrahitur &c. Sed dicebant hoc fundamentum non subsistere: quia cum interim es-
13 set attentatum, signatura † Iustitiæ si id sciuisset, non sustulisset attentata, quia parti erat ius quæsitũ circa huiusmodi attentata, nec retro-
14 tractio † fit in præiudicium tertij l. si partem §. fin. ff. quib. mod. ser. amitt. & in simili adducebatur doctr. Bart. in l. si vxor §. si quis vxorem. ff. de adulte. quem sequuntur alij Doct. & in specie Alex. in l. quod meo num. 6. Curt. iun. cons. 52. num. 13. Dec. cons. 226. num. 7. & cõs.
15 247. num. 5. quòd si quis fecit † pacem cum aliquo pro se & consortibus, si vnus offenderit, & postea velit ratam pacem habere, hæc ratificatio non retrotrahitur, ex quo media interue-
16 nit offensio. ita & hoc casu, cum † intermedia adfuerit offensio Iudicis, partis, & Iuris, nõ debet fieri hæc retrotractio.
17 Nec potest intrare mutatio † causæ possessionis, quia hæc facultas mutandi possessionẽ non sibi datur in dicta commissione, maxime in prę iudicium attentatorum, de quibus nullã mentionem habet.
18 Non obstat d. decis. Put. 19. quia † in ea aderat Breue quod dabat auctoritatem possidendi sine vitio spolij & attentatorum, quæ erat
19 gratia † hic vero conceditur quòd possit procedere sine præiudicio legitimæ executionis,
20 & sic de mera iustitia † & de legitima tantum executione, non de attentata loquitur, nec vigore huius commissionis (quæ non loquitur cum parte, sed cum Iudice) potuit pars sibi mutasse causam possessionis.

Vltimo contra attentata opponitur, quòd cum iam hæc causa durauerit per 25. annos,
21 præsumitur † pro legitima executione, & pro purgatione attentatorum. Achill. de attenta. decis. 14. cum simil. quia dicebãt Domini quòd hoc tollitur, ex quo fuit in casu nostro in specie commissa causa super attẽtatis, & quia semper durauit lis, & bene omnibus respondent informantes pro Manginis, quorum dicta satis placuerunt Dominis.
22 Et pro confirmatione quòd fratres † Iulij Cęsaris licet tertij in causa, dicantur attentasse, fuerunt alleg. plures decis. passim coram varijs Dominis factæ, quòd tertius adhærens attentanti, dicitur & ipse attentasse, vt in vna Calaguritañ. translationis, coram R.P.D. Blanchetto anno præterito, & in alia Anconitana, & plerisque alijs.

Cochen. beneficij. Veneris 15. Iunij 1576.

EPITOME.

Regula de annali vt habeat locũ, probari debet possessio annalis de anno immediatè præcedenti ipsam impetrationem, absq. aliqua interruptione,

SVMMAE.

1 *Regula de annali non intrat isto in casu.*
2 *Annalis possessio vt prosit iux. formam regulæ, probanda est de anno immediate præcedenti impetrationem.*
3 *Annalis possessor quando quis non dicatur?*
4 *Possessio annalis non dicitur ea quæ est interrupta.*
5 *Probatio debet de necessitate concludere, vt quis incidat in pœnam regulæ de annali?*
6 *Extremis probatis, an præsumantur media?*
7 *Possessio instrumentalis quando non dicatur verosimilis?*
8 *Remissoria non releuans non conceditur, secus si releuet. num. 12.*
9 *Decretũ irritans appositum in bulla Pij V. de publicandis, facit vt possessio Instrumentalis contra eius dispositionem capta, non dicatur releuans.*

Institu-

10 *Inſtrumentum quando continere dicatur vitium viſibile?*
11 *Regula de annali fouet quoſcumque detentores.*

DVBIVM.

An intret regula de annali? & poſito quòd non, an ſit concedenda Remiſſoria Stephano in caſu & ad effectum de quo agitur?

35. DECISIO. alioqui. VII.

QVo ad primam partem fuit concorditerre
1 ſolutum non † intrare reg. de annali in caſu de quo agitur.

Et vltra allegata, dicebant debere attendi
2 quòd anno † immediatè præcedenti ante impetrationem probetur iſta poſſeſsio annalis, vt dicebant fuiſſe reſolutum in vna Segobien. de Villacaſt in corã bo. me. Veſtano 4. Nouemb. 1552. & paſsim regulam ita in Rota practicari. quæ immediata annalis poſſeſsio hic nõ probatur, ſtãte probatione ex aduerſo facta quòd reſignans obijt in poſseſsione, vt per teſtes & probationes Franciſci de Gerrera. Et dato
3 quòd pro parte Stephani probaretur † initium poſſeſsionis ſuæ per Inſtrumentũ allegatum, & ab eodem die inſtrumenti effluxiſset annus, non tamen Stephanus diceretur annalis, ſi poſtea vel reſignans, vel alius poſsediſset, & probatur in hoc caſu per dictas probationes ipsũ reſignantẽ poſsediſse tẽpore ſui obitus, & ſic dicta poſſeſsio etiã ꝙ eſset annalis, nõ intraret ſtante dicta interruptione, & poſſeſſione reſignantis ante ipſam impetrationem. Et licet poſtea idem Stephanus iterum alleget ſe poſſediſse tempore prædictæ impetrationis, & probet per aſſertionem dicti Franciſci qui in ſuis literis eum vocat intruſum: tamen iſta aſſertio
4 poſſeſsio † non ex hoc probatur vel infertur annalis, ſtãte interuptione iam dicta. non enim poteſt fundari annalis poſſeſsio ſuper dicta aſſertione quòd ſit intruſus, quia non aſſeritur eum eſse annalem, ſed tantum ſimpliciter vocatur intruſus; quæ aſſertio etiam verificatur ſi per ſolum diem vel per ſolam horam ſe intruſerit. Probationes † autem debent de neceſſitate
5 concludere, maxime ad effectum vt quis incidat in pœnã dictæ reg. & ſua gratia dicatur ſubreptitia vel obreptitia. Et ſtãte dicta interruptione medij temporis probata vt ſupra, ceſ
6 ſat regula † quòd probatis extremis præſumãtur media vbi reperitur obex in medio, qui impedit extrema coniungi.
7 Addebant etiam aliqui, poſſeſsionem † Inſtrumentalem dicti Stephani non videri veriſimilem, ſtante probatione prædicta quòd reſignans obierit in poſſeſsione.

Quo ad ſecundam partem, an ſit danda Remiſſoria Stephano? Domini dicebant hoc pē-
8 dere ab eo, an hæc Remiſſoria † ſit releuans? ſuper quo dixerunt quòd particulariter informetur.

Dubium autem faciebat Dominis pro non releuantia quòd Stephanus obtinuit hoc beneficium de anno 1569. tertio Idus Martij, & cœpit poſſeſsionem Inſtrumentalem prædictam de anno 1571. tertia Septembris, & in dicto Inſtrumẽto poſſeſsionis petijt ſe immitti vigore literarum prædictæ ſuæ prouiſionis, & tamẽ inter literas prædictas, & hanc poſſeſsionem eſfluxerunt duo anni cum dimidio, vel ſaltem à die præſtiti conſenſus (nempe de anno 1570. 11. Aprilis, de quo tamen conſenſu à tergo reſignationis nil conſtat in actis, ſed tantum Stephanus quandam ſcripturam de eo ſeparatim mihi dedit) effluxerunt pene decẽ & octo menſes, Vnde videtur intrare reg. de public. Pij V. de qua iam expreſſe Franciſcus dedit, & excepit in actis, & cum prædicta reg. habeat decre-
9 tum † irritans dicta poſſeſsio Inſtrumentalis non videtur releuans, nec attendenda, cum ſit capta longe poſt tempus in regula prædicta
10 præfixum, & continere † videatur dictum Inſtrumentum vicium viſibile in ventre, quatenus vigore literarum de anno 1569. expeditarum, & in earum executione petitur immiſsio de anno 1572. longe vltra ſex menſes, vt dixi,
11 quia tamen reg. † de annali fouet quoſcunque detẽtores: fuit dictum quòd informetur ſuper prædictis ſed iſtis non obſtantibus, fuit reſolutum 12. Nouemb. ſeq. Stephano Remiſſoriam
12 eſſe † dandam.

Tyburtina Terrarum. Veneris 16. Nouembris 1576.

EPITOME.

PRimum extremum probant teſtes dicentes quòd moniales poſſidebant talẽ locum, quòdq. earum Factor percipiebat fructus.

SVMMAE.

1 *Teſtis dicens quòd tales poſſidebant hunc locum, an probent primum extremum: & num. 4.*
2 *Indefinita in teſtibus an æquipolleat vniuerſali & n. 3.*
5 *Poſſeſsio Monialium probatur ſi teſtes dicũt earum Factorem*

rem recepisse fructus.& quo pacto probetur illum fuisse Factorem? num.6.
8 *Testis vnus alium declarat.*
9 *Testes quamuis inter alios examinati,saltē aliquid faciunt.*
10 *Testis deponēs in specie,declarat alios generaliter loquētes.*

P R AE S V P P O S I T A.

Stantibus dictis trium testium vltimo loco examinatorum contra particulares personas, quorum summarium detur. 1
Et dictis aliorum testium examinatorum contra alios particulares Castri S.Gregorij. 2

D V B I V M.

An probetur primum extremum, ad effectum decernendi & dandi Abbatissæ, & Monialibus mandatum de manutenendo in possessione bonorum de quibus agitur?

36. DECISIO. alioqui. VIII.

FVit dictum per Dominos,testes de quibus agitur satis probare possessionem monialium, etiam in iudicio spolij.

Primus enim super 12. videtur probare,
1 quia † dicit quòd moniales possidebant hunc locum.

Contra quem tria opponūtur. Primo quòd non deponit de toto loco, sed loquitur indefi-
2 nitè, quæ indefinita † in teste non æquipollet vniuersali,vnde potest verificari in parte Alex. conf.110.prima col.vol.primo. Respondebant ad hoc Domini,satis esse quòd dictus testis describat totum locum. Quando enim indefini-
3 tè † loquens,refert se ad aliquid quod ad totū pertineat,tunc testis probat de toto,Felin.in c. auditis,num.24.prope finē de Test. Dec.consf. 100.n.7.secūdo respōdebant probare,quia di-
4 cit idem testis quòd possidebant †, locum appellatum Opacum,& sic intelligitur de toto illo loco,vt bene declarat Aretin.consf. 103. nu. 3.vers.circa secundum,& melius Soccin.in l. si quis totum ff.de exception.rei Iudic.

Secundo opponitur contra dictum testem, quòd illa ratio assignata non est bona, quia nō deponit de immediata possessione monialium, sed per responsionem factam earum Factori. Sed Dominis videbatur contrarium:quia si Fa
5 ctor † monialium percepit fructus, satis probatur possessio earum.maxime quia coadiuuatur hoc ex dictis aliorum testium. Dicere autem quòd ille Ciaccia poterat esse debitor,videtur aperta diuinatio.

Tertio opponitur quòd nō probatur quòd ille Hercules esset Factor monialium.Sed dice
6 batur videri satis † hoc probari ex isto primo teste iuxta duodecimum & ex illo tertio Iur. quartum, qui pariter eum nominat Factorem, & sic in hoc isti duo sunt contestes. Suadetur
7 etiam ex quo ipse † locabat, vnde ipsi testi soluenti,facile poterat hoc esse notum Put. Decis.125.Fuit resolutum lib.2. Item ex administratione tantæ quantitatis terrarum, qui præsumitur omnibus illis partibus esse notus, maxime quia si requireretur semper ratificatio monialium, hoc esset eis potius impossibile quàm difficile,cum numquam egrediantur è monasterio, Vnde cogerentur singulo momento habere notarios ad huiusmodi ratificationes peragendas,prout considerat Aretin. in vers. nobilibus in rubr. solut. matrim. num. 3.

Declarabant tamen Domini hunc testem se
8 cundum tertium, quia vnus † testis alium declarat: nempe quòd moniales probarent suam possessionem limitatè tamen, exclusis illis vineis,de quibus deponit dictus tertius. Ant. de Butr.consf.45.col.2. in fin.Soccin.Iun.cōs. 69. nu. 16. lib. 1. Riminal.consf.285.num.36.lib. 2. maxime quia nominat eumdem Factorem.

Secundus etiam testis non displicebat,stante quòd non se firmat in prima ratione, sed vlterius procedit. Et similiter etiā tertius, Maxime
9 stantibus † testibus examinatis inter alios,qui saltem aliquid faciunt, seu probant Curt. in l. admonendi num.78.ff.de Iur.Iur.

Resoluerunt ergo probari possessionem, & sic dictum primum extremum in spolio ad fauorem monialiū ex prædictis tribus testibus, sed cum limitatione prædicta, nempe exceptis vineis de quibus per tertium testem iux.4. In-
10 terrog.qui in specie † deponens:declarat alios generaliter loquentes iuribus vulg.

Paduana decimarum. Veneris 4.Iulij.1576.

E P I T O M E.

NVllitates de quibus hic,visæ fuerunt Dominis releuantes,& cōsiderabiles, idcirco remiserūt partem ad Signaturam Sanctiss. pro eis sanandis.

S V M M AE.

1 *Instantia prima causarum ex Tridentini Concilij prescripto,cognoscenda est coram Ordinario.*
2 *Possessorio intentato vnà cum petitorio in eodem libello, & de eis cognito,non potest super solo possessorio iudicari.*

cari. præſertim quando conſtat de proprietate. num. 3. & vide num. 9.

4 *Sententia lata parte non Inſtante, & eo magis vtraq. parte abſente, eſt nulla.*

5 *Sententia lata non reproductis actis primæ Inſtantiæ, eſt nulla idq; procedit dato, quòd ſententia ſit iuſta, num. 6.*

7 *Actorum reproductio in ſecunda Inſtantia facienda eſt parte citata.*

8 *Nullitate ſpeciatim oppoſita coram ſecundo Iudice, eſt ſuper ea particulatim pronunciandum, alioqui fit parti iniuſtitia.*

10 *Sententia lata parte non inſtante, ad fauorem tamen actoris, an ſit nulla?*

11 *Sententia nulla, dummodo iuſta poteſt confirmari, præſertim quando non fuit peruentum ad realem executionē, num. 12. intell. prout hic, & ſupra num. 8.*

13 *Signatura Sanctiſsimi interdum ſanat has nullitates.*

D V B I V M.

An ſententiæ in huiuſmodi cauſa latæ, ſint confirmandæ, vel annullandæ?

37. DECISIO. alioqui. IX.

OPponebatur contra ſententias ad fauorē
Reuerendiſsimi Epiſcopi Paduani, primo
per Auditorem nuntij Venetiarum, & ſecundo
per Vicariū Reuerendiſsimi Patriarchæ latas.
Primo nullitas ex defectu iuriſdictionis,
quam dicebant hos non habuiſſe trahendi mo
niales SS. Agathæ, & Cæciliæ de Padua extra
Diœceſim in prima Inſtantia, reluctante conci
1 lio † Tridētino ſeſs. 24. de reformat. capit. 20.
Incip. cauſę omnes.
Secundo quia pro parte Epiſcopi fuit in li-
2 bello † intentatum poſseſsorium, & petitoriū,
& per moniales oppoſita eſt exceptio proprie-
tatis, ac ſuper ea ſunt probationes receptę, &
concluſum in cauſa, nullo ex aduerſo ſuſpenſo
petitorio, quare dicitur Iudices debuiſſe in
vtroque pronunciare, non autem in ſolo poſſeſ
ſorio, per c. 1. de reſt. ſpol. Socin. in reg. ſpolia
tus, fallent. 3. Gabr. de reſtit. ſpol. concl. 1. num.
3 48. & 52. cum præſertim † conſtaret de pro-
prietate, Menoch. tract. recup. poſs. remed. 1.
q. 17. ſub num. 194. Iccirco prætenditur huiuſ
modi ſententias eſſe nullas. Bero. in c. 1. numer.
23. verſ. & huiuſmodi, de reſtit. ſpol. Menoch.
loco alleg. q. 18. verſ. extenditur quinto, ſub nu
mer. 175.
Tertio quoniam prima ſententia lata eſt, ne
4 dum † vlla partium inſtante, ſed ambabus par-
tib. abſentibus. Ideo nulliter, gloſ. in l. properā-
dum, in princ. verſ. triennij, ibi, itē nota, & in §.
& ſi quidem, verſ. licentia, in fin. & ibi Iaſ. nu. 5.
& Cæteri. C. de Iudic. cum alijs. per Moder. in
tract. null. ex defect. iuriſd. ordin. num. 121. &
ſequen.
5 Quarto nā fuit lata † dicta ſecūda ſentētia nō
reproductis actis primę inſtantię corā ſecundo
Iudice, & ſic etiam nulliter. Bar. in l. 2. n. 5. &
ibi Ias. num. 15. & Dec. n. 33. C. de eden. quā
communē dicit Felin. in c. Eccleſia Sanctę Ma-
rię. num. 17. de conſt. cum alijs per Gabriel. de
6 ſentent. concluſ. 9. num. 10. quòd † procedit.
dato quòd prima ſentētia ſit iuſta, Socin. iun.
7 conſ. 80. num. 3. vol. 2. quę reproductio † faciē
da erat cū partis citatione. Rot. in nou. de fid.
inſtr. 1. aliàs 10. Angel. in d. l. properandum. §.
ſin autem reus. num. 2.
Cumque prędictę nullitates d. primę ſenten
tiæ notoriè ex actis appareant, & fuerint corā
8 d. ſecūdo Iudice oppoſitę: is nō † potuit d. pri
mā ſententiam cōfirmare: & cōfirmando fecit
iniuſtitiam. prout fuit reſolutum corā Sarmien
to in illa de Spannochijs 14. Maij. 1563. & per
Caputaquenſ. deciſ. 266. lib. 1. & fuit tentum
coram Illuſtriſs. Lancellotto in vna Viterbien.
reſciſsionis contractus die 1. Iulij 1563.
Pro parte verò Epiſcopi reſpōdebatur, Nū
tium Venetiarum habere facultatē Legati de
latere, & paſsim appellari legatum; & vti talē
habere Iuriſdictionem in tota ſua prouincia.
c. 1. in ver. vniuerſis. de offic. legat. & per totum
titulum. ſed hoc non placebat Dominis, & vo
luiſsent pleniùs informari, an ſaltem tacitus cō
ſenſus monialium eis attulit pręiudicium?
9 Dicebant etiā pro Epiſcopo, quòd potuit †
Iudex, cui prius conſtitit de poſseſsorio, de eo
pronunciare petitorio omiſso, dato etiā quòd
cauſa fuiſset commiſsa cum clauſula, quòd ſi-
mul & ſemel expedirētur. Deciſ. Aegid. 596. &
Staphi. de lit. grat. fol. 183. in parua mea impreſ
ſione. col. 1. Sed aliqui ex Dominis id intellige
bant procedere parte inſtante, non autē quòd
id poſſit ſolus Iudex ſua ſponte.
Ad id, quòd ſententia lata ſit nemine Inſtan
10 te, reſpondebatur: quòd, cum lata † fuerit ad fa
uorem actoris, non dicitur nulla, prout limitan
do notat Iaſ. in d. l. properandum. §. 1. ſub num.
6. lim. 4. poſt Angel. in princ. d. l. ſub n. 2. verſ.
in eadem gloſ. 2. Angel. conſ. 167. num. 2. cum
alijs allegatis. ſed hāc limitationē aliqui ex Do
minis intelligebant procedere, quando ſenten
tia fertur ad fauorē actoris præſentis, ſecus eo,
& reo abſentibus, de mente eiuſdem Iaſ. loco
præcitato, & Rip. in l. 4. §. hoc autem iudicium,
num. 75. de re iudic.
Quòd acta primæ inſtātiæ nō fuerint produ
cta corā ſecūdo Iudice, negabāt id ex actis ap-
parere

parere informantes pro Episcopo. Et dicebãt
cessare omnem difficultatem, quia d. sententia
11 nulla, † dummodo iusta, potuit confirmari per
dictum secundum iudicem. Alex. cons. 79. nu.
1.2. & 3. lib. 2. Dec. in rubr. de appel. sub num.
12. vers. & prædicta conclus. Put. decis. 121. lib.
1. Achill. decis. 333. Peregr. lib. 2. decis. 161. cũ
12 præsertim † hic non fuerit deuentum ad realẽ
executionem. Chissanen. decis. 172. Sed, quo-
niam Domini sciebant hãc conclusionem non
procedere, parte petente omnino prius super
oppositis nullitatibus pronunciari, prout infor
mantes pro monialibus dixerunt: & dictarum
nullitatum aliquæ eis visæ sunt releuantes, &
considerabiles: fuerunt in hoc cõcordes, quòd
13 Reuerendissimus Episcopus adeat † signaturã
ad sanandas nullitates, de quibus agitur.

Tiburtina spolij terrarum Lunæ
27. Ianuarij 1578.

EPITOME.

POssessio monialium probatur per testes dicentes vidisse eas, & earum agentem possidere, atque fructus percipere.

SVMMAE.

1 *Spolium quo pacto probetur? & sub numer. 2.*
3 *Possessionis præcipuum signum est perceptio fructuum.*
4 *Testes dicentes vidisse aliquẽ possidere, probant possessionẽ.*
5 *Possessio monialium dicitur probata, si probatur factores earum possedisse.*
6 *Testes verisimiliter informati, probant.*
7 *Locatio sola, quamuis nõ probet possessionem fallit tamen, si est iuncta cum adminiculis.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsuppositis dictis testium hinc inde examinatorum.

DVBIVM.

An sit dandum mandatum de manutenendo monialibus Sancti Syluestri contra legitimè condemnatos?

38. DECISIO. alioqui. X.

REsolutum fuit per Dominos testes proba-
1 re spolium, † quia probãt ferè omnes pos-
sessionẽ moniali ũ loci, de quo agitur ante dire
ptionẽ vrbis, & post, sed particulariter quartus
in fine, ibi, quòd vidit possideri à monialibus,
& ipsarũ agẽtibus: & octauus, qui dicit ꝙ mo-
niales possidebant, & percipiebãt fructus. & no-
nus etiã in fin. & duodecimus, qui dicit articu-
lũ verũ. Et magis particulariter adhuc 13. 15.
& 17. testes, qui probant perceptionẽ fructuũ.
quorum dicta coadiuuantur ex 2. 3. & 12. pro-
bantibus se conduxisse, vel alios conduxisse à
monialibus, maximè quia 2. 9. & 14. probant,
quòd conductores monialium possidebant, &
13. probat, quòd merces soluebatur monialib⁹.
2 Ex quibus indubitatũ videtur probari pos-
sessionem monialium, & per consequens pro-
bari etiam spolium, stante hodie hac possessio-
ne penes aduersarium. Sed quoad effectũ man
dati de manutenendo, videndum est, si Monia
les recuperarunt hanc possessionem.
Quòd autem ex supradictis actibus probe-
3 tur possessio, est indubitatum, perceptio † enim
fructuum est præcipuum signum possessionis.
Socin. cons. 13. num. 14. lib. 4. Sarnẽ. de annal.
q. 47. num. 1. & 2.
4 Testes etiam † dicentes vidisse aliquem pos
sidere, probant. Bart. & post eum Alex. in l. sti-
pulatio ista. §. hęc quoque. ff. de verb. oblig. ma
ximè quia penultimus, & vltimus testis pro-
5 bant, quòd factores † monialium possidebant,
6 & cum isti † sint verisimiliter informati, pro-
7 bant. Put. decis. 125. lib. 2. & quamuis locatio †
sola non probet possessionem: tamẽ iuncta cũ
tot adminiculis, probat, vt per Gabr. de locati
concl. 4. num. 16.

DE RESTITVT. SPOLIAT.
Zamoren. spolij del Toro. Lunæ
11. Ianuarij 1574.

EPITOME.

SEcundum extremum, ex pluribus hic narratis ostenditur non esse probatum.

SVMMAE.

1 *Extremum secundum ex quibus non probetur?*
2 *Delictum in dubio non est præsumendum.*
3 *Petitorium respicere quid dicatur?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd die 26. Iunij 1573. fuit resolutum coram bo. me. Oradino constare de titulo colorato per prouisionem apostolicam, quæ sufficit cum derogatione statutorum, & quoad primum extremũ

conclusum

conclusum fuit de eo constare, quia fuit admissus in confratrem. 1

Quo verò ad secundum extremum, Domini dixerunt de eo non constare vsque ad annum 1568. sed à dicto anno constare ex his, quę dicuntur in facto, & quoad fructus dixerunt eos non deberi vsque ad dictum annum 1568. quia absentibus non dabantur, sed à dicto anno deberi. 2

Et quòd die 6. Iulij 1573. datis memorialibus, fuit tentum, quòd oblatio non satisfacit Dominis propter defectum mãdati, & intimationis omissæ. Quò verò ad capellanum positum de consensu confratrum, Dominis videbatur, quòd non præiudicet confratribus, vt teneantur ad fructus in absentia d. Ioannis de Monroy propter statutum, & ea, quæ deponunt testes. 3

Et die 15. Iulij 1573. datis etiam memorialibus, fuit dictum videlicet, quòd in vtroque tempore sunt difficultates, & potest inferri præiudicium confratribus quotidie. Domini noluerunt facere resolutionem, sed dixerunt, quòd proponeretur idem dubiū cùm eisdem præsuppositis, ac alijs, si sunt, & restringantur dubitationes iuxta difficultates tactas in memorialibus. 4

Et præsuppositis statutis confraternitatis, de quibus in copijs num. 1. ac literis apostolicis accessus D. Io. prout in copijs num. 2. & recessione dictorum confratrum à lite, ac receptione dicti Io. in confratrem de anno 1541. de quo tempore non erat presbyter, neque de capitulo maiori, de quo in copijs n. 3. 5

Et non prouisione D. Ioannis, de qua num. 4. 6

Et requisitione facta per procuratorem Io. confratribus 11. Decembris del 44. vnà cum responsione con fratrum, de quibus num. 5. & 6. 7

Et alia requisitione facta eisdem confratribus de anno 45. vnà cum responsione, de quibus numer. 7. & 8. 8

Et alia requisitione facta eisdem confratribus per Io. personaliter, vnà cum responsione, prout numer. 9. & 10. 9

Et præsuppositis testibus, de quibus n. 25. & 26. 11

Et quòd testes, de quibus in summario dato 26. Iunij. 1573. dicatur, prout in copijs num. 27. & 32. 12

Et stante responsione confratrum nomine totius confraternitatis super articulis Ioannis, de qua nu. 33. & 34. 13

Et præsupposito articulo Io. dato in remissoria A. C. de quo num. 46. vnà cum responsione confratrum super eisdem articulis pro parte D. Io. productis de anno 1569. vt à num. 35. ad 39. 14

Et stante breui de percipiendis fructibus in absentia, cū facultate deputandi capellanum ad nutū D. Io. amouibilem ad quinquennium, prout nu. 41. 15

Et intimatione dicti breuis, ac requisitione facta confratribus, vnà cum eorum responsione, prout n. 41. & sequent. 16

Et alijs literis apostolicis D. Io. de percipiendis in absentia ad vitam, prout num. 43. 17

Et mandato procuræ Abbatis confraternitatis, ad exigendum in personā procuratoris D. Io. de Monroy, de quo num. 44. 18

Et præsupposita partita libri memorialium, & anniuersariorum dictæ confraternitatis anni 1572. tenoris videlicet 4. Aprilis posuit confraternitas, qui deseruiat in præben. D. Io. Monroy, eo quia non soluit prandium. 19

Et in eodem libro reperitur in 66. partit. annotatus, & descriptus inter alios confratres D. Io. de Monroy, & præsertim sub diebus 7. & 9. dicti mensis Aprilis del 42. 20

Et quòd vltra prædictas responsiones confratrum, de quibus in copijs, procurator confratrum constitutus ad causam, quæ pendebat in partibus coram Officiali Zamoren. super spolio de anno 1568. bis apud acta allegauit in eius scriptis, quòd D. de Monroy nunquam fuit, nec est confrater dictæ confraternitatis, nec habuit talem possessionem, aut illam habere potuit, quia non concurrebant qualitates in eo necessariæ, & postea in Curia disputauarint dubium supradictum super titulo, possessione, & spolio. 21

Et præsupposito mandato procuræ Abbatis, & confratrum in personam Bernardini de Salamanca, ac cedula allegationis, & petitionis per eundem procuratorem apud acta data, de quibus num. 45. & 46. in copijs. 22

Et quòd dicta cedula petitionis non fuerit intimata domino Io. nec eius procuratori. 23

Et quòd à sententia de partibus pro parte confratrum non fuerit appellatum. 24

Et stante requisitione confratrum facta Domino Io. 3. Septembris 1572. prout in copijs n. 47. 25

D V B I V M.

An ex præmissis constet de secundo extremo in spolio ante annum 1568. ad effectum, de quo agitur?

39. DECISIO. alioqui. 1.

1 Fvit decisum per Dominos non recedendū esse à iam resolutis, nempe non constare de secūdo extremo ante annum 1568. Et moti potissimùm fuerūnt Domini, quia totum fundamentum Ioannis de Monroy consistere videtur in eo, quòd eius Capellani fuerunt expulsi de anno 1542. Nam primo fuit expulsus Garsias de Gamas, vt ipse iuxta octauum interrogatorium probat, dū ait, quòd in fine anni 1542. eiecerunt eum, & quòd propterea spoliauerūt eundem Ioannem Monroy. Sed in hac expulsione dixerunt Domini non posse fundari spoliū, de quo agitur. Quia Paulus Casado dicit, quòd isti confratres rogauerunt, vt poneret Christophorum pro Monroy. Ergo non possunt dici spoliasse eundem Monroy. Ad secundam expulsionem de Christophoro, de qua deponunt duæ sorores Ioannis de Monroy, nempe 23. testis, quæ tantùm de auditu loquitur, & 24. quæ probat de amotione; respondebant Domini, quòd confratres amouerunt, non interuertendo possessionem beneficij, sed animo conseruandi eorum consuetudinem, & vt nom

ne confraternitatis deputatus deſeruiret. Et quòd ipſa confraternitas illum amouere poſſet. Quod comprobatur, quia plures teſtes, de quibus.n.1 5. & ſequẽ.præſuppoſitis probant, quòd capitulum conducebat duos capellanos, qui deſeruiebant pro duobus abſentibus, nempe pro eodem Ioanne Monroy, & alio. Itẽ quia ipſe nunquam habuit ſe pro ſpoliato, imò in articulis cõtrariũ teſtatus eſt de anno 1546.
2 Et quia in dubio † delictũ non debet pręſumi.

Non obſtat, quòd confratres pluribus in locis negarunt eum eſſe confratrem, quia iſtis nõ obſtantibus, nunquam prouiderunt de loco, nec negarunt eum eſſe poſſeſſorem, ſed eũ eſſe
3 confratrem: quod magis † videtur reſpicere petitorium, nec ſimpliciter negàrunt eum eſſe cõfratrem, ſed eum eſſe talem confratrem in effectu, cui debeantur fructus in abſentia, & ſic ſecundùm quid. Nec viſa ſunt facere ad propoſitũ breuia, quia non petuntur fructus niſi actione ſpolij, quod (vt dixi) non probatur per ſupradicta multis omiſsis.

Zamoren. ſpolij del Toro. Lunæ 10. Maij. 1574.

EPITOME.

Spolij ſecundum extremum probatur modo infraſcripto per eum, cui fuit negata conſueta poſſeſsio in actibus confraternitatis.

SVMMAE.

1 *Spolium ex quibus dicatur ſatis probatum?*
2 *Dolus in conuento non requiritur, & quare?*
3 *Remedium c. reintegranda. datur etiam contra bonæ fidei poſſeßorem.*
4 *Spolium ſufficit re ipſa.*
5 *Spoliator non poteſt conuenire in petitorio, niſi fructibus integrè ſolutis.*
6 *Spolio renuncians, poteſt petere fructus.*
7 *Prælatus habens adminiſtrationem, poteſt requirere, & interpellare.*
8 *Spoliato poteſt obijci de ſtatuto mandante, quòd canonicus non conſtitutus in ſacris, non habeat vocem, etiam quòd ſemel quis fuerit per capitulum receptus.*

PRAESVPPOSITA.

Pręſuppoſitis reſolutionibus in hac cauſa factis, quorum copia detur. 1
Et quòd d. Ioannes de Monroy fuit admiſſus in confratrem, & habuit poſſeſsionem de anno 1541. 2
Et requiſitione d. Io. facta confratribus die 4. Februarij 1568. præſente tunc Antonio Hernandez vno ex confratribus, qui interfuerunt admiſsioni d. Io. de Monroy. 3
Nec non reſponſione cõfratrum, quorũ copia detur. 4
Et quòd d. Io. ſuam admiſsionem non præſentauerit confratribus, ſed in actis illam produxit in partibus minus, vt prætenditur, aucténticam, illam tamen poſtea in forma probanti in Curia produxit. 5
Et libello d. Io. coram Ordinario dato. 6
Nec non reſponſione confratrum nomine totius confraternitatis, ad articulos d. Io. de Monroy de anno 1569. facta, quorum copia detur. 7
Et cedula petitionis præſentatæ in iudicio de partibus apud acta cauſæ, tertia Decembris 1569. ante ſententiam coram Officiali Zamoren. per procuratorẽ dictorum confratrum, & confraternitatis conſtitutum, prout in mandato, quorum copia detur. 8
Et quòd non conſtat in actis, quòd in huiuſmodi cedula petitionis fuerit intimata procuratori d. Iohãnis, nec ipſi d. Ioanni. 9
Et quòd die tertia Decembris 1569. iudex admiſit iura per d. Ioannem producta videlicet inſtrumentum admiſsionis, & poſſeſsionis & ſtatim idem procurator confratrum, & confraternitatis appellauit ad Sanctiſsimũ viua voce ab admiſſione dictorum iurium pro parte d. Ioannis præſentatorum. 10
Et alia requiſitione facta d. Ioan. de Monroy die tertia Decembris 1572. cuius copia detur. 11
Et quòd à ſententia de partibus pro parte confratrum non fuerit appellatum, ſed pro parte d. Ioannis fuerit appellatum à non condemnatione fructuum à die perpetrati ſpolij, & deſuper fuerit commiſſa cauſa in Rota cum clauſula, quam, & quas &c. 12
Et quòd 25. Ianuarij Abbas, & confratres confraternitatis huiuſmodi conſtituerint procuratorem, prout in mandato, cuius copia datur. 13

DVBIVM.

An conſtet de ſecundo extremo in ſpolio ab anno 1568. citra, ad effectum, de quo agitur.

40. DECISIO. Alioqui. II.

FVit tentum per Dominos conſtare de ſecũdo extremo in ſpolio ab anno 1568. vſque ad interpellationem, ſiue requiſitione factam per confratres ipſi Ioanni de Monroy, & ſpo-
1 lium † ſatis viſum eſt probari, quia eo anno is non fuit admiſſus. l. ſi quis conductionis. C. locati. l. fin. C. de acqu. poſſ. cum alijs alleg. notât Doctor. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. poſſ.

Non obſtat prætenſa ignorantia confratrũ, quia dato etiam quòd habuiſſent iuſtam cauſam negandi, ſatis eſt, quòd ipſe non iuſtè ceci-
2 dit à poſſeſsione. Non † enim requiritur dolus
3 in conuento, quia hoc remedium † datur etiam contra bonæ fidei poſſeſſorem. Innoc. Butr. & alij in c. ſæpe. de reſtit. ſpol. de communi Ruin.

conſ.

consf.46. num. 6. lib. 1. ex mente Alex. vt per
4 eum. & sufficit spolium † re ipsa. Idem Ruin. consf.5. num.2. lib.4. post Bald. & alios, quos allegat.

Credebant tamen aliqui ex Dominis, hoc spolium durauisse tantùm vsque ad interpellationem, & requisitionem, & quando in effectu confratres se obtulerunt paratos admittere cũ ad suam possessionem. Quando ergo Abbas requisiuit Ioannem, vt veniret ad interessẽdum, credebant aliqui ex Dominis constare, quòd confratres nõ amplius negabant possessionẽ. Nec eis obstat, quòd fructus nõ fuerint oblati,
5 vt ideò spolium non † diceretur purgatũ: quia dicebant, quòd illud procedit ad effectum, vt talis non possit conuenire in petitorio, nisi fructibus integrè solutis. Et ita dicebãt loqui tex. in c. conquerente. de restit. spol. & ita loqui Bald. ibi, & ita loqui decis. Rot. in nou. 319. dũ dicit aliàs in petitorio non debet audiri, & ita loquũtur omnes alij relati per Gabriel. de rest. spol. conclus. 1. num. 11. & per Aym. consf. 140. num. 3. Rip. in vulg. §. nihil commune. nu. 50. l. naturaliter. ff. de acquiren. possess. Ista enim duo sunt seperata, & diuersa, & penitus non se attingunt, vt declarat Menoch. in primo reme. recup. num. 275. cum seq. qui quàm plures re-
6 fert. vnde renuncians † spolio, potest petere fructus &c.

Secundo dicebatur, quòd confratres non tenebantur ad fructus, ad quos non probabãtur cõdemnati: & credebãt ijdem Domini, quòd,
7 cum hæc requisitio fuerit facta † à Prælato, quòd sufficeret, quia ipse habet administrationem. c. edoceri. vbi latè Felin. de rescript. Aegid. decis. 696. maximè quia omnia ad inuicem correspõdent. Confratres enim requisiuerũt. Item dixerũt, quòd ostenderet receptionem, item quòd ipsi erãt parati admittere, item coram iudice procurator obtulit, quòd cum admitterent, item non appellarunt à sententia, postmodum Abbas eum requisiuit. Ex quibus credebant prædicti Domini constare, quòd cõfratres tunc non perseuerarent in spolio, igitur inferebant deberi prædicto Ioanni fructus pro illo medio modico tempore, ab actu non admissionis vsque ad prędictam requisitionem, & oblationem, & hoc ipsum spolium vsque ad requisitionem. Licèt Domini id firmarint pro maiori parte: tamen aliqui sub aliquo dubio credebant fortè posse sibi obstare dictum Al-
8 ciat. consf.41. vbi vult, quòd contra † spoliatum possit obijci de statuto mandante, quòd canonicus non constitutus in sacris, non habeat vocem, etiam quòd semel quis fuerit à capitulo receptus. Alia tamen discursus & excitationis gratia aduertebantur. Hoc enim tantum firmatum est in prædicta positione constare de spolio Ioannis Monroy de anno 1568. ob nõ admissionem eiusdem Monroy vsque ad actum requisitionis, & oblationis prædictæ. An autẽ per dictam interpellationem, & requisitionem confratrum, spolium dicatur purgatum de cætero, & an aliquid possit opponi prædictæ interpellationi, voluerunt Domini, vt reseruaretur, & videretur ad partem.

Zamoren. Spolij del Toro. Veneris. 18. Iunij 1574.

EPITOME.

Spolium non dicitur ex infrascriptis purgatum ad effectum, vt confraternitas possit vitare condemnationẽ fructuum pro tempore spolij.

SVMMAE.

1 *Spolium quando non dicatur purgatum?*
2 *Mandatum peculiare ad cedendum, & offerendum liti requiritur.*
3 *Cessio, & confessio requirunt speciale mandatum.*
4 *Mandatum speciale ad denunciandũ, & protestandum isto casu requiritur.*
5 *Procurator qui protestari alioqui potest, id sine peculiari mandato ei facere non licet, quando protestatio continet declarationem animi eius principalis.*
6 *Protestatio, & oblatio quando fieri debeant parte citata?*
7 *Protestatio quamuis facta in actis, si pars ex aduerso non est citata, non dicitur adhuc in actis.*
8 *Creditor non tenetur accipere debitũ principale sibi oblatum. si debet etiam habere accessorium, licèt illiquidũ, puta fructus, nisi illo etiam accessorio ei oblato.*
9 *Paul. Castren. vbi hic confutatur.*
10 *Oblatio Abbatis quando non sufficiat?*
11 *Intimatio quando est facienda personaliter?*
12 *Appellando pars dicitur recedere à requisitione, & oblatione facta.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita resolutione vltimo facta die 10. Maij proximè.

Et stante requisitione d. Ioannis de Monroy, & responsione confratrum de anno 1568. & 1569. tam ad dictam requisitionem, quàm ad positionès d.d. Ioannis, quorum copia detur.

Et cedula petitionis præsentata in Iudicio de partibus apud acta causæ. 3. Decembris 1569. ante sententiã, per procuratorem confratrum constitutum, prout in mandato, cuius copia detur.

Et quòd conſtat in actis, quòd huiuſmodi cedula petitionis fuerit intimata procuratori d. Ioannis, neque ipſi d. Ioanni. 4

Et quòd dicta die 3. Decembris 1569. iudex poſt præſentatam dictam cedulam, admiſit Iura producta pro parte Ioannis, videlicet inſtrumenta poſſeſsionis, & admiſsionis; & ſtatim idem procurator confratrum, & confraternitatis appellauit ad Sanctiſs. viua voce ab admiſsione dictorum iurium. 5

Et quòd à ſententia lata in partibus, confratres non appellarunt. 6

Et quòd die 25. Ianuarij 1571. Abbas, & confratres prædicti conſtituerunt procuratorem, prout in mãdato, cuius copia detur, & illud in hoc iudicio produxerunt. 7

Et alia requiſitione facta d. Ioanni die 3. Decembris 1572. per Petrum Ramo, tanquam Abbatem d. cõfraternitatis, de cuius facultate, vel mãdato in actis non conſtat. 8

Et quòd officium Abbatis durat per vnum annum tantùm. 9

Et quòd de anno 1570. de menſe Martii, vel circa d. Ioannes de Monroy (ſine veri præiudicio) ſe contulit ad Romanam Curiam. 10

DVBIVM.

An ſpolium fuerit ſufficienter purgatum ad effectũ, de quo agitur?

41. DECISIO. Alioqui III.

1 FVit concluſum vnanimiter ſpoliũ, † de quo agitur, non eſſe purgatum, ad effectum vt confraternitas poſsit euitare cõdemnationem fructuum pro tempore huiuſmodi ſpolij, & dicebant Domini neutram oblationem, ſiue requiſitionem ſufficere ad huiuſmodi purgationem. Non enim prima ſufficit, quia nõ conſtat
2 de ſpeciali † mandato ad cedendum, & offerendum liti, quod requiritur à Tiraquell. cũ alleg. ab eo de retract. Lignag. §. 1. gloſ. 10. num. 93. 94. & 97. Cum enim prædicta oblatio contineat ceſsionem litis quoad poſſeſſionẽ, omni modo in ea videtur requiri mãdatum ſpeciale.
3 Primo, quia iſta eſt ceſſio, † & confeſſio quædam ſiue agnitio, in qua videtur omni modo requiri ſufficiens mandatum, vt in fortioribus terminis videtur uelle Aegid. deciſ. 198.

Secundo, quia cum hoc non concernat adminiſtrationem neque bonorum, neque litis, & non poſsit eſſe notũ hoc procuratori, niſi quatenus procedat à perſona principali, in hoc ca-
4 ſu requiritur ſpeciale † mandatũ, ad denunciandum, & proteſtandum, vt per Bart. in l. 1. §. permittitur. il primo in verb. mandatũ. n. 1. in fin. ff. de lib. agnoſc. Alex. conſ. 78. num. 14. lib. 5. per l. de pupillo. §. qui procuratorio. in gloſ. in verb. verus, vbi etiam Rapha. num. 14. & Caſtren. in fin. de no. oper. nunciat. Rip. in l. quod te. num. 56. ſi cert. pet.

Nec faciebant difficultatem illa verba ad requirendum, proteſtandum &c. Quia dicebant debere intelligi ſuper præmiſsis, hoc eſt in concernentibus expeditionem cauſæ, non autem ad cedendum: quia, cum hoc dependeat ab animo domini (vt dicit Alex. vbi ſupra) mandatum ſpeciale requiritur, & licet adſit mandatum ad proteſtandum, dicebant non videri ſufficere in hoc caſu, in quo agitur de proteſtatione declarationis animi domini. Quia procu-
5 rator, † qui aliàs poteſt proteſtari, nõ poteſt in hoc caſu ꝑ ſupra allegata. Quia tamẽ, ſi ex hoc capite ſolùm materia eſſet decidẽda, poſſet habere difficultatem: placebat ex alijs deductis ceſſare omne dubium; tum maximè ex ratione, quæ tertio loco allegabatur, nempè quia obla-
6 tio, † & proteſtatio prædicta debuit fieri parte citata. Iaſ. conſ. 9. num. 15 lib. 1. Hæc autem li-
7 cet † fuerit facta in actis: non fuit facta citata parte, & conſequenter non dicitur adhuc in actis. Caſſad. deciſ. 7. in fin. de appell. Tum, & quarto, quia non fuerũt oblati fructus. Dicebatur enim videri claram iuris deciſionẽ, quòd,
8 quando vnum debitũ † eſt principale, & aliud acceſſorium, prout videbatur hoc eſſe, quamuis acceſſorium ſit illiquidum: non cogitur creditor recipere principale, niſi acceſſorio oblato. Alex. in l. quidam exiſtimauerũt, num. 8.
9 ff. ſi cert. pet. quem ſequitur ibi (reprobato † Paul. Caſtren.) Iaſ. num. 6. verſ. tertio intellige. Salic. in l. 1. ſub num. 3. C. de ſolut. vltra quòd videntur etiam intrare omnia alia allegata per Tiraq. de reſtract. conuent. §. 4. gloſ. 4. per tot. & gloſ. 6. num. 23. & 24. & in ſpecie quando eſt illiquidum, Tiraq. de reſtract. Lignag. §. 1. gloſ. 19. num. 2.

Non dicitur etiam purgatum per ſequẽtem
10 oblationem † fructuum ab Abbate factam; tũ quia non conſtat, quòd eſſet Abbas, tum etiam quia militat eadem ratio de non oblatione fructuum. c. conquerente. & c. grauis. de reſt. ſpol. Abb. in. c. fin. ſub num. 4. de ordin. cognit. & in c. accedens. il 2. num. 5. vt lit. non conteſt. Socin. conſ. 12. num. 15. lib. 1. Tiraquell. de retra. conuent. §. 4. gloſ. 6. num. 23. circa princ. facit l. acceptam. vbi Ang. 2. not. C. de vſur.

Placebant etiam deducta per informantes,
11 quòd intimatio † non fuit facta perſonaliter d. Io. abſenti, cum nec procuratori generali ſufficeret fuiſſe intimatã. gloſ. in clem. causã. verſ. intimatio verò, in verb. appellatum, & ibi Car.

Zab.

Zab.q.7.de elect.& plenè Tiraq. de retract. Li gnag.§.9.glos. 3. num. 7. & prædicta maximè stante appellatione pro parte confratrum ab admissione iurium d.Ioannis, vt in 5. præsuppo
13 sito, post prædictã interpellationem, per quã † appellationem dicitur recessum à prædicta requisitione, & oblatione. Alex. in l.non solum.§. morte.num. 11. & 12. de oper. no. nunc. cum vulg. iunct. alijs deductis pro hac parte, quæ magis placuerunt Dominis, quàm ex aduerso deducta per confratres.

Firmana Spolij beneficiorum. Lunæ 24.Ianuarij 1575.

EPITOME.

Extremum primum, & secundum in spolio hoc pacto probantur.

SVMMAE.

1 *Extremum primum in spolio probatur per Instrumentum captæ possessionis.*
2 *Extremum secundum non probatur ex sola litis sustentatione, sed alijs cum adminiculis.*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus Bullis in fauorem Laurentij de Bonis, cum mandato procuræ ipsius Laurentij de. capien. possessione, & instrumento possessionis per dictum procuratorem captæ, & mandato procuræ Communitatis, necnon sustentatione litis eiusdem Communitatis, & cõmissione causæ pro eius parte præsentata. 1

DVBIVM.

An constet sufficienter de primo, & secundo extremo.

42. DECISIO. alioqui. IV.

1 Dictum fuit per Dominos constare de primo, & secundo extremo. Nam de primo † liquet ex instrumento captæ possessionis, per deducta per informantes pro parte Ioannis, & est tritum in Rota.

2 De secundo liquet non solum ex sustentatione litis (quæ † sola non sufficeret). sed apertè constat ex cõfessione ipsius Communitatis, maximè in articulis. Si tamen ipsa Communitas velit contrarium probare, audiatur. Videndum etiam erit, an adsit mandatum sufficiens ad capiendam possessionem.

Zamoren. spolij del Toro. Lunæ 10.Octobris 1575.

EPITOME.

Spolium non dicitur sufficienter purgatum ex omnibus infrascriptis.

SVMMAE.

1 *Spolium quando non dicatur sufficienter purgatum?*
2 *Oblatio defectiua non inducit purgationem spolij, nec renuntiationem litis.*
3 *Oblatio quando vti incerta, & obscura non prosit? & n. 8. & 18.*
4 *Liquidatio potest habere plures instantias.*
5 *Liquidi dicunt fructus, quando de eis constat per relationẽ ad librum, vbi certificantur.*
6 *Liquidatio, parte petente, debet ante omnia absolui.*
7 *Attentata, parte instante, sunt ante omnia purganda.*
8 *Spoliator tenetur ad expensas, & damna.*
9 *Expensarum condemnatio facta in Rota, includit expensas factas etiã in partibus, quamuis succumbens in eis per sententiam ibi non fuerit condemnatus.*
10 *Expensis in omnibus passim condemnatur succumbens in negocio principali in Rota.*
11 *Bonafides excusat à restitutione fructuum.*
12 *Admittere recusans aliquem ad actus confraternitatis, dicitur eum expellere.*
13 *Remedium reintegrandæ datur etiam contra bonæfidei possessorem ad fructus perceptos.*
14 *Alciat.conf.41. procedit respectu fructuum, qui percipi potuerunt, non autem respectu fructuum realiter perceptorum, qui debentur à die spolij, siue intrusionis.*
15 *Decis.10. de restitut. spoliat. in non. loquitur in materia violentia, & in remedio, vnde vi.*
16 *Bona fides omnis cessat post condemnationem, vt quis teneatur ad fructus.*
17 *Fructuum perceptorum à condemnatione, nec probabilis causa litigandi excusat.*
19 *Oblationis materia vbi tractatur?*
20 *Mora inducitur ex interpellationibus.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositis resolutionibus in hac causa factis diebus 10.Maij.& 18.Iunii. 1574. 1
Et statutis Confraternitatis, ac eorum confirmatione apostolica, quæ non sunt recognita, sed sunt registrata in proces. de partibus. 2
Et literis Apostolicis regressus, & nouæ prouisionis d. Ioãnis de Monroy, cum derogatione statutorum. 3
Et stante requisitione d.Ioannis, & responsione Confratrum de anno 1560. & 1569. tam ad dictam responsionem, quàm ad positiones d. Ioannis de Monroy. 4
Et quòd tempore, quo d.Ioannes petiit se admitti, erat clericus: sed nõ probatur, neq. de capitulo maiorũ
Et cedula petitionis præsentata in iudicio de partibus apud acta causæ 3. Decembris 1569. ante sententiã per

per procuratorem confratrum constitutum, prout in mandato. 6

Et quòd non constat in actis, quòd huiusmodi cedula petitionis fuerit intimata procuratori d. Ioannis, neque ipsi d. Ioanni. 7

Et quòd 3. Decembris 1569. iudex post præsentatam dictam cedulam, admisit iura producta pro parte d. Ioannis videlicet instrumentum possessionis, & admissionis, & statim idem procurator confratrum & Confraternitatis appellauit ad Sanctissimum viua voce ab admissione d. iurium. 8

Et quòd à sententia lata in partibus, confratres non appellarunt. 9

Et quòd 20. Ianuarii 1571. Abbas, & confratres prædicti constituerunt procuratorem, prout in mandato, & illud in hoc iudicio produxerunt. 10

Et alia requisitione facta domino Io. 3. Decembris 1572. per Petrum Ramo tamquam Abbatem dictæ Cōfraternitatis, de cuius facultate, vel mandato non constat. 11

Et quòd officium Abbatis durat per vnum annum tantùm. 12

Et quòd de anno 1570. de mense Martii, vel circa d. Ioannes sine vero præiudicio se contulit ad Rom. Cur. 13

Et stante alia requisitione vltimo loco d. Ioanni facta, & in actis producta cum eiusdem responsione. 14

Et citationibus, ac interpellationibus & protestationibus, apud acta causæ huiusmodi contra procuratorem Confratrum pro parte Ioannis factis. 15

Et stante mandato d. Confratrum vltimo loco facto, & in actis producto, quorum omnium copiæ dentur. 16

DVBIVM.

An ex præmissis sit sufficienter purgatum spolium, de quo agitur, & confratres censendi sint fuisse in bona fide, ad effectum vt excusentur à restitutione fructuum?

43. DECISIO. alioqui. V.

Qvoad primam partem dubij, fuit conclu-
1 sum spolium † non esse sufficienter pur-
2 gatum. & dicebant Domini oblationem † Confratrum esse defectiuam, ergo non induci purgationem, nec litis renunciationem, arg. not. per Bald. in l. lite. in 2. notab. num. 1. C. de litigio. Oblatio autem primo deficit, quia
3 non † est certa, quatenus in mandato confratrum dicitur (soluere quicquid ei debebitur, & habere debebit de fructibus) Ista enim verba, habebitur & habere debebit, important
4 litem liquidationis, in qua possunt † cadere plures instantiæ, vt est tritum in Rota, igitur redditur subobscura & incerta, non autem vera, & realis, ergo non sufficit per aliàs dicta. Placuit dictum Bald. in l. 1. num. 5. C. ne lice. tertio pro uoc. Mathesil. singul. 128. & 129.

Nec placuit, quòd huiusmodi fructus videã
5 tur illiquidi: quia imò videbantur certi † per relationem ad libros ipsorummet confratrum, in quibus descripte sunt singulis annis portiones cuiusque eorum. Ex qua relatione resultat certitudo. l. 1. C. de senten. quæ sine cert. quant. cũ concord. Ideò subdebant aliqui Domini, quòd poterant confratres (factis computis ex suis libris) huiusmodi fructus liquidare, & realiter soluere, ex Bald. Mathesil. & alijs prælleg. vt spolium verè diceretur purgatum ex alijs resolution. vel si aliàs fructus essent obscuri, dice-
6 bant aliqui, quòd (parte petente) ante omnia † negocium liquidationis debuit absolui, vt in si
7 mili dicitur de attentatis. † Ant. Aug. de atten. num. 17. Idem decis. 712. lib. 3. Caputaq. decis. 33. lib. 2. Pereg. & alij allegati.

8 Secundo non placuit oblatio † prædicta, quia non continet expensas, quæ & ipsæ debẽt refici, item damna, &c. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune, num. 50. de acq. poss. c. accedens. il 2. vbi Abb. in vltimo not. n. 5. vt lit. nõ contest. & in c. fin. sub num. 4. de ord. cogn. Tiraquell. de retract. conuent. §. 4. glos. 6. num. 23.

Nec obstat, quòd in sententia de partibus, non sit facta condemnatio in expensis, quia sa-
9 tis est † quòd sit facta condemnatio in Curia.
10 & de stylo Rotæ, succumbẽs † in negotio principali, passim condẽnatur in omnibus expẽsis.

Quoad secundam partem dubij fuit pariter
11 resolutum confratres non † esse censendos in bona fide, ad effectum vt excusentur à restitutione fructuum. Cũ enim non admiserint Ioannem Monroy vt aliàs est dictum, huiusmodi
12 non admissio † reputatur expulsio, & ei æquiparatur. Put. de fruct. decis. 2. & de rest. spol. 8.

13 Præterea (vt aliàs dictum est) hoc remediũ † reintegrandæ, datur etiam contra bonæ fidei possessorem ad fructus perceptos. Rot. de rest. spol. decis. 10. in antiq. & aliàs fuit dictum in decis. coram me sub die 10. Maij 1574. cum ibi alleg. plures refert Achill. decis. 1 de fructib.

Ad cons. Alciat. 41. per Confratres allegatũ multi Domini dicebant fortè posse de eo dubitari, & multa in contrarium allegabant in materia spolij. Quicquid tamen sit de eius veritate, dicebant illud procedere, vbi defectus esset notorius in spoliato. Contra autem Ioannem Monroy, quòd non satisfecerit statutis confratrum, non videtur defectus saltem notorius, stante dispensatione apostolica sibi concessa, ad decis. 23. de rest. spol. in ant. fuit tandem di-
14 ctum, quòd † procedit respectu fructuum, qui percipi potuerunt, non respectu fructuum realiter perceptorum (vt ad literam loquitur dicta

ćta decisio) qui debentur à die spolij, siue intru-
sionis. Io. Paul. Ptolom. decis. 38. & 122.
15 Ad decis. 10. † eod. tit. de rest. spol. in nou. re-
sponderunt, quòd loquitur in materia violen-
tiæ, & in remedio, vnde vi, quæ non est materia
nostra. Fuit allegat. decis. 7. de dol. & con-
16 tum. in nou. quòd post † condemnationem ces
set omnis bona fides, & ideò non excusetur à
17 restitutione fructuum. Imò nec † probabilis cau
sa litigandi excuset à condemnatione huiusmo
di fructuũ, vt ibi legitur circa princ. Fuit etiam
per aliquos allegatus Neguſ. de pignor. in 5.
par. princ. 2. par. 3. memb. num. 18. vers. 4. Am
18 plia in argumentum, quòd expensæ † litis etiã
debeant contineri in ipsa oblatione, de qua ma
19 teria † oblationis multa ibi habentur. Et adde
20 bant aliqui tanto magis dari moram, † & con-
tumaciam in confratribus stantibus interpel-
lationibus ipsius Ioannis de Monroy, de qui-
bus in summario num. 15. 16. & 19. per Aug. &
alios alleg.

Ianuen. spolij bonorum. Veneris 18. Aprilis. 1578.

EPITOME.

Verba in concessione, sine præiudicio iurium dotalium vxoris, & neptis exequatur. brachij secularis, &c. quando important conditionem, & quando non, declaratur.

SVMMAE.

1 *Verba, sine præiudicio iurium &c. an importent conditionem?*

2 *Possessionis traditio facta cum clausula, sine præiudicio iurium &c. importat conditionem*

3 *Possessionis traditio debet esse conditionalis, nec sufficit causam traditionis esse conditionalem.*

4 *Contractus quamuis sit conditionalis, si tamen dominus tradat possessionem, transfertur possessio.*

5 *Possessio quando dicatur quæsita non simpliciter, sed sub conditione?*

6 *Spolio agi quando non possit?*

7 *Exceptio iurium est admissibilis in spolio.*

8 *Detentatio nuda sufficit ad effectum sciendi, quis debet sustinere partes actoris, vel rei.*

PRAESVPPOSITA.

Stante quòd q. Donatus Matthæius Minalis tunc Thesaurarius generalis R. C. A. condemnatus fuerit, ac declaratus debitor eiusdem C. A. in summam nonaginta millium scutorum. 1

Et quòd pro eadem summa fuerit brachium seculare relaxatum contra bona d. Minalis. 2

Et quòd decreto, & relaxato brachio seculari, in concedendo exequatur per iudices seculares Ianuen. fuerit concessum, exequatur, cum clausula, sine præiudicio iurium dotalium vxoris eiusdem Minalis, & sine præiudicio Isabellæ eius neptis prætendentis pro indiuiso cum Minali possidere. 3

Et quòd C. A. accepit possessionem in vim brachii secularis prædicti de bonis eiusdem Minalis sitis in territorio Ianuen. de quibus agitur. 4

Et quòd fel. re. Pius Quintus suo motu proprio donauerit Religioni Hierosolymitanæ omnia bona prædicta sita in territorio Ianuen. 5

Et quòd vigore eiusdem donationis eadem Religio à iudicibus secularibus Ianuen. obtinuerit exequutionem, siue vt dicitur, exequatur, sine præiudicio dictarum vxoris, & neptis. 6

Et quòd Religio fuerit immissa in possessionem omnium bonorum existentium in territorio Ianuen. prout in instrumentis, in processu, & in eadem possessione permãserit per tres, vel quatuor annos. 7

Et quòd mortuo Pio V. eædem vxor Minalis, & neptis coram iudicibus secularibus partium Ianuen. docto de obitu Minalis, & deputato curatore hæreditati iacenti eiusdem Minalis, (non aliàs citata Religione Hierosolymitana, quæ possidebat) immissæ fuerunt in possessionem eorundem omnium bonorum per Religionem possessorum. 8

Et quòd pro Religione à Sanctissimo D. N. obtentum fuit breue, quo demandatum fuit Archiepiscopo Ianuen. vt constito de spolio, in primis, & ante omnia Religionem ad pristinam bonorum possessionem reintegraret. 9

Et quòd coram eodem Archiepiscopo tam per instrumenta possessionis adeptæ, quàm per testes super articulis eisdem mulieribus citatis doctum fuit de primo, & secundo extremo in spolio requisito, vt per testes, & instrumẽta, quæ in informatione referũtur. 10

Et quòd coram eodem Archiepiscopo Ianuen. pro Religione fuerit suspensum petitorium cum protestatione quòd in solo spolio procedatur. 11

Et quòd Archiepiscopus sua sententia pronunciauerit vxorem, & neptem pro certa parte dictorum bonorum in possessionem manutenendas esse, & quoad alia bona Religionem reintegrandam. 12

Et appellatione pro Religione interposita ab eadem sententia, causa demãdata fuit R. P. D. de Grassis cũ clausula, etiã quòd in primis, & ante omnia ad reintegrationem procedatur, & prædicta omnia, prout in actis, ad quæ relatiò habeatur. 13

DVBIVM.

An stantibus præmissis, Religio Hierosolymitana sit reintegranda in primis, & ante omnia ad pristinam possessionem bonorum omnium prædictorum?

44. DECISIO. siue Discursus. alioqui. VI.

Domini nihil resoluerunt ob multiplicitatem, & dubietatem facti, de quo in præsuppositis.

suppositis. Sed voluerunt meliùs, & particulariùs informari in eo. Et stante illa clausula (sine præiudicio dotium uxoris Minalis, & sine præiudicio Isabellæ eius neptis) apposita per iudices seculares Ianuen. in concedendo, exequatur, R.C.A. de qua in tertio præsupposito, & repetita per eosdem in concedendo pariter ipsi religioni, exequatur, in vim motus proprij, & donationis Pij V. de qua in 6. præsupposito, voluerunt in specie videre. An in actu traditionis possessionis factę ipsi Religioni, fuerit apposita eadem clausula, sine præiudicio, &c. & ita fuerit tradita in effectu, vt dicatur tantùm trãslata possessio in Religionem, quatenus hoc sit sine præiudicio illarum mulierum, non autem si possit dari præiudicium ipsarum: an verò dicta possessio fuerit simpliciter, & purè tradita, & illa clausula prædictæ possessioni nullo modo possit applicari? Et ideò distulerunt resolutionem ad aliam Rotã. Interim autem per modum discursus in hac materia dubij propositi triplex per Dominos fuit excitata quæstio.

Prima est, an importetur conditio, vel non per illam clausulam, sine præiudicio, &c.

Secunda an dicta clausula sit apposita ipsi traditioni possessionis?

Tertia (dato quòd apposita fuisset ipsi traditioni) an acquisita fuerit possessio ipsi Religioni? quia, si acquisita non fuit, res de plano videtur procedere ad fauorem mulierum, quòd non sit danda restitutio Religioni aduersus eas: si verò fuit quæsita, videntur intrare ea, quæ pro parte Religionis deducuntur.

Quo igitur ad primam difficultatem, videbatur aliquibus Dominis, quòd verba clausulæ
1 prædictæ, sine præiudicio &c. conditionem † importent, per tex. in. l. testamento centurio. §. cum ita. ff. de testam. mil.

Cum ita testaméto adscripti essent, serui, qui sine offensa fuerint, liberi sunto, conditionem adscriptam videri placuit. Per quem text. Rota
2 in istis terminis voluit, quòd traditio † possessionis facta cum illa clausula, importet conditionem. Put. 34. Incip. 10. Octobris 1543. lib. secundo.

Circa secundam, an scilicet in actu ipsius traditionis possessionis factæ Religioni, sit apposita dicta clausula, sine præiudicio &c. videndũ est, & bene firmandum in facto, quomodo se habeant traditiones à varijs executoribus factæ, & quibus verbis, & clausulis, & in cuius actus executionem? Et tunc Domini dicent, an sit translata possessio in ipsam Religionem, vel non. Et fuit dictum, quòd hæc inspectio est val
3 de necessaria, quia debet † ipsa traditio possessionis esse conditionalis, nec sufficit, quòd causa traditionis sit conditionalis. Aret. in l. qui absẽti. §. primo. in quarto not. ff. de acquir. poss.
4 Et hinc est, quòd licèt contractus † sit conditionalis, si tamen dominus simpliciter tradat possessionem, transfertur possessio, vt declarat Paris. cons. 11. num. 83. lib. 1. & est de mẽte Innoc. in c. olim. 1. nu. 5. de rest. spol. & Hostien. ibid. & per Docto. & Bart. in l. sub conditione. num. 78. ff. de solut. Si igitur traditio esset facta cum illa clausula, sine præiudicio &c. aliqui Domini dubitabant contra Religionem, quia hoc
5 casu quæsita † videretur ipsi Religioni possessio non simpliciter, sed sub conditione, si nullũ adsit præiudicium prædictarum mulierum, vt est text. clarus in l. qui absenti. §. 1. ff. de acquir. poss. & in c. olim. 1. de rest. spol. Et quamuis Innoc. videatur voluisse in d. c. olim. num. 5. (cum quo Abb. ibi videtur etiam transire, numer. 8.) quòd licet traditio sit facta sub conditione, tamen, quia possessio plurimũ habet facti, dicitur ipsa translata, siue conditio sit purificata, siue defecerit. Hoc tamẽ videtur expresse cõtra tex. in. d. §. 1. l. qui absenti. vbi, si quis possessionem fundi ita tradiderit, vt ita demum cedere eam dicat, si ipsius fundus esset, non videtur possessio tradita, si fundus alienus sit. Hoc amplius existimandum est possessionem ita sub conditione tradi, sicut res ipsa sub conditione traditur, vt scilicet non aliter accipientis fiat, quàm si conditio extiterit, vt bene hoc dicit glos. in d. c. olim. in ver. traditum. de rest. spol. quæ multùm placebat, & videbatur aliquibus Dominis decidere hunc casum. Et hoc idem voluit Anchar. ibi num. 9. & Ant. de But. numer. 15. qui tamen declarat, quòd id procedat, quando recipiens illam & ipse conditionaliter recipit: quod negari non posset in quæstione proposita, si in ipsa traditione facta Cameræ, item Religioni prædictis fuisset apposita hæc conditio sine præiudicio &c. & hoc vult Rota in illa decis. Put. 34. Quod tamen erit bene firmandum in facto, vt dixi, etiam exhibendo Dominis cxẽpla singularum possessionum captarum, vt appareat, an sint captæ ita qualificatæ, & limitatæ, quòd sint existimandæ cõditionales, & non aliter etiã per recipientem captæ, quàm sub conditione, iuxta doctrinas præallegatas. Si tamen probaretur, quòd Religioni esset quæsita possessio solùm conditionaliter, vel si etiam appareret, quòd istæ mulieres ius habent, dicebatur posse inferri, quòd constaret de defectu conditionis præteritæ, & sic quòd

Religio

Religio non poſsidebat, & conſequenter ſpo-
6 lio † agere non poterat, vt optimè dicit gloſ. in d. ver. traditum. in d. c. olim.
7 Dicebant etiam ex hoc, quòd iſta exceptio † iurium eſt admiſsibilis in hoc iudicio, quia venit detrahendo poſseſsioni ipſius Religionis, & ſic ad docendum, quòd non probatur primum extremum Religionis. Rip. in d. §. nihil commune. num. 81. l. naturaliter. de acq. poſs. Menoch. de recup. poſſ. remed. 15. num. 433. Et quamuis coram R. P. D. Aldobrandino in vna Romana à Bordeſiera fuerit allegata illa deciſ. 34. tamen fuit ibi reſponſum, quòd illa conditio fuerat purificata, item quòd ad illum effectum, videlicet ſciendi quis ſuſtinetet partes actoris, vel rei, ſufficiebat nuda † detenta-
8 tio; ſed videatur bene de veritate facti circa prædictas immiſsiones, & poſtea dabitur reſolutio clara.

DE DOLO, ET CONTVM.

Neapolitana S. Georgitelli. Vener. 24. Februarij 1576.

EPITOME.

INſtrumento relationis intimationis factæ in partibus, in quo non ſit inſertus locus loci, non ſtatur. poteſt tamen eidem notario præcipi, vt illum addat.

SVMMAE.

1 *Citatio admittitur de ſtylo Vrbis abſq. loci loci expreſſione.*
2 *Interpretatio ſumenda eſt pro validitate actus, etiam in materia odioſa, & ſtricti iuris adhuc verba impropriando. num. 3.*
4 *Interpretatio, qua actus vitiatur, reijcitur.*
5 *Locus quando non eſt de ſubſtantia, non requiritur.*
6 *Bal. in l. optimam. num. 10. C. de contrah. & committ. ſtipulat. non recipitur à Rota.*
7 *Inſtrumento relationis citationis facto in partibus, non cõtinente locum loci haud ſtatur.*
8 *Inſtrumentum non requirit expreſsionem loci loci de conſuetudine Hiſpaniarum.*
9 *Inſtrumentum debet de iure communi, & ſtylo Rotæ continere locum loci.*
10 *Citatio in partibus de neceſsitate eſſe debet executa in loco loci, idq. exprimi debet in relationis inſtrumento. poteſt tamen locus loci addi per eundẽ notarium de mandato iudicis. num. 11.*
12 *Loci defectus in inſtrumento dicitur conſiſtere in omittendo.*

PRAESVPPOSITVM.

Præſuppoſito inſtrumento relationis intimationis literarũ executorialium, de quo in regeſtro fol. 42. continente eam factam eſſe in terra Blanchæ pertinentiarum Montisfuſculi, Beneuentanæ Diœceſis. & infra. Acta fuerunt hæc in dicta terra.

DVBIVM.

An hic actus relationis ſit nullus, eo quia notarius, qui intimauit, non expreſsit locum loci dictæ executæ citationis? Et dato quòd ſic: an hodie notarius poſsit dictum locum loci addere.

45. DECISIO. alioqui. Vnica.

VIdebatur alicui ex Dominis intimationẽ hanc poſſe ſuſtineri, ſi non ex ſtylo Curiæ
1 paſſim obſeruato admittendi † relationes factas à curſoribus hoc modo videlicet, feci perſonaliter, abſq. alia loci, nedũ loci loci expreſſione: ſaltem quia ex dicto præſuppoſito apparet tria loca eſſe expreſſa. Primus eſt generaliſſimus Beneuentanæ diœceſis: ſecundus eſt minus generalis pertinentiarum ſcilicet Montisfuſculi: tertius eſt ſpecialior in terra Blanchæ, quæ eſt villa d. territorij. Ex quibus expreſ-
2 ſionibus dicebat ſatisfactum eſſe, tum quia ea † ſumenda eſt interpretatio, per quam actus ſuſtineatur, & valeat. l. quoties. ff. de reb. dub. De-
3 ci. conſ. 77. ſub nu. 4. etiam † in materia odioſa, & ſtricti iuris, adhuc verba impropriando,
4 Aym. conſ. 52. nu. 6. cum interpretatio, † qua actus vitiatur, reijciatur. l. titia §. idem reſpondit. de verb. oblig. idem Aym. conſ. 25. num. 7.
5 Tum etiã quia locus, † quando non eſt de ſubſtantia, ſed additur per modum demonſtrationis, tunc ſufficit deſignare locum taliter, quòd aduerſario ſit licitus reprobare inſtrumentum de falſo, vt per Bal. in. l. contractus. num. 6. ver. interdum eſt talis actus. C. de fid. inſtr. ſed in ca ſu iſto dicebat locum non eſſe de ſubſtantia, cũ nil referat, an hæc citatio, ſeu intimatio potius in vno, quàm in alio loco facta ſit, igitur &c.

Addebat pro hoc facere dictum eiuſdem Bal. in. l. optimam. num. 10. C. de contrahen. & committ. ſtipulat. vbi videtur tenere, quòd li-
6 cèt † locus loci in inſtrumento ſit apponendus: id verum putat in ciuitatibus populoſis, & amplis, non autem in locis anguſtis, prout eſt hæc terra Blanchæ. Et quamuis Bal. ibi dicat cautos notarios apponere ſolere in inſtrumentis etiam confines, aſſerebat Bal. id dicere per modum conſilij, non autem neceſſitatis.

Cæteris autem Dominis viſum fuit huic in-

7 strumento relationis sine loco loci standum † non esse, nam quicquid sit in Hispanijs de con-
8 suetudine, † tamen de iure canonico, & stylo
9 Rotæ locus † loci in instrumentis requiritur, prout fuit tentum coram Oradino in illa Ispalen. canonicatus, & præbendæ die 3. Nouembris 1555. prout etiam adnotauit Caputaq. in eius recollectis. ver. instrumēta. & habetur per Accoramb. decis. 4. incip. decisum fuit. ex Rota in antiq. decis. 739. alias v. de fid. instr. incip. nota quòd tabellio.

Et firmauerunt generaliter esse necessarium,
10 quòd citatio † in partibus sit executa in loco loci, & quòd hoc exprimatur in ipso instrumēto relationis.

Stylum, qui obseruatur in curia, dixerūt non applicari, & Baldi doctrinam non recipi in hoc per Rotam, reliqua Dominis non placuerunt, quia locus loci in tali instrumento est de substantia per prædicta.

Quoad secundam partem dubij, placuit Do-
11 minis, quòd ego præciperē † d. notario, vt hūc
12 defectum loci loci (qui est † in omittendo) suppleat, addēdo, vel plateam, domum, vel aliū locum, vbi citatum reperit, per doctrinam Bar. in l. librarius. num. 4. ff. de reg. iur. & cons. Nat. 329. num. 2. lib. 2.

DE CONFESSIS.

Tyburtina retrouenditionis castri Viuarij. Lunæ. 17. Octobris 1575.

EPITOME.

Confessionis debiti vigore in instrumento camerali contentæ, cum pacto retrouendendi castrum intra quadriennium per Papā tamen prorogato, agi posse executiuè hic ambigitur.

S V M M AE.

1 *Termini prorogatio facta durante primo, facit, vt dicatur idem terminus, amplia prout num. 2.*

3 *Priuatus sicut praeiudicare potest alteri in iure quaerendo ex contractu, ita potest statutum, vel princeps. & n. 4.*

5 *Princeps potest differre spem competentem ex contractu, & quare?*

6 *Verba, prorogare, extendere, & ampliare, quid importent?*

7 *Prorogatio quibus ex verbis inducatur?*

8 *Coniecturis non est locus, quando apparet de expreßa mente prorogantis.*

9 *Papa si vult procedere per viam prorogationis, non autem inductionis nouae obligationis, ea debet apparere cum omnibus suis qualitatibus.*

10 *Terminus prorogatus dicitur idem terminus quoad fictionem extensiuam.*

11 *Terminus prorogationis an sit idem terminus in odiosis?*

12 *Terminus prorogatus dicitur idem terminus, etiam quoad poenam.*

13 *Vsurae solutio est poena.*

14 *Prorogatio censetur facta cum omnibus qualitatibus etiā in materia odiosa, & num. 28. & 29.*

15 *Prorogatio termini facta principali, an prosit fideiussori? & num. 16.*

17 *Prorogatio quando non fit ab eo, qui fecit actum, sed ab eo qui habet potestatem actum faciendi, tunc dicitur verè prorogatio. & num. 27.*

18 *Identitas actus an censeatur in praeiudicium tertij?*

19 *Principis in potestate non eße contractus quomodo intelligatur?*

20 *Princeps an suppleat consensum?*

21 *Conseruatio faciliùs inducitur, quàm noua acquisitio.*

22 *Prorogatur aliquid faciliùs, quàm de nouo inducatur.*

23 *Papa interdum quod directè facere nequit, prout tollere ius alterius, id facere potest indirectè, apponendo clausulam, ita iudicari debere.*

24 *Princeps potest dilationes has concedere.*

25 *Princeps nunquam censetur vti plenitudine potestatis, quando actus, quem facit, aliter valere potest.*

26 *Princeps non potest tollere obligationes priuatorum, nec immutare eas sine eorum consensu. & quare?*

30 *Fictio semper requirit duo extrema. & quae?*

31 *Nouus contractus dicitur, quando primo aliquid additur, vel mutatur.*

32 *Progatio an nouam inducat obligationem?*

33 *Actus factus tempore prorogato, an sit vnus & idem cum actu primi temporis.*

34 *Interpretatio stricta fit in materia odiosa obligationis.*

35 *Prorogatio vt dicatur, sat est, vt fiat ante lapsum vltimi momenti primi temporis.*

36 *Interpretatio fauorabilior actui semper sumenda est, vt dicatur factus tempore magis sibi vtili.*

37 *Gratia Papae habenti clausulam, sublata, &c. decretum irritans &c. ac huiusmodi, quando opponi poßit, vel oris aperitio requiratur? remißiuè.*

PRAESVPPOSITA.

Stante instrumento venditionis castri Viuarij cum pacto retrouendendi, prout in eo. 1

Et supplicatione prorogationis termini ad redimendū concessa per Papam, & interpellatione, & deposito pro parte d. Petri Antonij, quorum omnium in necessarijs tantùm copia detur. 2

DVBIVM.

An d. Petrus Antonius potuerit agere exequutiuè per viam confessionis debiti, & consequenter processus Aud. Cam. sit infirmandus, vel confirmandus.

46. DECISIO. siue Discursus alioqui vnica.

Dubium propositum difficile visum est, & & Domini non fuerunt concordes. Ali-

qui

qui enim affirmatiuam, aliqui negatiuã tenuerunt. Qui primam sequebantur, credebant potuisse agi executiuè, moti ex regula, quòd stan
1 te † prorogatione facta in termino, dicitur idẽ terminus ꝓrogatus, vt per plura similia in hoc proposito dicit Paul. de Cast. cõs. 389. per tot. lib. 1. & in simili termino ꝓrogationis cuiusdã venditionis Bert. cons. 204. num. 7. 8. lib. 1. latissimè Gabriel de dilar. concl. 2. & in terminis habemus doctr. Gallesi. de vi instru. oblig. in for. cam. num. 19. quem refert Gabriel numero vndecimo.

Non obstat secundùm Dominos, quòd hoc procedere fortè possit in prorogatione partis,
2 non principis. † Quia, cum & in ista habeamus potestatem, & voluntatem principis, sequitur, quòd & in ista sit idem effectus.

Quoad potestatem, Cagnolin l. 2. num. 142. C. de pact. int. empt. & vendit. hoc in terminis firmare videtur. Quod comprobatur per ea, quæ ponit Ruin. cons. 160. num. 7. 8. lib. 4. vbi
3 quemadmodum † potest priuatus carens iurisdictione præiudicare in iure quærendo ex contractu alteri, vt puta iuxta exemplum d. Ruin. vendidi prius vni, deinde alteri vendo, & trado; ita & multo magis potest prçiudicare statutum, & princeps ipse. In effectu enim hoc nõ est subijcere emptorem nouæ oligationi, sed impedire, ne ex lapsu termini emptor liberetur ab obligatione prima de retrouẽdendo. In
4 iure † autẽ quçrendo potest princeps etiam sine causa præiudicare. Ruin. d. cons. 160. nu. 8. idem Ruin. cons. 163. num. 22. lib. 5. Quod etiã confirmari potest. Nam in casu proposito ista
5 dicitur dilatio spei: potest autem princeps † differre spem competentem ex contractu, quia illa dicitur quædam diminutio, non autem ablatio, vt per Brun. cons. 1. num. 59. Aymo, cons. 135. num. 9.

Quoad voluntatem principis, videndum esset, an voluerit inducere nouam obligationem, aut verò solùm primam prorogare? Ita enim ratiocinatur Dec. cons. 497. quod est in eodem casu, in quo consuluit cons. 362. Et licèt ambo cons. Dec. reprobet Socin. Iun. cons. 75. lib. 3. id non obstat, quia ipse non impugnat ea, quia in iure non sint vera, sed quia in illo facto demonstrat, quòd voluit inducere Antonius nõuum fideicommissum, quod nõ est hic. Quòd voluerit inducere nouam obligationem, hoc nullibi legitur, nec aliquod verbum est in tota scriptura, quæ hoc innuat. Quòd verò voluerit prorogare antiquam obligationem, plusquam
6 manifestè patet ex illis verbis, † prorogare, extendere, & ampliare, quæ non possunt esse magis clara, vltra illa verba, perinde ac si: ex quibus verbis demonstratur, quòd simus in proro-
7 gatione. † Dec. d. cons. 497. num. 5. Ita vt in hoc casu possumus dicere, quod dicit Imol. cons. 10.
8 sub. numer. 2. cum appareat † de expressa mente prorogantis, non est locus coniecturis. Cum
9 itaque constet Papam † voluisse procedere per viam ꝓrogationis, non autem inductionis nouę obligationis, sequitur, quòd ea debuerit fieri cum omnibus suis qualitatibus. l. labeo. 2. ff. de arb. Doctor. communiter in l. cum stipulatus sim à Proculo. ff. de verb. oblig. vbi Alciar. & in. l. 1. §. & post operis. de oper. nou. nunc. & in c. de causis. cũ alijs all. de off. deleg. dr enim
10 terminus prorogatus † idẽ terminus, nõ quoad veritatem terminorum, sed quoad interpretationem, & fictionem extensiuam. Bald. cons. 436. in fin. lib. primo.

Quibus sic constitutis. Iidem Domini hanc sententiam sequentes, respondebãt ijs, quæ ex aduerso obijciebantur.

Primo enim opponitur huic gratię, quòd ea sit contra ius. l. si à te. C. de pact. int. empt. & vend. quòdque obstat reg. de iur. quæs. nõ tol. Respondebant, quòd hæc est alia quæstio, quæ erit particulariter videnda, & fortasse faciet difficultatem materia. d. l. cum stipulatus sim à Proculo.

Secundo opponitur, quòd, cũ simus in odio-
11 sis, † terminus prorogationis non dicitur idem terminus. Bald. in d. l. si à te. Respondebatur in primis, quòd dictum Baldi procedit quoad pænam, in qua non sumus hic, quia non agimus de pœna. Deinde illud dictum secundùm prædictos Dominos communiter reprobatur, quia
12 etiam quoad pœnam † dicitur idem terminus, vt not. Alex. Aret. Ias. & alij in d. l. cum stipulatus sim à Proculo. Calcan. cons. 80. num. 15. Et licèt Cou. in c. quamuis. de pact. in 6. in 1. pri. part. sub. num. 6. distinguat, quòd, quando per prorogationem prorogatur obligatio, quæ tẽpore finiebatur, tunc pæna non censeatur repetita; quando verò durabat obligatio, sed prorogatur tempus ad soluendum, tunc intelligitur prorogata etiam pœna; tamẽ hæc distinctio nihil facit in contrarium, quia hic non agimus de pæna, & satis est, quòd illa generalitas non est vera, quòd in materia odiosa terminus prorogationis nõ dicatur idem terminus, quia etiam in materia odiosa id procedit, vt in pæna tenet Aret. in d. l. cum stipulatus sim à Proculo. col. penult. in princip. & ibi Alex. num. 4. & 8. Ias. num. 4. vbi dicit, quòd ista est veritas, & inducit

inter alia. l. lecta. si cert. pet. vbi prorogatio intel-
13 ligitur facta sub vsuris, & vsuræ † solutio est pœna. facit etiã bene Cæpol. in caus. crim. cons. 8.
14 vbi apparet, quòd prorogatio † censetur facta cum omnibus qualitatibus etiam in materia valde odiosa.

Tertio opponitur, quòd regula de prorogatione cum suis qualitatibus procedit, quando prorogatio fit ab eo ipso, qui facit actum. Bald. in. l. si à te C. de pact. inter empt. & vend. Et hinc
15 videmus, quòd prorogatio † facta principali non prodest fideiussori, ad not. in l. si seruus. C. locati. cum alijs alleg. per scribentes. Respondebant Domini, quòd imò dicta regula proce-
16 dit, etiã quando† prorogaretur à tertio, à cuius potestate penderet facere illũ actum, & nocere illi tertio, & ita loquũtur omnes Doct. & ita declarare videtur Calca. d. cons. 80. n. 15. Nam,
17 quando prorogatio † non fit ab eo, qui fecit actum, sed ab eo, qui habet potestatem faciendi illum actum, tunc dicitur verè prorogatio, & agitur ex illo primo actu prorogato. Dec. d. cons. 497. vbi vult, quòd agatur ex testamento Laurentij, & non Antonij.
18 Non obstat, quòd in præiudicium † tertij non censeatur identitas actus, quia id intelligebant, quando illi tertio præiudicari non potest per prorogantem, sed si illi potest præiudicari, quoad omnes censetur idem actus, quia in isto casu cessat ratio Docto. quæ est, quia non sumus in his, quæ à potestate partium dependẽt. Gabriel vbi supra. num. 24. Lex autem pendet à potestate principis, qui & potuit, & voluit præiudicare, & propterea dicitur idem terminus indistinctè.

Non obstat, quòd non possit dici prorogatio, quia plura fuerunt addita, quia imò nihil videtur additum.
19 Non obstat, quòd contractus † non sint in potestate principis. c. 1. de probat. quia illud procedit quoad cõtractus initos cũ ipso principe, in quibus ipse nõ potest alteri præiudicare, sed benè potest præiudicare in iure quærẽdo ex contractu alterius. Ruin. (qui ita declarat) cons. 36. num. 17. vers. nec obstat quòd princeps. lib. 1.
20 Non obstat, quòd Princeps non † suppleat consensum, &c. quia hic dictus Io. Petrus non inuoluitur in alia noua obligatione, & nouo consensu, sed in prima, & antiqua, & tantummodo princeps voluit, quòd durante alio anno sequenti, ipse non liberaretur à priori obligatione, & ita secundùm prædictos Dominos videtur velle Cagn. vbi supra. Alioquin sequeretur, quòd diceremus extinctam obligationẽ primam, & quòd agi non posset virtute primæ, sed quòd virtute rescripti Papa induceret nouam obligationem. Quod prædictis Dominis primam opinionem tenentibus videbatur absurdum: cum imò magis in isto casu per rescriptum Papa dicatur conseruare actionem, quæ erat tẽpore peritura, per dicta verba prorogare, extendere, & ampliare: & multo faciliùs
21 † inducitur conseruatio, quàm noua acquisitio. L. patre furioso, de ijs, qui sunt sui. l. 1. §. casum. de
22 post. Aym. cõs. 292. n. 2. & faciliùs quid † prorogatur, quàm de nouo inducatur. Boer. deci. 283. num. 11. & decis. 294. num. 18. Cum enim Papa velit, quòd perinde possit redimere, ac si esset intra quadriennium, prout potuisset tunc agi executiuè, ita & eadem prorsus ratione debet posse agi etiã post. Necessariò ergo apparere videtur, quòd Papa vult, quòd duret prima obligatio, vt in simili casu ponderat Corne. cons. 235. numer. 9. lib. 2. Vbi etiam ipse dicit, quò d, cum verba ita arctent, illis standum est, cum præsertim Papa mandet ita iudicari debe-
23 re. Per quam viam, etiam quòd Papa † hoc facere non potuisset directò, vt læderet ius alterius; indirectè tamẽ bene facere potuit, & per hanc viam præiudicare, ex alleg. per Ruin. cõs. 21. num. 16. lib. 1. & hæc pro affirmatiua fuerunt deducta.

Alij Domini, qui negatiuam tenebant, nempe non potuisse agi executiuè, vltra alia deducta per informantes, pro hac parte moueban-
24 tur ex infrascriptis. Nam, quamuis princeps † possit huiusmodi dilationem concedere. l. quoties. C. de prec. imp. offer. cum Cagnol. & alijs alleg. tamen, cum gratia principis respectu tertij sit strictissimè interpretanda, dicendum est, id tantùm principem concessisse, quod expressum est in rescripto, nempe dilationem, siue prorogationem temporis, non autem processum executiuum, cum de eo nulla in dispositiua sui rescripti fiat mẽtio. Corroboratur, quia
25 princeps † nunquam censetur vti plenitudine potestatis, quãdo actus, quem facit, aliàs valere potest. Castren. cons. 414. numer. 5. lib. 1. quem refert Alex. in. l. quamquã. C. de testam. milit. Iacob. de S. Georg. in. l. bonorum. in fin. C. qui admitti. Sed in ista prorogatione duo possunt considerari, vnum dilatio, quam de iure positiuo princeps potest concedere, inrib. alleg. per informantes: alterum processus executiuus, quem, si princeps dare voluisset, circumscripta obligatione Io. Petri del Drago, vtique in executionem sui rescripti dare potuisset.

tuisset. Verùm de ipso nos non loqui dicebãt, sed de processu executiuo vigore obligationis primæuæ: quod non potest facere princeps, fal tem de potestate ordinaria, sed requiritur ple
26 nitudo potestatis. Et ratio est, quia obligatio † priuatorum est de iure naturali, nec potest eã princeps tollere, neque immutare sine eorum consensu. Innoc. in c. quæ in ecclesiarum. de constit. Et ex hoc inferebant, quòd ista proro gatio continet nouam obligationem ex lege, non autem ex conuentione prouenientem: & in hoc casu erit vera opinio Bal. cons. 94. lib. 5. quem refert Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. glos. 7. num. 36. Et hic optimè quadrat argu mentum informantium pro d. Io. Petro, quòd,
27 vbi prorogatio † non fit per illum, qui actum expediuit, sed per tertium, nunquam dicitur idem terminus, sed nouus, vt per Felin. in alleg. c. de causis. num. 3. vbi Dec. Bero. & alij de offic. deleg. & Dec. cons. 93. per tot. cum alijs alleg.

Ex hoc tollitur fundamentũ contrariæ partes, quòd totũ innititur super regula illa, quòd
28 prorogatio † censetur facta cum eisdem qualitatibus: Nam ex supra deductis patet, quòd hæc non est prorogatio.

Sed & alio modo respondetur, (quæ respõ
29 sio placebat eisdem Dominis) regulam illã † non procedere respectu repetitionis qualitatum, quæ dependent à consensu aliarum persona rũ, & non prorogantis, exemplum in obliga tione fideiussorum. Felin. in c. 1. num. 5. in fin. de iureiur. latè Tiraquell. loco allegato. num. 32. Ideò absurdum videtur, si in ista obligatione dati fuissent fideiussores, quòd prorogatio principis plus operaretur, quàm si fuisset facta ab eodemmet principali. Neq. præsumendum est, quia modicum illud præiudicium, quod cõ sideratur respectu principalis, euaderet maximum respectu fideiussorum. Nec placebant eis responsiones supra datæ huic motiuo.

Præterea secundùm prædictos Dominos hanc negatiuam sequentes, sequeretur aliud absurdum, quòd d. Io. Petrus censeretur periurus, & excommunicari posset nullo præuio consensu, nec iuramento. Nam eis non placebat, quòd hic adsit fictio. Non enim opus est ad hoc, vt principis gratia huiusmodi sortiatur effectum, aliqua fictione. Et quòd dicitur, perinde ac si duraret &c. non apponitur ad inducendam fictionem, sed ad effectũ parificationis vtriusque casus. Quod satis persuadere potest ijs, qui volent fictionum materiam diligẽ
30 ter rimari. Nam fictio † semper requirit duo extrema veritatis, veluti in postliminio, ille, qui reuertitur, fingitur semper fuisse apud suos, nõ item ille, qui nunquam reuertitur.

Quòd autem hæc sit noua obligatio aliunde, quàm ex consensu proueniens, licèt prior consensus dederit causam principi concedendi dilationem, dicebant videndum esse Corn. cons. 235. num. 9. lib. 2. vbi tradit, quòd, quan-
31 do aliquid † additur, vel immutatur, dicitur nouus contractus, & noua obligatio: hic autẽ persona concedens dilationem est omnino noua, & est sub noua forma, cum præscribat modum iudicibus iudicandi. quod facere non poterant priuati contrahentes, ergo &c.

Quòd verò regulariter prorogationes non dicantur nouam inducere obligationem, fate-
32 bantur, sed dicebant, hoc esse verum, † quoties fiunt ab eisdem personis sub ijsdem modis, & forma, & ita procedit dictum Dec. cons. 497. num. 2. bene facit Socin. cons. 99. num. 2. vol. 3. Vbi verò aliquid additur, vel detrahitur, vel alteratur, tunc nouus actus inducitur.
33 Et ita limitatur regula, † quòd actus factus tẽ pore prorogato sit vnus, & idem cum actu primi temporis. plures refert Gabriel conclus. 2. de dilat. num. 25. in 2. limit. ad d. reg. Detrahitur autem, & alteratur primæ obligationi vltra prædicta, quia in prima obligatione est cõsensus, & voluntas ipsius partis, in secunda nõ est. ad idem Gabriel ibidem num. 26. Et qui hanc opinionem tenebant, ad clausulam, perinde ac si quadriennium duret, & clausulam, sublata, & decretum irritans, dicebant eas procedere respectu principalis obligationis, & dispositionis, non respectu obligationis cameralis, de qua nullum verbum legitur in gratia. Actus enim agentium &c. & vt minus gratia principis præiudicet tertio, & prædicta maxime, quia sumus in materia obligationis odio-
34 sa, in qua stricta † debet fieri interpretatio. l. quicquid astringendæ. de verb. obl. & quicquid est omissũ, debet haberi pro omisso, &c. l. triticũ. ff. eod. ad quod bene facit vltra alleg. Dec. in c. de causis. sub num. 7. vers. tertio prædicta conclusio. & vers. 4. limitatur. de offic. delegat.

Videbantur autem Domini concorditer inclinare, quòd hic magis sumus in prõgatione, quàm in dilatione, cum sit facta ante lapsum primi termini. Cum satis sit ad hoc, vt dicatur
35 prorogatio, † si fiat ante lapsum vltimi momẽti primi temporis. Tiraquell. vbi supra. nume. 41. latè Gabriel d. conclus. 2. num. 1. & 2. Et
36 semper est sumenda interpretatio † fauorabi-

lior

lior actui, vt dicatur factus tempore magis sibi vtili. De quo dabant Domini varia exempla vulgaria. Licèt igitur in casu nostro in prorogatione dicatur ante finem prædicti quadriennij computandum, dicebatur debere intelligi, idest ante momentum finis prædicti quadriennij.

Quia tamen principalis controuersia, quę erat inter Dominos, fuit, an essemus in prima, & antiqua obligatione prorogata, an verò esse mus in nouiter creata, mandarunt, vt dubitem particulariter.

An duret prima obligatio, & an ex ea agi hodie possit, an verò actio, quę competit, detur ex rescripto, puta cōditione ex lege, vel simili, & in effectu ex noua obligatione tantùm.

Dixerunt autem, quòd primo videam, an, cum simus in gratia, non motu proprio facta, prius gratia sit verificanda, vel non? De qua re

17 dixerunt vidēdam esse † resolutionem coram R.P. Domino Aldobrandino, in vna Maioricē. parochialis 27. Iunij 1572. vbi habetur, an & quando sit necessaria aperitio oris, vt possit opponi gratię principis habenti clausulas decreti irritantis, Item clausulam, sublatam, & alias huiusmodi.

DE PROBATIONIBVS.

Salamantin. Pensionis Veneris.

4. Decembris. 1573.

EPITOME.

Clericatus non est probandus per militem Hierosolymitanū, qui expeditis literis pensionis appellatus non est clericus, quamuis in supplicatione clericū se nominauerit. quia, præterquam quòd literæ attenduntur, is dicitur clericus saltem largè, & ecclesiastica persona, atque subest iudici ecclesiastico.

SVMMAE.

1 *Clericatum quando quis non teneatur verificare?*
2 *Gratiæ forma, & perfectio datur per expeditionem literarum.*
3 *Supplicatio sola non probat conclusiuè gratiam formalem, & in mundum redactam.*
4 *Officiales Cancellariæ in expeditione literarum interdum extendunt clausulas supplicationum diuersè iuxta eorum stylum.*
5 *Gratia per solam supplicationē à Rota informis appellatur.*
6 *Supplicatio perficitur per expeditionem literarum.*
7 *Supplicatio, & narrata in ea non attenduntur, sed sola literarum expeditio.*
8 *Literæ sunt canonizandæ, non supplicatio.*
9 *Relatiuum, qui, stat restrictiuè, & declaratiuè.*
10 *Literas esse expeditas per cameram, vel cancellariam, non releuat.*
11 *Milites Hierosolymitani dicuntur religiosi, et regulares saltem largè, & num. 15. atque sunt de foro ecclesiastico num. 12.*
13 *Milites in ordine approbato à Papa, dicuntur religiosi, & ecclesiastica persona.*
14 *Ecclesiastica immunitate gaudet existens in ordine à Pōtifice approbato, & manens in domo propria, atque viuens honestè vt laicus.*
16 *Supplicationis narratiuā sufficit qualitercumque verificari.*
17 *Templarij, Hospitalarij, & huiusmodi, veniunt appellatione laicorum. Intellige, prout num. 18. & 19.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd Franciscus Guiral narrauerit in supplicatione reseruationis pensionis, de qua agitur, se esse clericum Abulen. seu illius Diœcesis. & militem S. Io. Hierosolymitani. 1

Et quòd in literis narrauerit tantùm se esse militem S. Io. Hierosolymitani, non facta mentione de clericatu. 2

Et quòd Dominus Franciscus agat pro executione dictarum literarum, prout in commissione in actis vltimo loco præsentata, cuius copia in necessarijs detur. 3

Et stante resolutione in huiusmodi causa sub die 13. Aprilis anni præteriti coram R. P. D. Lancellotto facta. 4

Et alia resolutione 3. Iulij præteriti, coram domino ponente etiam facta, quarum copiæ etiam dentur. 5

DVBIVM.

An prædictus dominus Franciscus teneatur verificare clericatum in d. supplicatione narratum?

47. DECISIO. alioqui. I.

1 FVit resolutum dominum Franciscum in casu, de quo agitur, non † teneri verificare clericatum, & in hoc magis standum esse literis, quàm supplicationi. Moti potissimùm fue-

2 runt Domini, quia per expeditionem † literarum ipsi gratiæ datur forma, & perfectio. Ita Sarnen. in reg. de non iud. quæstione. 1. vers. nam per expeditionem forma, & perfectio gratię datur &c. ad idem facit decis. 27. de rescrip. in nou. quam ad literam refert Egid. conclus. 746. vbi per solas literas debet probari gratia, ergo solæ literæ pręsertim ad istum effectū videntur debere attendi.

3 Et placuit Dominis ratio, quia sola † supplicatio non probat concludenter gratiam formalem,

malem, & in mundum redactam, imò quando
4 literę expediri debent, officiales † Cancellariç clausulas supplicationis quandoque aliter extendunt, vel restringunt pro stylo, & facultate eorundem, iuxta conclus. 609. Aegid. quam
5 refert Sarnen. in dicta q. 1. hinc gratia † per solam supplicationem informis per Rotam appellari solet. vulg. decis. 19. de concess. prębeu. in nou. Et placebat dictum Bald. in l. contra-
6 ctus. C. de fid. instrum. quòd supplicatio † dicitur per expeditionem literarum perfici, ad idē Ang. in l. bene à Zenone. C. de quadri. præscri. ad idē Aegid. decis. 110. mihi col. 7. vers. sed quia gratia, & decis. 664. quòd Rota reputet ius confusum, & informe gratiam ante expeditionem literarum, quæ tunc formatur, politur, & ad suum perfectum esse perducitur.

Ex quibus visum est Dominis optimè infer
7 ri ad quęstionem propositam, vt non † supplicatio, & narrata in ea attendantur, sed solùm literarum expeditio, in quibus nulla reperitur
8 mentio clericatus: cum maximè non † supplicatio, sed literæ sint canonizandæ, per trad. in prędictis locis: & officiales, qui non curarunt de hac qualitate clericatus in literis, cum sint organum Papæ, dicuntur declarasse mentem, & voluntatem Papæ esse, vt mentio clericatus qualitercunque verificetur in militia narrata.
9 Et placuit hoc casu relatiuū † (qui) stare restrictiuè, & declaratiuè, vt clericatus supra narratus declaretur ex militia, vt sic ipsa militia in casu magis dubitabili, nō autē sine effectu dicatur expressa; alioqui enim ociosa (clericatu expresso, qui maior est) penè visa esset, & indubitabilis. Et licèt prędictæ literæ dicātur expeditæ non per Cancellariam, sed per Camerā; Dnīs,
10 nō est visa hęc releuans † differentia inter vnū, & alterum casum, cum omnes sint officiales Papæ, & ab eodem ad hoc deputati, & par in huiusmodi omnium sit facultas, & Camera regulariter non discedat à stylo, & modo expediendi literas Cancellariæ.

Et tanto magis prædicta vera visa sunt, quia prædicti milites Hierosolymitani, qui non possunt contrahere matrimonium, & promittunt obedientiam superiori, & non possunt retro-
11 cedere ab illo statu, dicuntur † religiosi, & regulares, saltem largè, quicquid sit de alijs Hospitalarijs, ita Sum. Angel. in ver. religiosus. numer. 1. circa med. Idem dixit Abb. in rub. de regul. sub num. 4. Idem Felin. in c. 2. num. 8. tum in princ. numeri, tum in vers. item subdunt. vbi ait, quòd religiosi Sancti Ioannis Hierosolymi-
12 tani non est dubium, † quòd sint de foro ecclesiastico, ex Ioanne Mona. in c. ex eo. de elect. in
13 6. & milites † huiusmodi in ordine approbato à Papa, dici religiosos, & ecclesiasticas personas, dixit Butr. de oblig. ad ratioc. c. vnico. nu. 23. & in c. nullus. de for. cōp. Vaschius in prin. lib. 3. controuers. illustr. c. 105. num. 49. & 50, latè & 51. & Card. in Clem. cum de quibusdā. de relig. dom. & Hostien. in c. non dubium. de sentent. excommun. ex quibus videtur colligi,
14 quòd † existens in ordine à Pontifice approbato, remanens in domo propria, & viuens honestè vt laicus, censetur vt clericus, ex toto trāslatus in foro, & immunitate ecclesiastica. Milites autē prædicti hæc omnia faciūt, vt patet ex
15 eorū regula, ex quibus apparet milites † prędictos reputari religiosos, itē censeri posse vt cle
16 ricos saltem largè, & sic narratiuam † prędictæ supplicationis qualitercūque verificari posse.

Allegabant etiam aliqui in arg. Dec. in c. ec
17 clesia Sanctæ Marię. nu. 7. de constit. Et licèt † Templarij, Hospitalarij, & huiusmodi veniant appellatione laicorum, Innoc. in c. 1. de celeb. miss. Gemin. in c. ex eo. 5. in ecclesijs. num. 3. de elect. in 6. post Archid. ibi. Lamb. de iur. patro. 1. part. lib. 2. q. 7. art. 5. num. 2. & art. 7. num. 6.
18 tamen potest dici, † quòd vel loquuntur propriè, & fatendum est non dici clericos, vel personas ecclesiasticas propriè, sed magis laicos: aut largè, & tunc secus per supradicta.

Secundò potest dici, quòd multi ex prędictis non loquuntur de militibus Sancti Ioannis Hierosolymitani, qui promittūt illa tria, de quibus supra, sed de alijs Hospitalarijs, vt bene distinguitur per prędictos auctores, & Lambert. qui vocat Templarios, & huiusmodi laicos, non vocat puros laicos, imò distinguit eos à puris laicis, vt per eum q. 7. num. 6. Si ergo non sint puri laici, negari non potest, quin saltem largè sint ecclesiastici.
19 Ad loca ex aduerso deducta, quòd milites † huiusmodi sint laici, iuxta glos. in c. 1. in verb. persoluant. in 6. de verb. signific. Milis in suo repert. in verb. religiosi sunt. Lamb. in loco per Moder. alleg. cum simil. responsum est, hoc esse eo respectu, quia ordinem clericalem non habēt, & sic propriè, vt in his terminis loquitur prędicta glos. & Docto. prędicti, sed largè alijs respectibus supra relatis benè possunt reputari personę ecclesiasticę, & censeri vt clerici, maximè ad hunc effectum pēsionis, & ex dispositione Papę per prędicta. Et ex prędictis colligitur virtualis respōsio ad omnia alia ex aduerso deducta. Nec enim cadit hic subreptio dolo sa, vel falsitas circa expressionem facti proprij,

quia

quia Dñi dixerunt, non culpa, aut facto pro-
prio impetrantis hoc processit, sed magis fa-
cto organi, & officialium Papę, & sic ex mente
pręsumpta eiusdem Papę. Nec placuit etiam
hic cadere errorem, per aliàs resoluta die 3. Iu
lij proximè pręteriti, & per supra deducta.

Salamantina pensionis Sabbati 23. Ianuarij. 1574.

EPITOME.

Probandi onus, quanta pensio sit reseruata super fructibus beneficij, incumbit pensionario.

SVMMAE.

1 *Pensionario incumbit onus probandi quantitatem pensionis reseruatæ super fructibus beneficij.*
2 *Assertio supplicationis est probanda per asserentem.*
3 *Verba, vt asserebas, importaut, quòd impetranti incumbat onus probandi talia asserta.*
4 *Verba, vt asseris, parti referuntur, et differunt à verbis, vt asseritur.*
5 *Ratione, qua quis debet probare non excessum in sua pensione, eadem probare, debet non excessum in alijs.*
6 *Impetrans tenetur probare, quæ respiciunt validitatem pensionis.*
7 *Verbum, forsan, quando referatur ad verbum, assignatæ?*
8 *Forsan, verbum est dubitatiuum, & nihil affirmat, limitate prout num. 9.*
10 *Exceptionem probare debet reus eam allegans, ac si esset actor.*

PRAESVPPOSITA.

Stante clausula supplicationis reseruationis pensionis 50. ducatorum, super fructibus thesaurariæ, de qua agitur, tenoris infrascripti, videlicet sup thesauraria ecclesiæ Salamantinę, & illi annexis, fructibus, reddi tibus, & prouentibus, quorum medietatem ipsa, & aliæ desupèr forsan alijs assignatæ pensiones annuæ, vt etiam asserebas, non excedebant. 1
Et resolutionibus in huiusmodi causa factis. 2
Et quòd pro parte d. Alphonsi de Aguillera fuerit producta corā A.C. supplicatio reseruationis pēsionis 150. ducatorū, cuius in necessarijs copia detur. 3
Et quòd pro nunc dicta pensio 150. ducatorum sine veri pręiudicio fuerit iustificata. 4

DVBIVM.

An onus probandi quanta pensio ex dictis 150. ducatorum sit reseruata super fructibus thesaurarię, incumbat domino Alphonso, vel potius domino Francisco ad effectum, de quo agitur?

48. DECISIO. alioqui. II.

1 Fuit resolutum onus † probandi, quanta pē
sio ex dictis ducatis 150. sit reseruata su-
per fructibus thesaurarię, incumbere d. Fran-
cisco pensionario in casu proposito ea potissi-
2 mùm ratione: quia hęc est narratiua, † & asser-
tio eiusdem Francisci, ergo per eum est probā
da, per vulg. c. 1. vbi Io. Andr. & alij de lit. con-
test. in 6. Rot. decis. 20. de pręb. in nou. Aegid.
decis. 303. Paris. cons. 49. num. 31. in 4. Aymo
cons. 68. num. 2. cum sexcentis simil. Ad hoc ip
sum ponderabant & illa verba, vt asserebas,
3 quę † important incumbere impetranti onus
probandi talia asserta, vt per Cassad. decis. 4.
num. 1. de probat. per Rotam decis. 77. de re-
4 script. in antiq. verba † enim, vt asseris, par-
ti referuntur, & in hoc differunt à verbis, vt as
seritur, decis. 60. eodem tit.
Considerabant etiam Domini, quòd, cum
tam sua ipsa pensio, quàm aliæ, quæ medietatē
fructuum non excedere narrantur, sub eisdem
verbis, vt asserebas, pari formiter compre-
5 hēdantur: qua † ratione Franciscus debet pro-
bare non excessum in sua pensione, eadē pror-
sus debet probare eundem nō excessū in alijs.
quia cū nulla possit afferri ratio differentiæ in-
ter vnū, & alterū casum, vna determinatio, &c.
6 Et est vulgare, quòd, cum hæc † respiciant
validitatem pensionis, probatio eorum spectat
ad impetrantem, cum maximè in effectu sua ip
sa oratio generalis hunc ipsum casum, licèt nō
in spetie implicitè tamen omnino contineat.
Pro resolutione autem eorum, quę ex aduer-
so dicuntur, dicebant Domini, quòd non exces
sus in casu, de quo agitur, non est exceptio Al-
phonsi, si rectè aduertatur, sed eius exceptio est
ipsa pensio 150. ducatorum, de qua agitur, &
eius existentia, quæ exceptio satis per eundem
Alphonsum præsupponitur probata, vt in 3. &
4. præsupposito. Igitur prædicta pensione ita
constituta, & probata, intrat prædicta narrati-
ua, & assertio Francisci, quòd medietatem fru-
ctuum cum alijs non excedat, per eundem Frā
ciscum impetrantem probanda, & verificanda
est per supra deducta.
7 Et placuit verbum, † forsan, omnino referri
ad verbum, assignatæ, cui est iunctum, nec
posse salua ratione recti sermonis, vllo modo
referri ad verbum, non excedebant.
Et licèt ex aduerso dicatur, quòd prædictus
Franciscus præcisè non narrauerit de alia pen
8 sione, sed tātùm dubitatiuè, & per prędictum †
verbum, forsan, quod nihil affirmat. l. in sub-
stitutione. cū ibi not. de vulg. & pupill. Alciat.
cons. 25. num. 10. lib. 1. tamen pro responsione
9 dicitur, quòd hanc † ipsam pensionem confes-
sus est, & asseruit (quatenus daretur) non ex-

cedere

cedere medietatem, vt ex literis ipſis in verb.
vt aſſerebas, ponderando, vt ſupra probatū
eſt: huiuſmodi autem penſionis exiſtentiam al-
legauit Alphonſus reus pro exceptione,& hāc
10 ipſam probauiſſe preſupponi videtur tanquā †
actor in hac exceptione,iuxta l.primam,& ſecū
dam.de except. Vnde, vt dixi, intrat prędicta
confeſſio,ſeu aſſertio Franciſci de eiuſdem pē-
ſionis probatę non exceſſu,quam probare de-
bet per ſupra dicta.

Iſpalen. penſionis Lunæ 14. Iu- nij 1574.

EPITOME.

Cenſurę contra aliquem relaxatæ iſto caſu dicuntur vberrimè iu-ſtificatæ.

SVMMAE.

1 *Teſtis deponens per verbum præſentis temporis, quando concludat etiam in præteritum?*
2 *Confeſſio auctoris facit coniecturam, & adminiculum.*
3 *Confeſſio auctoris non nocet ſucceſſori.*
4 *Confeſſio cuiuslibet tertij adminiculatur,quòd res ita ſe habeat.*
5 *Valoris narratiua ex quibus probetur.*
6 *Teſtis cū dicto vbi concurrunt coniecturæ,& præſumptiones ex circumſtantijs facti,ſtatur vnico teſti, adhuc in qualibet materia.*
7 *Valorem ad probandum pro iuſtificatione narratiuæ ſufficit ſemiplena probatio.*
8 *Diſtributiones quotidianæ an,& quando includantur ſub aſsignata penſione?*

DVBIVM.

An cenſura ad fauorem prædicti Melchioris, & cō-
tra dictum Ferdinandum relaxatæ,ſint ſufficienter iuſti
ficatæ in caſu,& ad effectum, de quo agitur, & per con-
ſequens dicta ſententia R. P. D. Lancellotti veniat re-
uocanda?

49. DECISIO. alioqui. III.

FVit reſolutûm concorditer per Dominos
cenſuras contra. d. Ferdinandum relaxa-
tās eſſe ſufficienter verificatas in caſu, de quo
agitur. Dicebant enim probari, quòd fructus,
de quibus agitur, non excedunt quingentos.
Imò etiam affirmatiuè,quòd ad 500. aſcendūt
ex quarto teſte pro parte D. Ferdinandi exa-
minato,de quo in 13.pręſuppoſito, qui fuit ca-
nonicus Iſpalen.per ſex,vel ſeptem annos ſcili
cet à 1533. ad 1540.& conſequenter percu-
tit annū 1534.qui apertè deponit, quòd aſcen
dunt ad 500.& quandoque excedunt. Et licèt
1 loquatur per verbum † præſentis temporis,
aſcendunt;tamen placebat Dominis ex ratio-
ne allegata per eum , apertè complecti etiam
annum 1534.de quo agitur, dum ait, quia ita
percepit annuatim &c.
Adiuuabant Domini dictum prædicti teſtis
2 ex coniectura,& adminiculo, quòd † reſultat
ex confeſſione auctoris Ferdinandi, de qua in
3 eiſdē literis . Et licèt confeſſio † auctoris non
noceat ſucceſſori,vt dicebant aliàs fuiſſe reſo-
lutum corā D.Sarmiento die 27.Octobris;ta-
men eam perpendebant non tanquam aucto-
4 ris,ſed tanquam cuiuslibet tertij.† Quæ admi-
niculatur, quòd res ita ſe habeat,Corn. conſ.
123.col.1.num.29.verſ.& licèt.lib.1.
Confirmabant etiam ex dicto teſtis primi
Melchioris, de quo in 14.præſuppoſito,qui ſe
cit particularem diligentiam cum practicis hu
iuſmodi redditu um canonicatus , quia deſide-
rabat habere vnū, & deponit de 500. Ex qui-
5 bus † dicebant probari, & iuſtificari narratiuā
valoris prædicti.
6 Vbi enim † cum dicto vnius teſtis concur-
runt coniectura,& præſumptiones ex circum-
ſtantijs facti,ſtatur vnico teſti etiam in quacun
que materia.Io. And.in c.fin. col. 1. ad fin. de
ſucc.ab in teſt.tanto magis in hoc caſu ad pro-
bandum valorem pro iuſtificatione narratiuæ,
7 in quo ſemiplena † probatio ſufficit, vt per Ae
gid.alleg.deciſ.114.cum agatur de ſubreptio-
ne tollenda.Et prędicta eū pręſuppoſito,quòd
verba reſeruationis,de qua agitur , capiant di-
8 ſtributiones † quotidianas,per deciſ.Achill.8.
de penſio. Cui Domini non videbant, quid ex
aduerſo reſpōderi poſſet. cum maximè verba,
continuam reſidentiam, diſtributiones quoti-
dianas in effectu videantur importare : cum
etiam non verè videantur dici diſtributiones
quotidianę, cum non per quotidianum ſerui-
tium, ſed maioris partis anni acquirantur, con-
trà c.1.de cler.non reſid.cum ſua materia. Su-
per quo tamen,ſi pars petat, poterit ad partes
videri.
Nec obſtat prædictę reſolutioni,quòd dictus
quartus teſtis (cum pręſuppoſito quòd pen-
ſio ſit reſeruata etiam ſuper diſtributionibus
quotidianis, deponat, vt ſupra) cum cenſurę
ſint iuſtificatæ ex quarto teſte partis aduerſæ,
& confeſſione eius auctoris, de qua in literis.
Non obſtat,quòd prædictus quartus teſtis non
percutiat annum 1529.quo tempore fuit reſer
uata penſio,quę poſtea fuit tranſlata . Quia in

reseruatione dictę pensionis non exprimitur huiusmodi valor ad effectum dictę reseruationis: quinimo Papa vult reseruare, etiam quòd absorbeat omnes fructus etiam consistentes in continua residentia, sed tantùm ad effectum reseruationis regressus in euentum non solutionis pensionis, & petitionis reductionis ad minorem summam, de cuius regressus canonizatione modo non agitur.

Calaguritana decimarum del Cortizo Veneris 8. Octobris 1574.

EPITOME.

TErmini, & confinia per infrascriptos testes probantur.

SVMMAE.

1 *Testis de auditu non probat.*
2 *Parochianus alterius parochia, deponens se soluisse decimas in aliena parochia, quamuis sibi praeiudicet, non tamen praeiudicium affert illi alteri parochiæ.*
3 *Decimarum exactionis vltimus status attenditur.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante constitutione synodali, & depositionibus testium, quorum omnium copia detur. 1

DVBIVM.

An constet, quòd ecclesia S. Marinæ. Vici del Cortizo habeat terminum rotundum distinctum ab alijs ecclesijs oppidi de Longrono, ita vt parochiani ecclesiæ Rotundæ dicti oppidi colentes prædia in dicto termino, debeant soluere decimas iuxta dictã constitutionẽ

50. DECISIO. alioqui IV.

DOmini primo dicebant, quòd nullus testis deponit de termino ecclesię S. Marinę, sed benè de termino vici del Cortizo. Et quantum attinet ad dubium propositum, in effectu existimabant non probari distinctionem cum loco de Lõgrono, sed benè cum oppido, & ecclesijs locorum circumuicinorum. Ita enim expressè dicit primus super quinto. Itẽ quintus pariter super quinto, qui dicit, quòd habet terminum separatum à locis, & oppidis vicinis. In fine tamen nescit, an sit distinctum à loco de Longrono. Sextus ibidem dicit, quòd habet terminum rotundum, & separatum, quòd quædam loca, & rura, & hęc restringit, vt per eum. Quod etiã patet ex ratione, quam allegat, nèpè quia non possit ibi pascere, de qua re latè tãtũ agit, & nil loquitur de termino decimario. Et quamuis septimus testis, & octauus videantur super secundo aliquam referre distinctionem etiam cum termino de Longrono; tamen septimus ait nescire pro certo, sed vterque au-
1 diuit à quibusdam &c. sic † de auditu. Et subdunt, quòd scripturę essent perditę. Vltimus autem pariter super quinto videtur concordare cum primo, & sic distinctio quoad oppidũ de Longrono non probatur.

Quoad solutiones decimarum probatur, quòd incolę dicti loci integrè de prędijs ibi existentibus soluebant S. Marinę, & pro ea beneficiatis S. Iacobi. Primus super tertio primę inst. & in vndecimo tertiæ inst. secũdus, tertius, quartus, & quintus sup. eo. tertio primæ inst. septimus, octauus, nonus, & vndecimus super secundo tertię inst. & decimus super vndecimo pariter tertię inst. Sed pręfatus vndecimus declarat, quòd ibi non aderant aliqui parochiani nisi S. Iacobi, vsque abhinc 15. annis, & quòd tunc eò venerunt aliqui parochiani S. Marinę, quos nescit, si habebant ibi prędia, nec cui decimarent, sed dici audiuit à clericis S. Iacobi querelantibus, quòd aliqui parochiani della Rotunda, qui acquisiuerant prædia in dicto termino del Cortizo, ibidem decimabant Rotundę, & idem faciunt parochiani S. Bartholomæi, qui testis omni suo tempore habuit prędia in terminis del Cortizo. Probãt etiam omnes supradicti testes in eisdem locis, quòd colentes alibi soluebant medietatem S. Marinæ, & aliam medietatem parochialibus, sub quibus degebant. primus, tertius, quartus à 40. an. citra, quintus à 50. an. citra, omnes super tertio primę inst. septimus super secundo tertię Inst. à 51. semper, octauus 40. annorũ super secundo tertię inst. Ipse testis, & alij incolę del Cortizo decimabant integrè S. Marinę, à quo loco postquam recessit, decimauit medietatem S. Marinę, & aliam medietatem ecclesię della Puebla. Nonus ibidem testis decimabat, postquam inde discesserat vsque ad 9. annos.

2 Aduertebant tamen Domini, quòd idem primus super vndecimo tertię inst. contrarium videtur probare à multis annis citra, quòd imò non percipiant amplius prędictam dimidiam decimarum, dùm ait, quòd possunt esse 18. anni, quòd arrendatarij de Irache contradixerũt, & quòd exinde leuant prędictas decimas. Idẽ confirmat septimus super 2. tertię instant. vbi, quòd à 15. vel 20. ann. arrendatarij de Irache inceperunt tollere decimas illis, qui habitabãt

extra

extra oppidum del Cortizo,& octauus ibidem dicit,quod ab hinc 14.an. arrendator decimarum de Irache abstulit decimam, quam faciebat prædictę S. Marinę,& exinde continuo illas soluit arrendatoribus de Irache. Similiter nono testi à 9.annis fuit persuasũ, quòd decimaret ad Irache. Decimus quoque super vndecimo tertię instantiæ idem deponit de tempore 15.annorum parum plus, vel minus. Probant etiam quidam testes, quòd hęc ecclesia est parochialis, & quòd benè illas decimas capiet, prout decimas ecclesię annexas. quod tamen ex concordia apparet falsum.

Quid inde modo ex istis conclusionibus sequatur,dicebant Domini, quòd nihil omnino videtur sequi. Nam, cum non probetur, quòd isti,qui extra colebant, essent parochiani alio-
2 rum, quàm S.Iacobi, si sibi † in hoc ipsi præiudicabant, non debuit posse præiudicium inferri alijs parochijs, quę habent intentionem fundatam super consuetudine: & in distinctione
3 terminorum tanto magis,quia vltimus † status est potius pro collegiata, propter illam interruptionem illorum de Irache. Et in summa cõcordia Dominis plus placuit, quàm dicta prędictorum testium,cum maximè non probetur quòd ecclesia S.Iacobi sit solita percipere decimas ab alijs parochianis colentibus in d. parochia,qui est casus,de quo agitur.

Reatina castri Postæ. Lunæ. 15. Nouembris 1574.

EPITOME.

Districtuales probantur per testes dicentes vidisse eos habitare per 18. annos aliquo in castro distanti ab vrbe intra 40.milliar.

SVMMAE.

1 *Districtualis quo pacto probetur in materia statutorum Vrbis?*
2 *Statutorum Vrbis lib.1.cap.156.& lib.3.cap.250.intellectus.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito,quòd reperiatur in actis productum instrumentum publicum inter DD. de Brancalconibus ex vna, & d.Hieronymum Cuparum parte ex altera, occasione cuiusdam transactionis inter eos celebratæ,in quo dicitur ipsas partes esse Romanos ciues, & faciens mentionem de bo.mem. Iacobo de Brancalconibus,nominatur Domicellus Romanus, sub die 4.Maij 1552.In reg.fol.96. 1

Et quòd esset etiam aliud instrumentum publicum inter Illustr. d. Petrum Antonium de Brancaleonibus, & d. Camillum Pignattellum super locatione castri Viuari per ipsum d. Petrum Antonium ipsi d. Camillo facta, in quo d. Petrus Antonius nominatur Domicellus Romanus sub die 30. Augusti 1573. in reg. fol.95. 2

Et præsupposito Vrbis statuto 156.lib.1.de ciuibus intelligendis pro Romanis. 3

Et alio statuto 250.lib.3. 4

Et alio statuto 47.lib.5.in nou. de reformat. sub rub. ne liceat secundò prouocare, 5

Et presuppositis dictis testium, quorum summarium detur. 6

DVBIVM.

An satis constet, quòd bo.mem. d.Metellus de Brancaleonibus, & eius filij sint Romani, vel saltem districtuales Vrbis, ad effectum vt duæ conformes possint cõtra eos executioni demandari iuxta formam statut. Vrb.lib.5.cap.72.

51. DECISIO. alioqui. V.

1 Fuit tentum constare † dominos de Brancaleonibus scilicet Metellum, & filios esse districtuales ad effectum statuti lib. 5. cap. 72. ex testibus super hoc examinatis, potissimum ex quinto, sexto,& septimo,qui viderunt per 18.annos eos habitare in castro Postę, distanti ab vrbe intra 40.milliaria, vt pariter probant cęteri testes,& alia deducta,& aliqui Domini id habebant pro notorio.

2 Statut. † 156.lib.primo.& statut.250.lib.3. loquũtur in materia diuersa,nempe vel in mercatoribus forensibus, vel in ciuibus ex priuilegio,non in districtuali.

Sulmonen. reseruationis medietatis fructuum. Veneris 22.Octobris 1574.

EPITOME.

Primum extremum nũquid ex infrascriptis testibus probetur?

SVMMAE.

1 *Testes de facto proprio sunt ij,qui consignarunt.*
2 *Quasi possessio percipiendi fructus, probatur ex ipsis literis reseruationis, quæ consueuerunt dicere propria auctoritate.*
3 *Testis singularis in tempore quis dicatur?*
4 *Verba,in antea, quomodo intelligantur?*
5 *Testis dicens,quod percipiebat fructus nomine suo,& Antonij,debet intelligi pro medietate.*

6 *Mandatum præsumitur in solutione plurium annorum. & vide num. seq.*
7 *Possessio non acquiritur data ignorantia alterius.*

DVBIVM.

An ex testibus, quorum summarum detur, probetur primum extremum?

52. DECISIO, alioqui. VI.

PRimum extremum Michaelisangeli videbatur Dominis probari ex primo, & vltimo teste. Primus ad 18. & super 2. & vltimus
1 ad 17. qui sunt de visu, & de † facto proprio, quia isti consignarunt, & deponunt de medietate, qui benè videntur coadiuvari ex alijs (licèt magis confusè) deponentibus, nempe quinto ad 17. & super secundo, qui deponit de fructibus, sed non de quota. & ex tertio ad 17. qui dicit, quòd percipiebat fructus, & possidebat, vt ipse dicebat suo, & Antonij de sotto nomine. quartus ad 17. qui tamē solùm deponit de fructibus S. Mariæ in Bruschiano. Penultimus loquitur de possessione beneficij, & potuit hallucinari testis, quia iste Michaelangelus percipiebat fructus quoad tēpus. Et, quia fortè posset opponi, quòd non constet de mandato, di-
2 cebant, quod probatur † ista quasi possessio percipiendi fructus ex ipsis literis reseruationis, quia Bullæ consueuerunt dicere, propria auctoritate. Quod tamen ex lectura ipsius bullæ facilè tolli poterit.

Dubium tamen Dominis faciebat, quòd pri
3 mus, & vltimus sunt singulares † in tempore. Quia primus deponit, vt apparet ex eius dicto iuxta decimum, quod id fuit de anno 1561. Vltimus de anno 1563. vsque ad annum 1565. Sed iste vltimus potest dari pro conteste quarto ad 17. quoad tempus, quia vterque de eodē tempore 1563. & 64. deponit. Sed quartus tantū deponit de fructibus S. Mariæ in Bruschiano, & ideò in fructibus videntur singulares.

Tertius an posset dici contestis vltimi, dubitatum est, quia ipse tertius dicit ad tertium ab anno 1566. in antea, & dubium est, quomo-
4 do intelligatur † istud, in antea. Quia si intelligeretur idest infra, non esset contestis aliquo modo: si intelligatur, in antea, idest supra, fortasse poterit dari pro conteste: Et iste deponit de perceptione fructuum. Tamen iste testis dicit, quòd Michaelang. reputabatur in illo castro possessor dictorum beneficiorum suo, & Antonij nomine, benè idem potest dari pro cōteste, quia deponit de anno 1563. & 64. ad 17. & super secundo deponit benè de ambobus beneficijs. Posset igitur fundari probatio primi extremi super vltimo teste, & secundo ad 17. & super secundo, qui sunt contestes. Et licèt non deponat secundus de medietate; tamen, quòd esset medietas, probari posset ex eodem, & vl-
5 timo, & primo, & ex tertio. Qui cū dicat, † quòd percipiebat fructus nomine suo, & Antonij, debet intelligi pro medietate. Dixerunt tamen oportere videre, quo tempore fuerit lis mota. Quia, si tempus est de substantia, non probatur nisi de anno 1563. Si opponatur de defectu mādati, placebat, quòd prius aliquid informaretur circa hoc. Quoniam potest esse difficultas, quia testis secundus, & vltimus dicunt, quòd consignarunt fructus de ordine Ferdinandi Corte-
6 sij. Sed aliqui dicebant posse dici, cum sit † solutio plurium annorum, quòd præsumatur mandatum, Rot. in ant. decis. 11. de caus. poss. & proprietat. Sed hoc potest habere difficultatem,
7 quia † non videntur dari adminicula aliqua, & secundùm aliquos Dominos in pluribus causis Rota non ita simpliciter est sequuta illam decis. Hic enim constat, quòd Cortesius mandauit. Sed de mandato Antonij dubitabant, quia nullam videbant coniecturā: nisi dicatur, quòd ipse possit percipere propria auctoritate, vt sup. dictum est. Sed hoc etiam haberet difficul-
8 tatē, quia data † ignorantia Antonij, non potest dici, quòd aliquam quæsiuisset possessionem. iux. not. in c. cum in ecclesia Sutrina. de constitutio propterea dixerunt, quòd pars super his satisfaceret.

Ispalen. pensionis 250. ducat. Mercurij. 9. Martij 1575.

EPITOME.

STylus decisorius præcipuè, vbi agitur de graui præiudicio, est legitimè probandus, & extraiudicialis informatio non sufficit.

SVMMAE.

1 *Stylus decisorius est legitimè probandus, nec sufficit informatio extraiudicialis præcipuè iure grauis præiudicij. n. 2.*
3 *Regressus, & fructus cum reseruantur soluitur in Dataria medietas fructuum expressorum.*
4 *Regressum, stallum in choro, & fructus quando aliquis sibi reseruat absque mentione distributionū, soluitur in Dataria integra quantitas fructuum expressorum, demptis quinque, vel decem ex gratia.*

Stylus

5 *Stylus quòd fieri non soleat mentio de distributionibus quotidianis, quo pacto deduci, & probari debeat? & num. 6.*

D V B I V M.

An ex deductis constet sufficienter de stylo in casu, & ad effectum, de quo agitur?

53. DECISIO. alioqui. VII.

FVit dictum stylum, de quo agitur, ex deductis per d. Melchiorem legitimè probatū
non videri. Nam aliqui Domini dicebant sty-
1 lum † decisorium esse legitimè probādum, nec
sufficere extraiudicialem informationem. Socin.conf.36.num.11.& conf.39. num.28.& 29.
lib. 4. cum adductis per Pedemont. decis. 22.
num.3.Roch.in c.fin. num. 591. de constitut.
Roland.conf. 53. num. 37.volum. secun. maxi
2 mè † vbi agitur de graui præiudicio, vt in isto
casu, vt per Socin.ibidem.
Non obstant supplicationes productæ, quia
sunt paucæ numero. item procedunt penè omnes ab eodem fonte, nec constat, quòd tunc canonicatus Ispalen. consisteret solùm in distributionibus quotidianis.
Fides ministri R.D. Datarij quibusdam Dominis potius faciebat dubium contra stylum.
3 Quando † enim reseruantur regressus, & fru-
ctus, soluitur medietas fructuum expressorum.
4 Item quando † reseruantur stallum in choro,
regressus, fructus, absque mētione distributionum, soluitur integra quantitas fructuum expressorum, demptis quinque, vel decem ex gratia. Sed in primis supplicationibus, in quibus
sit mentio distributionum, animaduertebāt potius aliquid auctū. In prima enim fructuus exprimuntur 80.& soluuntur 90.& sic illud plus
potuit esse pro distributionibus. Similiter in
tertia fructus exprimuntur 24. & soluuntur
95. Et quamuis adesset etiam dispensatio in 3.
credebant, quòd propter huiusmodi dispensationem modicum solueretur.
Secunda huic correspōdet, & in effectu post
multa firmatum fuit stylum non esse sufficien-
5 ter probatum, nisi stylus, † deducatur, quòd nō
esset solitum fieri mentionem de distributionibus quotidianis in istis ciuitatibus.
6 Item probetur, † quòd tunc temporis consisterēt fructus in distributionibus quotidianis,
prout hodie. Ideo voluerunt, quòd fieret maior diligentia, citata parte, & quòd stylus probaretur formiter.

Ispalen. pensionis 250. ducatorum,
Lunæ 13. Iunij 1575.

EPITOME.

STylus imponendi pensiones super distributionibus quotidianis, quomodo probatus dicatur?

S V M M A E.

1 *Stylus qualiter probetur?*
2 *Distributiones quotidianæ dicuntur verè fructus.*
3 *Verisimile non est pensionarium voluisse propter lucrum compositionis cum fraude etiam factum, reddere nullā reseruationem pensionis.*
4 *Plures vincunt pauciores.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus tribus decisionibus coram R.P.D. de Grassis, videlicet prima 14. Iunij 1574. secunda 29. Nouemb. 1574. tertia, & vltima nona Martij 1575. 1
Et stante fide diligentiarum, de qua in actis. 2

D V B I V M.

An ex deductis constet sufficienter de stylo, in casu, & ad effectum, de quo agitur?

54. DECISIO. Alioqui VIII.

1 COnclusum fuit stylum † probatum esse, attento quòd tunc temporis, sicut antea, &
sicut hodie fructus horum canonicatuum consisterēt in distributionibus. Apparent enim quāplures reseruationes, in quibus nulla fit mētio
distributionum.
Non obstat, quòd fiat mentio de fructibus
capacibus pensionum, quæ reseruantur. Quia
2 fuit dictum, quòd, cum illi † essent verè fructus,
necessariò dicendum est, quòd sint super distributionibus reseruatæ pensiones.
Nec aliquid facit, quòd potuerit id fieri ad
3 fraudandum compositionem, quia non † est verisimile, quòd pensionarius voluisset propter
lucrum solum compositionis (cum fraude etiā,
& iniustè factum) reddere nullam reseruationem pensionis.
Non obstat, quòd in duabus sit facta men-
4 tio distributionum: quia istæ † sunt multo plures, & ita Domini concorditer firmarunt stylū
satis esse probatum in casu proposito.

Gerunden. Anniuersariorum. Lunæ
5. Decembris 1575.

EPITOME.

CApitulum tenetur probare extare, vel non extare alia statuta, siue aliam facultatem isto casu.

S V M-

SVMMAE.

1 *Probandi onus incumbit ei, qui sustinet partes actoris.*
2 *Administratio regulari soles à re administrata.*
3 *Capituli maior pars non potest statuere in his, qua tangunt ius singularium, nisi omnes consentiant.*
4 *Capitulum non potest aliquid statuere, vel ordinare circa anniuersaria, in praeiudicium beneficiatorum, si beneficiati habent & ipsi ius in eis.*
5 *Commune quod est pluribus, ab omnibus debet cõprobari.*

DVBIVM.

Cui incumbat onus probandi extare, vel non extare alia statuta, siue aliam facultatem in casu, & ad effectum, de quo agitur?

55. DECISIO. alioqui IX.

RESolutum fuit onus probandi incumbere
1 capitulo, cum † sustineat partis actoris, & beneficiati sint rei, & possessores, & hoc nisi probaretur capitulum habere intentionẽ fundatã priuatiuè ad beneficiatos in rebus, & bonis eis cõmunibus. De quo per aliquos Dños
2 dubitabatur, quia administratio † solet regulari à re administrata, vt, si ea est communis, & ipsa administratio dicatur communis, si res est propria, & administratio censeatur propria, vt in c.
3 edoceri. de rescript. Et videmus, quòd maior † pars capituli non potest statuere in his, quæ tangunt ius singulariũ, nisi omnes consentiant. Felin. in c. cum omnes. sub num. 18. in vndecima fallen. de constit. Aug. Bero. ibi num. 29. & 79. tanto minus videtur dicendum capitu-
4 lum † posse quicquam statuere, & ordinare in præiudicium beneficiatorum, si habent ius, & ipsi in istis anniuersarijs. Regula enim iuris cer
5 ta est, quòd illud, † quod commune est pluribus, ab omnibus debet cõprobari. l. fin. C. de admin. tuto. reg. quod omnes. cum concor. de reg. iur. in 6.

Reatina castri Postæ Veneris.
16. Decembris 1575.

EPITOME.

SVmmam fructuum à spoliante perceptorum per testes liquidata, quãdo est ambigua, Rota interdũ per modum prouisionis eam diuidit per medium, & dimidiam mandat executioni cũ clausula, quamdiu vel maior, vel minor summa per partes probetur.

SVMMAE.

1 *Probatione testium existente ambigua circa fructus, Rota per modum prouisionis dimidia exequitur cum clausula, de qua in num. 2.*
3 *Minimum sequimur in obscuris.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositis depositionibus testium, quorum copia in necessarijs Dominis detur.

DVBIVM.

An sint sufficienter liquidati fructus castri Postæ & si sint, vsque ad quam summam, & seu pro quanta summa in casu, de quo agitur?

56. DECISIO. alioqui X.

DOmini ordinarunt per modum prouisionis, quòd summa, de qua per testes liquidata, prout in quodam folio meo, diuideretur per medium. Cum enim per testes probantes dictam summam, loquantur de præsenti, non placuit Dominis eam integram deberi ab anno 1530. de tempore spolij citra. Nam certum est de dicto anno 30. & per multos annos sequentes precia rerũ fuisse longè minora, quàm hisce temporibus, & temporibus immediatè
1 præcedentibus. In hac ergo † re difficilis probationis elegerunt dictum temperamẽtum, & noluerunt dare executionem illustr. d. Iacobo ad rationẽ precij præsentis, vel immediatè præcedentis temporis, sed, vt fieret compensatio de isto maiori precio, quo hodie res valẽt cum minori illius temporis: Et licèt testes non probent de temporibus præteritis, tamen Domini dicebant esse certum, quòd de dictis temporibus extiterunt fructus castri percepti per dominos spoliatores, quos æquissimum dixerunt
2 debere restitui. Et hæc quamdiu † vel maior, vel minor summa per partes probetur, & sine præiudicio verioris probationis quandocunque faciendæ; Cum ergo prædicta summa, de qua in dicto folio sit scut. 182. singulo anno, & vltra, dimidia dictæ summæ erit 91. ex quibus 91. est assignanda tertia illustr. Iacobo, quæ erit scut. 30. annis singulis, & bol. 40. quæ summa ab anno 1530. inclusiuè vsque ad annum 1575. importaret scuta 1380. omissis bononenis. qui etiam multiplicati aliquam quantitatẽ
3 facerent. Ego tamen, vt in obscuris † quod minimum est, sequerer, & quantum potui fauẽdo reis, & debitoribus, feci condemnationem in scut. 1300. tantùm, Et hoc, vt dixi, per modum

dum temperamenti, & prouisionis, de ordine tamen Dominorum, & quamdiu verior probatio habeatur.

Ciuitatis Castelli supplemēti legitimę. Veneris. 27. Ianuarij 1576.

EPITOME.

TEstibus examinatis coram arbitro, si aduersarius non vult stare coram Ordinario, & viuūnt, sunt repetendi. Sed confessionibus præsertim iuratis coram arbitro factis, statur omnino coram iudice ordinario.

SVMMAE.

1 *Arbiter quandò quis dicatur, & non arbitrator? & nu. 3.4.7.9.10. & 11.*

2 *Procedendi modus est attendendus, vt cognoscatur, an simus in arbitro, an in arbitratore.*

5 *Arbiter quis euadit per illa verba compromissi videlicet, decidendi, prout de iure.*

6 *Arbitratorem non faciunt partium comparitiones, si is verè est arbiter tantùm.*

8 *Arbiter quis in dubio potius censetur, quàm arbitrator.*

12 *Arbiter inter consanguineos vigore statuti electus, dicitur necessarius, sed melius distingue, prout num. 13.*

13 *Compromittere semel sufficit, vbi non viget statutum, sed vbi adest statutum, toties est compromittendum, quousque sequatur laudum.*

15 *Compromissum fieri si iudex mandat, hoc attribuitur necessitati statuti.*

16 *Acta instructoria facta coram arbitris, probant in iudicio ordinario.*

17 *Testibus examinatis coram arbitro, si pars non vult stare coram Ordinario, sunt de nouo examinandi, & quid seruetur in Vrbe? num. 18.*

19 *Confessio facta coram arbitris, valet prout iudicialis ex veriori, & præiudicat num. 20. præsertim quando adest iuramentum. num. 21.*

22 *Acta facta coram arbitris respicientia causæ decisionem, non pereunt.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositis statutis ciuitatis Castelli, sub rub. de arbitrijs, & laudis lib. 2. cap. 21. & in addit. sub rub. de compromessi, lodi &c. lib. 5. 1

Ac compromisso inter partes facto de anno 1555. die 27. Octobris, ac alio compromisso similiter inter dictas partes facto coram iudice Vicelegati Perusiæ del 1563. & alio inter easdem partes del 1572. facto, quorum Dominis copia detur, &c. 2

Et quòd coram vltimo compromissario Pompeius, & cōsortes libellum dederint, & obtinuerint parti aduersæ assignari terminum trium dierum ad dicendū contra, & quolibet die iuridico procedi. 3

Et quòd Petrusleo tam nomine proprio, quàm Marij eius fratris, pro quo &c. & Ludouicus aduersarij huiusmodi terminum ad dicendum contra sibi prorogari obtinuerint, & infra illud tempus contra dictum libellum excipiendo opposuerint, & contenta in eo sibi præiudicialia negauerint, petierintque se absolui à contentis in eo. 4

Et quòd in termino per eundem iudicem assignato vtriq. parti ad probandum, Pompeius, & consortes articulos dederint, & citationem committi obtinuerint contra eosdem Marium, & consortes de illis respondendo medio iuramento. 5

Et quòd idem Marius citatus domi dim. copia, & alij consortes citati personaliter, qui allegarunt absentiā d. Marii à ciuitate Castelli, & ad respondēdum obtinuerint sibi prorogari terminum ad faciendam dictam responsionē, & postmodū medio iuramento d. articulis responderunt, prout in fine ipsorum, præsente patre Pompei, & consortum, qui confessiones eorum acceptauit. 6

Et quòd in processu producto non apparet, quòd fuerint adhibiti testes dictis responsionibus. 7

Et quòd Pompeius, & consortes citatis dd. Mario, & cōsortibus, obtinuerint testes per eos nominatos admitti, & committi in forma, & assignari dd. aduersarijs terminum trium dierum ad dan. interrogatoria, aliàs &c. 8

Et testibus examinatis pro parte Pompei, & consortum, cum interrogatorijs partis per eundem iudicem adhuc non publicatis. 9

Et causa huiusmodi pro parte Pompei, & consortum in eisdem statu, & terminis, in quibus reperiebatur coram dicto iudice, commissa fuerit Gubernatori ciuitatis Castelli cum clausula, summariè & sola facti veritate inspecta, in corpore commissionis tantùm apposita, & signata per, concessum, vt petitur in præsentia D.N.PP. Card. de Acquauiua. 10

Et cōmissione dictæ causæ in Rota pro parte Tittæ, & consortum introducta, vnà cum incidentibus depēdētib. & toto negocio principali vigore appellationis interpositæ per Marium à prouincia dicti Gubernatoris cum clausula, quam, & quas. 11

Et quòd ex parte Marij, & consortum dicatur, quòd processus coram dicto vltimo iudice non fuerit completus, ex quo compromissum expirauerat. 12

Et quòd pro parte Marij, & consortum hodie contradicatur dictis attestationibus, & instent illis fidem non adhibendam. 13

Et quòd decreta, de quibus in processu de partibus partim, sunt facta videlicet viginti per hæc verba: Qui Dominus arbiter sedens &c. & vnum per hæc videlicet: qui Dominus arbiter, & arbitrator sedens &c. & duo, qui d. arbiter iuris, & septem, qui arbiter sedens &c. 14

Et quòd in articulis coram dicto iudice datis Pompeius, & Titta nominauerint eundem iudicem arbitrum iuris, & corā eo vti tali articulos dederint. 15

Et quòd Petrusleo, & Ludouicus aduersarij excipienda contra commissionē Gubernatoris Castelli pro parte Tittæ, & consortum præsentatam, opposuerint de eius nullitate, ex eo quòd in ea non dicatur, quod in ciuitate Castelli extat statutum, quòd causæ inter coniunctos compromittantur, minusque expres-

expressum fuit, quòd inter partes pendebat causa coram d. Gubernatore, de & super alio compromisso faciendo. 16

Et quòd Marius, & Petrusleo in appellatione per eos interposita à decreto dicti Gubernatoris, dicant, quòd aliàs orta lite inter ipsos, & Tittam super rescissione cuiusdam donationis, rebusque alijs, inter cætera conuentum fuerit, quòd eorum differentiæ per viam compromissi decidantur, & ter, vel quater deuentum fuerit ad compromissum, & coram arbitris cæptum iudicium, & vltimo loco ipsis citatis ad eligendum de nouo in arbitrum d. Cæsarem Albizinum, & contradicendum d. Gubernatori, auditis partibus, & visis actis, pronunciauit fieri debere cõpromissum iuxta formam statutorum dictæ ciuitatis, & quòd Titta, & consortes tacito dicto decreto, & re iudicata, obtinuerint quoddam rescriptum cõmissionis causæ in forma breuis apostolici. 17

Et quòd Cæsar vltimus iudex, aduersarijs petentibus supersederi in causa propter absentiam Marij, penes quem dixerant esse scripturas, procuratore Tittæ, & consortium protestante sub asserto prætextu assertæ absentiæ Marij non debere supersederi, & prorogari, cum fuerit libellus sibi personaliter præsentatus, & asserta absentia sit volũtaria, & propterea instãte, & protestãte procedi ad vlteriora, prorogauit eis terminũ ad respondendũ libello, & interim mandauit eis prouideri de aduocato, & procuratore petito, & post dilationẽ 15. dierũ vtriq. parti ad probãda assignatũ, prorogarunt per quatuor dies terminũ ad respõdendũ articulis Mario, & consortibus assignatum, prima simpliciter, secunda propter infirmitatem corporis sui, tertia propter lapsum festiuitatis Natalis Domini Nostri Iesu Christi, quarta sine expressione alicuius causæ. In qua d. Marius respondit articulis, & postmodum dilationem 10. dierum vtrique parti ad probãdum assignauerit, & terminum trium dierum Mario, & consortibus assignatum ad dandum interrogatoria ipsis illum per quatuor dies prorogari petentibus, qui habebant aduocatum in ciuitate Perusiæ, prorogauerit, & iterum alium terminum ad dandum interrogatoria prædicta eis peremptoriè assignauerit propter impedimẽtum aduocati per eos allegatum, & postmodum petente Mario, & consorte terminum ad probanda eis decem dies assignauerit, & finaliter aliam dilationẽ per eosdem petitam, ex eo quòd non potuerunt habere testes, illis concesserit. Quarum dilationum, & prorogationum habetur etiam mentio supra in 3.4.5. & 7. præsuppositis. 18

Et quòd procurator Tittæ, & consortum in exceptionibus per eum coram domino Gubernatore datis, inter alia dixerit, quòd d. Cęsar Albizinus dederat terminum ad probandum vtrique parti, & quòd in dicto termino Petrusleo, & consortes nihil facere curauerunt, cum tamen id facere potuissent. 19

Et quòd Petrusleo nomine suo, & fratris, pro quo de rato &c. coram eodem Gubernatore respondendo huiusmodi exceptionibus, dixerit, quòd ideò nõ examinauerit suos testes in termino vtrique parti ad probandum assignato, quia stylus est in ciuitate Castelli, & alibi seruatur in iudicijs ad instar, quorũ redacta sunt compromissa, quia prius expediat se pars actrix, & postea rea. 20

Et quòd à principio de anno 1551. fuerit pro parte Tittæ, & consortum introducta lis tam super nullitate donationis d. Ioannæ, quàm illius rescissione, & consequutione legitimæ, ac dotis, cum clausula, quã, & quas, in ciuitate Perusiæ, sub prætextu quòd perhorrescant ciuitatem Castelli, propter potentiã, & fauorem Petrileonis, & consortum in dicta ciuitate. 21

Et procuratorio per Tittam, & Pompeium in Vincentium Ranutium die 24. Nouembris 1572. facto. 22

Et quòd procurator Titiæ, & consortum comparuerit prima vice coram d. Cæsare in productione libelli, & nominauerit illum arbitrum, & arbitratorem, & produxerit libellum, in quo nominatur idem Cæsar arbiter, & arbitrator. 24

Et quòd procurator Tittæ comparuerit continuò coram d. Cæsare sub his verbis, coram, &c. 24

Et similiter pro parte Marii, & consortum tam in exceptionibus, quàm articulis datis coram eodem Cæsare nominauerint illum iustissimum arbitrum, & arbitratorem. 25

Et quòd Titta, & consortes sub die 3. Nouẽbris 1574. reuocauerint omnes confessiones tam per se ipsos, quàm eorum procuratores quomodolibet factas, & emissas, tam coram arbitro, quàm alio quouis iudice, & in quacunque instantia. 26

DVBIVM.

An huiusmodi confessiones, acta, & attestationes probent in hoc iudicio, & quam probationem faciãt?

57. DECISIO. alioqui. XI.

DOmini pro resolutione dubij multa capita distinguebant. Primo an simus in arbitro, vel arbitratore. Secundo dato, quòd simus in arbitro, an in necessario, & in vim statuti electo, an verò in voluntario. Tertio demum ad punctum, an confessiones, acta, & attestationes, de quibus agitur, probent in hoc iudicio?

Quoad primam quæstionem Domini tenue
1 runt, quòd † essemus in arbitro, non autem in
2 arbitratore. Primo ex modo procedendi, qui † debet attendi in hoc, vt tenent Doctores per doctrinam Bar. in l. societatem. §. arbitrorium. ff. pro soc. Rom. in rub. de arb. numer. 49. & in cons. 247. num. 5. Aymo. in rub. de leg. primo. mihi sub num. 126. secundùm paruam impressionem.

3 Modus enim procedendi fuit, vt coram † arbitro iuris, seruando telam iudiciariam, vt constat ex præsuppositis. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 14. 15. 18. 19. 20. præsertim si intrat statutum, prout benè per Felin. in c. præsentata. num. 13. de testib.

4 Secundo quia fuit data facultas decidendi † de iure tantùm, quæ clausula importat, & facit arbitrum. Butr. in c. quintauallis. num. 17. Guiliel. de Cun. in d. l. societatem. §. arbitrorum.

num.

num. 10. ff. pro soc. vbi saltem assimilat potius
arbitro talem formam compromittendi, quàm
5 arbitratori. Imò per dicta verba, † prout de iu-
re (etiam si fuisset dictum in arbitrum, & arbi-
tratorem) nihilominus dicetur arbiter. Rom. in
rubr. de arbi. num. 48. Et propterea non sunt
6 attendendæ comparitiones † partium sub illis
verbis, tanquam coram arbitro, & arbitratore,
sed debent attendi acta, & modus procedendi,
per præalleg. & vltra ea not. per Felin. in c.
cum ex officij. numer. 32. de præscript.

7 Tertio quia fuit apposita pæna, † quòd ma-
ximè ostendit esse arbitrum. Imol. in d. c. quin-
taualllis. sub nu. 13. vers. & hoc intelligo. & quia
8 in dubio potius † censetur arbiter, quàm arbi-
trator. Imol. ibidem. num. 15. in fin. post Butr.
& alios ibi. Alex. cons. 53. n. 9. lib. 5. Moder. de
S. Blasio. de arbit. lib. 8. ca. 3. & 4. & alij, qui fue
runt allegati coram R.P.D. Verallo, in vna Mã
tuana bonorum 27. Ianuarij præteriti, licèt in
eo casu secus propter circunstantias.

9 Quarto quia fuerunt compromissarij † sem-
per electi iurisperiti. Bero. cons. 29. numer. 2.
libr. 3.

10 Non obstat, quòd renũcietur litibus, † quia
hoc non prohibet, cur non possint dici com-
promittere, vt in arbitrum.

Non obstat, quòd dicitur in compromisso,
11 quòd partes amicabiliter † decidere vellent,
& sumptibus parcere. Nam hoc nihil refert,
quia ad hoc sunt inuenta hæc compromissa in-
ter consanguineos, vt euitentur illi litium an-
fractus, vt per Ancar. cons. 159. sub num. primo.
post princip. cum alijs, vt per Natt. cons. 622.
num. 6. lib. 3.

Quoad secundam quæstionem fuit dictum
12 videri cõstare huiusmodi arbitrium † fuisse ne-
cessarium, non autem voluntarium, ex præsup-
pos. 16. & 17. Et ista est regula in hac materia
Ancar. d. cons. 159. sub num. primo. circa med.
vers. item magis esset, Aret. cons. 24. cum alijs
per informantes adductis post Bal. cons. 351.
col. 3. num. 8. in 5. vol. Et licèt alij contrarium
senserint, nempè Rip. in c. cum M. num. 181. de
constit. Mantica 170. Parpal. in l. si quis maior.
num. 12. C. de trans. & Ias. in specie cons. 12. n.
5. lib. 1. velit, quòd prima opinio procedat,
quando ex instrumento compromissi, vel aliàs
de hoc constat, aliàs compromissum dicitur vo-
luntarium, tamen Dec. cons. 8. num. 4. & cons.
22. col. prima. num. primo, in fin. tenet contra-
rium, & dictum Ias. reprobare videtur Aymo
in rub. de leg. 1. sub num. mihi 140. vbi multa
deducit facientia ad istam conclusionem. Et in
effectu prima opinio magis vera pluribus Do-
minis videbatur. Quia tamen aliqui Domini
dubitabant propter prædictas controuersias,
allegabatur pro reconciliatione distinctio re-
lata per Alciat. in d. l. si quis maior. nu. 26. & se-
cundùm aliam impressionem, num. 11. & per
Rip. in d. c. cum M. sub. num. 18. nempè quòd,
13 si compromissum † fuit factum spontè, & non
à coactis à statuto, & procedit opinio Ias. &
aliorum secundam opinionem tenentium: Aut
à coactis, & tunc procedit prima opinio. Et
ideò placuisset Dominis, quòd videretur statu
tum, de quo agitur, vt videretur, an inducat ne
cessitatem compromittendi, & secundùm quã
formam, & pariter videretur, an compromissa,
de quibus agitur, sint secundùm illam formã,
an verò dissimilia, & diuersa, quia tunc non vi-
derentur facta in executionem statuti, sed spõ
tè, vt per Alciat.

Sed demum, quicquid sit de prædictis, in ca
su nostro videbatur aliquibus Dominis, quòd
cessaret difficultas. Quia ex multiplicitate com
promissorum apparet, quòd partes voluerunt
compromittere in vim statuti. Nam, vbi nõ vi-
14 get statutum, † sufficit semel compromittere,
at, vbi adest statutum, toties est compromittẽ-
dum, quousque sequatur laudum, vt benè de-
clarat Dec. d. cons. 22. num. primo. ante med.
Felin. in c. 2. col. penult. de treug. & pac. Marsil.
sing. 172.

Non obstat, quòd semel iudex mandauerit
15 fieri cõpromissum, quia nihilominus † hoc at-
tribuitur necessitati statuti. Dec. d. cons. 22. nu-
mer. 1. ad fin. & num. 2.

Quoad tertiam quæstionem dicebant Do-
16 mini, quòd cõmunis est conclusio, quòd acta †
instructoria causæ probant in iudicio ordina-
rio. c. præsentata. 2. ibi Felin. nu. 9. de testibus.
Marc. Anton. Blanc. de comprom. q. 8. nu. 24.
cum alijs alleg. tamen, quia ista acta partim cõ
tinent testium dicta, & partim confessiones, de
ijs est separatim videndum: cum sit inter ista di
uersitas rationis, vt per eundem Felin. ibid. nu-
17 mer. 10. & 11. Igitur quantum ad testes † par-
te nolente eis stare (si viuunt) sunt denuo exa
minandi, vt per Felin. ibi nu. 10. Tamen secun
18 dùm aliquos Dominos de stylo † curiæ face-
rent fidem, impetrata commissione, quòd arbi-
trio, &c. cum fuerint examinati cum interroga
torijs partis aduersæ.

Quantùm ad confessiones factas coram ar-
bitrijs, licèt sit controuersia, an probent,
vt iudiciales, vel extraiudiciales? & Alex. cons.
13. nu. 4. lib. primo teneat, quòd tanquam ex-

traiudiciales, Idem tenet Milis in verb. confessio facta coram arbitratore. Afflict. decis. 178. sub numer. 10. vers. 7. fuit dubitatum;
19 tamen Dominis videbatur, quòd verior † sit opinio contraria, quòd valeant, vt iudiciales. quam tenet Imol. in d.c. præsentata. quem refert etiam Felin. num. 11. iunctis his, quę de æquitate etiã canonica tradit Gabriel de confess. conclus. 1. num. 46. cui se subscribit addit. ad Alex. d. cons. 13. num. 4. lib. 1. Sed dicebant, quòd cessat difficultas in casu nostro, si intrat statutum, vt per Alex. ibi, & quòd
20 confessio † huiusmodi siue iudicialis, siue extraiudicialis, stantibus supradictis, præiudicet, dixit Butr. in d.c. quintauallis. d. num. 25. &;
21 cum adsit iuramentum, † tollitur omne dubium. Socin. Iun. post Felin. cons. 5. num. 9.
22 in 3. & huiusmodi acta † respicientia decisionem non pereunt. l. pen. C. de arbitr. & in d.c. præsentata.

Tyburtina retrouenditionis castri Viuarij. Lunæ. 6. Februarij 1576.

EPITOME.

IMpetrans tenetur verificare narrata in literis, alioqui non potest A.C. executiuè procedere.

SVMMAE.

1 *Narrata in literis, sunt per impetrantem verificanda, & quare? num. 2.*
3 *Gratia vitiatur in totum ex qualibet falsa expressione.*
4 *Executiuè non potest procedere A. C. nisi narrata in literis sint priùs verificata.*
5 *Falsus precator debet carere impetratis.*

DVBIVM.

An dominus Petrusantonius teneatur verificare narrata? & si sic, an eis non verificatis, potuit A.C. executiuè procedere?

58. DECISIO alioqui. XII.

REsolutum hoc in casu fuit d. Petrumantonium tenere † verificare narrata in eius
1 literis, prout notatur in c. 2. vbi post alios Rip. num. 29. de rescript. Dec. cons. 142. num. 6. Socin. cons. 164. num. 6. lib. 2. per rationem, quam
2 omnes amplectuntur in d. cap. 2. quia omnia † principum rescripta habent subintellectã clausulam in ventre, quatenus preces veritate nitantur. ad l. fin. in princip. C. de diuers. rescrip.

Non obstat, quòd sine tali expressione princeps concessisset: Nam (dato, quòd hoc neque apparet verificatum) expressio hæc non fuit visa Dominis leuis, cum expresserit se vendidisse cum pacto redimendi ad quadriennium hoc castrum pro scut. 3500. quod valet 8000. & vltra. Imò videbatur Dominis, quòd ob hanc allegatam læsionem princeps fuerit motus ad concedendum alium annum ad redimendum, ad Soc. d. cons. 164. n. 4. Et tandē dixerunt nos
3 esse in gratiosis, † in quibus falsa quælibet expressio vitiat in omnibus gratiã, prout sæpius Rotam iudicasse testatur. Thom. de Than. decis. 65. incip. Quidam obtinuerat. Puteo. decis. 350. incip. die 20. Octobris decis. 397. & 312. in fin. lib. 1. Accoramb. decis. 16. incip. in vna Ispalen. portionis. lib. 1. & post Felin. qui hanc communem dicit in c. ad audientiam. secundo. num. 22. vers. literæ. de rescrip. adnotauit idem Caputaq. tentum fuisse in vna Tullen. canonicatus, & præbend. coram Vestano die 11. Martij 1552. in eius adnotationib. ver. gratia est ipso iure nulla &c. Et hoc fuit apud Dominos indubitatum, cum hic neque appareat expressum fuisse sufficiens ad impetrandum gratiam. Et ideo sine difficultate conclusa per eos fuit secunda pars dubij, nempè illis non verificatis,
4 non † potuisse A.C. executiuè procedere, attēta partis oppositione facta in actis, per. c. super literis. cum ibi notat. de rescript. & l. si preci-
5 bus. C. si cont. ius, vel vtil. publ. Falsus † enim precator carere debet impetratis, iuribus iam relatis, cum alijs vulg.

Sulmonensis reseruationis fructuum. Mercurij. 14. Martij 1576.

EPITOME.

POssessio abbatiæ probata dicitur plenè per testes deponētes, prout in hac decisione.

SVMMAE.

1 *Testes vt probent possessionem abbatiæ quomodo debent deponere? & num. 3. & 4.*
2 *Affictuarius, seu conductor abbatiæ deponens de receptione fructuum, probat possessionem.*

DVBIVM.

An ex testibus pro parte Illustris. & Reuerendiss. Cardinalis S. Sixti examinatis, & respectiuè repetitis, validatur probatio Michaelisangeli Plancę.

59. DECISIO. alioqui. XIII.

DOmini reseruarunt responsionem dubij
propositi ad concursum faciendum cum
testibus M. Angeli, vt tunc collatis probatio-
nibus vtriusque partis, videatur, quæ probatio
præualeat? Interim tamen ex testibus Illustriss.
D. Cardin. S. Sixti dixerunt colligi quatuor se-
quentes conclusiones.

1 Prima quòd has abbatias possedit † primo
frater Peregrinus vsque ad obitum, deinde Iu-
lius Cantelmus, donec fuit creatus Dux. post-
modum Martius eius frater vsque ad eius obi
tum, tertio loco Cardinalis Acquauiua, cui
successit Illustris. D. Cardinalis S. Sixti. Primus
super tertio, quarto, & sexto artic. Secundus
ad 8. inter. ibi, quòd fuit interfectus quidam
minister regiæ audientiæ, quando vnus vo-
luit capere possessionem harum abbatiarum,
quæ aliter non fuit tunc capta tempore, quo te
stis istas abbatias conductas retinebat à Mar-
2 tio. & ad 9. quòd ipse testis † vti affictuarius
Martij cepit fructus anni 1561. ad 18. & super
primo, secundo, tertio, & sexto. Tertius ad 16.
vsque ad obitum Martij, & super quinto. Quar
tus ad 16. & sup. 6. ibi, quòd continuatè vnus
post alium possedit. Quintus ad 16. 17. 18. & in
3. & 6. Sextus super secundo, quarto, & sexto.
Septimus super 3. 4. 6. Octauus super tertio,
quarto, & 6. Nonus super tertio, & quarto. De-
cimus super tertio, & quarto. Vndecimus super
quarto, quinto, & sexto.

Secunda conclusio, quòd Martius, non ob-
stantibus turbationibus Plancæ, & Ferrantis
Cortesij, nomine Antonij Soti semper per-
mansit in possessione vsque ad eius obitum.

Quintus ad 12. iunctis ijs, quæ dicit super
articulis. Sextus ad 2. inter. 12. & 19. ibi, quòd
scit, quòd, quando obijt Martius possidebat, &
bene super 6. Septimus ad 8. & super tertio, &
quarto. ibi, quòd recuperauit per viam Rom.
Cur. fructus habitos à Ferrante nomine Anto
nij de Soto.

Aduertebant tamen, quòd iste testis nihil
deponit de recuperatione fructuū habitorum
à Plāca. Octauus ad 12. & super 6. Nonus ad 12
& in tertio, & quarto, qui deponit de molestijs
Soti, & quòd Martius possedit vsque ad obitū
super quinto secundùm aliquos Dominos, li-
cèt in summario dato dicatur super 8. & 11. Itē
quādo ea, quæ dicit ad 12. inter. & in 3. & quar
to. artic. quia ad 12. dicit, quòd vidit quendam
presbyterum calabrum, qui exegit fructus, &
dicebat, quòd faciebat nomine Ferrantis: & pò
3 stea super articulis dicit, † quòd semper Fer-
rantes possedit, & percepit fructus vsque ad
obitum.

Tertia conclusio. quòd non potuisset adesse
se alius possessor, quia testes vidissent. Primus
super 6. art. Secundus super eodem. Tertius
ibidem & 4. & decimus.
4 Quarta fama † dictarum possessionum pro-
batur per multos testes in locis sup. in prima
conclusione citatis. An ex his conclusionibus
excludatur possessio Plancæ, nō potest videri;
nisi visis testibus Plancæ in concursu, & viso;
an sua possessio sit compatibilis cum ista.

Tiburtina castri Viuarij. Veneris
16. Martij 1576.

EPITOME.

NArrata in gratia non fuisse per
impetrantem verificata, ex testi
bus infra relatis ostenditur.

SVMMAE.

1 *Testis deponens in genere, non probat. & num. 3.*
2 *Testis de auditu, discursu, & iudicio non probat.*
4 *Testis non deponens de communi æstimatione, sed de pecu
liari affectione, reijcitur.*
5 *Testis priùs deponens se non esse de facto informatum, &
postea dicens se informatum repellitur.*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus supplicatione, & depositionibus testiū, quo-
rum summarium in necessariis detur.

DVBIVM.

An ex eis constet d. Petrum Antonium verificasse
narrata?

60. DECISIO. Alioqui. XIV.

REsolutum fuit per Dominos non constare
esse verificata narrata per Ill. D. Petrum
Antonium; & testes non placuerunt nec in di-
ctis, nec in ratione. Item et ratione aliquarum
exceptionum, & Domini (particulariter te-
stes perpendendo) considerabant, quòd de-
1 ponunt in genere. † Nam primus ad 22. vti-
tur his verbis, ho fatto discorso con P. A. &
Metello, & altri del Viuaro, quòd potest red-
dere scutorum 250. in circa. Vnde cum reij-
2 ciebant, † tum quia est de auditu, tum quia
discursus, & iudicium testis, non depositio ve-
ra. Secundus ibidem eodem modo deponit, &

sic etiam nihil probat. Vnde isti testes ita in ge
3 nere † deponentes non sunt attendendi. Tertius ibidem ait, quòd, si ipse haberet pecunias,
4 daret 7. vel 8. scuta. Iste testis † non dicit de cōmuni æstimatione, & patet, quòd ex particulari affectione ipse deponit. Item ibi dicit, che non s'intēde de valor de castelli, imò ex redditibus particularibus, de quibus ipse deponit, apparet, quòd non potest ascendere ad hanc summam. Reijciebant etiam testes prædictos propter aliquas exceptiones, vt per informantes ex aduerso aduertitur: tum quia primo ali-
5 qui dicunt † non esse informatos, & postea deponunt, vt benè informati.

Et secundùm aliquos ex Dominis fructus ad summum videbantur ascēdere ad summam scutorum 215. etiam computatis aliquibus, quæ non solent computari, secundùm solitum computationum castrorum.

Et ad læsionem probandam requirebatur probari, quòd saltem fructus ascenderent ad scut. 240. sed (vt dixi) hæc probatio Dominis nullo modo placuit ex supra dictis.

Quæ causa cùm iterum fuisset per me proposita, die vndecima Maij præsentis anni, Domini permanserunt in decisis.

Legionen. Capellaniæ. Veneris, 23. Martij 1576.

EPITOME.

Onceptus, & natus postquā eius pater (deserta prouincia, vel loco originis) domiciliū aliò transtulit, non potest dici originarius, vel naturalis loci iam prius deserti à patre, sed patris domicilium sequitur.

SVMMAE.

1 *Naturalis, seu originarius loci quis non dicatur? & num. 3. ac 12.*
2 *Ciuis originarius si habitat extra prouinciam originis, vel extra ciuitatem, dicitur ab eo deserta prouincia vel ciuitas originis.*
4 *Originarius quis dicatur?*
5 *Ciues, siue naturales veri alicuius loci dici non possunt illi, qui non participant de oneribus, & muneribus illius loci, & quaere num. 6.*
7 *Originis propriæ domicilium nunquam amittitur.*
8 *Origini quamuis renunciari non possit, potest tamen amitti commodum, & effectus originis.*
9 *Originem licèt quis non possit acquirere, potest tamen commodum originis præscribere.*
10 *Incolatus attenditur, non origo, & ita seruatur in alma vrbe.*
11 *Domicilij ius, & forum an potentius sit, quàm originis?*
13 *Nepos retinet etiam originem aui ex communi.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito sine veri præiudicio, quòd beneficium, de quo agitur, est de iure patronatus, & situm in parochiali ecclesia oppidi de Mãsilla Legionē. diœcesis. 1
Et clausula fundationis dicti beneficij. 2
Et quòd licentiatus Iacobus de Naua sit naturalis diœcesis Legionensis, & incola dicti oppidi de Mãsilla. 3
Et quòd Bernardinus, & Antonius de Leon sine veri præiudicio fuerint naturales dicti oppidi de Mansilla, & quòd dictus Antonius de Leon pater Gasparis ætatis suæ annorum 20. se contulerit ad habitandum ad oppidum de Mucientes Palentin. diœcesis, & ibidem se vxorauerit, & ex se ipso, & sua vxore in dicto loco de Mucientes natus fuerit Gaspar, qui ibi habitabat, & habitat in parochiali eiusdem loci de Mucientes, & habet beneficium patrimoniale. 4
Et stante summario testium, & iurium, cuius copia detur. 5

DVBIVM.

An probetur, quòd Gaspar de Leon sit naturalis, & originarius, vel aduena oppidi de Mansilla Legionen. diœcesis ad effectum, de quo agitur.

61. DECISIO. alioqui. XV.

1 Esolutū fuit Gasparē non esse naturalē † ad finē obtinēdi beneficia in loco de Mãsilla ad effectum, de quo agitur. Et hoc cum præsupposito, quòd Antonius transtulerit domicilium ad locum de Mucientes cum omnibus bonis, ita quòd nec Antonius, nec Gaspar retinuerit bona in loco de Mansilla, transferendo se ad habitandum alibi, & placuit ad hoc Afflict. decis. 384. num. 5. & 6. cum seq. vsque
2 ad num. 11. Quia, si ciuis † originarius habitat extra prouinciam originis, vel extra ciuitatē, dicitur ab eo deserta prouincia, vel ciuitas originis. Bald. in Auctēn. sed omnino. 8. col. C. ne vxor pro marit. & plura ad hoc referuntur per Afflict. in loco præcitato.
3 Cum ergo Gaspar † sit conceptus, & natus, postquam Antonius pater, deserta prouincia, vel loco originis, domicilium aliò transtulit, Gaspar non potest dici originarius, vel naturalis loci iam prius deserti à patre, sed sequitur domicilium sui patris: cum maximè in eodem loco noui paterni domicilij & natus sit, & ibidem domicilium etiam ipse sibi cōstituerit. l. filios. ibi, si modo domicilijs non retineātur. C. de municip. & origin. lib. 10.

Adde-

Addebant etiam aliqui Domini notata per Nicol. de Neap. Bald. Ang. & Castren, in l. huiusmodi. §. legatum. de lega. 1. & Abb. in c. Rodulphus. de rescript. qui volunt, quòd non solùm
4 lùm requiritur, vt quis † sit natus in loco, sed etiam quòd parētes habeant ibi domicilium, vt possit dici originarius. refert Feln. in d. c. Rodulphus. sub num. 13. vers. addatis. Quæ opinio si esset vera, tanto magis esset contra Gasparem, qui nec in loco, de quo agitur, natus est, nec pater ibi habet domicilium.

Addebant, quòd cum Gaspar, & eius pater
5 non participent † de oneribus, & muneribus loci de Mansilla, non possunt dici verè ciues, seu
6 naturales dicti loci, quia † deficit in eo, quod est primum, & maximum ciuilitatis, vt per Bal. in l. si non speciali. C. de testam. Et licèt Socin.
7 cons. 35. num. 7. lib. 1. dicat, quòd nunquam † amittitur domicilium originis propriæ; tamen respondebatur per aliquos Dominos hoc posse euitari in casu nostro, in quo Gaspar propriam originem non habet in isto loco de Mansilla, cum, vt dixi, ibi non fuerit natus.

Addebatur etiam per aliquos; quòd licèt
8 origini † renunciari non possit; tamen benè videtur amitti posse commodum, & effectus ori-
9 ginis, sicut in simili quis non † potest acquirere originem, & tamen potest commodum originis præscribere. Boer. 260. num. 33. ad idem fuit allegatus. Alex. cons. 16. num. 3. lib. primo.
10 vbi non origo, sed incolatus † attenditur. & ita seruat curia Romana, licèt materia sit controuersa. ad idem Socin. iun. cons. 37. num. 9. &
11 10. lib. primo, ibi, quòd potētius † est ius, & fortius domicilij, quàm originis. idem Ias. in l. si arrogator. num. 48. de adopt. licèt alij velint magis attendi originem, quàm domicilium habitationis. Crot. in rub. sol. matrim. num. 37. Quoniam origo est immutabilis, quia mutationi originis lex resistit. l. filios. & l. originis. & vtrobique Io. de Plat. & l. assumptio. ff. ad munic. de quo per Felin. in d. c. Rodulphus. num. 13. & 14. ac per Alex. in d. l. huiusmodi. §. legatum. & per Boer. decis. 13. num. 3. & per alios in uarijs in locis. Et quia materia visa est difficilis, & latè controuersa, ideò super hoc capite nihil est firmatum; licèt multi inclinare viderentur potentiorem esse incolatum, quàm originem, de quo aliàs.

Nunc autem in primo capite supra in principio relato, Domini erant concordes Gaspa-
12 rem non † dici naturalem, stante desertione loci de Mansilla facta per Antonium patrem. An autem saltem respectu incolatus, & domicilij Bernardini aui Gasparis, in dicto loco de Mansilla, possit Gaspar dici naturalis: quia secūdùm
13 communem nepos † retinet etiam originem aui. Boer. d. decis. 13. num. 6. & 8. videatur particulariter, si pars petat.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Lunæ 29. Octobris 1576.

EPITOME.

Causæ materia apparente obscura, Rota mandare solet, vt videatur de bono iure.

SVMMAE.

1 *Ius bonum causæ gustare consueuit Rota, quando materia causæ est turbida, & obscura.*
2 *Actorum transportatio generalis coram alio iudice valet.*
3 *Et quid si sunt producta in parte, & partibus? num. 3.*
4 *Citatio partis requiritur in transportatione actorum, vt dicatur de actis limita prout num. 5.*
6 *Actorum productio an fieri debeat in parte, & partibus? & num. 7.*
8 *Dispensatio an sit iustificanda, quando concernit inhabilitatem auctoris, & num. 9.*
10 *Exceptio simulationis probanda non admittitur in obligatione camerali, si est probata, non item.*
11 *Dispensationem esse iustificatam ex longo tempore, nūquid sufficiat? & num. 12*
13 *Titulus bonus præsumitur ex triennio.*
14 *Restitutio in integrum regulariter non datur in possessorio.*
15 *Iniustitia notoria inducitur, si sententia ex actis non iustificatur.*
16 *Sententia diffinitiua iustificatur etiam ex post deductis.*

PRAESVPPOSITA.

Stante transportatione registri facti in causa Ispalen. canonicatus, ex officio Mutij Papyrij notarij R. P. D. Verالli in prima instantia, ad effectum Alexandri Manlij notarij R. P. D. Decani in secunda instantia, antequam R. P. D. Decanus sententiam proferret. 1 Et stāte fide Petri Fabri notarij, cuius copia dabitur. 2

DVBIVM.

An coram R. P. D. Verallo constiterit de illegitimitate Mudarræ? & posito, quòd non, an R. P. D. Decanus potuerit restituere Dominicum aduersus sententiam d. d. Veralli?

62. DECISIO. alioqui. XVI.

Materia huius dubij visa est satis obscura, & turbida, & ex qua plures orirentur difficultates. Igitur Domini dixerunt consulendū esse breuiori, & expeditiori viæ, & prout moris est in hoc sacro tribunali in similibus causis, quòd

1 quòd videatur † de bono iure. Pro quo videndo dixerunt duo esse discutienda, & Dominis ipsis dictantibus scripsi hoc infra scriptum dubium, nempè, An dispensatio debuerit iustificari, & si sic, an saltem hodie sit iustificata? Quia tamen aliqui Domini aliqua considerarunt, & deduxerunt, volui ea etiam hic adnotare; non quia fuerit resoluta (quia immò alij Domini de aliquibus infra dicendis dubitare videbantur) sed propter grauitatem, & doctrinam eorum, qui hæc dixerunt. Ea autẽ sunt, quæ sequũtur.

Dicebant, quòd proposita difficultas duas habet partes. Prima, an coram R.P.D. Verallo constiterit de incapacitate Mudarræ. Secunda dato quòd non, an Dominicus de Cornoca potuerit restitui aduersus dictam sententiam.

Quoad primam videbatur prædictis Dominis (cum præsupposito quòd illa acta, in quibus continebatur hæc dispensatio, fuerint trãsportata coram d. Verallo) quòd constiterit de illegitimitate, & incapacitate allegata. Nam
2 valet ista generalis productio, † vt post Specul. in tit. de instrum. edit. §. videndum. nu. 6. not. Io. And. ibi, quòd de facto ista productio tolè
3 ratur, licèt quoad protestationẽ † in parte, & partibus habeat difficultatem, vt ibi per eum. Ant. de But. in c. imputari. nu. 2. de fid. instrument. Imol. in c. G. perpetuus. num. 5. de fid. instrum.

Opponitur autem prædictæ transportatio-
4 ni, quòd, ex quo in ea non fuit citata † pars, cõtenta in ea non dicuntur de actis. Aegid. dec. 27. Cassad. dec. prima. in fin. de except.
5 Sed respondebatur, † quòd, cum in actis perseuerauerint, & pars postea fuit in iudicio, & citata, sufficit, quia dicuntur producta, sed non præiudicant parti, nisi quando sciuit. Vnde, quando perseuerãt in actis, parte præsente, vel citata, hoc videtur sufficere. Bald. in l. si quando. in fin. num. 14. C. de test. Ias. in l. properandum. §. sin autem reus. num. 5. vers. tertio limita. C. de iudic. Felin. in c. 2. sub num. 31. & fin. de test. vers. & ista limitatio procederet.

Secundo opponitur, quòd, quãdo etiam es-
6 sent producta, cum non † sit protestatum productionem factam esse in parte, & partibus, omnia censentur approbata, ex Aym. de antiq. temp. part. 1. num. 118. 119. & alijs alleg.
7 Sed dicebant, quòd hoc limitatur † in enunciatis, & narratis, benè Bald. in c. cum venerabilis. num. 17. de except. & ibi Felin. num. 23. & Paris. qui de communi testatur. num. 58.
8 Tertio opponitur, quòd dicta dispensatio † non erat iustificanda, quia hoc concernit inhabilitatem auctoris ex allegatis, sed, vt aliàs etiã
9 dicebatur, † quæ allegantur, procedunt, vbi ista inhabilitas detecta non est; sed detecta inhabilitate, secus est, maximè in hoc iudicio retinendæ, vt dixi. Et hæc omnia ex aduerso allegata procedunt benè, si de inhabilitate non constaret. & ita intelligit Put. decis. 138. die 18. Ianuarij. lib. primo. in final. verbis. Et comprobatur ex simili de exceptione simulationis in obli
10 gatione in forma cameræ, quę † probanda non admittitur, sed ita admittitur, si iam est probata. Gallef. de oblig. in form. cam. in quæst. ad 4. part. in 2. quæstione. & hoc videtur extra du
11 bium. Insuper dicitur, quòd dispensatio † est iustificata ex longo tempore &c. Sed hoc esset videndum particulariter. Item an coram d. Verallo de hoc constiterit, vel nec?

Quòd dicitur de spacio temporis, ex decis.
12 allegata per informantes, procedit, † quando probatur, quòd possedit beneficia. Nam, si ex
13 triennio † secundùm Lap. præsumitur bonus titulus, qui non potest esse absque valida dispensatione, præsumendum etiam est, quòd fuerit dispensatio valida. Sed posito quòd non constiterit R. P. D. Verallo de illegitimitate prædicta, tunc intrat secunda pars dubij, an aduersus dictam sententiam d. Veralli potuerit Dominicus restitui? In quo licèt regula sit, quòd
14 restitutio † in integrum non detur in possessorio; tamen dicebatur, quòd intrabit fortè notoria iniustitia, quia tunc prædicta sententia videtur notoriè iniusta, ex quo iudex pronunciauit pro nullitate pensionis. De qua tamen nul-
15 litate in actis non constabat, & sufficit † ad inducendam notoriam iniustitiam, quòd sententia ex actis nõ iustificetur. Alex. cons. 104. col. 1. lib. 4. Paris. cons. 54. num. 2. lib. 4.

Sed dubitatur postmodùm quoad secũdam sententiam, quomodo potuerit reuocari prædicta sententia prima d. Veralli, si ex post con
16 stabat de iustitia illius. Quia diffinitiua † iustificatur etiam ex post deductis, vt deducitur per informantes. Clem. appellanti. de appell. Igitur reddebatur etiam dubia iustitia secundæ sententiæ in iudicio restitut. in integrum.

Ad tollendas ergo has, & alias difficultates omnes Domini erant concordes, quòd, vt dixi, ageretur de bono iure.

Et, cum pars Didaci non contentaretur de secunda parte dubij per Dominos, vt supra dictati, proposui in alia positione memorialia partium de hoc loco causæ. Et Domini die 5. Nouembris 1576. vnanimes perstiterunt in decisis, vt omnino vtraque pars dubij adnotati quã

primùm

primùm disputaretur, vt veritas, & iustitia huius causæ per tot annos pendentis, & tam intricatæ, Deo dante, elucesceret.

Legionen. Capellaniæ de Mansilla. die. 29. Octobris. 1576.

EPITOME.

ORiginarius vnius loci quis per testes probatur modo infrascripto; & pariter quòd natus fuerit, viuente auo.

S V M M A E.

1 *Habitare quis præsumit in ea ciuitate in qua, et ex qua est.*
2 *Vicinus in Hispanijs idem importat, quod originarius.*
3 *Appellãs se de Perusio, præsumitur Perusinus originarius.*
4 *Incola, dictio, idem est, quod originarius.*
5 *Natum quem esse viuente auo, quomodo per testes probetur?*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus dictis testium, quorum breue summarium detur.

DVBIVM.

An probetur, quòd Bernardinus sit originarius oppidi de Mansilla, & quòd Gaspar sit natus, viuente dicto Bernardino ad effectum, de quo agitur?

63. DECISIO. alioqui. XVII.

DOmini erant in vtraque parte dubij pro Gaspare. Et quoad primum caput, dicebant probari, quòd Bernardinus sit originarius oppidi de Mansilla. Testes enim probant Bernardinum diu habitasse in dicto loco de Mansilla, & quòd ibi exercuit officium, præsertim secundus, tertius, & quartus. maximè quia secundus, & vltimus deponunt etiam de patre d. Bernardini, quòd ibi habitauit, & fuit ibi scriba. Vnde videtur intrãte præsumptio iuris,
1 quòd quis † præsumatur habitare in ea ciuitate, in qua habitat, & ex qua est. quod fuit originale dictum Dyn. vt per Bart. in l. is potest. numero 17. ff. de acquir. hæred. Corn. cons. 46. num. 16. lib. 2. Et quamuis Alciat. reg. 2. præsumpt. 15. videatur dubitare de hoc; tamen opinionem Bart. videtur sequi simpliciter Ias. in §. rursus. sub num. 5. de actio. qui dicit hanc fuisse opinionem Dyni. sequitur etiam Balb. in tract. de præscript. in prima part. quartæ part. in 3. q. num. 4. vbi allegat d. Corn. sequitur etiã Guid. Pap. de præsumpt. num. 81.

Et secundùm aliquos Dominos consideratio Alciati non videtur obstare, quia, si præsumitur quis præsens in ciuitate, vnde est, ergo præsumitur etiam ex ciuitate, in qua reperitur. Tanto magis, quia testes appellant vicinum,
2 quæ dictio † in illis partibus idem importat, quod originarius, vt R. P. Domini mei Hispani, & qui in Hyspanijs diu extiterunt, testati sunt. Quo fit, vt præsumatur originarius. Quia
3 videmus similiter, quòd, si quis se vocat † de Perusio, præsumatur Perusinus originarius, vt per Rimin. cons. 427. num. 64. lib. 3. & quòd
4 illa dictio, † incola, intelligatur de originarijs, & ciuibus, etiam apparet, quia omnes testes, etiam qui sunt de illo loco, appellantur incolæ, & tertius dicit in fine, quòd pro filio Bernardini is fuit communiter reputatus inter incolas. Quod debet exponi, idest, ciues, & originarios illius loci, nec enim alius sensus conuenit secundùm Dominos.

Quoad secundum caput, licèt res non ita clarè videretur; tamen pro maiori parte ex pluri-
5 bus simul iunctis fuit tentum probari, † quòd Gaspar fuerit natus, viuente Bernardino auo, & aliqui Domini dicebant facilè conijci posse ex eius aspectu, iunctis dictis aliquorum testiũ, Nam tertius testis ait Bernardinum obijsse iã sunt 10. vel 12. anni. Quod si est verum, nõ est dubium Gasparem fuisse natum eo viuo, qui ex facie non solùm 12. sed longè vltra 25. excedit. Addendo quartum testem Petrum Fernandez, qui examinatus de anno 1571. dicit, quòd ipse testis est ætatis 38. annorũ, & quòd cognouit Bernardinum per spacium 10. annorum ante eius obitum, & iste testis non potest excedere Gasparem in 10. annis ex eius aspectu. Quæ multùm videbantur confirmari ex literis ordinis presbyteratus ipsius Gasparis, sub data de anno 1563. quo tempore debebat habere saltem 25. annos, & hodie ex eadẽ supputatione haberet 38. annos. Vnde maximè verisimile videbatur Dominis, quòd sine dubio Gaspar fuerit natus ante obitũ Bernardini per multos annos.

Valentina, seu Panormitana illegitimitatis. Lunæ 12. Nouembris 1576.

EPITOME.

LEgitimitas propria, & ascendentiũ probatur modo infra notato.

S V M-

SVMMAE.

1 *Probata quo pacto dicatur legitimitas propria, & ascendentium?*

2 *Legitimitas fratris, & filij verificatur per testamentum, in quo testator eos fratrem, & filium appellauit. & n. 3. 4. 5. & 6.*

7 *Matrimonium quomodo probetur?*

8 *Testes de fama deponentes, quòd vsque ad auum, & proauum inclusiuè quis descendit ex linea legitima, probant.*

9 *Probatio leuior sufficit ad effectum legitimitatis, & successionis.*

10 *Tractatum non sufficere, vbi non probatur matrimonium, quomodo procedat?*

11 *Legitimos aliquos potuisse nominari, quia sunt legitimati, non bene procedit.*

PRAESVPPOSITA.

Stante commissione pro parte Illustris. d. Comitis Laurentij, & litis consortum impetrata. 1.
Et iuribus pro parte Illustris. Don Ximenij Perez de Calataynt. 2
Et testibus pro parte eiusdem examinatis, quorum omnium summarium detur. 3

DVBIVM.

An Don Ximenius Perez probauerit sibi incumbẽtia ad effectum, & in casu, de quo agitur?

64. DECISIO. alioqui. XVIII.

Domini concorditer dixerunt Don Petrũ Sanchez, aliàs Don Ximenium Perez iustificasse intentionem suam in casu, de quo agi
1 tur, scilicet vt satis dicatur constare † de legitimitate eius, & omnium suorum ascendentiũ vsque ad Don Petrum Sanchez primum testatorem, & (vt ipsi vocant) vinculatorem.

Et incipiendo ab antiquioribus, legitimi-
2 tas † Ximenij primi fratris Don Petri testatoris, item Ludouici etiam primi huius nominis verificatur ex testamento Don Petri, qui exspressè vocat Ximenium eius fratrem, & Ludouicum eius filium, & etiam ex testamento Ximenij primi condito 8. Iunij 1442.

3 Ximenij secundi legitimitas † probatur bene per testamentum prædicti Ludouici patris sui, in quo de anno 1564. instituit eundem Ximenium Perez, nominando eum filium legiti-
4 mum, & naturalem. Verificatur insuper † iunge do publicationem testamenti ipsius Ximenij secundi, vbi dicitur, quòd fuit publicatum in præsentia dominæ Castellanæ de Calataynt matris dicti Ximenij, & Ludouicus in suo testamento nominat Castellanam suam vxorem, & iubet sibi restitui dotem, &c.

Ludouici huius nominis secundi legitimi-
5 tas † etiam benè verificatur ex testamento condito de anno 1476. à d. Ximenio secũdo ex acceptatione tutelæ. Nam, cum is in testamento nominet Violantẽ suam vxorem, & eam relinquat tutricẽ Ludouico: ea insuper ipsa, cum acceptat tutelam, vocat illum filium ipsius Ximenij, & suum, ergo, &c. & de illegitimis facit particularem mentionem.

Ximenij tertij legitimitas satis vr verificari ex testamẽto Ludouici secũdi cõdito de anno 1335. in quo vocat ipsum nobilem, & dicit habuisse vxorẽ, & facit mentionẽ de illegitimis.

6 Ludouici tertij legitimitatem † probant primus testis ad 8. de fama, secundus ad 11. pro-
7 bat matrimoniũ † de visu, quòd tenebãtur ab omnibus vir, & vxor, iuncto etiam 11. & 13. & ad 16. tertius ad 11. & super 2. & 3. quartus ad 12. de famã, & ad 16. de scientia, sextus ad 11.

Ximenij quarti legitimitatẽ probat deniq. primus testis ad 9. de visu, secũdus ad 13. de visu, tertius ad 13. & sup. 2. 5. & 6. quartus ad 13. & sup. art. quintus ad 13. de fama, sextus ad 13.

Si aliqua difficultas posset remanere, esset in
8 Ximenio tertio. Sed, cum testes ex fama † deponant, quòd vsque ad auum, & proauum inclusiuè descendit ex linea legitima, vt deponũt tertius, quintus, & sextus super primo, res ca-
9 ret omni difficultate. Ad effectum † enim legitimitatis; & successionis sufficit leuior probatio, Gemin. cons. 27. à Rota sæpius canonizato. Concurrit enim, quòd ille fuit institutus, quòd vocatur nobilis, & fuit sepultus in capella S. Mariæ de Gratia, vt dicit sextus testis ad 9. se vidisse. In qua capella sunt sepulturæ prędictorum maiorum suorum, vt in testamentis Ludouici primi, & Ximenij secundi, quòd pater habuit vxorem. Quæ omnes coniecturæ vrgent pro eius legitimitate, adsunt testes examinati super aditione, adest sentẽtia, adsũt postea ij testes examinati in hac causa, vt supra.

Quæ dicuntur ex aduerso, quòd non fit purificata conditio testamenti, non pertinet ad nostram cognitionem, sed habet suos iudices.

10 Nec obstat, quòd non sufficiat † tractatus, &c. vbi non probatur matrimonium, quia non procedunt deducta, vbi tot concurrunt. aliqui etiam testes probant de visu, qui interuenerũt matrimonijs.

Oppositio, quòd potuerunt nominari legiti-
11 mi, quia † essent legitimitati, non placuit, prædictis omnibus concurrentibus, & pluribus ex Dominis visa est nimia subtilitas.

Placuerunt etiam pro confirmatione prædictorum

ctorum multa ex his, quæ sunt deducta per informantes don Petri, Et supradicta probatio sufficiens visa est, & proportionata, & verisimilis ad hunc effectum, ex Gemin. in loco præcitato cum concordantijs.

Romana domus de Rosis. Lunæ. 19. Nouembris 1576.

EPITOME.

POssessor bonæ fidei ex infrascriptis probatur.

SVMMAE.

1 *Possessor quilibet præsumitur in bona fide, nisi probetur in mala.*
2 *Instrumentum antiquissimum aliquibus in locis corrosum, interdum fuit habitum pro legali.*
3 *Fides bona ex coniecturis facilè præsumi solet, præsertim ad euitandam malam fidem, quæ sonat in delictum.*
4 *Possessio præsumitur secuta ex titulo præambulo.*
5 *Possessio potius præsumitur ex titulo legali, et bono ad excludendum malam fidem, quàm ex inhabili, & malo.*
6 *Possessio licèt sit apud mulierem ex titulo hypothecæ, si tamen postea superueniat titulus legati, vel institutionis hæredis, dicta mulier potuit sibi mutare causam possessionis sine alia declaratione.*
7 *Legato pignore, si legatarius acceptat legatum, amplius non possidet iure pignoris, sed iure dominij.*
8 *Legans rem hypothecatam, legare videtur dominium, & proprietatem, quam habet.*
9 *Possessio quæ dicatur iure familiaritatis?*

DVBIVM.

An ex hinc inde deductis constet de bona, vel mala fide Faustinę in casu, de quo agitur?

65. DECISIO. alioqui. XIX.

FVit resolutum non constare de mala, sed magis de bona fide Faustinæ in casu proposito.

1 Primo ex regula, quòd quilibet † possessor
præsumitur in bona fide, nisi probetur in mala l. pen. & ibi glos. C. de præscript. long. tem.
Secundo ex instrumento antiquissimo venditionis factę Peregrino de Cardellinis domino dimidiæ domus, de qua agitur, de alia dimi-
2 dia de anno 1470. Quod instrumentum † licèt
aliquibus in locis sit corrosum; tamen Domini habuerunt pro satis legali, quòd sufficienter sit adminiculatum, tum ex decisione iam facta die 7. Februarij 1570. coram bo. me. Finetto, tum etiam quia secundùm Dominos isti defectus verborum, quæ legi non possunt, non sunt tales, vt ex alijs verbis instrumenti, item ex probabili, & penè necessaria ratione recti sermonis suppleri, & declarari nequeant. Ex quo instrumento dicebant Domini inferri ad bonum ius auctorum Faustinę, nēpè dicti Peregrini de Cardellinis eius aui, vt benè deducitur per informantes. Quod instrumentum placuit Dominis saltem ad effectum inducēdi bo-
3 nam fidē, quæ † ex coniecturis facilè præsumi
solet, & ad euitandam malam fidem, quæ sonat in delictum, contra l. meritò. ff. pro socio. &c. Stante enim huiusmodi titulo pręcedente, prę-
4 sumitur † Faustinę, & auctorum possessio ex il-
la causa pręambula pręcessisse. l. 2. C. de acq. poss. Alciat. reg. 2. pręsumpt. 24.
Tertio ad corroborationem pędictorum placebat Dominis testamentum Franciscę matris Faustinę, in quo ipsa Francisca legat hanc ipsam domum, quam vocat propriam ipsius testatricis, eidem Faustinę. Item eandem Faustinam vnà cum Camilla sorore hęredem vniuersalem instituit, & sic duo tituli resultant Faustinę, scilicet legatum, & institutio hęredis, qui ambo excludunt malam fidem. Ad exclu-
5 dendam † igitur eandem malam fidem, & inde-
bitam perceptionem fructuum pręsumenda magis est possessio Faustinæ ex titulo legali, & bono ad id, quàm inhabili, & malo, per vulg.
Ex aduerso, quòd Faustina fuerit in mala fide, allegatur, quòd præcedebat instrumentum obligationis dotis, in quo hæc domus erat Faustinæ hypothecata pro sua dote. Probata ergo per testes possessione Faustinæ, ea videtur pręsumenda ex titulo præcedenti, scilicet ex hypotheca. Hoc motiuum Dominis non placuit, quia huic possessioni magis videntur applicari prædictæ præsumptiones. Quia etiam dato,
6 quòd motiuum esset verum, superueniente †
postea titulo legati, &, institutionis hæredis, ipsa potuit sibi mutare causam possessionis, nec requiritur alia declaratio. Cresc. decis. 168. incip. possessor. Tan. decis. 52. Achil. decis. 7. de
7 poss. quia cum sibi legatur † pignus, & ipsa ac-
ceptat legatum, amplius non possidet iure pignoris, sed iure dominij, quia Francisca Faustinæ titulo legati, non hypothecæ domum reli-
8 quit. legans enim rem hypothecatam, † do-
minium, & proprietatem, quam habet, legare videtur, vt declarat Pau. de Cast. in l. si res obligata. col. fin. sub num. 8. vers. item adhuc oppono. ff. de legat. 1.
Acceptatio autem legati colligi facilè videbatur ex possessione semper continuata, &

ex dictis præsumptionibus.

Contrarietates, quæ deducuntur ex articulis, visæ sunt nullius considerationis. Stante ergo prædicta serie, & obseruantia facti, pleniùs per informantes Faustinæ relata, dicebant Domini satis constare de bona fide ipsius Faustinæ habentis ius, & titulum à suis auctoribus.

Quod confirmari videtur ex confessionibus ipsius Pauli asserentis in locis per eosdem informantes pro Faustina allegatis, Raynaldum nullũ ius habere in dicta domo, sed quòd erat propria Franciscæ. Quod apertè confirmatur ex dicto testamento Franciscæ, in quo dicitur domum esse propriam ipsius testatricis, & in quo vt domina legat.

Et secundùm prædicta placebat etiam pos-
9 sessionem † Pauli fuisse iure familiaritatis, stãte origine, & obseruantia prædicta. Quæ, non obstantibus ex aduerso deductis, placuerunt Dominis saltem ad hũc effectum præsumptionis bonæ, vel malæ fidei in casu, de quo agitur.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Lunæ. 19. Nouembris 1576.

EPITOME.

Narrata præsertim in supplicatione dispensationis, & circa ætatẽ sunt verificanda, &, prout hic dicuntur, verificata.

SVMMAE.

1 *Narrata etiam in dispensatione sunt verificanda. & nu. 3. idem in narratiua ætatis. num. 2.*
4 *Aetas narrata si non verificatur, gratia est nulla.*
5 *Narrata non sunt verificanda in possessorio. limita prout num. 6.*
7 *Habilitates auctoris an sint probandæ? & num. 8.*
9 *Auctoris inhabilitas, de qua constat ex eius confessione, nocet singularibus successoribus.*
10 *Dispẽsatio, vel legitimatio ex quibus dicatur iustificata?*
11 *Probatio de nouo quæ non dicatur, sed potiùs primæ probationis conualidatio?*

DVBIVM.

An coram R.P.D. Verallo dispensatio Mudarrę debuerit iustificari, & dato quòd sic, an hodiè possit dici iustificata?

66. DECISIO. Alioqui. XX.

Quoad primam partem dubij conclusum est debuisse iustificari dispensationem
1 Mudarræ. Quia trita est regula, quòd narrata † sunt verificanda, ad not. in c. 1. de lit. contest. in 6. Oldrad. cons. 256. num. 2. Roma. cons. 33. num. 2. Dec. cons. 154. num. 1. & in cap. porrecta. sub num. 3. vers. & ille qui obtinuit. de confir. vtil. vel inutil. Paris. cons. 68. num. 223. lib.
2 1. vbi præsertim † de narratis in dispensatione.
3 & maximè cum simus in narratiua † ętatis, quę est in facto proprio. Fab. decis. 17. Mohed. deci. 336. & conferunt notata per Imol. in c. cum nobis. nu. 5. in fin. vers. nota quòd. de electio. & Rot. decis. 2. de exceptio. in antiquis. quòd
4 narrata ætas † si non verificetur, gratia sit nulla, est decis. Caputaq. 114. lib. 2.
5 Ex aduerso opponit, quòd imò nõ † sunt verificanda in possessorio, in quo nos sumus. Put. dec. 8. de probat. & decis. 245. in fin. lib. 1. Nã in illo sufficit etiam mandatum de dispẽsando, per alleg. Sed negatur causam, de qua agitur, fuisse in possessorio, imò coram Reuerendissimo Caputaquen. pendebat causa in petitorio, ergo & sententia dicitur lata in petitorio. Et de restitutione aduersus hanc hodie agitur, vt benè deducitur per informãtes Didaci. Secũ-
6 do respondebatur, quòd prædicta † non procedunt, vbi iam constat de inhabilitate. Mohed. decis. 158. prout hic cõstat ex confessione Mudarræ.

Secundò opponitur contra prędictam regu-
7 lam, quòd habilitates † auctoris, aut non sunt iustificandæ, vel sufficit qualis qualis iustificatio. Cassad. decis. 3. num. 3. & 4. decis. 4. num. 5. de caus. poss. & proprietat. & 8. super reg. cum alijs allegatis.

Pro responsione dicebatur, quòd hoc pro-
8 cederet, vbi nõ † constaret de inhabilitate au-
9 ctoris, sed hic constat ex confessione † ipsius Mudarræ auctoris, quæ nocet singularibus successoribus, cũ emanauerit ante cessionẽ. Bart. in l. facta. §. si heros. ff. ad Trebell. Aymo cons. 29. num. 1.

Quoad secundam partem dubij, fuit resolu-
10 tum fuisse, & esse sufficiẽter iustificatam † prędictam dispensationem, vel legitimationem ex omnibus deductis pro Dominico simul iũctis, nẽpe quòd simus in habilitatibus, & clericatu auctoris. Pro quo adest eius admodum diuturna possessio, & reputatio clericatus, productio ipsius dispensationis, inscriptio tumuli, iungẽdo etiam secundum, & tertium testes nouiter examinatos, qui licèt non sint in actis ad huc; tamen hodie poni possunt, & tandem deducẽdo prædicta, & addendo omnia alia, prout latiùs per informantes Dominici. Quæ licèt singula-

gulatim,& de per se singula paterentur difficultates; tamen prænarrata series, & obseruantia, & prædicta omnia simul iuncta videbantur maximam veritatis præsumptionem, & penè necessariam continere,& ideo visa sunt Dominis sufficientia in casu proposito.

Nec obstat, quòd ista videatur iustificatio ex nouiter deductis. Quia respondebant Do-
11 mini, quòd hæc non est † dicenda totalis iustificatio de nouo, sed magis primæ probationis conualidatio, exemplo eius, quod dicunt Bal. in.c.primo.de fid.instrum. & Deci. in auctén. si quis in aliquo, num. 3. C. de eden.

Duo tamen circumscribebant Domini. Alterum, an sententia R.P.D. Decani sit lata extra tempus quadriennij, & eo iam lapso: quo casu dubitabant de validitate sententiæ. Alterum, an eodem tempore Dominicus esset vxoratus. de quibus erit maturiùs inspiciendum.

Sulmonen. fructuum. Mercurij. 27. Nouembris 1577.

EPITOME.

Possesio modo infrascripto per testes probatur,

SVMMAE.

1 *Testis dicens consignasse aliquid de mandato talis, non probat, si non apparet mandatum.*
2 *Testis potest meliùs vno tempore, quàm alio recordari.*
3 *Testis dicens vidisse aliquem percipere fructus abbatiæ, probat illius possessionem.*
4 *Testes in dubio præsumuntur contestes, & vnus recipit declarationem ab alio, fallit, prout num. 5.*
6 *Tempus quando est de substantia probationis, tunc præcisè est probandum.*
7 *Testes non dicentes perceptionem fructuum factam esse ab alio sciente, & patiente possessore beneficij, ei non præiudicat.*
8 *Possessio clandestina, & turbatiua quæ dicatur?*
9 *Possessionem non acquirit percipiens modicam partem fructuum, alio tamen possidente.*
10 *Rota facilè recedit à prima resolutione facta, vno tantùm informante, si constat de meliori iure; & eo magis, quando animaduertit informantem subdolè egisse.*

DVBIVM.

An ex testibus pro parte Illustris. & Reuerendis. d. Cardinalis S. Xisti examinatis, & respectiuè repetitis, elidatur probatio Michaelisangeli Plancæ?

67. DECISIO. alioqui. XXI.

Resolutum est per testes Illustris. D. Cardinalis elidi probationem Michaelisangeli. Et mouebantur Domini considerando dicta testium vtriusq; partis, quid in effectu probetur ex eis, & quid resultet ex hoc concursu?

Et in primis circa testes Plancæ infrascripta aduertebantur,

Primus dicit, quòd de anno 1561. plus, vel minus (quia non benè recordatur) fuit in istis abbatijs. & ad 18. dicit, quòd dedit Plancę medietatem fructuum, videlicet 80. salmas grani in circa, de mandato Ferrantis. & super 2. articulo dicit, quòd Michaelãgelus nõ fecit quietantiã. Iste testis videtur percutere ambas abbatias, vt ex eius lectura apparet, vnde opponebatur, vt in alia etiam positione fuerat oppo-
1 situm, quòd non † constat de mandato Plancæ in Cortesium, nec de mandato Sotij in eundem Cortesium.

Opponebatur etiam, quòd iste testis repetitus dicit, quòd fuit del 1563. de mense Iunij, vel Iulij incipien. ab anno 1563. Quod videtur contra præteritum primum dictum sup. nempe quòd fuit de anno 1561. Sed benignè cum teste agendo, respondebatur, quòd ratio diuersitatis est. quia nunc meliùs recordatur, & ad-
2 mittitur hoc † in teste, quia potest vno tempore recordari, de alio non. Grammat. cons. crim. 23. num. 8. Nec circa tempus est magna diuersitas, quia prius dixerat, quòd fuerat de anno 1561. manco finito, & non si ricorda bene &c.

Secundus testis vidit Michaelemangelum percipere fructus, nec deponit de quantitate, neque bene apparet, si loquatur de ambabus abbatijs, de tempore de anno 1563. vel 64. & hic potest esse contestis cum supra d. primo teste. & idem super 2. & in fine deponit, quòd publicè audiuit à pluribus personis.

Tertius vidit, quòd Planca suo, & dicti soti nomine (vt ipse dicebat) percipiebat fructus S. Mariæ in Bruschiano de anno 1566. Sed de hoc tempore præcedẽtes testes non deponũt. Item deponit de vna abbatia tantùm, & non deponit de certa quantitate fructuum.

Quartus testis vidit percipere fructus ecclesiæ S. Mariæ de Bruschiano, iuxta 17. & 20. & iuxta 21. quantitatem ignorat, vbi dicit, che M. Angelo faceua del abbate, & commandaua alli preti. & in fine d. inter. 21. subiũgit, che questo ha posseduto, & pigliato li frutti di dette abbatie, quoad tẽpus, de d. an. 1563. vel 64.

3 Quintus testis super 17. & super 2. probat † possessionem ambarum abbatiarum, quia vidit percipere fructus S. Mariæ de Bruschiano, & de alia deponit de fama, de tempore del 1563. vel 64.

Sextus non refertur, quia est primus repetitus.

Septimus testis in effectu vr deponere de auditu à primo teste suo patrono; quia licet ad 17. videatur deponere de visu; tamē ad 21. dixit, quòd vidit exigere non ipsum, sed Io. Petrum

Octauus non facit ad propositum, quia deponit de possessione abbatiæ, non autem ratione pēsionis, de qua agitur, & de qua nullum verbum.

Probatio Plancę igitur videtur satis debilis, quia quæstio præsens est de possessione medietatis fructuum vigore reseruationis, de qua tamen deponit primus testis. Et licet secundus, quartus, quintus, & septimus deponant de visu, & loquantur de eodem tempore, tamen nō

4 exprimunt quantitatem. Et licet testes † in dubio præsumantur contestes, & vnus ab alio declarationem soleat recipere, vt per Bart. cons. 45. col. 2. in fin. Socin. Iun. cons. 69. numer. 16.

5 lib. 1. tamen in casu proposito, quia quantitas † est de substantia propositionis, hæc præsumptio

6 non sufficit, vt dicitur de tempore. † Bald. in l. data opera. num. 42. C. qui accus. non poss. l. eū actum. C. de nego. gest. l. matrem tuam. C. de probat.

Præterea prędicti testes non benè probant,

7 quòd hæc perceptio † fuerit facta sciēte, & patiente possessore beneficij. Vnde non releuat, vt sæpe est resolutum per Dominos. Nā, quòd solus possideret Planca, ij testes non probant concludenter.

Cum autem probetur per testes Illustris. primi Cardinalis possessio Martij de anno 1561. continuata vsque ad eius obitū, apparet, quòd de anno 63. & 64. ipse Martius possidebat. Vnde ista possessio Plancæ probata de dictis an-

8 nis, redditur † clandestina, & turbatiua. quia testes Plancæ non probant scientiam, & patientiam dicti Martij, imò contrarium videtur probari ex testibus Illustriss. D. Cardinalis. Dicunt enim infrascripta, nempe secundus super secūdo de anno 1561. quartus super sexto, che l'vno dopò l'altro continuamente hanno posseduto. Quintus ad 12. quòd Ferrantes vi iterum exegit à colonis. Sextus testis idem de violentia, & sup. 7. vidit, quòd semper Martius à tempore resignationis possedit vsque ad obitum, qui fuit de anno 1569. ergo de anno 63. & 64. erat plena possessio. Et bene super 6. vbi dicit, quòd licet Martius fuerit molestatus à Soto, & vi fuerint ablati aliqui fructus: ipse sēper permāsit in possessione. Idem dicit octauus super sexto, & decimus super 8. septimus etiam bene su per tertio, & quarto, ibi, quòd Martius per viā Romę fructus recuperauit. Octauus super 3. & 4. qui videtur deponere à tempore resignationis Iulij Cæsaris vsque ab obitum Martij. Nonus vsque ad eius obitum. Decimus super 3. & 4. quòd Martius possedit p 10. annos in circa, & sic, si obijt de anno 1569. necessariò includit 63. & 64. Vndecimus benè concludit, quòd ab hora, qua fuit creatus Dux Iuliuscæsar, Martius semper possedit vsque ad eius obitum.

Cum itaque constet de possessione Martij continuata, si qui fuerunt fructus percepti à Planca, & Soto, id fuit vi, & non sciente, & pa-

9 tiente ipso: & alio possidente, † modica perceptio fructuū non constituit in possessione. Ac gid. decis. 379.

Fuit igitur resolutum probationem Plancæ ex prædictis apparere multùm debilem, & facilè esse elisā ex contrarijs probationibus, & es

10 se receden. ab alia resolutione † in hac eadem causa, aliàs 25. Octobris 1574. facta ad fauorē Plancæ, eo tantùm tunc informante: tum quia non aderāt tunc prædicti testes d. Cardin. tum maximè, quia tunc dictum primi, & sic vnius, & eiusdem testis, qui fuit repetitus, fuit reputatum tanquam duorum testium conformium, & fuit principale fundamentum illius decisionis verè supplantatum. Fuerunt enim tunc dati testes in summario, non expresso proprio cuiuslibet nomine, sed sub numeris tantùm primi, secundi & c. & primus, cuius duo dicta extabāt, nempe primus, item secundus in eius repetitione fuit habitus pro duobus, nempe pro primo, & sexto testibus: & sub numero primi primum eius dictū referebatur, deinde sub num. sexti tanquam noui testis referebantur eius dicta repetita, & eius secundū dictum: quod nō sine multa fraudis suspicione Domini factum esse arbitrati sunt. Et ideò tum ob hoc, tū propter concursum prædictum (vt dixi) recesserunt à prædicta prima resolutione.

Vrbeuetana tenutarum. Lunæ. 10. Martij 1578.

EPITOME.

Possedisse communitatem de anno 1495. probatur per duos testes deponentes de eius possessione annorum sexaginta, si examinati fuerunt de anno 1495.

SVMMAE.

1 *Possessio quo pacto probetur?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita pro nunc sine veri præiudicio possessione ecclesiæ probata de anno 1495. 1

Et præsuppositis depositionibus sex ex 42. testibus cõmunitatis, videlicet Ciani, aliàs Sancti q. Angeli, Christophori q. M. Simonis Dominici, Ioannis mathæi Cecchi, Hieronymi de Salce, Paulantonij q. Bernardini, Raphaelis Gualterij, quorum copia detur. 2

Et quòd prædicti sex testes fuerunt examinati de anno 1555. 3

Et reseruatis exceptionibus contra personas, & dicta eorum. 4

Et præsupposito quòd ex illis probetur possessio communitatis. 5

DVBIVM.

An ijdem testes ea præcipuè exceptione repellendi sint, quòd non percutiant tempus possessionis ecclesiæ.

68. DECISIO. alioqui. XXII.

1 FVlt per Dominos dictum Christophorum, & Dominicum bene probare † possessionem communitatis, & percutere tempus possessionis ecclesiæ, & sic annum 1495.

Cum enim sint examinati de anno 1555. & deponant de annis sexaginta, bene percutiunt illud tempus possessionis ecclesiæ, nempè annum 1495. Alij autem non percutiunt dictum tempus; & propterea est conclusum eos non fore repellendos.

Tiburtina terrarum. Lunæ. 14. Aprilis 1578.

EPITOME.

TEstibus numero pluribus meliores, & magis specificas rationes reddentibus creditur circa possessionem etiam antiquam.

SVMMAE.

1 *Testis deponens in antiquis de auditu ab alijs, parùm videtur probare.*

2 *Testis deponens vidisse factum à tempore, quo erat 10. vel 11. annorum, videtur multùm suspectus.*

3 *Testis deponens vidisse factum tempore, quo erat annorum 15. probat.*

4 *Testes plures numero vincunt pauciores.*

5 *Sententia dicitur iniusta, quando ex nouiter deductis facta est probatio potentior ipsa.*

6 *Testibus reddentibus meliores rationes, et magis specificas statur.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsuppositis dictis testium hinc inde examinatorũ. 1

DVBIVM.

An sit dandum mandatum de manutenendo monialibus S. Syluestri, contra legitimè condemnatos?

69. DECISIO. alioqui. XXIII.

FVit dictum, quòd probatur possessio loci, de quo agitur, scilicet quantum ad aquam pende, per vtramque partem, tum monialium, tum hominum S. Gregorij ex eorum testibus.

Nam possessionem monialium benè probant testes earundem expressè percutientes tempus ante excidium, siue saccũ vrbis, nempè secũdus, quartus, decimustertius, decimusquartus, decimussextus, & decimusseptimus.

Ad probandam autem possessionem hominum, allegantur infrascripti eorũ testes, quorum aliqui videntur eam probare, aliqui non, iuxta ordinem sequentem.

Nam primus benè videtur probare, qui deponit vltra 60. annos.

Secundus videtur percutere solùm illud tẽpus in circa. Sed in effectu non placuit, quia nõ percutit tempus ante saccum. Nam super 1. dicit de visu à tempore, quo cœpit inseruire, sunt 45. anni in circa, & sic non percutit tempus ante saccum, quod fuit de anno 1527.

Tertius licèt percutiat tẽpus ante saccum;
1 tamen parùm † videbatur probare, quia potius videtur de auditu ab hominibus S. Gregorij.

Quartus percutit tempus ante excidium ad quintum.

Quintus tempore sacchi.

Sextus non percutit tempus sacci, quia cœpit practicare in eo loco de tempore belli Pauli iij. cùm Ascanio Columna.

Septimus similiter non percutit illud tempus, quia percutit solùm sex annos ante illud bellum, præterea est de simplici auditu.

Octauus similiter nõ percutit tempus, quia dicit, quòd sunt 28. vel 30. anni.

Nonus percutit quidem tempus, quia dicit
2 à 60. annis, & citra, sed visus est multùm † suspectus, quia deponit clarè à tẽpore, quo erat 10. vel 11. annorum.

Decimus similiter percutit tempus, quia di-
3 cit à tempore, quo † erat 15. annorum, & sic visus est percutere tres annos ante saccum.

Ex

Ex prædictis ergo liquet, quòd adsunt septem testes pro monialibus, & sex pro hominibus, & sic moniales vincũt numero. †] Et addebant Domini, quòd post facců sunt multo plures testes monialium, quàm hominum, præfere di ergo sunt plures numero, Bart. communiter receptus in l. si duo. ff. vti possid. sub num. 4.
4

Præterea, cum probatio hominum non sit talis, quę confundat probationem monialium, sequitur, quòd sententia in fauorem monialiũ lata remanet iusta, fundata super vltima possessione monialium, capta vigore sententiæ, & mandati R. P. D. Robusterij. Cum prędicta sen
5 tentia † ex nouiter deductis nõ possit dici iniusta, quia non est facta probatio in contrarium potentior ipsa.

6 Demum isti testes † monialium meliores reddunt rationes, & magis specificas, & dicta istorum de S. Gregorio prouenıũt ab hominibus suspectis. Isti enim Domini ea, quæ vsurpabant, dicebant, quòd erant S. Gregorij.

DE TESTIBVS.

Romana societatis. Lunæ. 15. Iunij 1573.

EPITOME.

TEstium summarium ex stylo Rotæ datur, præfertim quando aduersarius habuit etiam suũ summarium.

SVMMA.

1 *Testium summarium concedi consueuit de stylo Rotæ.*

DVBIVM.

An hæredibus de Rubeis sit dandum summarium testium ex aduerso examinatorum?

70. DECISIO. alioqui. I.

REsolutum fuit per maiorem partem Do-
1 minorum decernẽdum esse † dictum summarium testium ex stylo Rotæ: stãte maximè, quòd Vincentius aduersarius habuit etiã eius summarium, quamuis aliqui ex Dominis se ad id redderent difficiliores, si testes non essent publicati.

Calagúritana iuris arrendandi. Lunæ. 1. Martii 1574.

EPITOME.

TEsti, qui fuit procurator in causa, nulla fides adhibetur; consanguineis autem datur fides diminuta arbitrio Rotæ.

SVMMAE.

1 *Testi, qui fuit procurator in causa, & comparuit, nulla fides est adhibenda, ratio num. 2. ampl. prout num. 3.*
4 *Testibus consanguineis diminuta fides adhibetur arbitrio Dominorum. & num. 8.*
5 *Frater potest esse testis pro fratre in causa ciuili. fallit, prout num. 6.*
7 *Consanguinei ex linea transuersali vsque ad quartum gradum, an sint testes idonei?*
9 *Testes pauci examinati ex pluribus, qui fuerunt in causa, non carent suspicione nimiæ affectionis.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus hinc inde deductis, & præsuppositis de partium consensu firmatis, & præsertim decimi tenoris videlicet. Pręsuppositum 10. 1

Et propterea de mense Iulij capitulum mouit litem super manutentione possessionis arrendandi, puniendi, & mulctandi, ac deputandi diem pro diuisione decimarum contra dictos beneficiatos residentes in Fuentemayor, in qua lite Petrus de Molina, Ioãnes Blasco, Antonius Ruiz, Rocchus Molina, Martinus de Aragons, & Matthęus Valiente fecerunt diuersas comparitiones, & omnes insimul congregati constituerunt procuratores, alter alterum, ita quòd nullus remaneret sine mandato. 2

DVBIVM.

An istis testibus illorum de Fuentemayor sit fides adhibenda, & quanta in casu, de quo agitur?

71. DECISIO. alioqui. II.

QVia testium illorum de Fuentemayor alij fuerunt procuratores, & comparuerunt in causa iuxta decimum præsuppositum, alii verò sunt eorum consanguinei, vt ipsimet in depositionibus fatentur, placuit Dominis quoad primos, qui fuerunt procuratores, qui sunt Petrus de Molina, Rocchus de Molina,
1 Matthæus Valiente, & Antonius Ruiz, nullã † prorsus fidem esse adhibendam, iuxta text. vulg. in c. insuper. de test. vbi Henr. Boic. n. 3. Imol. num. primo, & secundo. Butr. & alii ibi. faciunt trad. in l. fin. ff. de testibus. in c. Romana. eod. tit. in 6. Bart. in l. deferre. §. iidem decreuerunt. ff. de iure fisc. sub nu. 2. Io. And. pulchrè in reg. cum quid vna viã, col. 3. de reg. iur. in 6. Abb. in c. fraternitatis. in fin. de cler. non resid.
2 Et placuit ratio, † quia ipsi sunt pars in iudicio, per plura latè cumul. per Fel. in c. cum à nobis. num. 14. de testibus. Placuit mihi decisio

126.in nou.vbi hoc † etiam procedit in procuratore reuocato propter dolum,& fraudem præſumptam.

Quoad alios teſtes conſanguineos, fuit re-
4 ſolutum † diminutam fidem eſſe eis adhibendam,arbitrio tamē Dominorum. Nam licèt in
5 cauſa ciuili frater † poſſit eſſe teſtis pro fratre. l. parentes.vbi Bald.& Salyc. & doct. C.de teſtib. Bart. in l.qui teſtamento. ff.de teſta. Butr. Io.de Ana. Marian. & alij in c.cū oporteat. de accuſat.& pro regula firmat Felin. in c. in literis.num.21.de teſtib.ex mente aliorum, quos
6 allegat; tamen † in cauſa ciuili ardua,cuiuſmodi viſa eſt Dominis cauſa,de qua agitur,prædicta regula fallit. Bald.in d.l.parentes.ſub num. primo.verſ.aut eſt cauſa grauis . vbi ait, quòd hoc caſu non eſt integer teſtis, nec facit ſemiplenam probationem, licèt faciat aliquod inditium &c.vt per eum.Idem ibi Salic. ſub num. 2.verſ. aut eſt quæſtio ciuilis,ſed ardua,& non admittitur,&c, Qui etiam inferiùs hoc dictum
7 extendit † ad conſanguineos de linea tranſuerſali vſque ad quartum gradum,vt per eum,&c. ad idem addidi,Socin.conſ.235.numer. 8. qui prædictam doctrinam Bald. & Salyc.refert,&
8 ſubdit hoc relinquendum eſſe arbitrio † iudicis.eandem fallentiam refert Felin.d.num. 11. verſ. idem ſi agatur de cauſa ciuili graui. eandem fallent refert,& cumulatè comprobat Gabriel de teſt.concluſ.14.nu. 28. & quòd huiuſmodi probatio arbitrio iudicis temittatur, vltra Butr. & Imol.in d.cum oporteat, de accuſ. refert Gabriel d.concluſ. 14. num.25.

9 Viſum eſt etiam Dominis non carere † hos teſtes multa ſuſpicione nimię affectionis,ex eo quia ex pluribus teſtibus, qui ſunt in hac cauſa examinati, ſoli hi pauci ſupet hoc deponunt. Pro cōfirmatione ſupradictæ diſtinctionis fuit allegata in his terminis deciſio in cauſa Burg. præeminentiarum ſub die Lunæ 20. Decembris 1568. coram domino meo Seraphino, quę hoc ipſum negocium videtur decidere, ex quibus viſa etiam ſunt eſſe ſublata omnia ex aduerſo deducta. Et quòd dicebatur prędictos teſtes fuiſſe examinatos,parte non opponente, in facto deprehenſum eſt eſſe falſum,vltra alias reſponſiones per informantes accōmodatas.

Vlixbonen. Matrimonij. Lunæ.
15. Martij 1574.

EPITOME.

Teſtis ſeruæ exiſtenti in ſtatu ſeruiuitutis,& ayæ, item teſti nutrici familiari, & deponenti, quòd cuperet matrimonium effectuari,diminuta fides adhibetur arbitrio Rotę.

SVMMAE.

1 *Teſtibus interdum diminuta fides adhibetur.*
2 *Partus ſequitur ventrem.*
3 *Serua in ſtatu ſeruientis non admittitur in teſtem.*
4 *Teſtamentum confirmatur morte.*
5 *Serua,vel liberta patris,dicitur talis etiam filiæ.*
6 *Lena repellitur à teſtificando.*
7 *Teſtis tractans de ſe exonerando, vel de exonerāda matre, repellitur.*
8 *Teſtis domeſtica repellitur.*
9 *Teſtis patiens plures defectus,non admittitur, etiam quòd veritas aliter haberi non poſſit.*
10 *Teſtes non omni exceptione maiores ad probandum matrimonium admittuntur.*
11 *Teſtis nutrix,domeſtica, & in familiaritate perſeuerans, repellitur.*
12 *Teſtis deſiderans in cauſa matrimoniali, quòd matrimoniū habeat effectum,repellitur in totum,quamuis Rota hoc caſu id reſeruauerit arbitrio,cum conſiderabili diminutione.*
13 *Teſtium variationes inter vnum examen teſtis, & aliud, quamuis ſaluari poſſent ex decurſu temporis, tamen Rota ſolent diſplicere.*

DVBIVM.

An Helenæ de Conto, & Catharinæ Gundiſalui teſtibus examinatis per donnam Mariam , ſit aliqua fides adhibenda in caſu , & ad effectum , de quo agitur? .

72. DECISIO. alioqui. III.

Domini dixerunt tam Helenæ de Conto, quàm Catharinæ Gūdiſalui teſtibus exa-
1 minatis pro donna Maria diminutā† fidem eſſe adhibendam arbitrio Dominorum . Et aliqui ex Dominis exiſtimabāt prædictæ Helenæ nullam prorſus fidem fore adhibendam, quia eſt ſerua , vt omnes teſtes tam don Petri, quàm dōnæ Mariæ videntur fateri, deponēdo, quòd eſt filia Mariæ Roderici ſeminigtæ ſeruæ,& re-
2 gula eſt indubitata partum † ſequi ventrem.l. partum. cum vulg.C.de rei vend.

Nec placebat, quòd ex aduerſo obijcitur, ſeruitutem nō eſſe de his, quæ ſenſu percipiuntur, quia teſtes vlterius deponunt, quòd ea tanquam ſerua tractatur, & habetur domi , & foris,& dicunt, quòd ſeruit,& quòd in effectu ſerua nominatur. Ex quibus videtur apertè infer-
3 ri , quòd eſt in ſtatu ſeruitutis. Quod videtur † ſufficere,vt non admittatur in teſtem.l. quoniā liberi. cum auctcn.ſeq. C. de teſtib.

Nec

Nec obstant testes Dominæ Mariæ, qui dicunt prædictam Helenam multum benè tracta ri in ea domo, & quòd à multis dicitur, quòd erat soror ipsius Mariæ. Quia dictum est, quòd ijdem testes confirmant, quòd sit serua, quatenus dicunt patrem reliquisse sibi libertatem, cui pater adhuc viuebat. Vnde libera ex hoc
4 non poterat dici, vel liberta, cum testamentū † morte confirmetur, per vulg.

Nec obstat, quòd dicatur eam esse seruam, vel libertam patris, non autem Mariæ: quia ex
5 quo est serua, † vel liberta patris, est etiam ser ua, vel liberta filiæ, & sic etiam Mariæ. l. licèt. §. libertos paternos. ff. de verb. significat.

Præterea dicitur esse aya, siue custos. Vnde de suo magno interesse agi videtur, ne leno
6 cinium † exercuisse dicatur: quo casu testis repellitur. Dec. cons. 133. num 4. Aym. cons. 6. num. 67. cons. 99. num. 2. & cons. 112. num 10.
7 & non solùm tractat † de se exonerando, sed etiam de exoneranda matre. Aymo cons. 110. num. 12. post Alex. quem allegat. est etiam do-
8 mestica. † l. etiam. C. de testib. c. in literis. eod. tit. Cum igitur hæc omnia concurrant, visa est aliquibus ex Dominis repellenda in totum. Socin. cons. 118. numer. 8. lib. 1. Marsil. sing. 385. Grammat. cons. crim. 45. nu. 23. Quod proce-
9 dit etiam, vbi † veritas aliter haberi non posset. Cephal. cons. 65. num. 26. & 28. Ex quibus, vt dixi, videretur repellenda in totum, in quo nō omnes conuenire videbantur.

Aliqui enim dicebant, quòd omnino non esset repellenda, cum aliqui testes videantur deponere de reputatione, & quodam quasi tractatu, vt liberæ, & cum materia sit fauorabilis, cum agatur de probatione matrimonij: in
10 quo probando aliquando † testes non omni exceptione maiores admitti videntur, vt traditur in c. videtur. qui matrimon. accus. poss. c. su per eo. il secondo. vbi Abb. in 3. not. de test. magis apertè Dec. cons. 163. col. 4. sub. numer. 7. vers. octauo, oppono. post. Alex. cons. 146. col. 6. vers. nec obstat si aliquis. vol. 5.

Conueniebant tamen etiam ita sentientes, quòd eius fides reseruaretur arbitrio, cum non modica diminutione.

Quoad secundam testem Catherinam Gū-
11 disalui, cum sit † nutrix, & duret eius familiaritas, & consequenter adhuc sit domestica, quę ambo nutricem repellere solent. Bal. in l. parentes. num. 3. in fin. C. de test. Alber. de test. num. 26. & desideret, quòd matrimonium effectue-
12 tur: quod desiderium † similiter in causa matrimoniali in totum reijcit testem. Ruin. con. 149. num. 26. lib. 5. Paris. cons. 15. num. 30. li. 2. eius etiam fidem Domini voluerunt propterea pariter reseruare arbitrio cum considerabili diminutione. Idque tanto magis, quia inter primum, & secundum examē sunt quędam varia-
13 tiones, † quę licèt saluari posse viderentur ex spatio temporis, quod intercessit inter vnum, & aliud examen, tamen Dominis displicebant.

Vlixbonen. Matrimonij. Lunæ. 24. Martii. 1574.

EPITOME.

Testis familiaris non nisi iudicis arbitrio repellitur, sed solicitator, qui erat tempore examinis, reiicitur.

SVMMAE.

1 *Testis familiaris non repellitur, sed residet in iudicis arbitrio secundùm qualitatem affectionis.*
2 *Solicitator tempore examinis repellitur, alioqui secus, sed nunquid etiam requiratur, quòd fuerit salariatus, nu 3.*
4 *Oblinio facilè præsumitur ex temporis spacio.*
5 *Testium contrarietates, quàm maximè fieri potest, conciliandæ sunt.*
6 *Testis dicens se desiderare victoriam vnius partis, non repellitur, si reddit bonam rationem.*

DVBIVM.

An contra personas, & dicta Saluatoris de Sylua, & Franciscæ Colacæ testium pro parte Mariæ examinatorum, militent tales exceptiones, quòd non sit illis fides adhibenda in casu, & ad effectum, de quo agitur?

73. DECISIO. Alioqui. IV.

Quia exceptiones ex aduerso datę nō fuerunt visę Dominis admodum releuantes, Domini reseruarunt eorum arbitrio duos testes, de quibus in dubio, nempe Saluatorē,
1 & Franciscam Colacā. Familiaris † enim non repellitur, sed residet in arbitrio iudicis secundùm qualitatem affectionis. Innoc. in c. in literis. de test. & ibi Aegid. nu. 11. Præp. in cap. primo 3. q. 5.

Non obstat, quòd Saluator fuerit solicita-
2 tor, † quia attenditur tempus examinis, & tempore primi examinis non apparet, quòd fuerit
3 solicitator. l. 4. §. Iulianus. ff. de testib. nec † probatur, quòd habuerit salarium. Rom. cōs. 420. Ferret. cons. 79. num. 9. Et quamuis multi Doctores reprobent hoc; tamen, ex quo tempore primi examinis non erat solicitator, omnibus iunctis

iunctis placebat non repelli, sed, vt dixi, reseruari arbitrio.

Contrarietates facilè tolluntur ex spacio temporis, quod intercessit inter vnum, & aliud examen: ex quo † tempore facilè præsumi potest obliuio. l. peragrè. de acq. poss. cum plur. vulg. Prima est, quòd vnus testis dicit, quòd venit vocatus ex alia domo, alius dicit, quòd sedebat in capsa in sala. Conciliatur, quia potuit sedere, postquam venit. Secunda de ense etiam facillimè concordatur, quia possunt ambo dicta stare. Tertia de panno laneo, vel lineo, quem habebat in capite Maria, est modici momenti. Alia quòd don Petrus videbat, vel nõ videbat, stãte illo spatio temporis, videtur saluari posse. Cum tritum in materia testiũ sit, contrarietates, † quàm maximè fieri possit, conciliandas esse. vulg. c. cum tu. cum materia. de test. Ruinus optimè cons. 130. num. 6. vol. 4. Natt. cons. 516. num. 14. Cephal. cons. 177. num. 31. 32. & 42. vol. primo.

6 Nõ obstat, quòd dicat ille † testis, quòd dederat victoriam, quia reddit bonam rationem, vt fuit dictum in illa Florentina matrimonij coram bo. me. Grato.

Burgi S. Sepulchri beneficiorum, siue hospitalis. Lunæ. 24. Maij. 1574.

EPITOME.

Valor hoc modo per testes plenè probatur.

SVMMAE.

1 *Testes vt probent valorem tenuẽ mensæ Episcopalis, debent percutere tempus vnionis, & deponere, computatis oneribus.*

2 *Testis deponens ex fama publica aliquem habere in redditu scut. 600. non probat valorem temporis præteriti.*

3 *Fructus redditũum ecclesiasticorum ex communi contingentia crescunt.*

4 *Testes in facto proprio, prout sunt vicarij Episcopi, & factores magis probant.*

5 *Testes de facto proprio, & magis instructi, & informati præferuntur alijs, & num. 6.*

7 *Testes postremo loco examinati, præsumuntur subornati.*

DVBIVM.

An ex dictis testium iam primo, quàm vltimo loco examinatorum pro parte capituli, probetur tenuitas fructuum mensæ Episcopalis, & ornamentorum ecclesiæ ad verificandum gratiam vnionis factę mensæ Episcopali, & narratiuã in ea contentã: an potius probetur narratiuam prædictam non esse veram ex testibus prædictis, & alijs pro parte dicti Petri Honofrij examinatis?

74. DECISIO. alioqui. V.

In dubio de duobus probandis pro parte capituli videtur agi. Primo de tenuitate fructuum mensę Episcopalis. Secundo de defectu ornamentorum dictæ ecclesiæ. Quia tamen informantes addunt etiam tenuitatem fructuum canonicorum eiusdem ecclesiæ, Domini etiam de hoc verba habuerunt.

Primo igitur, quòd attinet ad tenuitatem fructuum mensæ episcopalis, habito prius longo, & particulari discursu super singulis testibus capituli, placebat Dominis, quòd tenuitas valoris non probaretur per primos sex testes. Quia, vt plurimum, non videntur deponere de ipso tempore vnionis, de qua agitur: tres autẽ
1 vltimi, nẽpè septimus, octauus, & nonus benè † videntur probare valorem, de quo agitur, & percutere tempus prædictum, & deponere cõputatis oneribus; & in effectu placebat Dominis tenuitatem prædictæ mensæ per eos benè probari. Et quia, vt dixi, Domini sigillatim habuerunt verbum de omnibus, volui per capita singulos breuiter referre.

2 Primus igitur testis deponit ex † fama publica, quòd habet in redditibus scuta 600. Iste nõ probat, quia dicit, habet, & est examinatus de anno 1554.

Secundus deponens ex fama, ꝙ solent locari fructus ad 350. vel. 400. non percutit tempus.

Tertius, qui dicit, deductis, expensis esse annui redditus 300. vel 350. & deponit per verbum, esse, examinatus est de anno 1555. & hic non percutit tẽpus 1539. Attende tamen, quia ad vndecimum dicit, quòd Archintus nunquã potuit locare vltra 330. cum iste Archintus sit, qui impetrauit hanc gratiam.

Quartus vicarius pro Archinto inquiens, quòd spacio septem annorum non potuit inuenire 300. non videtur bene percutere tempus, & dicit, quòd non excedunt scut. 300.

Quintus deponit, ad vndecimum de 500. starijs grani, & 60. vel 70. ordei, & de auditu, quæ vix attingunt 350.

Sextus, qui deponit, ꝙ secundùm cõem æstimationem temporibus præteritis erat valoris 340. computatis oneribus, & etiã ex fama, non benè videtur percutere tempus. Quia dicit, ꝙ non vult deponere de anno 34. 35. 36. 37. 38.

Septimus percutit tempus, & dicit, quòd computatis oneribus, erant valoris 350. aureorum

reorũ de cam. & sup. 4. deductis omnibus expẽsis, vt supra supersunt 100. ducati. Tamen expẽsæ, quas exprimit, ascẽdunt ad 154. ita quòd ex 350. superessent 196. ducati de camera, & plures etiam, nisi illa 154. apponerẽtur pro incertis expensis.

Octauus etiam probat in eisdem locis.

Nonus dicit, quòd detractis oneribus, remanent Episcopo 100. vel 120. scuta.

Secundo tenuitas fructuum canonicorum pariter probatur per dictos tres vltimos testes, alij autem non probant.

Primus enim super 6. ex fama.

Secundus ibidem dicens de auditu à canonicis, nihil probat.

Tertius ad decimumquintum ibi, nihil habent, etiam ad decimumsextum ibi, possent habere 4. vel 5. florenos.

Quartus ad decimumquintũ ibi, nihil firmi habent canonici, & dignitates, & relinquunt seruitium, & supra quintum articulum verum de visu, quòd nihil habent, & sic per verbum præsentis temporis.

Quintus supra quintum articulum, verum, quia coguntur inseruire alijs.

Sextus supra quintũ ibi, nullos habẽt fructus speciales, & ad secundum interrogatoriũ ibi, habent præbendas, sed tenuissimas. & super 6. ecclesia propter hoc patiebatur in seruitio.

Septimus super quintũ plenè probat, percutit & tempus, & dicit, quòd præbendæ fuerunt annexæ modernis temporibus. & super 6. deponit de defectu seruitij.

Octauus idem probat in eisdem locis.

Nonus ibidem eadem probat.

Quoad tertium de defectu ornamentorum pariter probatur per eosdem tres vltimos testes, alij etiam non probant.

Primus enim ad 14. ibi, & sufficiẽter ornata, nihil facit, quia dicit, & fuit examinatus de anno 1544.

Secundus ibidem, est mediocriter ornata, loquitur per verbum, est.

Tertius ad 19. ibi, indigebat ecclesia ornamentis, non benè exprimit tempus.

Quartus ibidem, vix sunt paramenta pro vilia sufficientia, & hoc per verbum, sunt.

Sextus super 4. vidit ecclesiam in paupertate ornamentorum, & quòd non erat sufficienter ornata, vt est modò, non benè probat, & ibi, quòd diuina officia non omittebãtur, sed celebrabantur, vt poterant.

Septimus probat ibi, & quòd sumebat mutuo ab alijs ecclesijs.

Octauus ibidem probat idẽ, sed dicit, quòd nunquã fuerunt omissa officia, sed mutuo sumpta ornamenta.

Nonus dicit, quòd ornamenta tunc temporis non erant condecentia vni villæ.

Quoad testes d. Comitis Petri Honofrij, Domini dicebant, quòd primus testis quoad summã sup. decimo, est de auditu. Et licèt possit reduci ad maiorem ex ijs, quæ sup. 28. dicit; tamẽ superiores testes deponunt de multo minori quantitate fructuum, & hoc est magis confor-
3 me communi contingentiæ, quòd fructus † crescant. Duo reliqui testes probant etiam, quòd de dicto tempore ita erant redditus 700. vel 800. Ex quibus licèt videretur probatum contrarium; tamẽ Domini arbitrati sunt magis attendendas esse probationes capituli in hoc ne
4 gocio, quia testes † eiusdem sunt de facto proprio, & cõsequenter optimè informati. Aliqui enim fuerunt vicarii, aliqui factores Episcopi,
5 & trita regula est, quòd testes † de facto proprio, & meliùs instructi debent præferri aliis. Tanto magis, quia prędicti testes capituli sunt numero plures, qui conueniunt de 500. stariis grani; testes verò domini Petri duplicabant omnes redditus, & videntur etiam decipi, pręsumendo de præsenti in pręteritum. Quia à cõmuniter accidentibus, si tunc temporis valuissent scut. 700. nunc valerent bis mille. Prædi-
6 cta autẽ regula trita, quòd † testes meliùs informati pręferantur, probatur in c. toties, de testib. Felin. in c. in nostra. col. 3. vers. & pręferuntur meliùs informati. de test. Grat. cons. 81. num. 61. & 62. lib. 2. Bal. in l. testium. num. 21. C. de testib. Gozad. cons. 13. num. 58.
7 Addebant etiam, quòd † testes comitis vltimo loco sunt examinati, & sic faciliùs præsumuntur subornati. lo. de Amic. cons. 79. num. 4. & 5. Igitur firmatum est narratiuam prædictæ vnionis, de qua agitur, esse probatam, & verificatam respectu tenuitatis tam fructuum mensę Episcopalis, quàm etiam ornamentorũ ecclesię; saluis tamen semper exceptionibus testium.

Vrbeuetan. tenutarum vno informante
Merc. 9. Iunij. 1574.

EPITOME.

Paupertas, contrarietas, blasphemia, vel falsitas non, nisi prout hic, testem repellit.

SVM-

SVMMAE.

1 *Teſtem non repellit paupertas.*
2 *Teſtis contrarius aſſertioni eiuſdem partis, regulariter repellitur, & quomodo dicatur contrarius? num. 3.*
4 *Veriſimile non eſt agentem ſpolio voluiſſe attentare.*
5 *Dictio, vltra, poteſt extendere ad duos, vel tres annos ante.*
6 *Teſtis an repellatur ob blaſphemiam?*
7 *Teſtificari nunquid poſſit exiſtens in peccato mortali? n. 8.*
9 *Falſitas circa non ſubſtantialia minimè teſtem repellit.*

PRAESVPPOSITA.

Præſuppoſito quòd die 22. Septembris 1525. pro parte Andrææ de Albizis fuerit præſentata commiſsio contra communitatem S. Caſsiani, ſuper ſpolio podiorum, de quibus agitur. 1

Et quòd de anno 1404. fel. re. Pius Papa ij. caſtrum Fichini de terris, & in patrimonio S. Petri in Tuſcia, & in confinibus territorij ipſius Pontificis exiſten. &c. à iuriſdictione, & ſuperioritate rectoris, & iudicum prouinciæ patrimonii prædicti in temporalibus &c. exemerit, & totaliter liberauerit, ipſumq; caſtrum cum territorio in vicariatum de per ſe regendum, & gubernandum erexerit &c. illudq; ſic exemptum, & erectum immediatè Rom. Pont. & ſac. Rom. eccl. ſubiectum &c. ſub annuo cenſu 25. lib. monetę cancellariæ apoſtolicę ſoluendi communi, & populo Senarum conceſſerit, & donauerit. 2

Et ſententia reintegratoria, de qua in executionibus ante ſaccum vrbis ſub die 9. Iulij 1526. & alijs executorialibus de anno 1527. die 2. Iunij per Andręā in contumaciam, & per edictum procedens à Rota obtentis. 3

Et quòd canonici vti ſucceſſores Andrææ in d. monaſterio venerunt ad cauſam, & obtinuerunt etiam per edictum brachium ſeculare, & illius vigore de anno 1553. poſſeſsionem dictorū bonorum acceperūt. 4

Et poſtea à dicta ſententia, & alijs pro parte communitatis à die notitiæ fuerit appellatum ſub die 13. Octobris 1553. & commiſſa cauſa appellationis, & reſtitutionis in integrum, dicta communitas obtinuerit mandatum de manutenendo. 5

Et quòd de anno 1555. vtraque pars examinari fecerit plures teſtes, & monaſterium inter alios examinari fecerit Mathiam de Marmotto ſeptimum teſtē, qui probat de mandato Andrææ tunc detentoris d. abbatiæ incidiſſe ligna, qui actus eſt poſſeſſorius. 6

Et pręſuppoſita partita ex tracta ex libro memoriarum communitatis Fichini, cuius copia detur, & dictis quatuor teſtium pro eodem monaſterio examinatorum, videlicet Lucæ Bacchæ Iuliani q. Marci, Benigni Benedicti, & Gabrielis Nicolai, quorum ſummarium detur. 7

DVBIVM.

An prædicti Mathias, Philippus Morelli, & Philippus Lucæ ſint penitus reijciendi, vel eis aliqua fides adhibenda ſit, & quanta?

75. DECISIO. alioqui. VI.

QVatuor exceptiones in effectu videntur opponi contra teſtes, de quibus agitur. Prima paupertas, ſecunda contrarietas inter dictum teſtis, & confeſſionem partis, pro qua deponit, tertia blaſphemia, quarta falſitas in aliquibus.

1 Prima exceptio paupertatis placuit Dominis, quòd non † repellat teſtem. Docto. in c. ſi qui teſtium. vbi Felin. num. 8. de teſti.

2 Secunda exceptio viſa eſt releuans, quia eſt regula, quòd, dum † teſtis contrariatur aſſertioni eiuſdē partis, repellitur. Aymo conſ. 171. num. 10. Marſ. conſ. 34. num. 8. Felin. in c. cum tu. num. 9. cum ſequen. de teſti. Igitur dixerunt Mathiam contrarium eſſe repellendum. Con-

3 trarietas † inducitur, quia Andręas, à quo Canonici ex aduerſo cauſam habent, commiſit cauſam ſpolij de anno 1525. de menſe Septēbri, vt in primo præſuppoſito: Mathias autem prædictus teſtis ait, quod Andręas auctor aduerſariorum poſſedit, dum ait, quòd mittebat eum ad incidēdum ligna, ipſe etiam incidebat, & exportabat abſque contradictione hominū,

4 qui videbant &c. Tantò magis, quòd non † eſt veriſimile Andræam agentem ſpolio, voluiſſe attentare. Placebat tamen Dominis, quòd Philippus Morelli, qui pariter examinatus de anno 1555. ait, quòd iā ſunt 30. anni &c. ſuſtineretur, quia addit verba, vltra, vel circa, Vnde ad ſaluandum teſtem benè videtur poſſe ſumi interpretatio, quòd deponat de 30. annis, id eſt de anno 1525. ſaltem reſpectu principij iſtius anni 1525. quo tempore nondum erat facta commiſſio, quæ fuit de menſe Septembris, vt dictum eſt. & ſic ante tempus commiſſæ cau-

5 ſæ ſuper ſpolio: maximè ſtante dictione †, vltra, quæ ſe poteſt extendere ad duos, vel tres annos ante illud tēpus, & ſic ad annum 1523. vel 1524.

6 Quoad tertiā exceptionem blaſphemię, licèt Bald. conſ. 152. nu. 4. lib. 1. dixerit, quòd † de iure ciuili teſtis ob id non repellatur; tamen Bertran. conſ. 42. num. 1. lib. 6. refellit opin. Bald. Quia tamen hæc materia videbatur redu-

7 ci ad quęſtionem, an † exiſtens in peccato mor-

8 tali poſſit teſtificari? in qua attenditur † perſeuerantia, & conſuetudo, vt per Alber. de Roſ. de teſt. cap. 3. n. 20. Bagar. n. 76. cū alijs alleg. per Felin. in c. teſtimonium. de teſti. Dicebāt autem ex dicto Philippi Lucæ teſtis colligi aliquid, quod ſonat in conſuetudinem blaſphemandi, dum ait, aliquando ſe blaſphemare, &c. Vnde dixerunt diminuendum de fide arbitrio dominorum.

Quoad quartam exceptionem nempe falſitatis, in aliquibus dixerunt Rotam ſolere tene

9 re, quòd falsitas, † quæ non est circa substantialia, non repellit testem. Item dicebant dictum testis posse saluari, saltem secundùm communem vsum loquendi, secundùm quem dicimus aliquid esse in territorio Regis, vel Comitis, etiam quòd ille locus dominum non recognoscat, & videmus etiam territoriū capi pro diœcesi. Clem. ne Romani. §. sanè. in glos. in verb. diœcesi. de elect.

Calaguritana iuris arrendandi. Lunæ 8. Nouembris 1574.

EPITOME.

Testes contrarij sententijs effectū fortitis, non attenduntur, & deponentes per verbum, credo, non probant.

SVMMAE.

1 *Sententijs quando magis adhibeatur fides, quàm testibus?*
2 *Testis deponens per verbum, credo, non probat, etiā quòd adiungat alia verba, & habeat pro certo. lim. prout n. 3. Intellige prout num. 4.*
5 *Testis ratio assignata debet concludere.*
6 *Testis dictum non concludit, quando contrariū eius, quod testis deposuit, stare potest pro veritate causæ, quam testis allegat.*
7 *Testis vnicus non probat.*
8 *Consensus maioris partis omnium de capitulo sufficit.*
9 *Quasi possessio incorporalium acquiri non potest sine scientia, & patientia aduersarij.*
10 *Testis quando benè probet negatiuam, remisiuè?*

PRAESVPPOSITVM.

Stante resolutione vltimo loco facta, quòd testes de Fuentemayor vti contrarij, & incompatibiles cum sententijs latis del 1553. & 1554. iam sunt reprobati.

DVBIVM.

An saltem ex testibus pro parte illorum de Nauarrete examinatis, quorum copia detur, & resolutione in hac causa facta die prima Martij 1574. resultet talis probatio ad fauorem illorum de Fuentemayor, vt sit recedendum à prædicta resolutione?

76. DECISIO. seu Discursus. alioqui. VII.

Fvit dictum per aliquos ex Dominis, quòd, si constat clarè, quòd sententiæ latæ de anno 1553. & 54 fuerint demandatæ executioni, quòd tunc non esset recedendum à resolutione. Quia, cū testes de Fuentemayor ex eis reperiantur mendaces, & contrarij eisdem sente
1 tijs effectum fortitis, magis † videntur attendēdæ prædictæ sententiæ, quàm dicta horum testium, iuxta resolutionem aliàs factam. & ex hoc capite cessant dicta prædictorum testium de Fuentemayor.

Similiter testes de Nauarrete, qui de nouo dantur, non sufficienter probant intentionem beneficiatorū de Fuentemayor. Quia tertius quartus, sextus, septimus, nonus, & decimus
2 ponunt per verbum, credunt, † ergo non probant, etiam quòd adiungant alia verba, & habeant pro certo. Ias. in rub. ff. de iureiur. num.
3 2. Et quamuis hæc regula limitatur, † quando testis assignat concludentem rationem, vt per
4 eumdem Ias. ibi; tamen hoc procedit, † quando ratio, quæ assignatur à teste, cōcludit eius scientiam per sensum visus. Ias. ibi sub num. 6. vers. 4. limita. Et primus licèt dicat, quòd fuerunt
5 locatæ de consensu omnium; tamen non † concludit ratio assignata ab ipso, iuxta doctr. Bald. vulg. in l. conuenticulam. C. de episc. & cler. Dicit enim pro ratione sui dicti, quòd non respō dissent de fructibus, nisi consensissent. Quæ ratio non est bona, nec concludens.

Quintus similiter ait, quòd, si non fuisset ita, fuissent motæ lites. quæ rationes potiùs inferunt iudicium ipsorum testium, quàm importent rationem concludentem ad sensum corporis, & potuerunt decipi, videntes, quòd, quando subhastabatur, nemo contradicebat. Nam fieri potest, quòd, cum hoc sit vnicum capitulum, contradictiones fierent in capitulo, & tūc caperetur resolutio, quia concordaret maior pars, & sic nemo extra capitulum contradixerit sciens sibi non competere ius contradicendi. Et hoc casu verificatur illa regula, quæ ha-
6 bet, quòd quando † contrarium eius, quod testis deponit, potest stare cum veritate causæ, quam testis allegat, eius dictum non concludit. Bald. in d. l. conuenticulam. col. penult. numer. 5. vers. ex prædictis. Alex. cōs. 24. numero 24. lib. 4. Rim. cons. 191. num. 28. lib. 1. & cons. 219. num. 18. lib. 2. Quod benè comprobatur ex dicto octaui testis, qui præsupponit contradictionem in capitulo, & non extra capitulum. Et quamuis secundus nō patiatur hanc interpretationem, quia dicit, quòd remanebant cō-
7 cordes in capitulo; tamē, vltra quòd est † vnicus, & consequenter nō probat. l. iurisiurandi. C. de testi. eius dictum nō concluderet, quòd, si isti de Fuentemayor contradixissent, non habuissent effectum, & sic non probat istam consuetudinem.

Aduer-

Aduersarij enim de Nauarrete habent intentionem fundatam in iure communi, cum faciat
8 vnum capitulum, in quo† sufficit consensus maioris partis omniũ. Abb. in c. pastoralis. in fin. de rescript. vbi Dec. num. 9. Felin. in c. cum omnes. in 8, fallent. de constit. Igitur oporteret probare, quòd isti de Fuẽtemayor contradixissent, & quòd illi de Nauarrete acquieuissent
9 contradictioni; alioqui in istis incorporalibus† non potest acquiri quasi possessio, quia scientia, & patientia est subiectum huius possessionis. Docto. in c. cum Ioannes. de cler. coniug. Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. num. 5. de caus. poss. & propriet. cum alijs alleg. Et ita etiam respondetur ad decimum testem, qui dicit, quòd, si contradixissent, sciuisset. Et sic non placuerunt Dominis istæ ponderationes testium factæ per illos de Fuentemayor in hac positione, si sententiæ prædictæ fuerunt demandatæ executioni, & hoc clarè liquet, vt supra dixi.

Si verò huiusmodi executio sentẽtiarum sit turbida, vt prima specie videtur, nisi aliàs ex processu iustificetur, tunc existimabant multi ex Dominis magis standum esse istis testibus de Fuentemayor, qui multùm videtur coadiuuari à dictis testium de Nauarrete. Et dicebant videri durum, quòd non producatur processus prædictarum sententiarum, vt possit liquere, quomodo iustificentur. Maximè quia non clarè liquet, quòd illi de Fuentemayor, qui contradixerunt, verè constituerent maiorem partem eorundem, cum articulus dicat, quòd ex illis erant quinque tãtùm naturales. Ex quo nõ propterea infertur, quòd quinque tantùm essent beneficiati, quia de hoc grauabantur ipsi de Fuentemayor, nempe quòd conferentur beneficia de Fuentemayor naturalibus de Nauarrete, qui poterant acquiescere illis arrendamentis. Maximè quia isti testes, qui à tanto tẽpore recordantur, includunt annum 1553. & concludunt, quòd nunquam fuit contradictũ, nisi quando fuit mota hæc lis. Et hoc vel est falsum, quia fuit contradictum de anno 1553. vel saltem ad seruandos testes oportet dicere, quòd arrendamenta, quæ fuerunt sortita effectum, fuerunt de consensu omnium. Quod cõprobari videtur ex secũdo, & penultimo teste,
10 qui benè probat †negatiuam secundùm doctr. Bald. in l. 1. C. de bon. poss. cont. tab.

Vrbeuetana spolij tenutarum. Mercurij. 15. Decembris 1574.

EPITOME.

Testis primo dicto regulariter statur. quòd dilata, & cõtralie, prout hic.

SVMMAE.

1 *Testis primo dicto regulariter statur, etiam si esset extraiudiciale num. 4. & secundum dictum non attenditur in praiudicium partis, cui est ius quæsitum. Intellige, vt dictum primum debilitetur quoad fidem probationis num. 2. ita vt non sit ferenda sententia secundùm primum dictum iam relatum, num. 3. licèt lata sustineatur. num. 5.*

77. DECISIO. alioqui. VIII.

Testes esse reseruandos arbitrio Dominorum fuit per omnes firmatũ. Licèt enim
1 regulariter stetur † primo dicto, & secundum dictum non attendatur in præiudicium partis, cui est ius quæsitum. Rot. decis. 19. de test. in nou. Doct. in c. cum in tua. vbi in specie Felin. num. 4. de test. eum plur. vulg.

2 Tamen † illud primum dictum debilitatur quoad fidem probationis. Abb. in d. c. cum in tua. sub num. 9. vers. aut ex interuallo. communem esse dixit Decis. conf. 189. col. 3. Boss. in tit. de opposit. contra test. num. 3. refert Clar. in pract. crimin. q. 53. sub vers. tertius casus, ibi debilitatur tamen. Gabriel de crimin. concl. 29. sub num. 1. vers. contrarium. vbi refert communẽ, vltra alia allegata per informantes. quod etiam dixit Felin. in d. c. cum in tua. sub num. 4. vers. fatetur tamen d. Abbas hic, quòd primum dictum debilitatur ex mente Innoc. &
3 Cardin. vt per eum. Maximè † ad effectum ferendæ sententiæ, quia hoc casu in tantum detrahitur primo dicto, quòd non sit ferenda sententia iuxta prędictum primum dictum, iuxta Felin. ibidem sub nu. 6. post Butr. Innoc. Abb. & alios allegatos. Qui Felin. videtur loqui sub
4 d. nu. 6. etiam, vbi secundum† dictum esset extraiudiciale.

Ad idem quòd primum dictum ita debilitetur, vt super eo sententia ferri non possit, licèt
5 lata † sustineatur, videatur Gabriel, qui plures refert d. concl. 29. num. 24.

Vrbeuetana tenutarum. Mercurij. 21. Iunij 1575.

EPITOME.

Testis, qui eo anno non suscepit sãctissimam eucharistiam, repellitur: pauper autẽ, & sentiens modicum commodum admittuntur.

SVM-

S V M M AE.

1 Testis, qui non communicauit eo anno, repellitur, & quare? num. 2. & quid si omisit ex causa inimicitiæ? nn. 3.
4 Paupertatis exceptio contra testem opposita, est probãda.
5 Testem non repellit paupertas, & quare?
6 Testis mendacium non obstat, quando saluari potest concordando.
7 Testium dicta sunt saluada, & ad concordiam reducenda.
8 Testes non repelluntur propter modicum commodum.
9 Testis legatarius non repellitur.
10 Testes singulares probant possessionem.

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd de anno 1464. fel. re. Pius Papa ij. castrum Fichini cum eius territorio ex patrimonio beati Petri in Tuscia exemerit, illudque communi, & populo Senarum concesserit. 1

Et quòd inter communitates S. Cassiani, & Fichini fuerit lis in ciuitate Senarũ super Podiosaulis de anno 1490. & sententijs magistratus officialium Baliç de anno 1472. die 22. August. & per Illustr. DD. excelsi consistorij tunc vicemprincipis tenentes sub die 10. Februarii 1503. 2

Et partita ex libris memoriarum castri Fichini sub die 24. Martii 1517. 3

Et quòd Andræas de Albizis fuerit effectus commendatarius abbatiç Aquæortus de anno 1519. 4

Et quòd idem Andręas commiserit causam prætensi spolii dicti Podiisaulis sub die 22. Decemb. 1525. 5

Et dictis testium pro parte fratrum examinatorũ deponẽtium super eo, quòd Vrbeuetanis liceat in eorum territorio impunè pascere animalia, quorum testiũ copia detur. 6

Et depositionibus infrascriptorum testium, videlicet Bernardini, Ioannis de Mediolano, Petri Guilielmi della Marta, Iuliani q. Ioannis de Castroplebis omnium habitantium in territorio Vrbeuetano. 7

DVBIVM.

An dictis tribus testibus sit adhibenda fides, & quanta?

78. DECISIO alioqui. IX.

1 PRimus testis, vel non communicatus, fuit
per Dominos reiectus per c. infames. 6.
q. 1. Paris. cons. 58. numer. 83. vers. repellitur
2 etiam. lib. 4. Cũ enim † in peccato perseueret,
nec Dęo, nec hominibus fidelis esse dicitur.
Grammat. cons. 38. num. 5. & seq. Corn. cons.
55. num. 7. & 8. vol. 4. Ruin. cons. 106. vol. 2.
Nec placuit Dominis, quòd, ex quo dixit se
3 confessum, sed non communicatum ex causa †
cuiusdam inimicitię, debeat admitti, cum tex.
in c. omnis vtriusque sexus. de pęnit. excuset illum, qui ob rationabilem causam à receptione sanctissimę eucharistię abstinuit, prout eũ admittẽdum esse in testem dixit Socin. Iun. cons. 32. num. 26. cum seq. lib. 2. Nam id intelligebant Domini procedere ostensa licẽtia, vel tolerantia sui Ordinarij, seu parochi, quę hic non apparet.
Secundus, & tertius testes fuerunt per Dominos approbati. Primo exceptiões pauperta
4 tis † non fuerunt probatę, prout requirebatur.
l. si creditores. §. fin. ff. de priuil. credit. glos. cõmuniter approbata in l. si verò §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisd. cogãt. Alciat. reg. 2. pręsumpti. 27. num. secundo. Nam dictę oppositę exceptiones paupertatis Dominis non placuerunt, cum paupertas non sit de genere malorũ,
5 nec † repellat testem. Spec. de testi. §. 1. num.
61. Bart. & Ias. in l. fideiussor. ff. qui satisd. cogantur. Ias. in l. si constante. num. 152. ff. sol. matrim. Crot. de testib. 4. par. q. 7. cum alijs allegatis per informantes.
6 Mendacium † autem tertij testis pariter nõ
placuit Dominis, quia potest saluari, vt loquatur de aliqua alia lite tunc inter eos vertente.
7 Testium enim dicta † sunt iuuanda, & ad con-
cordiam reducenda. Bal. in l. 2. in princ. C. de tempor. appellati. Imol. in c. dudum. el 2. de appellat. cum simil.
Exceptio de interesse testium neque placuit, quia est nimiũ à remotis, & propter par-
8 uum, & modicum † commodum testes non re-
pellũtur. Alex. cons. 74. viso testamento. lib. 1. Dec. cons. 175. in causa falsitatis. cum alijs allegatis. Et in legatario esset longè maior ratio,
9 qui tamen non † repellitur, per vulgaria.
Et in effectu alię exceptiones contra hos testes, visę sunt leues.
Quoad singularitatem quamuis hęc exceptio respiciat, an testis probet; tamen fuit per Dominos conclusum vnanimiter possessionem
10 probari † per testes singulares. Anchar. cons.
277. num. 8. & alijs per informantes adductis, quibus Domini addebant Gabriel de testibus. conclus. 2. num. 33. 2. illatione. & decis. Pedemont. 99. num. 25.

Burgen. decimarum de Salguezo. Veneris. 4. Nouembris 1575.

EPITOME.

TEstes probant rei valorem, etiam quòd dicant suo videre, & credere, quando agitur de his, quæ nõ percipiuntur sensu corporeo.

S V M M AE.

1 *Testes deponentes de valore, & credere, quando probent rei valorem?*
2 *Testes deponentes de valore, an debeant reddere rationē, habito respectu ad communem aestimationem.*
3 *Testes debent reddere rationem dicti.*
4 *Testis agricultor praesumitur scire valorem rei, & probat valorem per verbum, scio.*
5 *Testis dicens rem tanti valere in circa, non probat, & quare?*
6 *Testis deponens per verbū, parum, plus, vel minus, probat.*
7 *Testes plures quando sunt contestes in summa maiore, minor summa non attenditur, intellige prout num. 8.*
8 *Verbum, & vltra, in testibus, additum tempori annorum, interpretatur in duobus annis.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante summario testium, cuius copia datur. 1

DVBIVM.

An testes probent ita, vt sententia liquidatoria in huiusmodi causa lata sit confirmanda.

79. DECISIO. alioqui. X.

FVit conclusum, quòd in casu proposito te-
1 stes † probant valorem, etiam quòd dicāt suo videre, & credere, quia agitur de ijs, quae sensu corporeo non percipiuntur, vt per Alex. in l. pretia rerum. num. 9. prope fin. ad leg. falcid. vbi Imol. co. 2. vers. quid autem si non fiat. Paul. de Cast. in l. in lege falcidia. §. corpora. num. 3. ad leg. falci. placuit etiam decis. Put. 9. alleg. lib. 1. incip. fuit resolutum.

Ad oppositionem ex aduerso factam, quòd
2 deberent reddere † rationem, habito respectu ad communem aestimationem, vt per docto. omnes in c. cum causam. de testib. Respondebant hoc non multùm obstare, quia sumus in his, in quibus non cadit affectio particularis, vt per Aret. in d. c. cum causam. post Bald. quem allegat col. 3. vers. in eadem glos.

3 Ad aliam oppositionem, quòd testes † debent reddere rationem sui dicti, vt doctores passim in hac materia tradunt, isti autem id dicūt scire, quia sunt agricultores. Dubitabatur per aliquos, an haec ratio sit bona, & sic an agri
4 cultor † praesumatur scire valorem rei, vt de agrimensore dubitat Corn. cons. 347. col. 5. in princip. ver. & licèt subdat. lib. primo, sed aliud de agrimensore, aliud de agricultore. Et fuit dictum pro responsione, quòd Aret. in d. c. cum causam. col. 4. in fin. ait, quod toleratur, quando laborator expertus dicit, quòd ager rusticus tanti fuisset communiter, & probet, & sic praesupponit, quòd laborator, & sic agricultor reputetur de hoc satis expertus.

Maior em fecit difficultatem, quia omnes testes dicunt, parum, plus, vel minus. Nam, quan
5 do testis dicit, res tanti † valet in circa, non probat, quia nihil firmat certum, secundùm Corn. cons. 186. in princip. ante num. primum. lib. 1. ergo videtur idem hic, maximè quia primus dicit 8. vel 9. mill. Vltimus autem 9. mill. Tamen non placuit Dominis huiusmodi rigor in hac materia liquidationis. Nec enim illa ver
6 ba, † parum, plus, vel minus, reddunt incertum dictum testis, sed in modico verificātur, & intelliguntur, scilicet parum, plus, vel minus, & ita in huiusmodi materia Rota solet testes sustinere eos addiuuando, & benignè cum eis agendo.

Subdebant quidam pro resolutione praesentis dubij, quòd, cum aliqui testes de octo millibus deponant, aliqui de nouem millibus, & alij de nouem millibus, vel decē millibus cum clausula, plus, vel minus, & sic omnino certè, quòd sumatur media interpretatio, & fiat moderatio sententiae R. P. D. Cottae in nouē millibus
7 Et quamuis non † attendatur minor summa, quando adsunt contestes in maiore summa. Alex. cons. 64. num. 8. lib. 2. tamen aliqui Do-
8 mini intelligebant, si assertiuè † ponerēt testes dictam summam maiorem, sed dicēdo, parum, plus, vel minus, non omnino certè videtur deponere.

Quoad tempus dictum, quòd, cum testes dicant à 16. annis, & sic capiantur tantum 16. anni ab eorum examine facto de 1572. percutiūt tempus ab anno 1556. & nō vltra. Quia tamen
9 addunt, & vltra, placuit interpretatio, † quòd etiā veniāt 1554. & 1555. quia sunt duo anni tantùm pro verificatione dicti verbi, & vltra.

Valentina, seu Panormitana illegitimitatis. Mercurij. 14. Martij 1576.

EPITOME.

TEstium summarium de stylo Rotę dari consueuit partibus. idque per notarium in actis scribi non debet, & dato, quòd scriberet, nouae testium productioni non affertur praeiudicium.

S V M M AE.

1 *Notarius non debet notare in actis traditionem summarij testium factam parti.*

2 *Testium summarium datur passim partibus de stylo Rotæ.*
3 *Publicationis vim non habet adnotatio notarij, qui de mandato auditoris consignauit summarium testium partibus.*
4 *Testes de nouo potest examinare, qui habuit summarium testium de stylo Dominorum Rotæ.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd pro dubio disputando super testibus domini don Petri Sanchez fuerit per R. P. D. Ponentem de ordine Dominorum mandatum notario, vt illorum summarium, prout moris est, traderet partibus, & vtrique parti fuerit consignatũ. 1
Item quòd dictus notarius mandatum huiusmodi adnotauerit in actis 403 & etiam scripserunt fol. 413, quòd dictum summarium testium per se factum parti don Petri tradidit, & quamuis illud aduersario æquè dederit, tamen nihil adnotauerit. 2

DVBIVM.

An dicta adnotatio notarij in futurum habere debeat vim publicationis, vt don Petrus prohibeatur producere alios testes.

80. DECISIO. alioqui. XI.

DOmini dixerũt malè fecisse notarium adnotando, † quòd daretur summarium testiũ don Petri partibus. Quia licèt de stylo † Rotæ hoc passim concedatur; non tamen solet adnotari per notarium; & hoc etiam fuit præter mentem Dominorum.
1
2

Et ideo dixerunt prædictum decretum per d. notariũ cõtra stylum, & solitum Rotæ adnotatum, non habere vim † publicationis testium (neque enim hæc fuit mens, neque intentio Dominorũ, nec meas) sed posse † liberè partẽ don Petri, hoc non obstante, iterum, & toties, quoties de iure sibi licuerit, testes de nouo examinare, perinde ac si prædictum decretum nõ esset per notarium adnotatum, & sicuti passim alij consueuerunt, posse examinare.
3
4

Vrbeuetana tenutarum. Mercurij. 14. Martij 1576.

EPITOME.

TEstis pauper, item prætendens modicum interesse, item cohabitator, item habens nomen Bacchi non repelluntur.

SVMMAE.

1 *Testem non repellit paupertas.*
2 *Testem an repellat interesse, puta quia est de territorio, & potest habere ius pascendi?*
3 *Testis vt conuincatur de falso, vel mendacio, quid sit necessarium?*
4 *Testis contrarius dicto partis non probat, fallit vt hic.*
5 *Testis cohabitator non repellitur, imò ad fauorem ecclesiæ plenè probat.*
6 *Testis oppositio facta ex eo, quòd is appelletur nomine Bacchi, quasi ebrionis, videatur ridicula.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd del 1464. fel. rec. Pius Papa ij. castra S. Cassiani, & Fichini cum eorũ territorijs exemerit ex patrimonio S. Petri, & iurisdictione Vrbeuetana, illamq. in perpetuum vicariatum tunc Senensi Reipublicæ concessit. 1
Et præsuppositis dictis testium pro parte fratrum examinatorum, videlicet Iuliani Ioannis, Stephani Mathæi, Hieronymi Mancini, Dini Angeli, Dominici Martini, Mathiæ Mariotti, ac Benigni Benedicti, quorum copia detur. 2
Et quòd inter communitates S. Cassiani, & Fichini de anno 1490. fuit lis in ciuitate Senarũ super Podiosaulis, & sententia lata in fauorem S. Cassiani del 1492. 3
Et quòd Andræas de Albizis fuit effectus commendatarius abbatiæ S. Petri Aquçortus del 1519. 4
Et quòd idem Andræas cõmisit causam super spolio de quo agitur 22. Septembris 1525. 5
Et præsuppositis depositionibus infrascriptorũ trium testium, videlicet Ioannis Angeli, Simonis Iuliani, & Bacchi Lucæ, quorum copia detur. 6

DVBIVM.

An dictis tribus testibus sit adhibenda fides & quanta?

81. DECISIO. alioqui. XII.

EXceptiones oppositæ per communitatem contra tres testes, de quibus agitur, Dominis non sunt visæ releuantes.

Et in primis, quatenus in genere omnibus opponitur, quòd sunt pauperes, † fuit dictum, quòd hæc exceptio non repellit ex allegatis, & aliàs resolutis in hac causa.
1

Et quatenus magis in specie contra primũ opponitur, † quòd est de territorio Vrbisueteris, & quòd potest prætendere interesse, quia illi possunt pascere, istud interesse nõ visum est considerabile, sed multum à remotis, ex allegatis per informantes, & aliàs etiam est dictũ. Nam, cum sit pauper, oportet, quòd efficiatur prius diues, & emat animalia: non propterea voluerunt indistinctè admittendum esse propter commodũ pascendi, quod sentit. & quia potest vniuersitas prohibere, ne ipse, & alij omnes pascant. Abb. in c. insuper. col. 2. vers. primum membrum. de testi.
2

Item

Item opponitur primo testi mendacium. Nam ait, quòd fama est, quòd ista loca sint de territorio Vrbisveteris, & tamẽ de anno 1464. à Pio Secũdo fuerint dismembrata, & applicata Reipublicę Senensi. Sed hæc oppositio visa est non concludens: nam potuit dismembratio Pij Secundi nõ habuisse effectũ, & sic quòd adesset fama contraria dismembrationi. Nec enim probatur, quòd esset fama contraria dictæ famæ, de qua per dictum testem. Item nec probatur, quòd non adesset dicta fama, de qua
3 per testem: quod videtur necessarium † ad conuincendum testem de falso, vel mendacio, vt bene per informantes.

Contra secũdum testẽ opponitur, quòd est
4 contrarius † dicto partis, quia pars ait, quòd spolium fuit perpetratum iam sunt lapsi 25. anni, & iste dicit iam 20. annis lapsis. Sed pro responsione dicebatur, quòd testis addit, incirca, & præterea subiungit circumstantiam, quia Andræas de Albizis litigabat, & sic percutit factum ipsum, ex quo fratres prætendunt se spoliatos.

Opponitur etiam, quòd habitat in abbatia,
5 & hoc nil est, quia cohabitator † non repellitur, imò ad fauorem ecclesiæ plenè probat. Abb. in c. literis. sub num. 5. de testi.

Opponitur etiam, quòd deponat de gestis, antequam esset natus; quia dicit, quòd, dum litigabatur inter ipsas communitates, abbatia possidebat, & videtur, quòd non dicit de visu &, propterea, vt dicitur in facto, cum non assignet causam scientiæ, intelligitur vel ex auditu, vel ex fama. Præterea non est probatum, quòd non adfuerit alia lis pręter illam de anno. 1490. & 1492.

6 Contra tertium opponitur, † quòd appelletur nomine Bacchi, & sic ebrionis, sed visa est Dominis exceptio ridicula. Secundo ei opponitur de mendacio, quia dicit, Podiumfaulis esse Vrbisueteris, & tamen adducitur dismembratio Pij Secundi. Quia tamen ipse nõ restringit suum dictum, sed dicit, quia pasculabatur, vti de territorio Vrbisueteris, hæc simul stare possunt.

Et satis placuerunt Dominis responsiones accommodatæ per informantes pro canonicis.

Item etiam non sunt visę releuantes exceptiones circa dicta. Nam non videtur facere ad propositum. si tamen pars super hoc volet particulariter audiri, audietur.

Vlixbonen. matrimonij. Lunæ. 28. Maij 1576.

EPITOME.

Testes isto in casu fuerunt admissi, dato quòd eis opponeretur familiaritas, solicitatio causæ, collactanietas, desideratio victoriæ vnius partis, &c. non iurasse tactis, &c. atque plures contrarietates.

SVMMAE.

1 *Testem nunquid repellat familiaritas?*
2 *Testis familiaris vtimel ùs cæteris informatus de his, quæ domi geruntur, admittitur.*
3 *Testis idoneus an sit solicitator? & num. 4.*
5 *Testis vltro se ingerens, an probet?*
6 *Testis iuramentum an probetur per illa verba notarij scilicet, testis iurauit ad sancta Dei euangelia, si non dixit, scripturis? & num. 7. ac 15.*
8 *Testis collactanea probat.*
9 *Testis desiderans victoriam vnius partis an probet?*
10 *Testis contrarietas quo pacto concilietur, & num. seq.*
11 *Taxatiua non intelligitur in teste.*
12 *Circunstantia modici momenti in teste quæ sit?*
13 *Indefinita in teste non æquipollet vniuersali.*
14 *Testẽ loqui per eundem præmeditatum sermonem, quando non releuet?*

DVBIVM.

An Saluator, & Colloca testes Mariæ in huiusmodi causa examinati tam in eorum dictis, quàm personis patiãtur aliquas exceptiones cõsiderabiles, & quas, ita, vt sint repellendi?

82. DECISIO. alioqui. XIII.

Conclusum non esse recedendum à resolutis, nempè Saluatorem, & Collacam non pati considerabiles exceptiones, sed tales, vt sint simpliciter reseruandi arbitrio, iuxta aliàs decisa.

Non obstant exceptiones ex aduerso oppositæ, scilicet familiaritates, magnę amicitię, affectiones, item quòd sint pauperes, & viles, item quòd dicant inuerisimilia, item quòd sint contrarij, quia Domini omnibus sigillatim respondebant.

Nam primo quoad familiaritatem dicebãt,
1 quòd ista † exceptio regulariter non repellit testem, licèt secundùm qualitatem ipsius, vel ei diminuat de fide, vel non. Innoc. in c. in literis. & ibi Io. And. & Abb. de test. post glos. ibi
2 cũ alijs in decis. allegatis. maximè quia in his, †

M quæ

quę domi gcruntur, de quibus ipsi possunt esse meliùs informati, admittuntur. Gabr. ex aduerso alleg. de test. concl. 10. num. 33.

3 Contra Saluatorem opponitur affectio, † quia solicitauit. Sed respondebant in primis non probari, quòd ex eo habuerit salarium ex aliàs allegatis.

Secundo dicebāt, quòd tempore primi exa-
4 minis non probatur, quòd solicitaret, † & propterea attenditur tempus primi examinis, maximè quia ad illud relatio habetur. Imò secundùm aliquos Dominos hęc solicitatio, & accessio ad curiam, & sustentatio litis in facie ipsius don Petri summopere videtur purgare in eo teste suspiciones. Quia, si falsum deposuisset, nō huc hac de causa ita de facili venisset. Nec etiam videmus, quòd propter hoc dō Petrus vnquam illum carcerari fecerit, vel alio modo contra eum processerit. Quod verisimiliter fecisset, si allquid releuans, quod posset ei opponi, extaret, stante grauitate hujus causę, & maximo zelo, quo don Petrus eam prosequitur. Et, cum multa sit vis proprię conscientię (iuxta illud, conscientia mille testes) placebat sumi vrgentem coniecturam pro dicto teste contra oppositiones sibi factas, quòd ita spontè venerit ad hanc litem in curia: aliàs enim non est credendum, quòd huic periculo se subiecisset.

5 Opponitur, quòd in primo examine vltro † se ingesserunt, & non venerunt citati: sed tollitur hoc, quia fuerunt producti à parte ex oblatione don Petri, de volendo stare suis dictis.

6 Nec obstat, quòd illa verba, † iurauit ad sancta Dei euangelia, sine mentione, quòd tactis scripturis iurauerit, non probent iuramentum. Specul. de testi. §. sequitur. num. 4. vers. euangelijs. Oldr. cons. 323. num. 6. Lanfranc. in c. quoniam contra. §. testium depositiones. nu. 4. Paris. cons. 83. nu. 34. li. primo. Diuersorum decis. 50. & 226. incip. die 1. Iulii 1555. Quia,
7 cum † sit resolutum tale examen non esse nullum defectu citationis, illa verba benè probāt iuramentum, vt fuit resolutum coram d. Blanchetto 30. Martij in vna Clusina pensionis per doctr. Bart. in l. Theopompus. de dot. præleg.

Quoad Collacam dicitur, quòd est familia-
8 ris, † & collactanea. Sed iam est responsum, quòd edictū de testibus nō est prohibitorium, & cum nō reperiatur specialiter prohibita collactanea, ergo &c. Quòd diligat aduersariā, nil est, quia etiam diligit don Petrum, vt ipsa dicit in primo examine.

9 Quòd desideret victoriam, † non mouit Dominos, quia bonam rationem subdit, vt fuit resolutum in alleg. causa Florentina matrimonij.

Quòd agatur de honore suæ familiæ, quia fuit cognita, & mater erat custos, visum est interesse minus, quàm secundarium, & illa materia videtur procedere respectu consanguineorum, qui iniuria videntur affici: sed diuersa ratio est in famulis, in quibus non cadit talis iniuria, & hæc de exceptionibus quoad personas.

Quo verò ad dicta testium, & eorum contrarietates, primo deducitur, quòd Saluator
10 est contrarius † sibi ipsi, dum dicit, quòd venit vocatus, postea dicit, quòd sedebat in capsa. Sed respondebatur, quòd benè possunt stare insimul, quòd postquam venerit, sedisset. Dec. cons. 163. col. 6. vers. 11.

Secundo quatenus opponitur, quòd in primo examine dicit, quòd cognouit eum, antequam iret ad Indias, & in secundo examine, quòd cognouit, postquam &c. dicebatur pariter, quòd vtrumque dictum potest stare. Quia testis non dicit taxatiuè, nec vtitur verbo, tan-
11 tùm, & in teste † non intelligitur taxatiua. l. fin. §. quæ indiuisa. ff. de lega. 2. vbi Paul. de Castr.

Tertio datur alia contrarietas, quia in vno examine dicit, quòd habebat pannum laneū, in alio pannum lineum. Hanc dicebant Domi-
12 ni esse circumstantiam † modici momenti, & ex diuturnitate temporis examinis, stante eius leuitate, facilè potuit prouenire.

Adducitur etiam, quòd dictus testis est contrarius Collacæ, quia Collaca dicit, quòd don Petrus fuit allocutus Saluatorem; Saluator autem dicit, quòd Petrus ab eo cauebat. Sed respondebatur, quòd non est verum, quòd Collaca dicat hoc, bene dixit, quòd allocutus fuit ipsam testem, & alios testes, & famulos domus, non propterea dicit omnes famulos domus, &
13 indefinita † in teste non æquipollet vniuersali. Felin. c. auditis. num. 24. de pręscript.

Alia opponitur contrarietas Collacæ, quia in tertio examine dicit, quòd Petrus bene poterat videre Saluatorem, & tamen Saluator dicit, quòd Petrus cauebat à Saluatore. Sed hoc etiam non mouit, quia inter vnum examen, & aliud intercessit spatium septē annorum, ideo non est mirum, si in aliquo variauerint, præsertim cum sint nullius momenti. Idque tanto magis, quia potuit ipsa putare, quòd ipsum videret, & Saluator vice uersa poterat stare tali modo, quòd Petrus eum videret.

Item alia opponitur contrarietas circa id, quòd mater erat infirma. hoc nil refert. Collaca enim non dicit, quòd esset, vel nō esset infirma, & propterea cōtrarietas in ea dari nō pōt.

Quoad

Quoad inuerisimilitudines, quòd isti testes non recordentur de verbis praecedentibus, tollitur, quia imò Collaca particulariter deponit, quòd don Petrus petiit manum à Maria, & flexit illi genua.

Quoad contrarietates circa gladium, videtur res ridicula.

14 Quòd deponant per eundem † praemeditatum sermonem, nil est; quia in verbis maximè consistebat vis matrimonij, & propterea, cum ad id dedita opera essent vocati, non mirum, si memoriae mandarunt, vt, cum toties fuerint examinati, & semper eadem retulerint, argumentũ sumebatur, quòd ea vera sint, & ista materia modicam, aut nullam apud Dominos visa est habere difficultatem respectu praedictarum oppositionum. Non enim visę sunt cõsiderabiles, vel graues ad reijciendos, vel etiam ad diminuendum multùm de fide testium praedictorum; sed tantùm ad hoc, vt testes reseruentur arbitrio Dominorum.

Vnus tantùm ex Dominis dubitabat non suo 15 per praedictis, sed circa iuramentum † Saluatoris, de quo supra. An per prędicta verba, videlicet, iurauit ad sancta Dei euangelia, sine clausula, tactis &c. importetur iuramentum solemniter praestitum. Et tenebat negatiuam, ac dicebat Rotam ita saepe resoluisse sequuta dictum Specul. Oldradi, Lanfranc. vbi supra cum plur. concord. aliàs tunc allegatis per informantes in d. Clusina coram R. P. D. Blanchetto.

Tamen alij Domini tenebant contrarium per resoluta in eadem Clusina, & in alia Beneuentana superioribus mẽsibus coram R. P. D. Robusterio, & per alias resolutiões allegatas, maximè stantibus verbis, ad sancta Dei euangelia, in casu nostro. quod videtur aequipollere illis verbis, tactis scripturis. Non enim iuratur ad sancta Dei euangelia, nisi ambabus manibus tactis euangelijs, iuxta stylum notorium &c. & stantibus rationibus aliàs plenè de hoc deductis, & quae latè deduci possent ex l. sciendum. de verb. oblig. cum simil. quae, vt notoria omittuntur.

Vrbeuetana tenutarum. Lunae. 4. Iunij. 1576.

EPITOME.

Possessio alicuius probatur per testes deponentes modo infrascripto.

SVMMAE.

1 *Testis dicens, quòd talis possedit, probat detentationem. & num. 3. & 6.*
2 *Possessio probatur ex detentatione.*
4 *Possessio probatur, si testis vidit vendi pascua, & solui pecuniã, praesertim vbi non probatur alium possedisse. n. 5.*
7 *Possessio alicuius quo pacto sit per testes probanda?*
8 *Testis dictum sufficit, quòd praesumptiuè concludat.*

PRAESVPPOSITVM.

Praesuppositis depositionibus testiũ, videlicet Ioannis Angeli, Simeonis Iuliani, Bacchi Lucę, quorum fidele summarium Dominis detur. 1

DVBIVM.

An aliquis ex dictis tribus testibus probet, & quantum in casu, & ad effectum, de quo agitur?

83. DECISIO. alioqui. XIV.

Conclusum tres testes, de quibus in puncto plenè, & sufficienter probare in casu, de quo agitur. Nam primus testis Ioannes angelus iuxta 28. inter. probat, quòd Henricus Monaldẽsis possedit tenutas, de quibus agitur, cũ tota tenuta Santi Petri, & post ipsum possedisse tenutam dictae abbatiae Andraeam de Albi-
1 zis. Nam testis † dicens, quòd talis possedit, probat detentationem. Abb. in c. cum causam.
2 de testi. Corn. conf. 6. num. 8. lib. 3. & ex † detentatione probatur possessio. Inno. in c. cum
3 olim. de priuileg. Cor. vbi supra. & quòd † probetur possessio quando testis ait, Titius possedit, nor. docto. in l. stipulatio ista. §. haec quoque. ff. de verb. oblig. vbi Alciat. de communi attestatur num. 9. & 10.

Neque obstat, quòd praedictus testis super 44. inter. dicat. d. Henricũ possedisse Podiasauli, & Lombardelli. Primo quia hoc tantum est quoad Henricum, ergo quoad Andraeam remanet primum dictum.

Secundo etiam, quoad Henricum dicebatur, quòd per hoc nõ excluditur, quòd dixit supra Henricum possedisse. Nam stant ista simul, vt testis quandoque viderit aliquem possidere, & quandoque audiuerit eundem possidere. Imò quòd testis viderit Henricum possidere, probatur ex eo, dum super 44. int. dicit, quòd Henricus vendidit pascua dictorum locorum Iosepho patri ipsius testis, & alijs, & vidit fieri solutionem pascuorum d. Henrico. Ex quibus pro
4 batur † possessio. Socin. cons. 166. nu. 13. lib. 2.
5 maximè † vbi non probatur alium possedisse. Alex. in l. quamuis. §. si conductor. num. 6. ff.

de acquir. poss. vbi Aret. de communi attestatur cum allegat.

Simeon secundus testis similiter probat possessionem, ex quo sup. 28. inter. dicit, quòd tenimenta Faulis, & Lombardelli fuerint pos-
6 sessa per abbatem S. Petri, quòd, † verbum, possessa, intelligitur de detentatione, ex sup. alleg. Et ex eo quia supra iuxta 20. inter. loquēs de possessione abbatis, dicit, ꝙ Podiumfaulis tenebatur per abbatem. Cuius dictum comprobatur, ex quo ipse testis est habitator in dicta abbatia, vnde verisimiliter id scire potuit.

Non obstat, quòd dicat, desierant possidere à 30. annis in circa, quia, si desierunt à 40. desierunt etiam à 30.

Non obstat, quòd deponat, dū litigabatur, & sic de tempore, quo nōdum natus erat, quia lis potuit multùm durare.

Bacchus tertius testis similiter probat, quia iuxta 19. inter. deponit cognouisse Henricum,
7 qui erat abbas dictæ abbatiæ, & possidebat † dictam tenutam cum Podijsfaulis, & Lombardelli pacificè, & quietè; & pro tali abbate, & possessore habebatur, & tenebatur ab omnibus. Et iuxta 39. subiungit scire, quòd etiam Andræas de Albizis tempore, quo possidebat abbatiam, possidebat etiam dicta Podiafaulis, & Lombardelli tanquam de dicta abbatia, pacificè, & quietè: in causa scientiæ quia versabatur in dictis locis, & visitabat d. Andræam: & clariùs probat iuxta 43. de pacifica possessione abbatiæ, & in specie de possessione Podiorumfaulis, & Lombardelli tanquam de dicta abbatia, & addit bonam causam scientiæ; & tantò magis dicitur probata possessio, quia dicebant
8 Domini, quòd sufficit, quòd dictum † testis præsumptiuè concludat. dec. Cassad. 3. num. 6. de probat.

Calaguritana beneficij de Subyana.
Veneris 26. Octobris 1576.

EPITOME.

Testium examen reputatur validū, non obstante defectu citationis, ad dicendum contra articulos, & citatione nimis vaga, & speciem seruitutis inducente.

SUMMA.

1 *Procurator non dicitur reuocatus per comparitionem principalis, quando ex prosecutis apparet de illius nō reuocatione.*

2 *Citatio partis ad dicendum contra articulos, an necessariò requiratur? & num. 4.*

3 *Citatio nimis vaga, & speciem seruitutis inducens, nūquid sit valida? & num. 5. & 7.*

6 *Citatio nulla validatur ex citati comparitione, vel eiusdem procuratoris constitutione ad illam causam.*

DVBIVM.

An testes Didaci sint nulliter recepti ex defectu mādati, & citationis?

84. DECISIO. Alioqui. XV.

Conclusum fuit pro validitate examinis. Nec enim obstat defectus mandati, quia
1 de ipso mandato constat in actis; nec per † cōparitionem principalis potest dici procuratorem fuisse reuocatum: quia imo ex prosecutis apparet de illius non reuocatione, vt fuit dictum in vna Legionen. canonicatus coram R. P. D. Decano.

Quoad citationem, alijs leuibus prætermissis, duo opponuntur, quæ prima facie vrgentiora videntur.
2 Primo quòd non † fuit citata pars ad dicendum contra articulos per doct. Abb. in c. in nomine. num. 16. de testi. & decis. Guidoboni 73. vbi declaratur decis. 10. de exceptio. in antiq. & R. P. D. Cott. In Miscell. decis. 70.
3 Secundo quòd citatio † est nimis generalis, ideo est vaga sine die, & inducit seruitutē & c. sed neutrum placuit Dominis.

Prima oppositio, & sic defectus citationis ad dicendū contra articulos, non placuit, quia
4 satis † est, quòd fuit intimata commissio receptoris, in qua dicebatur, quòd examinatur super articulis hinc inde productis, vnde pars tunc potuit opponere. Cassad. decis. 2. de iud.

Secunda quòd citatio sit vaga, non etiam
5 mouit Dominos, quia † loca semper exprimūtur, & quia pars approbauit, quia dedit se pro citata: quo facto ipsamet approbauit citationē,
6 sicut in simili videmus, quòd, quando † comparet pars, vel constituit procuratorem, licèt citatio sit nulla, valet, quod agitur. Rot. in nou. de-
7 cis. 11. de dol. & cont. tanto magis, quia † apparet, quòd pars comparuit semper in eisdem locis, & eadem die ipsa coram eodem inducebat testes, quod sufficit per d. decis. 11. ita vt videretur Dominis hæc mera cauillatio.

Aliæ etiam nullitates non placuerunt, & benè respondetur eis per informantes; vnde fuit dictum, ꝙ his omissis videretur de bono iure.

Vrbe-

Vrbeuetana tenutarum. Mercurij. 26. Februarij 1578.

EPITOME.

Testes non percutientes tẽpus possessionis, reijciuntur, & tractantes de eorũ commodo satis multùm vulnerati dicuntur.

SVMMAE.

1 *Testis dicens se velle, quòd communitas vinceret, quia haberet ius pascendi illo in loco, videtur repellendus, vel saltem dicitur nimis vulneratus.*
2 *Testis de communitate dicens se cupere victoriam communitatis, quia ipse haberet partem ad laborandum, dicitur multùm vulneratus.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita pronunciã, & sine veri præiudicio possessione ecclesię probata de anno 1495. 1
Et præsuppositis depositionibus quinque ex 42. testibus communitatis, videlicet Leonardi Iosiæ primi, Christophori Lucæ secundi, Mariani Marci tertij, Guanij Marci quarti, & Balthasaris magistri Pauli sexti in ordine, quorum copia datur. 2
Et quòd prædicti quinque testes fuerint examinati de anno 1555. 3
Et reseruatis exceptionibus contra personas, & dicta. 4
Et præsupposito quòd ex illis probetur possessio communitatis. 5

DVBIVM.

An iidem testes ea præcipuè exceptione repellendi sint, quòd non percutiãt tempus possessionis ecclesiæ?

85. DECISIO. alioqui. XVI.

Visum est Dominis, quòd quinque testes, de quibus in puncto, etiam quatenus deponunt de visu, non percutiunt annum 1495. Cum enim sint examinati de anno 1554. deberent deponere de annis 59. Quia tot intercedunt à dicto tempore examinis, ad dictum annum 1495. quod est tempus possessionis ecclesię: quod tamen nullus testium facit, vt singulos discurrendo liquet.

Nã primus super vlt. deponit à 20. annis in circa, & est ætatis 40. annorum, unde clarum est, quòd non possit deponere de visu dicti anni 95.

Secundus super quinto ab annis 40. citrà semper, & inferius super 4. à 40. vel 42. annis semper de podio Lombardelli, & idem super 2. & idem super 5. de Podiosaulis,

Quartus ætatis annorum 60. super 1. à 40. ann. semper de podio Lombardelli, & super 2. idem & super 5. idem.

Quintus 80. annorum super 4. à 40. citra, quibus practicauit, deponit semper de facto vsq. ad tempus venditionis, & idem sup. 6.

Posset igitur ex prædictis firmari conclusio, quòd isti testes nempe 2. 3. 4. 5. deponunt de visu à 40. annis semper quoad Podium saulis, & Lombardelli. Sed, cum præsupponatur probatã esse possessionem abbatiæ de anno 1595. clarissimum est, quòd hæc probatio illam non excludit.

Addebatur prædictis, quòd primus, & secũdus testes videntur repellendi, vel saltem multùm vulnerati. Quia primus † dicit, quòd vellet, quòd communitas vinceret, quia haberet ius pascendi in podio Lombardelli: & secundus dicit, quòd ex victoria † ipse haberet partem ad laborandum in podio Lombardelli, vt vnus de communitate, & sic apparet, quòd agitur de commodo ipsorum.

DE FIDE INSTRVMENTI

Spoletana grani, vno tantùm informante. Veneris. 30. Martii 1576.

EPITOME.

Obligationes, quæ dicantur correspectiuæ, vel indiuiduę, ostenditur.

SVMMAE.

1 *Dispositiones tot censentur, quot sunt res.*
2 *Obligationes quænam dicantur correspectiuæ?*
3 *Contrauentio quoad vnam obligationem non correspectiuam, non inducit contrauentionem in alia.*
4 *Correspectiuitas quando ex mente partium inducatur, etiam quòd sint separata facta, & separatum precium?*
5 *Correspectiui actus nunquam censentur, quando apparet de mente contrahentium. Intellige, prout num. 6.*
7 *Partes possunt in earum præiudicium facere, quòd obligatio postea facta perinde sit, ac si facta esset ab initio.*
8 *Contractus duo non solùm in eadem scriptura confecti, sed etiam in prorsus diuersa, possunt dici correspectiui ex partium intentione.*
9 *Correspectiuitas, vel indiuiduitas contractuum, ex contrahentium intentione, vnde emanat?*
10 *Clausula, quæ omnia &c. importat indiuiduitatem.*
11 *Iuramentum in fine contractus appositum, videtur arguere omnia supra contenta esse indiuidua.*

DV-

DVBIVM.

An instrumentum, de quo agitur, sit correspectiuũ, adeò vt ex eo agi non possit, nisi docto de implemento pro parte d. Ioannis Chari actoris?

86. DECISIO. siue Discursus. alioqui. vnic.

ALiquibus Dominis faciebant dubium infrascripta contra informantem.

Aduertebant, quòd ex lectura instrumenti apparet, quòd sint duo facta separata, & duæ separatæ societates. Quia per primum factum est constitutum certum debitum &c. vnde tũc non censentur obligationes correspectiuæ, sed
1 tot † dispositiones, quot res, l. cum eiusdem. & l. si plura. ff. de edil. actio, l. qui sæpe. §. in his. de contrah. empt. latè Tiraquell. de retract. §. 23.
2 glos. 1. num. 17. Vnde istæ obligationes † non dicuntur correspectiuæ, quia non reflectuntur
3 ad idem factum; & propterea contrauentio † in vna non inducit contrauêtionem in alia. Abb. in c. 3. sub num. 4. de iureiur. Alex. in l. cũ proponas. la 2. num. 2. vbi Dec. num. 2. C. de pact. & in proposito etiam declarat Abb. cons. 45. num. 3. lib. 2. Hæc enim societas habet suam separatam correspectiuitatem, quia ideo Delius promisit, quia Ioannes promisit expectare per totum mensem Iulij.

4 Et licèt ex mente partium inducatur † etiã in hoc casu correspectiuitas, etiam quòd sint separata facta, & separatum precium, Tiraquel. vbi supra num. 20. tamen de hac mente hic nõ constat, & potius ex instrumento constat de cõtraria intentione propter censum, quẽ promitit constituere Delius ad omnem requisitionẽ Ioannis super suis bonis pro scutis 400. Et
5 quando † apparet de mente contrahentium, tunc nunquam censentur correspectiui actus,
6 hæc enim materia procedit † in dubio, secus quando de contrario apparet ex verbis instrumenti. Corn. cons. vltimo. col. fin. lib. 1. nisi meliùs probetur, vel deducatur per informantem pro hæredibus Delij hæc causa finalis, &c.

Nec secundùm prædictos Dominos dubitantes, ideò potest considerari, quòd aliàs non fuisset se obligaturus, quia eis durum videbatur, quòd in ista societate posset Delius lucrari tantum, vt posset soluere 800. & aliquid vltra lucri sibi superesset.

Subdebant tamen ijdem Domini, quòd si de hoc daretur aliquis sumus, fortasse res fieret facilior, & clarior pro hæredibus.

Quæ dicuntur de obligatione bonorum, & actionum, & sic quòd habent obligata iura, & actiones pro hac controuersia, dicebant esse extra dubiuin, & de dicta clausula posse dubitari ad partem.

Ad punctum autem videbatur vrgere secũdũm prædictos Dominos, quòd ipsi contrahẽtes volunt, quòd perinde fit, ac si hæc obligatio Delij fuisset ab initio celebratorum instru-
7 mentorum facta, quod partes † facere potuerunt in præiudiciũ ipsorum. l. huiusmodi stipulatio interposita. ff. de verb. obl. vbi Alciat. & meliùs declarat Ruin. cons. 78. num. 3. lib. 4. Quo stante, si ab initio Delius interuenisset, clarũ est, quòd nõ posset dari correspectiuitas. Sicut enim quoad eius fratrem. erant duo facta separata, ita quoad ipsum Delium.

Secũdo propter cẽsum statim imponendũ.

Tertio quia Ioannes separatim loquitur. Quo enim ad præterita dat dilatiõẽ Delio vsque ad mensem Iulij, quoad aliam societatem promittit obseruare promissa Nicolao, & sic nullo modo correspectiua videtur hęc societas secunda ad primam.

Alij tamen Domini magis tenebant contrarium, nempè videri correspectiuam hanc secũdam societatem ex deductis per informantes pro hæredibus, quæ non repeto. Et addebant,
8 aliqui Mohed. decis. 224. vbi dicit, quòd duo † contractus non solùm in eadem scriptura confecti, vt in casu nostro, sed etiam prorsus diuersi possunt dici correspectiui ex partium intentione &c. Et sibi placebat ratio, quòd aliàs Delius non fuisset contracturus hanc secundã,
9 ex quo infertur correspectiuitas, † vel indiuiduitas contractuum ex intentione contrahentium, arg. Bar. in l. Græcè, §. illud. de fideiussor. Aymo. cõl. 170. n. 6. vbi benè in his terminis. Cum Delius nulla necessitate astringeretur ad promittendum pro fratre, & ad subeundã hanc obligationem sine lucro, vel aliqua spe lucri, & & tunc intrat præsumptio, quòd nemo præsumitur iactare &c. & similes. & prędicta maximè attenta clausula, quæ omnia, & quæ satis aliquibus Dominis placebat ex plenè allegatis per Dominos Horatium, & Tyberium, & dice
10 bant, quòd importat † indiuiduitatem, prout aliàs fuit resolutum coram R.P.D. Seraphino.

Item attento iuramento in fine contractus posito, quod † videtur arguere omnia supra cõtenta esse indiuidua. Quę tamen materia iuramẽti visa est satis lata, vnde nihil fuit resolutũ, licèt pluries, hoc est die 27. Februarij, & 28. pręsentis, etiam super eisdem fuerit per me proposita.

Possit

Poſſet reſtringi, an inferatur correſpectiuitas ex aliquo ex dictis tribus capitibus, vel ex dicta clauſula, quę omnia & ſingula &c. vel ex iuramento appoſito, vel ex cōiecturis poſſit probari, vel inferri, quòd Delius aliàs non eſſet cōtracturus ſecundam ſocietatem, niſi prima impleta &c. vel aliàs arbitrio partium. 1

DE PRAESVMPTIONIBVS.

Placentina penſionis 100. ducat.
Lunæ. 4. Iulij 1575.

EPITOME.

PRæſumitur quis ordinatus de licentia proprij Epiſcopi, ſi ordinatus fuit ab alieno in publica ordinatione habita in palatio proprij Epiſcopi, præſentibus canonicis, & cancellario, ſeu notario eius, qui de tali clericatu rogatus extitit, & ordinato tradidit publicum inſtrumentum de eo duobus teſtibus munitum.

SVMMAE.

1 *Clericatus quando dicatur probatus?*
2 *Sigillum Epiſcopi nunquid de neceſsitate requiratur ad probandum clericatum? & num. 6.*
3 *Clericatus datus à non ſuo Epiſcopo ſine dimiſſorijs proprij Epiſcopi, vel ſine eius expreſſo conſenſu dicitur perperam conceſſus, nec ſufficit ad obtinendam penſionem. num. 4 limita prout num. 5.*
7 *Inſtrumenti publici ſolemnia quæ ſint? remiſſiuè.*

DVBIVM:

An ex deductis, quorum copia detur, probetur clericatus domini Io. Franciſci Guidoboni?

87. DECISIO, Alioq. vnic.

OPonebatur per Bartholomæum reſeruationem penſionis huiuſmodi ad fauorem d. Io. Franciſci Guidoboni clerici, eſſe inua-
1 lidam, cum non videatur probatus † dictus clericatus, ex traditis per Gigantem de penſ. q. 22. ſub num. 14.

Primo, quia literæ dicti clericatus non ha-
2 bent ſigillum † Epiſcopi, vt per Bellamer. cōſ. 10. col. 2. quem refert, & ſequitur Crauet. conſ. 134. num. 41.
3 Secundo quia data † reperitur à non ſuo Epiſcopo, nec cōſtat de dimiſſorijs proprij Epiſcopi, vel de eius expreſſo conſenſu. c. cum nullus. cum ſua materia. de temp. ordin. in 6. & eſt expreſſum in concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 2. incip. & quoniam. ac ſeſſ. 23. c. 8. ordinationes. prout
4 non ſufficere † ad obtinendam penſionem alle gatur deciſum fuiſse coram Oradino in vna Cremon. prioratus. 9. Martij 1562.

Reſoluerunt nihilominus Domini contra Bartholomæū moti. Quia Epiſcopus Biduen. dedit primam tonſuram Io. Baptiſtę in publi-
5 ca † ordinatione per eum habita in palatio Epiſcopali Dertonen. præſentibus canonicis, & notario, ac cācellario Epiſcopali, qui de dicta tōſura rogatus fuit, & dedit inſtrumentum publicum cum duobus teſtibus munitum, ideo præſumēdum eſt ordinaſſe de licentia proprij Epiſcopi. Dertonen.
6 Ad Bellam. † & Crauett. reſpōderunt, quòd inſtrumentum productum clericatus iam dicti,
7 cum appareat habere ſolemnia † omnia publici inſtrumenti, iux. gloſ. in l. generali. C. de tabular. lib. 10. illud ſufficere affirmant doctores ex aduerſo relati.

Ad concilium reſponderunt hunc clericatū fuiſſe ſuſceptum de anno 1551. & ſic ante concilium, & de conſenſu proprij Epiſcopi ſaltem præſumpto per præterita.

DE IVREIVRANDO.

Palentina iuriſdictionis. Lunæ. 18. Maii. 1573.

EPITOME.

IVramentum per Epiſcopum præſtitum is tenetur ſeruare totum in inſeparabilibus, ſecus in ſeparabilibus.

SVMMAE.

1 *Epiſcopus tenetur ſeruare totum iuramentum in inſeparabilibus.*
2 *Iuramentum non modò prælati ſeruare tenentur, ſed ipſemet Pontifex num. 3.*
4 *Iuramentum eſt de iure diuino.*
5 *Epiſcopus contraueniendo iuramento per eum præſtito, incidit in periurium, prout cæteri.*
6 *Epiſcopus vita ſibi comite tenetur eius iuramentum ſeruare, dato quòd eſſet contra iuris communis diſpoſitionem.*
7 *Concilij Tridentini cap. 4 ſeſs. 6. & cap. 6 ſeſs. 25 declarantur, item non reprobant iuramentum in præiudicium iurantis, ſed ſucceſſoris. num. 8.*

PRAE-

PRAESVPPOSITVM.

Stante iuramento per modernum Episcopum de anno 1570.præstito, cuius copia in necessarijs detur. 1

DVBIVM.

An præfatus Episcopus teneatur in visitatione obseruare statutum de correctione, & punitione per sedem apostolicam confirmatum, non obstantibus decretis concilij Tridentini cap. 4. sess 6.& c.6.sess.25.

88. DECISIO. alioqui. I.

FVit per Dominos concorditer resolutum
Reuerendissimum Episcopum teneri in
1 totum seruare † iuramentum per eum præstitum in inseparabilibus, secus autem in separabilibus, per notata in c. ad nostram. vbi Felin. de iureiur.& Afflict. decis. 163.nu.2.& 3.cum
2 nõ sit nouum nedũ prælatos † teneri ad obseruantiam iuramenti. c.cũ venissent. vbi Io.Andr. Abb.& alij.de institut.c.veniens.de transactio. Felin.in c. fin. de præscript. Aretin.cons. 114.
3 sed † ipsum etiam Summum Pontificem. cap. quanto. de iureiur. Abb. Aegid. & cæteri in c. primo. de iureiur. & Felin. in c. 1. de proba-
4 tio. Nec mirum, posteaquam iuramentum † est de iure diuino. c.& si Christus. de iureiur.

Et addebant aliqui ex Dominis Felin. in c. dilecto.num. 18. de probatio. firmantem, quòd
5 Episcopus † contraueniendo iuramento, incidit in periurium, prout & reliqui priuati.

In quo fuit adductus & Mohed. decis. 250.
6 volentem, quòd Episcopus † teneatur in eius vita seruare eius iuramentum, dato quòd esset contra dispositionem iuris communis.

Decreta iam dicta concilij Tridentini dixe-
7 runt † non obstare primo, quoniam Episcopus postea in specie iurauit de obseruando statuto huiusmodi. Abb. In c. at si clerici.§. de adulterijs.numer. 10. de iudic.& habetur in d.decis. Mohed.

8 Secundo nam dictum concilium non † reprobat iuramentum in præiudicium iurantis, sed successoris.

Palentina iurisdictionis die 3. Iulij. 1573.

EPITOME.

IVramentum ab Episcopo præstitũ de seruando statutum de correctione, & visitatione à Papa confirmatum, est ab eo vita eius durante seruandum, & intelligitur quoad omnẽ correctionem tam in visitatione, quàm extra.

SVMMAE.

1 *Statutum quando dicatur comprehendere omnem correctionem etiam, quæ fit in visitatione remissiuè.*
2 *Iuramentum suum debet obligare auctorem.*
3 *Tridentinum concil. derogans statutis, concordijs, & alijs intelligitur de futuris.*
4 *Qualitas eadem omnia copulata, & quæ ab eadem oratione reguntur, qualificat.*
5 *Episcopus de consilio capituli ardua correctionis tractare debet.*
6 *Alienatio, vel abdicatio iuris episcopalis non dicitur velle adhibere consilium capituli in correctione.*
7 *Visitatio prohiberi potest per sedem apostolicam.*
8 *Præiudicium separabile quod dicatur?*
9 *Episcopus quopacto possit se obligare in eius vita curriculo?*
10 *Episcopo mortuo, qui iurauit adhibere consilium capituli in visitatione, successor eius solus visitabit.*
11 *Præiudicium relenans ecclesia non videtur, quòd Episcopus non corrigat solus, sed vnà cum consilio plurium.*
12 *Ecclesia expedit plures habere consultores.*

DVBIVM.

An statutum ecclesiæ Palentinę comprehendat correctionem in visitatione, & an præiudicium sit separabile ad effectum, de quo agitur.

89. DECISIO. alioqui. II.

QVoad primam partem dubij, placuit Dominis resolutio aliàs facta in hac causa die 18. Maij, nempè statutum compre-
1 hendere omnem correctionem, † etiam quæ fit in visitatione, & iuramentum præstitum per Reuerendissimum Episcopum, capere vtrumque casum correctionis tã in visitatione, quàm extra eam, per rationes tunc latè deductas, etiã ex mente conci, Trid. vt in prædicta resolutio-
2 ne, quod expressè vult huiusmodi † iuramenta suos obligare auctores. Et quemadmodum concilium Trid. derogans statutis, concordijs,
3 & alijs, intelligitur etiam † de futuris, vt per Dyn. Bart. & Bald.& alios in l.si mihi.& tibi. §.in legatis.de lega.primo.cum alijs, vt per Felin.cons. 31.num.16. post medium. ita etiam dũ subditur, quæ suos tantùm teneant auctores, intelligitur etiam de futuris, cum omnia hæc sint in eadem determinatione, arg.l.iam hoc iure.cum alijs, de quibus Dec.cons.92.n.2.& 3.
4 Eadem enim qualitas † omnia copulata, & quæ ab eadem oratione reguntur, qualificat. Socin.in cons. 27.num.13.& 18.lib. 4.

Et

Et vltra aliàs dicta dixerunt Domini, quòd
huiusmodi statuum reducere videtur hoc ne-
5 gocium ad ius commune, quo Episcopus † de
consilio capituli ardua hæc, & similia tractare
debet. Abb.in c.qualiter,& quando. il secũdo.
num.6.de accus. ex ratione,de qua in c. nouit.
vbi Imol.post alios, &c.quanto.de his quæ fi.
à præl.fine consc.cap. & in correctione tanquã
in re ardua consensum capituli requiri. plenè
Achill. dominus & germanus meus de Episc.
decis. prima.quæ in hac materia aptè inseruire
vr, vt in vna simili Palentina pro capitulo con-
6 tra Episcopum. Et maximè quia hæc † non est
alienatio,vel abdicatio iuris Episcopalis. Non
enim Episcopo impeditur visitatio, sed tãtùm
inducitur moderatio, vt maturiùs cum capitu-
li interuentu procedat,arg. not. per Abb. in c.
fin.num.6.de consuet.Et stante confirmatione
7 apostolica, quæ † in totum visitationem, con-
cessa exemptione,prohibere potuisset, prædi-
ctus Achil.de exempt.decis. prima.2.Hinc ces
sare dixerunt consilium Feder.de Sen.247. &
similia,in quibus de totali alienatione,& abdi-
catione agitur.

Quoad secundam partem Domini dixerunt
8 præiudicium videri separabile, † & soli Episco
po inferri, & durare tantùm cum vita ipsius,
9 quo † tẽpore huiusmodi benè Episcopus obli-
gari potuit. Mohed.latè decis.250. c.cũ venis-
sent. vbi Abb.& Innoc. de instit.Felin.in c. fin.
col.fin. de præscript. cum simil.

Secundo præstant argumentum aliàs dicta
ex Aret.cons.114.num. 3. quòd in effectu to-
tum præiudiciũ in hac materia est solius Epi-
10 scopi iurantis,quia eo † defuncto,successor so-
lus visitabit.Item interim in vita iurantis nulli
alij præiudiciũ infert: neque enim ecclesia,ne-
que fabrica, neque pauperes ex huiusmodi vi-
sitatione damnum patiuntur (ex quibus præiu
dicium reputatur inseparabile) sed solus Epi-
scopus, vt videtur considerare Aret. in prædi-
cto cons.114.Nec enim sumus hîc in fructibus
ecclesiæ obligatis &c.vt per eundem ibi, quæ
aliàs plenè fuerunt deducta in illa Leodien.
præpositura,de qua in prædicta resolutione,
quæ Dominis placuerunt in hac causa.

Addebant aliqui ex Dominis non videri re
11 leuans † præiudicium ecclesiæ, quòd Episco-
pus non corrigat solus,sed cum consilio pluriũ:
12 in casu,de quo agitur,cum expediat † ecclesiæ
plures habere consultores,c. de quibus.distin-
ctio, 20.& c.ea nescitur.in fin. de his quæ fi. à
præl. per supradicta.

Alij in argumentum ad prædicta allegabant
trad.in decis.2.de præscript.in nou.& in c. irre
fragabilis.§.excessus.de offic. ordin. cum con-
cordat.

Ex quibus omnibus visum est contraria vir-
tualiter esse sublata, vtpote quæ extra hanc ip
sam materiam procedant, & in quibus diuersi-
tas aperta ex supradictis facilè dignoscatur.

DE EXCEPTIONIBVS.

Tyburtina castri S. Angeli. die
3. Decembris 1574.

EPITOME.

Exceptio, quòd alius sit hæres, non impedit executionem instrumenti, & sententiæ Rotalis super damnis, & interesse passis.

SVMMAE.

1 *Interesse vt dicatur licitum, debet proportionabiliter respondere fructibus.*
2 *Confessio etiam iurata reuocari potest.*
3 *Hæres potest reuocare confessionem sui auctoris, & quid in singulari successore? num. 4.*
5 *Confessio an solùm ante sententiam reuocari possit? & n. 6.*
7 *Exceptio de iure tertij an admittatur in summarijs?*
8 *Exceptio quæ non requirit altiorem indaginem an admittatur in summarijs?*
9 *Exceptio de iure tertij admittitur in causa beneficiali.*
10 *Instrumentum dicitur probatio probata.*
11 *Hæres si est solus non adiens, nil ex testamento petere potest, & corruunt legata.*
12 *Hæreditate repudiata, legata peti non possunt.*
13 *Legata censentur repetita à venientibus ab intestato ex clausula codicillari.*
14 *Aditio quo pacto inducatur?*
15 *Refutatio an inducat acquisitionem?*
16 *Aditio vti dependens ab animo, fieri potest etiam in absentia partis.*
17 *Confessio facta in vno iudicio, nocet in alio etiam ad alium effectum.*
18 *Legitima nõ debetur sorori in bonis fratris, nisi turpi persona instituta.*
19 *Filia est omnino à Patre instituenda, saltem in legitima.*

PRAESVPPOSITA.

Stante instrumento cessionis iurium castri S. Angeli, inter illustrem quondam d. Antonellum de Petrucijs ex vna & illustr. d. Camillum Pardum initio, cuius copia &c. 1

Et productione prædicti instrumẽti sæpius in actis repetiti, & articulis datis medio iuramento specificatis pro parte d.Camilli,de quibus in regestro coram Cardin.fol.368.& 871.quorum copia &c. 2

Item stante instrumento testamenti Iordani, & in-

strumento quietationis, prout in eo inter procuratorem q. Eleonoræ, & q. Sibiliam, & Antonellũ eius filium de Petrucijs seniorẽ, vigore compulsoriæ in ciuitate Neapolis nuper extractum, & processu causæ inter fiscum regium, & d.d. Eleonoram, cum præsupposito quòd sint in forma probanti sine veri præiudicio, quorum copia, &c. 3

Et summario testium in d. ciuitate Neap. in Regia curia inter d. fiscum regium, & d.d. Eleonorã examinatorum, quorum copia &c. 4

DVBIVM.

An illustris Antonellus iunior, & hæres q. Sibiliæ, & Antonelli senioris, repellatur exceptione opposita, quòd alius sit hæres Iordani, ad effectum impediendi executionem instrumenti, & sententiæ Rotalis super damnis, & interesse passis.

90. DECISIO alioqui. I.

DOmini in hac causa proposita die 29. præcedentis mensis, & dilata ad hanc diem, in primis aliqua aduertebant circa opposita pro parte illustrissimi domini Antonelli. Nam pro sua intentione tuenda contra illustr. d. Marchionissam deducuntur plura; &c.

Primo quòd illustrissimus dominus Camillus eius auctor magni fecerit hoc ius, etiam quòd nullum esset, nec posset contra illud opponere. Sed respondebatur, quòd, cum ad interesse
1 agatur, quod interesse † vt sit licitum, debet
proportionabiliter respondere fructibus secũdùm æquitatem. l. curabit. C. de actio. empt. & secundùm resolutionem iam factam, sequitur, quòd in hoc assertio partis nihil prosit, quia in his non videtur standum assertioni partis.

Secundo opponitur, quòd illustrissima d. Marchionissa non potest venire contra confessionem sui auctoris, quæ est iurata. Sed neq. hoc
2 obstare omnino videbatur, quia confessio † etiã
iurata reuocari potest. Ias. post alios in l. error. num. 30. C. de iur. & fact. ignor. Nec mouebat,
3 quòd sit hæres, quia etiam hæres † potest reuo
care confessionem sui auctoris. l. non idcirco. C. eod. Bald. in d. l. error. in fin. num. 15. licèt
4 in singulari † successore fortè aliud sit. Ruin.
cons. 76. num. 14. lib. 5. Sed quia forsan posset
5 dici, quòd confessio † solùm potest reuocari
ante sententiam, non post. d. l. error. cũ ibi not. vbi in specie Ias. sub nu. 1. Feder. de Sen. cons. 98. num. 4. in fin. Capic. decis. 28. num. 5. repli-
6 cabatur, quòd id † procedit inter easdem par-
tes; sed inter diuersas benè potest reuocari, & probari error etiam post sententiam, quia hoc non est instaurare iudicium, per tex. in l. fin. §. sin autem nescius. C. de furt. glos. fin. in d. l. error. vbi Paul. de Cast. sub num. 6. vers. quarto opponitur. vbi etiam Ias. sub num. 18. in quinta parte glos. dicens, quòd omnes indifferenter transeunt cum d. glos.

7 Tertio opponitur, quòd, cũ simus in † sum-
marijs, non admittitur exceptio de iure tertij. Alex. in l. penul. C. de edict. diu. Adri. toll. Hæc oppositio aliquibus Dominis videbatur dubitabilis, licèt Claud. de Seyss. in l. ille à quo. §. primo. in secundo not. ff. ad Trebell. sequatur
8 hanc opin. Quia, quando exceptio † non requi
rit altiorem indaginem, videtur, quòd admittatur, vt per Paul. de Cast. in l. cum seruum: numer. 2. C. de seru. fugit. & propterea videmus,
9 quòd † in causa beneficiali admittitur hæc ex-
ceptio. Cassad. decis. 2. num. 4. de re iud.

Sed, quicquid sit de prædictis cõsiderationibus, fuit resolutum Antonellum non repelli in casu proposito; quia in effectu habet suam intentionem clarè, & concludenter fundatam
10 super instrumento, quod † dicitur probatio
probata. Item etiam super resolutione iam facta, in qua regula est, huiusmodi interesse deberi, nisi probetur excessus &c.

Non obstat, quòd Sibilia non fuerit hæres Iordani eius fratris, quia hoc non concludenter probatur. Non enim obstat testamentum, quia non videtur de necessitate probari aditio. Non obst. trãsactio Eleonoræ vxoris; quia huiusmodi transactio potuit fieri ratione legatorum eidem vxori institutæ factorum, quia prælegauerat in testamento idem Iordanus prædictæ vxori dotarium, & scuta mille per il ben seruire, vltra institutionem &c. Dicebãt tamen Domini in hoc aduertendum esse, quia; si testamentum non haberet clausulam codicillarem, esset indubitatum, quòd censeretur adiuisse ex prædicta trãsactione. Quia, cum ipsa esset
11 sola instituta hæres, si non † audiuisset, clarum
est, quòd corruissent etiam legata, & nihil ex prædicto testamento petere potuisset. Vnde, cum vigore præteriti testamenti recipiat illas pecunias, omnino dicẽdum est, quòd adiuerit,
12 quia ista est regula, quòd hæreditate † repu-
diata, ipsa non posset petere huiusmodi legata. l. si nemo. ff. de reg. iur. l. eam quam C. de fidei com. cum simil. Sed, si adest clausula codicillaris, vt re vera legitur in testamento Iordani;
13 quo casu † censentur legata repetita à venien-
tibus ab intestato, vt per Ias. in d. l. eam quam. num. 11. & Docto. in d. l. si nemo. de reg. iur. & sic cum ex permissione testatoris possit omitti causa testamenti, cessat etiam titulus. ff. si quis

omiss.

omiss.caus.testam. l. prima. §. si proponatur. ff.
eod. si in quantum adest prędicta clausula, dicebāt,
nullo modo probari aditionem. Nam, si informantes
pro Marchionissa velint eam probare,
ex eo quòd prætерita Eleonora vxor litigauit,
& obtinuit sententias, oportet videre, an litigauerit
vt hæres. Quia, si litigauerit vt heres, &
14 vt hæres obtinuerit sententias, est verū, quod est †
inducta aditio; sed, si non probatur, quòd obtinuerit
vt hæres, non est inducta aditio. Vnde
hæc est quęstio facti, vt benè declarat Bald.
cons. 234. super eo quod quęritur. vers. restat
ergo videre, lib. 2. Vnde, cum ipsa super istis
bonis potuerit litigare alio iure, quàm hereditario,
non sequitur, quòd de necessitate huiusmodi
lis inducat aditionem, vt per Socin. Iun.
cons. 131, col. prima, & secūda, lib. 2. Et quamuis,
vt dicit ibi Soci. Iun. in dubio intelligatur,
prout est vtilius agenti; tamen videtur dubium
in hoc casu, quidnam fuerit vtilius propter debita,
& fideicommissa, quę potuerunt esse in
hęreditate.

Nec videntur obstare illa verba, de & super
bonis, & hęreditate, quia non concludunt de
necessitate, quòd Eleonora egerit tanquam
hęres. Nam bene potest esse contentio super
bonis, & hęreditate alicuius, licèt quis non prętendat
se heredem, vt puta quòd vnus contendat
tātum esse in hęreditate, quod sufficiat pro
legatis, alius, quod non sufficiat.

Non obstat, quòd receperit nonnulla bona,
quę sibi non erant legata, quia potuerunt dari
ad cōputum suarū dotiū, item sui legati, cū reliqua
bona possent esse supposita fideicōmissis.

Non obstat, quòd legata essent relicta super
castris, quia non propterea illud est taxatiuè,
sed demonstratiuè, ex quo loco debeant
solui. Vnde, cū illa castra potuerint esse
supposita fideicommissis; facile est, quòd ex illis
castris non potuerit solui; & fuerint capta
bona mobilia, & vtensilia domus pro istis legatis.
Et ad hanc interpretationem videtur vrgere
confessio explicita Camilli, qui rationabiliter
debuit esse magis informatus de istis, in
qua dicit, quòd Sibilia fuerit hęres Iordani ab
intestato.

Non obstat, si fieret fundamentū super absolutione
ab omnibus, quę petere posset vigore
testamenti, quia facilis est responsio. Licèt enim
15 refutatio † inducat fortasse acquisitionē. Corn.
cons. 180. sub num. 9. lib. 2. tamen hoc in primis
intelligit respectu validitatis illius actus,
ideo nō propterea dr̄ pars adiuisse hęreditatē,
ita quòd à creditoribus cōueniri possit, vt declarat
Paul. de Castr. cons. 252. viso puncto,
col. penult. post med. vers. non tamen dico. lib.
primo. quem sequitur Ruin. cons. 13. prope fin.
lib. 3. Aymo cons. 200. num. 2. Quod benè cō
firmari potest ex his, que dicit Socin. cons. 53.
num. 27. lib. 4. Sed, quia hoc fortè posset habere
difficultatem propter ea, quę ponit Barr. in
l. is potest. col. 4. circa med. sub num. 16. ff. de
acquir. hęred. cum alijs cumul. per Aym. cōs.
16 148. num. 18. vbi volunt, quòd aditio † vti dependēs
ab animo, possit fieri etiam in absentia
partis, & videtur velle, quòd prosit omnibus.
ideo dicebant, quòd potest intelligi quietasse,
scilicet respectu eorum, quæ sibi debebantur
vti legatariæ, non vti hæredi.

Cum igitur non concludenter doceant de
aditione, & effectu præteriti testamenti Iordani,
sequitur, quòd nec plenè doceatur de errore
17 re confessionis Camilli, quæ confessio † facta
in vno iudicio, nocet in alio etiam ad alium effectum.
Dec. in l. 2. sub num. 62. vers. & prædicta
distinctio. C. de eden. & sic non probato cōcludenter
errore, sequitur, quòd confessio præiudicat,
& reuocari non possit.

Vltimo mouebant Domini, quòd eis videbatur
solidum fundamentum, quia Antonellus
non cessit ius, quod habebat Sibilia tanquam
hæres Iordani, sed iura, quæ habebat ipse
tanquam hæres Sibiliæ in hoc castro. Cum
igitur non probetur, quòd Sibilia non habuerit
ius ex persona Neapoleonis patris, qui fideicommissum
fecit, ex cuius persona potuit
deberi legitima, & Trebellianica Sibiliæ, tanquam
filiæ ex persona propria, non tanquam
hæredi Iordani, non intrat exceptio illustris d.
Marchionissæ contra prædictum instrumentū.
18 Et dicebāt hoc videri verisimile, quia Sibilię †
tanquam hæredi Iordani nō poterat deberi legitima,
in bonis Iordani fratris, nisi turpi persona
instituta. l. fratres C. de inoff. testa. Præterea
eadem Sibilia potuit esse substituta Iordano
in testamento Neapoleonis. Vnde, cum nō
videatur probari concludenter hæc negatiua,
quòd Sibilia ius non habuerit, sequitur, quòd
intentio sua remaneat fundata in prędicto instrumento,
cum Camillus obtinuerit castrum
etiam ex ista cessione, cum de ea & in articulis,
& in sententia fiat mentio.

Nec obstat, quòd articuletur testamentum
Neapoleonis, quia non propterea articulatur
aliqua dictio taxatiua, quòd Iordanus solus fuerit
heres Neapoleonis. Nam etiam Sibilia eius
19 filia † de iure communi debuit institui saltem
in legitima. Cum igitur intentio illustr. d. An-

tonelli, vt dixi, videatur clara, & concludens ex instrumento prędicto, & exceptiones ex aduerso oppositæ videantur turbidę, & non necessariò concludentes, placuit standum esse instrumẽto, etiam quoad interesse, iuxta prædictam resolutionem, cum in eo non probetur excessus, vel non correspectiuitas ex aduerso allegata, per supra deducta.

Vlixbonen. administrationis capellæ. Mercurij. 23. Martii. 1574.

EPITOME.

EXceptiones non probationis valoris, item quòd quis non dicatur de genere, quòdque non obstet regula de annali, prosternuntur

SVMMAE.

1 *Valor quoad effectum iustificationis gratiæ probatur per vnicum testem.*
2 *Derogatio expressa fundationis facta in gratia, si neutri, fundationem tollit.*
3 *Clausula, non obstante regula de annali in omni sui parte, posita in gratia, si neutri, tollit dictam regulam.*
4 *Administratio quamuis sit laicalis, si tamen data sit alicui in titulum, non cadit in coniugatum.*
5 *Pensio licèt regulariter cadat in laicum, si tamen data sit in titulum, non item.*
6 *Gratia, si neutri, quando intret?*

DVBIVM.

An exceptiones factæ contra Balthasarē sibi obstẽt.

91. DECISIO. alioqui. II.

FVit dictum tres oppositiones aliàs factas contra Balthasarē ex vltimo deductis cessare. Et primo quoad valorem, quem aliàs fuit resolutum non esse probatum per Balthasarē, quia testes visi sunt Dominis singulares, & nō percutere tēpus suę impetrationis; fuit dictū, quòd hodie satis dicitur probatus ex teste nouissimè examinato, qui plenè videtur deponere, quòd valor excedit 24. & per bonas causas scientiæ, & percutit tempus articulatum item ante, & post, & vsque in pręsens. Tritum est
1 autem in Rota, quòd † per vnicum testem probatur valor quoad effectum iustificationis gratie, iuxta Aegid. decis. 113. & 14. & 683. cum alijs vulgariter allegatis.

Secundo quoad fundationem, quòd Balthasar non sit de genere, &c. & quoad alia in ipsa fundatione comprehensa, dictum est in gratia, si neutri, nuper impetrata per Baltharem eam esse sublatam quoad ea, quæ obstant gratiæ ip-
2 sius, legitur enim expressa † derogatio ipsius fundationis.

Tertio quoad regul. de annali, quę pariter cō tra Balthasarē opponebatur, vltra quòd de ea in actis non est datum, eodem modo dictum est
3 hanc oppositionem sublatam † in dicta gratia, si neutri, vbi legitur clausula, non obstante regula de annali in omni sui parte &c.

Quòd autem intret gratia, si neutri, ad fauorem Balthasaris in casu proposito, dixerunt satis videri constare ex aliàs resolutis in hac causa. Aliàs enim fuit resolutum constare de matrimonio Saluatoris aduersarij. Vnde licèt etiā fuerit resolutum hanc administrationem esse laicalem saltē respectu vnius administratoris;
4 tamen † cum eadem administratio fuerit collata, & data in titulum prędicto Saluatori, sequitur, quòd licèt etiam esset laicalis; tamen non cadit in coniugatum: sicut in simili dicitur de
5 pensione, † quę regulariter cadit in laicum, si tamen sit data in titulum, secus iuxta resolutionē vltimò in hac causa factam. Constito ergo de nòn iure Saluatoris per prędicta, intrat gratia Balthasaris, &c, & si prima gratia nō erat sufficiēs,
6 stantibus prędictis oppositionibus, intrat † gratia, si neutri.

Reatina castri Postæ, Lunæ. 9. Aprilis 1576.

EPITOME.

FAlsi accusatione pendente contra testes, in quibus ius causæ consistit, & cōtra partem, supersedetur in causa ciuili, alioqui non item.

SVMMAE.

1 *Causa criminali pendente, supersedendum est regulariter in causa ciuili ab ea dependente, limita prout num. 3.*
2 *Causa criminalis quando est praeiudicialis ciuili, tunc est in ciuili supersedendum, alioqui non.*
4 *Causa ciuilis silere debet, pendente criminali, quando ius totius causæ consistit in testibus accusatis de falso, alioqui secus.*
5 *Causa ius quando in aliquot testibus cōsistere non dicatur?*
6 *Probationi etiam diminutæ solet dari fides, stante verisimilitudine, & alijs coniecturis.*
7 *Testis primo dicto magis statur, quàm secundo contrario etiam iurato, ratio num. 8. licèt illud primum dictum debilitetur. num. 9.*

Falsi

10 *Falsi accusatio intentata vt praeiudicet causae ciuili, requiritur, quòd sit intentata non modò contra testes, sed etiam contra partem.*

DVBIVM.

An sit supersedendum in causa ciuili coram me pendète, quousque terminetur causa criminalis coram A. C. pendens, vel potius sit procedendum ad vlteriorem executionem, & liquidationem fructuum &

92. DECISIO. alioqui. III.

1 Licèt regula sit, quòd pendente causa † criminali, debet supersederi in ciuili ab ea dependente l. fin. C. de ord. cog. secundùm intellectum Bartoli in l. edita. C. de eden. quem sequuntur communiter Doctores, vt per Curt. Iun. ibi num. 181. & sub num. 182. vers. cum igitur omnes concludant. Claud. de seys. num. 68. secutus Alex. in l. reum criminis. col. prima. vers. Bartolus autem hic dicit rationem. C. de procur. qui etiam ait hunc esse magis communem intellectum ad d. l. fin. sequitur, & alios refert Rolan. cons. 13. num. primo. in 2. vol. ad idem Peregrin. decis. 295. in 2. lib. in causa Fulgina tè. Put. dec. 275. li. 1. in vna Segobien.

2 Et, quòd quando causa † criminalis est praeiudicialis ciuili, tunc sit supersedendum, alias non, latè per Put. decis. eo. 98. lib. 1. incip. agebat Alexander. Peregr. decis. 133. incip. in vna Toletana. lib. 2. Clarus de communi in praxi crimin. q. 2. vers. sed quaero. ibi, & ita concludunt communiter Doctores, & cum plur. concord. quae possent addi.

Tamen praedictis non obstantibus in quaestione proposita fuit resolutum non † esse supersedendum in causa ciuili coram me pendète, sed magis esse procedendum ad vlteriorem executionem, & ad ipsam liquidationem, non obstante pendentia litis criminalis, & accusatione de falso coram A. C.

Et placuit Dominis pro primo fundamento decisionis distinctio Afflict. 229. quòd aut † ius totius causae consistit in testibus accusatis de falso, & tunc sit supersedendum: aut non cõsistit, & tunc non supersedendum in causa ciuili, vt ait Afflict. ibi sub num. 2. & 3: & addebant Domini Roland. latè in d. cons. 13. vbi optimè materiam examinat, & bene ad casum num. 17. lib. 2. vbi alios congerit.

5 Quòd autem ius † causae totius non consistit in duobus testibus accusatis, facilè probatur ex decisione aliàs facta corã R. P. D. Robusterio sub die 4. Maij 1574. vbi apparet Dominos resoluisse pro spolio, non solùm propter duos testes, de quibus agitur, sed etiã ob multos alios testes, item propter alias coniecturas, & circumstantias, item & propter totam illam seriẽ facti: verba enim sunt formalia in fine praedictae decisionis, quòd ex tota serie facti Domini viderunt rem non habere difficultatem, et maxi-

6 mè quia stante † verisimilitudine, & alijs adminiculis solet dari fides probationi etiam diminutae. Ayin. cons. 73. sub num. 41. vers. alibi. cũ plur. simil. alleg. ab eo.

Addebant aliqui Domini sibi placere illam opinionem, quòd, licèt testis in secundo examine etiam iurato, dixerit contrarium eius, quòd

7 dixit in primo; tamen videri magis † standum primo dicto, quam dixit communẽ Alciat. de praesumpt. 29. sub num. 4. ver. & ex hoc à fortiori sequitur Clar. in prax. crim. q. 53. sub vers.

8 tertius est casus, qui allegat rationem, † quia ex primo dicto iurato, & iudiciali ius est quaesitum parti, quicquid dixerit Ruin. cons. 55. post num. 8. lib. primo. Item subest timor subornationis.

Huc etiam pertinere videntur rationes allegatae per Rot. decis. 19. de testi. in nou. cum alijs in vltima positione huius causae deductis.

9 Et licèt † illud primum dictum debilitetur, vt per Alciat. & Clar. in locis praecitatis; tamen vt dixi, tota decisio, siue ius totius causae non fuit fundatum super istis duobus testibus. Vnde satis est, quòd isti praebeant adminiculũ alijs in dicta decisione aliàs consideratis, & satis est secundùm praedictam distinctionem Afflicti, quòd totum ius non consistit in dictis testibus accusatis de falso, prout certissimè non consistit in casu nostro, vt liquet ex lectura praedictae decisionis. Et pro confirmatione praedictae distinctionis Afflicti, & Rolãdi addebatur etiam Bald. in c. super eo, in fin. de appel. vbi Purpur. num. 4. & Franc. sub num. 2. vers. his ergo, & similibus.

Secundum fundamentum decisionis fuit, quòd ad hoc, vt in causa criminali accusatio fal-

10 si intentata praeiudicet causae ciuili, requiritur, † quòd sit intentata etiam contra ipsam partem, non contra testes tantùm. Idem Rolan. d. cons. 13. num. 12. 13. cum seq. at in casu nostro nihil est intentatum contra illustrem d. Iacobum Marerium, qui verè est pars, & principalis in hac causa, ergo non debet supersederi solos testes accusatos. Bart. in l. si testamentum in fin. num. 3. ff. de petit. haered. Bald. in c. fin. de fid. instrum. Afflict. Maran. & alij allegati à Rolan. sub d. num. 13. vers. secus si solùm contra testes accusatio ipsa intentata fuisset.

Nec

Nec obstat oppositio de subornatione opposita contra illustr. d. Prioratum; quia, vltra quòd nihil releuans videtur hactenus deduci, dicebatur hoc non posse præiudicare prædicto illustri d. Iacobo Marerio, cuius nomine hæc tota causa semper fuit agitata, & hodie etiam agitatur.

Et ea, quę de cessione eidem d. Prioratò facta, item quæ de expensis ab eodem Prioratò factis in hac causa dicuntur, vltra plures responsiones per eius informantes datas, nõ liquent, neque legitimè de eis apud acta constat, & nihil productum reperitur. Vnde de eis Domini nullam prorsus habendam esse rationem censuerunt, & maximè ne detur occasio facilis, vt, qui post longam litem succubuerunt, ad impediendum executionem rei iudicatæ ita de facili confugiant ad allegandũ huiusmodi subornationes, & falsitates, vt sola accusatione instituta, retardent executionem, nullo alio, quod releuet, docto.

Lunen. Sarzan. bonorum. Mercurij. 4. Iunij 1546.

EPITOME.

Episcopus, & eius vicarius quamuis possint esse iudices in causa propriæ ecclesię; tamen possunt recusari, & aliquæ causæ recusationis legitimæ afferuntur.

SVMMAE.

1 *Episcopus licèt esse possit iudex in causa sua ecclesia, tamen potest recusari num. 2.*

3 *Vicarius potest recusari ex causis, ex quibus recusatur eius Episcopus, dato quòd is esset Papæ delegatus.*

4 *Felin. in c. insinuante. num 2. vers. fallit in causa commissa. de offic. deleg. declaratur.*

5 *Recusationis iudicis iusta causa est, propalasse votum suum.*

6 *Recusationis iudicis iusta causa est, si delegatus minatus fuerit partem, prout hic.*

7 *Recusationum causæ dicuntur iustæ eo ipso, quòd eis appositis, & non examinatis, iudex processit ad vlteriora, et quare num. 8. & tunc nulliter egisse dicitur num. 9. dato quòd appellatio esset deserta num. 10. & quòd causa commissa foret, appellatione remota. num. 11.*

12 *Recusatione iudicis proposita, quando iudex validè ad vlteriora procedit. & quid si iam præfixit terminum ad eligendum arbitros num. 13.*

14 *Iudex recusatus post datũ per eum terminum ad eligendũ arbitros procedens ad vlteriora, videtur dictam datam dilationem reuocare.*

15 *Recusatus iudex, qui dedit terminum ad eligendum arbitros, potest eo effluxo, ad vlteriora in causa validè procedere.*

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, causæ suspitionis iudicis ex aduerso allegatæ sint friuolæ ad effectum, vt iudex potuerit in causa, his non obstantibus, procedere?

93. DECISIO. alioqui. IV.

Causas allegatarum suspitionum per communitatem Ameliæ, & litis consortes non fuisse manifestè friuolas dixerunt concorditer Domini.

Nam licèt regula sit, quòd Episcopus possit
1 esse iudex † in causa suæ ecclesiæ; tamen
2 ea † limitatur non procedere, si ipse Episcopus recusetur. Abb. & Felin. in c. insinuante. nu. 3. & 4. de offic. delegat. & in c. postremo. num. 6. de appellat. vbi etiam Franc. num. 5. & Dec. num. 9. vbi testatur de communi, prout & communem dicit Marant. in specul. aduocat. in secundo actu principali, num. 51. in 20. causa suspicio. & Aufren. tract. de recusat. num. 8. ac confert Abb. in c. venerabili. num. 4. de cens.

Si igitur Episcopus poterat in casu recusa-
3 ri, eadem ratione poterat recusari eius † vicarius ab eo dependens, dato etiam quòd à sede apostolica esset delegatus, prout est tex. in d. c. insinuante. vbi Abb. notat numero secundo. & ita tenere Doctores testatur Franc. in c. non putamus. num. 30. de consuet. lib. 6. cum alijs per informantes deductis.

4 Non obstat Felin. † in d. c. insinuante. num. 2. vers. fallit in causa commissa vicario. de offic. delegat. Nam respondebant Domini cum nõ loqui contra d. tex. expressum volentem, quòd vicarius etiam Papę delegatus, possit recusari; sed loquitur in casu, quando Episcopus erat excommunicatus. Et illud, quod dixerat, non posse vicarium ab excommunicato Episcopo creatum cognoscere de causa post Episcopi eius excommunicationem, limitat Felin. ibi nõ procedere in casu, quando vicarius est delegatus à Papa, & meritò. Nam, cum non recipiat tunc fomentum ab ipso Episcopo excommunicato, sed à Papa delegante, bene potest procedere, & quòd ita loquatur Felin. colligitur ex Card. in clem. 2. quæst. 8. de excep.

Cumque potuerit recusari vicarius, placuit Dominis causas recusationis ei obiectas non fuisse manifestè friuolas. Nam prima, quòd ip-
5 se vicarius propalauerit † votum suum ad fauorem partis aduersæ, apparet legitima, ex traditis per Io. Andr. & alios in d. c. irrefragabili.

§. ex-

§.excessus.de offic. ordinar. & notat. Ias. in l. apertissimi.num.9. in 10. causa.C. de iudic. & Aufrer.in d.tract. recusat. num. 14. in 18.caus.
6 Et secunda, quia vicarius, † nulla habita pro uocatione, minatus fuerit recusanté de proijciendo illi librum in caput, dato etiam quòd inde sibi configeretur pugio in pectore, & hoc in presentia Episcopi cum non obiurgantis. pariter approbatur ab Aufrer. d. tract. nu.27. in 40.caus.& num.30.in 46. caus. & Ias.in d. l.apertissimi.num.7.
Et quamuis his firmatis, aliqui ex Dominis inferrent ad decisionem secundæ partis du-
7 bij, & sic quòd eo ipso, † quòd idem iudex ad vlteriora processit, dictæ causæ visæ fuerunt iustificatæ. Innocent. in c. cum speciali. num.6.& ibi Imol.& Franc.de appell.Lap.alle.
8 prima.in secundo dubio. cum sufficiat † allegare causas suspicionũ, quæ si essent veræ, forent legitimę.c.legitima.de appell.in 6.dicto c.cum speciali.&c. secundo requiris. & ibi Franc. 2. not.eod.tit. Ias.d.l.apertissimi.num.4. C.de iu-
9 dic.vnde, his non attentis, iudex † nulliter processerit. Caputaq; decis.35.lib. primo. illustriss. Paleott. decis. 158. quod procedit, dato quòd
10 appellatio † deferatur. Lap.d.allegat. prima.& Caputaquensis decis. 147.lib. primo. ac etiam
11 quòd causa † commissa foret cum clausula, recusatione remota. Nam intelligitur de friuola, non autem de legitima. Abb.in c. ad hæc.de rescrip. post Specul.de recusat.§. iam. vers. quid si committatur. Butr.in c. pastoralis. de appell.
Et ad opposita responderet procedere, causis suspicionum manifestè friuolis, & frustrato-
12 rijs postea apparentibus. Tunc enim posset † iudex,his non attentis,validè ad vlteriora in causa procedere, & ita dicebant loqui. Innocent. Imol. & alij in d. c. cum speciali. & ibi Abb. num.15.& latè Franc.col.4. vers.tertio quæritur.& col. 9. vers. primo. quando recusatio foret manifestè frustratoria. Dec.in c.postremo. sub num. 9.vers.& ex ration bus. de appella.
Et hoc casu fortè dicebant intrare doctrinã Fel.in c. cum ordine. col.3.vers. & adhæc. ad-
13 de.de rescrip.quòd,etiam † si iudex præfixerit terminum ad eligendos arbitros, poterit, eo non obstante, validè ad vlteriora procedere.
14 Nam ex processu † ad vlteriora videbatur dictam concessam dilationem reuocare, per l.a procedente.vbi omnes C. de dilation. vel fal-
15 tem,† eo termino lapso,non prohibebatur procedere in causa ad c.legitima.vbi Doctores de appellat.in 6.& Franc.in d.c. cum speciali. col. 3.vers. in glo.in, vel terminum.

Nihilominus hac die nil aliud voluerũt Domini decidere.

DE SENTENTIA, ET Re iudicata.

Ariminen.bonorum,seu fideicommissi. Mercurij.9.Decembris 1573.

EPITOME.

REm iudicatam habens contra se, adhuc ex vnica sententia Rotali, non debet audiri, nisi refectis prius expensis, ad quas dicta ex sententia fuit condemnatus.

SVMMA.

1 *Expensas prius reficere debet, ad quas fuit per vnicam sententiam Rotalem condẽnatus is, qui passus est eam transire in iudicatum, antequam audiatur.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositis tribus sententijs latis in partibus ad fauorem Bonamici. 1
Et quòd à postrema arbitri fuerit appellatum, & de nullitate dictum, & causa nullitatis R.P.D.Seraphino commissa, qui dictam sententiam vti nullam reuocauit, & Bonamicum in expensis condemnauit, quæ reuocatoria fecit transitum in iudicatum. 2
Item quòd dictæ expensæ sint taxatæ, & mandatum executiuum relaxatum. 3
Item quòd Bonamicus prætendens dictam sententiam D.Seraphini esse nullam, causam huiusmodi nullitatis committi fecerit. 4
Item quòd hodie Bonamicus velit renunciare dictæ nullitati, & prosequi causam possibilem ad confirmationem dictarum duarum sententiarum de partibus, quæ non fuerunt reuocatæ. 5

DVBIVM.

An nihilominus debent prius reficere dictas expensas vigore dictæ rei iudicatæ?

94. DECISIO. alioqui. I.

FVit per Dominos resolutum pro Ioanne Baptista, & litis consortibus, scilicet, quòd
1 Bonamicus † nõ debet audiri, nisi refectis prius expensis, ad quas fuit condemnatus per dictã sententiam R.P. D.mei Seraphini, quę transiuit in rem iudicatam.
Ad decis. Io. Pauli 23. & illustriss. Paleotti 101. responderunt Domini; quòd loquuntur in diuersis.

Cala-

Calaguritana iuris arrendandi. Vener. 14. Ianuarij 1575.

EPITOME.

Sententias habuisse effectum probatur ex testibus.

SVMMA.

1 *Testes admitti debent ad probandum sententias habuisse effectum.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante summario testium, & iurium dato.

DVBIVM.

An constet sententias latas de anno 1553. & 1555. fuisse sortitas effectum in casu, & ad effectum, de quo agitur?

95. DECISIO. alioqui. II.

1 Sententias habuisse effectum nõ dubitatur † per Dominos ex testibus præsuppositis.

An autem hoc releuet particulariter, videbitur scilicet, an constet habuisse effectum, contradicente maiori parte beneficiatorũ de Fuentemayor, & videatur in effectu, quot reperirentur beneficiati tunc, non dico naturales, verè in ecclesia de Fuentemayor.

Reatina castri Postæ. Lunæ. 31. Ianuarij 1575.

EPITOME.

Iurisdictio inter tres diuiditur, vt singuli administrent quatuor mensibus anni.

SVMMAE.

1 *Iurisdictionis diuisio inter tres quo pacto fiat & num. 2.*
3 *Periti sunt eligendi ad faciendam castri diuisionem.*
4 *Inhibitioni etiam Rotali non obtemperatur, quando in commissione adest clausula, sine præiudicio legitimæ executionis.*

DVBIVM.

Quo pacto iurisdictionis, & castri, de quibus agitur, diuisio facienda est?

96. DECISIO. alioqui. III.

Mandarunt Domini, quòd diuisio iurisdictionis, & castri fiat modo infrascripto.

1 Primo quòd illustris d. Iacobus administret † iurisdictionem primis quatuor mensibus anni, & alij condomini pro cæteris octo mensibus. In hoc placuit doctrina Felini per informãtes adducta in c. prudentiam. num. 3. & 5. vers. sed quod erit remedium de offic. deleg.

2 Secundo quòd fructus † diuidantur pro rata, & assignetur tertia eidem d. Iacobo.

3 Tertio quòd eligantur periti † ad diuidendam arcem, & ad assignandam tertiam illius partem d. domino Iacobo. & hęc non obstante inhibitione relaxata per R. P. D. Blanchet-
4 tum, quia habet clausulam, sine præiudicio † legitimæ executionis.

Vlixbonen. administrationis capellaniæ de Trauaza. Lunæ. 28. Februarij 1575.

EPITOME.

Valore expresso in impetratione non probato, sententia remanet notoriè iniusta, & non est exequenda.

SVMMAE.

1 *Sententia notoriè iniusta non est exequenda.*
2 *Administratio si datur in titulum, habet locum regula de valore.*
3 *Valor probandus est de eodem anno.*
4 *Confessio nõ probatur per testes singulares de stylo Rotæ.*
5 *Testes mille singulares tantum probant, quantum vnus.*
6 *Excipiens iura ex aduerso producta non esse in forma probanti, audiendus est.*
7 *Regula de annali inficit etiam sententiam ob decretum irritans, & impedit executionem.*
8 *Regula de annali non intrat, quãdo non sumus in beneficio.*

PRAESVPPOSITA.

Stante sententia, re iudicata, ac intimatione executorialium.

Commissione restitutionis in integrum, & illius reformatione.

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, Saluator sit audiendus, non parito iudicato quoad possessionem?

97. DECISIO. alioqui. IV.

Si valor, prout fuit resolutum 8. Februarij 1574. non est probatus, nullum videtur du-
1 bium non † esse exequendam sententiam, quia

ca

ea remanet notoriè iniusta. Alex. cōs. 104. nu. primo lib. 4. Paris. 54. num. 2. lib. 4. Et apud ali quot ex Dominis non habebat difficultatem,
2 quòd, si illa † administratio datur in titulum, in ea habet locũ regula de valore, vt de hospitalibus dicit Sarnen. de val. q. 4. Nunc autem informatur contra resolutionem prædictam.

Ad rationem pro Balthasare allegatam, nẽpe quòd, cum sit probata confessio Saluatoris ante, & post impetrationem, debeant præsumi media, respondebatur. Et primò quoad primã confessionem, quòd illa est ferè per 24. annos ante impetrationem, quia articuli fuerunt dati de anno 1541. impetratio verò de anno 1564.
3 valor † autem debet probari de eodem anno.

Quo verò ad aliam confessionem probatam per testes, ex quo illi sunt singulares, quia vnus dicit, in palacio Capranicę, alter propè plateã
4 Capranicæ, Rota non † tenet illam conclusionem, quòd confessio probetur per testes singulares. Caccial. in l. admonendi. num. 206. Alciat. cons. 372. nu. 2. Maximè quia, si vellemus, quòd testes isti singulares sufficerent, induce-
5 rentur duo specialia. Cum enim tantum † probent mille testes singulares, quantum vnus, induceretur primum, quòd probaret valorem testis vnicus: induceretur secundum, nẽpè, etiam quòd ipse non percutiat tempus impetrationis. quod proculdubio esset absurdum.

Opponitur etiã de fundatione, & quòd Balthasar non habet qualitates requisitas in fun-
6 datione. Ex aduerso replicatur, quòd non † est in forma probanti, ideo fundatio est videnda.

Opponitur etiam de regula de annali, quæ
7 si intrat, & † inficeret etiam sententiam ob decretum irritans, & impediret executionẽ. Cassad. sup. reg. 12. num. 6. Ex aduerso replicatur,
8 quòd non † intrat regula, quia non sumus in beneficio. Samen. q. 20. de anna. Quidam dubitabant de hoc fundamento, quia & si aliàs Rota dixerit, quòd non eramus in beneficio, quia ex parte Balthasaris nondum fuerat probatum, quòd soleret dari in titulum beneficij, sed si postea id est probatum, non videbant, quare non haberet locum. Dicitur quoque, quòd Saluator non erat annalis pacificus, sed hoc est firmandum in facto.

Romana fideicomissi de Martellis.
Lunæ. 20. Iunij 1575.

EPITOME.

Decretum de immittendo in possessionem interpositum ad fauorem aliorum, quàm comprehensorum in citatione, est nullum.

SVMMAE.

1 *Aegidij constitutio Marchiæ non requirit sententiam.*
2 *Decretum est nullum, si factum reperitur ad fauorem non nominatorum in citatione ad illud.*
3 *Decretum indiuiduum non sustinetur respectu eius, ad cuius instantiam non fuit facta citatio.*
4 *Remedium l. final. C. de edict. diu. Adr. non competit venientibus ab intestato.*
5 *Contradictores legitimi qui dicantur in terminis l. fin. C. de edict. diu. Adri.*

DVBIVM.

An mandatum de manutenendo per d. Auditorem Cameræ ad fauorem Hortensij Cõstantini decretum, & relaxatum, & executio illius vigore facta sint nulla?

98. DECISIO. alioqui. V.

Erat aliqua controuersia, an ex eo, quia cõmissio dicit, quòd sit locus Egidianæ, exequatur sententiam, &c. si non adest sententia, potuerit exequi?

Et aliqui credebant non videri potuisse exequi sententiam, quæ non esset. non entis enim &c. Subdebatur tamen per alios, quod si in cõmissione adest clausula, vel aliàs, &c. sit locus executioni, exequatur. simpliciter fortaßè posset fusti neri, quia potuit procedi per viam decreti. Nã
1 constitutio † Aegidij lib. 5. cap. 2. inter constitutiones Marchiæ non requirit sententiam, sed dicit, nec in casu momentaneę possessionis &c. & paulo infra, suamque sententiam, & processum, & actum à quo, seu à qua extiterit appellatum, perinde executioni debitæ demandari, ac si talis appellatio interposita non fuisset. Sed benè erant concordes Domini fuisse nullum decretum Aud. Cam. de immittendo in possessionem, de qua agitur, ex quo est interpo
2 situm citatis Martellis † ad instantiam Hortensij, vti vniuersalis hæredis, & postea fit decretũ etiam ad fauorem sororum. d. Hortensij: respectu ipsarum enim decretum est parte non citata. Bart. in l. aut qui alium. ff. quod vi aut clam.
3 Nec potest sustineri † respectu Hortensij, quia est indiuiduum. Afflict. alleg. decis. 218. num. 4. benè dec. cons. 403. num. 20. 21. & subdebant aliqui Domini, tale decretum apertè videri notoriè iniustum; In primis quia dicitur immissionem fuisse vigore l. fin. C. de edict.
4 diu. Adr. toll. quod † remedium non competit, venientibus ad intestato. Menoc. in 4. remed. adipisc. num. 85. cum seq.

O Præte-

Prætereà respectu legati habitationis domus non videbant, cur illud non expirauerit, cum tunc constaret notoriè de non iure petentis immissionem.

Quoad loca Montiū pariter secundùm aliquos erant in possessione de voluntate Hortē-
5 sij: quo casu saltem erant effecti † legitimi contradictores, vt per Deci. in d. l. fin. num. 48. Et licèt fuerit reseruatum Hortensio, vt audiretur super dicta iniustitia; tamen prædicta duo capita fuerunt nunc resoluta, & firmata, nempe nullitas decreti respectu indiuiduitatis prędictæ. Item notoria iniustitia super eapite habitationis iam extinctæ, & finitæ per mortem Francisci. Item stante cessione illorum de Martellis facta in actis non placuit haberi rationem de attentatis oppositis: quia huiusmodi cessio seruit pro sufficienti purgatione, quæ nec verè videbantur attentata aliquibus ex Dominis &c.

Romana supplementi dotis. Veneris. 1. Iulij 1575.

EPITOME.

Sententia hæc notoriè iniusta non dicitur.

SVMMAE.

1 *Confessio patris in eius testamento facta ad fauorem filia, non nocet tertio.*
2 *Producens scripturam, non approbat in ea enunciata.*

PRAESVPPOSITA.

Stante testamento per q. Io. Petrum condito, fol. 24. 1
Et inuentario per d. Baptistam facto post mortem d. q. Io. Petri. 2
Et statuto vrbis c. 82. lib. 1. 3
Et alio statuto vrbis cap 85. eod. lib. 4
Et petitione facta in actis per Franciscum Antonium, vti maritum, & assertum procuratorem Bernardinæ eius vxoris, fol. 130. 5
Et exceptionibus articulatis pro parte Io. Baptistæ in actis datis, in quibus narrat maximam ortam fuisse inimicitiam inter d. Io. Petrum, & Bernardinam, & maleuolentiā, ex eo quia ipsa nupsit Francisco Antonio sine consensu, imò contra eiusdem Io. Petri voluntatem. 6
Et præfixione termini trium dierum Io. Baptistæ, seu verius asserto eius procuratori facta ad probandum, quicquid vult, & potest per omne genus probationum, fol. 14. 7
Et resolutione facta per Rotam in fauorem Io. Baptistæ sub die 4. Martij 1575. in qua fuit dictum, quòd Bernardina audiretur, si vellet particulariter informare. 8
Et sententia lata in fauorem Bernardinæ, quæ transitum fecit in rem iudicatam, fol. 138. 9
Et quòd non constet in actis de aliqua dotatione paterna, nisi modo, quo supra, quorum omnium in necessarijs copia detur. 10

DVBIVM.

An sententia lata in fauorem Bernardinæ pro supplemento suæ congruæ dotis, sit notoriè iniusta in casu, de quo agitur?

99. DECISIO. Alioq. VI.

Cvm non constiterit coram Gubernatore de dote, nihil videtur deduci, cur eius sententia fuerit notoriè iniusta, quia statuta requirunt, quòd filia sit dotata vel inter viuos, vel in ipso testamento; & tamen de hac dote non cōstat non ex instrumento, quia non fuit produ-
1 ctum; non ex testamento, quia confessio, † siue assertio patris non potuit nocere tertio. Paris. cons. 19. num. 60. lib. 3.

Et quamuis fuerit productū à Bernardina, non propterea censetur approbasse testamentum, quia alioquin nihil petere potuisset, sed magis productum fuit impugnatiuè.
2 Prętereà producens † scripturam, nō approbat in ea enunciata. Paris. in c. cum venerabilis. num. 58. de except.

Ex quibus, & alijs fuit resolutum ex hactenus deductis nō constare de notoria iniustitia sententiæ Gubernatoris: si verò inde aliquid deducatur, ex quo detegatur iniustitia, videndum erit, quid releuet.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Veneris. 4. Nouembris 1575.

EPITOME.

Sententia saluatur à nullitatibus ob citationem factam domi ad sententiam, ob mandati defectum, item iurisdictionis ex suspensione petitorij, & ob clausulam commissionis, sine retardatione solutionis pensionis arbitrio Rotæ.

SVMMAE.

1 *Citatio ad sententiam facta domi isto in casu sufficit.*
2 *Citatio ad sententiam ex stylo Rota sufficit, quòd facta sit domi, & in acie campi Flora.*
3 *Mandati clausula quæ sufficiant isto in casu?*
4 *Petitorij suspensio praiudicat in eodem iudicio, & inter eosdem*

easdem personas, non autem inter diuersas & quando dicatur à petitorio recessum. num. 5.
6 *Clausula, ob non paritionē literarum reseruationis pensionis, continet petitorium.*
7 *Clausula commissionis, sine retardatione solutionis pensionis arbitrio Rotæ, intelligitur de arbitrio, prout de iure, vt scilicet ii manuteneatur in quasi possessione exigendi, limita prout. num. 8.*
9 *Agenti iudicio retinendæ, obstat exceptio rei iudicatæ in petitorio.*

PRAESVPPOSITA.

Supposita citatione ad sententiam facta in vltima audientia ante vacationes, instante procuratore Didaci, & obtinente à R. P. D. Verallo committi duobus cursoribus, vt citarent procuratorem Dominici per diligentias ad sententiam, qui retulerūt eas fecisse, & illo non reperto, citasse domi, & in acie campi Floræ. 1

Item clausulis mandati, videlicet ad omnes, & singulas lites, causas, & negocia, ciuiles, & criminales, motas, & mouendas actiuè, & passiuè contra quascumque personas, quauis occasione, ratione, & causa. 2

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, sententia R. P. D. Veralli possit dici nulla ad effectū, vt Didacus sit reintrudēdus?

100. DECISIO. alioqui. VII.

Fuit dictum per Dominos nullitatem ex defectu citationis ad sententiam domi, non factis diligentijs non esse considerabilem, tum
1 quia citatio † ad domum sufficit. Rot. de dol. & cont. decis. 8. in ant. & decis. 1. eod. tit. in nou.
2 tum maximè quia dicta citatio est † secundùm stylum, cum fuerit facta in acie campi Floræ & ad domum secundùm solitum. c. causam. & ibi glos. de dol. & contum. Socin. in tract. de citatione. artic. 18. num. 22. Cardin. in clem. 1. q. 2. de iudic. Alex. in l. 4. §. prætor ait. num. 2. ff. de dan. infe. & cons. 2. lib. 3. Et licèt relatio non adsit per vnum cursorē de diligentia prius facta, dictum est sufficere, quòd adsit per duos iuxta decretum d. Veralli, & visa est hæc obiectio Dominis multùm leuis.

Altera nullitas ex defectu mandati pariter
3 non placuit. Nam imò clausulæ † mandati ex aduerso ponderatæ visæ sunt sufficiētes, & placuit alleg. decis. Aegid. 5. quam sequitur Felin. in c. sedes. col. 10. vers. cōsidera. 4. de rescript. Rot. decis. 375. in nou. & in illa Cæsar August. 9. Decembris coram R. P. D. Decano de anno 1562.

Alia nullitas ex defectu iurisdictionis, quia esset suspensum petitorium coram A. C. pari-
4 ter non placuit. Quia suspensio † petitorij præiudicat in eodem iudicio, & inter easdem personas, non autem inter diuersas. Suspensio ergo facta inter Dominicum, & Alphonsum non præiudicabit in alio iudicio Dominici cū Didaco, cum maximè Didacus noua persona nouam etiam commissionem iactationum obtinuerit.

Et si etiam posset dici non esse nouum iudicium, quòd ex præteritis non placebat; tamen
5 respondebatur per Dominos esse recessum † à dicta suspensione petitorij per ipsum Dominicum pensionarium, quatenus ipse obtinuerat ab A. C. post dictam suspensionem petitorij declaratoriam contra Didacum ob non pari-
6 tionem literarum: quæ clausula, † ob non paritionem literarum reseruationis pensionis, continet petitorium, & canonizationē literarum, vnde facto eiusdem Dominici petentis dicta suspensio est sublata: & sic ista etiam nullitas nō placebat.

Alia nullitas in dicta sententia D. Veralli visa est Dominis considerabilis ex defectu iurisdictionis, nempè quia commissio Didaci fuit reformata, vt staret sine retardatione solutionis pēsionis arbitrio Rotæ. Quod intelligi de-
7 buit, † prout de iure. l. fin. §. sed & si. vbi Bart. num. 16. C. comm. de lega. Paris. cons. 8. num. 21. lib. 4. Peregrin. decis. 239. circa finem. lib. 2. cum alijs per informantes allegatis: sed de iure erat, quòd constito de literis, & de possessione Dominici, quod deberet procedi cum dicta clausula, & manuteneri in sua possessione, nec debuit præiudicari Dominico in hoc suo iudicio possessorio, per progressum, & expeditionem in petitorio.

Sed & respondebatur, quia, cùm præcede-
8 rent tres sententiæ † super nullitate pensionis, super qua consensus erat præstitus, & consequenter cum constaret de notorio non iure pensionarij in petitorio, idem pensionarius erat manutenendus in dicta possessione: quia
9 agenti iudicio retinendæ † obstat exceptio rei iudicatæ in petitorio. Rip. in §. nihil commune. num. 97. l. naturaliter. ff. de acquir. poss. post alios omnes ibi. Cardin. in clement. vnica. q. 15. cum seq. de caus. poss. & prop.

Dubitabant tamē Dñi, an illæ sententiæ nocerent Dominico pensionario, & an ipse fuerit legitimè citatus in illo iudicio, vt sibi obstet dicta exceptio rei iudicatæ, an magis dicatur res inter alios acta. Voluerunt igitur in specie de hoc dubitari, an exceptio rei iudicatæ obstet Dominico agenti retinendæ in casu, de quo agitur.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Veneris, 9. Decembris 1575.

EPITOME.

Sententia absoluens à solutione pensionis, est valida, nõ obstãte, quòd commissio habeat clausulam, sine retardatione executionis arbitrio Rotę, quę suspendit, & limitat iurisdictionem.

SVMMAE.

1 *Clausula, sine retardatione solutionis, limitat iurisdictionẽ.*
2 *Clausula arbitrio Rotæ intelligitur, prout de iure.*
3 *Possessor quilibet est de iure manutenendus in sua possessione.*
4 *Petitorium si ab vno intentatur, & ab alio possessorium retinendæ, vtrumque iudicium procedit, & quare.*
5 *Actor si vult releuari ab onere probãdi in incorporalibus, debet prius terminari possessorium. intellige, prout num 6.*
7 *Nullitatis iudicium prius expediendũ est, quando est præiudiciale, & absorbens possessorium.*
8 *Reus dicitur committens causam iactationum, & molestationum. intellige, prout num. 9.*
10 *Iudicium magis præiudiciale prius est decidendum.*
11 *Possessio, quæ est contra ius, & quæ imponit seruitutem beneficio, & repugnat primo statui beneficij, non releuat ab onere probandi.*
12 *Delegantis stylus quando non est à delegato seruandus?*
13 *Executio pensionis negatur, etiam stante clausula, sine retardatione &c. quando constat de vitio in ventre, & sic de non iure actoris.*

DVBIVM.

An virtute clausulæ, arbitrio Rotæ, de qua in commissione causæ proparte Didaci præsentata, & alijs de ducendis, sententia, de qua agitur, possit sustineri à prætenso vitio nullitatis?

101. DECISIO. alioqui. VIII.

DOmini erant pro validitate sententię, etiã
1 fatendo, vt verum est, quòd clausula, † sine retardatione, &c. suspendat, vel limitet iurisdictionem.

2 Item quòd clausula, † arbitrio Rotę, intelligatur, prout de iure, per allegata, & mouebantur ex infrascriptis. Nam licèt de iure sit, quòd
3 quilibet † in sua possessione manuteneatur; tamen de iure non est, quòd, quando ab vno in-
4 tẽtatur petitoriũ, † & ab alio intẽtatur possessorium retinendæ (quia intentans petitorium, hoc casu non contendit se possidere) possessorium suspendat petitorium, imò isto casu vtrũque iudicium procedit. Bart. in §. nihil commune. in 4. concl. nu. 26. & ibi benè Rip. num. 164. l. naturaliter ff. de acquir. poss. vbi dicũt, q̃ faciliùs admittitur cumulatio in hoc casu, quando intentatur à diuersis, quia non potest intrare obiectum contrarietatis. Quod idem etiam dicit Crot. cons. 105. num. 3. Menoch. de retin. in 3. remed. num. 533.

Quo ita stante, dicebant sententiam, de qua agitur, esse validam. Nam, si clausula, arbitrio Rotæ, intelligatur prout de iure, de iure est, vt dixi, quòd possessorium retinendæ non suspendat petitorium, quando ab vno intentatur petitoriũ, & ab alio possessorium retinendæ, si nõ cõtendãt eadem possessione se possidere, quia nulla regula impedit hunc concursum ex supra, & alijs allegatis.

Non obstant, quæ in contrarium adducun-
5 tur, & primo quòd in † incorporalibus, si actor velit releuari ab onere probandi, prius debet terminari possessoriũ. Bart. in d. §. nihil commune. num. 18. cum alijs alleg. Quia doctr. Bart. ibi
6 procedit, quando † ab eadem persona, nempe ab actore intentatur petitoriũ, et possessorium, at hic secus est. Nam prius fuit actum de nullitate pẽsionis per Didacum, & Dominicus aduersarius intentauit remedium retinẽdæ, & ita loquuntur Docto. alleg. Imò isto casu videretur prius procedendum super iudicio nulli-
7 tatis, † quod est præiudiciale, & absorbens possessorium. Bald in l. ordinarij. num. 13. C. de rei vendic.

8 Et si dicatur, quòd Didacus remanet reus, † quia commisit causam iactationum &c. Respõ-
9 detur, quòd & si † quoad introductionem iudicij sit reus; tamen in sua exceptione est actor, quia tenetur docere de nullitate pensionis.

Dicebatur insuper, si velimus, quòd Didacus sit reus, sequitur, quòd Dominicus aduersarius erit actor, qui intentat possessorium, & Didacus reus, qui intentat petitorium, & in vtroque casu videtur idem dicendum, quia de-
10 bet prius decidi † iudicium magis prętudiciale, & quod aliud absorbet.

Secundo dicebatur, quòd nec in abstracto, nec in concreto procedit oppositio. Nam in abstracto non procedit, quia, etiam quòd essemus in casu, in quo ab eodem intentaretur petitorium, & possessorium super pensione, non haberet locum illa ratio, quòd ideo deberet prius terminari possessionis retinendę, vt possessor releuetur ab onere probandi. Quia hæc
11 possessio, † quę est contra ius, & quę imponit seruitutem beneficio, & repugnat primo statui

tui beneficij, non releuat ab onere probandi. Bart. in l. si prius. ff. de nou. oper. nunc. latissimè Io. Ant. Rub. in d. §. nihil commune. nu. 289. cum seq.

In concreto autem non applicatur, quia cũ Didacus diceret pensionem nullam, ipse non poterat prętendere, quòd possessio sua releuaret eum ab onere probandi. Nam ipse aliquam possessionem non contendebat, & propterea non potest prædicta oppositio applicari huic casui.

Non obstat, quòd signatura, quãdo constat de possessione, det clausulam, sine retardatione &c. Quia remisit in casu nostro hanc materiam ad Rotam, vt procedat cum ea, vel sine, arbitrio suo, & sic prout de iure.

Vnde subdebant aliqui ex Dominis, quòd licèt signatura apposuerit hanc clausulam seruã do suum stylum; tamen in hoc casu stante clausula, arbitrio, quę, vt supra dictum est, exponi-

12 tur, prout de iure, stylus † delegantis non est seruandus à delegato, sed magis seruanda est dispositio iuris communis, quia in hoc nulla videtur differentia inter ordinarium, & delegatũ. Ioan. And. in rub. de conf. col. fin. vbi Ant. de Butr. num. 8. quos alij doctores sequuntur, videlicet Alex. in l. solet. de iurisdict. om. iud. quicquid dixerit Ang. in l. mandata. & in l. & si prætor. ff. de off. eius &c.

Addebant alij pro confirmatione prędictorum, quòd etiam, vbi est clausula simplex sine retardatione, siue alia clausula, arbitrio, tamen

13 denegatur executio, † quando constat de vicio in ventre, & sic de non iure. Sarnen. in com pend. signat. num. 84. cum seq. Cassad. decis. 10. de rescript. Achil. decis. 1. de pension. item 5. de commiss. cum simil.

Quæ dicuntur de possessorio recuperando non obstant, quia non est intentatum remediũ recuperandæ. Fuit in id etiã allegata decis. Afflict. 155. n. 2. & 3. Et interea proposito dubio iam dicto, die Vener. 27. Ianuarij 1576. Domini steterunt in decisis.

Lunen. Sarzanen. bonorum. Lunæ. 20. Februarij. 1576.

EPITOME.

Sententiæ nullitates oppositæ, eo quia actio personalis fuit intentata, & particulares citati, si sua putarent interesse, condemnati sunt, item, ex quo testes examinati apparent vaga cum citatione ad videndum eos iurare singulis diebus, & horis, reijciuntur.

SVMMAE.

1 *Actio personalis quando non competat?*
2 *Re ivendicatione agens, probare debet dominium.*
3 *Particulares citati si sua putauerint interesse, quando possunt principaliter in sententia condemnari?*
4 *Citatus si sua putauerit interesse, quando dicatur reus necessarius?*
5 *Protestatio contrario facto non releuat protestantem.*
6 *Citatio ad videndum iurare testes pro singulis diebus, & horis, an tanquam nimis vaga sit nulla.*
7 *Recusationis causa si non est vera, validè iudex procedit ad vlteriora in causa.*
8 *Recusans iudicem, si postea comparet in causa simpliciter, & absque aliqua protestatione, conualidat processum.*
9 *Recusatione iudicis proposita, si fuerunt electi arbitri, & datus terminus, in quo nihil fuit probatum, validè iudex postea procedit.*

DVBIVM.

An nullitates pro parte communitatis Ameliæ, & litis consortũ oppositæ, militẽt in casu, de quo agitur?

102. DECISIO. alioqui. IX.

Nullitates oppositæ non placuerunt Dominis præter duas, scilicet suspicionis, & actionis intentatę cõtra homines particulares.

1 Non enim placuit dari actionem † personalem capitulo, ex adducto cons. Bertr. 3. nu. 30. vol. 3. quia non adest contractus, vel aliquid, propter quod detur canonicis actio personalis, prout nec rei vendicatio, quoniam canonici nõ

2 probarunt dominium † in tali actione requisitũ, vulg. leg. cum super. & l. fin. C. de rei vendicat. cum vulgar.

Prout nõ placuit, quòd particulares fuerint

3 citati, si † sua putauerint interesse, & postea principaliter in sententia condẽnentur ratione terrarum, quas conduxerunt à communitate, ex Feli. in. c. cum inter. sub num. 12. de except. Quia in hac causæ commissione adest clausula, cum potestate citandi omnes sua interesse putantes, & in executione citationis isti particulares fuerũt nominatim citati cum comminatione, quòd in eorum contumaciam procedendum erat ad vlteriora, & ipsi comparuerunt in iudicio, se defenderunt, & cum eis seruati fuerunt omnes termini substantiales, ideo potuit contra eos ferri sententia. Bellam. decis. 11. si cõmittitur causa. & habetur in decis. Rotę. 419. si impetratur commissio. in nou. adeo vt

4 verè † fuerint rei necessarii, vt per Roland. ex aduerso adductum cons. 29. num. 18. li. 2. & placuit consilium Decij 187. sub num. 3. & in fin. vers. non obstat, vbi confutare videtur illā pro-
5 testationem tanquam contrariam † facto productam à citatis, quòd intendebant comparere, nisi quatenus legitimè citati essent.

Neque placuit oppositio contra examen testium, eo quia facta fit citatio ad videndum iu-
6 rare testes † pro singulis diebus, & horis, & sic nulliter, ex quo citatio hęc videtur nimis vaga, & speciem seruitutis inducēs. Pute. decis. 258. incip. die 6. Februarij 1541. in fin. lib. 1. Cotta decis. 153. Crescent. decis. 2. & 44. Primo, nam dicta citatio facta fuit die septima Augusti, & terminus probatorius non nisi ad 14. dicti mensis extendebatur, intra quem testes ipsi iurarunt: Vnde non videtur adeo vaga, vt dicti testes sint repellendi ex notatis per Ant. Aug. in eius repertor. de dol. & contumac. cap. 22. Secundo præsertim attento communi stylo curiæ, pro quo facit Bal. in l. 1 nu. 5. ff. si quis cautio. & in l. si quando, num. 4. vers. & ideo si aduocati. C. de testi. Abb. in. c. fin. num. 11. de dilatio. Felin. in c. 2. num. 30. fallent. 3. de test. cum simil. Tertio, nam pars adeo citata comparuit, dedit interrogatoria, & nominauit eius interpretem, cum quibus fuerunt ipsi testes examinati, & ideo cessare videtur omne dubium, vt per Ant. Aug. vbi supra.

Dixerunt tamen Domini, quòd videatur, an sententia hęc sit iusta, vel iniusta, ex quo inferetur, an ea stante, potuerit capitulum agere rei uendicatione.

Fuit igitur dictum, quòd visa d. sententia, dabitur resolutio, vel quòd fimetur in facto, an
7 verè non adsit causa † suspicionis, ita vt intret consilium Neuiz. allegatum 36. num. 4. in fine. vel post recusationem huiusmodi, si ipsi recu-
8 santes comparuerunt † simpliciter in causa, ita vt conualidauerint acta, prout fuit tentum in illa Palentina castri Sarmati, de qua in decis. 147. Jo. Paul. Pur. decis. 24. & 27. de iudic. cum alijs per informantes adductis. vel si fuerint ele-
9 cti † arbitri, & in termino nil fuit circa recusationum causas probatum, ita vt prætendi possit validè fuisse ad vlteriora processum. c. cum speciali. iuncta glos. & doctor. de appellat. c. legitima. eo. tit. lib. 6.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Lunæ. 28. Maij. 1576.

EPITOME.

Sententia absolutoria à solutione pensionis, non dicitur iniusta, si non constabat dispensationem ab hæresi esse iustificatam.

SVMMAE.

1 *Dispensationem esse iustificatam constare debet.*
2 *Guid. Papa decis. 629. confutatur.*
3 *Possessio contra, vel præter ius qua dicatur?*
4 *Possessio contra ius non releuat ab onere probandi.*
5 *Probandi ab onere quando quis vult releuari in incorporalibus, an debeat prius expediri possessorium.*
6 *Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur, quando literæ sunt expedita, & constat de possessione.*
7 *Exceptio dicitur non requirere altiorem indaginem, quando in actis non apparet de iustificati ne dispensationis.*
8 *Possessor præsumitur dominus, quando incidenter dominiũ allegatur, ecus si principaliter.*
9 *Possidens beneficium, non iustificata dispensatione, non habet ius in eo, & propterea frustra consecutus pensioni, & eius solutioni.*
10 *Petitorium si ab vno proponitur, & ab alio possessorium, vnica sententia ambo terminari debent, et si secus fiat, nõ tamen oritur nullitas, num. 11. sed bene grauamen sufficiens ad ob. inendam restitutionem.*
12 *Iniustitia etiam non notoria sufficit ad retractandam sententiam, etiam in iudicatum transactam, præsertim corã supremis tribunalibus num. 13.*
13 *Possessorio summarissimo quando sit locus, pendente ordinario?*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus resolutionibus in hac causa factis.

DVBIVM.

An sententia Reuerendissimi Domini Veralli fuerit notoriè iniusta, in casu, & ad effectum, de quo agitur?

103. DECISIO. alioqui. X.

Resolutum fuit sententiam absolutoriam, de qua agitur, non esse iniustam, stante illegitimitate Mudarræ resignantis. Et licèt allegaretur dispensatio super ea; tamen non cõsta-
1 bat † eam esse iustificatam. Et cum iam fuerit decisum, quòd hoc possessorium non suspendebat petitorium, benè potuit ferri sententia absolutoria in petitorio ex prędicto capite, quia dispensatio non erat iustificata &c. Nam hæc possessio non est præter ius, quicquid di-
2 cat Guid. Pap. † in decis. 629. per tot. & signã-
3 ter in fin. in vers. ista possessio est pręter ius, †
4 sed magis est contra ius, & non † releuat ab onere probandi, vt fuit resolutum in vna Placentina coram R. P. D. Robusterio de anno 1570. vel 1571.
5 Nec obstat, quòd, quando † quis vult releuari ab

ri ab onere probandi in incorporalibus, debet prius expediri possessorium, non intentabatur ab eadem persona, vt iam fuit resolutum corā me, ex qua resolutione resultat ratio diuersitatis, &c,

6 Non obstat, quòd, quando literæ † sunt expeditæ, & constat de possessione, non admittantur tunc exceptiones requirentes altiorem
7 indaginē: quia hęc exceptio † non requirebat altiorem indaginem, ex quo in actis non apparebat de iustificatione dispensationis.

8 Non obstat, quòd possessor † pręsumatur dominus, quando incidenter dominium allegatur, quia hic principaliter de dominio quærebatur, cum esset commissa causa super nullitate &c.

Secundo quia possessio contra ius, vt dictū est, non releuat ab onere probandi.

Non obstat, quòd consenserint huic pēsioni, & eius solutioni, existentes in possessione
9 beneficij: quia taliter existentes † in possessione, ex quo dispensatio non est iustificata, non habebant ius, & consequenter per hoc non tollitur, quin sententia sit iusta.

Non obstat, quòd auctor Didaci consenserit ipse huic pensioni, quia hoc esset videndum particulariter, & potius resolutio innuit cōtrarium, quatenus in prædicto consensu vocatur prętensa pensio &c.

Ad effectum tamen pręsentis disputationis aliqui Domini dubitabant, an posset dici, quòd nihilominus idem R.P.D. iudex in dicta sententia absolutoria grauauerit Dominicum, ex eo quòd omisso possessorio, pronunciauit tantùm super petitorio, & hoc cum pręsupposito, quòd coram eo constaret de literis Dominici, & eius quasi possessione. Mouebantur ex communi doctr. Bart. in §. nihil commune. num. 37. l. naturaliter. ff. de acquir. poss. qui vult, quòd, vbi ab
10 vno † proponitur petitorium, & ab alio possessorium, debeant vnica sententia terminari, quę sequuntur ibid. Fab. Accoramb. num. 173. & alij. de communi Socin. Iun. 38. post Alex. &
11 Ias. ibi. Et omissio huiusmodi licèt † non faciat nullitatem, vt per Alex. ibid. num. 98. tamen negari non potest, quin faciat grauamen, quòd fortè sufficere posset ad obtinēdam restitutionem. Nam ad hunc effectum qualiscunq. iniu-
12 stitia † etiam non notoria sufficit ad retractandam sententiam, etiam quæ transiuit in rem iudicatam, vt fuit resolutum coram R.P.D. Seraphino, in vna Auximana dotis. Lunę 14. Mar-
13 tij 1576. maximè † in supremis tribunalibus ꝑ decis. Guid. Pap. 215. sub num. 8. & decis. 368.

Quo stante, iidem domini inferebant secundam sententiam, & declaratoriam posse confirmari in parte tangente possessorium, in parte verò tangente petitorium, & reuocationem prædictæ primæ sententiæ, debere reuocari, nisi Dominicus interim velit iustificare suas literas.

Subdebant etiam Dominico videri posse
14 subueniri per † summariissimum possessorium, etiam pēdente ordinario, vt nuperrimè fuit resolutum in illa Lucana pensionis, corā eodem R.D. Seraphino.

Pro resolutione tamen præsentis, & pro veritate prædictorum fuit dictum, quòd videretur sequens dubium in primis, nempe pręsupposito quòd prædicta sententia absolutoria sit iusta, an constet de sufficienti causa restitutionis in integrum præstandæ Dominico in casu, de quo agitur? Et partes agant circa doctrinas prædictas in d. §. nihil commune. an debuerit possessorium, de quo constabat, terminari simul cum ipso petitorio? &c.

Paduana decimarum. Mercurij. 4. Iulij 1576.

EPITOME.

Sententia est nulla, si non fuit seruatus terminus citationis ad ipsam sententiam audiendam, neque per actorem accusata fuit contumacia partis aduersæ non comparentis.

SVMMAE.

1 *Episcopi litiganti, & agenti competens iudex est Nuncius apostolicus.*
2 *Citatio ad sententiam redditur nulla, si est circumducta, puta, quia non fuit seruatus terminus, nec per actorem accusata contumacia partis aduersæ non comparentis.*
3 *Sententia prima existente nulla ex defectu citationis ad sententiam, secunda erit etiam nulla, quando nullitas primæ fuit principaliter deducta coram secundo iudice.*
4 *Iniustitia notoria ex actis facit nullitatem.*
5 *Possessorio in solo non potest citra nullitatem pronunciari, si constat de proprietate, quod per contrare dicitur iniustitiam, non autem nullitatem sententiæ, num. 8.*
7 *Iniustitia notoria æquiparatur nullitati.*
8 *Petitorio suspenso, quando ex probationibus ante factis constat de bono iure alterius, spoliatus non restituitur.*
9 *Commissio sanatoria nullitatum, si habet clausulam exceptiuam nullitatum ex tribus, non sanat nullitatem citationis ad sententiam circunducta.*

DVBIVM.

An sententiæ in huiusmodi causa latæ, sint confirmandæ, vel annullandæ.

104. DECISIO. alioqui. XI.

NVllitas ex defectu iurisdictionis non placuit Dominis, quia eramus in ipso Episco
1 po † litigãte, & agente, vnde in eius causa visus est competens iudex Nuncius apostolicus.
2 Defectus autem citationis ad sententiam † visus est releuans, & nullitatem claram inferẽs, quatenus non fuit seruatus terminus, nec per actorem accusata contumacia partis aduersæ non comparẽtis, quia defectus, vt dicebant domini operatur, quòd citatio circumducta, & sic sententia redditur nulla sine citatione, Alex. in l. si finita. §. Iulianus. num. 24. ff. dam. infec. Ias. in l. properãdum. §. & si quidem. num. 7. C. de iudic. Rom. cons. 454. n. 13. Tiraquell. de retract. lignag. §. 15. glos. 2. sub num. 9. vers. & idem cum pars aduersa.

Stante ergo nullitate primę sententię, se-
3 cunda etiam redditur nulla. Cum enim † coram secundo iudice fuerit principaliter intentata nullitas, non debuit secundus iudex primam confirmare, & confirmando fecit iniustitiam. Bart. in l. si vt proponis. in fin. C. quomod. & quan. ind. Bald. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. in fin. ff. de pact. Franc. in c. dilecto. num. 25. col. 10. vers. vltimus aduerte. de appell. Alex. cons. 111. sub num. 4. in vers. secus quando esset non solùm appellatum, sed etiam de nullitate dictum. vol. 5. ex Innoc. & Bart. vbi per eum, vt tunc sententia nulla confirmari non possit.
4 Iniustitia † autem notoria ex actis facit nullitatem. Paris. cons. 107. num. 9. & 11. in 4. vol. cum vulg.

Placebat etiam alia nullitas, nempè quòd
5 de dominio constitit, † & propterea non potuit pronunciari in suo possessorio. quod tamẽ suo loco erit bene discutiendum, & firmãdum.
6 Et licèt hoc caput videatur potius percutere † iniustitiam, quàm nullitatem sententiæ; tamen infertur etiam ad nullitatem. quia hoc modo
7 iniustitia † esset notoria, quæ ęquiparatur nullitati, vt dixi. quę nullitas comprobabatur per
8 aliquos Dominos. Nam, si etiam † suspenso petitorio, quando ex probationibus antea factis constat de bono iure alterius, spoliatus non restituitur. Aegid. decis. 404. cum seq. nisi, vt dicit Aegid. aliqualiter reddantur dubiæ probationes, ergo idem in casu proposito. Quod tamen caput, & alia super iniustitia sententiarum fuerunt reseruata per Dominos, si quid releuans pro parte Episcopi deducatur.

Fuit autem tantùm resolutum intrare nullitatem ex dicto capite circunductæ citationis.
9 Et licèt d. Episcopus obtinuerit commissionẽ † sanatoriam; tamen in ea explicitè excipiuntur nullitates ex tribus.

Et, dum legerem Dominis verba dictę commissionis, dixerunt nullitatem prædictam non esse sanatam ex ea, imò in specie eam exceptã, quia, vt dixi, iste est defectus citationis ad sententiam.

Romana domus de Rosis. Lunæ. 3. Decembris 1576.

EPITOME.

CReditori hypothecario agenti ex tribus conformibus ad vlteriorem executionem, obstat exceptio compensationis fructuum perceptorum è domo hypothecata, per eum inhabitata, si fructus iam dicti sunt liquidi.

SVMMAE.

1 *Compensatio non fit de liquido ad illiquidum.*
2 *Creditor in habitando domum hypothecatam, tenetur fructus computare in sortem, quanti potuisset locari dicta domus. fallit, prout num. 5.*
3 *Creditor hypothecatam domum locare tenetur, si non expedit sibi eam inhabitare. & num. 4.*
6 *Dominium non præsumitur ex possessione, quando de dominio principaliter quæritur.*
7 *Sententiæ sunt stricti iuris, & latæ super vno iure, vel re, non præiudicant in alio iure, vel in alia re. & num. 8.*
9 *Sententia vt præiudicet in eo, quod non exprimitur, necesse est, quòd illud tacitum de necessitate inferatur ex illis expressis.*
10 *Interpretatio semper facienda est, vt iuri suo quis renunciare noluerit.*
11 *Fructus sequuntur verum dominium.*
12 *Fructus habiti per creditorem è domo sibi non debentur habita ratione, quanti alius extraneus dictam domum conduxisset, sed quanti creditor conduxisset.*
13 *Cautioni quando sit locus?*

105. DECISIO. siue Discursus. alioqui. XII.

THema facti, de quo agitur, strictè ad propositum dubium, scilicet respectu compensationis

pensationis per Iuliam in executione trium sententiarum Rotalium, & rei iudicatæ opposita tale est.

Faustina obtinuit canonizari per tres conformes sua credita, nempe creditum dotis maternę, cum ipsa à matre fuisset hæres instituta, item creditum propriæ dotis, item portiones, quę sibi debebantur ratione successionis fratrum pro quinta parte, & super his habet tres conformes, & instat pro vlteriori executione, vt sibi satisfiat.

Ex aduerso opponitur, quòd est sibi satisfactum. Nam Faustina viuente Francisca matre, erat in possessione huius domus, & consequenter inhabitādo tot fructus percepit, ex quibus est sibi satisfactum, debet ergo compēsare hos fructus cum suo credito prædicto. De fructibus à die motæ litis est controuersia, quia hęredes Faustinæ volunt eos excomputare, ex quo in eis per sententiam domini Oradini fuerunt condemnati, sed de fructibus perceptis vsque ad diem motæ litis, vel saltem vsque ad mortem Franciscæ matris est controuersia.

In qua pro responsione aliqui Domini existimabant Faustinam iusta prætendere ex infrascriptis.

Primo quia trita est regula, quòd de liqui-
1 do † ad illiquidum non fit compensatio. l. fin. C. de compens. Alciat. cons. 3 11. num. 6. cum plur. concord. Cum autem Faustina habeat sua credita liquida per tres conformes, & iam sit cœpta executio, creditum Iuliæ quoad istos fructus, neque quoad sui existentiam, neque quoad quantitatem liquidum dici potest: hic enim subsunt plures difficultates.

2 Prima est, quia licèt creditor † inhabitando domum hypothecatam, teneatur fructus cōputare in sortem, quāti potuisset locari ista domus. per tex. in l. si is qui. §. primo. ff. de pignor. vbi Bart. Bald. & Salyc. & in l. in venditione. §. 1. ff. de bon. auct. iud. poss. Alex. benè cons. 141. num. 12. lib. 5. tamen hæc quęstio potest habere difficultatem in hoc casu duplici respectu.

Primo quia ea ratione tenetur creditor inhabitans domum hypothecatam, computare
3 hos fructus, quia locare † eā tenetur, si inhabitare nō expedit sibi. d. l. 1. §. in vēditione. vt per tex. in d. l. in venditione. §. 1. tenet Alex. d. cōs. 141. n. 12. & Negus. de pignor. in 5. mem. 5. part. n. 6. & 7. Et propterea hoc intelligen-
4 dum † est de re, quę locari potest, vt dicit Negus. vbi supra num. 6. Intrare ergo videtur difficultas, an ista domus esset talis, quæ posset locari. Quia testes probare videntur, quòd omnes insimul habitabant, nempe mater, & filij; & fortasse difficile fuisset locare partem domus extraneis, cum ibi essent filij alij, & filiæ Franciscę: cum quibus non videbatur conueniens, quòd extranei conductores conuersarētur, & sic saltem ex verisimili mente Dominorum domus pro illa parte nō potuisset locari.

Secundo quia fortè hæredes Faustinę poterunt probare cōsensum domini domus, quòd illam Faustina inhabitaret, quod verisimilitudinem videtur continere, quia ipsa erat filia, & soror respectiuè dominorum domus: quo assen-
5 su † probato, fructus computare non tenetur, vt benè innuit Alex. dicto cōs. 141. in fin. vers. lib. 5.

Tertio quia testes aliquo modo nō probāt, quòd Faustina inhabitauerit eam partem, in quā fuit immissa Iulia, cuius ratione ipsa prætendit fructus. Nam Faustina fortè nec medietatem, neq; tertiam partem, fortè nec sextam inhabitauit, & illa pars, quam inhabitauit, non est ex parte contingente Iuliæ.

Quarto quia Iulia debet docere, quòd hi fructus sibi debeantur. Ad hoc autem ostendendum ipsa adfert vnam sententiam pro se latā, & tres sententias latas ad fauorē Faustinæ.

Quoad sententiam pro se latam, nempe bo. me. Oradini illa solùm est in possessorio adipiscendæ, eo quòd fuerat probata possessio Pauli simul cum matre, & alijs: Non igitur sequitur eo ipso, Paulus possedit, ergo erat dominus do
6 mus, quia in hoc casu de dominio † principaliter quęritur: quo casu ex possessione non prę sumitur dominium. Bar. in l. quidam in suo. per illum tex. ff. de condit. instit. Rip. in l. rem, quæ nobis. num. 52. & 53. cū seq. de acqu. poss.

Deducitur autem dominium principaliter, quia, si Iulia vult dicere, ego sum creditrix horum fructuū, quia sum immissa in possessionē, Faustina potest ei replicare: licèt fueris immissa, nihilominus possessio Pauli tui patris, à quo causam habes, fuit iure familiaritatis, & hoc probatur ex instrumento acquisitionis medietatis domus factæ à Peregrino de Cardellinis, iuncto testamento Franciscę eius filię, quæ vt Domina disponit de hac domo, & eam legat Faustinæ deducendo, vt in vltima resolutione, nec prę iudicabit quoad hoc dominium sententia lata in possessorio. §. nihil commune. l. naturaliter. ff. de acquir. poss.

Quoad alias tres sententias latas ad fauorem Faustinę, per quas eidem Faustinę adiudicatur pars inferior domus ex vno iure, nō propterea sequitur, quòd sit reliqua adiudicata Iu

7 liç. sententię † enim sunt stricti iurisſ. l. Paulus.
8 de re iud. l. 1. C. si plur. vna sent. & lata † super vno iure, vel in alia re, non præiudicat in alio iure, vel in alia re, vt ad literā dicit Rimin. conſ. 71. num. 25. & 30. lib. 1. Quādo enim volumus,
9 quòd sentētia † in eo, quod non exprimit, pręiudicet, necesse est, quòd illud tacitum de necessitate inferatur ex illis expressis, vt benè deducit Socin. conſ. 251. num. 4. lib. 2. nisi vellemus, quòd Faustina sibi præiudicauerit, & renunciauerit alteri iuri iuxta exemplum, de quo in c. vt quis duas. de elect. in 6. sed oporteret, quòd essent contraria, vt in l. 1. C. de furt. & est materia longioris discussionis. Maximè quia
10 semper est facienda † interpretatio, vt iuri suo quis renunciare noluerit, & tantū abest, vt Iulia doceat hos fructus ad se pertinere, quia imò hodie, quòd instrumentum est adminiculatum, constat, quòd isti fructus pertinent ad Faustinam, vti hæredem Franciscæ, cuius erat domus.

Non obstat, si dicatur, quòd, ex quo est probata possessio Pauli, ad ipsum debent pertinere fructus: quia vltra supradicta omnia, illud est verum duobus concurrentibus, & quando constat de certo, & iudubitato possessore, & quan
11 do non constat de vero domino. Vbi enim † de vero domino constat, fructus dominum sequūtur. l. Herennius. de vsur. l. fructus. & l. ex diuerso. ff. de rei vend. Tiraquell. de retract. cōuent. §. 2. nu. 34. & declarat Cephal. conſ. 63. per totum, & pręsertim num. 19. lib. 1.

Non est etiam liquidū creditū Iuliæ quoad
12 quantitatem, quia isti fructus † non debentur habita ratione, quanti alius extraneus domum conduxisset, sed quanti Faustina habitationē conduxisset. Negus. in d. 5. mem. 5. part. nu. 7.

Cum igitur ista & in iure, & in facto sint adeò illiquida, nulla ratio iustitiæ patitur, quòd vlterius retardanda sit executio. Posset tamen pro
13 spici † Iulię mediante cautione. Ista erant motiua, & opiniones aliquorum Dominorum, & quia vnus ex Dominis videbatur in contrario voto ex rationibus in positione vltimo loco habita relatis, cui responsiones ibidem adductæ non placebant, & quia etiam alii Domini non potuerant satis videre, fuit dictum, quòd nil nunc caperetur, sed quod darentur hæc partibus, & iuncta cum alijs in dicta vltima resolutione consideratis, ponerentur loco causę, & dubitetur super ipsis, vel videatur, an fortè informantes Iulię prędictis omnibus tātam imaginem veritatis, & iustitiæ referentibus benè gustatis acquiescerent, & ipsi bonam fidem demum agnoscerent. Iterum fuit hęc causa posita die 17. Decēbris, & remissa est ad Reges.

Recanatensis prædij. Lunæ. 3. Martij 1578.

EPITOME.

Sententia lata intra decem, vel vndecim dies à die præsentatæ commissionis, est nulla.

SVMMAE.

1 *Sententia lata pendente termino, est nulla.*
2 *Sententia dicitur nulla, si lata est intra decem, vel vndecim dies post præsentatam commissionem.*
3 *Actor hæres intentans interdictum, quorum bonorum, & adipiscendæ, tenetur probare possessionem eius patris tempore obitus.*
4 *Testis sibimet contrarius repellitur.*
5 *Testis non dicens quem possedisse vsque ad obitum, non probat in remedio, quorum bonorum.*
6 *Testium vnius partis dicta coadiuuari possunt ex dictis vnius testis partis aduersæ.*
7 *Testes plures numero sunt præferendi.*
8 *Testes, qui verisimiliora deponunt, præferuntur.*
9 *Sententia dicitur notoriè iniusta, quæ non iustificatur ex actis. Item quando actor non iustificauit intentionem suam.*

106. DECISIO. alioqui. XIII.

Sententia, de qua in puncto, lata fuit spacio decem, vel vndecim dierum tantùm. Nam commissio non fuit pręsentata iudici, nisi die 25. Iunii, & sententia fuit lata die quinta Iulij immediatè sequentis, vnde non placuit Dominis, qui dixerunt eam esse & nullam, & notoriè iniustam.

Nullitas dupliciter colligitur, tum quia est
1 lata, † pendente termino ad articulandum, qui erat ad 15. & ita pendente dilatione, contra l. si
2 ue pars. C. de dilatio. tū quia à dicta † die, quod est, vt dixi, spacium decem, vel vndecim dierū commissionis, vsque ad diem sententiæ non intercedit tantum tempus, vt potuerint seruari termini substantiales.

Iniustitia infertur, quia Hersilia, & Bartholomæa actrices intentantes remedium, quorū bonorum, & adipiscendæ, tenebantur proba-
3 re † possessionē Raphaelis earum patris tempore obitus. Aret. in §. quadrupli. num. 42. Instit. de actio. Menoch. de adipisc. remed. 1. nu. 94. & tamen earum testes dictam possessionem
4 Raphaelis non probant. quia primus † sibi cōtraria-

trariatur, vnde repellendus est. reg. vbi repugnantia, de reg. iur. cum vulg.

Secundus licèt probare videatur; tamen ex infra dicentibus non debet attendi.

5 Tertius parum facit, quia † non dicit, quòd
Raphael possederit vsque ad obitum.

Quartus videtur probare, sed contrariatur ijs, quæ dicit ad 20. & super 10.

Quintus nihil, quod pertineat ad possessionem, deponit.

Ex testibus autem rearum, videlicet, Lannæ, & Mattheę benè probatur, quòd Polinus possedit à die contracti matrimonij cum Ioanna filia dicti Raphaelis. vel paulo post quartus ad tertium, & super secundo, quintus super secundo, sextus ad quartum, & super secundo, & tertio, septimus super primo, secũdo, & tertio, qui sunt quatuor testes benè deponentes, &
6 eorum dicta coadiuuantur † ex dicto primi testis aduersariarum.

7 Quibus ita stantibus, probatio Polini visa
est Dominis præferenda. Primo, quia testes † eius possessionis sunt plures numero, vnde veniunt præferendi, Gabriel de test. concl. 4. nu. 50. Secundo non sunt contrarij, vt sunt alii de possessione Raphaelis, qui non potetat dare dotem in pecunia, vt per sextum, & nonum testes allegatos, item attento, quòd longo tempore, nempe post 15. annos, quibus Polinus vixit, semper continuauit possidere absque con-
8 tradictione benè deducendo, vt hic per d. Gabrielem: testes enim, qui † verisimiliora deponunt, præferuntur. Gabriel latè de test. con-
9 cl. 4. num. 28. vbi plenè.

Et, cũ ista † sentẽtia non iustificetur ex actis,
10 remanet notoriè iniusta: dicitur enim notoriè iniusta, † quando actor non probauit intentionem suam. Aret. cõs. 68. n. 6. Paris. cons. 54. nu. 2. lib. 4. Alex. cons. 104. col. 1. lib. 4.

DE APPELLATIO.

Pampilonen. augmẽti seruitij de yciar.
Veneris. 28. Maij 1574.

EPITOME.

SEntentia, quæ per desertionem appellationis transitum fecit in iudicatum, potest per iudicẽ ad quem, de stylo Rotæ confirmari, non autem infirmari.

SVMMAE.

1 *Iurisdictio expirat post caus. desertionem regulariter, &* *de eius nullitate opponitur num. 2. etiam vtraq parte prosequente num. 3.*

4 *Sententiam transactam in iudicatum per appellationis desertionem, si iudex reperit iustam, potest confirmare, non autem infirmare.*

5 *Sententia tertia post desertionem renocans secundam, quæ transitum fecit in iudicatum, est indubitanter nulla.*

6 *Sententia iniusta ex eisdem actis, etiam si transiuit in iudicatum, non est exequenda, præsertim si lata sit per contradictas.*

PRAESVPPOSITA.

Stãte sententia Abbatis de Alfaro iudicis à quo, in qua confirmata fuit sententia Ordinarij, quoad duo beneficia, & tertiam partem decimarum lata 24. Nouembris 1562. 1

Et quòd à dicta sententia pro vtraque parte fuerit in partibus præiudicialibus appellatum, & pro parte illorum de Deba de anno 1563. fuerit commissa causa in Rota nullitatis, iniustitię, & attentatorũ vnà cum toto negocio principali, in qua commissione non adest clausula, quam & quas. 2

Et quòd tertia Nouembris 1563. procurator de yciar præsentauit mandatum in Rota, & obtinuit Compulsoriales, quarũ vigore in partibus de anno 1564. fuerunt extracti processus, & omnia acta de partibus. 3

Et stante alio mandato de yciar pręsentato de Mense Martij 1571. in quo 17. Februarij 1570. illi de yciar constituunt procuratorem ad hanc causam, & petendum executionem sententiæ de partibus, si videbitur iuri suo conuenire, vel confirmationem dictarum sententiarum. 4

Et quòd probata absentia procuratorum de Deba, procurator de yciar obtinuit decerni processum per audientiã contradictarum, & sententiam in Rota renocatoriam secundæ sententiæ latę in partibus, in eo quod contrariatur primæ sententiæ, siue aduersarij, & in aliis confirmatoriam. 5

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, sit locus executioni iuxta formam commissionis vltimo loco pro parte illorum de yciar præsentatæ.

104. DECISIO. alioqui. I.

LIcèt regula sit de iure communi, quòd iu-
1 risdictio † expirat post desertionem causæ,
per not. in Clem. si appellationem. de appell.
2 & potest opponi † de nullitate iurisdictionis.
Couarr. pract. quæst. c. 26. num. 6. Paris. cons.
3 98. num 22. & 23. lib. 3. etiã † vtraq. parte prosequente. Felin. in c. quoniam contra. num. 30. de probat. idem in c. cum cõtingat. de probat. num. 7. 8. & 9. de offic. deleg. c. inter monasterium. num. 23. vers. tempera tertio. de re iud. Aegid. in c. super literis. nu. 8. Alex. cons. 59. col. 3. num. 7. in 4. cum plur. concord.

Tamen de stylo dixerunt Domini, quòd iu-
4 dex † potest confirmare sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam per desertionem appellationis, non autem eam infirmare, iuxta decis. Mohed. 293. & Tolom. decis. 42. aliàs 41. & dixerunt Domini aliàs fuisse hoc resolutum in vna Segontina canonicatus, & præbendæ die 11. Octobris 1563. coram Domino Robusterio. de quo stylo etiam meminit Vitalin. in d. Clem. si appellationem. & alij supra allegati.

An autem sententię, de quibus agitur, sint concordes, & in specie, an tertia reuocet, vel in aliquo confirmet secundam, poterit videri exhibendo tenorem ipsarum sententiarum. Qua-
5 tenus enim tertia † post desertionem reuocat secundam, quę transiuit in rem iudicatam, eatenus dixerunt eam esse indubitanter nullam, vt notatur in pręalleg. locis. ad idē Cassad. de-
6 cis. 6. in fin. de appell. Quia tamen sententia † iniusta ex eisdem actis, etiam quę transiuit in rem iudicatam, non est exequenda, maximè si sit lata per contradictas, vt est tertia sententia Rotalis, de qua agimus. Alex. cons. 106. prope fin. lib. 4. expeditius videbatur Dominis, quòd ageretur super bono iure, & de iustitia, vel iniustitia pręd ictarum sententiarum.

Legionen. capellaniæ sancti Vincentij. Mercurij. 9. Martij 1575.

EPITOME.

Sequestratio possessionis iudicis officio conceditur de stylo Rotæ verificatis attentatis.

SVMMAE.

1 *Attentatis verificatis, sequestratur possessio iudicis officio ex Rota obseruantia.*
2 *Attentata non reuocantur, quando sententia transiuit in rem iudicatam, & quare? num. 3. amplia, prout num. 4. sed intellige, vt in num. 5.*
3 *Attentata si commissa sunt intra decem dies datos ad appellandum, reuocantur, etiam lite deserta, per viam nullitatis, aut post decem dies sunt facta, & non reuocabitur, lite deserta, sed obstat res iudicata, quæ distinctio recipitur à Rota.*
6 *Attentatorum causa pendente, non currunt fatalia.*

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, vel potius cognoscendum sit de bono iure.

108. DECISIO. alioqui. II.

1 Domini dixerunt constare † de attentatis, ideo esse auocandam, & sequestrandam possessionem iuxta obseruantiam Rotæ ex officio iudicis. Cassad. de restit. spoliat. decis. 3. num. 7. Rot. vt lit. pend. decis. 10. in nou. sub num. 4. & in decis. 5. num. 4. vt lit. pend. in antiq. Caputaquen. decis. 52. libro 1. cum concord.

2 Opponitur, quòd, quando † sententia transiuit in rem iudicatam, attentata non reuocan-
3 tur. Rot. decis. 1. de appell. in nou. Videtur † enim renunciasse attentatis, qui passus est sententiam transire in iudicatum. Cresc. dec. 140.
4 & hoc procedit, etiā † si sit factus aliquis actus, ex quo appareat, quòd quis velit prosequi causam, quia requiretur effectualis prosecutio. Put. 21. vt lit. pend.

Sed placuit pro respōsione distinctio, quam Rota passim seruat, & Domini secuti sunt in vna Calaguritana beneficij de Burgo sub die 7. Maij 1574. coram R. P. D. Seraphino. quòd
5 aut † attētata perpetrata sunt intra decem dies datos ad appellādum, quamuis & appellatum non fuisset, & tum reuocantur etiam lite deserta, non quidem per viam attētatorum, sed per viam nullitatis, & iste est casus noster: aut commissa sunt post prędictos decem dies, & sic post terminum datum ad appellandum, & tunc non reuocātur lite deserta, sed obstat res iudicata, & intrant decisiones prædictę ex aduerso alleg. huc etiam pertinere videtur decis. Rot. in nou.
6 15. de appell. quòd pendente † causa attentatorum, non currunt fatalia.

Ciuitatis Castelli legitimæ, seu illius supplementi. Lunæ. 30. Maij 1575.

EPITOME.

Attentata per procuratorem non sunt à principio purganda.

SVMMAE.

1 *Procurator non attentat in præiudicium domini, limita, nisi probetur scientia principalis, & non reuocasset num. 3.*
2 *Delictum non venit in mandato procuratori facto.*
4 *Mandatum procuratorium citati attenditur post executam citationem, non ante.*
5 *Ignorantia gestorum per procuratorem præsumitur.*
6 *Inhibitus an teneatur certiorem reddere eius procuratorem,*

rem, ne innouet? & num. 7.
8 *Attentatis cedere quid prosit?*
9 *Attentata si sunt dubia, vel turbida, non reficiuntur expensæ, neque de eis agitur, antequam cognoscatur de bono iure.*
10 *Inhibitio siue iusta, siue iniusta non est spernenda de Stylo Rotæ, quicquid sit de iure.*

D V B I V M.

An Titta, & consortes sint, vel non, sint audiendi ad effectum, quòd teneantur, vel non ad expensas, vt prętēditur, supportatas in articulo attentatorum, antequã super negocio principali procedere possint.

109. DECISIO. alioqui. III.

HAec attentata non placuerunt Dominis,
quia fuerunt perpetrata per procurato-
1 rem, qui † non potuit facere incidere principa
2 lem in pœnam: nec † enim venit in mandato
delictum, ex allegatis Bart. in l. si procuratorē.
num. 6. & 7. ff. de cond. indeb. cũ sexcentis simi
3 libus. Bene verum est, † quòd, si probaretur
scientia, & non reuocassent tunc diceretur ratificasse huiusmodi attentata. Oldra. cons. 199. num. 6. Aegid. decis. 552. in fin.

Pro parte Mariæ deducitur scientia Tittæ hoc modo: executa fuit citatio cum inhibitione 20. Maij, & 4. Iunij. ipse constituit procuratorem ad prosequendum causam. Sed hoc argumentum facit contra attentata, quia constituit ad prosequendum causam coram bo. me. Capizucco.

Nec obstat mandatum procurę per Tittam, & consortes factum sub die 17. Aprilis 1550. in personam cuiusdam Annibalis, &c. quia il-
4 lud † precedit executionem citationis, cum sit
5 datum de mense Aprilis 1551. eorum † autem,
quæ gesta sunt à procuratore, pręsumitur ignorantia. glos. in l. si res obligata. in princ. ff. de leg. 1. Alex. cons. 192. num. 2. in princ. lib. 6. Corn. cons. 156. num. 7. lib. 3. Grammat. caus. ciuil. cons. 9. num. 6. Rip. in l. quod te. num. 60. ff. si cert. pet. Et quamuis glos. in procuratore habente speciale mandatum dubitauit, vt dicit Rip. vbi supra; tamen in hoc fuit dictum, quòd non adest speciale mandatum, & sic non videtur intrare cons. Rom. 481.

Sed aliquantulum turbabat aliquos, quia,
6 cum istæ † mulieres essent inhibitæ, debuerant
ipsę certificare procuratorē, quòd se amplius nõ intromitteret, per ea, quæ dicit Afflict. decis. 129. num. 10. Tamen dicebatur, quòd Af-
7 flict. subinde num. 11. videtur † velle, quòd,
hoc non obstante, si procurator est generalis,
hoc non noceat Domino, & maximè stãte ces-
8 sione † facta prędictis attentatis, Vnde non
colligitur consensus ad prędicta attentata, sed dissensus &c. Et licèt aliqua deducerentur, quę reddebant hoc negocium fortè dubium; tamē
9 fuit dictum, quòd, cum ipsa † attentata saltem
sint dubia, & turbida, non reficerentur expensæ, nec de eis ageretur, sed videretur prius de bono iure.

Illud autem caput, quòd non dentur attentata, quia non potuit auocari causa à Rota, nō
10 placuit, quia inhibitio † siue iusta, siue iniusta
non est spernenda de stylo Dominorū. Achill. 7. de attent. quicquid sit de iure, vt per eum, & per alleg. hic per informantes.

Ispalen. pensionis 200. ducat. Mercurij. 5. Decembris 1576.

E P I T O M E.

FAtalia necessariò non prorogantur, sed sat est petere bis sibi terminum præfigi ad prosequendã appellationem iuxta formam præsentatæ commissionis.

S V M M AE.

1 *Fatalium prorogatio non est necessaria isto in casu.*
2 *Terminum aliquem non solet Rota de Stylo præfigere, quando petitur restitutio vigore commissionis. & quare?*
3 *Absolutio amplissima à crimine per Pontificem concessa, abolet radicitus omnem maculam.*

P R AE S V P P O S I T A.

Præsupposita commissione causæ appellationis vnà cũ nullitate iniustitię, & toto negocio principali cum clausula, quam et quas, directa, R.P.D. Decano. 1
Et quòd lapsa sint fatalia ex negligentia procuratoris, & tandem expedita sit cōmissio restitutionis in integrum aduersus dictum lapsum fatalium, cum facultate præfigendi nouum terminum ad prosequendam dictam appellationem, quæ commissio fuit signata, prout de iure. 2
Et binis instantijs factis per Dominicum, vt præfigeretur sibi terminus ad prosequendam dictam appellationem, & fuerit negatus. 3
Et resolutione facta die 15. Februarij 1574. super dubio dato, an Dominicus esset restituendus, vt scilicet videretur, an constaret de bono ipsius iure, de quo cum tandem constituisset, sententia D. Veralli fuerit declarata iniusta, & Dominicus per Rotam restitutus, quatenus opus esset. 4
Et præsupposita Didaci pratensione, quòd hæc postrema

ma sententia lata sit extra instantiam restitutionis in integrum. 5

DVBIVM.

An dicta iterata diligentia Dominici suppleat prætensum defectum prorogationis fatalium.

110. DECISIO. alioqui. IV.

FVit per dominos concorditer resolutũ non
1 fuisse † necessariam prorogationem fata
lium, sed satis fuisse diligẽtiam Dominici in pe
tendo bis terminum præfigi iuxta formam suę
commissionis. Et licèt iudex non pręfixerit ter
minum ad docendum de bono eius iure; tamẽ
2 ideo non fecit, quia de stylo, † & ad tollendas
varias appellationes Rota non solet præfigere
d. terminum, ne videatur restituere, sed prius
cognoscit de bono iure, & postea (non aliter
pronunciando super restitutione, vel non resti
tutione) si præcedens sententia est iusta, eam
exequitur, sin minus reuocat eam, & iste est sty
lus, qui seruať in hac materia sine cõtrouersiá.

Alia motiua Didaci non placuerunt Dominis. Nam quòd fuerit Mudarra hæreticus, tolli
tur stante amplissima absolutione Pauli iij. fe
lic. record. de cuius facultate disputare iniustũ
3 visum est. ipsa † enim tollit, & abolet radicitus
omnem maculam, iuribus notiss.

Quòd clericatus Dominici non probetur de necessitate, stante altero fratre eiusdem nominis, dixerunt Domini aliàs fuisse coram d. Decano de hoc visum, & ex adminiculis tunc deductis res visa est carere difficultate.

Libri Tertij Decretalium.

DE CLERIC. NON RESID.

Zamoren. spolij, & fructuum. Veneris 3. Iunij 1575.

EPITOME.

PRiuilegium obtentum lite pendẽte, nulla particulatim de lite illa facta mentione, est inualidum.

SVMMAE.

1 *Priuilegium obtentum lite pendente, non facta litis mentione, est inualidum. Amplia primo, etiam si emanaßet motu proprio, num. 2. amplia secundo, etiam, quòd non dolosè fuerit id tacitum. num. 3 amplia tertio, etiam si eßet expreßa lis super beneficio, non autem super fructibus. num 4. amplia quarto, etiam si in commisione adeßet clausula super quibusdam alijs rebus, num. 5. amplia quinto, etiam stante clausula, litis statum pro expreßo habendum num. 6.*

7 *Generica expreßio litis non sufficit, vt valeat impetratio priuilegij, lite pendente, sed debet eße speciatim de illa lite.*

9 *Distributiones quotidianæ dicuntur, quamuis solutio semel tantùm fiat, habito respectu ad seruitium horarum canonicarum, licèt non dietim, vel horatim facta sit.*

8 *Testes de auditu non probant aliquos fructus dici distributiones quotidianas.*

DVBIVM.

An ratione breuium per Io. de Menroy obtentorũ, debeantur fructus, & emolumenta eidem Io. iuxta formá dictorũ breuium, ac literarum, apostolicarum, & de quo tempore?

111. DECISIO. alioqui. vnic.

QVamuis sit dictum plura esse videnda, nẽpè an adsit hodie commissio super fructibus vigore horum breuium debitis, itẽ an interim confratres debeant absolui, & alia multa; tamen expeditiori viæ consulendo, fuit dictum, quòd restringatur dubium ad duo capita, ad caput subreptionis breuium, & in specie ad caput litis non narratæ. Et particulariter viderem, quomodo excusetur subreptio,
quia non est facta mentio litis pendentis super
1 huiusmodi fructibus. Nam regula est, quòd †
priuilegium non valet. Anchar. cons. 16. num.
5. Felin. in c. cęterùm. sub num. 2. vers. ob
2 stat secundo. de rescript. etiam † quòd esset fa
ctum motu proprio. latè Ias. in l. supplicare. nu.
3 2. C. vt lit. pend. etiam † quòd non dolosè fue
rit id tacitum. Bald. in c. fin. num. 1. vt lit. pend.
Ias. vbi supra num. 2. in fin.

Nec videtur obstare, quòd sit expressa lis:
4 quia † est expressa super beneficio, non super
fructibus prędictis, prout fieri debebat. Et
5 quamuis dicatur, nec non † super quibusdam
6 alijs rebus. item adsit clausula, † litis statum
pro expresso &c. tamen quia exprimitur lis hu
iusmodi in singulari, & sic nominat vnicam li
tem; iccirco, cum sint plures lites, præsertim su
per istis fructibus, debuit de ea fieri expressa
7 mentio: nec † sufficit illa generica expressio, vt
dicit Anchar. d. cons. 16. & sequitur Ias. vbi supra, super quo dixerunt, quòd informaretur ad partem.

Secundum caput, quod videbatur etiã expeditius Dominis, erat, an fructus petiti sint distributiones quotidianæ, &, an verè distribuantur iuxta seruitium quotidianum, licèt non soluantur

uantur

uantur ita dietim,an non?
8 Dicebant enim, quòd, quamuis †solutio se-
mel tantùm certo tempore fiat, non autẽ die-
tim,vel horatim;si tamen in solutione habetur
respectus ad prædictum seruitium horarum ca
nonicarum, dicuntur distributiones quotidia-
næ. Achill.de distributionib.decis.vnica.vbi re
spondet ad cons.Paris.32.num.5.in 4.per Mõ-
roy alleg. & fuit dictum, quòd de hac materia
aliàs sæpe tractatũ est in vna Conchẽ. fructuũ
coram R.P.D. Gropperio,& postea coram R.
P.D. Decano,& alijs Dominis. Hoc igitur in
facto particulariter etiam firmatur,nec ex testi
bus datis videtur probari,quòd fructus,de qui
bus agitur,sint distributiones quotidianę,quia
9 videntur †loqui de auditu, vt aliqui Domini
dicebant.

DE PRAEBENDIS, ET Dignitatibus.

Aquilegien. canonicatus, & præben. Mercurii.9.Decembris. 1573.

EPITOME.

Literis missiuis Cardinalis nepotis Pontificis,& in omnibus generalis superintendentis creditur, ita vt ampliẽt ordinariũ breue Nuncii apostolici facultatem Legati de latere habẽtis,&,dum loquuntur de omnibus beneficiis,extẽduntur ad canonicatus in collegiata.

SVMMAE.

1 *Litera missiua Cardinalis nepotis Papa, & superintendentis loquẽtes de omnibus beneficijs,extẽduntur ad canonicatus in collegiata, & quare? & quando derogent breui Pontificis? num. 2.*
3 *Verbum,quacunque,facit venire maiora expressis.*
4 *Relatum inest in referente cum omnibus suis qualitatibus.*
5 *Verborum,quacumque,& qualiacunque, vis.*
6 *Verba, quouis modo, ad omnem vacationis modum referuntur.*
7 *Canonicatus veniunt appellatione beneficiorum in materia fauorabili.& num. 14.*
8 *Nuncius Venetiarum habet facultatem Legati de latere.*
9 *Interpretatio fit contra Papam concedente in sibi in praiudicialibus.*
10 *Litera scripta per Cardinalem Pontificis nepotem habentem latissimam superintendentiam, censentur scripta ex Pontificis mandato viua vocis oraculo ei facto.*
11 *Decisionum Rota 334. 458.459.in nou & 794.795.in antiquis, ac Molteani 203. intellectus.*
12 *Notitia solemnis qua requiritur in principali fundamento iurisdictionis, quando non est necessaria?*
13 *Cardinalis assertioni quando credatur.*

PRAESVPPOSITA.

Stante motu proprio Pij V. superintendentiæ, cuius copia in necessarijs detur. 1
Et circumscriptis pro nunc assertis literis anni 1571. eiusdem Cardinalis. 2

DVBIVM.

An prouisio facta per dominum Nũcium Venetiarum, sustineatur in vim facultatum domino Nuncio concessarum, quarum clausulæ in necessarijs dentur, & literarum illustrissimi Cardinalis Alexandrini de anno 1567. quarum copia similiter detur.

112. DECISIO. alioqui. I.

PLacuit Dominis literas missiuas, de quibus
1 agitur, trahi † etiam ad canonicatus in
collegiata, quia sumus in materia fauorabili,
& visa est maximè ad propositũ inseruire de-
cis.Cresc. 32. cum multis in ea deductis. Ex
2 qua etiam dicebant posse firmari † per verba
literarum esse recessum a breui, & facultati-
bus reuerendissimi Nuncij, & ampliatam esse
eius auctoritatem. Et ad hoc ponderabãt ver-
ba, tutti li benefitij: verbum enim, quæcun-
3 que,† facit venire maiora, vulg.l. balista. cum
simil.ad Trebell.vt in decis.Crescen.prædicta.
Item et iam ponderabant relationem factã
4 ad beneficia,quæ sunt in taxa: relatum † enim
inest in referente cum omnibus suis qualitati
bus. l.asse toto.ff. de hæred. institit. l. in testa-
mento. ff.de condit.& demon. & per Bart. in
l.1.ff.de recepta.& in l.si seruum.§.fin.num.5.
ff.de lega.2.Paris.cons.39.num.13.vol.1. Vn-
de sicut in taxa reperiuntur etiam canonica-
tus,de quibus agitur; ita pari ratione ex præ-
dicta relatione videntur comprehendi in di-
ctis literis.
Ponderabant etiam aliam clausulam in li-
teris, in qual si voglia modo: & in effectu ista
prægnantia verborum est referenda ad quam-
cumque qualitatem beneficiorum maximè in
hac materia fauoribili,& videtur eadem ipsa,
quę aliàs mouit Rotã in dicta decis. Cres. 32.
Aequipollent enim prædicta verba litera-
rum,tutti li beneficij &c. de quali spettasse la
collatione à sua Santità in qual si voglia mo-
5 do,verbis, † quæcunque,& qualiacumque, de
quibus in dicta decis. Ad hoc ipsum faciunt al
legata per Felin.in c.de quarta.col.4.num.15.
de præscript. Rota in antiq. decis.407. cum
simil.

simil.arg.etiam c. 3. de consang.& affin. Sicut
6 in simili dicitur, quòd verba, quouis modo, † ad omnem vacationis modum referuntur.decis.53.de rescripr.in antiq.& decis.17.eod. in nou.& tritum est in materia fauorabili bene-
7 ficiorum † appellatione venire canonicatus, Doctores in c.is cui. de præb.in 6. c. dudum. vbi glos. & Gemin. eod. in 6. Cum maximè simus in Nuntio apostolico iuxta terminos prędictæ decisionis. Item maximè in Nuntio Ve-
8 netiarū, qui † habet facultates Legati de latere,vt in suis facultatibus,vt per Mandos.alleg. in reg.13.q.5 nu.4.de dignit. & facultar. nūc. post Deci. cons. 128.num.primo. Paris. cons. 17.num.3.vol.4.Gig.de pens.q.6.num.19. qui in specie exemplificat in Nuncio Veneto. Et licèt sit limitata sibi facultas conserendi prædictos canonicatus in suo breui; tamen visum est Dominis conueniens, quòd attenta facultate Legati de latere sibi concessa,& per prædicta,sit omnino dicendum literas prædictas referri etiam ad canonicatū, & ampliare suā facultatem.Item etiam, cum de solo præiudi-
9 cio Papæ † in prædicta facultate conferendi concessa in literis agatur, placuit sumi interpretationem contra eum,qui potuit apertiùs legem dicere, per vulg.

Et placuit literas missiuas suppleri ex motu proprio superintendentiæ generalis,& latissimæ,in qua in specie datur facultas scribendi huiusmodi literas Nuncijs, & Legatis etiā
10 de latere &c. & huiusmodi literæ † censentur ex mandato Pontificis etiam viuæ vocis oraculo super singulis specialiter facto scriptæ, & ordinatæ &c. vt legitur in prædicto motu proprio,vltra potestatem in omnibus generalem ibi latè in eisdem facultatibus cōcessam.

11 Ad decisiones ex aduerso † allegatas 334. 458.459. in nou. 794.795. in antiq. Mohed. 203. cū simil. facile responsum est,quod procedūt,vel respectu supplicationū, in quibus non exprimuntur executorum nomina,nisi in literis expeditis, vel respectu illorum, qui antea non habebant iurisdictionē Legati de latere, prout Nuncius Venetus. Nam in istis vigore istarum literarum solùm tollitur impe-
12 dimentum,& non † est necessaria illa solemnis notitia, quæ requiritur in principali fundamento iurisdictionis. Bart.& alij in l.multū interest.de condit.& demonstr.

13 Cessat etiam obiectūm, quòd asserioni † Cardinalis nō credatur,vt per Paris.cons.136. num.31. lib.4. & per Gabriel.de probat.conclus.3.ex aduerso allegatum cum ibi plenè cum simul.quia sumus in his,quæ in specie Cardinali commissa sunt ex amplissima facultate motus proprij prædicti.

14 Ad aliud,quòd appellatione beneficij nō † veniat canonicatus, colligitur responsio ex eod.Ioanne de Silu. in alleg. 1. part.q. 3. sub eod.num.6.in vers.in materia fauorabili, qui plura congerit vltra allegatam decis. Cresc. & trad.in c.dudum.in glos.beneficia ecclesiastica,& ibi Gemin.num.14.Franc. num. 13.& 14 .de præb.in 6.& Petr.de Anchar.in fi.vers. quærit.& Philip.in c.ad hoc.de appell.

Aquilegien. canonicatus,& præbendæ. Veneris 26. Martii. 1574.

EPITOME.

NVncius apostolicus prohibitus conferre beneficia existentia in Metropolitanis, Cathedralibus,& collegiatis ecclesiis, nulliter confert ea,etiam virtutem epistolæ Cardinalis nepotis Pontificis continentis,vt conferat beneficia quocūq. modo.& quare?

SVMMAE.

1 *Epistola prima dubia potest per secundam declarari, parte etiam non citata.*
2 *Literæ,seu epistolæ interpretandæ sunt, ne contradicant.*
3 *Verbis ex generalibus non censetur facilè recessum à priori natura actus.*
4 *Beneficiorum quorumq. appellatione non includuntur dignitates,& canonicatus in materia restringibili.*
5 *Verba vniuersalia etiam geminata non semper includunt maiora expressis, sed interdum in materia restringibili includunt similia.*
6 *Verba epistolæ nepotis Pontificis videlicet,tutti li benefitij,& in qual si voglia modo, non tollunt prohibitionē expressim factam in Nuntij facultatibus conferendi beneficia existentia in Metropolitanis,Cathedralibus, & collegiatis ecclesiis.*
7 *Epistolæ missiuæ non requirunt illam exactam recognitionem,quoniam scribi non solent in præsentia testium.*
8 *Declaratoria epistolæ fieri potest,inuito, nedum ignorante Nuncio apostolico.*
9 *Epistolæ præsentationem esse factam præsumitur ex coniecturis.*
10 *Legati reuocatio requirit notificationem & quare.*
11 *Declaratoria mera epistolæ nil noui inducit,& incontinenti operatur effectum suum absque alia notificatione.*
12 *Cardinalis nepotis alicuius Pontificis iam vita functi attestationi factæ,lite pendente,& parte non citata,non datur fides,nec ea praiudicat tertio,num.14.*
13 *Declaratio subsequens post aliam specialem præcedentem, dicitur*

dicitur noua concessio.

14 *Declarationum duarum diuersis temporibus factarum, ea attenditur, quæ præcedit litem motam, & non continet tertij præiudicium.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppoſita reſolutione die 9. Decembris 1573. facta. 1

Præſuppoſitis literis aſſertis illuſtriſsimi Cardinalis Alexandrini, de anno 1571. vltimò productis, & dictis teſtium ſuper illarum recognitione, quorũ copia in neceſſarijs detur. 2

Præſuppoſita quoque atteſtatione, ſeu fide per prædictum dominum Cardinalem de menſe Octobris 1572. lite pendente, & nemine citato facta, de qua in proceſſu. fol. 26. 3

Præſuppoſito inſuper actu exhibitionis per Nuncium vigore literarum compulſorialium factæ ad inſtantiam Curtij, tam literarum anni 1576. quàm prædictæ atteſtationis, de quo quidem actu conſtat in proceſſu fol. 22. de quibus omnibus, & alijs hactenus productis, in neceſſarijs copia detur. 4

DVBIVM.

An prouiſio Nuncij, facta die 26. Aprilis 1572. ſuſtineatur, ita vt prouiſio per S. D. N. Gregoriũ poſtea facta non intret?

113. DECISIO. alioqui. II.

FVit reſolutum prouiſionem Nuncij factam die 26. Aprilis. 1572. non ſuſtineri ex defectu poteſtatis, quia in ſuis facultatibus expreſsè prohibetur conferre canonicatus in Metropolitanis, Cathedralibus, & collegiatis. Nec etiam poſſe ſuſtineri ex literis illuſtriſſimi Cardinalis Alexandrini de anno 1567. quia per alias literas de anno 1571. ante vacationem canonicatus, de quo agitur, per eundem reuerendiſſimum Cardinalem fuerunt limitatæ, & declaratę: nempè quòd per præcedẽtes literas forma, & natura rei non cenſeatur alterata, & huiuſmodi declaratio tanquam conſona ſtylo, & reducens hoc negotium ad priſtinam ſui naturam, ſecundùm quam regulariter Nuncij nõ conferunt canonicatus, viſa eſt attendenda, eo maximè quòd non correctionem, ſed declarationem continet.

Quòd enim non poteſt dici ineſſe contrarietas inter primas, & ſecũdas literas, & per conſequens non cadere correctionem, dixerunt probari, quia primæ literæ non ſunt ita claræ, quin admittant interpretationem. vndè optimè poſ
1 ſunt † declarari ab vltimis, etiam parte non citata iuxta conſ. Caſtren. 338. num. 6. lib. primo.
2 & quòd huiuſmodi literæ † ita interpretari debeant, ne contradicant, facit. c. inter dilectos. §. cæterùm. de fid. inſtrum. Abb. in c. cum tu. col. 2. de teſt. plura congerit Dec. conſ. 602. num. 5. & 6. Alex. conſ. 141. lib. 2. col. 4. & conſ. 145. ſtudendo breuitati. col. 2. placuit etiam conſ.
3 Dec. 143. col. fin. num. 3. ibi n. dicit per verba † generalia nõ cenſeri facilè receſſum à priori natura actus. ad idem Dec. conſ. 195.

Addebant aliqui ex Dominis, quòd hic videmur eſſe in materia reſtringibili, dum agitur in prædictis literis 1567. de correctione diſpoſitionis Papæ in facultatibus Nũcij, & in correctione ſtyli vniuerſalis in hac materia, & de receſſu à primordiali natura huius negocij. Vnde
4 appellatione † etiã quorumcũque beneficiorũ non debent includi dignitates, & canonicatus huiuſmodi, arg. eorum, quæ not. Socin. in conſ. 260. ſub 14. & 15. lib. 2. facit tex. cum ibi not. in c. fin. de preb. & in c. cum illis. eod. in 6.
5 Et quòd talia † verba vniuerſalia etiam geminata non ſemper includunt maiora expreſſis, ſed aliquãdo, vt in materia reſtringibili includant ſimilia, facit gloſ. in l. fugiriui. C. de ſer. fugit. Bart. in l. quidam relegati. ff. de reb. dub. gloſ. in c. ex literis. de offic. deleg. Butr. & Imol. in c. ſedes, de reſcript. licèt materia ſit lata, ex quibus prædictæ declarationi literarum 1571. tanto magis ſtandum eſſe dicebant. Ideo pla-
6 cebant eis, quòd per verba, † tutti li beneficij &c. & in qual ſi voglia modo, de quibus in literis 1567. nõ tolleretũ prohibitio expreſsè facta de beneficijs exiſtentibus in Metropolitanis, Cathedralibus, & collegiatis; ſed magis quòd permiſſio conferendi beneficia vacãtia in menſibus reſeruatis ampliaretur per prędicta verba ad alias reſeruationes; vt in effectu ampliatio eſset in qualitate reſeruationis, non autem in quacumque qualitate beneficiorum, attentis prędictis, & potiſſimum iam relata declaratione 1571. quæ literæ in alia poſitione huius cauſæ non fuerunt Dominis exhibitæ.

Placuit etiam prefatas vltimas literas de anno 1571. videri ſufficienter recognitas ex deductis per informantes, item ex ſubſcriptione Card. præſumi miſſionem, item pręſentationẽ, maximè à communiter accidentibus. Cum ma
7 ximè literæ † miſſiuę non requirant illam exactam recognitionem, vt ſæpe dixerunt Domini fuiſſe reſolutum in Rota, cum non ſoleant ſcribi in pręſentia teſtium.

Fuit etiam dictum parui referre, an dictum, parui referre, an peruenerint ad manus Nun-
8 cij, vel minus, cum ſimus in declaratoria, † quę potuit fieri, inuito, nedum ignorante Nuncio.

Q Innoc.

Innoc. in c. olim. de verb. signifi. Felin. & Docto. in c. cum venissent. de iud. cum concord.
9 licèt omnino ex pluribus † coniecturis vrgentibus, de quibus per informantes, potissimùm autē grauitate negocij, & altēra subscriptione Cardinalis, item quòd reperiuntur duplicatæ, videatur omnino præsumendum fuisse præsentatas. ad Cald. consi. 4. de offic. deleg.

Et ad decis. Mohedani 215. ex aduerso allegatam placuit responsio, quòd ibi sumus in re
10 uocatione † Legati, in qua ad tollēdum errorē publicū requiritur notificatio, per ibi tradita;
11 at hic sumus in merè declaratoria, † quæ nil noui inducit, & incōtinenti operatur effectū suum absque alia notificatione per supradicta.
12 Attestationē † prædicti illustr. Cardinalis de anno 1572. lite pendente, & parte non citata factam placuit non attendi: tum quia videtur continere contrarietatem cum prędictis
13 literis 1571. tum quia declaratio † subsequens post aliam specialem pręcedentem dicitur noua concessio, vt per Bart. in l. ab executore. ff. de appell. Castren. & moder. in l. hęredes palā. §. 1. ff. de testa. Ancha. consi. 398. pręmitto pro clariori decisione. cum alijs cumulatis per So-
14 cin. consi. 250. num. 10. lib. 2, & ideò non † pręiudicant iuri quæsito tertio, vt subdit Socin. ibidem, maximè secuta iam morte Papæ.
15 Ex duabus † ergo declaratorijs prædictis, altera de anno 1571. in dictis literis, altera de anno 1572. in dicta attestatione, dixerunt Domini magis debere attendi declarationem de anno 1571. quo tempore nedum lis non erat, sed nec contigerat vacatio canonicatus, nec vllum pręiudicium tertij potuit considerari, quàm alteram declarationem, & attestationem, in qua iam prædicta omnia superuenerant, cum maximè illa, vt dixi, sit magis consona facultatibus Nuncij, stylo, & huic subiectę materię.

Igitur firmatum est prouisionem per Sanctissimum Dominum Nostrum Gregorium postea factam intrare in casu, de quo agitur. Qua eadē causa iterum proposita die Veneris 25. Iunij præsentis anni 1574. Domini permanserunt in decisis.

Vlixbonen. administrationis capellaniæ. Veneris 21. Maii. 1574.

EPITOME.

Gratia alicuius capit expressā administrationem capellaniæ per laicūm ădministrari solitā, quādo prouisio non fuit restricta ad ipsam capellaniam, vti beneficium ecclesiasticum.

SVMMAE.

1 *Gratia quando non fuit restricta ad capellaniam, vt beneficium ecclesiasticum capit simplicem administrationē capellania solit..m per laicum administrari.*
2 *Rescriptum eiusdem persona si non potest sustineri quoad vnum narratum, sustinetur quoad aliud.*
3 *Subreptio in vno quando non vitiet in alio?*
4 *Administratio dicitur ecclesiastica, quando ex tenore fundationis vnus ex administratoribus capellæ omnino esse debet persona ecclesiastica.*
5 *Administratio ecclesiastica vacat per contractum matrimonij.*
6 *Matrimonij per contractum expirant omnia priuilegia clericorum, duobus exceptis.*
7 *Clericus coniugatus est incapax non tantùm beneficiorum, sed etiam cuiuslibet administrationis ecclesiasticæ.*
8 *Pensio est quid temporale sui natura, non autem ecclesiasticum.*
9 *Pensio assignata vni, vti clerico, vacat per contractum matrimonij.*
10 *Administratio capellaniæ quamuis possit esse laicalis; si tamen vnus ex administratoribus tenetur esse ecclesiasticus, dicitur ecclesiastica, prout etiam dicimus de pensione.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsupposita resolutione sub die lunæ 8. Februarii 1574. quòd capellania, de qua agitur, est simplex administratio, & quę cadit in laicum. 1

DVBIVM.

An gratia Balthasaris, cuius copia datur, capiat dictam administrationem, & probetur illius vacatio?

114. DECISIO, alioqui. III.

1 Qvoad primam partem fuit resolutum gratiam Balthasaris capere † administrationem, de qua agitur. quia prouisio ipsius non fuit simpliciter de capellania, tanquam de beneficio, & restricta vt ad beneficium, siue ad titulum beneficii, sed etiam fuit de administratione clericali per clericum administratorē administrari solita, vt benè deducitur per in-
2 formantes Balthasaris. Igitur rescriptū † eiusdem, si non potest sustineri quoad vnum narratum, nempè quoad capellaniam, & vt beneficium ecclesiasticum, quoad aliud, vt de administratione per clericum administrari solita sustinebitur. arg. c. si eo tempore. de rescript. in 6. Sarn. de infir. q. 34. num. 4. cum maximè in hu-
3 iusmodi subreptio † in vno, non viciat in alio, vt fuit dictum in vna Syracusana illegitimitatis

tis coram R.P.D. Aldobrandino 19. Octobris 1573. Felin. in c. sedes. de rescript. num. 2. Butr. in c. constitutus. num. 21. de rescript.

Quoad secundam partem dubii fuit etiam resolutum probari vacationem, quia, cum saltem inspecto tenore fundationis, vnus ex administratoribus omnino debeat esse persona
4 ecclesiastica; ergo † respectu huiusmodi personæ ecclesiasticę administratio est ecclesiastica,
5 ergo talis administratio † expirat, & vacat per
6 contractum matrimonij: quo casu † expirant omnia priuilegia clericorum, duobus exceptis, vt in c. primo. de cler. coniug. in 6. & in specie
7 quòd clericus † coniugatus sit incapax non solùm beneficiorum, sed etiam cuiuslibet administrationis ecclesiasticæ, placuit dictum Abb. in c. sanè. num. 2. per illum tex. de cler. coniug.
8 Hinc uidemus in simili in pensione, quæ † licèt sit quid temporale sui natura, non eccle-
9 siasticum. Gig. de pens. q. 1. & 21. si † tamen sit assignata vni vt clerico, vacat per contractum matrimonij. Gig. de pension. q. 54. num. 4. Put. de pens. decis. 13. August. 677.

Et licèt Domini aliàs resoluerint hâc ipsam
10 administrationẽ esse † laicalẽ, illud intellexerũt, natura ipsa administrationis inspecta, & quatenus potest cadere in laicum, sed attenta persona ecclesiastica, cui iniungitur, benè debet dici ecclesiastica: nec inconuenit, quòd vtroque nomine possit vocari diuersis respectibus: simpliciter enim videtur temporalis, per aliàs dicta; secundùm quid autem, id est personâ ecclesiastica attenta, cui omnino est referenda, dicitur ecclesiastica, vt in simili videmus considerari in pensione, vt supra statim dixi, quæ diuersis respectibus & temporalis, & ecclesiastica appellatur.

Burgen. fructuum. Veneris. 28. Maii. 1574.

EPITOME.

Congrua non debetur habẽti præstimonium carens residentia, & ecclesiæ seruitio.

SVMMAE.

1 *Congrua quo casu non debeatur?*
2 *Præstimonium dici potest beneficium ecclesiasticum, & illud obtinens tenetur ad horas canonicas.*
3 *Residentiam non requirunt saltem de consuetudine præstimonia, & simplicia beneficia, quicquid sit de iure.*
4 *Intellectus ad extrauagan. suscepti. de electio. & Rebuff. de congr. num. 46. & num. 8.*
5 *Maritum teneri alere vxorem, etiam si ipsa habeat aliunde, intellige, quando ea est in mariti seruitio.*
6 *Congrua debetur pro alimentis.*
7 *Congrua cessat, vbi cessat residentia & seruitium ecclesiæ.*
8 *Clausula non obstant, contenta in bulla, tollit extrauag. suscepti. de electio. contentam in corpore iuris, & non habentem clausulam derogatoriam.*

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, debeatur congrua domino Aluaro de Cabredo?

115. DECISIO. alioqui. IV.

1 Fuit firmatum congruam † non deberi domino Aluaro in casu, de quo agitur, quia
2 præstimonium † licèt possit dici beneficium ecclesiasticum, & illud obtinens teneatur ad horas canonicas. Rebuff. de pacif. poss. num. 105.
3 & 106. saltem de consuetudine † non requirit residentiam, sicut nec alia beneficia simplicia, quicquid sit de iure, vt sæpè Dñi resoluerunt.

Hinc dixerunt cessare extrauag. Ioan. 22. suscepti. de elect. & Rebuff. de congr. num. 46.
4 ex aduerso alleg. quia ea † procedunt, vbi requiritur residentia, vt per glos. ibi ver. residere, quæ semper supponit residentiam in quolibet beneficio. Et per ipsum tex. apertè ibi dicitur, quòd nequeunt ad impendendum seruitium commodè residere. Et dicebant, quòd sicut re-
5 gula, quæ habet, quòd maritus † debeat præstare alimenta vxori, etiam si ipsa aliunde habeat, limitatur, scilicet quãdo est in seruitijs mariti, secus si non sit in eius seruitijs, vt per Alex. post Cyn. Bart. Saly c. Castren. & alios in l. quid in vxorem. num. 7. in fin. C. de nego. gest. sentit etiam Natt. cons. 547. num. 13. & 14. in 3.
6 par. ita in quæstione proposita congrua, quę † etiam ipsa debetur pro alimentis. Clem. 1. de
7 iur. patro. quæ datur, † vbi interuenit residentia, & seruitium ecclesię, debet cessare, vbi non est residentia, nec seruitium eadem ratione, & proportione.

Secundo ad dictam extrauag. cum simil. ex aduerso allegatã respondebant, quòd, cum sit
8 lex † generalis, contenta in corpore iuris, & nõ habeat clausulam derogatoriam, est sublata per bullam Alex. 6. in virtute clausulę, non obstan. Bart. in extrauag. ad reprimendum. in verb. nõ obstantib. Cur. Sen. cons. 49. num. 71. vltra plura alia deducta per informantes pro ecclesia Burgen. allegabat etiam vnus ex Dominis decis. Aegid. 465.

Iʃpalen. penʃionis 250. ducat. Lunæ. 29. Nouembris 1574.

EPITOME.

Distributiones quotidianæ, quæ dantur tempore intereʃʃentiæ in diuinis tantùm, non includũtur ʃub penʃione aʃʃignata ʃuper fructibus, redditibus, & prouentibus in continua reʃidentia lucrari ʃolitis.

SVMMAE.

1 *Diʃtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum, nec appellatione reʃidentiæ, & num. 2.*
3 *Reʃidentia aliud eʃt, & aliud intereʃʃentia.*
4 *Diʃtributiones quotidianæ non dicuntur fructus beneficiorum, ʃed potius ʃtipendium cuiuʃdam laboris.*
5 *Deciʃ. Achill. 8. de penʃion. volens penʃionem reʃeruari poʃʃe ʃuper diʃtributionibus quotidianis, declaratur.*
6 *Penʃio ʃuper diʃtributionibus quotidianis ʃuʃtinetur, ʃi probatur, quòd fructus illius beneficij verè, & propriè non ʃint diʃtributiones quotidianæ, quia non dantur tantum intereʃʃentibus, puta, quia reʃidendo, & intereʃʃendo pro parte anni, lucrantur pro toto anno.*
8 *Conʃuetudo reʃidendi, & intereʃʃendi in diuinis pro parte anni, & lucrandi diʃtributiones pro toto anno, valet.*
9 *Diʃtributiones quotidianæ propriè dicuntur, quæ actu diʃtribuuntur.*

DVBIVM.

An illa verba, reʃeruationis penʃionis videlicet ʃuper fructibus, redditibus & prouentibus in continua reʃidẽtia lucrari ʃolitis, in caʃu, de quo agitur, comprehendãt illos fructus, de quibus agitur, quos diʃtributiones quotidianas teʃtes appellant?

116. DECISIO. Alioq. V.

FVit firmata regula contra d. Melchiorem
1 del Rio, quòd appellatione † fructuum nõ
2 veniant diʃtributiones quotidianę, nec etiam †
appellatione reʃidentiæ veniant tales diʃtribu-
3 tiones: quia aliud † eʃt reʃidentia, aliud intereʃ-
ʃentia. Docto. omnes in c. licèt nobis. de præben. & in c. vnico. de cler. nõ reʃid. in 6. Caʃʃad. de cler. non reʃid. deciʃ. vnic. & Mohed. deciʃ. 152. aliàs. 182. in locis alleg. Et ʃecundùm ali-
4 quos ex Dominis ratio eʃt, quia hæ † diʃtributiones non dicuntur fructus beneficiorum, ʃed potius ʃtipendium cuiuʃdam laboris. Imol. in d. c. licèt. prope fin. Rot. in antiq. deciʃ. 39. de præb. etiam in antiq. & 8. & 25. de præb. in nou. vbi dicitur, quòd non dãtur canoniæ, ʃed ratione intereʃʃentiæ, & miniʃterij perʃonalis. Oldra. conʃ. 118. Boer. qui alios cumulat deciʃ. 340. n. 4. ver. quia nõ ʃũt de corpore beneficij.

Cum igitur in reʃeruatione propoʃita fiat mentio de fructibus in continua reʃidentia lucrari ʃolitis, circumʃcripto communi ʃtylo loquendi non veniunt diʃtributiones quotidianæ, cum dentur fructus debiti reʃidentibus, qui ʃunt ʃeparati à diʃtributionibus per ʃupradicta.
5 Non obʃtat † deciʃ. Achil. 8. de penʃion. quia imò probat prædictam regulam, iure communi inʃpecto: ipʃa autem deciʃio, vt in ea legitur, procedit de conʃuetudine, & æquitate: quia tunc temporis paʃʃim reʃeruabãtur penʃiones etiã ʃuper diʃtributionibus, qui ʃtylus non probatur de tempore Clementis, quo penʃio, de qua agitur, fuit conʃtituta.

A prædicta regula, vt ʃupra conʃtituta, excipiebant Domini duos caʃus.
6 Primus eʃt, ʃi † probari poʃʃet, quòd idem ʃtylus, de quo in prçterita deciʃione Achill. vigeret etiam tempore Clement. 7. tunc enim intraret ratio, & æquitas, de qua in ead. deciʃione, & ʃuʃtineri poʃʃet penʃio.
7 Secundus caʃus eʃt, ʃi probaretur, † quòd fructus canonicatus, de quo agitur, & ʃuper quibus dicitur conʃtituta penʃio, verè, & propriè non ʃunt diʃtributiones quotidianæ. Nam hoc etiam caʃu dicebant conʃiʃtere penʃionem prædictam generaliter ʃuper fructibus, redditibus, & prouentibus in continua reʃidentia lucrari ʃolitis reʃeruatam. Et aliqui Domini valdè dubitabant, an iʃtæ propriè eʃʃent diʃtributiones, ʃi verum eʃt, quòd dicitur, quòd reʃidendo, & intereʃʃendo pro parte anni lucrantur pro toto. Nam dicebant videri, quòd hęc con-
8 ʃuetudo † valet, per ea quę dicit Gemin. in c. tenere. & ibi Prępoʃ. qui ponit eadem verba. 31. diʃtinct. idem Gemin. in c. vnico. in principio. num. 5. de cler. non reʃid. in ʃexto. vt enim dicit gloʃ. in verb. in totum. in extrauag. vnica ne ʃed. vac. inter communes, quam ʃequitur Ge-
9 mi. in d. c. vnica. §. primo. in fin. diʃtributiones †
quotidianæ propriè dicuntur, quę actu diʃtribuuntur: ergo fructus, dç quibus agitur, non eʃʃent propriè, & ʃimpliciter diʃtributiones. Licèt etiam propriè non eʃʃent fructus in portatis; tamen penʃio ʃuper eis dicebatur reʃeruata: quia Papa non fecit differentiam inter fructus propriè, & fructus, qui conʃiʃtunt in continua reʃidentia, nam ʃuper iʃtis, & ʃuper illis voluit, quòd reʃeruata eʃʃet iʃta penʃio; & ita non obʃtat deciʃio Mohed. 182. allegata.

Vlixbo-

Vlixbonen. impositionis onerum. Veneris. 25. Februarij 1575.

EPITOME.

SAlarium capellano per visitatorem deputato tribuere debet præceptor, non autem vicarius.

SVMMAE.

1 *Praceptor tenetur subministrare salarium capellano, non autem vicarius. & quare num. 7. & 14.*
2 *Fructuum applicatio facta alicui per Papam, intelligi debet, oneribus deductis.*
3 *Dotis nomine si omnia bona sint data, id intelligitur, deducto omni ære alieno.*
4 *Consuetudo voluntaris soluendi salarium capellano per rectorem, non extenditur ad casum necessitatis. & n. 7.*
5 *Consuetudo probanda est speciatim in casu, de quo agitur.*
6 *Oblationes spectant ad rectorem, & non ad capellanum, quando capellanus certo salario seruit.*
8 *Fauendum est magis facienti actum ex necessitate, quàm ex voluntate,*
10 *Fructus maiores ecclesiæ percipiens, tenetur ad omnia onera.*
11 *Rectori non debet minui eius congrua portio.*
12 *Oblationes non reputantur verè de fructibus, & quare?*
13 *Congrua portio de fructibus est assignanda, etiam ex concilio Tridentino.*
15 *Dictio, saltem, non excludit maiora onera.*

PRAESVPPOSITA.

Stante bulla Leonis erectionis commendarum concessa serenissimo Regi Portugalliæ. 1
Et testibus pro vtraque parte examinatis tam in curia, quàm extra, quorum omnium copia detur. 2

DVBIVM.

Quis teneatur subministrare salarium rectori, vel capellano præceptor, vel vicarius in ecclesia Beatæ Mariæ de Louures?

117. DECISIO. alioqui. VI.

FVit tentum per maiorem partem Domino-
1 rum præceptorem † teneri subministrare
salarium capellano per visitatorem deputato,
non autem vicarium in casu proposito. Et mo
uebantur Domini perpendendo dispositionem
bullæ Leonis, qui voluit, quòd rector haberet
saltem 60. ducat. pro portione sua, Et licèt Papa
sciret oblationes dari rectoribus; tamen nulla
de huiusmodi oblationibus habuit mentionem;
& consequenter videtur apertè colligi,
quòd Papa vltra eas voluerit, quòd haberet
prædictos duc. 60. Si ergo rector cogatur de
prædicta summa subministrare salarium capellano,
non sibi restabunt duc. 60. contra mētem
prædictæ bullæ.

Non obstat, quòd applicatio fructuum sit fa
2 cta præceptoriæ in eadem bulla, quia debet †
intelligi, deductis oneribus. Cle. prima. de cēs.
3 cum simil. Et in simili videmus, quòd datis† in
dotem omnibus bonis, intelligitur, scilicet deducto
ære alieno, & sic venit tantum, quod superest,
eo deducto. l. mulier. ff. de iur. dot. cum
concord. ergo onus præstandi huiusmodi salariū
debet deduci &c. & consuetudo ipsa interpretata
est hoc trahi etiam ad futura onera.
4 Non obstat, quòd hucvsque rector, † quādo
retinuit capellanum, huiusmodi salarium ipse
solueret: quia tunc retinebat ex voluntate,
non ex necessitate. Vnde, cum iste casus non
euenerit, nō videtur posse dici inducta consue-
5 tudo interpretatiua: quia consuetudo † debet
probari in specie, & in casu, de quo agitur. Oldrad.
cons. 237. num. 3. Aym. cons. 96. num. 4.
& cons. 197. sub vers. optimè fallit. Alex. cons.
196. num. 14. lib. 2. Curt. Iun. cons. 26. num. 10.
Roland. cons. 53. nu. 39. lib. 2. cū plur. concord.
Et hæc tanto magis procedunt, quia obla-
6 tiones † spectant ad rectorem, & non ad capellanum,
quando capellanus certo salario seruit,
vt per Felin. in c. dilectus. num. 2. de off. ordin.
vnde ipse rector debet habet oblationes, ac
etiam 60. ducat.
Nec obstare visa sunt dicta testium, quia, vt di
7 xi, tunc retinebat capellanum ex † voluntate,
vnde non poterat propter hoc ipse rector gra
uare præceptorem: quia præceptor poterat ei
respondere, si ex voluntate tua retines, tibi im
putes: nunc autem, cum agatur, vt perpetuo re
tineatur, & sic ex necessitate, secus est: succur
8 rendum † est enim magis facienti actum ex ne
cessitate, quàm ex voluntate.
9 Secundo placebat præceptorem dici obli-
gatum, quia ipse percipit fructus. d. Clem. pri-
ma. de censib. & in Clem. prima. de iur. patron.
cum alijs allegatis in illa Legionen. congruarū
10 coram R. P. D. Seraphino. Qui † enim perci-
pit maiores fructus ecclesiæ, tenetur ad omnia
onera. Card. alleg. in Clem. prima. in 3. notab.
de censib. & ibi Imol. numer. 4. cum alijs in
dicta Legion. deductis. & quia regula est, quòd
11 rectori † non debet minui sua congrua portio.
Rebuff. de congrua. num. 15. Præterea dixerūt,
quòd, cum omnes fructus sint assignati prætेritæ
præceptoriæ, seu militiæ, exceptis 60. duc.
quòd, si rector sustineret hoc onus, sibi minue

retur

retur congrua, contra prædictam regulam, ergo non ipse, sed præceptor debet illud sustinere ex allegatis.

12 Oblationes, † vltra preteritam primam rationem fuit dictum non reputari, nec esse verè de fructibus, cum sint incertæ, nec ad certam summam reduci, nec sub certo precio locari posse. Felin. in c. ad aures. sub num. 14. de rescript. Rebuff. de congr. num. 85. qui alios allegat. ergo de eis non est satisfaciendum oneribus, quæ, vt dixi, de fructibus ministrari debent. d. Clem. 1.

13 Et ad hoc ipsum, quòd congrua † portio de fructibus assignari debeat (quos fructus, vt est dictum, sibi applicatos percepit præceptor) fuerunt deducti septem canones sa. conc. Trident. qui sunt infrascripti. nempè sess. 6. c. 2. de reformat. congruè assignat 7. c. 5. ibi, & per deputationem idoneorum vicariorum, & cõgruę portiones fructuum assignationem. eadem 7. c. 7. ibi, vicarios etiã perpetuos cũ tertiæ partis fructuum, aut maiori &c. portione assignanda. 21. c. 6. ibi, vicarios deputare, partẽq. fructuũ pro sufficienti victu assignare. 21. c. 4. ibi, vbi est populus numerosus, assignetur portio competẽs ex fructibus. 24. c. 18. ibi, idoneũ vicarium cum congrua fructuum portionis assignatione. 25. c. 16. ibi, vicario perpetuo cõgruã portionem &c. & magis in specie placuit penè in terminis nostris. d. c. 4. sess. 21. quòd vbi est populus numerosus, assignetur portio competens ex fructibus. Fuit ergo conclusum præ

14 ceptorem, † qui sustinet commodum fructuũ, debere etiam hęc onera eiusdem ecclesiæ sentire, iuxta d. Cle. primã. Et hoc magis propriũ onus horum fructuũ spectare ad eandem ipsã ecclesiam visum est, quòd onus non est contra prædictam bullam: quia vltra supradicta in ea

15 dicitur, quòd rectori saltem præstet 60. quę † dictio, saltem, non excludit maiora onera &c.

Iacen. portionis de Anso. Veneris. 15. Aprilis 1575.

EPITOME.

EXcessus valoris fructuum portionis expressi in prouisione Nuncij apostolici hoc pacto probatur.

SVMMAE.

1 *Valoris expressi excessus quomodo dicatur probatus?*
2 *Testes aduersarij, & receptor fructuum dicitur præcipuã probationem inducere.*
3 *Testes de valore deponentes, & addentes parum, plus, vel minus, non dicuntur adeo certè, & constanter deponere.*
4 *Testes affirmatiuè deponentes præferuntur illis, qui negatiuè deponunt.*
5 *Valorem in curia esse attendendum quo pacto intelligatur?*
6 *Cambia non deducuntur ex valore.*
7 *Tertia, quæ adimitur absentibus, an sit deducenda? & num. 8.*
9 *Regul. de valore est pœnalis, exorbitans, & odiosa.*
10 *Concessa facultas Nuncijs contra concedentem est latè interpretanda, limita, prout num. 11.*
12 *Beneficium consistere dicitur in tertia, quæ tollitur de corpore beneficij.*
13 *Valorem probari ad effectum regulæ de valore aliud est, & aliud ad effectum videndi, an valor excedat facultates Nuncij conferentis.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita facultate Nuncij tenoris infrascripti, videlicet, Quæcunque beneficia simplicia ecclesiastica in Regnis Hispaniarum, extra tamen Metropolitanas, & alias Cathedrales in collegiatis ecclesijs consistentia per obitum illa obtinentium vltimorũ possessorum, extra tamen Rom. Cur. vacatura, dummodo illa aliàs, quàm ratione mensium apostolicorum reseruata non fuerint, & cuiuslibet eorum fructus, redditus, & prouentus 24. duc. aur. de cam. sec. com. æsti. val. au. non excedant, pro tempore vac atu ra personis idoneis prouidendi. 1

Et præsuppositis articulis 5. & 6. Petri, & interrogatorijs Dominici 15. & 16. super quibus testes D. Petri sine veri præiudicio non constat fuisse interrogatos, nec illis respondisse, nisi tres, videlicet Antonium Romen. 12. Petrum Ortiz 13. & Io. Auiangas. 14. qui responderunt, prout in eorum depositionibus. 2

Et articulis Dominici 7. 21. & 29. & interrogatorijs Petri 10. 12. 14. & 15. 3

Et quatuor instrumentis arrendamentorum, de quibus in processu, fol. 129. 238. 327. & 243. 4

Et memoria extracta ex libris beneficiatorum de Anso, ex redditibus beneficiorum prædictæ ecclesiæ. 5

Et testibus hinc inde examinatis in partibus, quorum omnium copia, & summarium detur. 6

DVBIVM.

An constet, quòd fructus prædictæ portionis, excedant valorẽ 24. duc. de cam. ad effectũ, de quo agitur.

118. DECISIO. alioqui. VII.

DVbitaui, an constet, quòd fructus excedat 24. in casu, de quo agitur? & fuit dictum per Dominos, quòd, si tertia non est deducenda, quæ adimitur absentibus, clarum est pro-

1 bari † excessum etiam secundùm testes vtriusque partis. Quòd autem non esset deducenda, placebat aliquibus Dominis ex his, quæ infra dicentur: sed & tertia quoque deducta, fuit firmatum, quòd Petrus clarè probat excessum valoris

loris per primum,& tertiũ testem,qui ambo di cunt,deductis oneribus,& deponunt de decennio sterili cũ fertili cõputato,&c. & per tertiũ testẽ Dominici, qui clarè dicit ad 15. interrogatorium,quòd, deductis oneribus, & tertia,
1 valet 32. duc. de cam. & super hoc teste † fiebat magna vis:quia est testis aduersarij,& fuit receptor prædictorum fructuum. Et quamuis videatur se referre ad librũ, tamen non simpliciter se referendo dicit,sed subdit,& ad maiorem cautelam. Et coadiuuatur ex dicto quarti testis etiam aduersarij,qui dicit,quòd est arrendati in mille solidis,qui constituunt scut.50.Et quamuis dicat,quòd ignorat onera; tamen satis est,quòd alij testes deponant, deductis oneribus. Et idem dixit sextus testis,super quo tamen non faciebant multum fundamẽtum,quia est de auditu. Placuerunt igitur prædicti tres testes,qui benè deponunt,& quartus,qui multum adiuuat. Coadiuuantur etiam ex sententia ordinarij,qui in partibus certam potuit habere notitiam.

Ex aduerso fit fundamentum super quatuor testibus,qui non ita certè, & constanter depo-
3 nunt,quia dicunt, parum, † plus, vel minus. Et quãuis duo dicant,si plus valerent, ipsi scirent; tamen non placebat:quia tres alij,qui affirma-
4 tiuè deponunt, debent eis præferri: cum † testes affirmatiuè deponentes,præferantur negatiuè deponentibus: & cum dicta istorum sint coadiuuata ex instrumento vltimo loco facto, igitur dictum fuit attendendam magis esse hãc probationem.

Non obstat, quòd dicitur attendendum esse
5 † valorẽ in curia; quia ea procedunt quoad valorem monetæ,vt videlicet attendatur,quãti in curia valet ducat. de camera, non quan-
6 ti valerent illi redditus translati ad curiã,quia† non deducuntur cambia. Put.decis.5. in reg.de val.& Aug.in reg.de val.ver.est vel non est locus reg.num. 5.Maximè in hoc casu,in quo nõ agitur de expeditione literarum in curia, & sic non agitur,vt decipiãtur officiales. Sarnen. de valor.q. 8. nu.4.lo.Pau.decis.8. Et hęc magis cõfirmantur, si tertia prædicta non deducatur,
7 vt sup.dictũ est.Et contra Petrum, quòd sit † deducenda,allegabatur decis. Mohed. 182.& Put.decis.prima.de val.Oldrad.cons. 118.qui bus addebant Aug.lib.3.decis.742.& 791.
8 Sed dubitabant Domini, an † tertia hoc casu esset deducenda,quia fundamentum principale,super quo fundantur prędictę decisiones,
9 est in odium reg.de val.quæ † est pęnalis,exorbitans,& odiosa, vt in eis dicitur. quod odium non militat in hoc casu,quia non videtur continere odium, quòd Papa velit tantùm concedere facultatem Nuncijs conferendi beneficia talis valoris: & sic in casu nostro videbatur, quòd in interpretando valore non debeat haberi respectus ad regulã ipsam de valore, quæ continet odium,sed magis ad facultatem Nuncij conferentis, quòd negocium non est penale,nec exorbitans.

Et quamuis hęc facultas Nuncijs concessa,
10 ex quo confertur in alium, contra † concedentem sit latè interpretanda. c.fin.de verb.signif.
11 c.15. cui.de pręben. in 6. tamen † non propterea videtur dicendum,quòd ita passim latè interpretetur,vt comprehendat ea,quæ aliàs nõ comprehenderentur. vt not.Docto.in d. c.fin.

Secundo dicebatur, quòd hęc tertia, quæ deducitur in casu proposito,dicitur tolli de ipso corpore beneficij,vt testes apertè dicunt,vn
12 de liquet, quòd † beneficium ipsum consistit etiam in hac tertia; secus fortè in casibus prædictarum decisionum,vbi dicitur, quòd non datur,& sic non acquiritur. Et hoc licèt non fuerit omnino resolutum; tamen satis prima specie placebat aliquibus Dominis: quia re vera
13 aliud † est probari valorem ad effectum regulæ, nempe quòd obstet, vel non obstet prouisioni iuxta terminos prędictarum decisionum, qui non est casus noster;aliud est probari valorem ad effectum,vt videatur, an excedat facultates Nuncij conferẽtis, qui sunt termini quęstionis nostræ,qui, vt dixi, est casus multùm diuersus. Si tamen de hoc particulariter ageretur,& alia via dubium propositum expediri nõ valeret,posset fortè de eo in specie agi.

Vlixbonen.Capellanię,seu administrationis vno tantùm informante, Lunæ.16.Maij 1575.

EPITOME.

Gratia non redditur subreptitia, ex his supplicatis quæ non mouerunt Papam.

SVMMAE.

1 *Gratia ex quibus non fuit iudicata subreptitia.*
2 *Falsitas,quæ non mouit Papam,non vitiat gratiam.*
3 *Narrata in supplicatione, quæ non mouerunt Papam, non reddunt literas subreptitias.*
4 *Valor expressus potest etiam post sententiam probari.*
5 *Probationes possunt deduci etiam post sententiam.*

Senten-

6 *Sententia potest iustificari ex deductis, seu deducendis post eam, fallit in sententia censurarum, num. 7.*

PRAESVPPOSITA.

Stante clausula supplicationis sub his verbis, videlicet, quorum insimul, seu cuiuslibet eorum, ac illis forsan annexi fructus 24. ducat. non excedunt. 1
Et clausula literarum desuper expeditarum huiusmodi, videlicet, quorum insimul, & illis forsan annexi fructus non excedunt. 2
Et resolutione facta 21. Maij 1574. 3
Sententia R.P.D. de Rubeis, & re iudicata. 4
Et quòd sit iustificatus valor administrationis, quòd non excedat 24. post d. sententiã, & rem iudicatã. 5

DVBIVM.

An gratia de dicta administratione d. Balthasari facta sit subreptitia, ex eo quòd non verificauerit fructus capellaniæ, & administrationis insimul non excedere 24. & si non sit subreptitia, an sit procedendum ad ulteriorem executionem?

119. DECISIO. alioqui. VIII.

1 FVit dictum gratiam † non esse subreptitiã, & ideò esse procedendum ad vlteriorem executionem, & dixerunt Domini, quòd fal-
2 sitas, † quæ non minuit, non viciat gratiam. Aegid. decis. 4. Rot. decis. 69. de rescript. in antiq. Cassad. 12. num. 15. de præb. Paris. 103. num. 13. in 4. Quibus Domini adddebant Aegid. decis. 115. Paris. cons. 4. num. 40. in 4. Felin. in c. super literis, col. 3. num. 5. de rescript. cum plur. simil.

Cum ergo ex clausula supplicationis, de qua in primo præsupposito, liqueat, quòd Papa nõ est motus, licèt fructus capellaniç solius, vel solius administrationis non excedãt 24. igitur licèt aliud sit narratum in literis, nempè quòd
3 insimul non excedunt, ergo quòd non † mouit Papam in supplicatione, non reddit literas subreptitias.

4 Placuit etiam valorem † potuisse probari post sentẽtiam R.P.D. Rubei, ex regula, quòd
5 possunt † deduci probationes etiam post sen-
6 tentiam, & ea † potest iustificari ex deductis,
7 seu deducendis post, præterquam † quod in iustificatione censurarum, & post alios fuit alleg. Achill. decis. 5. de re iud. vltra Rot. decis. 6. in nou. 2, Pereg. decis. 151. in secundo.

Iacen. portionis de Anso. Lunæ. 20. Iunij 1575.

EPITOME.

TErtia pars fructuum beneficij solita adimi ab absẽtibus, cõputatur inter fructus beneficij, ita vt intret gratia Papæ.

SVMMAE.

1 *Fructuum tertia pars, quæ absentibus subtrahitur, computatur inter fructus beneficij.*
2 *Legata re duobus, cuilibet debetur tota. ita vt si alius repudiat legatum, alter nihil acquirat, sed non admittat.*
3 *Distributiones quotidianæ non dicuntur de corpore beneficij.*
4 *Distributiones dicuntur dari, item acquiri seruientibus.*
5 *Testes deponentes de fructibus dari solitis inseruientibus diuinis, deponere dicuntur de his, quæ sunt facti, & cadere possunt in sensum testium, & bene probant, præsertim si essent portionarij. num. 6. & producti forent ab aduersario. num. 7.*
8 *Interpretatio lata fit contra Papam concedentem.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante decisiona coram me facta. 1

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, tertia, de qua loquuntur testes, sit deducenda, ad effectum, vt prouisio Nuncij nõ sit inualida, vel potius sit computãda inter fructus, ita vt intret gratia Papæ?

120. DECISIO. alioqui. IX.

COnclusum fuit per Dominos tertiam par-
1 tem † computandam esse inter fructus beneficij ad effectum, de quo agitur, iuxta aliàs dicta in vltima resolutione facta die 15. Aprilis præteriti, cum dicta tertia sit de corpore beneficij, non attento, quòd per accidẽs absentibus tollatur. Vnde tale beneficium de sui natura verè habet suos redditus consuetos, licèt per statutum, vel per consuetudinem hçc tertia tollatur, vt benè in his terminis dicit Staphile. qui satis placuit Dominis, & ita declarat Olrad. cons. 118. de liter. grat. fol. 29. à terg. ver. & prędicta intelligo secundùm paruam impressionem, aliàs sub tit. de form. expect. §. noua forma pauperum. num. 47.

Quod aliqui Domini compróbabant, quia præsentes verè non dicuntur lucrari hos fructus, sed magis dicuntur absentes amittere, & ita benè dicebant videri in hoc casu simile de iure accrescendi, & non decrescendi: quando
2 enim res legata † est duobus, cuilibet debetur tota, ita quòd, si alius repudiet legatum, alter nihil acquirat, sed non amittat. l. vnica. §. fin autem ad deficientis. C. de caduc. tollen. Docto. omnes in l. re coniuncti. & ibi in specie Rip. n.

7.de legat.secundo, vbi declarat differentiam inter ius accrescēdi,& non decrescendi. Ita in hoc casu pręsens dicitur lucrari, sed magis dici tur non amittere.

Et addebant aliqui, videri tantam differen-
3 tiam inter distributiones, quę † non dicuntur de corpore beneficij, vt per Staphil. vbi supra num.45.& 46.& Oldra.d.consi.118.et per plur. vulg.& hanc tertiā, quæ adimitur absentibus, quæ est de corpore, vt per Staphil. vbi supra, quanta est inter lucrum, & pęnam, & inter dare,& adimere,quæ sunt contraria. Nam distri-
4 butiones † dicuntur dari,item acquiri seruientibus: hæc verò tertia verè non dicitur dari, nec acquiri seruientibus, vel præsentibus,cum ea sit de corpore beneficij. Qua ratione lucratur quis alias duas tertias,vt corpus beneficij,eadē seruiendo lucratur & hanc tertiā,quæ & ipsa,vt dixi,existit de eodem corpore, non accrescēdo corpus beneficij, sed illud non diminuēdo:non seruiētibus autē, vel absentibus benè dicitur tolli, & diminui dictum corpus de ista tertia:& sic in effectu dicta tertia non cedit lucro ipsi beneficiato,si sit præsens, vt in distributionibus, sed benè cedit pænæ absentib⁹.

Et hæc differentia vltra prædicta videtur benè comprobari per testes,vt infra ponderatos, qui vocant dictam tertiam de corpore, item distinguunt eam à distributionibus quotidianis,& anniuersarijs.

Nec obstat, vt ex aduerso opponitur, quòd huiusmodi testes deponant de his, quæ sunt iuris, & non reddant rationem: quia secundùm
5 Dominos,cum deponant de redditibus † huiusmodi, satis dicuntur deponere de his, quæ sunt facti, & quæ cadere possunt in sensum testium, vnde eorum dicta ad hunc effectum placuerunt,& sufficiebant Dominis. Cum maxi-
6 mè testes † sint portionarij,& optimè informati,& bene capaces intelligentiæ,& diuersitatis horum reddituum:quia ad ipsos etiam spectāt,
7 & sunt testes per † ipsum Dominicum aduersarium Petri producti, & vltra alia eorum dicta benè super hoc deponunt.Primus Dominicus Lopez portionarius eiusdem ecclesiæ super contentis in 15.interr. ibi,tertia pars omnium fructuum corporis beneficij.Item ibi,& non computantur distributiones missę, & anniuersaria.

Item secundus Petrus Stallo pariter portionarius eiusdem ecclesiæ super contentis in 29. artic.ibi,præsentes recipiunt anniuersaria,missas,& quotidianas distributiones, & etiam tertiam partem fructuum absentium ex corpore supradictorum beneficiorum. Idem clarè ait super contentis in 15.interr. ibi,absentibus solummodo aufertur tertia pars omnium fructuū corporis beneficij, & paulò infra subdit, ibi,nō computatis distributionibus,missis, & anniuersarijs,&c.

Tertius etiam portionarius ad 10.interr.ibi, corpus beneficij, defalcatis anniuersarijs,& distributionibus quotidianis, ac missis de tabula, deductis oneribus, valet scuta 48. & sic non separat illam tertiam ex corpore, sicut aliàs. Imò eam computat in corpore, sed aufert absentibus in suo dicto ad 15.inter.ibi,præsentes diuidunt tertiam absentium, item ibi, corpus beneficij, defalcata tertia parte illius scilicet corporis, valet 32. Idem dicunt varijs in locis alij testes,tum super 10.tum super 15. inter. tū alibi. Benè autem inter alios deponit quintus Petrus Duartes super d.15.interr.ibi,quòd est consuetudo auferre tertiam partem corporis beneficij: qui videtur casus Staphil. vbi supra.Item missis,distributione &c. & ibidem infra,sublata tertia parte corporis beneficij, & non computatis distributionibus &c. Et aduertebant etiam aliqui Domini, quòd passim testes in prædictis locis loquentes de ista tertia, vtuntur ferè semper hoc verbo, aufertur, vel, defalcata, vel sublata, vt in depositionibus super d.15. inter. Quod videtur confirmare prędictam distinctionem, quòd in ea tertia magis agitur de adimendo,& de damno,& pęna absentium, quàm de lucro, & acquisitione præsentium &c. vt supra.

Placuerunt etiam aliquibus in dicta in vltima positione, quòd decisiones ex aduerso allegatæ,quòd huiusmodi tertia non videatur cōputanda,nempe Mohed. decis.182. Put. decis. prima.de valore. & Oldra. d. cons. 118. item Ant.Aug.decis.742.& 971.lib.3. sint fundatæ in odium reg.de valo.pænalis,& odiosę, vt bene in eis dicitur. Quæ ratio hic secundùm aliquos non videtur cadere:non enim videtur cōtinere odium,quòd Papa vult concedere limitatam facultatem Nuncijs: æquum enim videtur,vt Papa dispenset facultates suas pro libera,& spontanea voluntate sua. Et quamuis cō-
8 tra † se in dubio sit facienda lata interpretatiō. c.fin.de verb.signif.c.15.cui.de præb.in 6.l.prima.& fin.cum sua materia ff.de constit.princip. cum simil.tamen non propter hoc debent cōprehendi ea, quæ aliàs non comprehenderentur, vel quę apertè sunt diuersa à comprehensis,vt not.Docto.in d.c.fin.

Ex quibus omnibus fuit firmatum tertiam

prædictam in casu nostro non esse deducendā, sed computandam &c.

Ispalen. pensionis 250. ducat. Veneris. 21. Octobris 1575.

EPITOME.

Pensionis reseruatio est valida, dato quòd mandatum sit datum ad renunciandum in euentum, quòd ille consentiat reseruationi pensionis soluendæ, literis non expeditis, accedēte Papæ beneplacito, dato quòd Papa deleuerit illa verba supplicationis scilicet, literis non expeditis.

SVMMAE.

1 *Pensionem non annullat cassatio facta per Papam aliquorum verborum, qua erant in mandato ad renunciandū. & num. 2.*

3 *Conditione cessante, perinde est, ac si actus à principio factus non fuisset.*

4 *Conditionis defectus semper habet oculos retro vsque ad tempus dispositionis.*

5 *Argumentum à contrario sensu procedit etiam in mandatis, amplia, prout num. 6.*

7 *Obseruantia subsecuta ostendit partes ita à principio intellexisse.*

8 *Verba, accedente beneplacito Papa, stant conditionaliter.*

9 *Relatio non debet fieri ad ea, qua habent propriam dispositionem.*

10 *Decis. 114. Diuersorum, in causa Corduben. dimidia portionis intellectus.*

PRAESVPPOSITA.

Stante mandato Episcopi Scalen. ad renunciandum, & cedendum in fauorem Io. in euentum, quòd dictus Io. consentiat reseruationi pensionis 250. ducat. & potestati illam transferendi, ac regressui, cum decreto quòd dictus Io. beneplacito accedente Papæ, obligari teneretur in forma cameræ de soluendo dictam pensionem absque expeditione, & intimatione literarum, & supplicatione desuper expedita, in qua Papa deleuit illa verba, literis non expeditis, cum cōsensibus eorundē, quorū in necessarijs copia detur. Et quòd postea pensio huiusmodi dicto Episcopo pluries fuerit per dictum Io. Ferdinandi soluta, vt in cōmissionibus pro eius parte in actis præsentatis de anno 1544. in 1. reg. in Rota fol. 317. 371.

DVBIVM.

An dicta reseruatio pensionis sit nulla in casu, de quo agitur, ex eo quòd in clausula in dicta supplicatione reseruationis pensionis existens videlicet, quòd dictus Ioannes teneretur in forma cameræ se obligare de soluenda pensione, non sint illa verba, literis nō expeditis, prout sunt in dicto mandato?

121. DECISIO. alioqui. X.

Fvit per omnes Dominos concorditer reso-
1 lutum, reseruationem † pensionis, de qua
2 agitur, esse validam. Moti sunt, quia † illa verba, accedente beneplacito, quę referuntur ad obligationem faciendam de soluendo pensionem pro terminis decursis, & decurrendis, cōplectitur etiam clausulam, literis non expeditis: quia dicta verba, beneplacito accedente, cadunt super illo verbo, obligari teneantur, & ab eo reguntur; & propterea ad illud referri debent. Rimin. cons. 117. num. 20. li. 1. Quo stante, videtur succedere, quòd, cum iste Episcopus voluerit, quòd ita demum apponatur hoc decretum, si Papa voluerit, quòd, cum Papa noluerit, ex quo deleuit prædicta verba, literis nō expeditis, consequenter cesset etiam sua volun-
3 tas: tum quia, defecta † conditione, perinde est, ac si actus ab initio factus nō fuisset. l. pecuniā, ff. si cert. pet. vbi Paul. de Cast. & Ias. cōditionis
4 enim † defectus semper habet oculos retro vsque ad tempus dispositionis. Dec. in d. l. pecu-
5 niam. num. 4. tum etiam quia argumentum † à contrario sensu procedit etiam in mandatis. l. cum qui duobus. §. filius familias. & ibi Bart. in summario. ff. de acquir. hęred. Ias. in d. l. pecu-
6 niam. col. 1. sub num. 2. siue id proueniat, † quia verba conditionalia in contractibus disponant sub contraria conditione, vt notant Docto. relati à Dec. in d. l. pecuniam. in princip. vel ex eo quia, cum argumentum in mandatis sumatur ad limites verborum, in euentum defectus conditionis, dicatur cessare mandatū, semper enim verum est, quod Episcopus in euentum, in quē Papa nolit, & ipse etiam non vult.

7 Accedat † obseruantia subsecuta, quæ ostendit, quòd partes ita etiam intellexerunt. l. sed & Iulianus. §. perinde. ff. ad Macedon.

Non obstant oppositiones ex aduerso factę. Prima est, quòd non constet de voluntate Papę, & quòd non constet hoc fuisse petitum. Nā respondebāt satis constare ex signis crucis notatis, quę non possunt significare, quòd fuerint deleta alia verba, quàm ista, vt bene per informantes.

8 Item nec obstat secūda, quòd illa verba, † accedente beneplacito, stent dispositiuè, & non conditionaliter: quia dicebant hoc esse contra regulam tritam, & contra tex. in l. à testatore. ff. de cond. & demon. cum sexcentis simil.

Tertia

Tertia item oppositio, quòd ea referantur ad reseruationem pensionis pro annis ante lapsis, visa est nullo modo posse applicari: quia supra iam disposuerat, quòd deberet accedere decretum, quòd pensio deberetur pro tempore preterito, ibi, cum decreto desuper opportuno, quòd dicta pensio incipiat currere ab anno
9 preterito &c. vnde relatio † non debet fieri ad ea, quæ habet propriam dispositionem. Rom. cons. 152. num. 3.

Tanto magis predicta placebant, quia tendunt ad fauorem validitatis actus.

10 Decisio † in causa Corduben. dimidię portionis coram Chiroga 14. Nouembris 1558. ex aduerso allegata, seu Diuersorum 114. visa est longè diuersa: quia ibi constituens volebat omnia simpliciter, hic autem non simpliciter, sed restrictè, & conditionaliter, nempe accedente beneplacito.

Ispalen. pensionis 250. ducat. Lunæ 21. Nouembris, & Lunæ 28. eiusdem 1575.

EPITOME.

Pensio, de qua in præcedenti decisione itidem declaratur valida.

SVMMAE.

1 *Diligentia præsumitur.*
2 *Clausula nominationis posita in fine supplicationis, vel in clausulis, refertur ad omnia supradicta.*

PRAESVPPOSITA.

Stante mandato Episcopi Scalen. & Io. Ferdinandi se-nimo ad resignandum, & consentiendum reseruationi pensionis, de qua agitur. 1

Et supplicatione reseruationis pensionis huiusmodi cũ consensibus Episcopi, & Ioannis, quorum omnium in necessarijs copia detur. 2

Et quòd pensio huiusmodi dicto Episcopo pluries fuerit per dictum Io. Ferdinandi soluta, prout dicitur in commisionibus pro eius parte in actis presentatis de anno 1544. vt in primo regestro in Rota. fol. 317. & 376.

DVBIVM.

An dicta reseruatio pensionis sit nulla in casu, & ad effectum, de quo agitur?

122. DECISIO. alioqui. XI.

IN vtraque positione resolutum fuit pro validitate pensionis, circumscripto capite litis nonnarratę. Primo ex doctr. Abb. relati per
1 Aym. cons. 77. num. 11. quòd pręsumitur † diligentia, nec enim ratio afferri potest, cur non dicatur petita facultas transferendi, sicut petita est facultas nominandi.

Confirmatur ex signis crucis factis per reuerendissimum Datarium in supplicatione, per rationes deductas in penultima positione hu-
2 ius causę. Confirmatur, si dicta clausula † nominationis est posita in fine supplicationis, vel in clausulis, quia refertur ad omnia supradicta: sed, quia pars aduersa negat dictam clausulam adesse, ideo Domini super hoc non se fundabant, sed super aliis predictis.

Ad pretensam decis. Achill. ex aduerso allegatam primo dicebant non esse inter decisiones Achill. & ideò multam vim in ea non esse faciendam.

Secundo dicebant esse casum valdè diuersum, quia ibi cadebat & negligentia, & interesse procuratoris propter interesse sui fratris. Et pro predicta resolutione omnes Domini erant concordes, & visa est materia sine difficultate, & placuerunt responsiones datę alijs ex aduerso deductis.

Segobien. prætensæ pensionis. Veneris. 4. Maij. 1576.

EPITOME.

Pensio non nisi de fructibus beneficij debetur.

SVMMAE.

1 *Pensio de fructibus beneficij est soluenda.*
2 *Promittens prosequi litem vsque ad tres conformes, non tenetur, si lis est calumniosa.*
3 *Pensionem soluere obligatus, habita, vel non habita possessione, non nisi per tres annos soluere eam tenetur de stylo Rota.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsuppositis hinc inde pro vtraque parte deductis, & deducendis. 1

DVBIVM.

An d. Io. de Monroy sit liberatus à prætensæ pensionis solutione?

123. DECISIO. alioqui. XII.

VIdendum esse voluerunt Domini particulariter, an beneficia, super quibus fuit

reseruata pensio, vacaue rint per obitum Sornocę, per cuius obitum fuit prouisus Ioannes Monroy,& ex ista vacatione est reseruata pensio. Quia, si non vacarunt, est indubitatū, quòd
1 non debetur pensio, † quę de fructibus beneficij solui debet. Caputaquen. decis. 87. Papa psquiderat.lib.2.

Si verò non vacarunt, tunc iustum erit hoc casu, quòd Ioannes soluat: &, in euentū, quòd non vacauerint, non obstat obligatio Monroy de prosequendo litem vsque ad tres confor-
2 mes: quia ista obligatio † non est intelligenda in casu, in quo appareat, quòd lis est calumniosa, vt manifestè esset, si beneficia non vacarunt, vt per Tiraq. de retract.lignag. §. primo, glos.18. num.62.& alios allegatos.

Et propterea in simili etiam videmus, quòd
3 obligatio † de soluendo pensionem habita, vel non habita possessione, restringitur per Rotam solùm ad tres annos ex allegatis.

Firmana Hospitalis. Mercurij, 27. Nouembris 1577.

124. DECISIO. alioqui. XIII.

EPITOME.

Beneficij ecclesiastici vera expositio, & declaratio adducitur.

SVMMAE.

1 *Beneficium ecclesiasticum dicitur illud, quod habet campanile, dotem, & percipit decimas, & primitias.*
2 *Ecclesia, & beneficium ecclesiasticum differunt.*
3 *Beneficium ecclesiasticum quibus ex signis cognoscatur?*
4 *Ecclesia quando dicatur beneficium ecclesiasticum?*
5 *Ecclesia quando erecta præsumatur auctoritate Episcopi? & num.9.*
6 *Spirituale onus annexum beneficio, dicitur celebratio continua diuinorum.*
7 *Collatio ecclesiæ facta alicui perpetuò est vnum ex signis beneficij ecclesiastici.*
8 *Ecclesia solita committi personis ecclesiasticis, reputatur beneficium ecclesiasticum.*
10 *Oratoria veniunt appellatione beneficiorum, quæ dari possunt in titulum.*
11 *Ecclesia ponitur pro beneficio.*
12 *Vnio probatur necessariò ex immemorabili, vbi non agitur de titulo in visitatione.*
13 *Leprosaria in dubio potius præsumitur vnita ecclesia, quàm contra.*
14 *Vsurpatio præsumitur in communitate.*

DVBIVM.

An constet ecclesiam Beatæ Mariæ Montisauspicis, super qua est controuersia, esse beneficium ecclesiasticum, vel potius hospitale per laicos gubernari solitū.

In proposito dubio Domini duas quæstiones distinguebant. Prima, an ecclesia Sanctę Mariæ Montisauspicis, de qua est cōtrouersia, sit beneficium ecclesiasticum. Secunda, an sit hospitale per laicos gubernari solitum?

Et quoad primam, pro affirmatiua, quòd sit beneficium ecclesiasticum allegabatur per in-
1 formantes, quòd habet † campanile, dotem, percipit decimas, & primitias, quæ non possunt deberi loco laicali ex allegatis. Hoc fundamentum benè secundùm Dominos videtur cōcludere, quòd hęc ecclesia non sit oratorium priuatum, sed ecclesia, iuxta cons. Calder.4. de relig.dom.But.19.num 19. Abb. in c. parentibus.num.1.de priuil. Rom.cons.477. num. 12. & 13. Sed quòd propterea sit beneficium ecclesiasticum, non videtur concludenter inferri,
2 quia ecclesia, † & beneficium ecclesiasticum differunt, vt per Barbat.in Cle.causam.§.quòd
3 si forsan.num. 24. de elect. Nam beneficium † ex sequentibus signis cognoscitur, videlicet ratione personę conferentis, illius, cui confertur, & modi, quo confertur, & oneris annexi. Barba. vbi supra num.27. cum seq. Aegid. latè in c. super hoc.num. 16.de renunc. & in c.in nostra. num.10.de rescript. Abb.cons.47.col. 1. lib. 2. Gig. de pens.q.86. num. 7. Dec. in rub. de rescript.num.3.vers.& ibi cōcludit. hic autem nō cōstat de aliqua collatione istius ecclesiæ Sanctæ Mariæ, nisi de vna, de cuius etiam effectua tione adhuc dubitatur.

Tamen Domini, hoc etiam non attento, in-
4 clinabant, quòd dicta ecclesia † esset nihilominus beneficium ecclesiasticum. Moti, quia, cū iste sit locus publicus ex supradictis, & non sit oratorium priuatum, sed ecclesia, quæ etiam
5 habet dotem, præsumitur † erecta auctoritate Episcopi, Cald.d.cons.4. Aegid. latè in d.c.super hoc.sub nu.21. Vnde, stante erectione huius ecclesię, item quod habeat dotē, iuxta not. in c.nemo, de consecr. dist. 1. item quòd ha-
6 beat onus † spirituale annexum, nempe celebrationem continuam diuinorum, vt considerat Aegid.in d.num.21.&Barbat.in d. §. quod si forsan.num.30. videtur omnino iudicāda beneficium ecclesiasticum.

Concurrit etiam, quòd, licèt ecclesia non cō-
7 feratur alicui perpetuò, quod est vnum † ex signis beneficij ecclesiastici. Barbat. vbi supra vers.4. cognoscitur beneficium ecclesiasticum. Aegid.sub d.num.21. vers. & quia perpetuum esse debet, & ibi, hoc enim est proprium ipsorum

rum beneficiorum ecclesiasticorũ, vt sint per-
8 petua; tamen hæc ipsa ecclesia † semper com-
mittitur personæ ecclesiasticæ, vt patet ex di-
ctis testium, ergo reputatur beneficium eccle-
9 siasticum. Barba. num. 29. imò ex solo, † quòd
locus sit erectus auctoritate Episcopi, præsu-
mitur beneficiũ, vt videtur velle glos. in Clem.
si beneficiorum. in glos. prima. in fin. de decim.
Guid. Papa decis. 187. num. 1. Rip. in c. decer-
nimus. num. 69. vers. in isto puncto. de iudic.
Imò Rebuff. in eius prax. c. quid sit, & quot.
mod. num. 8. in fin. dicit, quòd capella fundata
ad seruiendum Deo, licèt non appareat de au-
ctoritate Episcopi; tamen præsumitur benefi-
cium ecclesiasticum. Aegid. tamen, quem ipse
allegat, non ita loquitur in q. 16. in fin. vers. 2.
quia etsi testator, vbi in dubio vult debere rẽ
recipi in statu, in quo est. Et quãuis non cõfera
tur in titulum; tamen satis videtur esse, quòd
possit conferri, quando est locus consecratus,
& habet dotem, vt sentit Abb. in c. auctoritate.
in fin. de cens. & ita videtur etiam Sarnen. de
10 infirm. in q. 23. vbi dicit, quòd oratoria † ve-
niunt appellatione beneficiorum, quæ dari pos
sunt in titulum. Et hæc omnia tãto magis, quia
11 ecclesia † ponitur pro beneficio. c. 2. de con-
cess. præb. c. cum ignores. de præb. Rebuff. in
tit. quare sint inst. benef. num. 9. & hæc quoad
primam q. an ecclesia sit beneficium ecclesia-
sticum, in qua, vt dixi, pro affirmatiua ex prædi-
ctis inclinatum est per dominos.

Quoad secundam, an dicta ecclesia sit hospi-
tale, dicebant, quòd licèt ex omnibus supra dĩ
ctis appareat esse ecclesiam, non autem hospi-
tale, etiam non obstante allegata domo iuncta
cũ muro ecclesiæ: quia imò replicabatur, quòd
est cortile intermedium, quod magis videtur
arguere diuersitatem. Et dicebãt Domini pro
veritate huius quæst. videndum, an in casu pro
posito probetur vnio? & pro negatiua dicebãt
eam non probari per cõmunitatem, quia etiam
probatur per testes hospitale. Quod non vide-
tur adhuc benè posse firmari, quia testes dati
non probant, nec integri dantur; tamen non
probatur vnio, in qua parte dantur, quia non
probant testes immemorabilem, quæ est neces
12 saria, † vbi non agitur de titulo in visitatione
ex alleg. Felin. in cons. 2. num. 13. & num. 27.
Et istam opin. videtur Rota semper amplexa,
13 maximè quia in dubio potius leprosaria † præ-
sumitur vnita ecclesiæ, quàm è contra. Aegid.
decis. 387.

Non obstat administratio communitatis,
quia in effectu dicunt testes, quòd communi-
tas tenuit, & possedit ecclesiam, & hospitale,
sed non dicunt vti vnitam. Præterea secundus
se videtur restringere ad auditum, & ad annum
1552. Tertius dicit, quòd communitas à suo
recordatu possedit hospitale, non autem depo-
nit, quòd hospitale possideret ecclesiam, vnde
potuit esse mera vsurpatio: maximè cum simus
14 in communinitate, † in qua vsurpatio præsu-
mi solet. Quartus deponit, quòd communitas
possedit hospitale sub inuocatione Sanctæ Ma
riæ &c. & bona &c. sed nihil, quòd hospitale
possederit ecclesiam prædictam, nec deponit
de immemorabili. Vnde aduertebatur per ali-
quos ex Dominis, quòd illa denominatio ec-
clesiæ, vt dicit Ant. de But. in c. inter dilectos,
sub nu. 15. vers. vel fortè. de donat. potiùs præ-
sumitur ex eo, quia ecclesia erat vicina. Sed
nec testes, vt dixi, concludunt bene de hospita
litate. Et licèt ex inuentario aliquid sit pro pau
peribus; nihilominus, quòd seruaretur ibi con-
tinua hospitalitas, testes non satis concludunt,
& inuentarium ostendit contrarium; quia trans
mittebat pauperes ad aliud hospitale. Sed de
hospitalitate, & possessione nõ videtur nunc cu
randum, quia nõ probatur immemorabilis iux
ta prædicta. An autem obstet reg. de annali, erit
videndum.

Hæc per modum inclinationis fuerunt per
Dominos dicta, ideò si partes de aliquo dubi-
tent, vel aliud releuans deducant, & velint ite-
rum audiri, audiantur.

Iterum causa, hac proposita super eisdẽ die
Veneris 14. Martij 1578. Domini fuerunt in
resolutis, videlicet nos esse in beneficio eccle-
siastico, &c.

Calaguritana Thesaurariæ. Veneris. 11. Ianuarij 1578.

EPITOME.

IMpetrans gratiam certo modo, si in supplicatione apposuit clausulam, siue præmisso, siue alio quouis modo &c. capere potest beneficium vacans ex resignatione expressa, ob publicationem non factam, quamuis non vacet ab contractum matrimonium æquè per impetrantem expressum.

SVMMAE.

1 *Matrimonium probatur per duos testes, quorum primus deponit de veritate, & fama, & secundus de fama tantum.*

Vacatio

2 *Vacatio probatur per famam.*
3 *Regula, de annali, hic non procedit.*
4 *Regula Pauli iij. de impetrando certo modo, requirit possessionem pacificam, quamuis non annalem.*
5 *Resignans liberè in manibus Ordinarij, abdicat à se omne ius.*
6 *Clausula, siue præmisso, siue alio quouis modo &c. operatur, vt veniat omnis modus vacandi. Quod procedit etiam in impetratione certo modo. num. 7.*
8 *Impetratio certo modo, si continet vnum vacandi modũ dispositiuè, licèt adsit clausula, siue alio quouis modo, nõ nisi ex modo ita expresso capi potest.*
9 *Auditor Rotæ, pendente lite, succedit loco Ordinarij quoad examen prouisi in forma dignum.*
10 *Gratia, certo modo, capit resignationem in manibus Ordinarij factam, & expressam cum alia causa vacationis.*
11 *Prouisio Ordinarij quamuis sit nulla ob non seruatam regulam Pij v. de publicando; tamen resignatio facta liberè in manibus Ordinarij, est valida, quæ abdicauit ius à resignante.*

125. DECISIO. alioqui. XIV.

Domini dixerunt matrimonium Ioannis de
1 Yuarra probari, † cũ de eo deponãt duo testes, quorum primus deponit de veritate, & de fama, alter de fama tantùm. quod sufficit ad faciendam plenam probationem. Bald. in l. Gallus. §. ille casus. ff. de li. & posthum. vbi Seyssel.
2 num. 13. vltra quòd ad † probãdum vacationem sufficit fama, vt per Mohed. decis. 77. & fuit tentum coram D. Cantuccio, in vna Pampilonen. de Aglo.

3 Dixerunt etiam non obstare † regulam de annali, quia, siue ea ex aduerso opponitur respectu personæ Ioannis Auencaualegni, clarum est, quòd tempore impetrationis ipse non erat pacificus possessor: quia lis inter ipsum, & Aluarum cæpit ab initio suæ prouisionis.

Si verò opponitur de regula respectu Ioannis de Yuarra, per cuius contractum matrimonij Didacus impetrauit, & eo etiam respectu cessat dicta regula: quia tempore impetrationis d. Didaci prędictus Ioannes non possidebat. Sarnen. de annali. q. 50. & hæc etiam omnia procedunt respectu constitutionis Pauli
4 iij. de impet. cert. mod. quia & illa † requirit possessionem, & pacificam possessionem, licèt non annalem. Put. decis. 3. super reg. de impe. cert. mod.

Regula verò de infir. & de impetr. benef. viuen. non applicatur huic casui.

Solùm videbatur remanere difficultas, quia, cum per informantes dicatur, quòd Didacus impetrauerit thesaurariam vacantem per cõtractũ matrimonij Ioannis de Yuarra, non probat ipse Didacus hanc vacationem, ex quo resignasse præsupponitur hanc thesaurariam in manibus Ordinarii ante contractum matrimo-
5 nij: quo casu † tunc à se abdicauit omne ius. c. quod. &c. admonet, de renũ. Et quãuis Ordinarius contulerit dictam thesaurariam vacãtem per dictam resignationem Io. Auancaualegni, qui nõ publicauit resignationem, prout fuit resolutum 29. Nouembris anni præteriti supra decis. 4. non per hoc potest dici, quòd non fuerit abdicatũ ius à Ioanne de Yuarra resignãte: quia, cum resignatio fuerit facta liberè in manibus Ordinarij, non autem in fauorem, cessat obiectum.

Sed, quia dicebatur, quòd in literis aderat
6 clausula, † siue præmisso, siue alio quouis modo vacet, quo casu venit omnis modus vacandi. c. suspectũ. de rescript. in sexto. Quod pro-
7 cedit † etiã in impetratione certo modo. Cassad. decis. 5. de præben. Fuit dictum, quòd vi-
8 deantur bene literæ, an modus vacandi † sit datus dispositiuè, quod aliquando fieri solet in impetratione certo modo. Quia, si id esset, non posset Didacus aliam vacationẽ capere, quàm per contractum matrimonij. Cassad. d. decis. 5. Mohed. decis. 210. impetratio fuit facta. Put. 67. de pręben. incip. quando dicitur.

Dixerunt etiam, quòd licèt prouisio Dida-
9 ci, † in forma dignum, sit directa Ordinario; tamen auditor causæ, pendente lite, succedit loco Ordinarij, & potest examinare Didacum, & ei conferre thesaurariam. Clem. auditor. de rescript. & fuit resolutum in vna Legionen. canonicatus, coram. R.P.D. Aldobrandino.

Postea in proxima Rota, quæ fuit die 13. Ianuarij, Domini diligenter, visis literis apostolicis, dixerunt casum istius vacationis fuisse per resignationem Io. de Yuarra in manibus Ordi-
10 narij, quę bene capitur in † gratia certo modo obtenta è Didaco, ibi, adhuc per resignationẽ huiusmodi, aut quòd Io. de Yuarra &c. contraxit matrimonium, vacauerit, & vacet ad præsens, & sic narratur vacatio siuè per resignationem, siue per matrimonium Yuarræ. intrat.
11 ergo casus resignationis prædictus. Licèt † enim prouisio Ordinarij secuta sit nulla, propter non seruatam regulam de publicando, vt fuit resolutum, dicta die 29. Nouembris; tamen ipsa resignatio, quę fuit facta liberè, & simpliciter in manibus ipsius Ordinarij, fuit valida, & abdicauit ius à Ioanne resignante, vt supra dictum est. An autem sit danda remissoria, fuit dictum, quòd videatur, an sit releuans, & super hoc partes informent, quia aliqui Domini dubitabant de releuantia.

Meten-

Metensis canonicatus,& præbendæ. Veneris 31. Ianuarii. 1578.

EPITOME.

Gratia expectatiua intrat, non obstantibus infrascriptis.

SVMMAE.

1 *Noua prouisio supplet defectum publicationis.*
2 *Regula de verisimili non procedit in acceptatione expectatiua.*
3 *Expectantes qualibet die solebant acceptare in archiuio.*
4 *Expectatiua capiunt omnes menses.*
5 *Expectatiua an, & quando impediantur per reg. cancell. de mensibus Ordinariorum?*
6 *Regula de mensibus Ordinariorum quando dicatur derogatum per expectatiuam?*
7 *Mensis Septembris est apostolicus ex concordatis Galliæ.*
8 *Sententia notoriè iniustæ non obstat lapsus quadriennij.*

DVBIVM.

An gratia expectatiua d. Petri Fagot intret,in casu, de quo agitur.

126. DECISIO. alioqui. XV.

Resolutum gratiam Petri intrare in casu,de quo agitur.

Quo enim ad publicationem fuit responsum
1 per Dominos, quod noua † prouisio supplet. Sarn.de public.q.11.num.2.Aug. de insinu. & public.expectat.num.4.

Quoad regulam de verisimili, fuit dictum,
2 quod † non procedit in acceptatione expectatiuæ. Mohed. Decis. 318. fuit decisum.in fin.
3 imò quolibet die † solebant expectantes acceptare in archiuio.

Quoad mensem placuit Dominis responsio
4 data,quod expectatiuæ † capiũt omnes menses.

Et licèt ex aduerso opponatur, quod expe-
5 ctatiuæ † impediuntur per reg. cancell.de mẽsibus Ordinariorum. Put.41.de concess. præb. & 21.de præben. tamen,quia in ista expectatiua datur facultas acceptandi in mensibus quomodolibet Ordinariorum, nõ obstat dicta reg. de mensibus Ordinariorum, quia est derogatũ regulis cancell. cum clausula, quorum tenores &c.& per alias claras derogationes in concessione, seu priuilegio acceptandi ipsius Petri,
6 Ex quibus non est dubium, quod illi regulę † est derogatum ex allegat. per informantes.

Prætereà stantibus concordatis,quia ciuitas ista cadit sub concordatis, vt apertè legitur in bulla exhibita , res de plano procedit, quia est
7 mensis † apostolicus mensis Septembris.

Quoad lapsum quadriennij dicebant etiam nihil obstare:quia,stantibus supradictis,senten-
8 tia † est ex eisdem actis notoriè iniusta. Et satis placuerunt benè deducta per prędictos informantes Petri.

Firmana beneficij,seu hospitalis. Veneris. 14. Martij 1578.

EPITOME.

Beneficium ecclesiasticum dicitur illa ecclesia, quæ est erecta auctoritate Episcopi,& dotata, præcipuè si habet onus spirituale annexum.

SVMMAE.

1 *Beneficium ecclesiasticum quod dicatur? & nu. 2.3.& 4*
5 *Vnio probatur per immemorabilẽ,si non constat de literis.*
6 *Beneficij alterius qualitatis status præcedens quando non probatur,sufficit probare statum præsentem per decem annos,intellige,vt num.7.*
8 *Beneficiũ fuisse suppressum per vnionem, qui vult dicere, debet id probare vel per literas, vel per immemorabilẽ.*

127. DECISIO. Alioq. XVI.

Domini dixerunt constare ex deductis,
1 quòd ista † ecclesia Sanctæ Mariæ sit beneficium ecclesiasticum. Moti fuerũt,quia omnia signa, de quibus per Calder,cons.4.de præben.quod sit ecclesia, & non oratorium priuatũ,vel hospitale,concurruut in hoc casu, vt in alia positione fuit etiam dictum.
2 Quo stante,sequitur,quòd,cum sit ecclesia † erecta auctoritate Episcopi,& dotata, dicatur consequenter beneficium ecclesiasticũ. Guid. Pap. decis.187.num. 1.Bart.& Rip. aliàs in hac
3 causa allegati . Et ratio † est,quia tunc potest conferri perpetuò,vt per Abb. in c. auctoritate.in fin.de cens.Sarn.in reg. de infirm.q.23.

Nec obstat,quòd non constet de aliqua collatione: quia Doct.qui ex aduerso allegantur,
4 nõ requirunt,† quòd fuerit collata ecclesia,sed tantùm, quòd sit talis, quæ non possit conferri laico,& ita loquiť Abb.cons.47.lib.2. Gig. de pension.q. 86. num.7.& ita loquitur Anchar. in c.primo. num.3.de reg.iur. in 6.ad quem se remittit Dec.in rub. de rescript. num.3. quòd in hoc casu procedit,ex quo, vt supra dictum est, fuit erecta auctoritate Episcopi.Maximè quia

quia habet onus spirituale annexum, nempè ce
lebrationem diuinorum officiorum, vt in alia
positione fuit etiam consideratum.

Minus obstant notat. in Cle. fin. de rescript.
quia ea omnia procedunt, vbi non venit in con
trouersiam ipsa vnio, nec, an sit, vel non vnita
ecclesia, vel hospitale, sed presupponitur ibi
vnio pro constanti, & indubitata; imò pro ne-
cessario subsistenti ad illam subiectam materiã,
& dubitatur solùm, cui sit facta vnio ipsa, an ec
clesia sit vnita hospitali, vel hospitale ecclesie;
5 hic verò dubitatur de ipsa vnione, ad quam †
probandam necessaria est immemorabilis, &
propterea Bonif. in d. Clem. fin. ponit illam ex-
ceptionem, quando non constat de modo anne
xionis, & sic apparet, quòd eo casu tantùm mo
dus vnionis controuertebatur, non vnio ipsa.

6 Nil etiam facit, ꝗ, quando † non probatur sta
tùs præcedens alterius qualitatis beneficij, suf-
ficiat probare statum præsentem per decem an
nos. ex notat. in c. cum de beneficio, de præb.
in 6. quia illa materia non applicatur. Ibi enim
7 supponitur, † quòd sit beneficium, & solũ quæ-
ritur, quale sit, an seculare, vel regulare; at hic
controuertitur ipsa substantia beneficij, non
status sit, vel ne; vnde, cum probetur, quòd sit
ecclesia erecta auctoritate Episcopi, & conse-
quenter, quòd est beneficium ecclesiasticum,
8 qui vult dicere fuisse suppressum † tale benefi-
cium per vnionem, debet id probare vel per
literas, vel per immemorabilem, vt dictum est,
& latiùs deducitur ab informantibus.

DE HIS, QVAE FIVNT A maior. par. capit.

Calaguritan. iuris arrendandi. 1. Iulij. 1573.

EPITOME.

Consensus maioris partis omniũ simul duarum ecclesiarum vnitarum tamquam vnius corporis sufficit: nec est necessarius cõsensus etiã maioris partis vnius ex dictis ecclesijs, etiam quòd essent minores in capitulo.

SVMMAE.

1 *Consensus maioris partis omnium simul duarum ecclesiarũ vnitarum sufficit in actu.*
2 *Consensus maioris partis vnius ex duabus ecclesiis amplissimè simul vnitis ad actum non est necessarius, sed bene maioris partis omnium duarum ecclesiarum.*
3 *Vnio operatur, vt duæ ecclesiæ efficiantur vnum corpus, & vna vniuersitas.*
4 *Vniuersitatis maiori parti standum est, nec habetur ratio separatorum corporum in actu celebrando, etiam quòd personæ vnius corporis vniti essent pauciores.*
5 *Infertur aliquando ex vno casu exceptuato ad similes exceptuandos, limita, prout num. 6.*
7 *Testes deponentes per eundem præmeditatum sermonem, repelluntur.*
8 *Testes debent testificari, non autem iudicare.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante sententia Rotali, & vnione, quorum in processu copia detur.

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, sufficiat consensus maioris partis omnium simul, vel potius sit necessarius consensus etiam maioris partis illorum de Fuentemayor?

128. DECISIO. alßoqui. I.

Fvit resolutum per omnes Dominos, sine vl
la cõtrouersia in casu, de quo agitur, sufficere
1 re † cõsensum maioris partis omniũ simul, nec
esse necessarium consensum etiam maioris par
tis illorum de Fuentemayor, etiam quòd ipsi
2 de Fuẽtemayor essent minores † numero in ca
pitulo, quàm illi de Nauarrete. Moti potissimũ
ex latissimis verbis, & clausulis vnionis inter
3 prędictas ecclesias. Cum enim per vnionem †
duæ illę ecclesię sint effectę vnum corpus, &
vna vniuersitas, intrat vulg. reg. iuris, quòd stã-
4 dum † est iudicio maioris partis personarum
huiusmodi vniuersitatis, & non habetur ratio
separatorum corporum, etiam quòd personæ
vnius ex corporibus vnitis sint pauciores, quã
personæ alterius, ita in his terminis Abb. in c.
pastoralis. in fin. princip. num. 7. vers. secus dic.
vsque ad fin. de rescript. refert, & sequitur Fe
lin. in c. cum omnes. sub num. 18. in 8. limit. in
fin. limitationis, vers. secus. de constit. & in d. c.
pastoralis. num 9. cum concord. Aliqui ex Do-
minis allegabant in argumentum not. per Ias.
in l. fin. C. de impub. & alijs, &c.

Secũdo principaliter moti sunt Domini ex sententia de consensu partium lata per illustrissimum Cardinalem Aldobrandinum, dupliciter ponderata. Primo per locum à speciali, dum ait, quòd in vno quidem casu maior pars capituli de Nauarrete, & maior pars de Fuentemayor concurrat, si beneficium vnius ecclesiæ sit dandum clerico alterius ecclesię: quia regula iam firmata erat contraria, quòd nempe bene-

ficia

ficia vnius ecclesię conferātur clericis natis in eadem ecclesia, non in alia. Vnde contra prędictam regulam dicitur non debere conferri, nisi de consensu maioris partis vtriusque ecclesiæ. Quinto per verba apertissimè sequentia, & per declarationem factam in hoc casu de maiori parte respectiuè non præiudicetur alijs casibus, in quibus maior pars omniū simul de Nauarrete, & Fuentemayor attendi consueuit.
5 Et licęt ex vno † casu exceptuato aliquando inferatur ad similes exceptuandos. Dec. in l.prima. de reg.iur. not. in c.1. de confir.vtil. vel inutil. cum simil. tñ inter casum exceptua-
6 tum † in prædicta sententia, & casum arrendandi, & alios, de quibus agitur in propria quęstione, visa est Dominis longè diuersa ratio, & differentia, & maximè attentis supradictis.

Ad testes ex aduerso examinatos, vltra quòd non percutiunt casum, de quo agitur, & dubiū propositum, Domini respondendo dixerūt de-
7 ponere † per eundem præmeditatum sermo-
8 nem, nec non aliquos † magis iudicare, quàm testificari.

Calaguritan. iuris arrendandi. Veneris. 20. Nouembris. 1573.

EPITOME.

TEstium fides discutitur.

SVMMAE.

1 *Testis licèt supra videatur ineptè deponere, si tamè in fine reddit bonam rationem, probat.*
2 *Testibus duobus in specie dedonentibus magis creditur, quàm pluribus in genere.*
3 *Testi partis aduersæ maximè est credendum.*
4 *Præscriptio, non autem consuetudo cadit inter duo collegia, siue capitula, quando agitur de auferendo iure quæsito vni ipsorum.*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus vnione, sententijs, & testibus hinc inde examinatis, quorum breue summarium Dominis detur, & resolutione postremo loco in causa huiusmodi facta.

DVBIVM.

An in arrendandis fructibus, & mulctādis, & puniēdis beneficiatis dictarum ecclesiarum, & assignando diem œconomis pro diuisione decimarum, debeat interuenire consensus maioris partis beneficiatorum residentium in ecclesia de Fuentemayor, vel sufficiat cōsensus maioris partis omnium simul beneficiatorum vtriusq. ecclesiæ, habito respectu ad totum numerum beneficiatorum.

129. DECISIO. siue Discursus. alioqui. II.

VIdebatur aliquibus ex Dominis, quòd testes de Fuentemayor probarent intentionem suam, nempè maiorem partem illorum interuenisse in arrendationibus, & mulctis, de quibus agitur, vt apertè dicunt octo primi testes super octauo interrogatorio. Et licèt quoad tēpus variè deponāt, aliqui enim de 15. annis, aliqui nihil de tempore dicant, aliqui deponant sine dictione, semper, & si non inferant continuatum tempus huiusmodi interuentus, aliqui à 12. annis; tamen tertius, quartus, sextus, & septimus videbantur concludere quadragenariam possessionem continuatam, & cū dictione, semper. Tertius enim, quartus, sextus à 40. & septimus à 50. annis citra deponunt, & videbatur eisdem Dominis, quòd redderēt bonam rationem. Et licèt tertius videatur ineptè dicere se vidisse publicam vocem, & famam;
1 tamen, quia † in fine reddit bonam rationem, credebant ei esse standum.

Nec videbātur, si bene intuerentur, quòd iudicarent, vel deponerent de his, quæ sunt iuris, sed magis testificarentur, & deponerent super facto. Et licèt non sint de capitulo; tamen extra capitulum possunt vidisse, & audiuisse, & actus etiam capitulares, quando publicantur, celebrantur, & fiunt, aperto capitulo, & adhibitis, siue interuenientibus alijs etiam extra capitulum.

Testes autem de Nauarrete probant possessionem capituli, & octo primi deponunt de tēpore, inter quos duo tantùm dicunt, quòd non obstante contradictione locationes capituli habuerunt effectum. Et videbatur testes de Fuentemayor vti particulariter, & magis in specie, deponentes præualere, & magis esse attenden-
2 dendos ex trita regula: quòd magis † creditur duobus testibus in specie, quàm plurimis in genere deponentibus.

Imo, quibusdam alijs ex Dominis videbatur omnes prędictos testes inter se non dici cōtrarios, sed aptè posse conciliari: statur enim simul, quòd capitulum de Nauarrete sit in prædicta possessione arrendandi &c. & quòd illud ipsum capitulum arrendet, attenta maiori parte illorum de Nauarrete, & illorum de Fuentemayor, vt ita se habeat interpretatio vnionis in prædicto capitulo, & subdebant prędictam vnionem, licèt pręgnantem hanc non abhorrere interpretationem, de quo alij dubitabant.

S Aliqui

Aliqui è contra impugnabant prædictos testes, quatenus dicũt illos de Fuentemayor interuenisse pro maiori parte in arrendando sine contradictione, quia ex sententijs productis de anno 1553. 1555. videtur constare de contrario. Quas sententias si bene non sunt iustificatæ, dicebant interrumpere prædictam quadragenariam, quatenus allegaretur, de quo particulariter videri posse dicebant.

Alij existimabant hoc negocium magis decidi debere ex iure communi, quàm ex testibus: cum videatur Dominis ambas partes nimium anxiè in hac causa agere, & affectare victoriam, & testes vtriusq. nimis audacter deponere, qui existimabant, etiam testibus attentis, testes de Nauarrete potiores habendos esse, nempè quibus ius commune assistat, & plus esse standum testibus secundùm dipositionem iuris, quàm contra ius commune deponentibus. Qui ijdem Domini ex primo teste illorum de Fuentemayor, qui fatetur intentionem aduersariorum, confirmabant iustitiam illorum
3 de Nauarrete: testi enim † aduersariorum maximè credendũ esse dicebant, & cum ex eisdem testibus consuetudo variè desumeretur, dum aliqui dicunt, quòd aliquando illi de Nauarrete arrendabant, etiam contradicentibus aduersarijs, aliquando arrendabant, accedente consensu maioris partis eorum, ergo in hac varietate nulla consuetudo firmari posse videtur.

Aliqui addebant, an quadragenaria, de qua supra, probetur ante litem, quòd ipsi testes nõ concludenter, aut apertè deponunt. Aduertebant aliqui ex Dominis, quòd, cum agatur de auferendo iure quęsito illis de Nauarrete, licèt agatur res inter duo collegia, seu capitula; non
4 cadit † consuetudo, sed præscriptio, vt est resolutum in vna Caietana de anno 1563. coram D. Robusterio. Ex quo inferebant vltra tempus 40. annorum requiri titulum, quem ipsi de
5 Fuentemayor non probabant. In quo tamen replicabant aliqui, quòd si probatur quadragenaria sufficienter, vnio non est ita clara, quin possit seruire pro titulo istis de Fuentemayor, vt fuit dictum in vna Caurien. iurisdictionis coram bon. mem. D. Oradino 1570. & prius coram alijs, vt ibi. Et demum placuit, quia per aliquos ex Dominis multa sunt dicta circa exceptiones testium illorum de Fuẽtemayor, quòd plerique sunt beneficiati, aliqui suspecti; aliqui varij, quòd primum daretur dubium circa exceptiones testium.

Calaguritan. iuris arrendandi. Veneris 11. Martij 1575.

EPITOME.

Beneficiati quinque conficiunt maiorem partem beneficiatorũ de Fuentemayor.

SVMMA.

1 *Beneficiatorum de Fuentemayor partem maiorem constituunt quinque tantùm beneficiati.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus resolutionibus in huiusmodi causa factis. 1
Et summario testium, & iurium. 2

DVBIVM.

An constet sententias latas de annis 1553. & 1555. esse latas super arrendamento facto, contradicente maiori parte illorum de Fuentemayor tempore arrendamenti facti in casu, & ad effectum, de quo agitur?

130. DECISIO. aliàs. III.

1 Fuit resolutum, quòd quinque † beneficiati constituũt maiorem partem ex beneficiatis de Fuentemayor.

Quo verò ad effectum redarguendi testes de Fuentemayor de falso, noluerunt aliquid firmare, sed voluerunt, quòd afferretur instrumẽtum arrendamenti.

Gerunden. administrationis anniuersariorum. Lunæ. 16. Ianuarij 1576.

EPITOME.

Capitulum habet intentionẽ fundatã priuatiuè ad beneficiatos in administratione anniuersariorum canonicis, & beneficiatis communium.

SVMMAE.

1 *Capitulum administrat anniuersaria communia canonicis, & beneficiatis priuatiuè ad ipsos beneficiatos. Fallit, si beneficiati probarent bursam illam communem factam esse ex redditibus beneficiatorum. num. 2 sed tale onus probandi beneficiatis incumbit. num. 3.*
4 *Administratio etiam in negocijs arduis pertinet ad solum capitulum, & Episcopum.*

5 Admi-

5 *Administratio anniuersariorum pertinet ad capitulum, priuatiuè ad beneficiatos.*
6 *Capituli appellatione canonici solùm continentur, non autem beneficiati, & alij, etiam habentes dignitates.*
7 *Canonici qui sunt de capitulo, & non alij continentur appellatione clericorũ in his quæ spectant, ad cathedralẽ.*
8 *Clerici inferiores debẽt inseruire capitulo, prout Episcopo.*
9 *Capitulum habet intentionem fundatam de iure communi ad exclusionem beneficiatorum.*
10 *Capitulum succedit Archidiacono defuncto, & eius bona, atque redditus ecclesiastici ad ipsum pertinent, non autem ad successorem.*
11 *Anniuersariorum bursa facta præsumitur ex redditibus capituli.*
12 *Dignitas, & iura ecclesiæ possidentur pariter per Episcopum, & capitulum.*
13 *Quod omnes tangit &c. hæc regula quomodo intelligatur?*
14 *Beneficiati non possunt facere collegium.*

DVBIVM.

An capitulum de iure communi habeat intentionẽ fundatam priuatiuè ad beneficiatos, in administratione anniuersariorum canonicis, & beneficiatis communium in casu, & ad effectum, de quo agitur?

131. DECISIO, alioqui. IV.

Fvit tentum per plures ex Dominis strictè ad terminos iuris communis tãtùm, quòd
1 capitulum † habeat intentionem fundatam priuatiuè ad beneficiatos in administratione anniuersariorum canonicis, & beneficiatis communium. Et placuit decisio pro capitulo allegata in vna Barchinonen. anniuersariorum coram bo. mem. Card. Reomano, die 20. Aprilis 1554. vbi in specie fuit resolutum, quòd in anniuersarijs capitulum haber intentionem fun-
2 datam de iure communi, nisi beneficiati † probarent bursam illam communem esse factam ex redditibus ipsorum beneficiatorum. Nam tunc omnes interuenire deberẽt, iuxta dictum Vital. in Clem. hi qui. de æta. & qual. vers. con-
3 tra tertium. sub num. 13. & in hoc beneficiatis† incumbit onus probandi, quòd bursa sit facta ex redditibus particularibus, quia habent iuris præsumptionem contra se, vt bene ibi fuit decisum, & moti sunt Domini ex infrascriptis.
4 Primo quia administratio † etiam in negocijs arduis pertinet ad solum capitulum, & Episcopum. Felin. in c. edoceri. num. 3. cum seq. de rescript. qui concordantias allegat. faciunt notata in c. nouit. & in c. quanto. de his quę fiunt à præl. & c.
5 Secundo quia huiusmodi administratio † pertinet ad capitulum, priuatiuè ad beneficiatos. gloss. celebris in c. penult. in verb. Assisios. de cler. non resid. vbi Butr. n. 8. & Abb. sub nu. 9. in fin. idem Abb. in c. primo. nu. 1. de elect. in c. dilecti. in primo notab. de maior. & obedient. c. dilecta. vbi glosa prima post princip. de excess. præl. Alber. in diction. in verb. Assisij. Rom. singul. 646.
6 Capituli † autem appellatione solùm continentur canonici, non beneficiati, nec alii etiam habentes dignitates. Abb. in c. scriptum. num. 4. de elect. Dec. in c. eam te. in secundo not. nu. 3. de rescript. Rebuff. super concordat. in rubr. de nominatione. q. 8. num. 32. Hinc in his, quæ
7 spectant † ad cathedralem, nec appellatione clericorum continentur alij, quàm canonici, qui sunt de capitulo. c. primo. de his, quæ fiunt à præl. vbi Abb. num. 5. c. cum apostolica. vbi glo. in verb. cleri. eod. tit. quòd ea ratione esse
8 videtur, quia clerici † inferiores debent inseruire capitulo, prout Episcopo, vt per illũ text. tradit Abb. in c. cum non licet. de præscript. in 3. notab. sub num. 2. vers. & aduerte, quia videtur. & ibi Felin. sub num. 2. vers. gusta benè. notatur. in c. penult. de cler. non resid. vt per Alberic. in d. ver. Assisij.
9 Tertio addebant aliqui Domini pro confirmatione prædictę regulæ, quòd capitulum † habet arrendationem fundatam de iure communi ad exclusionem beneficiatorum, tex. in c. relatum. 2. de testam. quatenus dicitur ibi, quòd, vbi in ecclesia est collegium clericorum, illud habet curam, & administrationem rerum, & venit nomine ecclesiæ, vt est capitulum in casu nostro, faciunt nota. ibi per Abb. num. 5. vbi capitulum administrat bona communia, & intuitu ecclesiæ acquisita.
10 Quarto allegabatur in argu. Inno. ibid. quatenus capitulum † succedit Archidiacono defuncto, & spectant ad ipsum eius bona, & redditus ecclesiastici, non autem ad successorem ex ratione, quia hoc ius in bonis spectat ad ipsum capitulum, & Innoc. sequuntur doct. ibi.
11 Quinto addebant nonnulli, quòd ista bursa† præsumitur facta ex redditibus capituli. arg. tex. in. c. nulli Episcoporum. & in c. fin. 12. q. 1. Abb. in d. c. relatum. num. 10. in fin.
Sexto placebat aliquibus Dominis dictum Innoc. in c. dilecti. in princ. de maior. & obed. quẽ refert, & sequitur Abb. in c. cum ecclesia.
12 de elect. vbi ait, quòd † dignitas, & iura ecclesiæ possidentur pariter per Episcopum, & capitulum.
13 Non obstat regul. quòd omnes † tangit &c. quia placebant responsiones capituli, nempe quòd procedit in his, quæ competunt aliqui-

bus iure proprio, & particulari. & vt singulis: non autem in his, quę competunt iure ecclesię, & vt vniuersis, & ibi bursa est communis, vt etiam dictum fuit in dicta Barchinonen. anniuersariorum, & declarat Abb. in c. cum omnes. num. 5. vers. nunc discutiendo. & ibi Felin. nu. 15. vers. fallit 6. de constitut. cum alleg. Cum ergo iure non caueatur, quòd ex eo solo, quòd beneficiati participent, & redditus sint communes, propter hoc dicantur habere administrationem bonorũ ecclesiæ, dicebant Domini beneficiatos in anniuersariorum, de quibus agitur, administratione esse excludendos, iure cõmuni inspecto: maximè quia vt singuli non possunt prætendere administrationem, quæ ad singulos non pertinet, sed ad capitulum, vt dixi:
14 nec vt vniuersi, quia ipsi † non possunt facere collegium. Abb. in d. c. dilecta. in fin. de excess. prælat. & fuit dictum coram R.P.D. Aldobrandino, in vna Barchinonen. collegij. 3. Aprilis 1573. Ex quibus liquet eos non habere intentionem fundatam de iure communi.

DE REB. ECCLES. NON alienand.

Brixien. Vnionis beneficij. Veneris. 4. Februarij 1575.

EPITOME.

Vnio beneficij reseruati facta per Episcopum seminario, ex facultate sibi tradita per concilium Tridentinum, sustinetur, non obstantibus hic oppositis.

SVMMAE.

1 *Vnio qua de iure sustineatur?*
2 *Interpretatio facienda est in dubio, vt actus sustineatur.*
3 *Seminarij materia est pia, & fauorabilis.*
4 *Concil. Trident. sess. 23. sub tit. de reseruat. c. 18. declaratur.*
5 *Dictio, nec non, resoluitur in copulam, &, et repetit omnes qualitates precedentes.*
6 *Vnio Episcopi an valeat, non petito consilio duorum de capitulo in terminis concilij Tridentini? & num. seq.*
7 *Glos. in Clement. 1. in ver. inhibentes. de iure patron. intellectus, qua limitatur num. 8.*
9 *Odiosa est materia, quãdo datur facultas diuidẽdi beneficia.*
10 *Odiosa est facultas data vniendi beneficia reseruata.*
11 *Vnire non potest Episcopus de iure communi beneficia reseruata.*
12 *Forma data per Pontificem Episcopo in vnione per eum non seruata, actus est nullus.*
13 *Episcopi assertioni creditur in spectantibus ad eius officiũ intellige in his, quæ sunt leuis præiudicij, secus si magni num 14 limita, prout num. 18.*
15 *Solemnitas extrinseca regulariter nõ præsumitur, fallit, vt num 16.*
17 *Solemnitas extrinseca enunciata in vnione Episcopi præsumitur tunc interuenisse, ex eo quia interuenire potuit.*
19 *Episcopi assertioni verisimili creditur.*
20 *Notario dicenti se interfuisse vnioni facta cum consilio duorum iuxtam formã concilij Tridentini creditur, amplia etiam, quòd non dicat cum testibus, nam hoc debet subintelligi pro actus validitate. num. 21.*
22 *Episcopus an vniat seminario etiam beneficia reseruata ex concil. Tridentino?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito decreto sa. concil. Trident. de faciendis vnionibus in fauorem seminarij clericorum, his verbis videlicet, ijdem Episcopi cum consilio duorum de capitulo &c. vt in sess. 23. sub tit. de reser. c. 18. 1
Et quòd beneficium, de quo agitur, sine veri præiudicio vacauerit per obitum vnius Prothonotarij apostolici, quòd Papa illud tanquam beneficium reseruatum contulerit Gabrieli familiari suo. 2
Et quòd Episcopus Brixien. dictum beneficium seminario clericorum vniuerit. 3

DVBIVM.

An vnio, cuius copia detur, possit iure sustineri?

132. DECISIO. alioqui. I.

CVm præsupposito, quòd constet de legitima deputatione duorum de clero, & duorum de capitulo, de quorũ consilio, & interuentu agitur iuxta formam sac. conc. Trid. sess. 23. c. 18. & nil aliud obstet vnioni, fuit resolu-
1 tum † vnionem, de qua agitur, posse sustineri,
2 ex regula, quod in dubio † facienda est interpreta
tio, vt actus sustineatur. iuxta l. quoties. de reb.
3 dub. maximè in materia tam pia, † & fauorabili, qualis est ipsius seminarij.

Pro parte Gabrielis opponitur, quòd non sit facta secundùm formam concil. quia non probatur facta de consilio deputatorum. Huic motiuo plures dantur responsiones per informantes pro parte seminarij.

Prima est, quòd in vnione non requiratur
4 hoc consilium ex forma concilij, † sed tantũ in applicatione fructuum beneficiorum. Hæc responsio non placuit, quia videtur vnica oratio, in qua tam prædicti fructus beneficiorum, quàm ipsa beneficia vnienda ab eodem verbo, applicabunt, & incorporabunt, videtur regi. &
5 per consequens illa dictio, † nec non, quæ resoluitur in copulã, &, & repetit omnes qualitates præcedentes, Bart. in l. Seio. §. Caio. ff. de fid. instrum.

instrum. plura Neuiz. consf. 72. num. 14. repetitur ergo etiam in huiusmodi vnionibus consilium deputatorum.

6 Secunda responsio est, quia, etiam non † petito cõsilio, tenet vnio: quia, cum Episcopus haberet facultatem vniendi iure suo, non videtur necessaria solemnitas, quando est data facultas vniendi eam habenti. iuxta glos. in Clem. 1. in verb. Inhibentes. de iur. patron. Hæc responsio
7 visa est etiam periculosa, quia illa glos. † patitur magnas difficultates. Abb. enim in c. cum olim. de arbi. eam reprobat in eo casu. itẽ eam reprobare uidetur Felin. in c. cum dilecta. sub nu. 12. vers. limita 4. de rescript. Secundo quia Episcopus cepit viam non ordinariam, sed attributam sibi per decretum concilij: quo casu
8 limitatur † dictum illius glos. vt per Franc. in c. qua fronte. num. 38. & 39. cum seq. vers. sexto limita.
9 Tertia quia materia videtur odiosa, † quatenus datur facultas secandi beneficia, & diuidendi, quod est contra regulam iuris, de qua in tit. vt eccl. benef. sine dimi. confer. Item quate
10 nus datur † facultas vniẽdi beneficia reseruata,
11 quod † est prohibitum sibi. c. vt nostram. de ap-
12 pell. Vnde, cum ipse Episcopus habeat † hanc potestatem à Papa sub ista certa forma, sequitur, quòd debeat omnino seruari talis forma sub pœna nullitatis. per not. per Felin. in c. ex parte. de constit. col. pen. & fin. potissimùm nu. 4. vbi etiam Dec. in fin. quicquid in cõtrarium dicatur.
13 Quarta est responsio, quòd in spectãtibus † ad eius officium, creditur assertioni Episcopi.
14 Sed & hoc aliqui Domini † intellexerunt procedere in his, quæ sunt leuis prçiudicij, & ita loquuntur Docto. allegati; sed in his, quæ sunt grauis præiudicij, res videbatur dubia.

Demum pro responsione, & resolutione placuit Dominis in casu proposito constare sufficienter de consilio deputatorum. Quia licèt so
15 lemnitas † extrinseca regulariter nõ præsuma-
16 tur; tamen hoc fallit † in hoc casu nostro, tum
17 ex ipsa enunciatione, † de qua in vnione, tum quia tẽpore vnionis ea interuenire potuit. iuxta glos. & post eam Bart. in l. prima. num. 2. C. de fid. instr. lib. 10. Bart. & alij, in specie Ias. in l. sciendum. nu. 15. de verb. oblig. Felin. latissimè in c. sicut. num. 27. de re iud. cum alijs aliàs latè deductis in vna Rom. donationis quinquaginta millium coram R. P. D. Aldobrandino.
18 Et cum verè simus in spectantibus † ad officium Episcopi, & in ei per sacr. concil. commissis, videtur sibi esse credendum. Felin. in c. post cessionem. col. 4. vers. fallit 7. de probat. Rot. decis. 22. in nou. & 396. in ant. & stante
19 quòd huiusmodi † assertio sit verisimilis. glos. in c. ea nescitur. in verb. debet. de his, quæ fi. à præl. Abb. in c. quanto. vers. 7. circa fin. eod. tit. Ruin. consf. 217. num. 3. & 5. Tiraquell. in l. si vnquam. num. 37. cum seq. C. de reuoc. donat. Anchar. cons. 277. circa fin. vers. nõ obstat quod credi nõ debeat. quę refert, & sequitur Aym. cons. 54. num. 13. cum concord. maximè quia
20 notarius † dicit se interfuisse vnioni, & alijs supradictis, ex Felin. & alijs relatis. Et quamuis
21 notarius † non dicat cum testibus; tamen hoc debet subintelligi fauore validitatis actus. iuxta aliàs latè dicta in eadem Rom. donationis.

Quòd autem Episcopus hanc vnionem fecerit vigore sacr. concil. non autem ordinaria potestate, legitur explicitè in eodem instrumento, & hoc nõ habet dubium. Vnde cessat, quòd
22 simus in reseruatis, quia facultas † Episcopi apertè comprehendit etiam reseruata, vt constat in eodem canone. ex quibus virtualiter cessant alia ex aduerso deducta.

Lunen. Sarzanen. bonorum. Lunæ. 30. Ianuarij 1576.

EPITOME.

LOcatio emphitheotica, & mandatum probantur idoneè ex infra relatis coniecturis.

SVMMAE.

1 *Verisimile non est, quòd ecclesia voluerit sine causa perdere eius ius tribus cum sententijs Rotalibus, & tot laboribus acquisitum.*
2 *Mandati enunciatio facta in instrumento locationis in emphiteosim, quid operetur?*
3 *Notarius faciens in instrumento mentionem mandati, quamuis illud non probet, facit tamen præsumptionem.*
4 *Mandatum præsumitur propter antiquitatem temporis.*
5 *Mandatum præsumitur, quando concurrunt aliqua coniectura. & num. 6.*
7 *Citationis defectus tollitur ex partis præsentia in actu.*

DVBIVM.

An ex deductis constet in fauorem Dominorum canonicorum de locatione in emphitheosim contra homines, & communitates Ameliæ, Telarij, & Mõtismarcelli ad effectum, quòd dici possit dictas communitates conduxisse ab eis bona, de quibus agitur?

133. DECISIO. alioqui. II.

Bononien. bonorum de Pipinis. Veneris. 8. Nouembris 1577.

EPITOME.

Laesio enormis interueniens in prima concessione bonorum ecclesiæ facta sine solemnitatibus, numquid præiudicet, quando dicta bona erant solita locari, & quo pacto læsio hæc probetur?

SVMMAE.

1 *Appellatio dicitur deserta, si datis reuerentialibus, causa non fuit intra decem dies commissa.*

2 *Commissio secunda prorogationis fatalium, cum clausula, dummodo aliàs prorogata non fuerint, minimè suffragatur, si aliàs fuerint prorogata.*

3 *Sententia notoriè iniusta non transit in rem iudicatam.*

4 *Locari solita quando sunt bona ecclesiæ, non requiruntur solemnitates alioqui consueta in his locationibus.*

5 *Testes deponentes de communi æstimatione, si percutiant tempus, probant. & num. 11.*

6 *Testis dictum, quòd à decem annis rès locata fuisset tot, prout etiam hodie, est inuerisimile.*

7 *Testis dictum recipit declarationem ab articulis.*

8 *Testis dicens se voluisse dare tot pro tali re, probat, si non apparet eum moueri peculiari ex affectione.*

9 *Testes deponentes per verbũ, credo, & existimo, an probent valorem?*

10 *Testes vicini, & practici probant rei æstimationem.*

11 *Læsio respicit tempus contractus regulariter.*

13 *Afflict. in cap. 1. num. 4. de cleric. qui inuestituram fecit, declaratur?*

14 *Emphitheoticata si est semel res ecclesiæ pro certa mercede cum debitis solemnitatibus, si eadem res reuertatur aliquo casu ad ecclesiam, poterit alicui concedi sine alia solemnitate.*

15 *Alienatio rei ecclesiasticæ non requirit causam, quando est solita locari.*

16 *Extrauag. ambitiosæ. verba, ibi, si ei videbitur expedire, important arbitrium boni viri.*

17 *Bona reuersa, & incorporata mensæ abbatiali, numquid possint amplius locari sine solemnitatibus? remissiuè.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppposito quòd fuerit lata sententia per d. Pinellũ, die 2. Martij 1573. 1

Et quòd pro parte Pipini fuerit appellatũ die 16. eiusdem mensis Martij, & d. Pinellus dederit reuerentiales in forma. 2

Et resolutionibus in causa factis. 3

Et quòd die 21. Nouembris 1573. canonici obtinuerint remissoriam, quæ fuit reportata die 16. Aprilis 1574. 4

Et dictis testium in causa examinatorum. 5

Fvit concorditer per Dominos resolutum constare sufficienter ex deductis pro parte canonicorum de locatione emphitheotica cõtra communitates, de quibus agitur, ad effectum, de quo in dubio.

Moti fuerunt Domini ex longa serie facti deducta pro canonicis. Plura enim, quę cõcurrunt, suadent hanc ipsam veritatem.

Nempe tres sententiæ fauorabiles pręcedẽtes pro canonicis contra dictas communitates.

1 Item declaratoria. Nec enim verisimile † Dominis visum est, quòd hoc ius tribus sententijs Rotalibus tot sumptibus, & laboribus acquisitum ecclesia sine alia causa dimiserit communitatibus.

Contractus locationis emphitheoticæ.

2 Enunciatio † mandati facta in eo. Aym. de antiq. temp. in secunda par. num. 34. Tiraquel. in tract. de præscripti. §. 1. glos. 4. vers. istis autem duabus limitationibus. Gabriel [de procurat. conclus. 1. num. 9.

3 Et quamuis Notarius † faciens mentionem de mandato, illud non probet; tamen facit præsumptionem. Cuman. cons. 6. Cur. Iun. in auct. si quis in aliquo, in fin. C. de eden.

4 Item antiquitas † temporis longè vltra 40. annos vsque ad annum 1507. propter quam mandatum præsumitur. Cassad. decis. 3. de procurator. Boer. dec. 281. Aym. d. tract. de antiq. temp. in secunda par. num. 33. Soc. Iun. cons. 56. col. 2. in prima par. latè Tiraquell. d. tract. de præscript. & loco pręcitato, vers. trigesimo primo. Certum enim est, quòd, quando †

5 concurrunt aliquæ coniecturæ, mandatum præsumitur. Curt. Iun. cons. 76. col. penult. vers. tertia conclusio. Aym. in d. tract. de antiquit. temp. in secunda par. in fin. eo magis vbi plures concurrunt, de quibus per informantes.

Longa obseruantia subsecuta vnà cum ceteris coniecturis bene deductis per dictos informantes, & pręsertim per Dominum Arrigonũ, cuius considerationes placuerũt Dominis.

6 Et fuit dictum mandatum † aliàs fuisse præsumptũ per longè minores coniecturas, quàm in casu nostro, in vna Veliterna casalis anno pręterito coram R.P.D. Lancellotto.

7 Defectus citationis † tollitur ex præsentia partis ad actum, vt per Bart. in l. prima. vbi Ias. num. 1. cum seq. ff. de in ius voca. cum alijs adductis.

Etin-

Et instrumento inuestiturę factę Pipino. 6
Et prorogationibus factis per Pipinum die 10. Iunij 16. Septembris 1575. & 13. Martij 1576. cum eo missionibus obtentis per eundem Pipinum. 7
Et Bulla facultatum iudicum fabricę, quorum omnium breue summarium detur in necessarijs. 8

DVBIVM.

An dicatur constare de re iudicata in casu,& ad esse dum,de quo agitur?

134. DECISIO. seu Discursus. alioqui. III.

Resolutum fuit, quòd intret caput desertio-
1 nis, tum quia † non fuit commissa causa intra 10. dies post reuerētiales datos, ex Cas-
2 sad.decis. 4.de appell.tum quia secunda † commissio non suffragatur, stante clausula, dummodo aliàs prorogata nō sint,& tamen fatalia iam erant prorogata.

Ad excludendam rem iudicatam, quæ ex desertione prædicta resultaret, allegant Pipini, quòd sententia d. Pinelli ad fauorem canoni-
3 corum,& reuerendę fabricæ lata, vti notoriè † iniusta, non trāsit in rē iudicatam: notoriā au-
4 tem iniustitiam deducunt, quia bona, † de quibus agitur, erant solita locari, ergo non requirebantur solemnitates.c.2.de feud. Docto. in c.primo.de his qui feud.da.poss.

Ex aduerso ad hoc fundamentum tollendū fuerunt examinati per canonicos testes ad docendū,quòd ecclesia fuerit enormiter lęsa,& lęsio deducitur ex duplici capite.

Primo quia hęc bona potuissent locari 240. lib.& vendi 6. & fuerunt data pro affictu 20. lib. vt in prima concessione, ergo constat de enormissima læsione.

Secundo dicitur, quòd dicta bona erant iam incorporata mensę abbatiali, ergo non potuerunt amplius locari sine solemnitatibus, per allegata ab ipsis.

Quoad primum Domini dixerunt videndū esse,an testes prædictam læsionem probent,& discurrendo singulos sigillatim, credebant aliqui Domini in effectu læsionem quoad affictū satis probari, omnibus simul iūctis. Et faciebat
5 principale fundamētum in 7.& 9.testibus,qui† ambo percutiunt tempus, & loquuntur de cōmuni ęstimatione, & sic videtur probare secundùm communes theoricas Docto. in l. precia rerū.ad l.fal. & in l.2. C.de resc.vēd. Et quoad septimum considerabant, quòd licèt non omnino eis placeret illa sermocinatio,& conclusio, quam dicit fecisse cum alio. Et quatenus
6 ait,che da dieci † anni in qua si sarebbe affittato come adesso: quod experientia non videtur esse verisimile,nempe quòd à 10. annis citra bona non creuerint;tamen in depositione satis placuit,quia videtur probare,& percutit tempus: dum enim fecit verba supra de 10. ò 11. anni,subdit che per questo tempo si saria affittato,& s'affittaria lib.7.&.fin.à 8.la tornatura, & inferius., communemente per questi affitti, &c.& sic communiter.

Quoad nonum dicebant videri eum benè probare,declarando eum ab articulis, quatenus supra dicit,quòd iam decem annis elapsis non fuissent locatæ scut.2.& postea subiungit,quòd communiter de tempore huius locationis vltimę fuissent locatę pro dictis precijs.
7 Nam debet intelligi de articulatis, quia dictū † testis recipit etiam declarationem ab articulis, vt fuit dictum in causa Ostien. littoris maris, coram R.P.D.Decano de anno 1575. adden-
8 do quintum.quatenus ait,quòd ipse † dedisset, & daret lib.170.& 180. pro tornatura. Et licèt non deponat de cōmuni ęstimatione; tū apparet, quòd non mouetur ex particulari affectione; quia dixit, quòd voluit ibi emere terrenum non ita bonum pro 160.quod sufficit.

Reliqui testes seruiūt pro adminiculo, quia apparet,quòd non deponūt ex particulari, vt Socin.Iun.cons.73.ferè per tot.lib.2. Et suffi-
9 cit,† quòd deponāt, per verbum, credo,& existimo, Alex. in l.precia rerum.num.9.prope fin.
10 ff. ad leg. falcid. maximè quia sunt † vicini, & practici.Quod sufficit,quamuis Aret.in c. cau-
11 sam,2.col.4.de rest.velit,quòd testis † non probat,quando dicit de communi æstimatione,nisi adijciat rationem; tamen, vltra quòd Ant. Bur.in c.primo, nu.8. & seq.de empt.& vend. reprobat hanc opinionē, respondebatur in casu proposito, quòd testes satis assignant rationem:quia sunt vicini,& practici ex alleg.maximè stantibus,& benè coadiuuantibus hāc probationem dictis prædictorum duorum testium. Et ideo satis credebant ijdem Domini probari lęsionem,si verum est, quòd terrę sint 40. tornaturarum,vt dicunt canonici ex instrumento ipso locationis, de quo agitur, quia testes hoc non benè probare videntur.Nec prędictos Dominos mouebant 1000.lib. per Pipinos canonicis solutæ pro hac locatione:quia computando illas ad rationem 7.pro 100.reddent in fructum annuū lib.70.si addātur lib.20.qui est affictus, siue canon ordinarius harum terrarum, constituetur summa lib.90. quæ tota summa non ascendit ad summam lib.240. vt tunc repetiebantur,imò nec ad dimidiam dictæ summæ,

& sic

& sic læsio est valdè vltra dimidiam.

Quoad melioramenta per Pipinos allegata, videndum erit particulariter, an, & qualia sint, & quantum releuent. Hæc tamen erant secundùm aliquos tantùm Dominos, qui causam diligenter viderant, cum alij plerique non potuerint omnia videre. Igitur sint relata per modũ discursus, nõ resolutionis in gratiam partiũ.

Sed quæstio tunc suboriebatur, an in læsione ipsa discutienda sit inspiciendum tempus vltimi contractus. Et pro affirmatiua allega-
12 batur, quòd regulare est debere † in huiusmodi locationibus inspici tẽpus contractus. l. 2. C. de rescind. vend. vbi Doctor. Sed respondetur per Pipinos, vt non procedat in rebus solitis locari, & ad id allegabantur tres auctoritates.

Prima est Afflict. in c. primo. de cler. qui in-
13 uest. sec. num. 4. Sed dicebatur, † quòd loquebatur respectu solemnitatis, non autem, si cedat hodiè in euidens damnum.

Secunda est Seyss. in specul. fol. 719. sed solùm dicit, quòd in istis non potest Prælatus alterare formam antiquam in præiudicium ecclesiæ.

Tertia est Bero. cons. 86. num. primo lib. primo. qui id dicit, sed ipse allegat Archidiaconũ in c. Episcopi. 10. q. 11. qui de hoc nihil loquit.

Addebant etiam Dñi ad hoc eandem opin. Paul. de Castr. in l. etiam. num. 4. in fin. ff. sol. matr. vbi dicit, quòd tunc poterit etiam concedi per solùm Prælatum, & sine alia causa subsistente, eo modo, quo aliàs fuit concessa, quia non dicitur alienatio, ex quo semel exiuit de mensa. vbi etiam Alex. ibid. num. 4. vers. 2. limitat. Nam isto casu solus Prælatus sine alia solẽnitate cum eisdem qualitatibus iterum concedere poterit, & Imol. in l. quod dicitur. in fin. vers. item videtur. ff. de verb. oblig. dicit, quòd,
14 si † semel est concessa res in emphitheosim pro certa mercede cum solemnitatibus, si res reuertatur aliquo casu ad ecclesiam, poterit ecclesia sine solẽnitate ipsam cõcedere alteri, iuxta formam præambulæ concessionis. Et istæ doctrinæ videbantur hoc innuere, vt satis esset attendere tempus primi contractus, non autem tempus vltimi in re solita, &c.

Et dicebant hoc etiam comprobari posse,
15 quia in † alienatione rei ecclesiasticæ non requiritur causa, quando est solita locari, vt per Paul. de Cast. in d. l. etiam. num. 4. in fin. & videtur velle Abb. pòst. Ant. de But. in c. in præsentia. num. 27. prope finem. de probat. vbi dicit, si autem sit sine causa, vt quia ecclesia consueuit dare in emphitheosim, vt sup. rectè q. dẽ.

In contrarium autem videtur mirabiliter vrgere tex. extrauag. ambitiosæ, ibi. & tunc in cui dentem ecclesiæ vtilitatem. de reb. eccl. non alien. & c. 2. de feud. ibi, si ei videbitur expedi-
16 re: quę † verba important arbitrium boni viri. l. si fideicommissa liberias. ff. de fideicom. libert. Bart. in l. si sic. num. 2. ff. de leg. 1. Abb. in c. primo. sub num. 13. vers. iterum. de constit. & per Curt. Iun. in istis terminis, in tract. de feud. in 2. par. in 2. quæst. princ. in fin. vers. tamen propter hoc. & in prima quæst. in fin.

Item in contrarium pariter faciũt opinio, & rationes Abb. in c. vt super. num. 11. de reb. eccl. non alie. quam doctrinam dicit singularissimam Curt. in d. quæstione prima. circa fin. ver. hinc videmus. cuius rationes potius in hãc partem tendere videntur. Propter igitur has opiniones grauissimorum virorum, & pro vero intellectu iurium prędictorum, & aliorum in hac materia habẽdo, & quia videtur casus grauis, & exemplaris, placuit Dominis, vt nihil de hoc caperetur pro resoluto. Sed quòd particulariter daretur dubium, an sit inspicienda vtilitas ecclesiæ de tempore primi contractus, an verò de tẽpore vltimi contractus relocationis.

Quoad secundam, quòd res sit effecta de mẽ-
17 sa iterum, quia † sunt in hoc quinque opiniones relatæ à Curt. ibid. in 3. q. & è Iul. Clar. in 13. q. de feud. hoc etiam erit particulariter videndũ. maximè quia visa est satis suspecta ista alienatio facta in consanguineum ex alleg. & maximè cum lis enuncietur inter causas locationis, quę non probatur verificata, imò datur vrgens argumentum de contrario ex fide exhibita, & præsupposita.

Bononien. de Pipinis, Lunæ. 9. Decembris 1577.

EPITOME.

Ecclesiæ vtilitas attendenda est tẽpore postremi contractus alienationis eius rei, non autem primi.

SVMMAE.

1 *Dictio, tunc, notat extremitatem temporis.*
2 *Verba, si videris expedire, important arbitrium boni viri.*
3 *Quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio.*
4 *Emphitheoticam rem reuersam, potest ecclesia pro se retinere, si est reducta ad paupertatem.*
5 *Ecclesia terras qui fertiles reddiderunt, eorumque hæredes præferendi sunt alijs. lim. prout num. 6. & intellige prout. num. 10.*

Contra-

7 *Contractus de rebus ecclesiæ non est validus, saltem in effectu, si potuisset ecclesia habere ab alijs maiorem vtilitatem.*
8 *Prælatus contrahere debet cum illo, à quo maiorem vtilitatem habere potest.*
9 *Agnatus si in alienatione rerum ecclesiæ solitarum alienari, comparet, & æquè compareat extraneus, qui maiorem quantitatē offert, debet ille agnatus præferri, dummodo tantundem offerat. Et quid si ecclesiæ offerat agnato meliorationes. num. 11.*
12 *Ecclesiæ res dari non potest pro eodem canone, si cessat causa primæ concessionis.*
13 *Tempus primi contractus alienationis rei ecclesiæ, an secundi attendatur? & num. 16.*
14 *Emphitheosis concedendæ finalis causa est melioratio, & fugienda sunt absurda eam prohibentia.*
15 *Ecclesia locans in forma consueta pro minori precio, quàm ab alio, facta diligenti inquisitione, inuenisset, dicitur læsa, & hoc casu ei datur restitutio.*
17 *Couarru. lib. 2. var. resol. cap. 17. num. 4. & Clar. in §. emphiteosis. q. 6. vers. si verò. intellectus.*
18 *Ecclesiæ bona solita locari, quòd concedi possint pro eodē canone, procedit, quando res pluris non valet, & de ea plus compertum non fuisset.*
19 *Alienationis antiquæ bonorum ecclesiæ executio quo pacto intelligatur?*
20 *Alienandi bona ecclesiæ consuetudo, quòd conuertatur in naturam, quomodo intelligatur?*
21 *Glos. in c. 1. vers. à minore. per quos fiat inuest. intellectus.*
22 *Prælatus quando possit alienare in consanguineum? & n. 23. sed in dubio talis alienatio præsumitur in fraudem. num. 24.*
25 *Collect. in c. 2. num. 24. de feud. intellectus.*
26 *Extrauag. ambitiosæ. de reb. eccles. non alien. facit ius commune, & recedit à primo iure communi.*

DVBIVM.

An in casu, & ad effectum, de quo agitur, sit spectanda vtilitas ecclesiæ de tēpore primæ locationis, vel potius de tempore locationis factæ Pipino?

135. DECISIO. alioqui. IV.

FVit per Dominos resolutum inspiciendum esse tempus contractus celebrati cum Pipino, non autem tempus primi contractus, qui primus contractus cum tota sua origine adhuc ignoratur.

Mouebantur Domini ex pluribus, & primò per text. in extrau. ambitiosę. de reb. eccle. non alien. in illis verbis, prçterquàm in casibus à iure permissis, an de rebus, & bonis in emphiteosim ab antiquo concedi solitis, & tunc in ecclesiarum euidenti vtilitate: dictio enim illa, tunc, † denotat extremitatem temporis. l. 4.
1 § primo. ff. de condit. & demonst. l. pen. ff. de testament. tutel. Bald. cons. 57. nu. 2. vers. 2. vol. 2. & Rom. cons. 19. num. 2. qui loquitur in materia emphiteosis, cū alijs alle. per informātes.

Secundo per text. in c. 2. de feud. ibi, si videris expedire, quæ † important arbitrium boni
2 viri, & considerat in hoc proposito tex. illum. Præpos. in c. primo. col. pen. in 12. fallen. num. 32. in fin. qui feud. da. poss. Curt. Iun. de feud. in 2. part. q. 1. ante fin. vers. pro qua. & q. 2. in
3 fin. Quia, quæ † de nouo emergunt, nouo indigent auxilio. l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrogat. actio. Et hinc est, quòd, si ecclesia † est re-
4 ducta ad paupertatem, debet pro se retinere, vt dicunt omnes Feud. in d. c. primo. & ibi in specie Aluarot. col. 6. in fi. vers. nisi ecclesia. plenè Capic. in inuest. feud. in vers. feudū dant. con. clu. 7. fol. 144.

Tertio per text. & ibi glos. in c. ad aures. de
5 reb. eccle. nō alien. vbi ij, qui † laborarūt terras, & eas fertiles reddiderunt, ac eorum hæredes
6 præferendi sunt in locatione fienda, nisi † tunc alijs ad maiorem ecclesiæ vtilitatem possint locari. Quamuis illa inductio possit habere difficultatem, multùm tamen Dominis placebat expositio, & declaratio ad d. c. ad aures. quam facit Henric. Boich. in c. nulli. col. 3. vers. 4. ex causa. de reb. eccl. non alie.

Quarto mouebantur ex theorica Abb. in d. c. ad aures. in vlt. notab. vbi dicit, quòd contra-
7 ctus † de rebus ecclesię non est validus, saltem in effectu, si potuisset habere ab alijs maiorem
8 vtilitatem: debet enim Prçlatus † contrahere cum illo, cum quo maiorem vtilitatem habere potest, quę sunt formalia verba Abb. & sentit Imol. ibid. sub nu. primo. vers. item nota. quod procedere videtur secundùm aliquos Domi-
9 nos etiam † in rebus solitis alienari: quia, si cōparet agnatus, & comparet extraneus, qui maiorem quantitatem offerat, debet ille agnatus, si vult prçferri, dare, quantum extraneus offert. vt post Bart. ibi dicit Rip. in l. prima. num. 13. ff. de priuil. cred. Gabriel. de iur. emphit. con-
10 cl. prima. nu. 28. Et licèt, quando est reducta † ad culturam à prædecessore, res habeat difficultatem: nam tunc aliqui doctores existimant, etiam quòd extraneus plus offerat; vt tamē sit danda cognatis eorum, qui reduxerunt ad culturam pro solita, & antiqua pensione, vt per Rip. ibi num. 14. cum seq. tamen in hoc casu non constat de tali reductione. Secundo etiam
11 in talem euentum, si ecclesia † offerat meliorationes illis agnatis, plus offerens præfertur. Rip. ibi sub num. 16. vbi subdit, quòd prædicta procedunt in eisdem, vel similibus pactis, non si plus offeratur, &c. sed non sumus in hoc casu.
12 Quinto, quia quotiescunque † cessat causa

primæ concessionis, tunc non potest dari res ecclesiæ pro eodem canone, etiam si sit solita locari, ita Abb. in c. vt super. sub nu. 11. vers. ego crederem. de reb. eccl. non alien. quem sequitur Curt. Iun. in d. 2. part. d. q. prima. ante fin. vers. hic videmus, vbi inferius statim vocat singularissimam dictam decisionem Abb. in d. c. vt super. Rebuff. de alien. rer. eccles. num. 34. Afflict. in constit. regni. lib. primo. rub. 73. de ser. & salar. num. 89. Bertr. benè cons. 256. n. 8. in 2. lib. primo secundùm antiquiorem impressionem.

13 Et sic apparet non † esse verum, quòd attendatur absolutè tempus primi contractus: tunc enim hoc procedere aliqui existimabant, quando essemus dubij, & non reperiretur plus offerens, & adesset eadem causa, tunc videtur magis, quòd intrent supra allegata.

Sexto aliquibus Dominis placebat etiam hæc ratio, nempè quia duo sequerentur absurda. Primum quia licèt causa finalis concedendæ

14 † emphiteosis sit melioratio; tamen hoc ipsum beneficium meliorationis nunquam sentiret ecclesia; quia semper Prælatus rem melioratam daret, vel relocaret amico, vel consanguineo pro eodem antiquo precio. Secundò, quòd diminuta, vel deteriorata re ecclesię, sequeretur quidem tūc diminutio canonis in ea relocanda, si ad ecclesiam reuersa esset, non autem è contra augeretur canon, eadem re aucta, contra regulam contrariorum & c. & etiam cōtra alias plures iuris æquitates, vt per informantes pro canonicis.

Septimo aliqui allegabant Bart. in Auctẽn. qui rem. num. 6. vers. dixi vobis. & ibi Cagnol. sub num. 58. vers. subiūgit. C. de sacr. sacr. eccl.

15 dum dicit, quòd † ecclesia locans in forma consueta, pro minori precio, quàm ab alio, facta diligente inquisitione, inuenisset, dicitur læsa, & ideo hoc casu ei datur restitutio. iuxta tex. in c. primo. de restit. in integ. vbi Butr. sub num. 19. Cum ergo locare pro minori precio, quàm ab alijs possit haberi, reputetur in iure considerabilis læsio, non videtur illa toleranda etiam in casu proposito, in quo maximè vtilitas ecclesiæ ex expressa iuris dispositione est spectanda. vt patet in d. c. 2. de feu. & in d. extrauag. ambitiosæ. supra allegata.

Vltimo fuit dictum pro ista sententia, quòd

16 scilicet inspiciatur † tempus secundę concessionis, aliàs fuisse resolutum corā R.P.D. Cotta. 23. Maij 1567. in vna Perusina molendini.

Non obstant in contrariū allegata. Nā Paul. de Cast. in l. etiam. num. 4. in fin. & Alex. ibid. sub num. 4. vers. limita. ff. sol. mat. & Imol. in l. quod dicitur. la secunda. ff. de verb. oblig. in fin. item Deci. cons. 142. sub num. primo. vers. & prædicta maximè. Couuar. variarum resolut. lib. 2. c. 17. num. 4. Clar. in §. emphiteosis. q. 6. vers. si verò. cum alijs concord. sunt intelligen

17 di † secundùm Dominos, rebus sic stantibus, & quando res tunc plus non valeat. Quòd enim sub eisdem qualitatibus non nouis, nec insuetis fieri debeat locatio, istud respicit fauorem ecclesiæ, id est, quòd non possit fieri alienatio, nec alteratio in præiudicium ecclesię, vt omnes Doctores conueniunt. Aluar. in d. c. 1. col. 7. qui feu. da. poss. de feu. & alios cumulat Capic. vbi supra, in 15. concl. fol. 146. apud quos videri poterit. Et istud est, quod dicit Seyff. in contrarium alleg. in spec. feud. in 8. limit. in princ. fol. 219.

Non obstat auctoritas Affl. in capit. primo, num. 4. de cler. qui inuest. fe. & Bero. cons. 86. quia primo respōdetur, quòd allegata per eos non probant eorum intentionem.

Secundo quòd illæ doctrinę cum alijs concordatis, quæ possunt de hoc allegari, quòd bo

18 na † solita locari, possint concedi pro eodē canone, procedunt, vt supra dictum est, quando res pluris non valet, & de ea plus repertum nō fuisset, & sic rebus ita stantibus. Nemo enim ex citatis loquitur, quando plus fecerit oblatum, & si plus reperiri potuisset, qui est casus noster.

19 Minus obstat, quòd ista † non dicatur alienatio, sed executio antiquę alienationis, vt per Doct. in c. 2. de feud. quia pro responsione dicebatur, quòd illud dictum, quòd locatio postea facta sit executio antiquæ, debet intelligi hoc pacto, nempe quòd, quando res semel fuit alienata cum debitis solemnitatibus, videtur ex tunc statutum, & ordinatum, quasi in vim primæ illius alienationis, quòd de cætero possit res illa alienari. Et propterea quando reuertitur ad Dominum directum, & de nouo alienatur, in hoc dicitur executioni demandari antiqua alienatio, vt declarat Curt. Iun. de feud. in d. 2. par. d. q. 1. col. 2. vers. quarto me mouet. sed nō est statutū ab initio, quòd possit res alienari pro eodem precio. Imò text. in d. c. 2. de feud. videtur velle cōtrarium, quatenus dicit si videris expedire, vt in d. extrauag. ambitiosæ dum dicit, & tunc ecclesiarū euidenti vtilitate.

20 Minus etiam obstat, quòd consuetudo taliènandi conuertatur in naturam, per reg. tex. in l. pater. 5. quindecim. ff. de legat. 3. vt per. Bald. in margar. in ver. Prælatus concedit. Anchar. in c. 2. num. 1. de feud. & imol. ibid. num. 6. in fi. cum

ſi.cum concord.vbi dr̃,quòd attenditur vſus,& natura,ad quam eſt deſtinata res.Quia reſpondebatur fatendo quidem, quòd res ſolita poteſt alienari ſine ſolemnitate, ſed moderando, & declarando iuxta d.extr.ambitioſæ.nempe ſi tunc cedat in euidẽtem vtilitatem, & ſic vna lex per aliam interpretetur. l. non eſt nouum. ff.de leg.cum vulg.& ſatis eſt,ſi in hoc caſu remittitur obſeruatio ſolemnitatis.

21 Non obſtat gloſ.†in c.primo.in verſ.à mino
re,per quos fiat inueſt.de feud.quia nõ facit ad
propoſitum: ibi enim tex.gloſ.& Doctores om
nes loquũtur de feudo antiquo,& de inueſtitu
ra feudi antiqui, quã hæres debet petere intra
annum,& diem, quæ nullũ ius penitus tribuit,
nec poſſeſſionem,ſed antiquam poſſeſſionem,
ſi eſt iuſta,confirmat;& tunc intrat benè, quod
dicit glo.quòd non alienat, ſed alienatum à ma
ioribus comprobat, vt benè ibi declarat Iſern.
in princ.& Præp. col.1.& 2.& Aluar.ſimiliter
col.1.& 2.& præſertim ſub num.2.in fi.vbi di-
cit, quòd illo caſu feudũ eſt in bonis feudatarij.
Non obſtat ſimiliter Aluarot. in c. 1 num.
7.verſ.oppo.cum glo.fi.& verſ.ſed tu dic.ſi de
inueſt.inter.dom.& vaſſ.&c.de feud. quatenus
22 ipſe dicit,quòd poteſt Prælatus †alienare in cõ
ſanguineum: quia ſatis eſt, quòd non lædat ec
cleſia, ex quo conſanguineus tantundem dat.
Quia dicebãt Domini debere intelligi, id eſt tã
tumdem, quantum ab alio reperiri poteſt: non
enim dicit Aluar.quantum dabant antiqui,ſed
dicit,ijſdem pactis, & cõditionibus; ſicut alter:
quo caſu infertur ceſſare rationem prohibitio-
nis, & ſic in hoc malè refertur eius dictum à
Curt.Iun.de feud.in d.2.part.q.7.

23 Nec facit, quòd Prælatus † poſſit alienare
res ſolitas alienari inter conſanguineos: quia
etiam poteſt non ſolitas,quãdo vt Prælatus,nõ
quãdo vt ſimplex Oeconomus,id facit,& ceſſat
fraus. Alci. de præſump. reg. prima præſumpt.
29. ſub num.3. verſ.ſed quicquid ſit. At in du-
24 bio,& regulariter talis † alienatio in conſangui
neos præſumitur potius in fraudem, quàm in
vtilitatem eccleſiæ,vt per Doctores communi-
ter in Auten.quibuſcunque.C. de ſacroſanct.
eccleſ. Alci.in d.præſumpt. 29. num.1.& 3.

25 Minus facit dictum † Collectan.in c.2.num.
24.de feud.quia nõ propterea dicit,quòd poſ-
ſit alienari pro eodem precio, nec cum damno
eccleſiæ,vel quid ſimile; ſed tantùm, quòd res
ſolita poteſt locari ſine ſolemnitate iuris. Intrant ergo reſponſiones ſuper alijs idem dicentibus datæ. Et licèt ſubdat idem Collect. quòd vtilitas caducitatis cedit commodo Prælati, & computatur inter fructus Prælati; tamen non dicit propter hoc, quòd poſſit Prælatus denuo locare cum damno, & præiudicio eccleſiæ, etiam quòd ipſe Prælatus maiorem conſequi poſſet vtilitatem, ſed ſoluit ibi dubium emergens,ad quem pertineat commodum illius caducitatis. quòd nihil pertinet ad quæſtionem noſtram.

Præterea dicebant Domini, quòd tempore
ſuo non erat edita extrauag.ambitioſæ.de qua
26 ſupra, quæ extrauagãs Paulina † facit ius cõe,
& recedit à primo iure communi. Pereg.deciſ.
226.in vna Rom. circa med. lib.2.

Bonorum de Pipinis. Veneris.
20. Maij 1578.

EPITOME.

Deciſio ſuperior 135. confirmatur, & ad nouiter deducta reſpondetur

SVMMAE.

1 *Conductorum priorum,qui prædia eccleſiæ reduxerunt ad culturam, hæredes reinueſtiri debent pro eodẽ precio.*
2 *Emphitheotica res quando deuoluitur ob lineam finitam, melioramenta debentur, & tranſeunt etiam ad extraneos hæredes,non autem deuoluuntur.*
3 *Pactum quodlibet reſpiciens commodum alienantis, dicitur pars precij.*
4 *Melioramenta alleganti incumbit onus probandi.*
5 *Alienatio de bonis eccleſiæ facta,vt diſcedatur à lite, eſt vtilis eccleſiæ,intellige,prout num.6.*
7 *Melioramenta quæ non veniant reficienda?*

136. DECISIO. alioqui. V.

QVatuor deducuntur per informãtes pro Dominis de Pipinis ad ſuſtinendum cõtractum factum cum eis ab eccleſia ſancti Saluatoris.

1 Primum eſt,quòd,cum ab initio hoc † prædium eſſet ſterile, & poſtea fuerit reductũ ad culturam opera priorum conductorum, debent eorum hæredes reinueſtiri pro eodem precio.c.ad aures. ſecundùm communem intellectum. de reb. eccl.non alien. per doctr. etiam Bartol.in l. quicunque. C. de om. agr. deſer.lib.10. Sed hoc fundamentum non poteſt applicari ad factum ſecundùm Dominos: quia non apparet, quòd prima locatio fuerit facta,quia res eſſet ſterilis, nec propter ipſam cauſam ſterilitatis,nec minus quòd poſtea fue

sit reducta ad culturã,de quibus nihil in actis.
Secundum argumentum pro Pipinis est,
quòd sui auctores plura fecerunt melioramẽ-
ta, quæ sibi vti cessionarijs illorum de victo-
rijs debebantur,secundùm communem distin
2 ctionem,quòd,quando † res deuoluitur ob li-
neam finitam,melioramenta debentur,& tran
seũt etiam ad extraneos hæredes,non autem
deuoluuntur. Bero.post alios. q. 19. Clar. de
emphitheo.q.45.Pinell.in 2.par.repet.l.2.&.
3.nu.7.vbi de cõi testatur.C.de rescind. vend.
Vnde inferunt,quòd,cum hæc melioramenta
sint valoris lib.4800.& fuerit factum pactum,
quòd illa deuoluantur,hoc pactum est pars
3 precij : quodlibet † enim pactum respiciens
commodum alienantis, dicitur pars precij. l.
fundi partem.ff.de contrah. empt. Tiraquell.
de retract.lignag.§.1.glos.18. num.38. & 69.
Sed hoc fortè benè procederet, si ista melio-
ramenta tanti essent,& æquiualerent. Sed, cũ
non probentur,vt dixi,apud acta (dubium au
4 tem non est, quin alleganti † melioramenta,
incumbat onus ea probandi, Bero. cons. 33.
num 6.lib. 2) non placebat posse super eis fie_
ri fundamentum.
Visa est etiam Dominis multùm inuerisimi-
lis illa attestatio, quòd melioramenta impor-
tent lib. 4800. cum vix totum prædium tanti
valeat,& cum in instrumento cessionis hæc me
lioramenta enuncientur valoris 800.lib.quæ si
computentur in precio, adhuc adest læsio, vt
iam est decisum in alia positione.
5 Tertio allegant, quòd, cum hæc alienatio †
facta sit,vt discederetur à lite, vtilis fuit: maxi-
mè quia secundùm doctr.Bart.in l. 1.§. permit
titur. de aqu. quot. & æst.cogebatur ecclesia
relocare.
Sed respondebatur per Dominos hoc non
6 obstare,quia † non propterea cogebatur eccle
sia relocare pro eodem precio,sed ita demum,
si in euidentem cederet ecclesiæ vtilitatem,vt
etiam fuit resolutum,vltra alia tunc ibi dicta.
Quarto opponitur per Pipinos,quòd testes
deponentes super læsione, eam non probant.
Sed fuit dictum, quòd iam etiam resolutum
est eam probari,& de nouo hoc non reuocatur
in dubium,nec de hoc hodie Domini dubitãt,
sed inhærent decisionibus factis, & eas præsup
ponunt.
Testes vltimo dati nec placuerunt, quia lo-
7 quuntur de melioramentis † consistentibus in
plãtationibus,stercorationibus,& similibus,q̃,
secundùm Dños de iure non videntur reficiẽ
da.l.diuortio.§.impẽdia.ff.sol. matr. Menoch.
de recuper.poss.remed.15.n.513.& dicebãtur
huiusmodi melioramenta non esse perpetua,
& continuò in rem duratura, sed magis seruire
pro vberiori, & commodiori fructuum ipsorũ
perceptione, & boni patresfamilias ea passim
in rebus suis facere consueuerunt, & ideo non
esse considerabilia in hac materia,per allegata.
Verùm quia Pipinis non sunt præfixi termi
ni ad liquidandum dicta melioramenta, & ego
sum accessurus Bononiam, placuit Dominis,
quòd tota hæc res oculis subijciatur, adhibito
aliquo perito.

DE DEPOSITO.

Ciuitatis Castellanæ bonorum. Lunæ.
16. Maij 1575.

EPITOME.

Pecunia, quando pro beneplacito,
& necessitatibus reponitur, præ-
sidij causa, & loco thesauri, non
pro vsũ quotidiano reponi dicitur.

SVMMAE.

1 *Pecunia rarò conseruatur, vt thesaurus.*
2 *Intellect.ad §.1.l.si chorus.delegat.3.& num.4.*
3 *Legis mens potius, quàm verba est intuenda.*
5 *Testes singulares sunt coadiunandi, vt reddantur contestes.*
6 *Singularitas adminiculatiua in materia difficilis probatio-
nis valdè prodest.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita resolutione in hac causa facta secunda.
Iunij 1574. 1
Et dictis testium pro parte domini Alexandri exa-
minatorum, quorum summarium detur. 2

DVBIVM.

An constet sufficienter pecuniam, de quã agitur, fuis-
se præsidij causa, vel loco thesauri, aut deliciarum, per
quoodam Tyberiũ habita ad effectũ, de quo quæritur?

137. DECISIO. siue Discursus. alioqui. I.

Licèt plures Domini inclinarent pecuniam,
de qua agitur, nõ videri fuisse à Tyberio
præsidij causa, vel loco thesauri habitam; tamẽ.
aliqui contrarium sentiebant, nempe censeri
conseruatam præsidij loco. Qui primam opi-
nionem sequebantur, primo ex regula genera-
1 li adducebant, quòd rarò † pecunia conserua-
tur, vt thesaurus. Corn. cons. 49. num. 11. lib.
3. Paris.

3.Paris.consi.25.num.73.in fin.lib.2.

Secundo magis in specie perpendebant verba text.in alleg.l.si chorus.§.primo ff.de legat. 3.quæ sunt sequentia his verbis, quæ mobilia mea erunt,do,lego, nummos ibi repositos, vt mutuo darentur,non esse legatos Paulus ait:at eos, quos præsidij causa repositos habet, vt quibusdam bellis ciuilibus factitassent, eos legato contineri: & sæpe audiuisse rusticos senes ita dicentes, pecuniam sine peculio fragilem esse,peculium appellantes, quòd præsidij causa reponeretur, Et aduertebant, quòd omnes penè interpretes ibi ad hoc, vt pecunia sit

2 præsidij loco,adnotant, † q. perpetuò debet esse in loco, & Goffred. ibi exponit,ideò paterfamilias ad perpetuam conseruationem pecuniam suam in dicto loco posuit. Odofr. videtur distinguere peculium illud à pecunijs, quas quis habet singulis diebus ad exponendum. Bart.etiã dicit, quòd nũmi repositi, vt mutuo darentur,non videntur esse in loco, secus si vt perpetuò ibi sint. Flori. exponit post Rayner. illud verbum,præsidij,per text.in l.non omnes. §. qui captus. ff. de re milit. vbi ille, qui est in præsidio,& non reuertitur, habetur pro transfuga. Bud.exponit in præsidio,id est in statione.

Testes non videntur secundùm prædictos Dominos bene probare ista requisita, quòd hæc pecunia retineretur, vt perpetuò ibi esset loco præsidij;quia licèt testes dicant, quòd nõ ita passim expendebat;tamen dicunt,quòd expendebat in seruitijs amicorum. Darius Bellus super primo. in fin. Laurentius Petronius super interro.& super 2.quòd amicis aliquando commodabat aliquas ex dictis pecunijs. Apparet etiam hoc,quia ferè omnes testes deponũt, quòd istas monetas pignorabat, & postea reluebat,& id faciebat etiam pro amicis. Nõ erat igitur thesaurus conseruatus, sed, si quam affectionem habebat, habebat ad illud genus monetarum, quia sunt preciosiores,quàm quòd esset verè peculium præsidij causa:quia illud fuisset statutum ex quibuscunque monetis. Idque tantò magis, quia Petrus Albanen. deponit, quòd ex illis extraxit quosdam pro inaurando tabernaculo, & sic non videbãt ijdem Domini, quomodo posset dici, quòd pecuniæ essent tales, vt perpetuò ibi essent collocatæ præsidij causa.

Qui contrarium tenebant, dicebant potius videri attendendam esse huius subiectę materię proportionẽ,& rationẽ, quàm ex sũmo iu-

3 re recipere interpretationẽ,& magis mentẽ, † & intentionem illius text.esse intuẽdam, quàm literarum corticem, argumento l.nominis.& l. rei.§. verbum ex legibus. ff. de verb. signif. notatur in l.scire leges.ff. de legi. cum plur. con-

4 cordat. Mens ergo † d.l.si chorus.§.primo. & similium, vt etiam sentit Odofred. supra relatus, & aliqui alij, videbatur esse secundùm prędictos Dominos, vt distinguantur pecunię domi existentes,quę ita ibi sunt, vt expendantur pro vsu,& commercio quotidiano, ab illis pecunijs, quæ ibidem seruantur pro necessitatibus, quæ contingere possunt, & in quas cadit desiderium, vt domi perpetuò, quamdiu per necessitates licuerit,seruentur:quæ non omnino sicut alię pecunię,quę regulariter tenentur, presto sint sumptibus, vel commerciis quotidianis, & hoc secundùm omnes pertinere videntur verba.d. §. primi. & aliorum in vltima positione allegatorum,nempè quatenus distinguitur pecunia reposita, vt expendatur, à pecunia reposita,quæ sit loco pręsidij. Dicebant ergo in casu proposito pecuniam, de qua agitur, quę probatur per Tyberium fuisse conseruatam pro necessitatibus suis,& amicorum, & ad hoc repositam,esse reputandam pręsidii loco. Et multa ex dictis testium ponderabant,de quibus per informantes, & in specie illa verba tertii testis iuxta septimum interrogatorium, qui ait,quòd dictas monetas aureas conseruauerat ab annis 36. vel 40. Item verba secundi testis ad primum artic.ibi,quòd duplones, & ducatos aureos veteres,& scuta auri, quas monetas ipse Tyberius conseruabat pro suo beneplacito, & suis necessitatibus, & deponit de auditu à Tyberio: & subdit rationem, quia habebat alias pecunias ad exponendum,& sic apertè iste testis ex mente eiusdem Tyberii distinguit has pecunias conseruatas ab aliis paratis ad exponendum,siue expendendum. Ad idem videbatur adminiculari primus testis super primo artic.qui deponens de eisdem monetis aureis, ait, quòd erat vox, & fama, quòd multas habebat,quas libenter nõ expendebat,nisi pro seruitiis amicorum. Qui tamen testis ita in genere deponens, si coadiuuetur, & concilietur cũ aliis testibus, vt passim fit in materia testiũ, & potissimùm declaretur à dicto secundo teste de auditu ab eodem Tyberio, qui meliùs, est informatus,& magis in specie deponit,confirmabit hanc pecuniam magis repositam, & conseruatam haberi, & sic videri pręsidii causa, quàm paratã ad expendendum. Ad idem videtur facere idem primus testis iuxta septimum interrogatorium,dũ ait,quòd in 18.annis, quibus testis stetit ad seruitia d. Tyberii, non recordatur

cordatur vidisse dictas monetas, nisi vna vice tantùm,& sic non loquitur de aliis.Vnde videtur colligi argumentum,quòd repositas, & reconditas magis, quàm cœteras teneret. Idem quartus ad primum articulum,qui loquens de istis pecuniis, & similibus antiquis aggregatis, ait, quòd reposuit, & conseruauit,prout faciebat de prędictis.

Nec obstat secundùm prędictos Dominos, quòd aliquando has pecunias pignori dabat, quia imò magis ex hoc ipsi contrarium argumentum sumebant: quia easdem in indiuiduo recuperabat,& reluebat,vt passim dicũt testes, & ideò non simpliciter dicunt, mutuabat, sed vel addunt,commodabat, vel deponunt de redemptione,quasi stãte reluitione prædicta,magis commodatum, quàm mutuum deberet dici:& ista eis videbatur apta conciliatio ad omnia dicta testium. Pignorando ergo, & reluendo videtur colligi affectio,& argumentum conseruandi.Nec displicebat hoc casu allegatio Tiraquell. de retract. in præfat. num. 36. de qua per informantes. Et quamuis testes viderentur

5 singulares;† tamen dicebatur eos esse ad inuicem iuuandos,vt dicerentur contestes, vt per informantes d. Alexandri, & in dubio hoc est iudicandum per vulg. vel saltem quòd singula-

6 ritas† esset adminiculatiua,maximè in materia difficilis probationis, nempe ad probandam mentem,& intentionem Tyberij defuncti,itẽ factum secretum eiusdem, quibus casibus leuiores probationes sufficiunt per vulg. latè Gabriel.de test.conclus.secunda.ferè per totã. & tanto magis si constaret de dolo, & culpa aduersariorum in expilanda hac hæreditate, vt prætenditur probatum esse, sine tamen veri præiudicio.

Quibus stantibus, dicebant non obstare supra in contrarium adducta, nempè quòd si expendebantur pro seruitijs amicorum, ergo nõ perpetuò conseruabantur: quia imò colligitur animus conseruandi perpetuus ex prædicta reluitione, & sic intentio, & mens Tyberij erat perpetuò conseruare,licèt per accidens aliquã do commodaret,vel mutuaret, cõtra formam, & naturam pecuniç, firmo proposito recuperandi,ex effectu reluitionis sequuto.

Secundo dicebant illud esse pro solis necessitatibus, & seruitijs tum sui, tum amicorũ, & sic secundùm terminos d. l. si chorus. §. primo.secundùm hanc subiectam materiam eam intelligendo, & magis mentem,quàm verba,& corticem intuendo.vt dixi ex varietate locorũ, & temporum, sumendo intellectum illius legis, & applicando huic themati, prout res patitur, in quo dicta pecunia probatur non passim,neque in quemcunque vsum fuisse paratã expendi, sed raro,& in solum casum seruirij, & pro necessitatibus. Et licèt plures Domini tenerent primam opinionem vt magis d. §. primo.conuenientem,secundùm eos tamen, quia aliqui etiam hãc opinionem sequebantur,& alij Domini præ multitudine, & difficultate causarum huius diei sibi non omnino satisfacere potuerant,dixerunt,quòd eam iterum proponã.

Ciuitatibus Castellanæ bonorum. Veneris 17. Iunij. 1575.

EPITOME.

Pecuniæ, quæ perpetuò non sunt permansurç domi, non dicuntur repositæ loco præsidij.

SVMMAE.

1 *Pecunias non fuisse repositas loco præsidij quando non constet?*

2 *Dec.cons.381.nu.2.in hoc casu minimè recipitur à Rota.*

138. DECISIO. alioqui. IL

1 Resolutum fuit non †constare pecunias fuisse repositas loco prẹsidij, quia non perpetuò erant permansuræ domi, cum ita passim è loco remouerentur,& expenderentur: ita etiã passim pro amicis:quod non conuenit naturæ præsidij,nec videtur secundùm mentem iurisconsultorum in allegatis iuribus:& placuerunt magis rationes discursus scriptæ in prima par-

2 te,quàm in secunda.num.2. Consilium Decij† 381.num.2.per informantes d.Alexandri allegatum Rota non recipit.

DE EMPTION. ET VEND.

Vrbeuetana bonorum. Veneris. 27. Maij 1575.

EPITOME.

Notitia venditionis aliquorum bonorum ex infra relatis non inducitur.

SVMMA.

1 *Venditionis factæ de aliquibus bonis, ex quibus non sit præsumpta notitia?*

PRAE-

PRAESVPPOSITVM.

Præsuppositо instrumento venditionis bonorũ, de quibus agitur, sub die 17. Iulij 1567. facto. 1
Et quòd multa bona ex prædictis ad instantiam hæredum comitis Raynerij de Marsciano creditorum d. Falconi in scut. 850. fuerint deliberata Tarquinio Perinello tamquam plus offerenti, sub die 13. Iunij 1567. 2
Et clausulà d. instrumẽti d. venditionis, in qua d. Falconus inter alia promittit, quòd alienatio, & venditio dictarum terrarum facta illustr. d. Antonio Simoncello est bona, & benè facta, & pro tali eam manutenere, & defendere ab omni molestante persona, & lite, præterquam à dictis hæredibus q. comitis Raynerij. 3
Et quòd d. Tarquinius dictorum bonorum sibi deliberatorum possessionem, auctore prætore, assecutus fuit sub die 14. Iunij 1567. 4
Et instrumento venditionis dictarum terrarum per d. Tarquiniũ factæ Marcoguidonio sub die 16. Septembris 1568. 5
Et dictis testium pro domino Antonio examinatorũ. 6

DVBIVM.

An constet, quòd d. d. Antonius habuerit notitiam, quòd prædicta bona tempore venditionis fuissent deliberata, & illorum possessio per emptorem capta ad effectum, de quo agitur, stante quòd d. Falconus in dicto instrumento venditionis dicta bona vendiderit in eis statu, & terminis, in quibus reperiebantur, de quibus statu, & terminis d. d. Antonius dixit se habere plenã notitiam.

139. DECISIO. alioqui. I.

1 Resolutum fuit non † constare, quòd illustris. d. Antonius habuerit notitiam deliberationis, de qua agitur, per loca instrumenti ponderata per informantes pro eodem d. Antonio, circumscripto tamen effectu, & releuantia, de qua agetur particulariter, in qua tunc etiam agetur de clausula eiusdem instrumenti, prædicta bona non esse vendita, &c. quem effectum pariat, & circumscripto capite de re iudicata, de quo etiam poterit videri.

Vrbeuetana affictus, & bonorum. Lunæ. 4. Iunij 1576.

EPITOME.

Emptor non dicitur in culpa, quominus possessionẽ bonorum emptorum haberet, si ea venditionis tempore non erant per vendentem possessa, sed per alium, cui ex licitatione fuerunt adiudicata.

SVMMAE.

1 *Culpa quando vacet emptor, qui non cepit possessionem bonorum emptorum?*
2 *Culpam alieni opponens, ex eo quia regulariter non præsumitur, tenetur eam conclusiuè probare.*
3 *Culpa nõn potest ei imputari, qui actum non fecit, ad quem non tenebatur.*
4 *Culposus non dicitur, qui non fecit illud, quod factum nil profuisset. amplia, prout num. 5.*
6 *Emens ab vno, quando tenetur offerre pretium alteri?*
7 *Culpæ quando non est locus?*
8 *Pecunias ociosas quis per multum temporis tenere non debet.*
9 *Dolosus dicitur vendens, quod suum non est, & constituens se illud possidere.*
10 *Dolus in faciendo absorbet culpam in omittendo.*
11 *Testis deponens de facto proprio, facit plusquam semiplenã probationem.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositо instrumento venditionis factæ per Falconum de Sinibaldis illustris. d. Antonio, & quòd d. Antonius tempore venditionis prædictæ ignoraret bona fuisse subhastata, & deliberata Perinello, tanquam plus offerrẽti; & quòd Perinellus illorum possessionem assecutus fuerat. 1
Et resolutione coram me facta 27. Iunij 1575. 2
Et testibus pro parte. Falconi vigore remissoriæ examinatis, quorum breue summarium detur. 3
Et instrumento venditionis bonorum, de quibus agitur, facto. d. Marcoguidonio, præsente d. Antonio, & fideiubente, de euictione dictorum bonorum. 4

DVBIVM.

An constet, quòd d. Antonius fuerit in culpa, quominus ipse possessionem bonorum venditorum, & deliberatorum habuerit, in casu, & ad effectum, de quo agitur?

140. DECISIO. Alioq. II.

1 Resolutum fuit, quòd illustris. d. Antonius non † fuerit in culpa, quò minus ipse possessionem bonorum venditorum haberet: quia bona prædicta per Falconum venditorem tempore vẽditionis non possidebantur, sed per Perinellum, cui per licitationem prius fuerãt adiudicata, vnde non fuit liberum ipsi d. Antonio possessionem dictorum bonorum vigore dictę venditionis capere, & ad probandum, quòd in illustris. d. Antonio non cadat culpa in casu proposito, Domini subijciebant tres veras iuris conclusiones.

2 Prima opponens † alteri culpam, cum regulariter

lariter culpa non præsumatur, tenetur concludenter eam probare. Afflict. decis. 13. num. 18. Grat. cons. 100. nu. 14. lib. 2. Bursat. cons. 192.
3 Secunda quòd culpa † non potest imputari illi, qui actum non fecit, ad quem non tenetur. Aret. cons. 111. col. fin. in vers. cum igitur. Aym. cons. 4. num. 24. & cons. 63. num. 19. & in cons. 172. num. 5. Ruin. cons. 93. num. 7. lib. 5.
4 Tertia quòd quis † in culpa non dicitur, si non fecit illud, quod factum nil profuisset. l. 2. §. si mater. vers. quòd si penitus egenis. & §. penult. vers. ego etiam. ff. ad Tertul. l. fin. §. primo. ver. sed quid noceat. ff. quis ord. in bo. poss. ser. Cast. cons. 322. num. 5. Aymo cons. 33. num. 5.
5 vbi dicit, quòd † id procedit, etiam si dubium fuisset, an fuisset profuturum.

Quibus cõclusionibus stantibus, dicebant nõ esse dubium, quòd non potest illustr. d. Antonio adscribi culpa. Nam ea deducitur ex duobus capitibus.

Primo si d. Antonius obtulisset, vel soluisset precium Perinello, potuisset habere dicta bona sibi vendita. Sed ad hoc respondebatur nullo
6 iure cautum esse, quòd emens † ab vno, teneatur offerre precium alteri: quinimo nec ipsi venditori tenetur offerre, nisi quando agat ad rem emptam contra ipsum. l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt. Et propterea, cum d. Antonius Perinello precium offerre non teneretur, nec de iure, nec ex vi prædicti instrumenti venditionis, in culpa dici non potest per prædicta & maximè quia d. Antonius ignorabat huiusmodi bona illi fuisse adiudicata, vt fuit resolutum sub die 27. Maij 1575. coram me. Si
7 ergo † non probatur eum fuisse obligatum ad offerendum, non intrat culpa. Ruin. d. cons. 93. num. 7. in 5. vol.

Secundo opponitur, quòd postea Perinellus vendidit ista bona Marcoguidonio, pro quo fideiussit idem dominus Antonius: & sic inferri videtur, quòd dicatur consensisse dictæ venditioni, & quòd, si voluisset, tunc ita essent sibi tradita prædicta bona, sicut fuerũt vẽdita dicto Marcoguidonio. Sed respondebatur primo, quòd non tenebatur, vt dixi d. Antonius nec de iure, nec ex instrumẽto tunc emere per supradicta.

Secundo quòd hoc fuit per 15. mẽses post,
8 adeo quòd d. Antonius non † tenebatur tam longo tempore suas pecunias penes se ociosas retinere, expectando quòd Perinellus vellet vendere.

Tertio dicebatur, quòd hoc nihil profuisset Falcono: quia licèt emisset rem à Perinello, non propterea teneretur ad precium Falcono,

Non igitur potest imputari culpa d. Antonio, si non fecit illud, quod si fecisset, nihilominus d. Falcono non profuisset: fuisset enim noua vẽditio, & non recuperasset virtute venditionis prius factæ, & propterea non potest applicari casui nostro dictum Rimin. cons. 92. num. 17. alleg. in vltima resolutione.

Quarto dicebatur, quòd, cum Falconus fue-
9 rit in dolo † vendendo id, quod suum non erat, & constituendo se possidere nomine d. Antonij; cum tamen non possideret, sequitur, quòd nunc ipse nõ possit dicere d. Antonium fuisse
10 in culpa omittendo: quia dolus † in faciẽdo absorbet culpã in omittendo. glos. in l. si mora. ff. sol. matr.

Rursus respondetur, quòd ex depositione comitis de Marsciano constat ipsum fuisse requisitum à d. Antonio, vt ei daret dicta bona, & reciperet precium. Cui respondit id non posse facere, cum fuisset satisfactus, & bona Peri-
11 nello vendita: qui testis, cum deponat † de facto proprio, facit plusquam semiplenam probationem, vt per Achill. decis. 2. de testib. faciunt cumulat. per Socin. Iun. cons. 31. in 2. & Paris. cons. 104. num. 80. in primo vol.

DE LOCATO, ET CONDVCTO.

Calaguritan. iuris arrendandi.
Veneris. 25. Iunij 1574.

EPITOME.

Sententiæ huiusmodi latæ dicuntur, contradicente maiori parte bene- 1
ficiatorum ecclesiæ, & non refert, an cõtradictio talis facta sit in capitulo.

SVMMAE.

1 *Capituli maiorem partem contradixisse sententijs latis quando dicatur?*
2 *Contradictio maioris partis beneficiatorum facta sentẽtiæ, an apparere debet facta in capitulo? & num. 4.*
3 *Quasi possessio arrendandi sufficit capitulo.*
5 *Locatio facta per maiorem partem vnius capituli non sufficit, quando ius locandi æquè competit alij capitulo.*
6 *Locationem fuisse factam constat, si in sententia ennunciatur, approbatur, & confirmatur talis locatio.*
7 *Sententia facit notorium, & probat inter easdem partes, imò contra quoscumque probat sic rem fuisse gestam, præcipuè lapso tempore ad appellandum.*
8 *Verba enunciatiua sententiæ probant, quando est lata inter præsentes.*
9 *Præsumitur potius pro sententijs præcipuè coadiuuatis, quàm pro testibus.*
10 *Testibus affectione, vel consanguinitate notatis creditur arbitrio Rotæ.*

DVBIVM.

An ex actis, quorum copia dabitur per partes collationata, & subscripta, constet, quòd sententiæ de anno 1553. & 1555. fuerint latæ super arrendamento facto, contradicente maiori parte beneficiatorum de Fuentemayor in casu, & ad effectum, de quo agitur?

141. DECISIO. alioqui. I.

Dubitaui, vt supra, & per omnes fuit tentũ,
1 quòd fuerunt latæ, † ne dum contradicẽte maiori parte, sed etiam contradicẽtibus omnibus beneficiatis de Fuentemayor, vt ex articulo 14. & testibus super eo examinatis. Item ex mandatis, & alijs iuribus productis apertè constat, & ex aduerso nõ videtur negari. Et cũ in prædictis sententijs fuerint confirmatæ locationes factæ per prædictum capitulum de Nauarrete, quæ & probantur effectum sortitæ, quatenus in eisdem sententijs enunciantur, & vti iam factæ approbantur, & confirmantur, non obstante huiusmodi cõtradictione omniũ; dixerunt Domini, quòd sententiæ prędictæ nõ se compatiuntur cum dictis testium de Fuentemayor, qui super octauo articulo dicũt, quòd prædictæ locationes nunquam fuerunt sortitæ effectum, contradicentibus ipsis de Fuentemayor, vel saltem maiori eorum parte. quod est contra tenorem prædictarum sententiarum. Vnde dictum est intrare decisionem vltimo loco factam, huiusmodi testibus non esse standũ, sed magis testibus de Nauarrete, cum quibus concordant prædictę sententię.

Tria ex aduerso videntur opponi.

Primo, quòd non sunt latæ in casu, de quo
2 agitur, nempe beneficiatis † contradicentibus in capitulo, &c. Sed responsum est in primis, quòd prædicti testes simpliciter loquuntur de contradictione, scilicet quando contradicebãt illi de Fuentemayor, locationes non sortiebantur effectum, nec distinguunt in capitulo, vel extra. Secundo respondebatur, quòd ex tenore sententiarum apparet, ex quo capite, aut qua ra-
3 tione sint latæ, nempe quia † capitulum est in ista quasi possessione arrendandi &c. Quod dicebãt Domini sufficere in hac quæstione, quia hic est casus, de quo agitur. Tertio placebat responsio, quòd, si contradictio maioris partis
4 eorum sufficit de capitulo, si ipsi non † adfuerint in capitulo, & contradixerint etiam extra capitulum, idem effectus resultabit, vt actus non valuerit, sine eorum interuentu, & consensu; si est verum illud, quod dicunt, & pretendunt prædicti testes de Fuentemayor super eodem octauo, nempe quòd sunt tanquã duo capitula, & consensus maioris partis vtriusque
5 requiritur: hoc enim casu locationes † per capitulum de Nauarrete tantùm factæ sine ipsis, non deberent valere. Butr. in c. scriptum. num. 24. de elect. Abb. in c. pastoralis. sub num. 6. col. fin. vers. ex his habes. de rescript. vbi Dec. num. 8. & Felin. col. penult. sub num. 8. vers. ibi, duo corpora. idem Felin. in c. cum omnes. sub num. 18. vers. octauo fallit. de constit. quod esset contra prædictas sententias.

Secundo opponitur, quòd non cõstat, quòd fuerint factæ locationes, nec apparet, quòd sententię habuerint effectũ. Respõdebatur, quòd
6 imò constat † ex lectura sententiarum ipsarum in quibus, vt dixi, huiusmodi locationes, & enũciantur factę, & approbantur, item confirmantur vti factæ, adeo quòd videntur secum trahe-
7 re executionẽ ex Anchar. cons. 40. Quę † sententiæ faciunt notorium, & probant inter easdem partes, imò & contra quoscumque probant rem sic esse gestam. Bart. in l. 2. num. 12. vbi etiam Dec. num. 55. C. de eden. præsertim elapso tempore ad appellandum &c. & verba
8 enunciatiua † sententiæ probant, quando est lata inter pręsentes. Aym. de antiq. temp. in 2. part. num. 3.

Tertio opponitur, quòd Rota non exequatur sententias de partibus, nisi gustata earum iustitia &c. Sed placuit responsio, quòd hic nõ agimus de executione prædictarum sententiarum, sed tantùm ad effectum reprobãdi testes
9 contrarios eisdem sententijs: pro † quibus ex supra deductis, & alijs longè magis est præsumendum, quàm pro prędictis testibus, cum maximè capitulum, & beneficiati de Nauarrete essent rei conuenti, & fuerint declarati possessores per dictas sententias, vnde videntur remansisse pacifici possessores, arg. not. per Sarn. in reg. de anna. q. 44. ad fin. Dixerunt ergo non esse standum testibus prędictis, attentis maxi-
10 mè exceptionibus † affectionis, & consanguinitatis, propter quas aliàs Domini noluerunt simpliciter eis adhibere fidem, sed reseruarunt arbitrio: sed magis esse standum testibus de Nauarrete adiuuatis à prædictis sententijs in casu, de quo agitur.

Anconitana fideiussionis. Lunæ, 14. Nouembris 1575.

EPITOME.

Sententia, de qua infra, dicitur comprehendere causam conuẽtionis, & reconuentionis.

V SVM-

SVMMAE.

1 *Condemnari ad damna, & intereße is debet, qui verè dicitur contrauenisse.*
2 *Contrauentiones habentes naturam potius actionis, & exceptionis, quàm reconuentionis, & mutuæ petitionis, quæ dicantur?*
3 *Reconuentionis natura est, vt vnica sententia terminetur cum causa conuentionis.*
4 *Fideiußor quando non posit molestari?*
5 *Appellatione remota, hæc clausula impedit appellationem.*
6 *Appellatio subsecuta non potest facere reincidere fideiussorem in obligationem sine suo consensu.*
7 *Fideiussio de stando iuri, & iudicatum soluendo an duret coram secundo iudice, & num. 8.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito, quòd Io. Antonius Guardamelius locator nauis conuenerit coram A.C. Iulium de Curte, & litis consortes conductores de, & super solutione nolituũ, nec non prætensis damnis, & interesse passis occasione prætensæ conuentionis locationis prædictę, prout in folio pro parte eiusdem locatoris dato. 1

Et quòd dicti Iulius, & litis consortes conductores coram eodem A. C. conuenerunt dictum Ioanné Antonium locatorem de, & super eisdem damnis passis occasione dictæ prętensæ conuentionis, nec non super restitutione pecuniarum per dictos conductores diuersis locatoris creditoribus solutarum, & eidem locatori mutuatarum, prout in sol. per dictos conductores dato coram eodem A.C. 2

Et quòd dicti conductores per A. C. sub decima mensis Februarij obtinuerunt sequestrari inter alia bona dicti locatoris, scut. 500. penes Nicolaum Barberinum existentibus. 3

Et quòd huiusmodi sequestrum fuerit reuocatum sub die 23. Februarij dicti anni 1565. ab A.C. data cautione de stando iuri, & iudicatum soluendo. 4

Et quòd magister Bartholomæus Francisci de Sanctoangelo iuxta formam dicti decreti cauerit pro dictis scut. 500. sub die 15. Martij eiusdem anni. 5

Et quòd sub die prima Februarij dicti anni, ad instantiam eorundem Iulij de Curte, & litis consortium fuerit per Gubernatorem ciuitatis Anconæ, seu eius Locumtenentem factum aliud sequestrum in manibus eiusdem Barberini super eisdem pecuniarum summis ad dictum Guardamelium spectantibus. 6

Et quòd sub die 26. Iunij 1565. citato Marcello Thebalduccio procuratore dd. Iulij, & litis consortium, Guardamelius obtinuerit ab A. C. reuocari quæcunque sequestra tam super nolitibus, quàm etiam super quibusuis rebus pecuniariis, & bonis etiam ex causa gemmarum sibi debitis, & per acta cuiusuis notarij etiam de partibus facta, & rogata, ac sibi mandari consignari dictas pecunias, res, & bona quæcúque dictis prætensis non obstantibus, mandatumq. desuper necessarium, & opportunum decerni, & relaxari data cautione de stando iuri, & iudicatum soluendo in partibus pro summis sequestratis. 7

Et quòd vigore dicti decreti fuerit per Guardameliũ expeditum, & habitum mandatum de consignandis dictis pecunijs per acta Cæsaris Quintilij notarii A.C. 8

Et præsupposita solutione scut. 500. facta pro parte Barberini in manibus Matthæi Viscontis procuratoris, & cessionarii Io. Antonij Guardamelii in ciuitate Anconæ sub die 20. Iulij dicti anni. 9

Et præsupposito decreto mandati A. C. & sententia d. Fuscherij, ac sententia d. Gargani, nec non commissionibus causarum coram eis introductarum, & cassatione dictæ fideiussionis vigore sententię Gargani secuta, sententijs Brugnolæ, & Reuerẽd. d. Saxi. 10

Et commissione super restitutione pecuniarum, vt supra locatori mutuatarum, & eius creditoribus solutarum, præsentata reuerendissimo d. Gubernatori vnà cum mandatis inde obtentis, quorum omnium copia detur. 11

DVBIVM.

An dictus magister Bartholomęus vigore dictæ suæ obligationis conueniri posit?

142. DECISIO. alioqui. II.

PLacuit Dominis sententiam Gargani comprehendere vtramque causam scilicet cõuentionis, seu contrauentionis, itẽ reconuẽtionis, maximè eã recõuentionẽ, quę per Iuliũ, & socios pariter ex causa cõtrauẽtionis est mota.

Et considerabãt, quòd verè hoc casu non cadit iudicium reconuentionis, & mutuæ petitionis: quia vtraque petitio occasione vnius facti, siue contractus tantùm nascitur, & in casu, quo ambæ non possunt esse veræ, sed vnam collidit alteram: quia, si vnus contrafecit verè, alter nõ, dicitur pariter verè contrauenisse, nec vterque potest condemnari ad damna, & interesse, sed
1 is † tantùm, qui verè dicitur contrauenisse. iuxta l. qui fidem. ff. de transact. l. cum proponas. secunda cum materia. C. eod. Igitur huiusmo-
2 di contrauentiones † magis habent naturam actionis, & exceptionis, quàm reconuentionis, & mutuæ petitionis, vt declarat Bald. in. l. viro. in fin. ff. sol. matr.

Item respectu verę reconuentionis creditorũ Iulij, & litis consortiũ dicebant plures Domini, quòd Garganus, & hanc ipsam causam amplexus fuerit, & placebat hoc probari attenta hac tota serie facti, nempe commissionibus DD. Frumenti, & Gubernatoris, quę vicem pẽtitionis ipsorum Iulij, & sociorum supplicantium obtinent, in quibus nõ potest negari hãc causam comprehendi, imò in commissione d. Frumenti, Iulius, & socii conqueruntur, quòd & hæc sua causa, nempe creditorum liquidatio non fuerit expectata &c. iuncta responsione signaturæ in commissione d. Gubernatoris, nẽ-

pe quòd

pe quòd omnia videantur manu regia &c.
3 Itē natura recōuentionis,quę†est,vt vnica sen tentia terminetur cum prima causa,vbi id fieri potest. Maran. de ordin.iudic. part. 4. dist. 6. num.8.post alios.itē illa cassatio Gargani pręgnantibus verbis concepta, item quòd nō sint aliæ cautiones pręter has item stante clausula prædicta sentētiæ,rebusq. alijs &c. quæ omnia, vt dixi, iuncta pręstabant argumentum validū esse cognitam vtramque causam contrauentionis,& recouentionis, & non solùm reconuentionis respectu ex aduerso oppositę contrauētionis, sed etiam respectu aliorum creditorum, quorum causa erant pręstitę cautiones.

Igitur descendendo ad responsionem dubij
4 propositi, fuit dictum non † potuisse agi cōtra Bartholomæum fideiussorem vigore suæ obligationis quia erat iam cassata,& lata sententia absolutoria etiam super ea,appellatione remo
5 ta, & sic † non licebat ab ea appellare . l.cum apud Sempronium.ff. iud. sol. Bart. in l. fin. ff.de pact.Socin.cons.91.num.1. in fin.& num. 10.& num. vlt.vol.4.
6 Nec appellatio subsecuta†potuit facere reincidere in obligationem fideiussorem sine consensu suo l.fin.ff. de pact.&fuit resolutum corā R.P.D. Aldobrandino in vna Bononien.vigintimillium.Super quo tamen negocio reconuentionis respectu creditorum, item fideiussionū, quę eis accedunt,an dicatur comprehendi verè in dicta sententia Gargani, si pars Iulij velit audiri,audietur.

Altera fuit quæstio, quam Domini, habitis tantùm de ea aliquibus verbis, omiserunt, & aliàs videndam reseruarunt, si opus erit, an di-
7 cta † cautio de stando iuri,& iudicatum soluendo daret post primam sententiam latā, an magis sit cassa,& extincta: qui articulus est controuersus. Et licèt communis videatur affirmatiua,quòd sit cassa, vt per Salic. Alex. Ias. Paris. Natt. Socin. Aym. Tiraquell. in locis alleg. & refert communem Boer.decis. 315. ante med. qui alios allegat.

Tamen contrarium sequuntur Mart. & Guiliel.de Cuneo in l. Iulianus.ff. qui satisda. cogan.quem ibi sequitur Bald.col.3.dicens hanc opin.esse multùm ęquam, & ibidem sequitur Iacob.de S.Georg.num. 13.Grat.cons. 34.nu. 4.lib. 2.& secundùm hanc opinionem Rota iudicauit, vt refert Castren.in d.l. cum apud Sempronium.latè Caputaquen.decis.64.lib.2. qui & bonas rationes allegat. ad idem Aegid. decis.353.fuit etiam allegat. Gabriel de fideiuss. concl.4. Et licèt hęc secunda opin. propter au-

ctoritatē Rotę, & propter bonas rationes Do-
8 minis magis placeret,quòd huiusmodi cautio† duret etiam in alijs instantijs;tamen de hoc nō fuit capta resolutio. Reseruarunt tamen Domini,vt videretur,an dicta sentētia Gargani,quatenus comprehendit reconuentionem Iulij respectu dictorum creditorum, possit dici notoriè iniusta , & dixerunt ab hac discussione pendere,an Bartholomæus fideiussor sit liberatus, vel minus.

DE FIDEIVSSORIBVS.

Romana mille scutorum. Lunæ, 29. Martij 1574.

EPITOME.

Fideiussor,vel sponsor infrascriptus dicitur, non autem expromissor. & ideo habet locum excusionis exceptio.

SVMMAE.

1 Producens instrumentum , non tenetur stare illius verbis enunciatiuis.limita. duobus modis,prout num.2. & 3.

4 Exceptio excussionis an cesset in fideiussore sub cōditione?

5 Interpellatio non requiritur, quando adest dies certa in promissione.

6 Obligatus in certum euentum debet certificari de illo euentu,vt constituatur in mora.

7 Interpellatio expressa non sufficit,nisi etiam debitor certificetur de euentu,& de adimplemēto facti,vel conditionis, quando in euentum huiusmodi facti,vel conditionis quis est obligatus?

8 Exceptio excussionis an ante,vel post litis contestationem sit opponenda?

9 Obligatio facta,si talis non soluat,est conditionalis.

10 Conditio obligationis est verificanda.

11 Lis contestata dicitur,si saltem vnus ex terminis substantialibus fuit bene seruatus.

12 Mora quando non dicitur purgata?

13 Fideiussor , vel sponsor , non autem expromissor quando quis dicatur?

14 Dictio,alioqui,importat conditionem.

15 Actionis exercitium isto in casu negatur.

16 Exceptio excussionis locum habet ad fideiussoris, & sponsoris fauorem.

17 Interpellatio requiritur,vt fideiussor sub conditione constituatur in mora.

PRAESVPPOSITA.

Stante apoca obligationis domini comitis sub die 15. Martij 1565.confecta,cuius copia detur.

Et quòd ante dictam apocam nulla appareat obligatio Cardin.ad fauorem d. Cincij.

Et quòd à dicta die 15.Martij 1565. vsque in praesen-

 tem

tem diem, nulla in actis appareat solutio facta de dictis scut. 1000. per Card. 3

Et monitorio ad instantiam domini Cincij contra dominum Comitem sub die 29. Decembris 1571. executo ab A.C. obtento, & in actis sub die 2. Ianuarij 1572. præsentato, cuius copia detur. 4

Et citatione domini Cincij contra eundem d. Comité sub 9. dicti mensis ad recognoscendum manum suã, alioqui haberi per iudicem pro recognita, & decreto quòd haberetur pro recognita, nisi ad primam diem &c. quæ intimatio fuit sub die 11. dicti mensis reproducta. 5

Et quòd ꝑ parte d. Cincij, citato domino Comite sub die 23. dicti, fuerint seruati omnes termini substantiales insimul. 6

Et citatione d. Cincii ad sententiam in forma contra d. Comitem sub die 9. Martii 1572. 7

Et protestatione facta in eadem die per d. Comitem, videlicet nihil fieri, nisi seruatis seruandis, & verificatis verificandis, & completo extractu. 8

Et alia citatione d. Cincii ad sententiam in forma, contra d. Comité sub die 9. Martii 1572. 9

Et protestatione d. Comitis eiusdem diei, videlicet nõ posse conueniri suum principalem, qui est simplex fideiussor in forma iuris, nisi prius discussu principali, qui est in curia. 10

Et alia citatione d. Cincii ad sententiam in forma, contra d. Comitem sub die 6. Iunii 1572. 11

Et alia citatione d. Cincii ad sententiam sub die prima Iulii 1572. 12

Et eiusdem diei, protestatione d. Comitis, videlicet, non posse cõcludi in causa, nisi prius facta discussione contra principalem debitorem, aliàs, &c. 13

Et sententia. A. C. in fauorem dicti Cincii, contra d. Comitem eadem die latam, cuius copia detur. 14

Et appellatione d. Comitis sub die 2. dicti mensis, & illius vigore commissione præsentata R. P. D. Gropperio sub die 31. dicti, & illius vigore inhibitione obtenta sub die 23. Augusti 1572. 15

Et citatione d. Cincii contra d. Comitem ad omnes terminos substantiales, sub die 6. Octobris 1572. 16

Et alia commissione d. Cincii contra d. Comitem præsentata R. P. D. de Grassis, ob absentiam dicti R. P. D. Gropperii. 17

DVBIVM.

An sit facienda executio contra illustriss. Cardinalem, antequam procedatur contra d. Comitem.

143. DECISIO. alioqui. I.

Domini in effectu perstiterunt in deductis in alia positione, quòd hic non sumus in expromissore, cùm in casu, de quo agitur, detur obligatio, cui hæc accedit. Et quia ex aduerso dicebatur de huiusmodi obligatione constare
1 verba enunciatiua, quibus non † tenetur stare producens instrumentum per Bald. in c. cum venerabilis. vbi Dec. qui plura cumulat sub nu. 22. vers. prædicta conclusio. de except.

Aliqui ex Dominis illud dictũ duobus mo-
2 dis limitabant. Primo † nisi verba illa enunciatiua respiciant substantiam actus, de quo agitur, & relationem habeãt necessariã certo modo ad eundem actum. iuxta trad. in vulg. l. optimam. C. de contrah. empt. & videtur esse de mente Dec. in loco supra alleg. Secundo dice-
3 bant, quòd imò verba † enunciatiua etiã emissa propter aliud super eo, super quo partes post sunt sibi præiudicare, inducunt probationem, & talem, quòd secundùm aliquos non admittitur probatio in contrarium; nec solùm contra contrahẽtes præsentes, sed etiam contra alios non contrahentes, actui tamen consentientes. iuxta Socin. cons. 213. col. 4. num. 8. lib. 2. & Dec. cons. 41. in 4. dub. nu. 7. cum aliis relatis per Aym. de antiq. temp. in prima par. mihi in §. propositum nostrum. sub num. 19. & 20. aliàs secundùm aliam impressionem Aym. in prima part. sub num. 131. in fine.

Secundo dicunt informantes, quòd hic su-
4 mus in fideiussore † sub conditione, si principalis non soluat: quo casu cessat exceptio excussionis. iuxta Rip. in l. ita stipulatus. num. 51. de
5 verb. oblig. Nec videtur requiri † interpellatio, quia adest dies certa. Sed huic motiuo respondebant aliqui ex Dominis, quòd, cum Comes Hippolytus non simpliciter teneretur, sed tantùm in certum euentum, nempè si Cardinalis non solueret, idem Comes debuit certificari,
6 quòd Cardinalis nõ soluit. Quãdo enim quis † est obligatus in certum euentum, debet certificari de eo euentu, alioqui non constituitur in mora. Ruin. cons. 136. nu. 7. & 8. lib. 5. Baeer. in tract. de mora. num. 25. faciunt not. in l. quoties in diem. de verb. oblig. faciunt etiam latè trad. per Tiraq. de retract. conuent. §. 4. glos. 6. num. 5. & 6.

7 Hinc in simili videmus in expressa † interpellatione, vt non sufficiat, nisi debitor certificetur de euentu, & de huiusmodi adimplemento facti, vel cõditionis, quando in euentum huiusmodi facti, vel cõditionis quis est obligatus. iuxta l. fin. §. primo. C. de bon. auct. iud. possid. tradit Rip. in l. quod te. num. 64. & 65. ff. si cer. pet. qui plura cumulat.

Hoc tamẽ subdebant prædicti Domini, qui dictam rationem deduxerant, quòd, si opinio Rip. in d. l. si ita stipulatus. num. 51. est vera, de cuius veritate in alia positione pleniùs agi desiderauerant, quòd, cum hodiè cõstet Cardinalem non soluisse, non videtur interpellatio necessaria.

Tertio opponitur, quòd exceptio excussionis per Comitem Hippolytum opposita, non est

8 est opposita in tempore:debet † enim opponi
ante litem contestatam.Licèt enim Ayni. cōs.
263.num.5.& plures ab eo relati teneāt etiam
posse opponi post litem cōtestatam in vim pe-
remptoriæ,sicut potest in vim dilatoriç ante li-
tem contestatam; contraria tñ opinio vocatur
magis cōis ab Ant.Gabr.de fideiuss.concl. pri-
ma.sub num. 12. Qui licèt sub nu.9.referat ali
quos tenentes contrarium,& referentes etiam
eam esse communem; tamen longè plures re-
fert contrarium tenentes d.num. 12. quam &
magis communem vocat sub num. 14. vers.te-
nendo. Sed prædictç oppositioni replicabatur
9 per aliquos, quòd hæc obligatio † est conditio
nalis,nempè si Cardinalis non soluat,quæ con-
10 ditio † verificanda est etiam hodie. iuxta doct.
Bald.in l.2.C.com.diuid.sub num.3.ibi intelli-
ge &c.secundùm declarationem Aret.in l. de-
cem. col. 3. de verb. oblig. Dicebatur tamen,
q hæc non est exceptio excussionis. Quòd au-
tem Cardinalis non soluit, dicebant patere ex
tertio præsupposito,quod videtur sufficere per
not. in l.in illa. de verb. oblig. vel in hoc dice-
bant posse fieri aliquam diligentiam. Et quia
dicebatur terminos fuisse nulliter seruatos, ad-
uertebatur per aliquos ex Dominis, quòd for-
tè posset habere vim litis contestationis oppo-
sitio illa facta pro parte Comitis, de qua in 8.
præsupposito, videlicet nihil fieri,nisi seruatis,
seruandis,& verificatis verificandis. Nec eis vi
debatur,quòd hæc oppositio contineret exce-
ptionem excussionis, quia,nisi opponatur ex-
ceptio excussionis,nihil est verificandum,& di
11 cebant oportere videre, an vnus saltem † ex ter
minis substantialibus sit benè seruatus, ex quo
posset dici lis contestata, & ita dicebant fuisse
resolutum in vna Senensi.

12 An autem possit dici purgata † mora circa
hanc oppositionem exceptionis discussionis,
dixerunt non videri purgatam: quia hæc exce-
ptio non fuit opposita incontinenti, & in om-
nem euentum non videri admittendam purga
tionem moræ, quia nulla subest çquitas.

Hæc considerabantur per Dominos nō om
nino per modum resolutionis, sed discursus, &
excitationis.

13 Firmarunt tamen Domini Rouarellam nō †
esse expromissorem, sed vel fideiussorem, vel
sponsorem, per illa verba singraphæ, videlicèt
mi obligo, che l'illustriss. Cardinale restitue-
rà li scudi mille, altrimente voglio esser tenu-
to,& me obligo del mio proprio: quoniam pla
cuit Dominis ea verba præsertim attēta illa di
14 ctione, † altrimēte, importare conditionem, ex.
l.diuortio.in princ.ff.de negoc.gest. & l. aliàs.
iuncta glos.ff.de iureiur. Bart.in l.1.quçst. 1.n.
11. ff. de condit.& demonstrat.Gomes. in §.in
personam.sub num.12.Insti.de act. & ideo ne-
15 gatur † actionis exercitium,opposita exceptio-
ne discussionis hoc casu peremptoria, vt per
Alex.in l.fin.in princ.num. 10.ff.si cert. petat.
Put.decis.188.dubitaui in vna Romana. lib. 1.
16 in quibus fideiussore, † vel sponsore habet lo-
cū exceptio excussionis. vulg. Auct.præsente.
C.de fideiuss.cū aliis adductis per informātes.

Et insuper dixerunt Domini diem in hoc
casu nō interpellasse pro homine, quia debuit
17 Rouarella certiorarii, † quòd Cardinalis non
soluisset,cum in euentum esset tunc obligatus
per prçdicta, iuncto §. fin.l. fideiussor. ff. de fi-
deiussor. cum aliis adductis.

Romana mille scutorum. Veneris. 18. Iunij 1574.

EPITOME.

Fideiussor obligatus sub expressa conditione, si principalis non soluerit, caret beneficio excussionis, dummodo principalis fuerit prius interpellatus.

SVMMAE.

1 *Ripæ limitatio in l.ita stipulatus.nu.50.& 51.ff. de verb. oblig.volens,quòd Auct.præsente.C de fideiuss.non procedat,quando fideiussor se obligauit sub expressa conditione si principalis nō soluerit,amplexa est à Rota,quādo præcedit interpellatio principalis,& num 9.*
2 *Verba.si talis non soluerit, interpretantur, si interpellatus non soluerit.*
3 *L.ita stipulatus.ff de verb.oblig.cessat,vbi adest dies.*
4 *Dici lapsus facit apparere,quòd actus non potest explicari intra tempus.*
5 *Mora principalis quando requiratur?*
6 *Interpellatio inducit moram.*
7 *Ignorantia excusat à mora.*
8 *Mora non inducitur ex facto alieno,quando quis iustè illud potest ignorare.*

PRAESVPPOSITA.

Stante apoca obligationis d.Comitis, sub die 15. Martij 1565.cuius copia detur. 1
Et monitorio contra d.Comitem executo sub die 2. Ianuarij 1572.& reproducto. 2
Et citatione contra d.Comitem ad dicendum contra iura producta sub die 8. eiusdem Ianuarij, 3
Et alia citatione d. Cincii contra eundem ad recognoscendum manum,aliàs haberi pro recognita, & decreto

creto, quòd haberetur pro recognita, nisi ad p.d. cum intentione, quæ facta fuit sub die 11. dicti mensis. 4
Et quòd pro parte d. Cincii, d. Comite citato, fuerint seruati omnes termini substantiales insimul, sub die 23. eiusdem. 5
Et citatione ad sententiam contra d. Comitem sub die 6. Februarii 1572. qua die Comes protestatus fuit nihil fieri, nisi seruatis seruandis, & verificatis verificandi, & completo extractu. 6
Et protestatione d. Comitis sub die vltima Februarii, vt nihil fiat, nisi prius facta discussione contra illustrissimum Cardinalem. 7
Et quòd totus processus prodictus sit coram d. Pinello Locũtenẽ. & acta sequẽ. facta sint corã Fuscherio. 8
Et stante citatione ad sententiam pro parte d. Cincii sub die 21. Maii. 1572. & protestatione eadem die facta per d. Comitem, quòd non poterat conueniri, cũ esset fideiussore simplex in forma iuris, nisi prius discusso principali, qui erat in curia. 9
Et alia citatione ad sententiam sub die 6. Iunii. 10
Et alia simili sub die prima Iulii 1572. & protestatione dicti Comitis de prius facienda discussione contra principalem. 11
Et sententia sub eadem die per d. Fuscherium, lata in fauorem d. Cincii. 12
Et appellatione interposita sub die secunda eiusdem, & commissione præsentata R.P.D. Gropperio sub die 31. eiusdem, & eius vigore inhibitione secuta. 13
Et citatione d. Cincii ad oẽs terminos substãtiales. 14
Et subrogatione R.P.D. de Grassis in locum dicti D. Gropperii. 15

DVBIVM.

An exceptio excussionis fuerit à dicto Comite legitimè opposita, vel hodiè possit amplius opponi?

144. DECISIO. alioqui. II.

QVia informantes agunt tantùm in præsenti de limitatione Rip. in l. ita stipulatus. nu. 51. de verb. oblig. Domini ad eam tãtùm in præsenti positione se restrinxerunt.,
1 quæ † in effectu eis placebat, quam dicebant benè comprobari ex not. per Bald. in l. si plures. num. 24. C. de condit. insert. Licet autem contrarium videatur sentire Paul. de Cast. in l. fideiussor oblig. §. fi. de fideiuss. vbi dicit, quòd ille tex. hodie non procedit propter Aucten. præsente. C. de fidei. tamen hoc non obstante, limitatio prædicta, vt dixi, placuit Dominis: quia Rip. benè videtur respondere. tum etiam
2 quia tex. in d. §. fin. declarat illa verba, si non † soluerit, vt intelligantur, nempè si interpellatus non soluerit, & sic si fuerit in mora soluendi: quo casu non requiritur excussio, quia sufficit mora, ita etiã declarat Bald. in d. l. si plures. Sed videbatur posse dubitari ex eo, quia Bart. Imol. & omnes in d. §. fin. presupponunt, quòd præcesserit obligatio principalis de soluendo, quæ hic non apparet, & sic non requiritur tunc impotentia adimplendi conditionẽ, quæ aliàs requiritur, iuxta terminos l. ita stipulatus. ff. de verb. oblig. Respondebant tamen
3 quod hic adest † dies, & per consequens cessat d. l. ita stipulatus. Secundo dicebant, quòd Doctor. ibi, & in d. l. ita stipulatus. vt per Rip. vbi supra, intelligunt, quòd sit speciale in fideiussore principalis: quia mora principalis nocet fideiussori. Sed, vtcumque sit, prima solutio
4 visa est tollere difficultatem, quia per lapsum † diei constat non posse amplius fieri intra illud tempus. Docto. omnes in d. l. ita stipulatus. vbi Socin. Iun. num. 39.

Preterea & tertio constat de obligatione ex assertione, quòd Cardinalis habuit pecunias, quibus mediantibus tenetur ad restitutionẽ, vt fuit dictum. Sed difficultas est, quia requiri-
5 tur mora † Cardinalis. d. l. fideiussor oblig. §. fi. Dec. cons. 2. col. 2. hic autem non constat de
6 mora, quia † non fuit interpellatus. Nec obstat dies, quia sibi non fuit adiecta, vnde non potest dies prędicta ipsum interpellare, cum maximè
7 ignorantia † excuset à mora. Purpur. in l. quod te. num. 75. vers. tertiò infertur. ff. si cert. pet. vbi Cagnol. num. 42. Aret. cons. 94. num. 5. in fin. vers. secundo ostenditur. Non fuit ergo in mora Cardinalis, quandoquidẽ ignorauit hũc
8 diem. ex facto † enim alieno, quòd quis iustè ignorare possit, non cõstituitur in mora. Bero. cons. 193. nu. 35. cum seq. libro primo. & cons. 205. in princ. libro tertio. Vnde dixerunt Do-
9 mini Cardinalem † esse prius interpellandum, & sic constituendum in mora, quo facto, placuit Dominis intrare supra dictam limitationem Rip.

Anconitana fideiuss. Lunæ. 17. Decembris. 1576.

EPITOME.

FIdeiussio hæc prestita pro reuocatione sequestri, non est restricta ad causam pecuniarum sequestratarum, sed ad causam, & creditũ inter creditorem, & debitorem.

SVMMAE.

1 *Exceptio non numeratæ pecuniæ cessat, stante iuramento, & obligatione camerali.*
2 *Excipiens debet suam exceptionem probare.*
3 *Exceptio non numeratæ pecuniæ, procedit tantùm in mutuo, &*

tuo, & dotes, non autem in alijs contractibus; & quare?
4 *Sequestrum est duplex, primum rei, de qua litigatur, secundum aliarum rerum debitoris, vt sit creditori cautum.*
5 *Cautio subrogatur loco sequestri.*
6 *Sequestrum contra debitorem fit gratia iuris creditoris tuendi.*
7 *Dicere non nos debemus id, quod contrahentes non dixerunt.*
8 *Fideiussor non debet in plus obligari, quàm principalis.*
9 *Fideiussor iudicatum solui, non potest condemnari in eo, in quo non potest condemnari principalis.*
10 *Fideiussor de iudicio sisti, & iudicatum soluendo, non obligatur cum alia persona, vel diuerso modo.*
11 *Fideiussor neque in iudicio esse potest, si eius principalis nō potest.*
12 *Cessionarius, & fideiussor quando renunciasse dicātur iuri, quod habebant?*
13 *Ratificatio tacita idem est, quod expressa, & quo pacto inducatur, & num. 14.*
15 *Ratificatio communitatis inducitur per resolutionem expensarum litis factarum per syndicum.*
16 *Ratificare quis dicitur soluendo censum.*
17 *Approbare sequestrum dicitur, cauens pro sequestri relaxatione.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd in instrumento locationis factæ per d. Io. Antoniū Guardamelium de vno Galeono dd. Iulio de Curte, & socijs conductoribus, sub die 8. Martij. 1561. inter alia prædictus Guardamelius cō fessus fuerit habuisse à dictis conductoribus scuta 400. auri in auro, & zecchinos Venetos auri 300. excomputandos in nolitibus dicti itineris. 1

Et præsuppositis alijs creditis in totum ascendentibus ad summam scutorum 1300. 2

Et folio petitionis Io. Antonij cum satisfactione inde secuta vigore mandatorum A. C. pro scutis 2817. 3

Et præsupposita lista pensionum producta ad instantiā d. Iulij. & sociorū, sub die 12. Maij 1564. ascenden. ad summam 4444. scutorum. & li. 66. de qua in extractu coram A. C. fol. 184. 4

Et sequestro per d. Iulium, & socios obtento ab A. C. per acta d. Fabritii Galletti, sub die 10. Februarii. 1565. 5

Et cessione facta per Guardamelium, sub die 9. Martii 1563. ad fauorem Matthæi Viscontis, & Io. Baptistæ Rotæ sociorum. 6

Et quòd de anno 1565. & mense Februarii, vigore supradicti sequestri per Iulium, & socios obtenti fuerint sequestrata in manibus Nicolai Barberini scut. 500. penes eum existen. 7

Et fideiussione per supradictum Matthæum Viscōtem, & Bartholomęum de Sanctoangelo in solidum præstita sub die 15. Martii 1565. pro reuocatione dicti sequestri de stando iuri, & iudicatum soluendo, pro dicta summa scut. 500. 8

Et solutione, ac consignatione dictorū scut. 500. facta per d. Nicolaum sequestratarium in manibus prædicti Visconti. 9

Et quòd Iulius, & litis consortes petierunt executionē suorum creditorum, de quibus in supradicta lista pēsionum tam coram A. C. quàm d. Fuschcrio, d. Frumento, & Gargano, & nō constet in actis, quòd obtinuerint. 10

Et pro dictis scutis. 400. auri in auro, & zecchinis 300. Venetis, & aliis vsque ad d. summam seu. 1300. contra d. Io. Antonium obtinuerint duo mandata executiua à d. Io. Maria Brugnolo, sub die prima Septembris 1570. & alterum sub die 20. Octobris eiusdem anni vigore commissionis. 11

Et quòd hucusque non constet in actis de satisfactione dictorum creditorum, nisi pro scut. 306. habitis per Iulium, & socios ex subhastatione, & deliberatione Galeoni Guardamelii. 12

Et decisione vltimo facta sub die 21. Maii præsentis anni 1576. quorū omniū copiæ in necessariis dētur. 13.

DVBIVM.

An dicti Iulius, & litis consortes possint agere contra Bartholomæum fideiussorem pro dicto credito scut. 500.

145. DECISIO. alioqui. III.

RES non habuit difficultatem contra Bartholomæum, quia verè nulla est restrictio in hac cautione.

Et quoad primum caput per Magistrum Bartholomæum oppositum, quòd non credatur confessioni Guardamelij de pecunijs sibi per Iulium, & socios numeratis, sed debeat probari numeratio, vt in tot. tit. C. de non nu. pecun. illud non placuit Dominis.

1 Primo quia stante† iuramento, & obligatione camerali, cessat dicta exceptio non numeratæ pecuniȩ. Mohed. decis. 31. sed excipientē† debere probare suam exceptionem, affirmant Bar. & Bald. in l. fin. C. de non num. pecun. & Alex. ac Ias. in l. nemo potest. de legat. 1. 2

3 Secundò quia dicta exceptio† procedit tātùm in mutuo, & in dote propter eorum frequentiā, sed in alijs contractibus secus, in quibus statur confessioni numerationis, per glos. fin. Instit. de liter. oblig. Bal. in l. pecuniæ. num. 3. C. de solutio. & in l. in contractibus. nu. 4. de non num. pecun. Alex. & omnes in l. si ita stipulatus. §. Grisogonus. num. 14. de verb. oblig. & in l. duobus. §. 1. num. 2. ff. de iureiur. quibus aliquis ex Dominis addebat eundem Bal. in l. si ex precio. num. 2. C. si cert. petat. & in l. si ex pluribus. in fin. ff. de solutio & in l. generaliter. num. 6. & in l. si ex cautione num. 8. vbi latè. C. de non num. pec. & ibi etiam Bart. num. 2. & eundem Bal. in consil. 70. incip. punctus. vol. 5.

Tertio, tollitur omne dubiū ex alia clara cōfessione Guardamelij allegata per Iulium, in qua assignat, cui sint soluti zecchini 300. & scuta 400. ex qua cessant etiam omnes coniecturę

in

inuerisimilitudinis allegatæ per Bartholomeũ stante prædicta veritate clara ex dicta confessione Bartholomæi.

Quarto maior inuerisimilitudo esset, quòd 12. annis, quibus est litigatum, Guardamelius principalis, cuius ius longè plus intererat, quàm Bartholomęi, qui agit tantùm de quingentis, eò quia meliùs veritatē illius numerationis nouerat, semper tacuisset, qui tamen longè leuiora deduxit, vt ex processu liquet, ita vt hæc videtur superare alias inuerisimilitudines per Bartholomæum oppositas.

Quoad secundum caput, quòd sequestrum pro debito Guardamelij fuerit oppositum super gemmis, quæ non erant Guardamelij, sed Matthęi Viscontis, prout in cessione allegata.

4 Primo respondetur, quòd, cum duplex † sit
sequestrum, primum rei, de qua litigatur, secundum aliarum rerum debitoris, vt sit creditori cautum. Bal. in l. 1. nu. 1. vers. quædam. de prohib. sequestrat, nos versamur in secundo, vt sit creditoribus Guardamelij cautum; ergo non refert, quòd creditores habeāt ius in bonis dicto secundo modo sequestratis iuxta prędictā distinctionem.

Hæc responsio d. Quintilij non placuit Dominis, quia non videtur eneruare obiectum ex aduerso factum. Non enim dicitur ex aduerso, quòd creditor debeat habere ius in re sequestrata, vt valeat sequestrum, sed quòd, si debitor non habet ius vllum in bonis sequestratis, vt Guardamelius in casu nostro, quòd
5 nec cautione debet ligari, quia est † subrogata
in eius locũ. Et re vera in locis per d. Quintilium allegatis semper bona sequestrata erant debitoris, & ad eũ pertinebant, & ita loquitur Felin. in c. eũ M. n. 42. de constit. & Alex. in l. de pupillo in §. is cui. sub n. 7. de oper nou. nunciat. nos autē summus in casu, in quo gemmę sequestratæ non erant Guardamelij debitoris, sed fortè pertinebāt ad Guardameliũ, quia po-
6 terat eas redimere, vt in cessione legitur: & hoc
sequestrum † secundo modo sumptũ sit gratia sui iuris tuendi. Curt. de sequestro. q. 1. nu. 20.

Nec etiam obstant, quæ ex aduerso pro Bartholomęo opponuntur, scilicet illa verba, cum sit, & illa, hinc est, & illa, pro complemento reuocationis sequestri, quę important causam finalem, per quæ innuunt, quòd aliàs isti fideiussores noluerunt cauere, nisi ex illa causa finali sequestri: quia consequentia non tenet, reuocatio sequestri est causa illius fideiussionis, ergo, si bona, quorum occasione sequestrum fuerat oppositum, non erant Guardamelij debitoris, non intrat sequestrum: quia verba fideiussionis clarè cantant, nō ꝙ propter hanc causam, quia gemmę essent Guardamelij, dicitur præstita ista cautio, sed pro reuocatione sequestri 500. vt liberetur à sequestro, dē præstita ista cautio

Cum ergo verba sint clara, quòd pro reuocatione sequestri isti caueant, & nihil prorsus quæratur, cuius fuerint illæ gemmæ, de quibus tunc non agebatur, sed tantùm de 500. li-
7 berandis à sequestro, quod contrahentes † nō
dixerunt, nec nos dicere debemus.

Est ergo causa finalis fideiussionis appositio sequestri, & illius reuocatio, cui etiam referuntur illa verba, cum sit, & illa verba, hinc est, & clariùs illa, pro complemento reuocationis sequestri. Cum ergo reuocatio, quæ fuit causa finalis, sit impleta, intrat cautio.

Alia adducta non loquũtur in his terminis:
8 quòd enim in plus † fideiussor obligari nō debeat,
est verisimum, sed nec in casu nostro intenditur, quòd in plus obligētur, si bene intueamur, super quo caueant, & super quo obligentur, nempe de iudicio sisti, & iudicatum soluendo, non super illis gemmis, sed super creditis Iulij, super quibus verè iudicandum erat, & iudicatum fuit, hoc est fideiussio tantùm, non de illis gemmis, vt constat ex ipsa cautione.

Hinc cessant omnia ferè deducta ex aduerso, & præcisè.

Non obstat tex. in l. vir bonus. ff. iudic. solu. & Aym. cons. 287. num. 1. quòd in iudicatum
9 solui † non possit condemnari fideiussor in eo,
quod non posit principalis: quia in eo, super quo est ista cautio, iudicatum solui, scilicet super creditis Iulij benè potest iudicari contra Guardamelium principalem.

Non obstat Rom. consil. 210. & tex. in l. non à iudice. & §. si quis. ff. de iudic. vbi in
10 cautione † de iudicio sisti, & iudicatum soluendo
fideiussor non obligatur cum alia persona, vel diuerso modo: quia in casu nostro nihil diuersificatur, eædem sunt personæ, eadem credita, idemque iudicium, semper enim ait de creditis Iulij, & litis consortium.

Nec obstat tex. in l. 2. §. 1. ff. qui satisd. cog.
11 vbi dicit, si principalis † non potest esse in iudicio,
nec etiam fideiussores, quia in hoc iudicio, super quo cauetur, bene Iulius potest esse in iudicio.

Et in effectu omnia per Bartholomæum reducta bene procederent, si ista cautio esset apposita in iudicio gemmarum, quòd Guardamelius iudicatum solueret super illis gemmis. Cum enim Iulius nihil prætendere posset super

per ipsis gemmis, stante cessione anteriori creditori iam facta, proculdubio nec fideiussores essent obligati, ne in plus dicerentur obligati, quàm sint principales; & hoc casu optimè intrarent omnia dicta pro Bartholomeo.

Sed iudicio vnius ex Dominis videtur tollere omnem difficultatem, quòd Matthæus cessionarius † ipse est vnus de fideiussoribus, qui vult teneri etiam de proprio, qui renũciat omnibus exceptionibus, etiam sub obligatione camerali, ergo videtur apertè, si quid iuris habuit, renũciare facto suo. Non est enim dubiũ, quòd per huiusmodi actus inducitur ratificatio † saltẽ tacitè, quod satis est. l. si proponas. §. si proponas. de inoffic. testa. l. Caius. de pignorar. action. glos. quæ concordantias allegat, in l. indebitum. C. de condit. indeb. alios plures congerit Tiraquell. in tract. de constitut. in tertia. par. 30. limitat. nu. 11. quæ † inducitur per actus consensum ad illum actum significantes. Videmus enim, quòd per solutionem † expensarum litis factarum per sindicum vniuersitas dicitur ratificare gesta ab eo. Et soluendo † censum, quis dicitur ratificare, vt benè per Alex. cons. 127. viso instrumento. col. prima. 5. vol. post. Bald. cons. 184. ad intelligentiam libro secundo alia exempla, & auctoritates congerit Tiraquell. vbi sup. num. 12.

Ergo eadem ratione Matthæus Viscontes cauẽs † pro relaxatione dicti sequestri videtur ipsum sequestrum approbasse, & ratificasse. nec est minor ratio in hoc, quàm in casibus prædictis, & in illis Tiraquell. loco citato, ex quibus resolutum fuit contra dictum Bartholomæum fideiussorem.

DE SOLVTIONIBVS.

Vrbeuetana affictus. Lunæ. 27. Iunii. 1575.

EPITOME.

Emptor non tenetur soluere precium venditori, nisi vẽditor rem tradat.

SVMMA.

1 Venditor debet prius rem tradere emptori, si vult rei venditæ precium, alioqui etiam executio facta retractatur. num. 2. fallit si per emptorem steterit, quin rem habuerit. num. 3.

PRAESVPPOSITA.

Præsuppofito quòd illustris. d. Antonius tempore, quo emit bona, de quorum precio agitur à Falcono non habuerit notitiam de liberatione eorundem bonorum facta ad instantiam hæredum comitis Raynerij de Marsciano, Tarquinio de Perinellis tanquã plus offerenti, & de possessione per eundem Tarquiniũ adepta. 1

Et quòd ex bonis per prædictum Falconum d. domino Antonio venditis, Idem dominus Antonius non habuerit possessionem vigore dictæ emptionis, præter quam sex rubiorum in loco nuncupato, Poggio de Montemasso, alterius medii rubii in loco nũcupato, sotto le Ripeleppi, & alterius medii rubii in loco vocato, le Grotte de magero. 2

Et quòd dominus Antonius non soluerit scut. 812. iuxta formam instrumenti dictis hæredibus, à quibus idem dominus Antonius promisit dominũ Falconum liberare, & absolui facere. 3

DVBIVM.

An d. dominus Antonius teneretur nihilominus soluere pretium in d. instrumento contentum vnàcum affictibus dicto Falcono, vel potiùs executio contra d. d. Antonium facta veniret retractanda?

146. DECISIO. alioqui. I.

1 Resolutum fuit Dominum Antoniũ non † fuisse obligatum soluere precium, & affictum d. Falcono, nisi pro parte eiusdem Falconi fuisset prius impletum. §. offerri l. Iulianus. ff. de actio. empt. Tiraquell. in l. 13. connubial. glos. 1. par. 13. num. 42. & in lib. 1. retract. glos. 17. num. 3. & bona essent per eum tradita eidẽ domino Antonio etiam. Ideò, cum constet de non implemento, & quòd ipse d. Antonius non habuit bona vendita, nisi quædam pauca, pro quibus etiam intendit satisfacere, fuit dictum executionem † contra d. Antonium esse retractandam.

Reseruarunt tamen dñi, an sit verum in facto, quòd d. Falconus opponit, nempè quòd steterit per eundem d. Antonium, quin habuerit prædicta bona; Quia, si voluisset soluere quantitatem conuentam, habuisset, & ideò si hoc probetur, nõ esse locũ retractationi executionis, quia obstaret dicta exceptio, † quòd per eum stetit, quæ visa est releuans. Riminal cõs. 92. num. 17. lib. 1.

Anconitana fideiussionis. Lunæ 21. Maij 1576.

EPITOME.

Compẽsatio, satisfactio uè iniusta, & turbida est refellenda, pluraque

X que

que de notoria sententiæ iniustitia adducuntur.

S V M M A E.

1 *Societatis natura est, vt quilibet pro rata de damnis, & lucro partem capiat.*
2 *Societas colligitur ex pactis factis, quamuis à contrahentibus non appelletur societas.*
3 *Compensatio non fit de illiquido ad liquidum.*
4 *Debitum vnius compensari cum credito alterius iniustum est.*
5 *Sententia non liberat, seu absoluit, si de eius notoria iniustitia apparet.*
6 *Sententia dicitur notoriè iniusta, si ex actis non iustificatur. & num. 10.*
7 *Sententia iniustitia notoria detecta ex eisdem actis, æquiparantur nullitati, & numquam transit in iudicatum, dato quòd in commissione adesset clausula, appellatione remota, num. 8.*
9 *Iudex debet iudicare secundùm acta, ex communi.*
11 *Compensatio iniusta, & turbida est refellenda.*

P R AE S V P P O S I T A.

Stantibus creditis liquidis dd. Iulii, & litis consortium, de quorum satisfactione hodie quæritur. 1
Et instrumento concordię itineris Alexandriæ. 2
Et compromissis factis super solidatione computorũ, quæ expirauerunt, non factis computis. 3
Et locatione facta per Lucam patronum Leandro Inditiano pro itinere Alexandriæ. 4
Et quòd pendente lite coram A.C. inter d. Iō. Antoniũ ex vna, & dd. Iulium, & litis consortes ex alia super nolitibus, ac damnis, expensis, & interesse primæ locationis itineris Zacinthi, nauis ex Alexandria mercibus onerata peruenit ad portum Anconæ. 5
Et quòd pro creditis petitis pro parte d. Iulii, & consortum ex decreto A.C. fuerit præstita cautio de stādo iuri, & iudicatum soluendo, sub die 15. Martii 1565. 6
Et appellatione pro parte Io. Antonii interposita à decreto Gubernatoris Anconitani, sub die 20. Iulii 1564. fol. 202. 7
Et inhibitione ratione litis pendentiæ obtenta ab A.C. & executa contra d. Leandrum, & dd. Iulium, & litis consortes fol. 213. & 217. 8
Et instrumentis productis pro parte Ioannis Antonii, ad docendum de contrauentione dictæ inhibitionis, & attentatis sub die 30. Iulii 1564. fol. 215. & 217. 9
Et decreto A.C. de deponendo dictos nolitus Alexandriæ facto ad instantiam dicti Io. Antonii, ac Matthęi Viscontis, & Io. Baptistæ Rotæ, præsente procuratore dd. Iulii, & litis consort, sub die 10. Augusti 1564. consignan. cui Dominus mandauerit fol. 246. 10
Et alio decreto subdelegationis facto per A. C. ad instantiam d. Iulii, & litis consortiũ, de exigēdo dictos nolitus, prout in fol. 360. 11
Et quòd hodie non constet dictos nolitus esse in esse, vel sine veri præiudicio, quòd fuerint soluti nautis, & pro aliis expensis nauis, 12
Et sententia lata per A. C. ad fauorem Leandri, super dictis nolitibus Alexandrię die prima Decembris 1570. 13
Et decisione facta sub die 14. Nouembris 1575. 14

D V B I V M.

An constet de sufficienti satisfactione creditorum liquidorum d. Iulii, & litis consortiũ, de quibus in primo pręsupposito, ad effectum notoriæ iniustitię sententię Gargani, prout in fine dictę decisionis supra. 142.

147. DECISIO. alioqui. II.

RESolutum fuit per Dominos non constare de sufficienti satisfactione creditorum liquidorum d. Iulij, & litis consortum ad effectũ notoriæ iniustitiæ sententiæ d. Gargani. Nam ex deductis pro magistro Bartholomæo fideiussore neque infertur vera, & actualis solutio, de qua nullibi in actis liquet, neque legitima compensatio dictorũ creditorũ liquidorũ. Nam certum est, quòd credita d. Iulij liquida, de quibus in primo præsupposito, sunt scut. 1300. ex aduerso pro satisfactione, & compensatione allegantur duę partitæ debiti ipsius d. Iulij.

Prima est, quòd d. Iulius erat debitor scut. 1000. pro nolitibus itineris Alexandriæ.

Secunda quòd erat debitor scut. 500. pro mora, siue vt vocant, stallia 50. dierum commissa in isto itinere per Leandrum, &c. quæ duæ partitæ scut. 1500. compensatę cum creditis liquidis Iulij 1300. tollunt, & longè superant dictum creditum Iulij. sed neutra ex istis compensationibus placuit Dominis.

Nam quòd primam de scut. 1000. pro dictis nolitibus, dicebatur eam non intrare, neque posse ad prędictam compensationem applicari, etiam ad effectum, de quo agitur: quia nauis non fuit locata Iulio ex illo contractu concordiæ de anno 1562. qui ad hoc allegatur pro satisfactione sui crediti, sed magis secundùm Do-
1 minos fuit inita quędam societas, in qua † quilibet pro rata suam partē capiebat de damnis, & lucro, iuxta tex. in l. si non fuerit. ff. pro soc.
2 Et licèt explicitè non sit † nominata societas, sufficit in hoc, quòd ex pactis deprehendatur. l. societatem coire. vbi Bart. ff. eod. tit. Igitur pars, quę debebatur Iulio, non poterat cadere in extinctionem crediti, sed in lucrum pro eius rata: quia in ista societate ipse Iulius ponebat pecunias, in quib⁹ erat creditor Guardamelii.

Nec placebat Dominis induci compensationem ex eo, quòd idem Iulius esset debitor prædictorum nolituum: quia re vera non ipse erat debitor eorum, sed Leander, qui verè nauem conduxerat. Vnde, eum non appareat di-

ctas

ctas pecunias nolituũ perueniſſe ad manus ip
ſius d. Iulij ex his, quæ habẽtur in 10.11. & 12.
præſuppoſitis, ſtante decreto A. C. de deponẽ
dis dictis nolitibus, & conſignandis, cui Do-
minus mandauerit, quos nullo modo apparet,
vt dixi, d. Iulium habuiſſe, videbatur Dominis
iniuſtum, & à ratione valde alienum, quòd ſit
inducta talis compenſatio: cum maximè de li-
3 quido † ad illiquidum non admittatur. l. fin. C.
de compenſ. cum vulg. & tantò magis cum eſ
ſent deducendę impenſæ, & multa alia, prout
in dicto inſtrumento concordiæ. Ex quibus vi-
ſa eſt omnino inueriſimilis, & admodum turbi-
da dicta compenſatio, quæ Dominis nullo mo
do placuit, etiam ad effectum arguendi notoriã
iniuſtitiam ſententiæ, de qua agimus.

Nec dicatur ipſum d. Iulium teneri, ex eo
quòd promiſit vel ſibi, vel alteri locare pro di-
cta ſumma: quia dicebatur, quòd, cum liberum
ſibi eſſet in dicta concordia, vel ſibi ipſis naule-
giare, vel alteri locare, cum ipſe ſibi noluerit, &
alteri iuxta facultatem ſibi conceſſam locarit,
non ipſe tenetur, ſed alter, cui ex dicta conceſ
ſione ſibi à parte facta locauit. Iniuſtum ergo
4 eſt, vt debitum † vnius compenſetur cum cre-
dito alterius. l. eius. vbi bene Bald. num. 3. C. de
compenſat. & in effectu, cum iſti nolitus non
probentur perueniſſe, vt dixi, ad manus d. Iulij,
cum etiam non appareret, quantum eſſet expẽ
ſum, & quid reliqui ſupereſſet, iudex nõ potuit
admittere de iure has compenſationes, quæ
patiuntur prędictas difficultates.

Deducta ex aduerſo nil facere videbantur.
5 Nam ſententia † non liberat, etſi abſoluit, ſi de
eius notoria iniuſtitia apparet, & de ea dicitur
6 notoriè † apparere, ſi ex actis non iuſtificatur.
Pariſ. cõſ. 54. n. 1. & 2. in 4. Flin. in c. inter cœte
ros. ſub num. 10. verſ. & dicit iniquitatem eſſe
euidentem. & num. ſeq. de re iudic. poſt Ang.
in l. ſi pars. ff. de inoff. teſtam. ſub. num. 1. circa
fin. ibi, & intellige euidentem, quando conſtat
ex actis, & ſententia dicitur notoriè iniuſta ex
7 eiſdem actis, quæ † in hoc caſu ęquiparatur
8 nullitati, & numquam † tranſit in iudicatum,
etiam quòd in commiſſione adſit clauſula, ap-
pellatione remota. Caputaq. deciſ. 84. lata fuit
ſententia, in 2. Docto. in d. c. inter cæteros.
Pariſ. conſ. 51. num. 49. in 4. cum alijs in d. de-
ciſ. allegatis.

9 Iudex enim debet † iudicare ſecundùm acta,
vt hanc eſſe communẽ latè defendit Couuar.
variar. reſolut. lib. 1. cap. 1. ſub nu. 6. & dicebãt
10 Domini Rotam † hanc opinionem ſequi, vt
ſententia iuſtificetur ex actis, & doctrinas con

sun

trarias non recipere.

Quę dicuntur de ſecunda partita moræ, ſiue
ſtalliæ non placuerunt. Primo quia non con-
ſtat legitimè de ea apud acta, tum quia prę ſup
ponitur ſententiam eſſe latam per A. C. in fauo
rem Leandri, vt in 13. prę ſuppoſito, & conſe-
quenter non conſtabat ex actis Leandrum il-
lius eſſe debitorem: quia in effectu vigent in
ea rationes ſtatim allegatæ in prima partita no
11 lituum, & huiuſmodi compenſatio † eiſdem ra
tionibus, vt iniuſta, & turbida eſt refellenda.

Cætera ex aduerſo oppoſita Dominis non
placuerunt, quia ceſſant, & tolluntur ſtantibus
prædictis.

Romana executionis inſtrumenti dota-
lis. Lunæ 10. Decembris 1576.

EPITOME.

DOtem promittens dare, & ſolue-
re de proprijs pecunijs, quam-
uis promittens ſit extraneus, in-
ducta dicitur obligatio dotandi de pro-
prijs pecunijs, commixtione ſecluſa.

SVMMAE.

1 *Verbum, dare, importat dominium transferre.*
2 *Nemo transferre poteſt, quod non habet.*
3 *Confeſsio principalis facta in iudicio criminali, facit fidem in ciuili.*
4 *Confeſsio dicitur facere notorium, ideo etiam in iudicio nullo probat.*
5 *Summario in iudicio venit etiam non petitum, dummodo ex actis quomodocunque reſultet.*
6 *Confeſsio ſuper crimine facta in vno iudicio, licèt non valeat ad condemnandum, in alio iudicio; tamen valet ad inſtituendum iudicium inquiſitionis, & ad probandum illud crimen ex producta confeſsione.*
7 *Confeſsio in iudicio ſummario facta, probat in plenario.*
8 *Confeſsio facta in iudicio ciuili probat in criminali.*
9 *Confeſsio incidenter facta licèt non proſit ad condemnandum; tamen ex ea iudex habet fundatam intẽtionem in alio iudicio inquiſitionis.*
10 *Confitens in alio proceſſu poteſt hodie condemnari ad intereſſe ſine alio proceſſu.*
11 *Clauſulæ, quæ omnia & ſingula &c. vis, & energia.*
12 *Verbum, ſingula, quid importet?*
13 *Stipulatio ad omnia, ponitur de ſtylo in fine contractuum.*
14 *Cameralis obligationis natura non admittit exceptiones.*
15 *Iuramentum debet præciſè, & in ſpecie obſeruari, non per æquipollens, nec reſpectu intereſſe.*
16 *Iurans tenetur præciſè obſeruare, nec poteſt opponere cõpenſationem.*
17 *Pecunia quando commixtione efficiantur propria, vel potius quis de furto teneatur?*

18 *Solutio qua dicitur imperfecta, & non effectualis, ita vt non liberet?*
19 *Soluens proprium debitum alienis pecunijs liberatur, illis commixtis.*
20 *L. Cassius. ff. de solutio. intellectus.*
21 *Euictio si immineat breui tempore, cauendum est in forma depositi de restituendo in euentum euictionis.*
22 *Euictione imminente, in limine contractus cauendum est.*
23 *Dotans si est extraneus, quamuis regulariter non teneatur de euictione, fallit, si stipulatus est partem dotis sibi restitui debere.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante instrumento dotali, & alijs hic inde deductis. 1

DVBIVM.

An sit locus executioni dicti instrumenti pro solutione pecuniarum in eo contentarum.

148. DEICISO. seu Discursus. alioqui. III.

PRima difficultas est, an illa verba, de propijs pecunijs, vt asseruit, inportent obligationem, & dispositionem, vel sint tantũ enũciatiua, quia non apponuntur in promissione dotis, sed in solutione? Et aliqui Domini videbantur inclinare pro affirmatiua, quòd esset inducta obligatio de proprijs pecunijs dotandi, quia promissio est concepta per verbum, dare:
1 dicitur enim promisit dare, quod † importat dominium transferre. l. vbi autem. §. fin. de ver. oblig. Bart. & omnes in l. stipulationes non diuiduntur. eod. tit. quod non fit, nisi ipse sit Do-
2 minus pecuniarum: nemo † enim potest transferre, quod non habet. per vulg. Meritò ergo prædicta verba de proptijs pecunijs apposita sunt solutioni statim in eodem instrumento subiectæ, vt respondeant ipsi obligationi pręcedenti: nisi enim extarent pędicta verba importantia dominium pecuniarum in Nicolao, ad hoc non videretur obligatus, cum ipse sit extraneus dotans: qui cum non teneatur dotare, nec teneatur de euictione, ideò censetur velle transferre illud ius tantum, quod habet. Doct. in l. prima. C. de iur. dot. Bald. & Salic. in l. prima. §. accedit. C. rei vxo. actio. cum plur. aliis per Moder. tract. de euictio. 6. 4. num. 7.

Secunda difficultas est, an probetur hodie pecunias solutas non fuisse proprias Nicolai. Et videbatur aliquibus Dominis probari ex cõ
3 fessione † propria ipsius Nicolai in iudicio criminali, quæ facit fidem in hoc ciuili. Boss. in loco alleg. de plur. violen. sub num. 117. in prima
4 limit. quia † confessio dicitur facere notorium, ideo etiã in iudicio nullo probat. benè p Aret. in c. qualiter, & quando. el secundo. nu. 29. 30. & sub num. 31. vers. sed ad ista. vocat hãc opinionem communem. Et licèt idẽ Aret. ibi sub nu. 38. vers. & ex prædictis patet, videatur velle, quòd hoc non procedit, quando agitur ad aliud, vel ex alia causa, & subdit, quòd, si in actione, & iudicio depositi reus confitetur de cõmodato, non potest sequi condemnatio &c. quod tamen non est verum in iudicio summa-
5 rio, in quo † venit etiam non petitũ, dũmodo ex actis quomodocunque resultet. c. abbate. de re iud. cum alijs alleg. in Rom. donationis. placebat Bald. in l. mercalem. C. de cond. ob cau.
6 quòd confessio † super crimine facta in vno iudicio, licèt non valeat ad condemnandũ in alio iudicio; tamen valet ad instituendum iudicium inquisitionis, & probandũ illud crimen ex prędicta confessione. & Bald. sequitur Felin. in c. causam quæ. el primo. sub num. 21. vers. sed responde ex not. per Bald. de testib. videtur etiã sequi Aret. in c. at si clerici. in fin. num. 62. & 63. de iudic. qui etiam videtur loqui in confessione incidenter facta. d. num. 63. Itẽ ait, quòd
7 confessio † in iudicio summario facta probet
8 in plenario, & quòd confessio † in iudicio ciuili probet in criminali contra regulas aliarum probationum, & actorum. Ergo eadem ratione, & æquitate debet probare in casu nostro, benè etiam Abb. in c. 2. de confess. nu. 12. vbi
9 etiam ex confessione † incidenti licèt non possit quis condemnari; tamen iudex habet intentionem fundatam ex illa confessione in alio iudicio inquisitionis, quę multùm colorata videtur, & satis placèt.

Nec obstat, quòd Bartholomęus non interfuerit huic processui, nec sit gestus cũ eo, quia
10 stante dicta confessione, talis confitens † potest condemnari ad interesse sine alio processu. Bald. in l. 2. num. 25. C. de eden. facit Specul. de accus. in §. qualiter. num. 25. Cum ergo constet ex confessione Brunorij has non fuisse proprias pecunias, intrant tria allegata pro Bartholomęo, nempe tres clausulę instrumẽti.
11 Prima clausula, quæ omnia † & singula &c.
12 ponderãdo verba, singula, † quę ad omnia quęcunque præcedentia referuntur nedum in specie, sed etiam in indiuiduo supra narrata, ergo etiam continetur dicta clausula. Ioan. And. in addit. ad Specul. in loco alleg. Quibus addi potest benè Aret. in l. Titia. §. idẽ respondit quoties. sub num. 15. vers. & procedit, & ibi Ias. sub
13 num. 2. de verb. oblig. maximè cum de stylo † in fine contractuum ponatur stipulatio ad om-

nia

nia. Docto. in rub. de verb. oblig.
14 Secũdo natura † obligationis cameralis, quæ non admittit exceptiones.
15 Tertio vis iuraméti, quod † importat, vt præcisè, & in specie obseruetur, non per æquipollens, nec respectu interesse. glo. in l. si pecuniã. in vers. necesse habeas. de cond. cau. dat. & Bal. col. 1. vers. & nota, quòd. Felin. in c. quę in ecclesiarum. sub n. 78. vers. hanc fallentiam. de constit. Optimè Alex. cons. 91. sub num. 4. in fi. vers. 2. principaliter. in lib. 2. & num. 5. dicit,
16 quòd iurans † teneatur præcisè obseruare, nec possit opponere compensationem, vbi contra Bart. bis ibi vocat communem, in princ. d. nu. 5. & sub eod. num. 5. vers. & certè. Ita Docto. in c. ad nostram. el primo. secundùm communẽ intellectũ. de iureiur. sequitur ibi Imol. & alij. Sed quicquid sit in compensatione Doctores sunt concordes, quòd iurans tenetur præcisè implere.

Nec obstat, quòd pro parte Nicolai dicitur,
17 quòd istæ pecuniæ † commixtione fuerint effectæ Elisabethę, & propterea, cum deuenerint in Bartholomæum consumptę, ipse acquisiuit dominium. l. si alicui. l. Cassius. ff. de solut. not. in l. singularia. ff. si cert. peta. quia illud dominium acquiritur propter difficultatem discernendi, vt benè declarat Dec. in d. l. singularia. num. 6. Non propterea hoc facit, quin cõpetat actio furti cõtra illum, qui eo ipso, quòd pecunias cum suis immiscet, eo ipso committit furtum. l. si is cui. C. de furt. & tanto magis, quia contra ipsummet Bartholomæum datur actio furti pro istis pecunijs. Nam, cum istæ pecunię pertinerent ad dominum, cui furto subtractæ fuerant, & ipse illas exigendo, & patiendo nomine suo numerari, ipse furti tenetur, maximè cum pecuniæ essent in præsentia, vt benè declarat Alciat. in d. l. singularia. num. 68.

Nec obstat, quòd sit liberatus, quia istæ pecuniæ consumptione fuerunt effectæ Nicolai: quia hoc, quòd sunt effectę suæ, posset tolerari ad vnum effectum, nempè quatenus ipse illas in proprios vsus cõuertisset, sed non ad alium effectum; vt, si eas ipse cogeretur restituere, nõ posset repetere tantumdem pecuniarum à Nicolao, stante sua promissione, quòd illæ pecunię erant propriæ, & quòd sibi promisit dare in dotem, non illa 400. in specie, sed 400. in ge
18 nere, quę sibi obseruat. Ista enim dicitur † imperfecta, & non effectualis solutio, quæ non liberat. l. Meuius. §. in fundo. ff. de legat. 2. & ibi Bart.

Non obstat l. Cassius. ff. de solut. quòd sol-
19 uens † proprium debitum alienis pecunijs, liberetur illis commixtis: quia videtur intelligẽ
20 dus † textus, quando illæ pecuniæ sic consumptę nõ possunt euinci: at in casu nostro, & euinci possunt, & breuissimo tempore timetur eas euinci posse. Vnde, cum hic immineat euictio, videbatur æquum, quòd Nicolaus Brunorius
21 caueret idoneè, † & in forma depositi de restituendo in euentum euictionis, & interim susciperet defensionem Bartholomęi. Non enim
22 est nouum, quòd † imminente euictione in limine contractus, debeat caueri. l. post perfectam. C. de euict. vbi Bald. & Salyc. l. pen. §. primo. vbi Bart. ff. de perlc. & com. rei vend. cum simil.

23 Dicebatur etiam Nicolaum teneri † de euictione, licèt sit extraneus dotans, qui regulariter non tenetur, quia stipulatus est partem dotis restitui. quod totum negocium visum est satis inhonestum, & parui exẽpli. super quibus poterunt partes cogitare, & dicere, si quid eis occurrat, & Domini in alia positione capient resolutionẽ super omnibus hinc inde deductis.

DE DONATIONIBVS.

Ciuitatis Castellanæ bonorum. Mercurij 2. Iunij 1574.

EPITOME.

Donatio mobilium in domo, vel in certo loco existentium, comprehendit omnia, quæ ita sunt in domo, vt perpetuò ibi sint ad vsum domus, non autem pecunias in archa repositas.

SVMMAE.

1 *Mobilium appellatione indefinitè, & simpliciter venit pecunia.*
2 *Donatio mobilium in domo, vel in certo loco existentium quæ comprehendat? & num. 6.*
3 *Merces, & venalia non veniunt in legato mobilium existentium in domo, vel in certo loco, & quare?*
4 *Paris. sibi contrarius consulendo.*
5 *Donatione facta de mobilibus, & pertinentijs domus, quæ veniant?*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd q. Tyberius Petronius die 13. mensis Iulii, anni 1568. donauerit donatione inter viuos d. Alexandro Petronio eius ex fratre nepoti vnã ipsius Tyberii domum, quam inhabitabat, cum vniuer

sis

sis mēbris, mobilibus, & pertinentiis suis, iuribus, & iurisdictionibus, reseruato sibi, & Elisenæ eius vxori vsufructu, eorum vita durante. 1

Et post dictam donationem idem Tyberios condiderit testamentum, in quo ita cauerit. Item titulo prædictæ donationis donauit Angelopetronio eius nepoti præsenti tot ex bonis patris, quæ ascendant ad valorem donationis factæ d. Alexandro de domo sua, mobilibus, massaritiis, & rebus, & paulo post eosdem Alexandrum, & Angelum suos hæredes instituerit, cum hac tamen conditione, quòd d. Alexander ante aditionem hæreditatis debeat donare irreuocabiliter, & inter viuos dictæ dominæ Elisenæ omnia bona mobilia, massaritias, & res sibi donatas, prout in donatione prædicta, alioquin eundem d. Alexandrum ex nunc, prout ex tunc exhæredem facit, & priuat omni commodo hæreditariæ portionis, & ex nunc, prout ex tunc dat, & cedit portionem hęreditatis titulo donationis inter viuos dictæ Elisenę præsenti, stipulanti, & acceptanti. 2

Et post mortem Tyberii Elisena Alexandrum pro implemento interpellauit, eoque redonante ipsa hęreditatem Tyberii acceptauerit. 3

Et Tyberius esset tempore mortis annorum 70. & vltra vir diues, & ex redditibus viuens. 4

Et dictis testium pro parte d. Alexandri examinatorū, videlicet Darii iuxta 1 2. interrog. Agnetis, & Marii iuxta 1 7. quorum summarium in necessariis Dominis detur. 5

DVBIVM.

An ex his constet ad effectum, de quo quęritur, pecunias, de quibus per dictos testes, quas Tyberius tempore mortis habebat in arca, in donatione prædicto domino Alexandro per Tyberium facta, & sub illius verbis comprehensas fuisse, & contineri?

149. DECISIO. alioqui. I.

DIxerunt Dñi, quòd licèt regula sit, quòd
1 appellatione † mobilium indefinitè, & simpliciter veniat pecunia. Dec. cons. 381. & 472. atque Apost. ad Dec. in l. singularia. ff. si cert. pet. reprobando opinionem Alciati contrariū defendentis. Tiraq. de retract. §. 1. glos. 7. num. 103. Alex. & Docto. in l. mouentium. de verb. signif. tamen propriùs ad quæst. nostram in donatione mobilium non indistinctè
2 facta, sed magis restricta ad mobilia † in domo, vel in certo loco existentia, Domini firmabāt regulam, venire omnia in donatione prædicta, quę ita sunt in domo, vt perpetuò ibi sint ad vsum domus; consequenter non venire pecunias in arca repositas, quę sui natura non sunt ad vsum domus, neque, vt perpetuò ibi remaneant, sed magis vt expendantur. Hanc regulam dixerunt probari per plura iura, & videtur tex. clarus in l. quęsitum. §. 1. & in l. si mihi Męuia. §. fin. de leg. 3. ponderando in d. §. fin. verba pręgnantia, ibi, nihil excepto cum omni instrumento, & repositis omnibus non contineri pecuniam numeratam, nec instrumenta debitorum: ex quibus verbis videbatur aliquibus Dominis confundi doctrinā Dec. & Curt. Iun. ex aduerso allegatam. Ad idē allegabatur tex. in l. si ita legatum. de leg. 3. ibi, domū, quęque mea ibi erunt, non contineri nummos &c. ad idem l. generali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. qui tex. bene seruit in ratione, nempe quòd mer-
3 ces, † & venalia non veniunt in simili legato, quia non sunt permansura in domo. ad idem allegabatur distinctio l. si chorus. §. 1. de leg. 3. l. si fundus, eod. ad idem Afflict. decis. 106. nū. 6. Bertrand. cons. 162. num. 1. lib. 1. Et licèt Paris. cons. 67. num. 11. cum seq. lib. 2. tenuerit
4 contrarium; tamen idem † cons. 80. num. 48. lib. 2. sequitur Corn. in alleg. cons. 49. lib. 3. qui tenet hanc opinionem, & dicebant Domini, q.
5 cum donatio † facta d. Alexandro sit de mobilibus, & pertinentijs domus, debet intelligi, quòd veniant ea, quę pertinent ad domum instructam, nempè supellectilia, & alia causa domus parata, & quę in effectu perpetuò sint ad vsum domus permansura. Et hinc videri verū sensum verborum donationis, de qua agitur, per supra alleg. Et in hoc Dominis non placebat differentia inter legatum, vel donationem generalem, & vniuersalē ex prędictis iuribus, & alijs per eos allegatis.

Quia tamen d. l. si chorus. §. 1. item d. l. si legatum. item l. si Męuia. videntur in hoc distinctè loqui, vt in huiusmodi legato non veniat
6 pecunia parata, vt expendatur, veniat † tamen pecunia pręsidij causa reposita, & quę thęsauri, siue deliciarum loco sit habita, dixerunt Domini, quòd, si concludenter possit probari per d. Alexandrum pecuniam, de qua agimus, fuisse huiusmodi, ea veniat in donatione, de qua agimus, ex distinctione prędictorum iuriū.

Romana donationis de Serrano. Veneris 4. Martij 1575.

EPITOME.

DOnatio facta per Iulium filiumfamil. sine consensu patris, & sine insinuatione, est nulla, dato quòd sit iurata.

SVMMAE.

1 *Donandi facultas non venit etiam in mandato cum libera.*

Præ-

2 Praesumptio qualibet etiam fatua sumitur potius, quàm donatio.
3 Donans contemplatione patris debet facere mentionem patria potestatis, nec sufficit facere simpliciter mentionem de patre.
4 Donatio facta à filiofamil. alicui tertio, non praeiudicat patri. quod si filiusfamil. iurauerit? n. 5. & 7. ampl. etiam si patri non quaeratur vsufructus. num. 6.
7 Iuramentum an validet donationem factã per filiumfamil.
8 Filiofamil. interdicitur administratio, quia reputatur prodigus.
9 Iuramentum prodigi non arctat.
10 Inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum.
11 Argumentum à contrario sensu quando in contractibus habeat locum?
12 Argumentum à contrario sensu non sumitur, quando inducta ad vnum effectum, contrarium operarentur.
13 Donatio facta per filiumfamil. sine consensu patris, est nulla nisi insinuetur, amplia etiam in retrocessione ex interuallo. num. 15.
14 Insinuationi non renunciatur per iuramentum, stante vrbis statuto, de quo hic.
16 Forensis etiam ligatus statuto ciuitatis in respicientibus solemnitatem contractus.
17 Donatio facienda est seruatis solēnitatibus loci contractus.
18 Merita non debent esse talia, quae actionem producant ex communi contra Ari. Pinell.
19 Meritorum generalis expressio facta per donantem donare non prohibitum, vel etiam prohibitum, an & quando valeat, vel potius sint ipsa merita probanda?
20 Lxum emancipatis. C. de praed. minor. procedit solũ, quando filius est emancipatus.
21 Donatio facta per filiumfamil. sine consensu patris, & sine insinuatione, etiam quòd sit iurata, est nulla.
22 Statuti vrbis forma quando non est seruata, iuramentum non dat robur contractui, & quare?
23 Donatio remuneratoria an infirmetur ex defectu insinuationis, vel ex omissione solemnitatum.
24 Clericatus filij subsequens nocere non debet patri, in vsufructo iam per eum quaesito.

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, retrocessio facta per d. Didacum Concij principalem, & d. Petrum Martinum Serrano, vti patruum, ac procuratorem Francisci Conciae patris d. Didaci, in fauorem Hieronymi, sit valida, & legitimè facta?

150. DECISIO. Alioq. II.

Plures ex dubio proposito dicebant Domini oriri difficultates.

Prima est, an in mandato dato à Francisco Concia in personam Petri Martinez eius fratris, comprehendatur facultas donandi?

Secunda dato quòd nõ, an, quia in donatione facta Didaco est habita mentio patris eius, simus in peculio profectitio, vel aduentitio.

Tertia an donatio facta à Didaco, vt filiofamil. in fauorem Domini Hieronymi praeiudicet patri?

Quarta an iuramentum eam validet.

Quinta quando hęc omnia cessarēt, an hęc donatio sit nulla defectu insinuationis.

Sexta an in respicientibus solemnitatem cõtractus, statutum Romanum liget forenses in vrbe contrahentes?

Septima quae respicit materiam remunerationis, an haec donatio possit dici facta ob benè merita, & an ad hoc, vt intrent priuilegia donationis remuneratoriae, necesse sit, quòd bene merita sint talia, quę actionem praestent, item an sufficiat expressio generalis inter personas non prohibitas.

Octaua an sit nulla ratione minoris ętatis.

Nona, & vltima, an Didacus esset clericus, & beneficiatus?

Quoad primam difficultatem dixerunt Do-
1 mini, quòd in hoc mandato non † comprehenditur facultas donandi, quę in eo non legitur, nec venit etiam in mãdato cum libera. l. filiusfamilias. ff. de don. Doct. in l. contra iuris. §. primo. ff. de pact. Dec. cons. 402. num. 9. l. prima. vers. denique. vbi Bart. Ias. & omnes. de offic. procurat. Caes. Imò prędictum mandatum est ad regendum, & gubernandum, & in effectu ad vtilia gerendum, vt benè in eo legitur; &
2 magis omnis † alia praesumptio sumitur etiam fatua, quàm donatio. Bald. in l. generaliter. in 4. oppo. C. de non num. pec. idem Bald. in l. fin. col. 4. C. de dot. prom. cũ alleg. per informãtes.

Quoad secundam quicquid voluerit Dyn.
3 communis opinio est, quòd ad hoc, † vt quis censeatur donare contemplatione patris, non sufficit, quòd sit facta mentio patris, sed oportet facere mentionem patriae potestatis, alioquin mentio patris intelligitur facta solùm gratia demonstrationis. l. fin. C. de vsufr. Bart. in l. cum aliquis. C. de iur. delib. num. 3. vbi Alex. num. 6. & Ias. num 2. & Corn. num. 2. Ruin. cons. 24. num. primo. lib. 5. & sic sumus in peculio aduentitio, non autem profectitio.

Quoad tertiam habemus clarum tex. quòd
4 non, † in l. fin. §. filijs autem. C. de bon. quae lib. vbi Bald. Ang. Paul. de Castr. Salyc. textus est etiam in l. si filius. & ibi glos. 1. & Bal. C. de pa. pot. Curt. Iun. cons. 152. num. 5. Aym. cons. 84. num. 1. Afflict. decis. 241. num. 2. & alij plures, qui ferè omnes, excepto Afflicto, qui non tan-
5 git de iuramēto, affirmãt idē, † etiam si filius iurauerit: de quo tamen iuramēto infra statim in q. sequenti dicetur. facit Alex. cons. 106. num. primo in 7. cum alijs, de quibus per informantes,

tes,& hoc etiã vltra allegatos tenet Rub. Alex. conf. 166. sub num. 4. Aym. cõs. 39. num. 3. in
6 fin. quod ampliatur, † etiã si patri non queratur vsusfructus, dummodo ab eo nõ fuerit exclusus ratione suspicionis; tunc enim remanet legitimus administrator, & propterea alienatio sine consensu non tenet, latissimè Ruin. d. cons. 24. col. 2. & 3. vsque ad fin. potissimùm num. 3. cum seq. lib. 5.

Circa quartam, quæ visa est magis contro-
7 uersa, & lata, an scilicet iuramentum † validet donationẽ huiusmodi. Et pro negatiua, quòd eã non validet, tenent infrascripti Docto. Bal. in d. §. filiis, Salyc. ibidem Paul. Castren. ibid. sub num. 4. & in l. & hæredi. §. filiusfam. ff. de pact. Curt. Iun. cons. 152. num. 7. Aymo cons. 84. & cons. 39. sub num. 3. ferè ab omnibus allegatus. Specul. de acto. §. primo. sub num. 30. vers. sed quid si iurauerit, licèt non loquatur in his terminis in indiuiduo.

Contrariã autem opinionem tenet Imol. in c. cum contingat. num. 43. de iureiur. & cons. 1. sub num. 6. vers. item non videtur bona quarta responsio, Corn. in d. §. filiis autem. sub num. 4. vbi dicit, q Ang. in sua lectura ita tenet. Bertran. cons. 138. num. 5. 6. in 2. 2. qui tamen Bertrand. cons. 189. num. 3. cum plur. sequ. in primo tertii non videtur audere firmare aliquam ex istis opinionibus. Et quia Corn. in d. §. filiis autem. dicit, quòd prima opinio est cõmunis, & quòd hęc secunda est verior, item quia Paul. de Cast. in d. §. filiusfam. num. 6. dicit, quòd in consulendo non recederet ab ista opinione, & Bertr. vbi supra, dicit, quòd prima opinio habet magnos defensores; fuit dictũ per aliquos Dominos posse in hac controuersia firmari solùm, quòd prima sit magis cõmunis. Ratio po
8 tissima, qua nititur hęc opinio, est, quia † interdicitur administratio, quia reputatur ꝓdigus,
9 & iuramentum † prodigi non arctat, vt per Docto. omnes supradictos. Vtraque tamen opinio conuenit, quòd patri non præiudicat.

Non obstat, dum dicitur, quòd fuit data facultas in prima donatione alienandi cum consensu Petri donantis: quia nõ est verum, quòd sit data prædicta facultas donandi, vt supra est dictum: in illa enim est prohibitus alienare sine consensu donantis, sed non sequitur, ergo cum consensu donantis, & sine consensu patris
10 alienare, & donare potest: quia inducta † ad diminutionem, nõ debent operari augmentum. l. legata inutiliter. ff. de adim. lega. Ruin. in si-
11 mil. d. cons. 24. nu. 8. in fin. lib. 5. Argumẽtum † enim à contrario sensu licèt procedat in contractibus Dec. in l. prima. num. 48. de offic. eius &c. tamen debet intelligi secundùm eundem Dec. vt non surgat dispositio virtute argumenti, sed primi contractus: & propterea cessat prohibitio isto casu facta per pactum, sed propterea sequitur, quòd sit habilitatus vltra quàm virtute principalis dispositionis contineretur.
12 & istud † argumentum non sumitur, quãdo inducta ad vnum effectum, contrarium operaretur. Purpur. ibid. num. 682.

13 Quoad quintam, an † donatio huiusmodi sit nulla defectu insinuationis. De iure communi est clarum, quòd sic, per l. sancimus. C. de donat. l. cum multę. vbi Bald. num. primo, circa med. C. de donat. ante nupt.

14 Non obstat † iuramentum, quia secundùm formam statuti non potest renunciare insinuationi etiã cum iuramẽto, vt in stat. vrb. lib. 4. c. 22. in fi. vbi ad literã habetur. Et licèt essemus
15 in retrocessione, † cum ea sit facta ex interuallo, requiritur insinuatio. Bald. in l. si viua. sub nu. 2. vers. sed quæro quid è contra. C. de bon. mat.

Quoad sextam, est indubitatum iuxta not. per omnes in l. cunctos populos. C. de sac. sanc.
16 eccl. quòd in † respicientibus solemnitatem cõtractus forensis etiam ligatur. Cephal. qui attestatur de communi, in cons. 170. num. 21. 28. & seq. & cons. 171. num. 26. lib. 2. & in specie
17 quòd in † donatione debeat attendi locus contractus. Corn. cons. 185. nu. 10. lib. 2.

Quoad septimam, an hęc donatio possit dici facta ob bene merita, & hoc dixerunt Domini esse videndum in specie, nunquid probentur merita, vel ex donatione prima Didaco retrocedenti facta, vel ex aliis probationibus, an
18 autem merita † debeant esse talia, quæ actionem producant. Fuit dictum, quòd communis est, quòd non, licèt Ari. Pinell. copiosè post multos ab eo relatos defendat contrariã opin. in l. prima. in tertia par. sub num. 59. vers. ne autem æquiuocemus. vbi cumulat Docto. pro cõmuni, & in vers. mihi semper. vbi recedit à communi. C. de bon. mat.

An verò sufficiat generalis meritorum expressio, non probatis meritis, Domini dicebãt, quòd licèt in donatione remuneratoria com-
19 munis sit opinio, quòd valeat, † etiãsi non constet de meritis aliter, quàm per assertionem donantis, quando sumus in persona libera, & non prohibita, vt plures Docto. de communi attestantes latè cumulat Iul. clar. in §. donatio. q. 3. vers. sed hic occurrit. tamen in casu proposito res modicam habere videtur difficultatem,

quòd

quòd non sufficit etiam inter personas nō prohibitas, stante illa clausula, & quia sic sibi facere placuit, posita post clausulam, ob gratitudinis, & seruitia. Oldra. cons. 5. ad fin. Tiraquell. qui ita dicit putare esse distinguendum in l. si vnquam. in verb. donatione largitus. num. 92. aliàs secundùm paruam impresionem num. 80. qui multos allegat. Sed fuit dictum per plures Dominos, q̄ videmur magis esse inter personas prohibitas. Nā omnes personę sunt prohibitæ donare sine solēnitatibus statuti, alioquin esset aperta via fraudibus: qua mediante nunquam haberet locum statutum, quia semper fieret assertio de bene meritis, & ferè semper daretur causa. Castren. in l. Aquilius. num. 4. vers. sed si non poterat. ff. de donat. cū plur. simil.

Quoad octauam circa minorem ætatē fuit dictum per aliquos Dominos esse animaduertendum, quòd tex. in l. cum emancipatis. C. de
20 præd. mino. procedit solùm, † quando filius est emancipatus. Nam, quando est in potestate, pater potest rem filii alienare sine decreto. Tiraquell. in d. l. si vnquam. in præf. num. 28. & 29. qui declarat illum tex. assignans rationem diuersitatis, sed super hoc non fuit institum.

Ad quæstionem vltimam de clericatu particulariter est videndum.
21 Ex quibus fuit conclusum pro† nullitate donationis, non obstante iuramento tum propter præiudicium patris prædictum, in quo capite Dñi videbantur concordes, tum quia à filiofamil. sine consensu patris est facta per latè supra deducta, tum maximè propter defectum insinuationis: qui defectus non sanatur ex iuramento, attento prædicto statuto vrb. c. 22.
22 in fin. lib. 4. Quando † enim forma statuti vrb. non est seruata, iuramentum non intrat: quia tunc prę sumitur extortum dolo, & metu, & est irritum, vt dicitur in eodem lib. 4. statutorum c. 23. pariter in fin.

Quia autem hic prætenditur agi de dona-
23 tione remuneratoria, quę † nō infirmatur nec ex defectu insinuationis. Rom. cons. 26. Curt. Iun. cons. 67. num. 6. Alex. cons. 83. nu. 18. lib. 2. Ruin. cons. 2. col. 2. num. 7. vol. primo. Item nec ex omissione solemnitatum requisitarum, arg. not. per Castren. in l. Aquilius Regulus. nu. 3. in fin. & num. 4. & in l. si pater. §. si quis aliquam. ff. de donat. Capell. Tholos. decis. 381. & quæ infinita priuilegia habet. Tiraquell. in l. si vnquam. in verb. donatione largitus. nu. 11. qui latissimè cumulat. C. de reuoc. donat. Clar. de donat. d. q. 3. cum magis dicatur permutatio, & compensatio, quàm donatio, vt per Cur. Iun. d. cons. 67. num. 6. & per Tiraquell. alleg. d. num. 11. post Bart. Rom. Imol. & alios latissimè per eundem Tiraq. allegatos: ideò fuit, vt dixi, reseruatum, vt videretur, an verè probarentur merita extare, & an ex donatione prima facta Didaco, vel ex aliis merita ęquiualentia huic donationi possint dici probata, ita vt prædicta meritorum assertio possit sustinere donationem, de qua agitur. Item pariter fuit reseruatū id, quod dicitur de clericatu Didaci, an probetur, & de quo tempore, & an verè simus in casu, in quo cesset præiudicium patris. Et licèt per informantes Didaci multa replicētur, nempe quòd tempore donationis sibi factæ esset laicus, vnde vsusfructus indubitàter
24 ab initio pertinuit ad patrem, & consequēter † clericatus subsequens non debuit nocere patri in vsufructu iam quęsito. Dec. in c. in præsenti. num. 64. de prob. Pinell. in l. 1. C. de bon. mat. prima part. num. 43. & alii, quos allegat Couuar. in c. quia nos. n. 2. vers. in his verò. de testam. probat tex. in l. sacrosanctę. ibi, in codē clericatus gradu, votoq. viuendi acquirere, & habere potuerint. C. de Episc. & cler. tamen fuit dictū, quòd de hoc particulariter agetur, si videatur necessarium.

DE TESTAMENTIS.

Foroliuiensis hæreditatis, & bonorum. Veneris. 18. Decembris 1573.

EPITOME.

Testamentum primum non tollitur per generalem derogationē, sed specialis requiritur ad clausulam derogatoriam.

SVMMAE.

1 *Derogatio generalis an sufficiat ad tollendum primum testamentum?*
2 *Derogatoriæ clausulæ mentio habenda est, si non in indiuiduo, saltem in specie in secundo testamento.*
3 *Voluntate per coniecturas apparente, etiam si non sit facta peculiaris mentio clausulæ derogatoriæ, secundum testamentum præualere debet.*
4 *Statutum mandans, quòd secundum testamentum, cui abnegata est voluntas, per primum valeat, an viribus subsistat.*
5 *Testamentum ad pias causas fortiores, & efficaciores derogationes requirit, itemque testamentum inter liberos. num. 6. & 7.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito testamento q. Lucretiæ de Ranaiolis de anno 1542. in quo instituit eius hæredem vniuersalem auiam eius maternam, illique substituit monasteriũ fratrum sancti Dominici de Forliuio, & in eo apposuit huiusmodi clausulam, videlicet quòd dicta testatrix vult, & intẽdit huiusmodi testamentũ nul lo modo per testatricem reuocari, siue cãcellari etiã per aliud testamentum, & vltimam voluntatem per ipsam, aliàs quandocunque fiendam, nisi apposita fuerint infrascripta verba, in manus tuas Domine commendo spiritum meum, & ecce ancilla Domini fiat mihi secundùm verbum tuum, &c. 1

Et præsupposito quòd d. Bartholomęa decesserit ante annum 1551. 2

Et quòd de anno 1551. eadẽ Domina condiderit aliud testamentum, in quo factis quampluribus legatis, instituit hęredem d. Laurentium eius maritum, cũ clausula, quòd dictam suam vltimam voluntatem esse asseruit, quàm alijs pręualere voluit iure testamẽti &c. valeret, seu valebit, voluit valere iure codicillorum, & si iure codicillorum non valeret, voluit valere iure donationis causa mortis, vel alterius vltimę voluntatis, & omni meliori modo &c. quibus magis meliùs, & validiùs valere potuit, & potest. 3

Et stante statuto ciuitatis Foroliuij confirmato per sedem apostolicam, cuius copia detur. 4

DVBIVM.

An secundum testamentum valeat, & sustineri possit, non obstaote primo?

151. DECISIO. alioqui. I.

Circumscriptis coniecturis, item statuto, de quibus ad partes erit videndum, Domini
1 concorditer firmant † ad tollendũm primum testamentum derogationem generalem non sufficere, sed requiri specialem ad clausulam derogatoriam. iux. communem opin. de qua per Corn. cons. 86. lib. 3. Ias. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. num. 12. de lega. primo. Rub. cons. 24. num. 4. Natt. in Auctẽn. hoc inter liberos num. 19. & seq. C. de testam. Couarru. super rub. de testam. in 2. part. post num. 15. vers. secundum non esse Guid. Pap. cons. 64. num. 2.
2 & debere † haberi mentionem clausulę derogatorię, si non indiuiduo, saltem in specie. cõmunem esse ait Alex. cons. 134. sub num. 15. & in fin. lib. 1. Ias. & Socin. in dicto §. in legatis. Paris. cons. 24. num. 9. lib. 2. qui ait, quòd ita cõ
3 muniter concluditur. Quia tamen vbicunque † de voluntate potest apparere per coniecturas, etiamsi non fuerit obseruata prædicta forma mentionis clausulæ derogatoriæ, secundum testamentum præualere debet, vt ex Socin. in dicto §. in legatis. num. 15. col. fin. quod idem voluit Bald. & alij in l. sancimus. C. de testam. ex mente Bart. in l. si quis in principio testamẽti. de lega. 3. refert Couarr. in d. rub. de testam. 2. part. num. 19. vers. 4. conclusio D. Sarmien. lib. 3. select. interpret. c. 14. nu. 7. cum seq. cum concord.

Voluerunt igitur Domini restringi dubium ad coniecturas, an per eas probetur mutata voluntas in quęstione proposita, & maximè in substitutione causę pię, & postmodum, si opus erit, particulariter agetur de statuto tum circa eius validitatẽ, tũ an intret in casu proposito.

Et in primo negocio validitatis Domini videbantur varia cõsiderare, aliquibus enim tria illa cons. Castren. 443. lib. 2. Natt. 639. lib. 3. & Bellon. cons. 53. num. 14. placere, & pulchrè ad rem cõferre visa sunt: alij autem hoc ipsum negocium profundiùs, & subtiliùs inuestigandũ esse afferebãt. Et in prima specie negari posse dicebant rationem, & fundamentum ex ad-
4 uerso allegatum, nempe non † valere prædictũ statutum, quia velit, quòd secundum testamentum, cui abnegata est voluntas per primum, valeat. Nam aiebant hanc dispositionem esse figmentum, siue coniecturam iuris ciuilis, quòd in secundo testamento censeatur priuata volũtas, neque concludenter probari hanc esse dispositionem iuris naturalis, vel gentium. Licèt enim voluntas dici possit de iure naturali, vel gentium; tamen huiusmodi interpretatio priuationis voluntatis in prædicto casu non probatur esse de iure gentium. Si ergo hoc iure ciuili tantùm cauetur, & conijcitur, alio iure ciuili id ipsum tolli posse nõ debere videri mirum, & consequenter per prędictum statutum hoc potuisse disponi, fortè firmari posse aiebãt. De quo tamen dubitandum, & ad partes in specie agendum esse existimabant.

In secundo autem dubio, an intret statutum in casu, de quo agimus, etiam vt complectatur dispositionem ad pias causas, videbatur aliquibus ex Dominis non extendi, sed debere intelligi in testamentis iure communi, & regulariter conditis in casibus specialibus, qui fortio-
5 res, & efficaciores derogationes requirunt, vt †
6 in testamẽto ad pias causas, itẽ inter liberos, † & huiusmodi, vt per Socin. cons. 229. circa fin. sub nu. 11. vol. 2. Castren. in d. Auctẽn. hoc inter liberos. num. 5. vbi communem dicit. C. de testam. & ibi Io. Bapt. de Sãcto Seuer. Oldrad. cons. 119. Titius condidit testamentum. Couarr. in dicta secunda par. rub. de testam. post num. 19. & in materia huiusmodi statuti ad hoc ipsum allegabatur Tiraq. de priuil. piæ causæ,

priuil.

7 priuil.259.& 52. Sicuti in simili in testamẽto † inter liberos fortiores reuocationes requiri dixerunt Doctor. in d. Auctẽn. hoc inter liberos. communem esse dixit Gomes. in c. 1. nu. 171. de const. in 6. Boer. decis. 240. post nu. 10.

Alij hanc difficultatem maturè videndum esse aiebant. de his ergo suo loco plenè agendum esse resolutũ est, & ad veritatem eruẽdam circa prædicta discursus causa, placuit in gratiã partium ex pluribus deductis, pauca prædicta referre.

Esina bonorum. Lunæ. 1. Februarij 1574.

EPITOME.

SVbstitutio, quæ dicatur continere pupillarem, vel omni tempore fideicommissariam?

SVMMAE.

1 *Substituo, verbum quando adiungitur dictioni, hærẽdes, an sit directum?*
2 *Testator quando vsus est aliquo verbo in vna significatione directa, vel obliqua, semper in eodem sensu capitur.*
3 *Filij quando censeantur vocati coniunctim?*
4 *Substitutio vna alteram declarat.*
5 *Filij filiarum non possunt effici auo materno sui hæredes, nec rumpere testamentum, & quare?*
6 *L. si cognatis ff. de reb. dub. limitatur, quando de contraria mente testatoris apparet.*
7 *Substitutus in certum euentum, si talis decesserit sine liberis, sufficit, quòd liberi sint in rerum natura tempore purificatæ conditionis.*
8 *Statutum si excludat fœminas à successione, masculi, & fœminæ veniunt ordine successiuo.*
9 *Testator videtur se conformare cum dispositione iuris communis.*
10 *Filij quando vocentur vnà cum patre per nomen collectiuum, etiam quòd non immineat necessitas causatiua, taliter vocati veniunt ordine successiuo.*
11 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando sumus in his, quæ commodum, & honorem important.*
12 *Filij vocati nomine collectiuo vocantur in vnam partem, non autem in viriles regulariter. fallit, prout num. 13.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus verbis testamenti, quorum copia in necessarijs detur. 1

Et quòd viuerent Sempronia, & Europa filiæ testatoris, ac Hieronyma eius vxor. 2

DVBIVM.

An filij dictarum Europę, & Sempronię admittantur ad portiones, viuentibus earũ matribus, & ad quas?

152. DECISIO. siue Discursus. alioqui. II.

PLures in proposita difficultate visæ sunt Dominis esse dubitationes. Prima est, quęnam substitutio sit illa, quæ est facta, an videlicet sit talis, quæ contineat pupillarem, an verò sit omni tempore fideicommissaria. Secunda an sint simul vocati filij cum Europa, & Sẽpronia ipsorum matribus, vel tantùm ordine successiuo. Tertia pro qua portione, an in viriles, vel ad tertiam partem tantùm vocẽtur omnes filij?

Quoad primam difficultatem, quia videtur esse extra dubium, non laborarunt Domini, solùm pro animaduersione aliqui dixerũt, quòd licèt Bald. voluerit in l. precibus. num. 42. C. de impub. & alijs &c. quẽ sequitur Ias. in l. centurio. num. 59. in fin. & Imol. in c. Raynutius. de testam. vbi agit de compendiosa, quòd quã-
1 do † verbum, substituo, adiungitur dictioni, hæredi, sit directum, & consequenter quòd importet in pupillari ætate pupillarem, etiam ad exclusionem matris; tamẽ in hoc casu dubitabãr, quia testator etiam in sequenti substitutione vtitur eodem verbo cum eadem adiectione, & ibi non potest verificari, nisi in fideicommissaria, ex quo apparere videtur testatorem ibi vsum fuisse in significatione obliqua: quo casu intrare videtur doctrina Bart. & aliorum in d. l.
2 centurio. quòd, quando testator † est vsus aliquo verbo in vna significatione directa, vel obliqua, semper in eadem capitur.

Quoad propositam difficultatem constituebant aliqui ex Dominis regulã pro filijs, quòd
3 censeantur † vocati coniunctim, per reg. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duob. reis. l. prima. C. si vna sen. &c. et ff. per reg. l. nã hoc iure. de vulg. & p c. Raynutius. &c. Raynaldus, de testa. inducẽdo, prout cõmuniter inducunt Doct. Et quia hæc est cõis opinio, ex quo nulla subest necessitas causariua substituendi filios vnà cum ipsorum matribus. Socin. in §. quidam rectè. l. Gallus. de lib. & posth. post Alex. & Aret. nu. 3. Ias. alleg. Rubeus Alex. ibidem. vbi num. 46. dicit, quòd ab hac opinione in iudicando non est recedendum. Galiaul. num. 20. Socin. Iun. num. 26. & cons. 171. num. 4. lib. 2. vbi dicit, quòd in practica non auderet recedere ab hac opinione. latè etiam Barbat. cons. 91. in primo dub. lib. 1. latè quoque Socin. cons. 123. lib. primo. cum alijs pro hac parte alleg. Alciat. in d. §. quidam rectè. num. 17. dicit, quòd neutra opinio iure probatur. sed quòd hoc pendet à con-

 iectura-

iecturata mente testatoris, & ideo esse arbitra-
rium iudici, qui tamen à proprietatę copulę nō
recedet, nisi ex euidentibus signis. Quæ conclu
sio non videtur posse habere difficultatem in
hoc casu, propter illam clausulam, æquis por-
tionibus. Bero. in d.c. Raynutius, nu. 90. & 105.

Ad effugiendam hanc opinionem commu-
nem primo opponitur pro parte Hieronymæ,
4 quòd vna † substitutio alteram declarat. Vnde,
cū in prima substitutione hæc vocatio intelli-
gatur ordine successiuo, secūdùm communem
opinionem ob necessitatem illam causatiuam.
Docto. communiter in d. §. quidam rectè. cum
alijs allegatis; ita etiam debet capi in hac sub-
stitutione. Hoc fundamentum non multū mo-
uit Dominos, quia licèt illa sit communis opi-
nio; tamen multi Docto. ab ea recedunt, vt per
Galiaul. in d. §. quidam rectè. qui dicit, quòd cō
munis opinio non est benè fundata, num. 15.
Fortun. etiam, & alij recentiores tenent contra
rium, vltra multos antiquos allegatos per So-
cin. Iun. d. cons. 171. Sed, quia idem Socin. Iun.
d. §. quidam rectè. dicit, quòd in practica ab hac
opinione, non esset recedendum, Alciat. etiam
ab hac opinione, ibi num. 13. non recedit, alio
modo respōdebatur per aliquos ex Dominis,
nempè quòd in prima substitutione non adie-
cit testator illam clausulā, æquis portionibus,
vt fecit in ambabus sequentibus substitutioni-
bus, ex quo deprehenditur, quòd hic voluit
æqualiter succedere, ibi non: præsertim, quia
dixit ibi, hæredem, in singulari, & sic non po-
terat verificari nisi in vno: in sequentibus au-
tem dixit, hęredes, vt latè per Socin. Iun. d. cōs.
171. lib. 2. quod cons. comprobat in lectura d.
§. quidam rectè. num. 28. prope fin.

Secundo ex aduerso dicunt, quòd concur-
rebat necessitas causatiua instituendi filias, &
earum sobolē: quia per statutum fœminæ ex-
cluduntur, & postea reintegrantur. Hæc Domi
5 nis visa est vanitas. Primo quia in primis filii †
filiarum nō possunt effici auo materno sui hæ-
redes, cum in eorum potestate non sint futuri.
§. fin. Instit. de patr. potest. & consequenter nō
possunt esse sui, nec rumpere testamentum. §.
sui. Instit. de hæred. qual. & diff. Secundo quia
substituuntur post iam aditam hęreditatem, &
sic postquam iam testamentum est confirma-
tum, & consequēter nullū amplius dici potest.

Tertio dicunt ex coniecturis esse receden-
dum ab hac opinione, quia ita intelligendo te-
stator, vocauisset filios vxoris, & sic eā inuitas-
set ad contrahendum matrimonium: quod nō
est verisimile. Ad hoc dicebatur clarum esse,
quòd iam inuitauit, cum substituerit eius filios,
vnde siue substituat coniunctim, siue ordine
successiuo, satis est, quòd inuitauit eam; vnde
illud motiuum non videtur releuans.

Quarto dicunt, quòd isti non erant concep-
ti tempore conditi testamenti. Huic rationi re-
sponsum est, quòd in hac quæstione regula est
cōtra eos. l. si cognatis. ff. de reb. dub. Sed quo
6 niam hęc † limitatur, quando de contraria mē-
te testatoris apparet, optabant Domini benè
scire in facto, an illę filię tempore conditi testa
menti habuissent filios, vel ne: quia tunc intrat
doctr. Bart. in d. l. si cognatis. & Socin. Iun. cōs.
172. num. 28. lib. 2. cum infinitis, quæ possent
accumulari.

7 Præterea, cum sint † substituti in certū euen
tū, si Symō decesserit sine liberis, sufficit, quòd
sint in rerum natura tempore purificatæ condi
tionis secundùm opin. Io. And. quem refert
Alex. cons. 13. col. 3. lib. 4. Ruin. cons. 158. num.
15. lib. 2. Et credebant ijdem Domini, quòd
habebat modicam difficultatem, si tamen pars
velit audiri super eo, audiatur.

Maiorem difficultatem videbantur facere
8 statuta † excludentia fœminas: quia, cum tunc
primo vocentur masculi, & postea fœminæ, in-
trat dictum Socin. d. cons. 113. lib. primo. & in
d. quidam rectè. quòd hoc casu veniunt ordi
9 ne successiuo, quia testator, qui † censetur se cō
formare cum dispositione iuris communis, vo-
cando per nomen collectiuum, filios, vocat ma
sculos primo, & deinde fœminas: vnde, sicut fœ
minæ veniunt ordine successiuo respectu ma-
sculorū, ita & masculi respectu eorum matrū.

Subdebant etiam subesse aliam difficultatē,
10 nempe quia omnes admittunt, quòd, quando †
vocantur filij vnà cum patre per nomen colle-
ctiuum, etiam quòd non immineat necessitas
causatiua, taliter vocati veniunt ordine succes
siuo. Ias. in d. §. quidam rectè. Soc. num. 3. & 4.
& alij ferè omnes, ex quo Soc. ibi infert, quòd,
quando appellatione filiorum veniunt nepo-
tes, quia vocantur per nomen comprehendēs
existentes in diuerso gradu, censentur vocati
ordine successiuo. In quo casu videntur versa-
11 ri, quia, quando † sumus in his, quæ commo-
dum, & honorem important, appellatione fi-
liorum veniunt nepotes; ergo videtur dicen-
dum, quòd propter istā rationem succederent
ordine successiuo. quod voluit Bald. & Io. Bap.
de Sancto Seuer. qui se subscripsit cons. Alex.
13. lib. 4. quę subscriptio est inter cons. Alex.
14. eodem lib. 4. & n. 4. Id firmat, quibus cōs.
postea se subscripsit Socin. in dicto cons. 113.

Sed Socin.vtrobiq. & in d. §. quidā rectè.nu. 4.& d.conf.113.reprobat hoc dictum,dicens, quòd est contra communem intelligentiam Doctorum, & re vera ita videtur.Quia, quādo Docto.exemplificant, semper dicunt,quando substituit fratrem suum,& eius filios. Quia tamen rationes non videntur benè euacuari, & Socin. Iun.ibi num.36.relinquit cogitandum, posset etiam hoc particulariter videri.Pro qua verò portione vna pars non informat, licèt
12 regula sit, quòd filij† vocati nomine collectiuo vocentur in vnam partem,& non in viriles; in
13 hoc tamen casu † propter illam clausulā, æquis portionibus,videntur æqualiter vocati.l. interdum. ff. de hæred.instit. Sed quia pars super hoc non informat, Domini non institerunt.

Ariminensis legati 400. Veneris. 24. Februarij 1574.

EPITOME.

Legatarius particularis potest conuenire possessorem bonorum, quibus facta est restitutio fideicommissi vniuersalis,etiam quòd extarent alia bona.

SVMMAE.

1 *Legatarius particularis potest agere ad suum legatum contra fideicommissarium vniuersalem.*
2 *Clausula,pro omni eo &c.intellectus.*
3 *Hæredis in electione quando est, antequam à particulare conueniatur, vel restituere solam hæreditatem, retento relicto particulari,vel totam hæreditatem.*
4 *Legata res particulariter non venit sub hypotheca, quando illa res simpliciter est relicta,secus si res particulariter relicta est cum onere.*

DVBIVM.

An ex processu constet, quòd extent alia bona per Petrumpaulum de Monticulis acquisita, quàm palatium?Et dato quòd extarent,an d.Petruspaulus Bonamicus scut. 400. in quibus substitutus fuit à palatij possessoribus, petere posit in casu,de quo agitur?

153. DECISIO. alioqui. III.

Fvit resolutum per Dominos concorditer, quoad primam partem dubij, non constare ex actis,quòd extent alia bona aliunde quęsita, & de hoc Domini non curabant, an extarent, vel non per ea, quæ sequuntur.

Quoad secundam pariter concorditer dixerunt,quòd dato etiam quòd extarent alia bona,Bonamicus potuit conuenire possessores palatij:quia eisdem facta est restitutio fideicommissi vniuersalis, vt aliàs est dictum, vnde in eos transierunt omnes actiones passiuæ, & a-
1 ctiuæ,& legatarius † particularis contra huiusmodi fideicommissarium vniuersalem potest agere ad suum legatum.per.trad.in l.fin.C.ad Trebell.& quia ad eos transierunt omnia cum onere suo,per plura vulg.

Nec debent conueniri filiæ Matthæi vltimo defuncti, quia iam,vt fuit in alia resolutione vltimo facta dictum, fecerunt restitutionē vniuersalem.

Nec obstat, quòd dictis filiabus, & earum matri remanserint 97.tornaturæ terrarū,item quędam quantitas pecuniarum assignata eis in laudo:quia fuit pro earū legitima dote materna,& aliis earum prætensionibus. Et licèt dica-
2 tur,pro † omni eo &c. tamen Domini intellexerunt pro omni eo,quod dictę filię, & earum mater pro suo interesse pretendere possent, nō pro aliquo legato,& debito. Nō enim cadit verisimilitudo, quòd filiæ pro interesse alieno cōcordarint, cum maximè nullū verbum de hoc legato in specie, nec eius vlla sit habita mentio inter contrahentes in dicto laudo, nec hoc debitum legati vllo modo matri applicari possit, quę principalis est cum dictis eius filiabus in ipso laudo.et,vt dixi,omnes Domini habuerunt hoc pro alieno,& inuerisimili.

Alia motiua pro Monticulis non placuerūt Dominis,& in specie non obstat,quòd illud fideicommissum sit nominatim iniunctum vltimo morienti:nam admittitur, vt hoc benę declarat Aret.cons. 154.num.14. vers. sed relinquitur pulchra dubitatio.

Dicebatur tamen,quòd hęc quęstio sit ad effectum,an possit detrahi legitima,vel ne, vt ibi per Aret.vel ad effectum vt possit, vel non possit detrahi Trebellianica, vt Docto. in d.l.fin. & quoad hoc, vt ante factam restitutionem, si fideicommissarius particularis agat, possit, vel non possit ab hærede sibi obijci, quòd ipse nō tenetur,sed quòd vult restituere hæreditatem, & quòd fideicommissarius vniuersalis tenetur ipse ad solutionem,sed quòd facta restitutione debeat agi contra hæredē grauatum, hoc non dicitur.Imò Paul.de Cast.& Corn.in d.l.fin.di-
3 cunt,quòd etiam,† quando est nominatus,est in electione hæredis, antequam à particulari conueniatur, vel restituere solam hæreditatē, retento relicto particulari,vel totam hæreditatem restituere.

Cum

Cum igitur ipsi fateantur nihil posse petere virtute huius fideicōmissi ab ipsis filiabus, apparet integraliter factam esse restitutionem,& nihil penes filias,præter prædicta ipsis filiabus propter debita remansisse. Et aliqui etiam subdebant, quòd imò est onus iniunctum bonis aliunde quæsitis,& sic reale, per plura allegata in alia positione, quibus etiam aliqua nunc fuerunt addita, & in hoc nemo ex Dominis discrepabat. quod tamē est extra dubium præsens,& aliâs fuit in specie resolutum.

4 Non obstat, quòd res † particulariter legata non veniat sub ista hypotheca, vt per glos.& Doct. ibi: quia hoc est verum, quando illa res simpliciter est relicta, secus si particulariter relicta est cum onere. glos. in d. l. prima. §. multis. in fi. hic autem est grauata: quia, cum sint relicta bona aliunde quæsita istis de Monticulis, & de dictis bonis debeant solui ista 400. necessariò dicendum est, quòd hæc bona sint grauata isto onere.

Alia deducta visa sunt vel non vera, vel non concludētia, & absque difficultate. Igitur, cum lis sit de paupere regno, nec diutius sint defatigandę partes, mandarunt, vt causam expediam, cum iam ipsis Dominis satis constet de iustitia Boniamici.

Esina bonorum. Veneris. 5. Martij. 1574.

EPITOME.

Filij quando censeantur vocati simul cum eorum matribus, uel ordine successiuo?

SVMMAE.

1 *Statuto stante, quòd filiæ dotatæ non succedāt, stantibus masculis, filiæ dotatæ præteritæ non possunt impugnare testamentum ex capite præteritionis.*

2 *Filiæ præteritæ an, & quando rumpant testamentum, non obstante, quòd sint à statuto ratione dotis habitæ exclusæ?*

3 *Statutum, quòd filiæ dotatæ non succedant, stantibus masculis, quando non intret?*

4 *Conditio, si decesserit sine filijs, an comprehendat etiam filias?*

5 *Masculinum etiam in conditione positum concipit fœmininum.*

6 *Dictio, tamen, est exceptiua, & aduersatiua in iure, & in facto, quando est sine copula.*

7 *Verba, ex æquis portionibus, important, vt pro virili, & simul, non autē ordine successiuo filij sint vocati. & n. 10.*

8 *Verba, quilibet eorum, important idem, quod æqualiter.*

9 *Qualitas adiecta in vna re pluribus copulatis in eadem oratione, ad omnes alias porrigitur.*

11 *Instituendi necessitas vbi concurrit, tunc censentur vocati nepotes ordine successiuo, etiam si sint vocati per copulam, & amplia, prout num. 12.*

13 *Filij isto casu censentur vocati simul cum eorum matribus, non autem ordine successiuo.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposita clausula testamenti; & statuto, quorum copia detur.

Et quòd Sempronia, & Europa tempore testamenti non haberent filios.

DVBIVM.

An filij Semproniæ, & Europæ censeantur vocati simul cum earum matribus, vel ordine successiuo?

154. DECISIO. alioquin IV.

Domini in quæstione proposita strictè ad statutum, & testamentum agentes, in primis animaduertebant regulam esse, quòd stan-
1 te † statuto, quòd filiæ dotatę non succedant, stantibus masculis, filię dotatæ pręteritæ non possunt impugnare testamentum ex capite pręteritionis. Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantū. vbi testatur de communi. sub num. 58. de lib. & posthum. post Bald. Ang. Imol. & Alex. ibi sub num. 16. & alios. vbi etiam Aret. Socin. & moder. Signor. cōs. 153. ad fin. & cons. 250. col. 3. cum plur. concord. latissimè congestis per Tiraq. qui etiā de cōmuni sæpe testatur in tract. primogen. q. 53. num. 22.

2 Et licèt filiæ † pręteritæ hoc casu possint rumpere testamentum, si contingat, deficientibus masculis, eas reintegrari à statuto, iuxta Bart. in l. fin. nu. 5. ff. ad Tertull. & in cons. 11. Bald. Castren. Aret. Alex. & Ias. in l. si quis posthumos. ff. de lib. & posthum. Tiraq. vbi supra nu. 24. cum pluribus cumul. per Gabriel. de statut. concl. 4. num. 16. Tamen prędictis non atten-
3 tis, placuit † Dominis statutum allegatum non intrare in casu proposito. Et considerabant Domini, quòd simpliciter statutum non reintegrat fœminas, deficientibus masculis: sed limitatè tantùm, & in certo casu, nempè deficientibus fratribus sine filijs masculis, cum filiabus tamen fœminis, & sic eas vocat duobus cōcurrentibus ex defectu filiorum masculorum, & existentia filiarum fœminarum.

Et non solùm Domini perpendebant dispositionem statuti ibi. quibus fratribus deficientibus, post aditam hęreditatem sine filiis masculis, cum filiabus tamen fœminis ipsæ filiæ, vel

successores reintegrentur ad successionem: sed etiam considerabant, & ponderabant rationē sequentem ibi ad hoc, vt filiæ fœminæ, & earum descendentes non sint deterioris cōditionis, quàm neptes, & sic limitata videtur prædicta dispositio statuti ad certum illum casum, vbi adsūt neptes; vbi enim ipsę neptes nō adessēt, videtur cessare prędicta integratio statuti: at in quęstione nostra substitutio nostra est generalis, & vocantur Sempronia, & Europa, deficiente filio sine filijs legitimis, & naturalibus, & sic indistinctè, & in omni casu, non autem in casu tantùm, quo non extarent filij masculi, sed filię fœminæ iuxta terminos prædicti statuti.

4 Illa enim † conditio, si decesserit sine filijs, de qua in testamento, de quo agitur, compre-
5 hendit etiam filias, & masculinum † etiam in conditione positum concipit fœmininum. ita Ruin. cons. 142. nu. 2. lib. 2. ex Io. And. & Butr. in c. Raynaldus. de testam. Alex. cons. 55. in fin. vol. 3. Ruin. cons. 36. sub num. 8. lib. 3.

Facilè ergo ex prædictis resolutum est, nos esse extra casum prædicti statuti, in quo particulariter Domini ponderabant dictionem, ta-
6 men, † quæ exceptiua est aduersatiua in iure, & in facto, quando est sine copula, vt in quæstione nostra. Paris. cons. 78. num. 2. & 3. lib. 1. & cons. 17. num. 20. eod. lib.

Secundo ad tollendum etiā, quòd ex aduerso dicitur, quòd hic possit considerari necessitas causatiua ex prædicta reintegratione, vltra superiùs dicta, considerabāt, quod pariter sunt vocati filij Hieronymæ vxoris, in quibus impossibile est cadere huiusmodi necessitatem, vt aliquando ipsi rumpere possint testamentum, vna ergo determinatio &c.

7 Tertio ad idē mouebātur ex verbis, ęquis † portionibus, quæ semper visa sunt tollere omnem difficultatem, quę & important, vt, pro virili, & simul, non autem ordine successiuo sint vocati. vulg. l. interdum. vbi Imol. Castren. & Docto. cum quam pluribus aliàs allegatis. de hered. instit. Ias. in l. re coniuncti. num. 43. de legat. 3. Castren. & Docto. in l. fin. C. de impub. Ruin. cons. 163. nu. 7. lib. 2. Afflict. decis. 309. sub num. 2. vers. nisi sit dictum æquè. Bero. in c. Raynutius. num. 103. de testam. cum plur. si-
8 mil. sicut in simili, verba, † quilibet eorū, & huiusmodi important, idest æqualiter. Butr. cons. 29. num. 2. cum plur. simil.

Quarto ad hoc ipsum allegabant aliqui ex
9 Dominis cons. Dec. 92. num. 2. quòd qualitas † adiecta in vna re, pluribus copulatis in eadem oratione, ad omnes alias porrigitur. not. Bart. per illū text. in l. Scię. §. Caio. de fund. instruc. idem Bart. in l. si ita stipulatus. §. Chrisogonus. col. 3. de verb. oblig. & in l. si legatarius. §. fin. per illum tex. de lega. 3. Aequaliter enim omnes inclusi determinati debent, vt per eum. & ita etiam dictum alias fuisse resolutum in vna Camerinen. hęreditatis coram Domino Grop perio die 19. Octobris 1571. huiusmodi ver-
10 ba, † æquis portionibus, referri pariformiter ad omnes, & inducere ęqualitatem. Ex quibus cessant tradita per Barr. Alex. Ias. & omnes in d. §. quidam rectè. per Alex. cons. 24. num. 5. lib. 3. Dec. cons. 284. Crot. decis. Pedemont. & alios plenè cumulatos per Iul. Clarum in §. testamentum. q. 80. vers. quando inter eos. quę
11 est secunda conclusio, cū plur. vulg. quòd, vbi † concurrit necessitas instituendi, tunc censeantur vocati nepotes ordine successiuo, etiamsi sint vocati per copulā, &: quia, vt dixi, est sublata prædicta necessitas ex tribus prædictis
12 rationibus. Et placuit in casu proposito etiā † non conceptos tempore testamenti, & nascituros censeri vocatos, qui tempore purificatę cōditionis extarent, ex dictis per informantes.

13 Ex quibus omnibus firmatum est filios † Semproniæ, & Europæ censeri simul vocatos cū eorum matribus, non ordine successiuo. Reseruarunt tamen Domini videre, an ex eo, quòd prædicti filij sunt vocati sub nomine collectiuo, æqualiter succedant in casu proposito, si tamen pars super hoc velit audiri, in quo Dominis parum dubij videbatur restare in hac ipsa specie facti, ex d. l. interdum. ad literam iunctis ibi trad. per omnes, & d. cons. Ruin. 163. nu. 7. in his ferè terminis cum plur. concord. audiatur. Si tamē ex aduerso aliquid releuans deducatur Domini gustabunt, & maturiorem super hoc ad partes capient resolutionem.

Foroliuiensis hæreditatis. Lunæ. 21. Iunij 1574.

EPITOME.

Legata pia in secundo testamento relicta, si absorbeant maiorem partem facultatum, testamentum dicitur ad pias causas, alioqui non item.

SVMMAE.

1 *Legata ecclesiis, vel quomodocumq. in pios vsus, vel amore Dei, dicuntur ad pias causas.*

Docto

2 *Dotes relictæ puellis amore Dei, quamuis non constet eas esse pauperes, dicitur relictum ad pias causas.*
3 *Relinquere pro anima, & amore Dei, idem est.*
4 *Testamentum in genere potest consistere sine legatis.*
5 *Legatum est pars substantialis testamenti.*
6 *Testamenti appellatione non solùm institutio hæredis, sed etiam legata veniunt.*
7 *Testamenti ius an sit ad pias causas vel ne, non ex legatis, sed ex institutione metimur.*
8 *Testamentum consistit in institutione hæredis verè, & propriè, non in legatis.*
9 *Legata pia non debentur, hæreditate non adita.*
10 *Testamentum valet etiam sine institutione fauore legatorum ad pias causas, intellige, prout num. 11.*
12 *Legata aliquando ex priuilegio conseruantur, infirmata institutione, & testamento.*
13 *Legata pia valent, etiam hæreditate per extraneum institutum non adita.*
14 *Institutus in vsufructu, quando in totum sit hæres per ius accrescendi?*
15 *Testamentum morte confirmatur.*
16 *Legata pia in testamento relicta, si absorbeant maiorem partem facultatum, testamentum dicitur ad pias causas, alioquin secus.*

PRAESVPPOSITVM.

Presuppositis primo, & secundo testamentis d. Lucretiæ, quorum in necessarijs copia Dominis detur. 1

DVBIVM.

An secundum testamentum possit dici factum ad pias causas?

155. DECISIO. alioqui. V.

Domini in quæstione proposita, an secundum testamentum possit dici factum ad pias causas, in quo plura sunt relicta pijs locis, instituto marito, fuerunt varij, aliqui enim sentiebant pro affirmatiua, aliqui pro negatiua.

Pro affirmatiua allegabatur Tiraquell. in
tract. piæ cau. vt per informantes. Tritũ enim
1 est legata † ecclesijs, vel quomodocumque in
pios vsus, vel amore Dei dici ad pias causas. Et
2 licèt in specie in† dotibus 300. relictis quibusdam
puellis aliqui dubitarent, an esset dispositio ad pias causas, cum non constet illas puellas fuisse pauperes; quia tamen amore Dei id dicitur relinqui, existimabatur relictum dici ad
pias causas, Tiraq. vbi supra. 1. vers. & relictum
3 pro anima quasi idem † importet relinquere
pro anima, & pro amore Dei, vt videtur velle Abb. in rub. de testam. sub num. 9. vers. & scias primo. Rom. cons. 69. num. 1. & 2. comprobando ex Castren. cons. 163. num. 2. & 4. lib. 2. vbi hæc priuilegia non locis, sed causis attributa sunt, ex quibus credebant secundum testamentum, de quo agitur, dici ad pias causas.

Nec prædictis dicebant obstare reg. §. ante hæredis. Instit. de lega. quòd testamentum cõsistat in institutione hæredis: quia dicebant il-
4 lud procedere in testamẽto in genere, quod †
potest consistere sine legatis. l. 1. §. qui neque. ff. de hæred. inst. cum simil. sumendo autem testamẽtum, vti iam deductum est, inesse cum le-
5 gatis, cum legata † ipsa dicantur pars substan-
tialis testamẽti. Docto. in rubr. de lega. 1. hinc
6 testamenti † appellatione non solùm institu-
tio hęredis, sed etiam legata veniunt. Bald. in l. quærebatur. vers. item nota. per illum text. de milit. testam. Natt. cons. 484. num. 10. & 11.

Pro negatiua, & contraria parte alijs Domi-
nis placebat dictum Bu. in c. quod clericis. col. pen. vers. ideo puto, quòd si laicus instituta ecclesia. de for. comp. & Salyc. in alleg. Aucten. cassa. num. 7. C. de sac. sanct. eccle. Socin. cons.
7 115. num 7. in 4. vbi non † ex legatis, sed ex in-
stitutione metimur ius testamẽti, an sit ad pias causas, vel nõ. Et placebat vulg. reg. testamen-
8 tum † consistere in institutione hęredis verè, &
propriè, non in legatis l. 2. §. fin. ff. si quis omiss. cau. testam. l. si nemo. de testam. tut. cum plur. concord. Castren. cons. 284. vers. quinto, & vltimo, & vers. constat. vol. 1. Hinc dicebant le-
9 gata † pia non deberi, hæreditate non adita, vt
post Salyc. in l. 1. q. 13. n. 18. C. de sac. sanc. eccle. plures cumulat, & cõmunem refert Alex. cons. 209. sub num. 16. latè. vol. 2. pariter communẽ refert Ias. in d. l. 1. nu. 34. C. de sac. sanc.
10 eccle. Et licèt valeat † testamentum etiam sine
institutiõne fauore legatorum ad pias causas,
11 vt per Tiraq. priuil. 15. tamen † non ideo est,
quia testamentum ipsum dicatur ad pias causas, sed quia legata ipsa sunt ad pias causas, & eorum fauore tunc conseruatur testamentum.
12 Aliquãdo † ex priuilegio conseruantur legata,
infirmata institutione, & testamẽto. iuxta trad. in Aucten. ex causa. C. de lib. pręter. facit l. prima. cum tot. tit. ff. de lega. pręst. cum simil. Et pro confirmatione dictorum per Butr. & Salyc. vt supra placebat etiam cons. Socin. 5. nu. 11. lib. 3. ad idem Alex. cons. 177. viso themate. nu. 6. vers. sed vbi est institutus laicus. vol. 22. idem Alex. cons. 209. statutis accuratè. col. 4. sub num. 15. vers. posset & tertia ratione excludi. lib. 2. Allegabatur etiam Ias. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. col. 3. vers. in casu autem contrario. C. de testam.

Quia tamen alij Domini dicebant esse in cõtrouersia pręditum dictum, an legata ad pias causas corruant, instituto extraneo ex testamẽ

to im-

to imperfecto? vt per Tiraquell. de pia. cau. priuil. 2. col. 2. vers. intellige item in testamento. iunct. vers. contrarium. Et dicebant contrariam opinionem tenere Anan. cons. 28. num. 6. Rub. Alex. cons. 72. num. 5. vbi plures pro hac parte congerit. facit Calderi. de constit. cons. fin. & hanc opinionem sequi videtur Brun. de potentia formę. limitatione 31. quem cum pluribus alijs refert Couarr. in c. relatum. num. 3. de testam. qui reprobat prędictam doctrinam Butr. & Salyc. Quod videbatur comprobari ex eodem Couuar. in c. Raynaldus. §. 3. num. 11.
13 vbi tenet legata † pia valere, etiam hęreditate non adita per extraneum institutum, ad idem allegabatur cons. Anchar. 144. num. 2. Ex quibus hoc negocium non satis apertum: sed varium, & dubium Dominis videbatur, cum maximè etiam aliqui dicebant posse dubitari, an primū testamentum verè sit dicendum ad pias causas. quia videtur instituta persona extranea, Hinc videtur hoc negociū reduci ad illam difficilem quæstionem, de qua per Docto. in l. id, quod pauperibus. C. de episc. & cler. & Alber. in l. si filius à patre. ff. de lib. & posthum. & in l. extraneum. C. de hære. instit. in qua afferuntur multę, & varię distinctiones, vt post Rom. cons. 162. sub num. 2. & 3. lib. 2. qui tenet, quòd inte
14 rim persona † instituta in vsufructu, in totum sit hæres per ius accrescendi, quem sequitur Ias. in d. l. extraneum. num. 6. in 3. limit. In qua re Apost. ad Alex. in d. cons. 162. tenet contrariū, quòd imò interim vxor instituta, vt supra, sit legataria. Quæ tamen difficultas vltima in casu proposito videtur cessare, cum persona instituta in primo testamento obierit ante mortem
15 testatoris, & prædictum † testamentum, quod morte confirmatur, vires videatur sumpsisse à pia causa substituta.

In hac igitur varietate, & difficultate æquior opinio visa est, & placuit Dominis, vt
16 videretur in facto, an † legata pia in secundo testamento relicta absorbeant maiorem partē facultatum: quia pars de Orsellis videtur supponere, quòd tota penè substantia sit distributa in huiusmodi legatis pijs. quod si est verum, placuit testamentum secundum dici ad pias causas inspecto effectu, alioquin secus.

Pro hac sententia satis placuit consil. Dec. 504. sub num. 3. post Bald. in l. auia. §. Titio. de cond. & demonst. per illum tex. per Castren. in l. 1. §. ad municipium. in fin. ff. eod. Rom. cons. 206. in fin. & in repet. Auctent. similiter. in 40. speciali. C. ad leg. falcid. in fin. num. 101. vers. item attende. Socin. cons. 49. col. fin. vers. confirmo. num. 13. lib. 4. quæ videntur comprobari ex trad. per Aret. cons. 67. sub nu. 10. in quinto dubio, & per Ias. in l. Marcellus. num. 34. ad Tribell.

Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ, & dotium. Mercurij 24. Nouembris 1574.

EPITOME.

Legitima, vel eius supplementum debetur secundùm quantitatem bonorum existentium tempore mortis testatoris non æstimandorum secundùm valorem illius temporis, quo præstātur, & indistinctè attendi debet & quātitas, & valor bonorū tempore mortis, nec nocet, si postea valor mutetur.

SVMMAE.

1 *Legitima, vel eius supplementum quo tempore, & valore debeatur? & num. 9.*
2 *Legitima non augetur, etiam quòd bona augeantur post obitum testatoris sine industria hæredis.*
3 *Leges loquentes de legitima debita patrono, habent etiam locum in legitima debita filio.*
4 *Serui augent hæreditatem ad fauorem legatariorum, qui habent secundùm voluntatem defuncti, legitima autem detrahitur contra voluntatem defuncti.*
5 *Intellectus ad l. etiam. § fin. & l. si patronum ex debita. §. fin. de bon. libert.*
6 *Legitima debetur de bonis, & corporibus hæreditarijs, & dicitur quarta bonorum, non autem hæreditatis. num. 7.*
8 *Legitima an saltem dicatur quota hæreditatis?*
10 *Repletionem fieri ipso iure in augmento legitimæ est verum, sed secuta petitione.*

DVBIVM.

An d. Titta, & litis consortes in bonis per q. Ioannā, & nunc per Ludouicum de Fidantijs, & litis consortes possessis, & per eos non venditis consequi debeant eorūm legitimas, vel earum supplementa secundū quantitatem dictorum bonorum existentium tempore mortis dictæ Ioannæ æstimandorum secundùm valorem illius temporis, quo pręstatur, vel indistinctè attendi debeat & quantitas, & valor bonorum huiusmodi existentium tempore mortis dictæ Ioannæ?

156. DECISIO, seu Discursus alioqui. VI.

Domini dicebant videri multùm difficile decidere hanc quæstionem ex auctoritatibus. Nā pro † informāte tenet Corn. & Curt.
1

Iun. in consilijs alleg. quibus addebant Bertran. qui hoc bene dicit cons. 141. num. 15. cum seq. in prima secundi. posset etiam fortè addi Bald. relatus à Fabio in Aucten. nouissima. C. de inoffic. testam. vbi dicit, quòd quoad quantitatem bonorum inspicitur tempus mortis, quoad qualitatem tempus petitionis.

Contrariam opinionem latissimè tenet, vbi hũc articulum ex proposito tractat, Curt. Sen. qui refert eam esse communem cons. vlti. num. 30. & per totum Ias. in d. Aucten. nouissima. num. 5. C. de inoffi. testam. ibi sub num. 6. vbi dicit, quòd nemo discrepat. Paris. cons. 45. nu. 31. cum seq. lib. 2. Bertran. cons. 418. num. 3. lib. 7. hoc idem videtur velle Natt. cons. 156. num. 6. Port. cons. 93. num. 97. Crot. cons. 120. num. 15. vbi refert cons. Curt. Sen. quem etiã refert Rip. in l. in quartam. num. 46. ff. ad l. falcid. cum quibus posset fortè iungi Alex. cons. 103. num. 15. lib. 2. vbi dicit, satis est, quòd filius habeat legitimam suam de bonis, quæ habebat pater tempore mortis suæ, inspecto statu, & qualitate, in quo, & in qua sunt bona tempore mortis ipsius patris. Quæ opinio cõprobatur ex illa receptissima sentẽtia, quòd etiã, † quòd bona augeantur post obitum testatoris sine industria hæredis; non tamen augetur legitima. l. etiam. §. fin. l. si patronum ex debita. §. fin. ff. de bon. lib. Quæ leges etiam quòd † loquantur in legitima debita patrono, habent locum etiam in legitima debita filio, vt per Paul. de Castr. num. 4. Alex. num. 6. & Hercul. in l. in ratione. secunda. ff. ad leg. falcid. Crot. in l. frater à fratre. nu. 42. cum seq. ff. de cond. indeb. Socin. cons. 22. in fin. lib. 3. Et licèt in contrarium faciat tex. in l. serui qui apud hostes. ff. ad leg. Falcid. vbi dicitur, quòd serui † augent hæreditatem ad fauorem legatariorum, qui habẽt secundùm voluntatem defuncti; legitima autẽ detrahitur contra voluntatem defuncti: quæ solutio fuit etiam Salyc. in l. scimus. §. repletionem. in vers. in contrarium 6. C. de inoff. testam. quam opinionem, & solutionem sequitur Afflict. decis. 382. & in effectu est indubitata regula, quòd inspicitur tempus mortis. Rip. in c. cum M. sub num. 38. arbitror opin. Bald. Cagnol. in §. 4. l. Papinianus. in 5. præmisso. nu. 8. qui plurimos refert. ff. de inoff. testam. Ias. in l. quod Seruius. ff. de cond. ob caus. vbi testatur de magis communi sub num. 12. vers. sed communior opinio.

Sed iura, & auctoritates istæ non bene videntur applicari huic quęstioni: quia † d. l. etiã. & d. l. si patronũ ex debita. §. fin. loquuntur de augmento extrinseco, quando bona ipsa augẽtur, vt tunc inspiciatur tempus mortis quoad ipsa bona, sed quoad valorẽ auctum, eisdẽ bonis in eodem statu remanentibus, videtur fortè alia ratio, vt non in ea pariter attendatur tempus mortis, & istud est, quod dicunt Curt. Iun. & Bertr.

Diuersitas rationis in valore videtur liquere ex hoc: quia si legitima debetur de corporibus, & bonis hæreditarijs, quia corpora, & bona ipsa, quæ sola debentur, videntur esse in in obligatione, non autem valor, qui verè & principaliter non videtur deberi: legitima enim vt est notum, debetur † de bonis, & corporibus hęreditarijs. l. Papinianus. §. 4. ff. de inoff. testa. & dicitur † quota bonorum, & non hęreditatis. licèt in hoc sit difficultas apud Doctores, an † dicatur saltem quota successionis, quia legitimam videtur habere filius, vt hęres. Tiraquell. de iur. primog. q. 35. num. 10. licèt alij distinguant quoad ęs alienum, & quoad successionem. Et in summa inclinabant Domini ex prædicta ratione tempus † mortis debere attẽdi respectu bonorum, & corporum hæreditariorum, non autem respectu valoris: quia, si de corporibus, vt dictum est, legitima debet detrahi, non videtur afferri ratio, cur augmentum proueniens ex illo corpore debito, non cedat lucro ipsius legitimę, vt bene sentit Bertran. n. 15. & 16. Et huic motiuo dicebãt, quòd Curt. Sen. nõ bene videtur respondere, licèt pro responsione dicat, quòd ita statutum est per illas ll. & quòd argumentis non est vtendum &c. Quæ tamen leges non loquuntur in istis terminis particularibus.

Illud, quod dicitur, quòd repletio † fit ipso iure. d. §. repletionem in augmento legitimæ est verũ, sed secuta petitione Tiraquell. in l. si vnquã. in verb. reuertatur. nu. 14. C. de don. pleniùs Menoch. cons. 77. nu. 23. Et propterea stantibus difficultatibus prædictis Domini nihil resoluerunt, sed dixerunt videndum esse vel, an ex facto, & ratione morę hæc quæstio decidi posset, vel quòd viderentur rationes huius opinionis.

Esina Bonorum. Mercurij 27. Aprilis 1575.

EPITOME.

SVbstitutio in hoc casu nõ est omni tempore fideicommissaria, sed intra

tra pupillarem ætatem omnino est pupillaris, quæ matrem excludit.

S V M M Æ.

1 *Compendiosa substitutio qua dicatur?*
2 *Compendiosa per quæ verba facta censeatur, an per merè directa, an per directa, & communia?*
3 *Bart. doctrina in l. centurio in quarta quæstione num. 38. de vulg. & pupill. declaratur.*
4 *Compendiosa facta per verba directa intra tempus pupillaris ætatis valet iure directo, & mater excluditur, & post pupillarem expirat in totum ex communi.*
5 *Substituo, verbum est commune.*
6 *Substitutio interpretari debet directa, vbi non est necessitas, vel ratio obliquandi.*
7 *Obliquationis duo casus adducuntur.*
8 *Clausula codicillaris facit, vt verba directa trahantur ad fideicommissariam.*
9 *Testator relinquens aliquid vxori, & decedente filio, si facit substitutionem compendiosam per verba communia, mater excluditur, & quare?*
10 *Substituta quando est persona verisimiliter magis dilecta, quàm sit vxor, tunc ex ista coniectura sub compendiosa facta verbis communibus comprehenditur pupillaris etiam ad matris exclusionem.*
11 *Dictio, sibi, refertur ad testatorem, non autem ad filium, cui facta fuit substitutio. intellige, prout num. 12.14. & 21.*
13 *Substitutio compendiosa quando facta est post tempora pupillaris ætatis, an obliquetur, & non expiret?*
15 *Substitutiones optimè interpretantur ex coniecturis, & præsertim ex affectione, vel ex modo, quo sunt plures vocati.*
16 *Filia vnà cum matre substituta iniquum videtur, & à verisimili mente testatoris valdè alienum, vt ad minus censeantur vocata, quàm ipsa mater.*
17 *Verbum, sibi, an filio, vel testatori applicetur?*
18 *Substitutio restringitur ad bona testatoris, nam recipit interpretationem ab institutione.*
19 *Verbum, suis, quomodo intellectum est.*
20 *Argumenta voluntatis colligitur ex geminatione pupillaris in compendiosa contenta, & matrem excludit, vel quando filij prædilecti sunt substituti, vel quando est facta per verba directa.*
22 *Mater excluditur per pupillarem in compendiosa contentam, quando probabilis coniectura subest.*
23 *Glosa vbi sunt contraria, vel materia est dubia etiam ad exclusionē matris, maximè cum sumus inter liberos, in dicendum est in dubio pro directa substitutione.*
24 *Substitutio in hoc casu non est omni tempore fideicommissaria, sed intra pupillarem ætatem omnino est pupillaris, quæ matrem excludit.*

DVBIVM.

An substitutio facta Ioanni Sancti, de qua in testamē to, cuius copia in necessarijs datur, fuerit omni tempore fideicommissaria?

157. DECISIO. alioqui. VII.

1 Videtur indubitatum, quòd in quæstione proposita sumus in † compendiosa. c. 1. de testam. in 6. &c. sed potest esse dubium, per
2 quæ † verba facta fuerit, an per verba merè directa, an per verba directa, & communia. Bart. in l. centurio. in 4. q. num. 38. de vulg. & pupill. constituit differentiam, & videtur velle, quòd vtrumque verbum retineat suam naturam, & Bart. ibi sequuntur omnes, vt testatur Ruin. & idem vult Dec. cons. 371. col. fin. sub num. 8. idem Ruin. cons. 17. num. 16. & 17. & cons. 103 num. 13. in fin. cum seq. lib. 2. Rolan. cons. 68. sub num. 55. lib. 4.

3 Sed hæc † doctrina secundùm Dominos procedit, quando fit substitutio cum duabus orationibus, vt puta, quando dicitur, substituit, & hæredes esse voluit: sed, quando fuit simpliciter, & vnica oratione dictum, substituit hæredes, hæc verba sumūtur absolutè pro directis. Bal. in l. precibus, C. de imp. n. 45. Cuman. cōs. 2. col. fin. Ruin. cōs. 98. col. 1. vol. 2. Ang. cons. 101. col. 1. Ias. in l. centurio. num. 59. quibus addebatur Paris. cons. 41. num. 10. lib. 2. Cū itaq.
4 sumus † in compendiosa facta per verba directa, communis est conclusio, quòd intra tempus pupillaris ætatis valeat iure directo, & q mater excludatur. Imò est communis opinio, q post pupillarem expiret in totum per l. verbis ciuilibus. de vulg. de cōi Rip. in d. l. centurio. num. 69. Galiaul. n. 262. In qua quæstione Doctores non distinguunt, an mater sit in medio, vel ne. Dominicus igitur, & litis consortes videntur habere fundatam suam intentionem super ista communi opinione.

Pro parte Hieronymæ dicitur primo, quòd
5 sumus in verbo, substituo, quod † est commune. Quod non habet difficultatem, & ideò licèt ratione adiuncti prędictum verbum, substituo, efficiatur directum, vt supra; tamen hoc non est verum in casu proposito, in quo apparet, quòd testator, dum in sequēti substitutione substituit vxori, substituit etiam eodem modo, & per illud ipsum verbum, substituit hæredem. vnde, cum testator in sequenti substitutione acceperit prædicta verba in sensu obliquo, debet capi pariter in eodem sensu obliquo in primā substitutione.

Sed pro responsione primo aliqui Domini dicebant prędicta verba secunda substitutionis posse etiam capi in sensu directo, respectu vulgaris in ea contentę per vulg.

Secundo dato etiam, quòd omnino starent in sensu obliquo in quęstione proposita, huiusmodi interpretatio non visa est conueniens, nec placuit Dominis contra veram, & propriā
6 significationem verborum. Vbi † enim non est

necessitas, vel ratio obliquandi, substitutio debet interpretari directa. Bald. in l. si quis ita. de vsufr. cum simil. hic autem militat diuersa ratio, & nulla ratio, vel necessitas suadet, quare debeamus recedere à proprietate verborum, vt ex infra dicendis videtur demôstrari posse.

Quòd sit diuersa ratio, patet, quia, ibi ratione impotêtię obliquatur, quia testator non potest substituere extraneo pupillariter, & sic nec Hieronymæ vxori, hic autem videtur cessare, cur fiat obliquatio.

Nam aduertebatur posse ex aduerso allega-
7 ri duos † casus obliquationis, quorum neuter intrat in quæstione nostra.

Primus est, quia stante prædicta communi opinione, huiusmodi substitutio post pupillarē ætatem expirat, & sic defraudarur mens testatoris, si non fiat obliquatio. Sed hic casus non
8 videtur intrare, quia fuit adiecta clausula † codicillaris, quo casu verba directa trahuntur ad fideicommissariam, & limitatur prædicta communis opinio, & per eundem Rip. in d. l. centurio. num. 79. Galiaul. num. 294. Bart. & alijs in l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. & pup. quamuis Curt. Iun. in d. l. precibus. sub nu. 54. vers. prima princip. fallen. videatur tenere contrarium, qui tamē testatur limitationem esse communem.

Secundus casus, qui ex aduerso allegari potest, cur fiat obliquatio, est, ne mater excludatur à luctuosa filij successione. d. l. precibus, &c. Sed & ista ratio cessat in casu nostro, quia ipsamet mater erit per pupillarem substituta, & cōsequenter non est exclusa, & in isto casu non videtur, quòd aliquis ex Doctoribus loquatur.

Cū ergo Hieronyma mater reperiatur substituta, videtur, quòd cesset ratio omnium Doctorum. Et licèt fortasse consequeretur minus, quàm legitimam, hoc est ex accidenti, & satis est, quòd testator disponit de eo, in quo voluit
9 ipsam succedere. Si enim, quando † testator relinquit aliquid vxori, & decedente filio, facta est substitutio compendiosa per verba communia, mater excluditur, quia clarè constat, quòd testator sibi noluit relinquere. Bald. à Rip. allegatus: tanto magis videtur, quòd procedat, vbi ipsamet est filio substituta, & in istis terminis, vt dixi, non videtur, quòd aliquis loquatur: maximè quia vnà cum ipsa vxore sunt institutę filię testatoris, quas saltē in ea parte, in qua substituit, verisimiliter testator prędilexit vxorē.
10 Vnde, quando † est substituta persona verisimiliter magis dilecta, quàm sit vxor, tunc ex ista coniectura sub compendiosa facta verbis communibus, comprehēditur pupillaris, etiam ad matris exclusionem. Et hanc esse communem, quicquid aliqui senserint, refert Rip. in d. l. centurio. num. 137. vbi citat plures. quod comprobatur ex ijs, quæ ponit Ruyn. cons. 121. num. 2. lib. 3. & cons. 149. num. 11. lib. 3.

Secundo pro Hieronyma facit dubiū, quòd
11 illa † dictio, sibi, refertur ad testatorem, non autem ad filium, cui facta fuit substitutio, vt in terminis dicit Curt. Iun. cons. 139. num. 12. Paris. cons. 51. num. 33. lib. 3. Ruin. cons. 103. num. 14. & 15. plura Rolan. d. cons. 68. n. 46. cū seq. Vnde, si testator substituit sibi, ergo non fecit pupillarem, quia per eam succedirur sibi, & nō pupillo &c. Respondetur pro parte Dominici,
12 quòd illud verbum, † sibi, in hoc casu abijcitur secundùm tex. in l. 1. ff. de vulg. & pupill. & in l. si ita. §. qui filio. ff. de bono. poss. sec. tab. cū ibi not. per Bart. Sed replicatur, quòd ea omnia procedunt, quando est facta mentio explicitè pupillaris ætatis. Ruin. cons. 103. num. 19. lib. 2. Dec. cons. 371. prope fin. Soci. Iun. cons. 103. num. 19. vol. 2. Rolan. d. cons. 68. num. 57. Sed & hoc patitur difficultatem, quia, vt animaduertebant Aret. in l. 1. ff. de vulg. & pup. col. 3. & 4. & Socin. ibi num. 11. qui videntur attestari de communi, quando compendiosa est facta per verba directa, non debet fieri hæc distinctio. De quo tamen dubitabant propter doctrinam Bald. in d. l. precibus. num. 35. & Paul. de Cast. sub num. 14. qui voluerunt, quòd, quan-
13 do † substitutio compendiosa facta est hoc modo post tempora pupillaris ętatis, non expirat, & sic nō procedit tex. in d. l. verbis ciuilibus. sed obliquatur. Quam opinionē etiam alij plures tenuerunt, licèt aliqui è contra senserint, quos refert Caccial. in l. precibus. num. 54. & Curt. Iun. num. 57. vers. quinto principalis, qui ambo relinquunt cogitandum. Et primam opinionem videtur amplecti etiam Alciar. l. 1. ff. de vulg. & pup. col. fin. num. 167. in fin. num. 168. Si enim hęc opinio est vera, sequitur, quòd hęc verba non retineant naturam verborum directorum, sed reducuntur ad sensum verborum communium, vnde, vt dixi, hoc fundamentum videbatur dubium.

Addebatur per Dominos alia responsio ad
14 prædictum † verbum, sibi, ex su pradictis, nempè quòd allegata in cōtrarium non procedūt, concurrentibus prędictis vrgentibus coniectu-
15 ris. Certū namque est, † quòd ex coniecturis, & in specie ex affectione, vel ex modo, quo sunt plures vocati, optimè colligitur interpretatio ad substitutiones. Socin. Iun. 135. vol. 1. num.

nu.4.5.&c. 6.Ruin.128.num.19.vol.2.Cuma.
conf.2.col. fin.sub num.8.ibi,nisi sit alia conie-
ctura in contrarium.cum plur. concord. Stāte
enim,quòd mater non sit exclusa, sed substitu-
ta, item quòd ipsęmet filię vnà cum matre sint
16 substitutæ:quas iniquum † videtur, & à verisi-
mili mente testatoris valdè alienum, vt in mi-
nus censeantur vocatæ, quàm ipsa mater per
supradicta, vt expresſè per Bart.in d. l. centu-
rio.num. 29.videtur omnino dicendum,quòd
17 verbum, † sibi,bene debeat hoc casu applicari
filio,nō testatori. Cui salua ratione recti sermo
nis benè applicari potest Et in contrarium al-
legata non loquuntur, concurrētibus his qua-
litatibus, quæ ratio penè omnibus Dominis
videbatur æquissima.

Addebant etiam aliqui pro confirmatione
huius intellectus Castren.conf.142. prope fin.
lib.primo.

Dicebant etiam, quòd prędicta contraria
loquuntur, quando apparet testatorem restri-
ctè de bonis suis tantum velle disponere, non
autem de bonis pupilli: hic autem nullum ver
bum est restrictum, vel nulla ratio, cur de bo-
nis suis tantùm, non autem pupilli voluerit di-
sponere: item prędicta procedunt, quando de
certis bonis tantùm,nō de omnibus disposuit.

Dixerunt autem in casu nostro apparere di
spositionē esse de omnibus bonis, vt facilè hęc
omnia apparent ex lectura Docto. in contra-
rium allegatorum, in quibus etiam numquam
concurrunt prędictę coniecturæ, vt dixi ex di-
uersis, ergo &c.

Placebat etiam aliam coniecturam mentis
ex verbis, æquali portione,desumi. Nam alio-
qui mater,si legitimam deduceret,non æquali-
ter veniret, sed longè maiorē partē consequę-
retur, contra vim prædictorum verborum, de
quibus aliàs latè est dictum in alijs positioni-
bus huius causę anni præteriti, & sic contra vo
luntatem defuncti.

Tertio per Hieronymam opponitur, quòd
hęc substitutio est restricta ad bona testatoris,
18 quia † debet recipere interpretationem ab in-
stitutione.per eandem doctrinam Bart.in l.qui
ita.§.qui filio.ff.de vulg.&c. pup.

Ex aduerso respōdetur eodem modo,quòd
19 illud, verbum, † suis, abijcitur, quando substi-
tutio est facta per verba directa: quia trahitur
ad omnia bona,per tex.in l.cohæredi. §. fin.ff.
de vulg.&c. pupil. Hæc responsio omnino non
satisfaciebat aliquibus:quia,vt dicit. Rip. in l.
1.num.36.vers.secundo respondeo.ff.de vulg.
nō reperitur, quòd iura tot verba impropriēt.

20 Imò ex † geminatione colligitur augmentum
voluntatis secundū d. Rip.Sed neque hoc mo
tiuum placebat:quia, si sumenda erit interpre-
tatio à pręcedenti institutione,omnino erit pu
pillaris:quia alioquin non potest succedere in
omnibus bonis. Rip.in l. centurio. num. 125.
Aret.& Socin.in d.l.1.ff. de vulg. &c. pup.Sed
quicquid sit,de huiusmodi responsionibus pla
cuit responsio supra proximè relata.Quę & huic
motiuo pariter accommodabatur per Domi-
21 nos, qui ex prędictis verbis, † sibi,item,in bo-
nis suis,nullo modo censuerunt induci in hoc
casu fideicommissariam, stantibus prædictis cō
iecturis,item,verbo directo. Tritum est enim,
22 quòd † pupillaris in compendiosa contēta ma
trem excludit,quando filii prædilecti sunt sub-
stituti,vel quando est facta per verba directa.
Bart.in l.centurio.num. 29. quem alij sequun-
tur tum ibi, tum in d. l. precibus. tum in c.
1.vbi text.bonus.de testam.in 6. Quæ omnia se
cundùm Dominos visa sunt pręponderare præ
dictæ subtilitati verborum &c. Et iura, & Do-
ctores in contrarium alleg.vt sæpè iam dixi,nō
loquuntur in terminis nostris, vltra aliàs respō
siones datas per informantes, quæ non displi-
cebant. Et placuit omni modo seruari æquali-
tatem,iuxta apertā dispositionem, & mentem
testatoris.

Addebāt ad prædicta aliqui Domini Alex.
23 conf.51.nu. 18.& 19.in 7. quòd † mater exclu-
datur per pupillarem in compendiosa conten-
tam, quando probabilis coniectura subest, ad
idem Rip. in l.2.n.53.de vulg.& pup.de tacita
pupillari, quę matrē excludat ex coniecturis.

Item aliquibus Dominis placebat in argu-
23 mentum conf.Bald. 423.in primo.quòd, vbi †
sunt glosæ contrarię, vel materia est dubia,etiā
ad exclusionem matris,maximè cum sumus in-
ter liberos, iudicandum est in dubio pro dire-
cta substitutione, vt pulchrè arguit ibi Bald.;fa
cit tex.in c. 1.de testam.in 6.ad quod etiam al-
legabatur Rip.in d. l.centurio.num. 115.licèt
dubiè loquatur.

24 Firmatum est igitur substitutionem † in ca-
su proposito non esse omni tempore fideicom
missariam,sed intra pupillarem ætatem omni-
no esse pupillarem, quæ matrem excludit, &
ideo ęqualitatem inter omnes substitutos esse
seruandam,& omnino euitandum esse illud ab-
surdum, vt vxor censeatur prædilecta filijs, &c.
plus consequatur eis, cum quibus æquali por-
tione in eadem oratione est substituta &c.

Arimi-

Ariminensis legati 400. Mercurij 1. Februarij 1576.

EPITOME.

Fideicommissarij vniuersales in bonis aliunde quæsitis soluere tenentur legatum particulare factum per testatorem, non autem hæres.

SVMMAE.

1 *Soluendi onus iniunctum per testatorem vltimo decedenti, quando dicatur reale?*
2 *L. Celsus. §. quod alicuius. de legat. 2. cum concordantibus intellectus.*
3 *Fideicommissarius tenetur ad onus, quando ex iudicio testatoris, bona remanent apud eum.*
4 *Onus etiam nominatim iniunctum, dicitur hæreditarium ex qualitate adiecta per testatorem, vel aliàs ex verisimili eius mente.*
5 *Bona transeunt in quemcumque cum eorum onere.*
6 *Verba, quòd ex bonis à se quæsitis præstentur, taxationem indicat, ex eo, quia in vnica oratione sunt apposita.*
7 *Fideicommissarius vniuersalis quando teneatur soluere legatum particulare, & non hæres.*

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, solutio legati scut. 400. fuerit adscripta hęredi, vel fideicommissario vniuersali?

158. DECISIO. alioqui. VIII.

FVit resolutum legatum 400. de quo agitur, debere solui à Monticulis, & in hoc, quòd Bonamicus filius, & hęres Iacobę filiæ testatoris habet intentionem fundatam super verbis
1 testamenti. Et dicebant hoc onus † soluendi quamuis iniunctum vltimo decedenti, cui filiæ substitutæ sunt in 400. tamē dici reale: quia super bonis aliūde quęsitis ab ipso testatore fuit impositum, & sic testator habuit respectum ad bona, non ad personam.

Nec obstant iura ex aduerso allegata, nempe
2 tex. † in l. Celsus. §. quod alicuius. de legat. 2. & l. 1. §. quod ex substitutione. ad leg. Falcid. & l. si plus. de leg. 2. cum concord. quia loquuntur, quando testator habet respectum solùm ad personam, sed quando etiam ad bona, vt in casu nostro, tunc secus: quia dicebāt Domini tūc apparere, quòd est onus hęreditarium. Vnde,
3 cum bona † remaneant ex iudicio testatoris apud fideicommissarium, tenetur ipse ad onus:
4 ex † qualitate enim adiecta, vel aliàs verisimili mente onus etiam nominatim iniunctum dicitur hæreditarium. arg. nota. per Alciat. in §. diui. l. filiusfamil. num. 51. circa medium vers. sa
5 nè. de legat. primo. Igitur ad † quemcunque transeunt illa bona, transeunt cum illo onere. l. si adimendo. & ibi bene Bart. ff. de adim. leg. declarat Ruin. cons. 113. sub num. 12. lib. 3. ibi, cum ergo commodum. Quòd autem hic sit habitus respectus ad bona, dicebāt apparere, quia testator voluit, quòd ex bonis à se quęsitis pręs
6 starentur: quæ verba, † vt aliqui Domini addebāt, taxationem indicant, cum in vnica oratione sint apposita. Bart. in l. inter stipulātem. §. sacram. nu. 6. de verb. oblig. Ioan. de Amic. cōs. 76. num 6. Galiala. in l. cēturio. num. 357. ff. de vulgar. & pupil. Cum itaque adsit palatium, siue melioramenta à testatore ipso in eo facta, di
7 xerunt Domini iustum † esse, quòd soluant legatum prędictum Mōticuli fideicommissarij vniuersales in huiusmodi bonis aliunde quæsitis, qui ea ex restitutione facta à filiabus Matthęi vltimo defuncti habuerunt.

Et satis dixerunt constare de fideicommissi restitutione per illa verba laudi emologati in transactione, nempe, & per intiera satisfattione, de fideicommisso &c. vt bene deducitur per informantes Bonamici.

Alia visa sunt leuia, & quę ex facto tollunt.

Bononiensis Apothecarum. 10. Februarij 1576.

EPITOME.

LEgitimam deberi filio legitimato cum clausula, citra præiudicium venientium ab intestato, contenditur.

SVMMAE.

1 *Legitima quando cesset?*
2 *Legitimam non esse detrahendam, videtur pater mandasse, relinquendo speciatim certas apothecas filio.*
3 *Filius legitimatus non querelat ex communi. sed vide num. 18.*
4 *Legitima an debeatur filio legitimato cum clausula, citra præiudicium venientium ab intestato, & num. 5. & 9.*
6 *Legitima negatur ei, qui non potest impugnare testamentum, quando est præteritus, & in 16.*
7 *Legitima non debetur filiæ, quam statutum simpliciter excludit, stantibus masculis, & dote habita.*
8 *Legitimare filium, etiam stantibus filijs legitimis patris, potest Comes Palatinus.*
10 *Legitimam pater potest relinquere filio, potius in vna re, quàm in alia.*
11 *Pater assignando certas apothecas filio, videtur pro sua legitima eas assignasse.*

Clausula

12 *Clausula, omni meliori modo, operatur, vt actus factus censeatur eo modo, quo meliùs fieri poterat.*

13 *Clausula, citra praeiudicium venientium ab intestato, non obstat in causa testati.*

14 *Tertij ius quando opponi non possit.*

15 *Testator quando rem aliquam pro legitima assignat, onus forsan impositũ reijcitur, et pro non scripto habetur.*

17 *Clausula, citra praeiudicium venientium ab intestato, strictè est interpretanda, prout eius verba sonant.*

DVBIVM.

An possessores apothecarum, de quibus agitur, possint sub praetextu legitimae Philippi retinere dictas apothecas?

159. DECISIO. siue Discursus. alioqui. IX.

1 RESolutio propositae difficultatis visa est Dominis admodũ perplexa, nec in ea potuerunt aliquid firmare propter ambiguitatẽ circa legitimam Philippi, & illius praesuppositum.

Aliquibus enim, omisso capite fideicommissi,
2 si, placebat, quòd, cum Iacobus pater † relique rit has apothecas Philippo eius filio legitimato cum clausula, citra praeiudicium venientium ab intestato, & cum modificatione, vt post Philippi mortem, deuenirent ad eius filios legitimos, & naturales, cesset legitima, per tradita ab Alex. cons. 30. in fin. lib. 4. & Dec. cons. 264. col. fin. vers. & non potest petere.

Addebant, quòd, cum pater in specie reliquerit has apothecas Philippo, videtur dispo-
2 nendo de eis voluisse, vt † legitima non detraheretur ex Ruyn. cons. 27. num. 11. lib. 1. cum
3 praesertim simus in filio † legitimato, qui non querelat ex communi, de qua per Dec. d. cõs. 164. sub num. 3. vers. nec contra testamentum, & in cons. 256. Cumque legitimatio hęc facta reperiatur cum dicta clausula, citra praeiudiciũ venientium ab intestato, & sic filiorum legitimorum, in primis Dec. cons. 338. & Ruin. cons.
4 103. vol. 3. volebant, quòd † legitima Philippo non deberetur, tum ex eo quia concurreret cũ alijs filijs legitimis, & sic legitima illorum diminueretur ex numero, iux. auct. de trien. & semiss. §. 1. tum etiam, quia dicta clausula legitimationis attenta, nil potuisset hoc casu venire Philippo ab intestato. Dec. d. cons. 338. Capra cõs. 157. n. 21. ergo hęc legitima, quae negatur ei, qui ab intestato est exclusus, & succedere nequit. Alex. in l. Gallus. §. & quid si tãtum. col. 6. n. 17. ff. de lib. & posthu. Angel. cõs.
5 362. in fin. vbi ait non † esse de legitima disputandum in persona eius, qui ab intestato est exclusus. Dec. cons. 525. num. 4. Aym. cons. n.
6 num. 13. prout negatur † ei legitima, cui praeterito non permittitur impugnare testamentũ. l. cũ queritur. l. omnimodo. in fin. C. de inoffic. testam. §. 1. in fin. in auct. de trie. & semis. Fabian. in Auct. nouissima. C. de inoffic. testam. 3. q. princ. q. 1. & 3, cum alijs deductis per d. Gabrielem.

Afferebant simile de filia, quam statutum simpliciter excludit, stantibus masculis, & dote
7 habita, nam ei legitima † non debetur. Corn. cons. 199. col. 2. vol. 3. Socin. cons. 75. num. 8. vol. 3. Paris. cons. 25. num. 39. vol. 2. & cons. 153. vol. 3. num. 8. Brun. de statut. exclusiu. foemin. artic. 1. q. 2. Dec. cons. 296. num. 2. & 3.

Aliquibus autem Dominis placebat, quòd, cum Comes Palatinus verè habuerit facultatẽ legitimandi Philippum cum dicto effectu successionis limitato, per clausulam, citra pręiudicium venientiũ ab intestato, vt post alios declarat Paris. cons. 7. num. 17. cum seq. lib. 2. Alciat. cons. 8. sub num. 14. & seq. & cons. 11. num. 4. lib. 4. & de magis communi testatur Achill. decis. 6. de legitimatione, & in terminis huius clausulae tradit Bero. cons. 176. num. 42.
8 iuncto num. 44. vol. 1. potuit † canonicè legitimare Philippum, etiam stãtibus filijs legitimis Iacobi patris, vt in terminis dicit Ruin. cons. 75. sub nume. 16. lib. 3. & est decis. Putei 95. incip. 4. Februarij 1544. lib. 2. & ideo ei ple-
9 nissimè legitimatę † ad instar filij legitimi, & naturalis debetur legitima. Paris. d. cons. 7. nu. 3. & seq. in secundo. cum alijs traditis per Rolan. a Vall. cons. 67. num. 20. cons. 96. nu. 50. cum seq. lib. 3.

10 Quam † legitimam Iacobus pater potuit ei relinquere potius in vna re, quàm in alia. l. scimus. §. sancimus. & l. parentibus. C. de inoffic. testam. cum alijs cõgestis per Rip. in l. in quartam. num. 128. ad l. falcid. & Menoch. de arbitr. iud. cas. 163. num. 1. Cumque has apothe-
11 cas † ei assignauerit, eas pro d. legitima dedisse censetur, prout declarat Aym. cons. 131. num. 14. accedente praesertim illa clausula, omni me-
12 liori modo, † quae operatur, vt actus censeatur factus eo modo, quo meliùs fieri poterat, iux. tradita per Dec. cons. 14. nu. 3. & Gabriel. de test am. conclus. 5. nu. 9.

Et qui tenebant hãc partẽ, respondebant Alexan. d. consil. 30. & Dec. consil. 264. loqui in terminis valdè diuersis, quòdque clau-
13 sula, † citra praeiudicium venientium ab intestato, non obstat in casu nostro, in quo sumus in causa

causa testati, ex Gozadin. cons. 6. num. 32. & num. 78. Item dicebant possessores apothecarum huiusmodi, & actores, cum non sint de ve
14 nientibus ab intestato, non † posse dare etiam replicando de isto iure tertij adhuc exclusiuo ipso iure: quoniam debent obtinere ex iure fundato in eorum personis tantùm, prout bene declarat Socin. in l. 2. num. 71. de except. re iudic. Placuerunt etiam aliæ responsiones datæ per dominũ Parentium ad cęteras etiam obiectiones.

Ad consilium Ruyn. 27. num. 11. lib. 1. respondebant illud procedere, vbicumq. iudex, vel hæres solueret legitimam: tunc enim illam soluere non posset super alijs bonis relictis in præiudicium legatarij, vel fideicommissarii: at,
15 quando † idem testator rem aliquam pro legitima assignat, prout in casu, nõ modo id ei permittitur, sed onus forsan impositum reijcitur, & pro non scripto habetur. d. l. scimus. §. sancimus. & l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. testam.

Nec obstare dicebant, quòd hoc modo minuebatur legitima filiorum legitimorum, ex eo quia augetur numerus. nã etsi augeatur numerus, augetur & portio, iux. d. §. 1. auth. de trien. & semis. Et tandem valde modicũ esset hoc eorum præiudicium: præsertim cum Philippus pro sua legitima haberet has apothecas, nec legitimi de eo opponant.

16 Ad illud, quòd excluso † ab intestato nõ debeatur legitima, respõdebant procedere, quando de iure cõmuni aliquis esset exclusus. Quod non contingit in filio verè legitimato, qui licèt excludatur ex limitatione successionis; ea tamẽ exclusio non facit, quin sit verè legitimatus, & secundùm ius commune succedere debeat, & propterea illa limitatio habet solùm locum, vbi agitur de causa intestati, non autem condito testamento, vt prætactum est. Ex quo igitur legitimatus nõ est exclusus ab intestato de iure communi, sed solùm ex limitatione successionis, quæ nõ habet locum, condito testamento, regulam ex aduerso allegatam contendebant non intrare.

Quo ad reliqua placebant eis responsiones datæ per d. Parentium.

Aliqui autem Domini magis generaliter ad dubium respondentes, distinguebant, aut legitimam Philippo deberi, & de plano procedere, quòd possessores se tueri possunt, tenendo opinionem, de qua supra, quòd pater possit relinquere filio legitimam super aliqua re speciali. Idque tantò magis dicebant procedere in isto casu, in quo nullo pacto potest haberi recursus ad alia bona patris: quia tunc præindicaretur venientibus ab intestato, & intraret doctrina Zucc. in l. posthumorum. num. 40. & 49. de bon. poss. cont. tab.

Aut verò legitima Philippo non debetur,
17 & hæc clausula, † citra præiudicium &c. strictè secundũ eos est interpretanda, prout eius verba sonant. Alciat. cons. 217. Curt. Iun. cons. 254. lib. 3. Dec. d. cõs. 264. Zuccar. in d. l. Posthumorum. nu. 57. Rip. in l. centurio. nu. 48. de vulg. & pupill.

Et putabant, quòd, quotiescumque non præiudicatur venientibus ab intestato, quòd pos-
18 sit † contratabulari, & afferebant exemplum, si esset institutus extraneus, ex Socin. cons. 212. col. penult. vers. pręterea etiã. lib. 2. Zuccar. d. l. posthumorũ. à num. 45. vsque ad 56. Cæphal. cons. 442. num. 4.

Maior autem pars Dominorum visa est inclinare ad fauorem possessorum ratione dictę legitimæ. Sed valde dubitabant, an isti possessores dare possent de isto iure tertij. Conuenerunt tamen omnes tutiùs esse, vt magis particulariter de his videretur.

Ciuitatis Castelli suppleměti legitimæ. Veneris 8. Iunij 1576.

EPITOME.

Legitimæ in consecutione attendi debet tempus mortis respectu bonorum ipsorum, & corporum hæreditariorũ, non autem respectu valoris.

SVMMAE.

1 *Legitimæ consecutio quod tempus respiciat.*
2 *Legitima detrahitur de corporibus bonorũ hæreditariorũ.*
3 *Augmentum perueniens ex corporibus bonorum hæreditariorum cedit lucro legitimæ.*
4 *Legitimam soluunt corpora, & bona hæreditaria, non autem valor.*
5 *Venditor tenetur ad restituendum iustum precium.*
6 *Precium conuentum præsumitur in dubio iustum.*

DVBIVM.

An in bonis per illos de Sertitis, & consortes venditis sit inspiciendum precium per eos perceptum, & in non venditis valor secundùm tempus, quo legitima, vel eius supplementum petitur, vel quale, ad effectum consecutionis prædictæ legitimæ, siue illius supplementi per agentes.

160. DECISIO. alioqui. X.

PLacuit Dominis diſcurſus vltimò factus in
hac cauſa ſuper.deciſ.156.alioqui.6.& di
xerunt quoad conſecutionem legitimę in caſu
1 propoſito debere † attendi tempus mortis re
ſpectu bonorum ipſorum,& corporum hæredi
tariorum, non autem reſpectu valoris:quia de
2 corporibus, † & bonis debet detrahi legitima,
3 Vnde dicebant augmentum † prouentum ex
corporibus prędictis debitis debere cedere lu
4 cro ipſius legitimæ:quia corpora, † & bona ip
ſa ſunt obligata,& debita pro legitima,non au-
tem valor,per alleg.in dicto diſcurſu.
5 Dicebant etiam venditorem † teneri ad re-
ſtituendum iuſtum precium, & in dubio pre-
6 cium † conuentum pręſumi iuſtum.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimę.
Lunæ 13. Ianuarij 1578.

EPITOME.

ADitio hæreditatis non dicitur concluſiuè probata ex infraſcriptis actibus.

SVMMAE.

1 *Hæreditas quamuis à matre non adita,tamen ad filios trăſmittitur.*
2 *Aditio inducitur etiam ex verbis enunciatiuis.*
3 *Aditio ſolo animo fit,etiam quòd nihil hæreditarium attingatur.*
4 *Conditio ſuſpenſiua ſuſpendit animum adeuntis.*
5 *Hæredis hæredis, nedum hæredis declarationi ſtatur, an voluerit adire hæreditatem in actu dubio circa aditionem.*
6 *Filia ſuccedit in matris locum quoad ſucceſsionem ab inteſtato.*
7 *Actiones confunduntur per aditionem.& vide num. 15.*
8 *Aditio facilè præſumitur hæreditatis lucroſæ,damnoſæ verò non item.*
9 *Aditio non præſumitur ex poßeßione modicæ rei hæreditariæ.& quare? num. 11.*
10 *Fructus decurſi quando debeantur donatariæ.*
12 *Aditio inducitur ex contractu celebrato ſuper re hæreditaria etiam minima,intellige, prout num. 13.*
14 *Hæreditas tranſmittitur, vt adeunda, non vt adita.*
16 *Vſuſfructus reſeruatio habet vim traditionis.*

DVBIVM.

An conſtet d.Mariam,& conſortes adiuiſſę hæreditatem prædictæ quondam Ioannæ ad effectum, quòd teneantur pręſtare legitimam, ſeu eius ſupplementū agentibus, vt d.Ioannæ hæredes?

161. DECISIO. alioqui. XI.

DVbitaui,an conſtet Mariam, & Petrūleo-
nem adiuiſſe hæreditatem Ioannæ dona
1 tricis. Quæ hæreditas licèt etiam à Marietta †
earum matre non eſſet adita; tamen tranſmiſſa
fuit.iuxta tex. in l. 1. C. de his qui ante apert.
tab.cum alijs alleg. hāc autem aditionem Fuc-
cioli agētes ad legitimam, conantur elicere ex
infraſcriptis actibus.
Primo ex tranſactione, vel compromiſſo de
anno 1551.in quo Maria, Petrusleo, & procu
ratores alterius partis promittūt,quòd in euē-
tū, in quē ad eos deuenerint aliqua alia bona,
quę eſſent hæreditaria, & de bonis hęredita-
rijs d. Ioannę, quòd Mariaantonia, & Titta
deberent habere ex illis eorum ratam,videli-
2 cet legitimam,ergo ex iſtis † verbis, etiā quòd
eſſent enūciatiua,inducitur aditio,Bart.in l.ge
rit. num. 34. ff. de acquir. hęred. Aret. conſ.
3 136.in primo.quia aditio † ſolo animo fit, etiā
quòd nihil hæreditarium attingatur. Iaſ. in l.
pro hęrede.num.4.ff.de acq.hær. & eſt tex.in
l.ſi auia.C.de iur. delib.Primum hoc motiuum
Dominis non placebat ex pluribus.
Primo in dicta ſcriptura compromiſſi con-
ditionaliter dicitur in euentum, in quem &c.
4 & ſic eſt ſuſpenſiua † conditio, quæ ſuſpendit
etiam animum adeuntis,vt per Bart. in d.l.ge-
rit.ſub num.31.verſ.pręterea id quod dicitur.
5 Secundo quia in † actu dubio circa aditionē,
ſtatur declarationi nedum hæredis, ſed etiam
hæredis hæredis,an voluerit adire hęreditatē.
Aymo conſ. 197. ſub num. 4. verſ. amplius in
actibus dubijs,poſt Bart.Bald.Socin. Corn. &
alios ab eo allegatos.
Tertio quia pręſuppoſito,quòd Ioanna de-
ceſſerit ab inteſtato, diſpoſitio illa non poteſt
applicari,nec congruere ſucceſſioni ab inteſta-
to,ſed bene donationi. Nam,ſi ibi tractaretur
de ſucceſſione ab inteſtato,rata Tittę,& Ma-
rięantoniæ non fuiſſet legitima, ſed medietas
omnium bonorum, ex quo erant filiæ Marga-
6 ritę,& Blancæ, & ſubintrabant † in locum ea-
rundem matrum ſuarum. Auc̄ten.de ſucceſſ.ab
int.§.1.ſed bene erat dicta portio legitimę con
grua, & conueniens prędictæ donationi. Quia,
cum ipſæ eam approbent, velint tamen habere
ſuam legitimam,declarant,quòd ſi detegeren-
tur alia bona,de illis deberent etiam habere le
gitimā:cum enim donatio eſſet vniuerſalis om
nium bonorum d.Ioannæ, ſi illa bona ſic dete-
cta comprehendebantur in d.donatione, debe
bant Titta,& Maria antonia habere ſuam legiti

mam super illis. Maximè quia, si illæ donatariæ voluissent adire hæreditatem Ioannę ab intestato, non conficiendo inuentarium, de nihilo seruiebat illa approbatio donationis : quia per
7 aditionem † confundebantur actiones, vt per Paris. cons. 16. num. 49. lib. 2. Frustratoria ergo fuisset illa approbatio, & in omnem euentum, stantibus supradictis, saltem actus allegatę aditionis est dubius. Vnde intrare videtur regula,
8 quòd quamuis † in hæreditate lucrosa de facili præsumatur aditio, in damnosa tamen secus.
9 Et hinc est, quòd ex possessione † modicæ rei hæreditariæ non præsumitur aditio, ne quis propter rem modicā præsumatur se immiscere voluisse in hæreditate, & implicare oneribus hęreditarijs, Aymo cons. 53. num. 12.

Secundus actus allegatus pro aditione est exactio illorum fructuum 100. flor. decursorū tempore vitę Ioannæ. Et circa hoc fuit dictum aduertendum esse, quòd sibi debebantur fru-
10 ctus † decursi ab obitu Ioannæ, qui fuit de anno 1547. vsque ad diem transactionis, quæ fuit de anno 1357. & ita debebantur sibi fructus horum decem annorum : ita quòd sibi debebātur fructus decursi à die consignationis, vsque ad diē donationis, quæ donatio fuit de l 1553. cōsignatio pręsupponitur, quòd fuerit de anno 1527. Sed cum importent modicam quantitatem, & valde tenuis est quantitas, quæ pertinet ad Ioannam, quæ non esset debita donatarijs (nam facto diligenti calculo per Dominos valdè modicum erat, quod remanebat ipsi Ioannæ) dixerūt Domini nō esse ex exactione istius modicæ rei hęreditariæ de facili arguendam aditionem, sicut non arguitur, vt supra dictum
11 est, ex possessione modicæ † rei hæreditariæ, Ias. in l. 1. §. veteres. num. 13. de acquir. hæred. Aymo d. cons. 13. num. 13. Et quamuis ex con-
12 tractu † celebrato super re hęreditaria etiam minima inducatur aditio. Natt. cons. 448. num.
13 18. istud est verum, quando † est clarum, quòd ille actus non poterat fieri citra ius, & nomen hęredis, sed secus in casu proposito, cū hic potuerint actus fieri vti à donatarijs. Et quamuis fortè vti donatarijs sibi prædicti fructus nō deberentur; tamen fortè ipsi hoc prætendere poterant. Non enim est verisimile, quòd ex ista modica quantitate voluerint adire ab intestato, & confundere iura donationis, quam donationem semper acerrimè defenderant, Natt. vbi sup.

Solutio debitorum Ioannę, retentio bonorum, & alia per Fucciolos deducta fieri potuerunt ab illis tanquam donatarijs, & sic constat de alio titulo, vt aliàs est resolutum.

Non obstat, quòd debita essent posteriora donatione, quia de hoc non constat.

Non obstat, quòd adiuerint hæreditatem Mariettę eorum matris, quia non propterea sequitur, quòd adiuerint hęreditatem Ioannæ,
14 quia hæreditas † transmittitur vt adeunda, non vt adita, vt per Cast. d. l. 1. num. 6. C. de his qui ant. apert. tab. & ibi Corn. num. 6.

Vltimo per aliquos Dominos addebatur pro responsione, quòd per aditionem sunt con
15 fusæ actiones. Quod † quidem obiectum tollitur ex dictis per Bald. in l. si vxor. C. de bon. auct. iud. poss. sub nu. 2. vers. sed quid si hęres. refert Purpur. in l. debitori. nu. 37. C. de pact. vbi dicit, quòd non confunditur rei vendicatio. Quia licèt hęres teneatur in solidū; alia tamen sunt bona testatoris, alia hęredis, & sic illa bona donata remanent sua, perinde ac si ab extraneo donata essent: hic autem fuisse translatum dominiū apparet ex reseruatione vsus-
16 fructus, quę † habet vim traditionis. vulg. l. quisquis. C. de don. Vnde pręterita bona donata remanerent propria donatariarū, non obstante aditione, etiā si ea extaret, quia ex prædictis nō daretur hoc casu confusio. Et quāuis in hypothecaria Purpur. in l. debitori. num. 39. C. de pact. conetur probare, quòd hęc quęstio sit inutilis; tamen ex hoc exemplo videtur apparere non esse inutilem. sed de ueritate, & effectu pręteriti dicti aliàs agetur.

Ad alia bene respondent informantes. Inclinarunt ergo Domini, non videri concludenter probari aditionem in casu proposito.

DE SVCCESSIONIBVS AB Intestatato.

Romana portionis hæreditatis. Mercurij 5. Maij 1574.

EPITOME.

AVct. præterea. C. vnde vir, & vxor. cessat, quando mulier non est pauper, imò congruè fuit dotata, tam respectu dantis, quàm recipientis, & in matrimonio, & post solita fuit operari.

SVMMAE.

1 *Vxor si est vilis persona, et solita laborare, viuente marito si cum eisdem operis potest se alere, cessat Auct. præterea. C. vnde*

C. vnde vir. & vxor. & num. 7. 20. & 21.
2 *Paupertas in terminis Auth. praeterea. C. vnde vir, et vxor. remittitur iudicis arbitrio. & num. 24.*
3 *Rusticus dicitur diues, si habet scuta centum.*
4 *Nobilis dicitur pauper, si habet tantùm mille scut.*
5 *Vilis foemina quae dicatur?*
6 *Vilitas viri facit vilem eius etiam vxorem.*
8 *Pater non tenetur alere filium inopem, quando ex industria propria is viuere potest.*
9 *Alimenta debentur filio de iure naturali.*
10 *Verbum, inops, exponitur idest, qui nihil habet.*
11 *Vilis persona habens centum scuta in bonis dicitur diues.*
12 *Auth. praeterea. C. vnde vir, & vx. dicitur odiosa.*
13 *Auth. praeterea. C. vnde vir, & vxor. an habeat locum in foemina dotata? & quid in dote parua. num. 14. & 15.*
16 *Paruum, & nihil aequiparantur.*
17 *Nihil habere, & minimum habere, ad beneficium consequendum aequiparantur.*
18 *Dotem habere valde modicam, & dotem non habere, aequiparantur.*
19 *Dos parua non dicitur dos scutorum 200. in persona vili.*
20 *Legati dies cedit à morte mariti.*
23 *Vxoris paupertas in terminis Auth. praeterea. C. vnde vir, & vxor. attenditur tempore mortis viri.*
25 *Dos quando dicatur parua, vel congrua?*
26 *Dos congrua succedit loco legitimae.*
27 *Statuto stante, quòd existentibus masculis, foeminae sint contenta dote data, ea potest dotari infra legitimam. num. 28. sed si dos esset nimis exigua, posset conqueri, sed laesio consideratur tempore dotis constitutae. num. 29.*

PRAESVPPOSITA.

Praesupposito, quòd Io. Maria de Balestrerijs fuit vilis persona, & ignobilis natus in villa Auiolae Parmen. dioecesis. 1

Et quòd fuerit Vignarolus, postquam ad vrbem venit, laborator, & putator vinearum, caupo, & tenuit lectos locandos, & mensurator salis in Capitolii salaria vltimo vitae suae tempore. 2

Et quòd aliquas pecunias secum asportauerit, quando ad vrbem venit. 3

Et quòd Antonina eius vxor fuerit primùm vxor alterius Vignaroli, & deinde ancilla cuiusdam Hispani, & quòd nupserit eidem Io. Mariae, dederitque scuta ducenta in dotem, & sunt ferè 35. anni, & sic fuerit congruè dotata. 4

Et quòd Io. Maria eius industria, ac parsimonia, constante matrimonio, fecerit patrimonium sex, vel septem millium ducatorum. 5

Et quòd paulò ante eius obitum condiderit testamentum, in quo haeredem vniuersalem instituerit Alexandrum Lodium Parmensem, sed non aliquo vinculo cognationis sibi coniunctum, & reliquerit dictae Antoninae eius vxori scuta 30. quolibet anno, eius vita durante: item quatuor barilia vini, itē tres lectos finitos cum duobus paribus linteaminū pro quolibet lecto: item vsum cantinae domus ipsius testatoris, quoad ipsa vixerit: item omnia paramenta tam linea, quàm lanea: item medietatem credentiarum, ac capsarum in domo praedicta existentium: Item vsum omnium aliarum massaritiarum communem cum praedicto haerede, quoad ipsa vixerit: item vsum, & habitationem in domo ipsius testatoris: item duas cameras ad electionem d. Antoninae, item quòd d. Antonina valeat in eius aula superiori retinere duos lectos ad beneplacitum ipsius Antoninae, vt patet ex testamento, cuius copia detur. 6

Et quòd d. Antonina transegerit cum Alexādro Lodio die 17. Maii 1569. & qui se obligauit vltra legata, eam suis sumptibus alere, & ei dare singulis annis scuta quindecim, vsque illa vixerit, & centum alia scuta incontanti, & in euentum, in quem instrumentum dotale reperiretur, promisit vltra scuta centū, el dare vsque ad summam scut. 250. ad quam dos, & donatio propter nuptias ascendit, vt apparet ex instrumento transactionis, cuius copia detur. 7

Item quòd acceptauerit legatum relictum sibi à marito, & de eo fecerit quietantiam Alexandro Lodio haeredi die 4. Iulij 1570. 8

Et quòd Antonina, non obstante legato sibi relicto à marito, & transactione inita, & legati acceptatione, intentauerit remedium Auth. praeterea. C. vnde vir, & vxor. 9

Et quòd ferè caepto iudicio, morte praeuenta, instituerit sibi haerede vniuersalem d. Petrum Mancinum, illi prorsus extraneum, qui ab ea coeptum iudicium prosecutus sententiam ad sui fauore reportauit. 10

DVBIVM.

An stantibus praedictis d. Antonina potuerit vocari indotata, & consequenter inops ad effectū, vt illa, si viueret, vel eius haeres nunc possit habere quartam in bonis mariti praedefuncti, & vt intret §. quoniā verò. Auth. de exhib. reis anct. praeterea. C. vnde vir, & vxor.

162. DECISIO. alioqui. I.

FVit resolutum dispositionem Auth. praeterea. C. vnde vir, & vx. & §. quoniam verò. de exhib. reis. & §. quia verò. Auth. vt lic. matri, & auiae. non intrare in casu, de quo agitur, quamuis materia visa sit Dominis latissima, & difficilis, ex pluribus simul iunctis, quae hic concurrunt. Quorum aliqua licèt, si sigillatim considerarentur, fortè non sufficerent, vel saltem essent dubia; tamen omnibus ita coniunctim attentis, visum est in hoc casu cessare praedictam Auth.

1 Et primo placuit ratio, quòd, quādo vxor † est vilis persona, & solita laborare, viuente marito, si cum eisdem operis potest se alere, non dicitur pauper, nec intrat Auth. praeterea. cum paupertas † in hoc casu sit remissa arbitrio iudicis secundùm qualitatem personae. Corn. Bald. Rom. & alij, vt hic per informantes in d. Auth. praeterea. Couarr. variarum resol. lib. 2. cap. 6. num. 8. qui plura congerit. facit Dec. cons. 163. nu. 5. & 16. Ruyn. cons. 55. num. 4. & 5. lib. 1. Tiraq. de nobil. c. 20. num. 156. & 158. in terminis d. Auth. Pep. num. 72. de communi Meno-

ch. de arbitra. lib. 2. centur. 1. casu 65.66.67. potissimùm casu 65. num. 7. cum alijs allegatis
3 per Dominos. In quibus Doctores rusticum † diuitem vocant, si habeat scuta centum, licèt
4 nobilis † dicatur pauper, si habet mille &c.

Quòd ipsa Antonina, & ex sui natiuitate, & quia fuit vxor hortulani, & ex alijs, de quibus
5 per informantes, fuerit † vilis, præsupponitur probatum per testes. Item etiam eius maritus mortuus, quia erat rusticus, tabernarius, laborator vinearum &c. vt supponitur etiam proba
6 tum: ex cuius ignobilitate † infertur etiam ad vilitatem vxoris, per vulg. notata à Tiraq. vbi supra num. 163. etiam in materia constituendę dotis, per quàm plura vulg. Eo maximè quòd, cum maritus, & eadem vxor exercerent artem locandi lectos, quam cęnaculariam vocant, eodem mortuo, potuit ipsa etiam senex easdē artes exercere, & eo modo viuere, quo hactenus vixerat: quo casu stante tali vilitate, &
7 exercitio, non † potest dici tam inops, & egena, vt intret dispositio prędictę Aucten. vt per Rolan. cons. 14. n. 15. 16. & 45. lib. 3. Socin. cons. 30. nu. 12. lib. 4. scilicet quando mulier exercendo officia suę qualitatis, se sustentare
8 potest, vt in simili dicunt patrem † non teneri alere filium inopem, quando ex industria viuere potest. l. si quis à liberis, in princ. iuncto. §. sed si filius. & ibi Bart. de lib. agnosc. cum aliis cumul. per Doctor. in prædictis locis. Qui ca-
9 sus est in fortioribus terminis, quia alimenta † debentur filio de iure naturali, vt per eos. Huc
10 pertinet verbum, inops, † de quo in d. Auct. prętcrea. idest, qui nihil habet. Socin. d. cons. 30. num 16. Alex. cons. 71. num. 3. lib. 7. Afflict. decis. 179. num. 2. Cum maximè vltra exercitium habeat dotem scutorum 200. & donationem propter nuptias 50. quę dicitur magna dos, attenta qualitate personæ, per Abb. & Socin. alleg. Bero. cons. 520. num. 15. lib. 1. vbi vo
11 lunt, quòd persona vilis † habens 100. in bonis dicatur diues.

Prædicta tanto magis placent, quia. d. Au-
12 cten. præterea. † est odiosa, & contra ius commune, quo vxor non habet legitimam in bonis viri, & est exorbitans, vt dicunt ibi Doctor. & Rolan. cons. 14. circa princ. & alij plerique. Item etiam, quia sumus in fœmina dotata, in
13 qua † multi grauissimi auctores tenuerunt d. Aucten, non procedere, vt Socin. in d. cons. 30 & cons. 121. sub num. 38. cum seq. qui refert vsque ad tempora Bald. omnes ita tenuisse, & verè d. Aucten. loquitur tantùm de indotata,
14 Et licèt † hodie communis sit contraria in dote parua; tamen, quia hæc materia est maximè controuersa, quia tex. de indotata clarè loquitur, ponderando etiam eum, prout ponderat particulariter Socin. d. cons. 121. num. 38. cum seq. lib. 4. & in d. cons. 30. eod. lib. Alc. in loco allegato, & fortasse etiam idem tenet Bero. in c. Raynutius. nu. 159. & 160. dum ait, vxori indotatæ debetur. & cum Socin. fortè tenet Tiraq. de iud. in reb. exig. fac. cart. mihi 33. vers. nono ex hoc infert Bald. Et in hac materia videbatur aliquibus Dominis potens argumentum, quia prædictum remedium Aucten. præterea. videtur introductum ad similitudinem l. fin. C. de repud. quę videtur procedere tātùm in indotata, vt per eos. Quia tamē prędictā Aucten. preterea. procedere in dote parua refert communem esse Socin. d. cons. 30. num. 2. ex Salyc. in d. Aucten. prętcrea. & ex Castren. & Rom. in l. 2. C. sol. matr. licèt Socin. in prędicto cons. 30. & in alio 121. sub num. 38. vt supra dixi, teneat contrarium. communem etiā esse refert Rolan. à Valle d. cōs. 14. lib. 3. in loco alleg. quia est identitas rationis inter dotē modicam, & nullam, in vers. hanc quoque partem, ex mente Nic. de Vbald. Aug. in tract. de testam. Seys. in l. 1. sol. matri. & quàm plurimorum aliorum, quos congerit potissimùm Paris. & Dec. & aliorum recentiorum. præfatam etiā opinionem Bal. dicit communem Dec. ibi nu. 5. cum alijs allegatis. quibus addi possunt Nic. de Vbald. de succ. ab intest. in 4. part. num. 8. & Mathesil. de success. ab in test. in 4. art. prim. n. 22. cum alijs, quos etiam refert Tiraq. d. vers. nono.

15 Placuit † Dominis verbum, parua, intelligi de notabili paruitate, non de simpliciter parua, vt hanc esse communem referunt Fab. de Pep. ibi nu. 6. & alij moderni in d. Auct. præterea. Et ita in effectu de tali paruitate intelligi-
16 tur, de qua dicitur, parū † & nihil ęquiparātur, vt vr esse de mēte Bald. supra alleg. & Socin. d. cons. 30. num. 3. Quā distinctionē tenet Corn. in d. Auct. præterea. & ibi Pep. in loco alleg. cū qua etiam transit Curt. Iun. num. 7. vers. circa istud secundum. & videtur esse de mente Aret. in d. Auct. prętcrea. num. 1. dum dicit, quòd ista
17 æquiparantur † ad beneficium consequēdum, nihil habere, & minimum habere. Idem videtur esse de mente Mathes. vbi supra, vbi dicit
18 paria † sunt, non habere dotem, vel habere, & valde modicam. Paruam autem dotem dice-
19 bant Domini non † videri in quęst. proposita in 200. scut. & donatione prædicta de 50. ducatis per prædicta. Et addebāt aliqui Domini in fortio-

20 fortioribus terminis, quòd in muliere, quę † 300. lib. tantùm in dotem habebat, & cui ex te ſtamento per maritum erat factum legatū, ex quibus omnibus ipſa ſe alere poterat, ceſſet di ſpoſitio d. Aucten. præterea. fuit d. Rimin. conſ. 114. num. 7. cum plur. ſeq. maximè num.
21 14. & 15. lib. 1. vbi vult, quòd ceſſante † inopia, & quomodocunque habeat alimenta vxor, pu ta, quia haberet patrē diuitem, vel per legatū ſimile, quòd ſemper cenſeatur ceſſare diſpoſi- tio d. Aucten. quaſi à ratione ceſſante, & men- te d. Aucten. præterea. Quia tamen, quòd lega tum faciat ceſſare d. Auctcn. videtur contra il- lum tex. & contra prædictos Doctores, licèt ali quibus Dominis placerent reſponſiones, quas idem Rimin. in fine accommodat; tamen ſuper hoc ſolo Domini non ſe fundarunt, ſed iungen do cum qualitatibus prænarratis, videntur eas adiuuare, & confirmare.

Placebat etiam ad idem Cephal. conſ. 244. num. 10. 11. 12. & 13. ſecunda parte. qui in ſpe cie loquitur in caſu noſtro in legato facto vxo- ri, ex quo poteſt ſe alere ea ratione, quia, cum
22 dies legati † cedat à morte mariti, eo tempore impoſſibile videtur eam dici inopem. Qui etiā pluribus rationibus hoc ipſum comprobat, vbi omnino vult ceſſare d. Aucten. vbi tantum ha- bet, quòd non cogatur mendicare, quomodo- cunque habeat, & tantò magis ſi habeat ex le- gato à viro. Qui Cephal. refert, & ſequitur d. conſ. Rimin. 114. & multis deductis in contra- rium reſpondet, & quòd ceſſante inopia vxo- ris ſuperſtitis quaſi ceſſante cauſa finali. d. Au- cten. pręterea. ceſſet eadē Aucten. placuit Dec. conſ. 24. ante num. primum. vbi Apoſtill. Ex
23 quibus, dato etiam quòd paupertas † vxoris non tempore contractus matrimonij, vt quàm plures exiſtimarunt, ſed mortis attendenda fo- ret, vt communem eſſe refert Rolan. à Valle conſ. 15. ſub num. 5. lib. 3. qui plures rationes, & auctoritates refert, & comprobat, & videtur eſſe de mente tex. in d. Aucten. præterea. & d. §. quoniam. & §. fin. Auct. de exhib. reis, quam dixerunt Domini eſſe latiſſimam quæſtionē, vt per eundē Rolan. d. cōſ. 15. qui latè diſputat, & innumeros vtrinque congerit; tamen attenta prędicta conſideratione legati cedentis à mor te tolli, imò retorqueri videtur. De cuius tamē dicti veritate non eſt viſum Dominis neceſſa- rium in hoc caſu plenè agere, ſtantibus ſupra conſideratis.

Cum igitur, an quis poſſit dici diues, vel pau per, in terminis Aucten. præterea. C. de vnde
24 vir. & vx. ſtetur † arbitrio iudicis iuxta gloſ. or- din. in d. Aucten. pręterea. quam communiter approbari poſt ſcribētes ibi refert Socin. conſ. 30. num. 1. ex mente Docto. in d. Aucten. Bart. in l. ſi conſtante. in prima q. princip. ff. ſol. mat. arbitrati ſunt Domini in quæſtione propoſita mulierem non eſſe dicendam pauperem ad ef- fectum, vt intret prædicta Aucten. de qua agi- tur: cum prędicta eius dos fuerit congrua tam reſpectu dantis, quàm recipientis, & cum ipſa ſit vilis, & in matrimonio, & poſt operari ſo- lita eſſet: & maximè placebat in hoc Socin. cōſ. 121. n. 45. cum ſeq. lib. 4. vbi loquitur in nobili Seneſi, & vult, quòd operari debeat, quando ſcilicet conſuetudine patriæ non eſt dedecus, & c. vltra ſupra deducta.

Et pro confirmatione prędictorū placebat Dominis pulchra ratio, & planè in terminis,
25 quòd, an † dos ſit parua, vel congrua ad effe- ctum, vt in iſta materia aliqua dicatur indota- ta, non eſt recedendum à regulis iuris commu nis, quæ voluīt, vt habeatur ratio temporis con
26 ſtitutæ dotis, quæ dos † congrua ſuccedit lo- co legitimæ per vulg. in tantum vt nec augea- tur, auctis facultatibus patris, ſi tempore, quo fuit aſſignata, fuit congrua, quando ſit iuſſa à ſtatuto eſſe contenta dote congrua. Bald. in Auctent. res quæ. nu. 16. C. commu. de lega. Ruyn. in l. Gallus. §. & quid ſi tantū. nu. 174. ff. de lib. & poſthum. & conſ. 56. num. 14. lib. 3. la- tè Menoch. de arbitrar. lib. 2. cent. 2. caſ. 149. Aym. conſ. 11. num. 14. & intantum eſt verum,
27 vt, ſi extat † ſtatutum, quòd extantibus maſcu- lis, fœminæ ſint contentæ dote data, quo caſu ſolet quæri, an poſſit infra legitimam dotari.
28 Et communiter † dicūt Docto. quòd ſic, vt per Bal. in d. Auct. res quæ. num. 16. cum latè con- geſtis per Menoch. ibidem. num. 2. tamen, ſi dos eſſet ita exigua, vt conſtare poſſet filiam eſ ſe enormiter læſam, tunc poſſet cōqueri: ſed hęc
29 læſio † eſt conſideranda nō ſecundùm tempus mortis patris, ſed ſecundùm tempus dotis cō- ſtitutæ, vt per Menoch. loco citato: ſic in caſu propoſito in iudicando, an dos ſit talis, quę æquiparetur non doti, inſpiciendum eſt tem- pus dotis conſtitutæ: quo caſu non eſt dubium tunc fuiſſe congruam, & decentem.

Plura ſimilia, puta in legitima, in læſione ex contractu, in donatione inofficioſa, quæ conſi- derantur ſecundùm ſua tempora, ponit ibi Me noch. num. 17. & deinceps.

Ex quibus omnibus, vt dixi, ſimul conſidera tis fuit concluſū in caſu propoſito dictā An- toninā non potuiſſe vocari indotatam, nec in- opem, nec, ſi viueret, poſſe habere quartam in bonis

bonis mariti prædefuncti, consequenter, nec hodie eius hæredem posse consequi eam, & in effectu nõ intrare in casu, de quo agitur, dispositionem §. quoniam verò. Auct. de exhib. reis, nec sæpè alleg. Auct. præterea. C. unde vir, & uxor. Et quoniã causa hęc vertebatur in Curia Capitolij coram D. Lambertino Bononiense Capitaneo appellationis qui petijt votũ Rotę super præmissis, & fuit me proponente respon sum, & decisum, vt supra, ideo &c.

Bononiensis Apothecarum. Mercurii. 27. Iunij 1576.

EPITOME.

Consentiẽdo reiectioni huius oneris venientes ab intestato, renunciant præiudicio, quòd prætendere possunt circa legitimam.

SVMMAE.

1 *Venientes ab intestato, consentiendo reiectioni huius oneris quando dicantur renunciasse præiudicio, quòd prætendere poterant circa legitimam?*
2 *Consensus venientium ab intestato ex quibus probetur?*
3 *Venientes ab intestato ex quibus videntur renunciasse iuri, quod poterant prætendere super prohibitione legitimæ, vel actionis ad supplementum.*

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, sit considerabile præiudicium venientium ab intestato?

163. DECISIO. alioqui. II.

Domini dubitabant, quicquid sit de iure communi, in hoc casu, per allegata à Ga-
1 briele, quòd veniẽtes † ab intestato cõsentiendo reiectioni huius oneris, renũciauerint aper tè præiudicio, si quod prætendere possent con tra legitimam, de qua agitur, saltem ad effectũ, vt hodie tertius possit agere ad dictam legitimam, & dare de iure ipsorum, non solùm ipsis non consentientibus, sed magis contra eorum factum, & voluntatem.
2 Consensus † autem venientium ab intestato probari videtur clarè, tum quia acquieuerunt laudo, & ipsum approbarunt, & dederunt supplementum legitimæ. item consenserunt alienationi factę de istis apothecis, imò fideiussores extiterunt pro dicta alienatione.
3 Ex quibus videntur † remisisse, & renunciasse cuicumque iuri, quod poterant prætendere super prohibitione dictę legitimę, vel actionis ad supplementum.

DE SEPVLTVRIS.

Burgensis iuris sepeliendi. Lunæ, 17. Maij 1574.

EPITOME.

Sepulturæ electio facta pacto, iuramento, vel fideicommisso quòd nõ obliget, hic declaratur.

SVMMAE.

1 *Sepulturas quilibet de iure communi eligere potest.*
2 *Sepulturæ electio quando verè dicenda venit secundùm ius commune?*
3 *Sepultura pactum est improbatum, & simoniacum. amplia, prout num. 4.*
5 *Sepultura in materia verum ius commune dictat, vt sit libera, & variabilis eius electio.*
6 *Sepulturam eligere quis potest, non tamen potest voto, iuramento, vel alio modo id firmare.*
7 *Reductio ad ius commune intelligi debet de primæuo statu iuris communis.*
8 *Reductio ad ius commune interpretanda est ad ius commune hominis liberi, non ligati.*
9 *Præiudicij in consequentiam non habetur ratio.*
10 *Papa procedens per modum remouendi obstacula, nullum, ius quæsitum tollit.*
11 *Obstacula quando dicantur remoueri?*
12 *Lex fatilè aliam legis dispositionem tollit.*

PRAESVPPOSITA.

Stante fideicommisso familiæ de Velasco, cuius copia detur in necessarijs. 1
Et relaxatione iuramenti in actis præsentati. 2
Et vna sententia in partibus ad fauorem monialium lata. 3
Et alia sententia in rota ad fauorem capituli, reuocatoria dictę sententiæ de partibus. 4
Et alijs duabus sententijs in fauorem monialium con firmatorijs sententię de partibus, & reuocatorijs sen tentiæ rotalis. 5
Et Commissione fel. record. Pij V. pro parte monialium, ac alia vltimo loco producta, quorum in necessarijs copia detur. 6
Et quòd regula de iure quæsito non tollendo fuerit producta pro parte capituli ante secundam sententiam. 7
Et executorialibus pro parte monialium in partibus intimatis. 8
Et resolutionibus in huiusmodi causa factis, quòd intret reg. de iure quæsito. 9
Et vltima sententia lata in fauorem capituli, reuocatoria aliarum latarum in fauorem monialium. 10

DV-

DVBIVM.

An dicta regula de iure quęsito non tollendo intret contra commissionem monialium obtentam ante secundam earum sententiam, ita vt dictę tres sententię non debeant exequi, vel potius sint exequendæ, & reuocanda vltima sententia.

164. DECISIO. siue Discursus. alioqui. I.

Domini in quæstione proposita se restrinxeruut, vt videretur, an ius cōmune assistat capitulo, stante libertate eligendi sepulturas,
1 quę † cuilibet competit de iure communi, vt aliàs Domini dixerūt, an magis monialibus, stante fideicommisso, pacto, & iuramento, quæ pro eisdem allogabantur, & erant varij.

Nam qui pro capitulo tenebant, allegabant verè non dici fieri regressum ad ius commune, reducendo negocium ad pactum, iuramētum, & fideicommissum pro monialibus allegatum: quia in materia sepulturę, de qua agimus, concernunt ius singulare, & particulare Petri inrantis, non autem ius commune in materia sepeliendi, per latè pro capitulo deducta. Et dicebant, quòd verè res dicitur redigi ad ius cōmune, quando tale ius commune est simplex iuris communis dispositio sine ministerio, vel facto hominis, & ideo electio † sepulturæ, quæ
2 simpliciter, & sine facto, & sine ministerio hominis, sed sola iuris communis dispositione est libera, videtur verè dicenda secundùm ius cōmune, non sic videtur in quęstione proposita in pacto, iuramento, & fideicommisso, quę magis facto, vel ministerio hominis, nempe fidei cōmittentis eiusdē Petri sunt inducta, & ideo in hac materia sepeliendi non simpliciter, sed secundùm quid, & sic impropriè videretur fieri reductio ad ius commune. quod non videtur dicendum secundùm prædictos Dominos.

Huc pertinere videntur latè tradita per Sarnen. in reg. de nō toll. iur. quęs. q. 6. tū in princ. tum in vers. istis tamen non obstantibus. & pro hac parte placuit Felin. allegatus in c. ad audiē tiam. il 2. col. 6. in fin. vers. fallir primo. num. 9.
3 de rescrip. vbi pactum † sepulturæ non solùm non est secundùm ius commune, sed imò reiectum, & probatum à iure tanquam symonia
4 cum, etiam † quando fit de sepeliendo in loco, vbi aliquis de iure sepeliri debet: nec illud pactum dicitur reducere rem ad ius commune, quamuis in eodem loco de iure sepeliri deberet: quia de iure non ita efficaciter debebat ibi sepeliri, quin posset variare, & liberè alium locum eligere; ex quo loco videtur facilè desu-
5 mi verum † ius commune in materia sepulturę esse liberam, & variabilem electionem.

Placebat etiam dictum Ripę post alios in l. 3. num. 44. cum seq. de leg. 1. post Bart. ibi nu. 7. & Ias. num. 51. Placuerunt etiam admodum tradita in c. 1. de sepult. in 6. per illum tex. & ibi
6 per Ioan. Monac. nu. 2. cum seq. vbi possum † eligere sepulturā, non tamen possum voto, vel iuramento, vel alio modo id firmare. post Archid. ibi col. 1. in fin. in verb. eligant. & ibidē Io. And. num. 4. & Anchar. nu. 2. circa. med. vers. sed hic quęritur. & Franc. num. 3. in §. si verò. & Gemin. in d. §. si verò etiam. num. 3.

Et subdebant ijdem Domini, quòd redu-
7 ctio † ad ius commune debet intelligi de primæuo statu iuris cōmunis. vulg. c. ab exordio. 35. q. 1. & vulg. §. pactus ne peteret, cum ibi latiss. trad. in l. iuris gentium. ff. de pact. Et pla-
8 cebat eisdem reductionem † ad ius commune esse interpretandam ad ius commune hominis liberi, non hominis ligati, vt videtur esse in quęstione proposita, ex Sarnen. alleg. & alijs supradictis: cum maximè omne ius sit præserua-
9 tum monialibus, & præiudicij † in consequentiam non habeatur ratio. in reg. de non toll. iur. quæs. Sarn. in d. reg. q. 3. & vt per informantes. Ex quibus dicebant prædicti Domini colligi responsionem ad deducta ex aduerso.

Alij tamen Domini contrarium sentiebant, quòd magis ius commune assisteret monialibus ex fideicommisso, & iuramento prædictis. Et vltra doctè allegata per informantes pro hac parte placebat, quòd Pius V. in sua commissione, & in clausula, ac si literę pœnitentiarię non emanassent, magis processerit remouendo obstacula, quàm directè auferendo ius, & reponendo rem in pristinum, idest in eo statu, in quo erant, quando emanarunt prędictæ literæ pœnitentiariæ: Et placebat dictum Cur. Iun. cons. 1. num. 22. Cassan. cons. 65. num. 73. Gozad. cons. 1. num 35. Gomez. in reg. de iur. quæs. q. 16. Rolan. cons. 3. num. 113. lib. 1 Crauett. cons. 135. num. 6. & cons. 264. num. 9. cum alijs, de quibus per informantes. Addebant aliqui ex Dominis Brun. cons. 1, num 56. & 57. Io. Camp. cons. 2. num. 43. Socin. cons. 10. nu. 30. in fin. & num. 31. Neuiz. cons. 12. num. 182. inter cons. Brun. Gabriel de iur. quæs. conclus. 1. num. 28. Si ergo Papa tollit dispensationem, & redigit rem ad ius cōmune ante literas pœnitentiariæ & consequenter hoc modo procedendo, non dicitur tolle ius quæsitum, vt per Curtium prædictum, & alios supra alleg. ergo non

non potest dici intrare reg. de nõ tol. iur. quæs.
10 cum nullum † ius quæsitum tollatur per Papã procedentem per modum remouendi obstacula, vt supra dixi, Ante ergo prædictas literas pœnitentiariæ, ius commune assistebat monialibus, stante fideicommisso, & iuramento prædicto, ergo & hodie videtur assistere. Et subde-
11 bant aliqui ex Dominis, quòd tunc † dicuntur obstacula remota, quando tolluntur ea, quæ ex legis dispositione obstant: secus autem, quando tolluntur ea, quæ ex facto priuatorum proueniunt. Sustulit ergo commissio Pij aliam legem, quæ præbebat obstaculum, nempe literas pœnitentiariæ, & remansit pactum priuatorũ, nempe prædictum fideicommissum, & iuramentum, ex quibus directò dicebatur ius quæsitum monialibus, quod nõ videtur sublatum.
12 Lex † enim de facili aliam dispositionem legis tollit, non ita aufert factum priuatorum, iuxta illud, lex suum, non tuũ &c. glos. notab. & vulg. in l. assiduis. vbi Doctor. C. qui pot. in pig. habe. cum similibus.

Reseruabant tamen Domini videre, an literæ pœnitentiariæ vitio obreptionis, vel subreptionis subiacerent, & an in eis sit expressum fideicommissum antiquum, & aditio hereditatis Petri, ex qua d. Petrus dicitur quasi contraxisse, & se obligasse ad contenta in prędicto fideicommisso, & an hęc sufficienter sint narrata in prædictis literis.

Quia tamen omnes Domini non viderant, & aliquibus placebant rationes deductę pro parte monialium, alijs placebant deducta per capitulum, nihil voluerunt firmare in hac positione, sed mãdarunt, vt iterum poneretur cum eisdem.

Burgẽsis iuris sepeliendi super eisdem.
Lunæ 5. Iulij 1574.

EPITOME.

SEpulturam eligens cum iuramento tenetur ad obseruantiam.

SVMMAE.

1 *Sepultura ius est liberum.*
2 *Maioricatum qui instituit iure communi optimè potuit ei imponere legem, quã ipse voluit, & pro lege est seruãda.*
3 *Donator potest imponere legem rebus suis in fauorem tertij, quæ non potest per eius hæredes reuocari.*
4 *Ius institutionis, & fideicommissi maximè iurati attendendum est.*
5 *Litera sacræ pœnitentiariæ quæ contra ius dicantur?*
6 *Res cum sua causa transire debet.*
7 *Maioricatum cum suo onere acceptans quasi contrahere dicitur.*
8 *Ius quæsitum quando ex Põtificis commissione non videatur auferri?*
9 *Clausula, ac si dictæ literæ non emanassent, effectus.*
10 *Sepeliri quis debet de iure communi in sepulchro maiorũ suorum, si nulla facta est electio sepulturæ.*
11 *Sepulturam eligendi ius est ius peculiare, & contra ius commune.*
12 *C. cum liberum. de sepultur. non procedit, vbi quis liberè se obligat ad sepulturam in aliquo loco.*
13 *Sepulturæ electio cum sit spirituale, pactio in eo interuenire non debet.*
14 *Religiosorum sola inductio ad eligendam sepulturam est prohibita.*
15 *Laici non puniuntur per canonis dispositionẽ, nisi de eis expressim fiat mentio.*
16 *Promissio iurata non ad suggestionem facta per testatorem circa electionem sepulturæ est seruanda.*

165. DECISIO. Alioq. II.

POst multa dixerunt Domini ius commune magis assistere monialibus. Licèt enim in hac materia in genere, & indefinitè proposi-
1 ta ius † sepulturæ sit liberum. c. 1. & c. cum liberum. cum c. seq. de sepult. iunctis tradit. in c. 1. de sepult. in 6. cum pluribus alijs in alia positione plenè deductis.

Tamen in hoc themate proposito, vbi iuri communi superuenit alia dispositio à iure cõmuni pariter recepta, & permissa, prout in quęstione proposita, est fideicommissum, & alia, de quibus agimus, tunc hoc ipsum magis verè, & in specie in hac ipsa materia dicendum esse ius commune, visum est Dominis. & videmur omnino recedere à terminis prædicti iuris communis simplicis, & indeterminati.

2 Hinc dicebant, quòd, qui † maioricatũ instituit iure communi, optimè potuit eam ponere legem, quam ipse voluit, vt in iure communi est frequentissimũ, quę dispositio lex dicitur, & vt lex seruanda est. vulg. §. disponat. Auct. de nup. faciunt latè tradita in l. 1. C. de sacro. sanct. eccles. tritum enim est, donato-
3 res † posse imponere leges rebus suis, & in fauorem tertij, quas velint de iure cõmuni, quę per eorum hæredes reuocari nõ possint. Bart. in l. qui Romæ. §. Flauius. de verb. oblig. & Alex. ibi col. pen. sub n. 9. vers. vltimus est casus. Item Ias. col. 9. vers. 3. limit. Gabriel. de donat. conclus. 5. num. 2. Clar. in §. donatio. q. 13. ad fin. qui plura allegant. & communem referunt.
4 Quibus veris existentibus, placuit hoc † ius institutionis, & fideicommissi, item iuramenti per don Petrum appositi super eius obserua-

tione

tione debere attendi, & dici in hac materia ve-
re ius cōmmunę, per multa latè deducta in po
sitionibus huius causę.

5 Literę † autem sacrę pęnitent. quæ huic ne-
gocio superuenerunt, videbantur necessariò
continere dispositionem cōtra ius commune:
quia permittebant, quòd ille retineret maio-
ricatum, & non seruaret, quod promiserat cū
iuramento, ex dispositione testatoris: quæ lite-
rarum dispositio necessariò videtur contra ius
commune. l. si diuersa & l. si quis maior. C. de
trans. Si enim nolebat iuramento astringi, de-
6 bebat dimittere maioricatum: res † enim cum
sua causa transire debet, prædictæ ergo literæ
ius speciale, siue obstaculum, siue impedimen-
tum, siue etiam dispensationem inducere vi-
dentur, quæ hanc dispositionē hominis in hac
materia de re sua disponentis, & legem iuri cō
muni permissam imponentis impediunt, & dō
7 Petrum, qui acceptando † prædictum maiori-
catum cum suo onere quasi contraxi, & iure-
iurando, item pacto se obstrinxit dispensare, &
gratiam, siue ius singulare ei concedere viden-
tur, non autem ius commune.

Hinc commissio fel. rec. Pij Papæ V. redu-
cens omnia in pristinum, & moderans literas
8 pœnitent. non † videbatur auferre ius quæsi-
tum, sed magis tollere impedimentum, & ob-
staculum.

Perpendebát etiam aliqui, ex Dominis clau
9 sulam, † ac si dictæ literę non emanassent quę
videtur reducere hoc negocium ad statum pri-
stinum, hoc ést ad ius, in quo erat ante prædi-
ctas literas, ad trad. post alias per Paris. cōs. 49.
num. 6. & 7. lib. 4. ergo per hoc redimus ad prę
dictum fideicommissum, & statum ante prędi-
ctas literas, quo ius commune assistebat monia
libus per prædicta. Et addebant, quòd motus
proprius Pij. V. & hæc tota materia, non vide-
tur exorbitans, sed fauorabilis, reducens, vt su-
10 prà: maximè cum de iure communi, † si nulla es
set facta electio de sepultura, deberet, iure com
muni inspecto, D. Petrus sepeliri in sepulchro
maiorum suorum. Aymo cons. 10. nu. 6. facit.
text. in c. is qui. de sepult. in 6. & in c. 1. & 3.
eodem tit.

11 Hinc addebant aliqui Domini, quòd ius †
eligendi sepulturam, est ius speciale contra ius
commune prædictum, vt per Prob. in addit. ad
Ioan. Monac. in d. c. 1. num. 3. & per Io. And. ibi
num. 5. Item Ancbar. ibi sub num. 2. vers. item
electio. cum simil.

12 Non obstat † c. cum liberum. item Felin. in
c. ad audietiam. cum alijs ex aduerso deductis:
quia non procedunt, vbi quis liberè se obligat,
sed vbi ad instantiam parochi, vel alterius indu
ctus promittit, & ita arguebant ex. d. c. 1. de se
pult. in 6. per locum à contrario sensu, ibi, ad
promittendum inducant, vt apud eorum eccle
sias sepulturas eligant, & sic nō simpliciter pro
missio prohibetur, sed tantùm promissio facta
ad suggestionem religiosorum, & sic pactio, seu
inductio, Et glos. ibid. in verb. sepulturā, subdit
13 rationem: quia, † cum hoc sit spirituale, pactio
interuenire non debet, vulg. c. pactiones. de
14 pact. cum simil. Imò sola † etiam inductio reli-
giosorum videtur prohibita in d. c. 1. Cū enim
15 ibi non † loquatur de laicis, sequitur, quòd pro
hibitio, & pœna in eis locum non habet, ita ar-
guit ibi Io. And. circa princ. in vers. quam nisi
clerici. quē sequitur Franc. ibi in 1. not. & Ge-
min. num. 4. & prędicta ex mente Io. And. in d.
c. 1. nu. 2. & Docto. ibi. Vitalli. in Clem. cupien
tes. num. 83. de pænitent. quæ ad hoc, vt tex. in
d. c. 1. procedat, requirit inductionem prędictā
&c. cum alijs allegatis ad hoc, vt bene videtur
facere Aym. d. cons. 10. num. 12. & 13. qui ita
videtur intelligere prędictum. c. primum, se-
16 cus ergo est in † promissione iurata, nō facta ad
suggestionē, vt in casu nostro, vbi ordinationē
huiusmodi iuratam tenetur quis seruare. Spe-
cul. in §. compendiosè nu. 26. de instrum. edit.
& in tit. de sepult. num. 6. Hostien. quem se-
quitur Angelica. eod. num. 40. & quicquid sen
serit Anchar. in d. c. 1. sub num. 2. & ibid. Per.
de Rauenna, qui tamen perfunctoriè videtur
loqui, prout aliàs fuit resolutum in hac causa,
quòd don Petrus sic iurans erat astrictus ser-
uare iuramentum.

Burgensis iuris sepeliendi. Lunæ
15. Nouembris 1574.

EPITOME.

Regula, de iure quæsito non tollē
do, an procedat in priuilegijs
apostolicis reuocabiliter, & pre
cario nomine concessis, seu in priuile-
gijs translatiuis, prout est ius sepeliendi,
hic narratur.

SVMMAE.

1 *Ius quæsitum capitulo iam radicatum, & effectu consūma
tum an tolli possit?*

2 *Priuilegia apostolica transferentia ius reuocabiliter, &*

precario nomine quæ sint, & an in eis reg. de iure quæsito habeat locum? & num. 3.
4 *Priuilegia sedis apostolicæ translatiua quæ dicantur, & an sint reuocabilia?*

PRAESVPPOSITVM.

Præsupposita resolutione vltimo facta die Lunæ 1. Iulij 1574.

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, regul. de non tollen. iur. quæsit. procedat in iure quæsito de iure speciali, vbi ex aduerso agitur de reductione ad ius commune, & vbi ius commune assistit parti aduersæ.

166. DECISIO. siue Discursus. alioqui. III.

Licèt aliqui ex Dominis inclinarēt pro monialibus, per latè deducta in resolutione vltimo ad earum fauorem facta, nec placeret locus Sarnē. ex aduerso allegatus, cum ipse ex proposito magis contrarium firmarit in alleg. quæst. 6.

1 Et ad illud motiuum, quod ius † quæsitum capitulo iam radicatum, & in effectu consummatum difficilius tolli posset, dicebant, quòd, cum moniales statim contradixerint, & ius earum esset clarum, & indubitatum ex rationibus aliàs deductis, illud non debebat obstare.

Tamen alij Domini videbantur valdè dubij per rationes ex aduerso allegatas, potissimùm illam, quòd per Conestabilis humationē effectus iuris quæsiti sit consummatus, & ius perfectè radicatum, & incorporatum capitulo, & in hac materia pro discursu, & excitatione informantium afferebant talem distinctionem, nempè quòd.

2 Quædam † sunt priuilegia, & concessiones apostolicæ, quæ non præcisè, nec irreuocabiliter transferunt ius, sed reuocabiliter, & precario nomine, prout sunt confirmationes consuetudinum, concessiones iurisdictionum, & similia, vt per Bart. in l. hostes. num. 4. de captiu. Bald. in c. sicut. il terzo. num. 6. cum seq. de iureiur. & in l. 2. q. 9. nu. 28. C. de seruit. & aqua. & in cons. 388. in princ. lib. 4. cum infinitis, quę possent adduci: & idem est in gratijs permissiuis, & successiuis, prout sunt immunitates non soluendi collectas: nam respectu futurorū non exactorum nihil transferunt ante incorporationem, & considerat Bald. in l. qui se patris. col. 7. sub n. 12. vers. & adde & meliùs. in vers. cuius opinio est vera, iuncto vers. statim seq. Item in concessis, & vers. in translatis verò. C. vnde liberi. Abb. in c. nouit. num. 20. de iudic. & ibi alij. Natt. cons. 512. num. 21. cum plur.

3 seq. & in specie nu. 23. 24. &c. & in istis † reg. de iure quæsito non habet locum, quia tollitur obstaculum, & censetur esse ius quęsitum cum sua causa, & iuxta naturam illius priuilegij precarij, vel reuocabiliter concessi.

4 Quædam † verò sunt priuilegia translatiua, quę trāsferunt ius aliquod, vel dominiū, prout est istud de iure sepeliendi post effectuationē illius, & istud ius non videtur reuocabile, quando fuit semel radicatum, vt per Bald. in d. l. qui se patris. col. 7. & Abb. & Natt. vt supr. quia istud ius, licèt sit quæsitum per modum iuris ciuilis; tamen, postquam fuit radicatum, est de iure gentiū, & non licet reuocare, nisi ex causa concernente vtilitatem publicam, & quando aliter haberi non potest illud bonum publicū. vltra prædicta Aym. cons. 7. num. 10. & cons. 135. nu. 20. Viuius de com. opin. in verb. princeps. Et in isto casu videntur procedere, quę dicunt Mohed. decis. 82. & Sarnen. q. 15. in fin. cum alijs, & sic regula habet locum.

Præterea non displicebat consideratio de §. pactus ne peteret. in l. iuris gentium. de pact. de qua per informantes capituli, & super prædicta distinctione, & dictis motiuis mandarunt particulariter informari.

Burgensis iuris sepeliendi. Mercurij. 5. Decembris 1576.

EPITOME.

Literæ sacræ pœnitentiariæ infrascriptæ à pluribus obreptionibus, & impugnationibus saluantur.

SVMMAE.

1 *Clausula, quorum tenores &c. minimè supplet, præcipuè in tertij præiudicium?*
2 *Regula de iure quæsito non toll. derogatio, quando est necessaria? & num. 7.*
3 *Iuramenti in relaxatione citatio requiritur, fallit, vbi extraiudicialiter proceditur. num. 9.*
4 *Aditio hæreditatis quando tacitè intelligatur?*
5 *Papa si vult præiudicare quoad proprietatem, ergo multò magis quoad possessionem.*
6 *Narratio, quæ non dicatur sufficiens ad reddendum Papā difficiliorem ad concedendum?*
8 *Regul. Clement. vij. de iure quæs. non tollen. loquitur de gratijs impetratis, lite dumtaxat pendente.*

DVBIVM.

An ex aliquo capite impugnari possint literæ pænitentiariæ pro parte monialium.

167. DECISIO. alioqui. IV.

DVbitaui, an ex aliquo capite impugnari possint literæ sacræ pœnitentiariæ ad fauorē don Petri de Velasco emanatæ. Pro parte monialium vltra subreptiones discussas coram RR. PP. DD. Robusterio, & Sarmiento, de annis 1563. & 1564. Cōtenditur extare etiā alias quatuor subreptiones, & sequentes impugnationes.

Prima, quòd in dictis literis non fuerit facta mentio de fideicommisso antiquo.

Secunda, quòd nec de aditione hęreditatis don Petri impetrantis, ex qua aditione quasi contraxit.

Tertia, quòd nec de acceptatione ipsarum monialium per publicum instrumentum.

Quarta, quòd nec de earum possessione iuris sepeliendi, quę omnia prætenduntur esse extra instrumentum fundationis, & per consequens
1 non † potuisse suppleri per clausulam, quorum tenores &c. vt per Dec. in cons. 142. num. 7. maximè in præiudicium tertij. Socin. in cons. 115. num. 2. lib. 3.

Secundo impugnabantur dictæ litterę, etiā
2 propter non † derogationem regul. cancel. de non toll. iur. quæ.

3 Tertio ex defectu citationis † in relaxatione iuramenti, vt de communi testatur Couuar. varia. resolut. lib. 1. c. 4. sub num. 5.

Quarto ex multiplicitate iuramentorum. Nā, vt dicitur, primū iuramētum fuit de sepeliendo in monasterio. Secundum de non petendo absolutionem. Tertium de non vtendo illa, licèt fuisset concessa motu proprio.

Verùm responsiones pro parte capituli ad singula prędicta motiua Dominis placebant. Nam quoad subreptiones afferuntur duæ decisiones. Vna sub die 28. Iunij 1567. corā D. Sarmiento. Altera corā Robusterio sub die 3. Nouembris eiusdem anni, in quibus apertè dicitur dictas literas non esse subreptitias, ex diuersis deductis pro parte monialium.

Sed & particulariter respondebant Domini deducta per moniales in primo motiuo non esse releuantia, ex quo prima subreptio de fideicommisso cessat, ex eo quia de fideicommisso nullibi constat, nisi in ipsa fundatione, de qua fundatione, & eius natura, forma, & continentia in literis clara habetur mentio etiā per clausulam, cuius tenor &c.

4 Secunda etiam cessat, ex quo aditio † tacitè subintelligitur. Nam, si don Petrus nō adisset hęreditatem, vtique illi non erat necessaria aliqua absolutio à iuramēto. Tollitur etiā, quòd sit narrata, quia ex illis verbis, cuius tu dominus temporalis existis, de quibus in literis, satis colligitur aditio, non enim aliunde potest esse dominus maioricatus, quàm ex aditione.

Pariter cessat tertia, quia, cum in literis fiat mentio, quòd ex institutione maioricatus cadauera sint sepelienda in monasterio s. Claræ, & quòd don Petrus iurauit omnia in dicta institutione contenta obseruare, vtique videtur, si non expressè, saltem tacitè fuisse narratam acceptationem ipsarum monialium, quarum fauorem concernit.

5 Pariter cessat quarta, quia, si Papa † vult prę-iudicare quoad proprietatem, ergo etiam mul
6 to magis quoad possessionem. Præterea ista † narratio non est visa Dominis talis, quæ Papā ad concedendum difficiliorem reddidisset.

Ad secundam impugnationem, quòd non fuerit derogatum reg. de nō toll. &c. responde
7 tur non fuisse † necessarium, ex quo cum reg.
8 Clem. vij. loquatur de gratijs impetratis lite † pendente, vt per Sarnen. in prædicta reg. prope finem. ergo non habet locum in gratia ista, quæ fuit impetrata ante litem, & verba reg. Clem. vij. sunt, ne, quia pro cōmissionibus habendis in causis plerumque fiūt suggestiones, iustitia postponatur &c. ponderando verbum, causis.

Addèbant etiam, quòd postea à Paulo iij. fuerunt addita verba, ante motam litem, quę in prioribus regulis non legebātur ante Adrianum, quem in hoc Clemens sequi voluit, sed bene secutus est postea Paulus iij. vt per Sarnen. pręal leg.

Ad tertiam de defectu citationis, responde-
9 batur non † habere locum, vbi extraiudicialiter proceditur, pro vt factum fuit in casu isto, vt per Gabriel. de citat. concl. 1. nu. 20. Quod Domini dicebant confirmari etiam ex stylo in huiusmodi seruari solito.

Ad quartam, de multiplicitate iuramentorum, respondebatur super hoc extare decisionem coram d. Meo Robusterio sub die 3. Nouembris 1564. in qua fuit resolutum non extare, nisi vnicum iuramentum, & quatenus essent plura, ab omnibus eum fuisse absolutum, stantibus illis verbis, tibi quoad omnia &c. prout cē fuerunt patres in illa resolutione, iuncto etiam verbo, præmissa, quod repetit fundationem, cū clausula, cuius tenor, &c.

DE PAROCHIIS, &c.

Vlixbonensis impositionis onerum. Veneris. 26. Martij 1574.

EPITOME.

POpuli numerositate aucta, prouidendum est rectori de adiutore.

SVMMAE.

1 *Adiutor assumendus est ob populi numerositatem.*
2 *Visitatio Ordinarij enuncians maximum esse in loco numerum animarum, & necessitatem adiutoris, probat. & num. 6.*
3 *Ordinario creditur in spectantibus ad eius officium. & n. 6.*
4 *Verbum, habet, est presentis temporis.*
5 *Testium conciliatio facienda est, vt vitetur repugnantia.*
7 *Testes promotoris fisci quando alijs sint preferendi?*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus testibus hinc inde examinatis, & relatione visitatoris, quorum breue summarium detur. 1

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, constet, quòd populus de Loures sit ita numerosus, vt pro administratione sacramentorum adiutor assumi debeat?

168. DECISIO. alioqui. vnic.

CIrcumscripta nullitate examinis testium,
placebat Dominis populũ de Loures pro
1 bari † ita numerosum, vt adiutor assumi debeat
in casu, de quo agitur. Et placuerunt deducta
per informantes pro promotore fiscali, potis-
2 simùm autem visitatio † Ordinarij, quę videtur
testari de maximo numero animarum, item de
necessitate adiutoris, & vt plenè in ea refertur.
3 Cui † Ordinario, cum simus in spectantibus ad
eius officium, credendum est. Ruin. cons. 56.
col. 3. num. 5. lib. 1. Gram. cons. ciuil. 24. col. 2.
Gabriel. de test. conclus. 1. num. 19. cum concord.
iungendo dicta testium pro eadem parte
examinatorum, quòd parochia est valdè magna,
& habet 450. domos, & vltra, & magnum
numerum animarum, vt etiam latè deducitur
per eosdem informantes. Quod ipsum confirmari
Domini dicebant ex testibus ipsius pręceptoris,
qui dicunt vicarium, vel rectorẽ egere
capellano, siue coadiutore. Item ex primo teste
eiusdem præceptoris in specie, qui repetitus
ad interrogatorium additionale, deponit,
quòd parochialis de Loures habet 300. focos,
de publica voce, & fama, & deponit per ver-
4 bum, † habet, quod est præsentis temporis. Et
perpẽdebant, quòd testis supra dixerat locum
de Loures habere tantum 40. focos. Vnde, ne
idem testis dicatur sibi contrarius, & pro con-
5 ciliatione etiam aliorũ dicebant † Domini fortè
posse distingui hoc modo, quòd locus de
Loures habeat tantùm 30. vel 40. focos, sed comitatus,
vel loca eidem adiacentia, & domus,
quæ sub eadem parochiali morantur, computatis
maximè, qui è ciuitate, vel aliàs quomodocumque
illò accedũt, possunt constituere 300.
vel etiam 400. focos, & magnum illum numerum,
de quo deponunt testes Archiepiscopi.
Diuisio parochianorum ex aduerso allegata
non bene visa est Dominis probari, & maximè
videtur excludi ab illis testibus, qui deponunt
per verbum, est. Plures enim dicunt, est magna
parochia, & sic etiam de præsenti, quòd non esset
verum, si esset facta prædicta diuisio.
Firmatum est ergo probari numerum, & ne-
6 cessitatem adiutoris, tũ ex visitatione, † cui maximè
Domini detulerunt: cum, vt dixi, simus in
his, quæ pertinent ad proprium officium visita-
7 toris, tũ ex testibus pro promotore fiscali, qui †
alijs ex aduerso deductis visi sunt præferendi,
quia adiuuantur ab eadem visitatione, cui sunt
conformes, & bonas causas deducunt, vt per
eosdem informantes aduertitur.

DE IVRE PATRONATVS,

Legionensis Capellaniæ S. Vincentij. Lunæ. 6. Iunij. 1575.

EPITOME.

PAtroni, qui non sunt de collegio, non debent de iure cõmuni ad præsentandum omnes conuenire, sed sufficit maiorem partem separatim præsentare, aliæq. de præsentatione quæstiones deciduntur.

SVMMAE.

1 *Patroni possunt de iure separatim præsentare pro maiori parte, si non sunt de collegio, ex communi.*
2 *Iuspatronatus in dubio non censetur competere, vti collegio, sed vti particularibus.*
3 *Testator censetur in dubio se conformare cum iure communi.*
4 *Præsentatio non dicitur nulla, si rector, qui ex forma erectionis adhibere debebat, in electione vnum parochianum,*

num, duos adhibuit, imò ille secundus acquirit ius eligẽdi.num.5.

6 *Forma non dicitur violata ex maiori numero testium adhibito in testamento, seu alia dispositione.*

7 *Præsentatio fieri potest per scripturam, & sufficit, vt ea superiori præsentetur. num 8.*

9 *Gratificationi est locus quoad præsentatos, cæteris paribus existentibus.*

10 *Paupertatis ratione quis præferatur.*

11 *Necessitati vnius magis succurrendum est, quàm hospitalitati alterius.*

12 *Præsentatus existens de loco beneficij, præfertur ei, qui saltem non est de diœcesi.*

13 *Domicilium fateri quis non dicitur, si appellat se incolam, & habitatorem vnius loci.*

PRAESVPPOSITVM.

Presupposita clausula testamenti fundationis capellę, de qua agitur, & instrumentis requisitionum, & præsentationum hinc inde factarum, & duabus sententijs latis in partibus in fauorem Iacobi Nauę, & contra Gasparẽ de Leone, & supplicatione gratiæ, si neutri, in fauorem dicti Gasparis, & testibus, & alijs iuribus, de quibus in summario, quod datur.

DVBIVM.

An prędictus Iacobus, vel Gaspar sit instituendus, & reuocandæ, vel confirmandæ sententiæ de partibus?

169. DECISIO. seu Discursus alioqui. I.

PRo grauitate, & difficultate causarum hodiè propositarum nõ potuit hæc causa plenè per Dominos omnino discuti, cum & ipsa satis plena, & difficilis sit iudicata, ab aliquibus tamen fuerunt hæc per modum discursus relata. Dicebatur enim resultare plures difficultates in iure, item plures in facto. & in iure infrascriptas sex referebant.

Prima, an de iure communi patroni ad pręsentandum debeant simul conuenire?

Secunda, an in hoc casu saltem requireretur ex forma fundationis, vt simul conuenirent.

Tertia, an præsẽtatio Gasparis sit nulla, quia rector non vnum solum, sed duos adhibuit parochianos?

Quarta, an, ex quo pręsentatio non fuit facta superiori, non valeat, ex decis. Achill. vnic. de præsent.

Quinta, an ambobus existentibus per omnia paribus, quoad numerum patronum ipsos præsentantium, Episcopus bene fecerit instituendo licentiatum Nauam, & sic an esset locus gratificationi.

Sexta dato, quòd sit locus gratificationi, an intret gratia, si neutri, obtenta à Gaspare? Facti verò sunt sequentes.

Prima, an probetur, quòd licentiatus Naua plura possidebat beneficia?

Secunda, an illa sint compatibilia, vel incompatibilia?

Tertia, an probatum sit, quòd idem licẽtiatus sit diues, vel pauper?

Quarta, an Gaspar si naturalis loci, in quo situm est beneficium, nec ne?

Quoad primam iuris difficultatem quidam
1 ex Dominis credebant, quòd verior † sit opinio Io. And. in c. quoniam. de iur. patron. licèt cõtrarium ibi teneat Abb. in princip. quem sequitur Felin. in c. cum omnes. sub nu. 29. vers. ex istis infert vtiliter d. Abbas. tamen ipse fatetur, quòd alij Doctores communiter non animaduertunt, vt per eũ ibi de constitut. & Rocc. in loco allegato: quia contraria est communis, vt constat ex latissimè congestis per Lambert. art. 8. 2. q. princip. 2. part. 2. libri num. 1. & seq. vbi de communi sub num. 13. ibi & sic opinio Io. Andr. tenenda est, & sub num. 14. vers. & cũ Io. And. etiam concurrunt fol. mihi 141. de iur. patron.

Quoad secundam dicebant ijdem, quòd in
2 dubio non † censetur ius patronatus competere, vti collegio, sed vti particularibus. Felin. vbi supra sub num. 29. Lambert. fol. 141. sub d. nu.
3 14. & in dubio testator † censetur se conformare cum dispositione iuris communis. §. cum ita. l. hęredes. ad Trebel. si tamẽ pars super hoc velit audiri, audietur.

4 Quoad tertiam non † credebant propterea nullam, per tex. in c. cũ ecclesia Sutrina. de cau. poss. & propriet. ex quo textu apparet, quòd licèt admisceatur cum electoribus persona extranea, tantum abest, quòd electio sit nulla, vt
5 imò ille † alius acquirat ius eligendi, neque in
6 hoc casu dicebant violatam formam, sicut nõ † esset violata, si in testamento adhiberentur nouem testes.

Quoad quartam credebant aliqui, quòd, cũ
7 præsentatio † possit fieri per scripturam. c. co-
8 gnoscitur. de his quę fi. à præl. sufficit, † quòd scriptura superiori pręsentetur. Rot. in nou. 3. de iur. patron. Rocc. in verb. honorificũ. n. 32.

Quò verò ad quintam difficultatem, res pẽdet ex sequentibus quæstionibus facti. Docto-
9 res quidem omnes conueniunt, quòd, † omnibus paribus existentibus, sit locus gratificationi. Abb. in c. cum autem. sub num. 3. & ibi pulchra apost. in verb. gratificationi. de iure patron. Lambert. in 11. articul. 4. quæstione principal.

cipal. 3. par. 2. libri fol. 225. Sed difficultas stat in hoc, quia vterque habet parem numerum patronorũ, item est æquè idoneus quoad scientiam. Licentiatus habet istas qualitates: est licẽtiatus, est de loco, est senior. Vice versa Gaspar est pauperior, supposito quòd omnia, de quibus supra sint probata. Secundùm aliquos Dominos, si Gaspar nõ potest dici exterus, vel ad-
10 uena, illum volebant † præferri ratione paupertatis: quia, etiam quòd alius sit magis idoneus, si tamen alter est idoneus, & pauperior, ille debet præferri, latè Lãbert. in 3. articul. 5. q. princip. 3. par. 2. lib. fol. 225.

Nec obstat, quòd iste licentiatus plurimum expẽdat hospitandorũ &c. quia dicebãt, quòd
11 magis † succurrendum est necessitati: si verò iste
12 licentiatus est de loco, † & alter saltem non est de diœcesi, tunc sine dubio tenebant, quòd deberet præferri licẽtiatus. Abb. in c. ad decorẽ. de instit. latissimè Lambert. fol. 102. 1. 2. & 3. artic. 10. q. princ. 1. part. 2. lib. &c. fol. 227. in 4. articul. num. 5. & seq. & articul. 5. v. q. princip. 3. part. 2. libri.

An autem in facto hæ qualitates probentur? Aduertebãt in primis in præsentatione Gaspa ris, idem appellatur incola alterius loci, & Episcopatus: testes verò super eius naturalitate examinati eum nonnorũt, benè dicunt, quòd, si est filius Antonij de Leone, quòd Bernardinus eius auus fuit naturalis dicti loci: & secundus etiã dicit de patre. Sed cum potuerit ipse mutasse domiciliũ, videbatur, quòd stante præsentatione, in qua appellatur, & denominatur incola alterius loci, istud erit domicilium origi
13 nis, & alterum incolatus. Et, cum † appellet se incolam, & habitatorem loci de Mansilla, non propterea fatetur domiciliũ. Ruin. cons. 18. nu. 1. lib. 5. & ideò si constaret, quòd esset filius Antonij, eum haberent pro naturali, non obstantibus quibuscunque.

Reliqua volebant particulariter videre, an præsertim bene probatum sit, ꝙ licentiatus sit diues? quia testes Gasparis, vt plurimũ videtur deponere de auditu. Eos mouebãt testes licẽtiati, dum dicũt, ꝙ indiget 400. ducat. quia hospitatur multos &c. Similiter eisdem videbatur nõ bene probari nominatim, quę beneficia possideat, an sint compatibilia, vel incompatibilia, ideo se restringebant, &c. volebant particulariter videre, num probetur, quòd Gaspar sit aduena, vel potius originarius, & vtrùm sit pauper, & licentiatus diues, item an aliquis eorum habeat beneficium requirens residentiã.

Quoad vltimam, & sic 6. quęst. scilicet de gratia, si neutri, illa, vt dicebant, est conditionalis, literæ non sunt expeditæ, atque non est iustificata, & hoc pendet à superioribus quæstionibus. Quòd si aliquo ex dictis tribus capitibus causa finiri nõ posset, quia per partes in eis probetur paritas, tunc bene firmẽtur omnes qualitates vtriusque in facto, & in præsuppositis singulę cuiusque qualitates sigillatim referantur, & tunc Domini dabunt resolutionem in iure, quę præualeant.

Legionensis capellaniæ S. Vicentij. Lunæ. 5. Decembris 1575.

EPITOME.

PRæsentatio facta separatim à compatronis valet, quando ius præsentandi eis competit tamquam singulis, non autem iure collegij.

SVMMAE.

1 *Patronorum præsentatio facta separatim quando valeat?*
2 *Patroni in dubio non præsentant, vt collegium, sed vt singulares.*
3 *Præsentare possunt quatuor patroni separatim, dato quòd institutio dicat, quòd omnes quatuor possint præsentare.*
4 *L. non distinguemus. ff. de arbitr. intell.*
5 *Dictio, omnis, est collectiua plurium, non tamen inducit collegium.*
6 *Dictio, omnis, siue in singulari, siue in plurali capitur secũdùm subiectam materiam.*
7 *Testator in dubio censetur se conformare cum dispositione iuris communis.*
8 *Electio non vitiatur, si ex fundatione vnus tantùm conuocari debebat, & duo fuerunt conuocati.*
9 *Viciare non solent, quæ abundant.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante fundatione, cuius copia detur.

DVBIVM.

An præsentatio facta de persona Gasparis de Leone, non requisitis alijs compatronis, valuerit in casu, de quo agitur?

170. DECISIO, alioqui. II.

FVit resolutum præsentationem separatim factam de persona Gasparis, non requisitis alijs cõpatronis, valuisse in casu, de quo agi
1 tur: quia ius pręsentandi † competit istis patronis tanquam singulis, non tanquam iure collegij,

gij, ex doctrin. Io. And. in c.3.col.1.vers.distin-
gue.de iur.patron.& ibi Docto. Itē in c.quo-
niam.eod.tit. &c. cum omnes.de constit. & est
communis opin. vt attestatur Abb. cons.76. in
2.dub.in 2.part. Idem testatur Dec.in d.c.cum
omnes.in 1.lect.col.penult.sub num.9.vers.re-
tenta tamen hac 2. de constit. Lābert.in tract.
de iur.patron.in 8.art.2.q.princ.2. part. 2. lib.
num.4.& 5.Aym.in cons.63.num.1.vbi etiam
attestatur de cōi, & fuit per Dominos dictum
doctrinam Io.And.fuisse per Rotam receptam
in vna Pistorien. beneficij 17. Februarij 1574.
coram R.D.Aldobrandino, & fuit etiam aliàs
resolutum in hac causa.

Quoad autem hoc ius præsentandi com-
petat, vt singulis, non vt vniuersis, placebant
dicta per informantes pro Gaspare. In dubio
2 enim patroni † non pręsentant, vt collegium,
sed vt singulares. Lambert.in loco prealle. fol.
284.num.14. cum nullum extet signum vniuer
sitatis, vel collegij, ex quo dicamus hoc ius pa-
tronatus spectare iure collegij. Abb. in c. dile-
cta.num.1.de excess.pręl. Rom.cons.436. sub
num.5.cum seq.

Nec obstant verba, de quibus in institutio-
3 ne iuris patronatus, nempe quòd omnes† qua-
tuor possunt præsentare: quia nō placebat Do
minis ex hoc sequi, quòd ad illos quatuor, vti
collegium spectat ius præsentandi. Nā licèt ip-
sum ius patronatus sit insolidum apud vnum-
quemque; tamen ius pręsentandi sacerdotem
dicitur esse apud omnes pro parte, ita ꝙ apud
nullū eorum solū sit.glo.1.in c.1.& ibid. Card.
col.2.vers.quęro de intellectu.de iure patron.
bene Lambert.in 8.art.2.q.princ.2.part.2.lib.
sub num.1 paulò post princip.vers. subdit non
obstare. vbi ait, quòd hoc non impedit, quin
quilibet det votum suum.

Nec obstat tex.in l.non distinguemus. de ar
4 bit. cum plur.concord. quia procedit † in actis
iudicialibus, quę consultè expediri solēt, & vbi
agitur de pręiudicio tertij, secus in patronis,
qui pro ipsorū interesse requiruntur, vt in spe-
cie bene respondet Dec. in d.c.cum omnes. in
1.lect.sub num. 20. vers. non obstat illa ratio.
de constitut. Bero.in c.quoniam.de iur.patron.

Non obstat dictio, omnes, & dictio, todos, se
cundùm fundationem originalem, quę idem
importat, vt bene per Dec.cons.594.sub nu.1.
5 ibi, illa verba, se tutti, quia licèt hęc † dictio
sit collectiua pluriū: non tamē reperitur, quòd
inducat collegiū. Colligit ergo istos, vt omnes
pręsentent, sed quòd propterea efficiant colle-
gium, non videtur necessariò sequi. Nam hæc
6 dictio, omnis, † siue in singulari, siue in plurali.
capitur secundùm subiectam materiam. Bald.
in l.3.in 1.lectura.ff.de stat.homi. Syluest. Al-
dobrand. Instit.de iur.person.in prin.num.17.
Vnde, cum subiecta materia nostra iuris patro-
natus hunc sensum expostulet, quòd nō vt col
legium per supradicta, ita est interpretandum.

Primo, quia, vt dixi, in dubio ius patronatus
censetur, vt singulis competere, non vt vniuer-
sis, per supra alleg.

7 Secundo, quia testator † in dubio cēsetur se
conformare cum dispositione iuris communis.
§.cum ita l.hęredes mei. ff. ad trebell. cum sua
materia.

Cum ergo pro forma non sit dictum in fun-
datione, quòd omnes quatuor iunctim, vel si-
mul, vel per verbum æquipollens præsentent,
satis constat testatorem in hoc iuri communi
se remisisse, & intrant prędicta.

Nec obstat, quòd Parochus duos conuoca-
uerit, cum vnum tantùm conuocare in ipsa fun
8 datione iubeatur: quia per hoc non † viciatur
electio, imò illi ius eligendi acquiritur. c. cum
9 ecclesia sutrina. de cau.poss.& pro nec solēt†
quæ abundant, vitiare.

Libri Quarti Decretalium.

DE SPONS. ET MATRIM.

Vlixbonensis administrationis ca-
pellæ. Lunæ. 8. Febr. 1574.

EPITOME.

Matrimoniū ex infrascriptis di-
citur plenè probatum.

SVMMAE.

1 *Testis deponens articulum verum, probat, quando deponit de visu.*
2 *Probatio concludens perficitur, quando vnus testis deponit de veritate facti, & duo de fama.*
3 *Notarij fides in executorialibus, testans de præsentia vxoris, an probet matrimonium.*
4 *Administratio simplex siue maioricatus temporalis qua dicatur?*
5 *Valor non dicitur iustificatus per testes non percutientes tempus, de quo agitur, & per alios testes singulares.*
6 *Testibus singularibus non statur.*

PRAESVPPOSITA.

Stantè gratia Balthasaris, & testibus pro parte eiusdem
tam ante, quàm post sententiam examinatis. 1

Et

Et articulis datis, & testibus examinatis pro parte Saluatoris coram bon. mem. Fab. de anno 1541. in alia causa, & contra Gomezium de Rocha, & Lupum Triguero. 2
Et gratia nuncij in fauorem dicti Saluatoris, & sententia in eiusdem fauorem per bon. memor. Fabium, contra Gomesium, & Lupum prędictum lata. 3
Et alia sententia in huiusmodi causa lata, in prima instantia, per Ordinarium Vlixbonensē in fauorē dicti Saluatoris, & contra Balthasarem, pro eiusdem Balthasaris parte in Rota producta. 4

DVBIVM.

An prędicta gratia Balthasaris sit iustificata quoad modum vacandi, & valorem, ita vt sit procedendū ad vlteriorem executionem rei iudicatæ?

171. DECISIO. alioqui. I.

QVia proposita in dubio sunt duo, primo iustificatio quoad modum vocandi, secundo quoad valorem.

Circa primum, quia prætenditur modus vocationis esse per contractum matrimonij Saluatoris, duo dixerunt Domini circa hoc videnda esse primo, an probetur prædictum matrimonium. secundum, dato quod probetur, an capella, siue administratio, de qua agitur, sit beneficium ecclesiasticū, & tale, quòd vacet per contractum matrimonij, an magis sit administratio temporalis, quæ cadere possit in laicū, & vxoratū?

Circa primum, an matrimonium Saluatoris sit probatum ante annum 1564. quo tempore Balthasar obtinuit suam gratiam, & Domini dixerunt constare de matrimonio per testes.
1 Et primo per Antonium Gomalez, qui dicit † articulum verum, & deponit de visu. Secundo per Antonium Murquez, qui plura ad hoc deponit, & ex expressis per eum concludit de tēpore, cum multa narret etiam ante illud tempus, & deponit de fama. Tertiò per Didacum
2 Murez, qui pariter probat famam, & visa † est concludens probatio, quando vnus testis deponit de veritate, & duo de fama, ita tenet Seysel. qui etiam reprobat Alex. in l. Gallus. §. fin. nūm. 13. post Bald. ibi. de lib. & posthu. suade-
3 tur etiam ex fide † notarij in executorialibus, qui attestatur de præsentia vxoris, cum etiam adsint testes de auditu. Quæ omnia iuncta cū alijs adminiculis, visa sunt Dominis probare concludenter prædictum matrimonium.

Circa secundum, an capellania, de qua agitur, posset cadere in laicum, vel vxoratum, an autem verè sit beneficium ecclesiasticum, fuit
4 resolutum, quòd esset simplex † administratio, siue maioricatus temporalis, & quæ optimè caderet in laicum. Moti sunt potissimùm ex narratis in gratia Nuncij, itē eius dispositione, & in specie modo impetrandi inspecto.

Licèt enim in eadem gratia vocetur capellania perpetua; tamen vocatur etiam administratio, siue maioricatus, quæ cadit in laicum. Impetratur enim narrando, quòd eius antecessores, quorum vnus saltem erat laicus, malè eā administrabant, nec voluntati domini fundatores satisfaciebant. Item conceditur per Nuncium, stante huiusmodi negligentia administratorum, quorū, vt dixi, alter erat laicus, ex quibus omnibus iunctis, placuit administrationē, de qua agitur, magis dici laicalem, quàm perpetuum beneficium ecclesiasticum.

Circa secundam partem dubij, an valor sit
5 iustificatus, dixerunt Domini non † esse iustificatum, quia testes non percutiunt tempus, de quo agimus: quia aliqui probant de 24. annis ante hoc tempus, alij testes, qui post illud tem-
6 pus deponunt, sunt singulares. † igitur eis non est standum.

Vlixbobensis Matrimonij. Veneris. 131. Ianuarij. 1575.

EPITOME.

NObilitatis paritas, seu disparitas ex infrascriptis probationibus in causa matrimoniali elicitur.

SVMMAE.

1 *Nobilitas ex quibus dicatur probata? & num. 4.*
2 *Ignobilitas ex quibus probetur?*
3 *Nobilis non potest dici, qui vendebat merces.*
5 *Nobilitatis disparitas ex quibus probata dicatur?*
6 *Nobilibus tradere filias nuptui, magna cum pecunia, nō concludit nobilitatem.*
7 *Nobilium secundùm leges viuere, non efficit quem nobilem & num 11.*
8 *Nobilitas non pendet ex se, sed à maioribus.*
9 *Nobilitas ex parte matris non ita attenditur, prout ex parte patris.*
10 *Filij sequuntur familiam, & nobilitatem patris, non autem matris.*
12 *Cardinalis literæ priuatæ non probant.*
13 *Fides non probat tamquam scriptura priuata.*
14 *Pulchritudo sponsæ iuncta cum amore sponsi, & cum difficultate eam consequendi multum faciunt ad fauorem matrimonij.*
15 *Alimenta præstat vir vxori, pendente lite super matrimonio.*

PRAE-

PRAESVPPOSITA.

Stantibus testibus in partibus hinc inde examinatis circa disparitatem inter don Petrum, & donnam Mariam. 1

Et quòd sub die 27. Iunii 1567. dato coram R. P. D. Cotta dubio, an constet de paritate, vel disparitate qualitatis personarum d. Marię, & d. Petri ad effectũ, de quo agitur, & datis omnibus Dominis eorundem testium hinc inde, vt præfertur, examinatorum summarijs, fuit facta resolutio sequẽs: Domini dixerũt, quòd ex testibus aliqualiter probetur aliqualis inæqualitas respectu nobilitatis, & diuitiarum inter d. Petrum, & d. Mariam; quo autem ad effectum istius inęqualitatis, Domini reseruarunt arbitrio. 2

Et quòd sub die 1. Februarij 1572, dato coram bo. me. Oradino Decano dubio, an ex summario, quod datur, constet de aliqua subornatione, vel suspicione subornationis testium pro parte d. Petri, vel ex parte d. Mariæ; fuit etiam facta resolutio sequens videlicet, Domini tenuerunt, quòd, si constat, quòd d. Petrus examinauit Alcorconadam, quòd ex eo, & ex alijs circunstantijs, de quibus in puncto, oritur suspicio subornationis contra ipsam. Si verò de hoc non constat, dixerunt oriri aliquam suspicionem subornationis ex rettactatione Gasparis, & ex solito modo extorquendi scripturas à testibus, & ex ijs, quæ dicuntur per testes de auditu à dicta muliere, sed cuius ponderis sit ista aliqua suspicio, Domini suo loco determinabunt. 3

Et stantibus alijs quatuor testibus in Curia pro parte don Petri examinatis, quorum omnium breue summarium in necessarijs detur? 4

DVBIVM.

An constet de notabili disparitate inter don Petrum, & donnam Mariam ad effectum, de quo agitur?

172. DECISIO. alioqui. II.

Domini primo collegerunt propositiones pro vtraque parte probatas, vt appareat earum releuantia. Et in primis dixerunt bene,
1 & concludenter probatam † esse nobilitatem don Petri ex infrascriptis quatuor conclusionibus.

Prima est, quòd dõ Petrus ex omnibus quatuor lateribus est ex nobilioribus Regni, quã probant quintus testis. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13. super primo articulo disparitatis, 14. super primo, 16. super 11.

Secunda, consanguinei don Petri sunt propinqui, seu consanguinei Regum, quam probant 6. & 8. qui dicit, quòd ex parte omnium suorum consanguineorum est de genere Regum, nonus, qui idem dicit.

Tertia, don Petrus est illustris. quam probãt 14. ad 9. 15. ad 11. addens, quòd nunc sui vocãtur illustres.

Quarta, eius maiores de illa familia officia magna habuerunt à Regibus. 6. 11. 12. 13. super d. articulo disparitatis, decimusquartus su-
2 per primo, & secundo.

Secundo dixerunt probari † etiam disparitatem notabilẽ ex parte donnę Marię, ex sequentibus sex conclusionibus.

Prima, Ioannes Roderici fuit factor mercatorum, & seruiuit Eduardo fratri. primus, & secundus super tertio.

Secunda, Ioannes Roderici erat Christianus nouus. secundus super tertio, qualiter dicebatur. tertius ibidem, quòd ita erat tentus.

Tertia, auia paterna Mariæ erat habita pro Christiana noua. secũdus vnicus super secũdo.

Quarta, auia paterna vendebat merces. secundus, tertius, & quartus super secundo, er-
3 go non † potest dici nobilis. Bald. in l. nobiliores. C. de commerc. & mercat.

Quinta, disparitas magna inter Christianos nouos, & antiquos, & si aliquando coniunguntur, id fit propter magnam quantitatem pecuniarum, & odio habentur à consanguineis, & paruipenduntur. decimustertius super quinto decimusquintus ad 4. interr. 16. ad primum, & vlt. interrogat. addictionale.

Sexta, disparitas magna inter venditores mercium, & arrendatarios, & familiam de Mascarenas. decimusquartus super 5.

Tertio colligebant conclusiones nobilita-
4 tis, † item pulchritudinis pro prędicta donna Maria num. 15.

Prima, Ioannes Roderici locauit in matrimonium suas filias principalioribus illius loci, Primus ad 6. secundus super interrogatorijs de auditu. Tertius ad interrogatoria. Sed dicit magna cum pecunia.

Secunda, Ioannes Roderici viuebat sub lege nobilium. primus ad quartum, tertius ad interrogatoria, & quòd viuebat tamquam valde nobilis.

Tertia, familia de Brito est admodum nobilis. decimustertius ad decimumnonum. 15. ad 19. familia de Brito est verè antiquissima.

Quarta ex parte aui materni Maria descendit ex familia de Brito, quæ est nobilis, quia mater Mariæ fuit filia Eduardi de Brito. Primus in summario donnę Marię, super primo. quartus super 8. & quòd reputabatur nobilis. septimus super. 3. & 8. super 8. quòd sunt nobiles isti de Brito.

Quinta Eduardus de Brito reputabatur nobilis, & erat valde diues, & tractabat se, vt nobilis. primus super primo, tertius super 8.

Sexta, isti de Brito plura magna officia habuerũt. primus ad tertium interrog. tertius super octauo, quartus super decimo, septimus ad interrog.

Septima, ex parte auiæ maternæ descendit ab illis de Belmonte, qui sunt nobiles. tertius super 9. de auditu, & sextus ibidem.

Octaua, proauia materna fuit etiam multùm nobilis. septimus super 11.

Nona, Maria est nobilis. septimus super 13. octauus super eodẽ, quodq. est valde nobilis.

Decima, Ioannes Rodericus auus paternus Mariæ, qui viuebat tanquam nobilis, quintus, super secundo. nonus super septimo audiuit, quòd erat Biscainus. cum istis iungitur epistola Cardinalis, & illa fides super ea.

Vndecima, matrimonio collocauit filias cũ nobilibus, quintus, & sextus super secundo.

Duodecima, Franciscus Roderici pater Mariæ, qui se tractauit vt nobilis. quintus super tertio. 6. ibidem, quòd viuebat abundanter, & nitidè, & degebat, vt principalis insulæ.

Decimatertia, Franciscus pater Mariæ habuit quoddam officium. 5. & 6. super 6.

Decimaquarta, consanguinei matris sunt magni. 6. & 5. testis super 10.

Decimaquinta, Maria valde pulchra, ferè omnes testes, à num. 10. cum seq. & probatur etiam, quòd fuit petita in matrimonio à nobilibus. 14. 15. 16. & 24.

5 Quibus omnibus hinc inde vt supra consideratis, & perpensis, fuit conclusum † dari notabilem disparitatem nobilitatis inter d. don Petrum, & donnam Mariam, & propterea ex nouis huiusmodi probationibus esse recedendum à resolutione R.P.D. Cottę aliàs factа in hac causa: quia, vt supra relatum est, prędicti testes don Petri probant plenè nobilitatem ipsius ex omnibus quatuor lateribus, & quòd sũt coniuncti cum familia Regum. Item quòd eius maiores plura, & magna officia in Regno habuerunt. item quòd est illustris. &c.

Maria è cõtra probatur neptis ex patre Ioãnis Roderici, qui fuit factor mercatorum. Item probatur, quòd auia paterna vendebat merces &c. Itẽ adest aliqua suspicio, quòd sint ex Christianis nouis. Vnde placebat, quòd non possẽt comparari, sed apparere notabilem disparitatem inter eos.

6 Non obstant 15. conclusiones pro donna Maria supra adductæ. & prima, quòd Io. Rodericus auus Mariæ matrimonio collocauerat † filias nobilibus: quia, vt dicit tertius ad interrogatoria, fuit magna cũ pecunia, & id persæpe euenit, vnde non concludit nobilitatem.

7 Item nec secunda, quòd viueret † secundùm leges nobilium, quia non propter hoc efficitur

8 nobilis: nobilitas † enim non pendet ex se, stantibus maximè claris coniecturis contra eum, quòd erat factor, & alijs supradictis.

Non obstãt aliæ multæ conclusiones nobilitatis familię de Brito, & quòd mater sit ex illis

9 de Brito: quia huiusmodi nobilitas † est ex par

10 te matris, quæ non ita attenditur: filij † enim patris, non matris familiam, & nobilitatem sequuntur per vulg. Felin. in c. nouit. vers. vtrum nobilitas. num. 2. de iudic. Bart. in l. exemplo. C. de decurio. lib. 10.

Non obstat, quòd isti Christiani noui iunguntur etiam cum antiquis: quia hoc etiam reputatur dedecori antiquis, vt supra in 3. conclusione pro don Petro.

Non obstat, quòd Franciscus pater Mariæ

11 se tractaret, vt nobilis: quia † non propterea efficiebatur nobilis, nec enim probatur communis tractatio, & reputatio tanquã nobilis. Aliæ etiam conclusiones nobilitatis donnæ Mariæ non placuerunt, saltem, vt non dicatur longè impar nobilitati don Petri, qui est illustris, & consanguineus Regum.

Non obstat illa epistola Cardinalis Mondra

12 gon: quia † est litera priuata. Similiter non ob-

13 stat illa † fides: quia pariter est scriptura priuata, & modicum est salarium, vnde non probat vltra alias responsiones informantium.

Non obstat pulchritudo donnę Mariæ, quia

14 non † probatur amor don Petri, & canon in c. super eo. il secondo. de test. exẽplificat, quando nobilis amat plebeiam valde pulchram, & parẽtes sunt valdè honesti, vt per Abb. ibi sub num. 8. vers. possent enim esse circumstantię. & Butr. ibi sub num. 9. vers. posset tamen. Dicebant tamen dñi, quòd, si probatur amor don Petri, itẽ quòd cum difficultate potuerit eam consequi (quam difficultatem consequendi aliqui dicebant probari ex confessione eiusdem don Petri) pulchritudo, vt supra probata, multam faceret præsumptionẽ pro matrimonio, ex Abb. & Butr. præallegatis post alios ibi.

Quoad diuitias non adest nisi 15. testis super 12. qui dicit, quòd habet don Petrum potiùs pro paupere secundùm suam nobilitatem. Sed

15 hęc disparitas probatur, ex quo don † Petrus donnę Mariæ tanquam pauperi dat alimenta, ex quo Domini dixerunt firmandam etiam esse disparitatem aliqualem circa prædictos don Petrum, & donnam Mariam, & hæc circumscripto effectu, an scilicet ex prædicta considerabili

tabili disparitate nobilitatis, & ex aliquali disparitate diuitiarum inferatur ad exceptionem contra testes donnæ Mariæ, & ad inuerisimilitudinē omninam prædicti matrimonij, dē quo in effectu erit in specie agendum.

Vlixbonensis matrimonij. Lunæ. 18. Aprilis 1575.

EPITOME.

Pulchritudo mulieris, & alia pleraque hoc pacto dicuntur probata.

SVMMAE.

1 *Visu quicquid percipitur, aut est pulchritudo, aut turpitudo.*
2 *Pulchra si aliqua erat tempore examinis, eo magis præsumitur ante, & quare?*
3 *Confessioni primæ alicuius statur sine qualitate facta, quãuis secunda confessioni qualitatem addiderit.*
4 *Testium inhabilitas suppletur partis confessione. & nu. 8.*
5 *Absentia est remedium salutare contra amores.*
6 *Pulchrum est, ergo amabile, valet consequentia.*
7 *Bonus quilibet præsumitur.*
8 *Consanguinitas facilè excludit inhonestatis præsumptionem.*
10 *Præsumptio inhonesta, & turpis est conclusè, & plenè necessariò probanda.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus testibus deponentibus de prætensa pulchritudine d. Mariæ, de quibus in summario dato sub die 31. Ianuarij num. 14. vsque in finem summarij. 1
Ac alio summario testium, & aliorum, quod pro parte d. Mariæ nunc datur.
Ac resolutione facta sub die 15. Martij 1574. & alia vltimo loco facta sub die 31. Ianuarij, quòd constat de notabili disparitate nobilitatis, & etiam de aliquali in diuitijs inter d. Petrum, & d. Mariam. 3
Ac copula secuta. 4
Et testibus datis pro parte don Petri. 5

DVBIVM.

An constet, quòd Maria erat valdè formosa, & quòd d. Petrus multùm illam amaret, quòdque illam habere non poterat, nisi contraheret matrimonium?

173. DECISIO. alioqui. III.

PRoposui dubium, an constet de tribus conclusionibus.

Prima, quòd Maria esset valde puchra seu formosa.

Secunda; quòd don Petrus multùm eam amaret.

Tertia, quòd eam consequi non posset, nisi mediante matrimonio.

Prima probatur per Mariã Pereyeram ad articulum accumulatiuum, & interrogatoriũ, vbi dicit, quòd est valde pulchra, & valde elegans, adeò quòd non est mulier in ea ciuitate, quæ eã excellat, & super interrogat. reddit rationem, & quòd sic videtur omnibus.

Donna Philippa ait, quòd est ex pulchrioribus, quas ipsa viderit, & super interrogatorio primo, est pulchra, & videtur testi valdè pulchra, & sic videtur omnibus, & in summa idem dicunt omnes testes, de quibus in puncto.

Motiua ex aduerso facta non placuerunt, nempe quòd pulchritudo non percipiatur sen
1 su: quia † imò quicquid sensu visus percipitur, est pulchritudo, aut turpitudo.

Minus obstat, quòd deponunt de tempo-
2 re præsenti, & non in præteritum: quia † si erat de tempore præsenti examinis, tanto magis debebat esse ante, cum esset adhuc magis iuuenis. Tiraq. in l. 2. num. 19. de legib. connub. in qua lege infinita de pulchritudine tractat.

Quoad secundam conclusionem, nempè de amore don Petri fuit tentum, quòd & ille probatur ex confessione ipsiusmet in primis respõ
3 sionibus. Et quamuis in secundis † dicat, quòd ipsa magis faciebat amorem cum ipso, quàm ipse cum ea; tamen in dictis primis responsionibus hoc non dicit, & benè eius amor colligitur ex dictis Franciscæ Saluatoris, Helenæ, &
4 Catharinæ, qui † testes licèt paterentur aliquã exceptionem; tamen tollitur hoc ex ipsiusmet d. Petri cõfessione. Quod etiam fit valdè verisimile ex pluribus, non solùm, vt dixi, ex sua cõfessione, sed etiam, quia fuit amor diuturnus.
5 item quia absentia eum non extinxit, quæ † solet esse remedium amoris, & fit etiam verisimile ob nimiam pulchritudinem, iuxta illud, pul-
6 chrum † est, ergo amabile. Tiraque. vbi supra num. 45.

Non obstat, quòd testes dicant, quòd faciebant ad inuicem amorem, & testes videntur dicere, quòd amor erat mutuus: quia dato etiã quòd hoc esset, non per hoc tollitur. quin adesset magnus amor don Petri ex supradictis.

Minus obstat, quòd non probantur signa furoris, quia de hoc nunc non agitur, & non dicitur in dubio, quòd fureret.

Quoad tertiam conclusionem, pariter fuit tentum eam videri satis probatam. Primo ex
7 præsumptione iuris: quia quilibet† præsumitur bonus. L. meritò. ff. pro Soci. cum vulg. ergo in

Maria non est præsumendum delictum, & inhonestas.

Secundo quia ipsemet Petrus confitetur, quòd nutrix sibi obstabat, & id dicit eadem &
8 nutrix: quæ confessio † Petri supplet fidem illius nutricis, coniungendo maximè cum prædictis dictum Helenę de Conto, quæ dicit, quòd cum eo non esset allocutura, nisi prius contraxisset matrimonium. & idē dicit Francisca Colaca, & sic iuncta, vt dixi, pręsumptione iuris communis cum istis testibus, ac confessione eiusdemmet don Petri Domini videbant conclusionem satis videri probatam.

Non obstant testes, qui dantur ad docendū de impudicitia donnę Marię propter conuersationem cum illa Pereyra: quia, si attendamus datos per don Petrum, non probatur nisi rumor, quòd essent contracturi matrimonium. Hoc autem nihil ad impudicitiam, si aliàs conuersabatur cū matre, & sorore illius Pereyra vti cōsanguinea. Et hoc modo saluatur etiam, quòd veheretur ab eo ad clunes equi, seu, vt dicunt, in groppa. Nam vltra quòd vnus tantū est testis, qui hoc probet, cum alij sint de auditu, & sic in effectu illud concludenter nō pro-
9 batur, dicebant Domini, quòd stante † consanguinitate prędicta facilè hoc ipsum esset excusandum, ad euitandum turpem, & inhonestam,
10 pręsumptionem: quę esset † concludenter magis, ac plenè necessariò probanda. Dixerunt tamen Domini, quoad prędictam tertiam conclusionem, quatenus in ea dicitur, quòd non poterat illam habere nisi &c. quòd hoc non intelligunt de impossibilitate præcisa.

Vlixbonensis Matrimonij. Lunæ. 30. Maij 1575.

EPITOME.

Probatio concludens emanat ex pluribus verisimilitudinibus, præsumptionibus, & coniecturis.

SVMMAE.

1 *Probatio, quòd aliquis, non nisi per matrimonium aliquā habere potuerit, ex quibus concludatur?*
2 *Testes quamuis patiantur multas exceptiones, possunt nihilominus ex pluribus coadiuuari, & suppleri.*
3 *Testis inhabilitas suppleri potest ex iuris communis præsumptione, item ex confessione partis. num. 4.*
5 *Mulierum stimuli carnis sunt naturaliter acutiores.*
6 *Mulier quarè citius pubescat?*
7 *Quadragesimæ tempus minus conueniens videtur ad delicta præsumenda.*
8 *Probatio concludens insurgit ex pluribus verisimilitudinibus simul iunctis. & num. 13.*
9 *Honestati puellæ quando conueniat versari in amore?*
10 *Conuersatio cum inhonestis tunc nocet, cum notitia conuersantis probatur.*
11 *Præsumptio l. meritò. ff pro socio. non sufficit ad condemnandum, sed bene ad absoluendum.*
12 *Testis vnus iungitur cum præsumptione ad plenam probationem perficiendam.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus resolutionibus donnæ Mariæ ad primas, & secundas interrogationes sibi per Vicarium Vlixbonensem factas. 1

Testibus, ac alijs, de quibus in summarijs in vltima positione facta sub die 18. Aprilis proximè præteriti hinc inde datis. 2

Et copula subsecuta. 3

DVBIVM.

An probetur difficultas, quam donna Maria allegat, quòd ipsa aliter, quàm mediante matrimonio per don Petrum haberi non possit, ita vt non sit recedendum à resolutione sub dicta die 18. Aprilis facta?

174. DECISIO. alioqui. IV.

1 Domini fuerunt concordes probari † difficultatem per donnam Mariam allegatā, quòd don Petrus aliàs, quàm per matrimoniū eam habere non posset, & ideo non esse recedēdum à resolutione vltimo facta.

Et mouebantur, quia ad probandam hanc difficultatem extant dicta trium testium, scilicet nutricis, Helenæ de Conto, & Franciscæ
2 Colaca: quę † licèt patiantur multas exceptiones; tamen dicebatur, quòd ex pluribus coadiuuantur, & supplentur.
3 Primo ex † iuris communis pręsumptione, cum pro his, quę testes deponant, concurrat iuris communis præsumptio, stante honestate Mariæ, & alijs aliàs allegatis.
4 Secundo ex confessione † ipsiusmet don Petri, qui fatetur, quòd nutrix sibi obstabat, & quòd dicebat, quòd volebat eos videre in coniugio.

Tertio ex euentu ipso, quia est in confesso inter ambas partes, quòd amor fuit reciprocus tam don Petri, quàm donnę Mariæ, & durauit per sex annos, in quibus etiam nunquā probatur interuenisse copula. Vnde, si hæc mu-
5 lier, cuius † stimuli sunt naturaliter acutiores, vt bene notatur per illum text. Instit. de nupt.
6 in princ. & quę ideo † citiùs pubescit, per tantum tēporis perstitit in amore, & tamdiu eius stimu-

stimulum sustinuit, & honestatem seruauit; &
toto hoc tempore ipsam consequi non potuit
don Petrus, clarum videtur, quòd, si interue-
nit copula, & adsunt testes deponentes de ma
trimonio per aliquot menses ante dictam co-
pulam; vt prætenditur, contracto, quòd reddi-
tur valdè verisimilis, & benè videtur probari
prędicta difficultas consequendi donnam Ma-
riam. maximè considerando tempus habitæ
copulæ, nempè quadragesimę, vt fatetur ipse-
7 met don Petrus. quod tempus † minus conue-
niens videtur ad delictum præsumendum post
tam longam, & diutinam continentiam.

Quibus omnibus verisimilitudinibus simul
8 iunctis videtur insurgere † ex eis concludens
probatio, & maximè iunctis prędictis dictis te-
stium. Aym. post Socin. quem allegat, cons.
61. propè fin.

Non obstant ex aduerso considerata, & primo
dum dicitur, quòd conuenit honestę puellę
9 versari in amore, quia stante † prędicta hone-
state, item fine contrahendi matrimonij nil re-
pugnat supradictis.

Secundo non obstat, quòd conuersationes
10 habuerit cum inhonestis mulieribus: quia nõ †
probatur notitia Marię: delicta enim illarum
mulierum si vera sunt, absque dubio secretò
fiunt, vltra alias respõsiones ex aduerso datas.

Tertio non obstat, quòd cælauerit matri;
quia fortè verebatur, ne mater contentaretur;
quòd matrimonium esset clandestinum, & ita
impediretur, quia don Petrus volebat prius
certa negocia cum Rege perficere.

Non obstat quarto, quòd d. Maria potuit,
quando voluit, introducere in domum don Pe
trum, inscia matre, & etiam alijs inscijs: quia
alij negant copulam, quam ipsa fatetur; quia, si
disputaretur, an data voluntate ipsius, proba-
retur difficultas, argumentum concluderet for
tasse, sed non data voluntate ipsius Mariæ ex
supradictis, nihil concluditur. Hanc enim Ma-
rię voluntatem non habemus, nisi post hoc
tempus, quo dicitur matrimonium contractũ.

Non obstat, quòd impedimentum esset verbale,
quia nihil ex hoc sequitur: nullum enim dubiũ
est, quin sufficeret impedimentum verbale,
quia sufficiebat negare.

Non obstat, quòd præsumptio l. meritò. ff.
11 pro socio. non † sufficiat ad condemnandum,
sed bene ad absoluendum, & quòd non suffi-
ciat actori probare intentionem suam ex præ-
sumptione: quia hæc pręsũptio deducitur ad
reddendũ verisimile dictũ testiũ, vt dictũ est.
12 vnus † enim testis iungitur cum pręsumptione
ad plenã probationem faciendam. Arch. in c.
oues. col. 1. 6. q. 1. Aym. cons. 35. n. 6. Gabriel
13 de probat. concl. 1. n. 62. Tanto igitur magis †
præsumptio iuris, confessio partis, tot verisi-
militudines simul iunctæ tollunt suspicionem.
Et hęc maximè confirmarentur, si esset verum
id, quod per Mariam allegatur, quòd Serenis-
sima Principissa Hispaniarum eiusdem Marię
curam susceperit post hanc litem, & expensas
ministrarit, & reposuerit eam in monasterio
monialium sanctæ Clarę, vbi adhuc fauore
eiusdẽ Principissę sustentatur. Non enim vllo
modo esset verisimile, quòd, si ipsa Maria ali-
quam inhonestatem commisisset, quòd dicta
Serenissima Regina illam fouisset, nec mona-
sterium illum candidi exempli sanctę Claræ
recepisset. Quæ tamen, quia apud acta non cõ-
stant, Domini noluerunt super eis fieri funda-
mentum, sed moti sunt ex supradictis.

Vlixbonensis matrimonij. Lunæ. 16. Ianuarij 1576.

EPITOME.

MAtrimonium ex infrascriptis di
citur abundanter probatum.

SVMMAE.

1 Opinio fauens matrimonio in dubio amplectenda est.
2 Probationi fauenti matrimonio standum est in dubio. Ampla etiam in matrimonio clandestino. num. 3.
4 Matrimonij clandestini probatio est fauorabilis, & in eo sufficit ordinaria probatio. nu. 7. intelligendo prout hic.
5 Matrimonium domi contractum est difficilis probationis, & præsertim, si id fuit de nocte. num. 6.
8 Testium defectum supplet numerus, & num. 11. amplia, etiam quòd omnes patiantur exceptiones nu. 9. & 10. vbi dicitur, quòd id iudici est arbitrarium.
12 Concessio partis conformis depositionibus testium ex aduerso examinatorum, eas roborat.
13 Disparitas quando inter coniuges consideratur? & nu. 14.
15 Matrimonium redditur verisimile, stante amore,
16 Testes non fuisse subornatos quæ arguant?
17 Causam bonam habere illum, qui prius ad iudicium prouocauit, de iure non probatur.
18 Varietas in teste toleratur, quando inter vnum examen, & aliud fuit spacium septem annorum.
19 Memoria hominum est labilis.
20 Testis quamuis esset absconditus, potest nihilominus esse, quòd fuerit visus.
21 Testium plures contrarietates optimè conciliantur, & pariter testium cum parte. num. 24.
23 Testes concordandi sunt, etiam ad effectum, vt probent.
25 Negatiua principalis asserentis se non vidisse supradictos testes, est vera, etiam quòd vidisset quemque ex eis.

16 *Testium depositio per præmeditatum sermonem quando toleretur?*
17 *Honestas regulariter reddit matrimonium verisimile.*

PRAESVPPOSITVM.

Stante summario testium, & iurium inter partes concordatione. 1

DVBIVM.

An prætensum matrimonium sit sufficienter probatum.

175. DECISIO. alioqui. V.

Domini in hac graui, & ardua causa, quædã ante ingressum causæ, & eius resolutionẽ considerabant in materia matrimonij.

1 Et in primis, quòd sicut in dubio ea † ample ctenda est sententia, quę matrimonio fauet. c. fin. de re iud. Hostien. in c. sicut. de cognat. spirit. Felin. in rub. de sponsal. sub num. 6. ita in du
2 bio standum † est probationi fauenti matrimonio. And. Sicul. cons. 6. col. 2. vers. & sic ex istis.
3 lib. 1. est tex. in l. Iulia. ff. de manumiss. quod † procedit etiam in matrimonio clandestino. Nã
4 ipsius † etiam probatio est fauorabilis. Ferret. cons. 383. num. 42. & 43. lib. 2.

Secundo aduertebant, quòd agitur de ma-
5 trimonio domi † contracto, quod est difficilis probationis. Aret. cons. 13. num. 1. Item con-
6 tracto de nocte, † quod auget difficultatem dictæ probationis. Dec. cons. 163. col. 3. vers. non obstat quòd clãdestinè. bene Ferret. cõs. 364. num. 14. & cons. 389. num. 22. lib. 2.

7 Tertio quòd in probatione † matrimonij clandestini sufficit ordinaria probatio, quando nõ agitur in præiudicium alterius matrimonii, vel de dicti matrimonii separatione, vt fuit resolutum in causa Tullen. matrimonij, coram R.P.D. Aldobrandino.

Quarto quòd extat reg. vulg. quòd nume-
8 rus † supplet defectum testium, glos. in l. 3. in verb. numerus. ff. de testi. vbi Docto. latè, Gabriel de testi. conclus. 6. quæ regula, & conclu
9 sio procedit † etiam, quòd omnes patiãtur exceptiones. fuit enim hoc dictũ Iacobi Butrig. ibid. Et licèt contrarium voluerit Ang. cons. 128. & Anchar. cons. 246. quẽ refert Dec. cõs. 133. col. pen. prope fin. Ferret. cons. 199. nu. 14. & idem etiam in effectu videtur velle Mars. cons. 88. num. 22. tamen, etiam quòd omnes, vt dictum est, patiantur exceptiones, Doctores volunt, quòd numerus supplet. Solùm enim videtur dubium inter Doctor. in numero trium patientium exceptiones: quo casu aliqui voluerunt, quòd soli tres probẽt. Iacob. Butrig. in d. l. 3. quem sequuntur Felin. & alij relati à Gabriele, vbi supra num. 3. quibus addebatur per Dominos, quòd hanc opinionem tenet Alciat. in l. late. 4. amicos. ff. de verb. signific. quem refert, & sequitur Socin. Iun. cons. 127. num. 17. lib. 3. alioqui, vt considerat Purpur. in l. 1. num. 76. C. de sum. trinit. & fid. cath. regula illa glo. in l. 3. nunquam haberet locum. Et propterea Aret. & Felin. in c. licèt vniuersis. voluerunt,
10 quòd esset † arbitrarium iudici. quod idem dicit Iacob. de S. Georg. in l. prætor ait. §. cogentur. num. 5. de eden.

Quibus stantibus, fuit resolutum matrimonium, de quo agitur, esse sufficiẽter probatum. Nam, cum habeamus duos testes non patientes considerabiles exceptiones, & propterea simpliciter reseruatos arbitrio, de quibus in vltima resolutione: & insuper quatuor alios, iste
11 numerus † superabundans supplet fidẽ. Quod tanto magis in casu nostro placebat Dominis procedere: quia ex responsionibus ipsius don Petri verificantur dicta ipsorummet testium in multis. Fatetur enim dõ Petrus fuisse ibi ea nocte, fatetur cum donna Maria locutum fuisse, & eius manum tetigisse, de quibus circumstantijs deponunt supradicti testes. Confirmatur ergo
12 testimonium † prędictum, & redditur magis verisimile, & concludens ex dicta confessione partis conformi, & concordi cum dictis prædictorum testiũ, in omnibus prędictis qualitatibus. Quod vrgens argumentum visum est, maximè in hac materia difficilis probationis, & fauorabili.

Non obstant modo ex aduerso per don Pe-
13 trum deducta. Et primo nõ obstat disparitas, † quia ea solet considerari respectu consanguineorum, quando illi de matrimonio testificantur. c. super eo. el secondo. de testib. quæ nihi-
14 lominus non obstat in hoc casu, cum † adsit pulchritudo Marię, item amor, item difficultas consequendi illam, quæ disparitate non obstante reddũt matrimonium hoc verisimile, vt per
15 Abb. in d. c. super eo. el secondo. stante † enim amore, matrimonium redditur verisimile. Dec. cons. 163, col. pen.

Minus obstat, quòd fama non sit probata, quia potuit id contingere facto don Petri, quia voluit, quòd teneretur secretum matrimoniũ.

Prętereà sumus in matrimonio secretè contracto, vnde non potuit oriri fama ita de facili, imò secundùm Dominos hoc ipsum arguit te-
16 stes † nõ fuisse subornatos: quia faciliùs potuissent dicere, si fuissent corrupti, se publicè hoc audiuis-

audiuisse, quàm deponere de his omnibus particularibus, de quibus deponunt.

Sicut non obstat, quod adhibuerit illas duas mulieres inhonestas: quia potuit ipsi probabiliter inhonestatē hanc ignorare, & fortasse noluit adhibere vicinos, ne faciliùs in vicinia diuulgaretur matrimonium, si viderent ipsi vicini accedere don Petrū ad domum Mariæ, vel illac transeuntem: sicut nil est, quòd matri celauerit hoc matrimonium, quia potuit fortasse Maria timere, ne mater recusaret, quòd clandestinè contraheretur. Et si hoc verum non esset, non videtur dari ratio, quare Maria, & testes hoc dixissent. Nam ex ista celatione Mariæ nihil contra hanc probationem resultat. Nec propterea, si dixissent matrem hoc sciuisse matrimonium, non ideo esset probatum. Quod idē dicebant de eo, qui dicit matrimonium cōtractum fuisse in capite scalæ. Nam quo magis ad certum locum se coarctabant testes, eo faciliorem modum parabant don Petro probandi cōtrarium. Vnde, si vera non fuissent, non est veri simile, quòd ad hoc se arctassent.

Prout nec obstat, quòd don Petrus prius ad iudicium prouocauerit, nam ex hoc pariter nihil infertur contra matrimonium. Potuit enim ipsum facti pœnitere, & fortè putare, quòd illis testibus nō esset adhibenda fides. Nec iure can-

17 tum reperitur, quòd ex eo, † quòd quis prior ad iudicium prouocet, habeat propterea bonam causam.

Nec Dominos mouit oblatio Don Petri de stando dictis testibus, si incontinenti illos Maria produceret: quia imò hoc retorquebant cōtra ipsum don Petrum: quia eadem die prædicti testes fuerunt producti, & examinati, vt fuit resolutum, & nihilominus non obstante dicta sua oblatione, adhuc sustinet litem, imò probationem hanc reddit admodum verisimilē hoc ipsum, quòd fuerint illico examinati, & sic non dato tempore ad instruendos testes, cum præsertim fuerint examinati à Vicario Archiepiscopi auunculi ipsiusmet don Petri aduersarij.

Non etiam obstat laceratio literarum don Petri facta per Mariam: quia potuerunt lacerari prius quàm contraheret, timens matrem. Item fieri potest, quòd cautè Petrus in illis scriberet.

Varietates etiam testium non videbantur Dominis obstare; nā etsi Francisca Colaca in secundo examine dicat, quòd don Petrus non poterat videre saluatorē, & in tertio, quòd eū videre poterat; tamen dupliciter respondebāt.

18 Primo quia inter † vnum examen, & aliud intercessit spatium septem annorum & propterea non esset mirum, cum memoria † sit labilis.

19 vulg. l. peregrè. de acquir. poss. si in aliquibus variarent.

Secundo quia in secundo examine non dicit, quòd don Petrus eum videre non poterat, sed quòd erat absconditus inter illas mulieres, quę erant à tergo d. Marię. Et fieri potest,

20 quòd licèt † esset absconditus, videri nihilominus posset.

21 Non obstat, quòd Anna, † Agnes, & Saluator dicant, quòd eum don Petrus videre non poterat, & Francisca dicat, quòd eum optimè videre poterat: quia illæ tres reddunt rationē, quia erat absconditus inter eas, & Frācisca potuit videre, qui etsi esset absconditus, poterat nihilominus videri. Sicut nil est, quòd Agnes in priori examine dicat, quòd don Petrus non cauebat à Saluatore, & alij dicant, quòd erat absconditus, quia potuit Saluator velle ipse cauere à don Petro, timens fortassè, ne, si don Petrus eum videret, abstineret se à contrahendo. Nec quicquam facit, quòd Saluator dicat fuisse vocatum ex alia domo, & venisse currendo, & quòd Catherina in tertio examine dicat, quòd sedebat super quadam capsa, quia, postquam cucurrit, potuit sedere.

Non obstant variationes consideratæ, quomodo fuerunt vocatę illæ duę mulieres: quia licèt Francisca dicat, quòd fuerint vocatę, vt essent testes, & Anna dicat, quòd, postquā peruenerūnt domum Marię, Maria hoc sibi dixit &c. stare enim possunt hæc omnia simul, & quòd fuerint vocatę ad hunc effectum, & quòd, quando Maria illas vidit, eis propalauerit, ad quid eas vocauerit. Et quamuis in tertio examine dicat, quòd fuerunt vocatę, vt essent testes huius matrimonij, & ad hunc effectum venerunt, stare potest cum eo, quod supra dixit, quòd, postquam peruenerunt domum Mariæ, ea sibi dixit &c. Et quamuis Agnes Aluarez dicat, quòd Maria miserat eas vocari pro quadam re sibi importanti, & quòd Maria, quando fuit eius domi, sibi dixerat, ad quid eas vocari fecerat, hæc, & omnia supradicta possunt in simul stare. Et licèt Catherina dicat, quòd iuit eas vocatum per duos dies ante, & exposuit causā, & ipsæ acceptarunt, potest esse, quòd sibi dixerit, quòd essent testes pro matrimonio, & non pro isto. potest etiam esse, quòd ipsa id sibi dixerit, & quòd postea etiam Maria, quando fuerunt domi, & ipsa hoc eis significauerit, & ad

22 istas, & alias similes varietates benè † respōdet Dec. cons. 163. col. 6. vers. vnde & imò obstat.

Regu-

23 Regula enim ordinaria est, quòd testes † cõcordandi sint, etiam ad effectum, vt probent. c. cum tu. de testi. vbi Docto. Ruin. cons. 5. nu. 17. lib. 4.

24 Similiter varietates † Mariæ à dictis testiũ non visę sunt considerabiles. Nam, quatenus ipsa primo dicit, quòd don Petrus non viderat testes, & tamen alij testes dicunt, quòd viderat tres, aduertendum est, quòd Maria dicit, quòd don Petrus non vidit dictos testes, & sic per relationem ad superius dicta, intelligit, quòd non vidit illos sex testes. Felin. in c. auditis. nu. 24. in fin. de præscript. Dec. cons. 100. num. 7.

25 quæ negatiua † non vidit supradictos testes, est vera, etiam quòd vidisset quinque. l. si is qui du centa. §. vtrum. ff. de reb. dub.

Non obstat, quòd neget adfuisse promissiones matrimoniales: quia potuit intelligere de formalibus promissionibus explicitis, & fieri potest, quòd d. Petrus ei significauerit, quòd volebat facere, quod ipsa volebat, & tamen ipsa vti mulier, cui licitum est ius ignorare, putaret hanc nõ esse promissionem matrimonialẽ.

Non obstat, quòd aliqui dicant non audiuisse verba præcedentia: quia non potuerunt omnes esse ibi in ictu oculi, & sic modico interuallo vna post aliam potuit ibi adesse, & consequẽter potuit audire verba matrimonialia, & non præcedentia.

26 Non obstat, quòd † per eundem præmeditatum sermonẽ testes videantur deponere, quia multipliciter respondebatur.

Primo, quia, cum iam essent moniti, & ordinati, vt matrimonio interuenirent, vt testes, verisimile est, quòd attentè admodum verba audierint, & sic conformitas hoc casu magis arguere videtur veritatem.

Secundo quia verba in matrimonio videntur substantialia, ex quibus colligitur consensus contrahentium, vnde testes diligenter ea attendere debuerunt.

Tertio videtur purgare suspicionem duplex quantitas supra relata.

Prima quòd ex improuiso à Maria coacta metu censurarum, fuerunt inducti, & incontinenti examinati, vnde non facilè cadit præmeditatio.

Secunda quòd confessio don Petri in multis particularibus verificat eorum dicta. In alijs placuerunt responsiones datę per informantes d. Mariæ.

Et hęc sint dicta, vt plenè partibus satisfiat, saluis tamen alijs resolutionibus, quę super prædictis testibus in specie fuerunt firmatæ, quibus inhærere Domini intendunt, & nullo modo ab eis recedere, quia cum maturitate fuerunt factę.

Firmarunt ergo matrimonium dici sufficienter probatũ ex supradictis, stãte maximè sententia de partibus fauorabili pro matrimonio, vbi qualitas testium melius potuit esse nota, & stãte honestate donnę Marię, & difficultate eam consequendi, aliàsue in specie fuit coram me

27 resolutum, quæ honestas † regulariter reddit matrimoniũ verisimile, vt aliàs fuit resolutum in vna Palentina matrimonij de anno 1553. coram bo. mem. Fantuccio, & in dubio pro matrimonio, vt supra in princip. est iudicandum.

QVI FILI SINT LEGITIMI.

Panormitana, & Valentina illegitimitatis. Lunæ. 10. Ianuarij 1575.

EPITOME.

Filius in dubio an præsumatur legitimus, vel illegitimus, quoad omnes effectus, pulchra ponitur distinctio.

S V M M AE.

1 *Probandi onus incumbit dicenti.*
2 *Filius in dubio an præsumatur legitimus? & num 3. atque 8. & 9. vbi pulchrè distinguitur.*
4 *Cohabitatio diuturna non sufficit ad inducendum matrimonium, quamuis sufficiat ad legitimationem præsumendã.*
5 *Paleottus Cardinalis Illustriss. in tract. de Noth. cap. 20. sub num. 3. & seq. declaratur.*
6 *Legitimatio procedit à matrimonio, vti filia à matre.*
7 *Probatio à communiter accidentibus quando sufficiat?*
10 *Matrimonium vti quid facti non præsumitur.*
11 *Aymo cons. 166. reprobatur per Nattam, vbi hic.*
12 *Matrimonij inualiditatę obijciens ipse debet probare.*
13 *Prætensi matrimonij verbis vtens in narratiua commissionis, non dicitur matrimonium fateri.*
14 *Diffamatus de illegitimitate, debet se purgare, si autem non est diffamatus, sed semper vixit vti legitimus, relinquitur eius conscientia.*
15 *Legitimus quis præsumitur, vt manuteneatur in possessione beneficij.*
16 *Possessio causat aliquam præsumptionem pro possessore beneficij, etiam illegitimo.*
17 *Actor debet plenè, & conclusè probare intentionem suã, etiam quòd consistat in negatiua, nec ei sufficit præsumptiuè probare.*
18 *Vitam allegans eam probare debet, non obstante præsumptione l. fin. C. de sac. sanct. eccl. limit. prout num. 19.*
20 *Actor quis dicatur, & quis reus?*
21 *Possessionis maximum est commodum.*

Ecclesia-

22 *Ecclesiasticus iudex potest terminum præfigere ad probandam quasi possessionem legitimitatis.*

DVBIVM.

Cui partium incumbat onus probandi legitimitatē, vel illegitimitatem in casu, & ad effectū, de quo agitur?

176. DECISIO. siue Discursus. alioqui. I.

PRoposui dubium. Materia visa est Domi-
nis latissima, varia, & difficilis, & ideo ni-
hil potui per modum resolutionis capere. Sed
quia aliqui Domini benè viderant ex multis,
quę fuerunt relata, discursus gratia excerpsi in-
frascripta, vti principaliora.
1 Et in primis dicebant regulam † esse, quòd
dicenti incumbit onus probandi iur. vulg. er-
go Laurentius, & Antonia, qui committūt cau
sam super illegitimitate, videntur, quòd eam
teneantur probare, & ad hoc videtur tendere,
c. lator. qui fil. sint legit. glos. in c. si fortè. §. de-
fectum. de elect. in 6. Bero. in cons. 19. lib. 2. &
2 illi, qui pro hac parte allegantur, quòd filius †
in dubio præsumit̄ legitimus. sūt glos. & Abb.
in d. c. lator. num. 6. Felin. in c. per tuas. col. fin.
de probat. Dec. in c. ecclesia. num. 39. de con-
stit. & cons. 54. num. 2. Ias. cons. 164. lib. 4.
Curt. Iun. cons. 52. col. 1. Ioa. Fab. in §. fin. In-
stit. de adopt. Alber. in l. filium. num. 11. ff. qui
sunt sui vel alie. iur. & in l. senatores. num. 4. ff.
de senat. Bald. cons. 437. lib. 5. & illustrissimus
Paleor. in tract. de noth. & spur. c. 20. & esse ve-
riorem, & receptiorem opinionē testatur Co
uar. in epito. par. 2. c. 1. num. 5.
Sed hoc magnam habere videtur difficulta-
tem, quia etsi hęc sit regula; tamen multi, & ma
3 gnę auctoritatis voluerunt, quòd quis † in du-
bio præsumitur illegitimus potius, quàm legi-
timus prout Rot. 1. de pręsumpt. in ant. Bart.
cons. 42. num. 5. lib. 1. Archid. in c. si fortè. col.
2. num. 2. de elect. in 6. videtur potius transire
ad contrariam opinionem contra glosā. Corn.
cons. 68. nu. 3. lib. 3. Dec. in l. si emancipati. nu.
3. Ias. in d. l. si emancipati. num. 31. C. de colla-
tio. idem Ias. in l. post dotem. col. 1. sol. matrim.
Alciat. de præsumpt. reg. 2. pręsumpt. 2. nu.
5. & reg. 3. præsumpt. 4. nu. 12. Aymo in cōs.
138. num. 1. per l. liberorum. vbi Ang. ff. de his
quę not. infam. Ias. in l. nec profecto. C. de te-
stam. cum alijs, de quibus per Couar. in epit.
par. 2. c. 8. §. 3. in princip. Cagnol. ibidem, num.
78. Alciat. cons. 268. Menoch. cōs. 60. Cephal.
cons. 32. num. 65. lib. 1, Docto. Canonist. ma-
gis communiter in c. lator. & in c. peruenit. qui
fil. sint legi. Id enim expressè dicit Abb. antiq.
in d. c. lator. in fin. vbi ait, quòd is, qui dicit ali-
quem illegitimum, id probare debet. Hostien.
& alij, vt infra particulariùs referā. Et quam-
nis illustriss. Paleottus de noth. & spur. in c. 20.
sub num. 3. & seq. contrarium tenuerit; tamen
contrariam opinionem aliqui ex Dominis cre
debant esse magis receptam, vt ex supradictis,
& infradicendis constabit. Quamuis enim mul
ti Docto. allegentur pro hac parte; tamen, vt
plurimùm sequuntur Abb. in d. c. lator. qui lo-
quitur in casu, in quo constabat, quòd saltem
4 diu cohabitauerant insimul. Quamuis enim †
inter ipsos hoc non sufficiat ad inducendum
matrimonium; sufficit tamen ad legitimitatem
præsumendam: qui est casus separatus, vt con-
siderant Doctores, quos infra citabo. Et respō
5 sio, quam tradit Paleott. † ad illud obiectum,
quòd matrimonium, vti quid facti non præsu-
matur, non omnino placebat. Dicit enim ipse,
quòd quocumque quis se vertat, agitur de prę
sumendo facto, quia homines non nascuntur
sine parentum coniunctione. Nam responde-
batur per aliquos Dominos, quòd nō agimus
de præsumenda coniunctione, quia ea satis est
probata, ex quo filius est ortus, sed agimus de
pręsumendo, vltra coniunctionem, vt alio fa-
cto, nempè quod parentes cōtraxerint matri-
monium. Et quamuis Innoc. in d. c. lator. distin
xerit, aut quæritur, an pręsumatur matrimo-
nium quoad ipsum matrimonium inter cōtra-
hentes, & non præsumitur; aut quoad legitimi
tatē, & pręsumitur matrimonium, adeo vt obij
ciēs de illegitimitate eam probare debet: quia
illud est in fauorem matrimonij, vt matrimo-
nia clandestina fiant manifesta, hoc in fauorem
filij, vt illi sint legitimi. Tamen Henric Boich
id reprobat, & eius ratio videtur bona, quia le
6 gitimatio † procedit à matrimonio, vti filia à
matre, nec potest pręsumi pro legitimitate,
quin præsumatur pro matrimonio. Et propte
rea Abb. Ant. & Collect. summant c. peruenit.
qui fil. sint legit. vbi non constat de matrimo-
nio, qui dicit id, probare debet.
Et quamuis etiam Corn. in d. l. si emancipa-
ti. num. 3. cum seq. & ibi etiam Rimin. in 2. no-
tab. voluerint, quòd, cum à communiter acci-
dentibus matrimonia contrahantur, & à com-
muniter accidentibus homines legitimi nascan
7 tur, quæ probatio † à communiter accidenti-
bus sufficit. l. neque natales. C. de probat. tamē
animaduertit ibi Cagnol. quòd hæc probatio
à communiter accidentibus in hoc casu non

sufficit: quia non quandoque, sed persæpe nascuntur homines illegitimi. Doct. igitur in hac materia duobus in locis magistraliter distinguere videntur, nempe in d. c. lator. & in c. peruenit.

8 Prima enim eorum distinctio est ista: † aut non constat de matrimonio, nec de quasi possessione matrimoniali, sed tantùm de coniunctione de recenti, & tunc viuis parentibus, ea non suffragatur, ipsis autem mortuis, si fuit longa, & res non est de recenti, hoc sufficit, ad hoc vt filius probare non teneatur se legitimum; alioquin si nihil constat de matrimonio, neque de possessione, sed solùm, quòd fuit tractatus tanquam filius, præsumitur illegitimus. Ant. de Butr. in d. c. lator. nu. 14. & 15. Host. in §. si verò. Io. And. in glos. penult. quod idem videtur sentire ibi Præpos. in 2. q. & in hac distinctione intrat dictum Abb. in d. c. lator. quòd defunctis parentibus, qui se tractarunt vt vir, & vxor ad effectum legitimitatis, præsumitur matrimonium: quia minor requiritur probatio ad effectum legitimitatis, secundùm cons. 27. Gemin.

9 Alteram etiam † tradunt distinctionem in c. peruenit. eod. tit. quòd aut filius agit ad hæreditatem, & ipse debet probare legitimitatem: quia, cum hoc iudicium ordinetur ad petitionem hæreditatis, videtur, quòd filius, vti actor debeat id probare: aut contra ipsum agitur, & tunc subdistinguitur. aut negatur filius, & ipse debet probare se filiũ, & legitimum: aut negatur qualitas, & sic legitimitas, & tunc aut quis negat etiam matrimonium inter parẽtes, & tunc debet filius probare, quia matrimo-

10 nium, † vti quid facti non præsumitur, & negãs habet intentionem fundatam de iure: aut non negat matrimonium, sed dicit non fuisse legitimum, & tunc dans de impedimento, debet hoc probare. Ant. de But. in d. c. peruenit. col. penult. prope fin. Abb. ibi in fin. Præpos. num. 3.

11 Natt. cons. 425. vbi reprobat † Aym. in cons. 166. Et iste casus videtur magis proximus terminis nostris, in quibus Laurentius, & Antonia petunt committi causam super inualiditate

12 prætensi matrimonij &c. Et sic cum ipse det † de inualiditate matrimonij, videtur etiã, quòd ipsi dantes de inualiditate, & sic de impedimento, illam etiam probare debeant.

Dubium tamẽ faciebat circa hoc, quia Ant. de Butr. & Abb. videntur, velle, & præsupponere, quòd quis fateatur matrimonium; hic au

13 tem dicitur † prætẽsi matrimonij, & sic oratores non videntur fateri matrimonium. & Hen. Boich in d. c. peruenit. in fin. dicit, quòd ille, qui iure non opponit, quòd non adsit matrimonium, sed opponit matrimonium non legitimum, ipse probare debeat. Ideò aliquibus placebat particulariter videri, an versemur in hoc casu, quòd matrimonium dicatur confessatum. Sed aduertebant, quòd nec hoc videretur tutum ad expeditionem dubij: quia in omnẽ euẽtum reuocabuntur confessiones, & opponetur simpliciter de illegitimitate, &c.

Faciebat etiã aliquam difficultatem, quod dicit Io. And. in c. 3. de cler. non ordin. ministr. refert, & sequitur Præp. in rub. qui fil. sint legit.

14 vbi dicit, quòd, quando quis † est diffamatus de illegitimitate, debet se purgare, si non est in famatus, & semper vixerit, vt legitimus, relinquitur conscientiæ suæ. Sed fuit dictum, quòd fortè id procedit in foro conscientiæ, quia allegat c. mulieri. de iureiur. & ita intelligit Præpos. qui expresè hoc dicit in foro conscientiæ.

15 Et quamuis † quis præsumatur legitimus, vt manuteneatur in possessione beneficij. Rot. in ant. decis. 1. de præsumpt. illud est, quia quis non debet spoliari &c. Et quia aliqua adest præsum

16 ptio, postquam † est in possessione eius, quod non competit nisi legitimis, alioqui secus per prædicta.

Alij Domini dicebant primo inspiciendum esse, quis actor, & quis reus verè dicatur in hac

17 causa. Nam actor † debet plenè probare intentionem suam, etiam quòd consistat in negatiua ex allegatis per informantes: nec sufficit sibi præsumptiuè probare, sed concludenter. Achill. meus frater Germanus dec. 1. de probat.

18 Hinc vitam † allegans, debet probare, non obstante præsumptione. l. fin. C. de sacrosanct. eccle. quòd tamen alij ex Dominis dicebant esse

19 se limitandum, nisi † pro actore esset præsumptio vehemens, quæ releuaret ab onere probandi. Couar. varia. resolut. lib. 2. cap. 6. in princ. ex Abb. & But. alleg. & dicebant acto-

20 rem † esse, qui causam committit, licèt ipse possideat, nisi commissio esset talis, in qua posset comprehendi causa molestationum, iuxta decis. d. Achill. primam de actore: hoc enim casu committens causam, diceretur reus. Ideò dicebant videndam esse diligenter ad hunc effectũ commissionem, & si in ea possent comprehendi molestationes &c. Dicebant alij videri tres vias expediendi causam, Prima quis dicatur actor, & reus iuxta supradicta. Altera, bene firmare in iure, an quis præsumatur legitimus, vel illegitimus ad effectum succedendi &c.

21 tertia quis possideat, propter † commodum posses-

possessionis. vulg.§. commodum. Egid. decis. 76.in fin.& 475. etiam in fin. cum alleg. & dicebant possessionem hoc casu debere intelligi legitimitatis, vel illegitimitatis, non bonorum, quæ ad præsens negocium non releuat: quia non agitur in hoc iudicio de bonis, sed de validitate, vel inualiditate matrimonij. & an Petrus Ximenius sit in quasi possessione legitimitatis, vel minus; iuxta glos.in d.c.lator. Gemin.
22 in d. c. si fortè.nu.4.de elect.in 6.Nā hoc † casu dicebant posse iudicem ecclesiasticum præfigere terminum.iuxta tex.in d. c. lator. Dec. in c. ex literis.num.4.in fin. de prob. Rip. in c. sæpe. de rest.spol. Alij dicebant videndū, an opponatur de illegitimitate incidenter, an principaliter.fuit tandem dictum, quòd iterū ponatur.

Bononiensis apothecarum. Lunę. 24. Ianuarij. 1575.

EPITOME.

Legitimato plenè cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, non debetur legitima, vbi venientes ab intestato concurrunt.

S V M M[illegible]AE.

1 *Dispensatus non contratabulat, neque petit supplementum legitimæ, intellige, prout num. 10.*
2 *Alciat. est sibimet contrarius illu in quæstione, an dari possit legitima cum restrictione effectus legitimationis?*
3 *Clausulę, sine præiudicio venientium ab intestato, intellectus.*
4 *Legitima an debeatur legitimato cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato? & num. 9.*
5 *Legitimi qui sunt effecti, habent per consequens ius vniuersale, & ius filiationis.*
6 *Limitatio, quæ fit de legitimatione filiorum, quo pacto intelligatur.*
7 *Legitima supplementi petitio si est prohibita, an legitimatus grauatus ex fideicōmisso, capiat legitimam, & trebellianicam?*
8 *Legitimatur si quis ad successionem ab intestato, quamuis cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, hæc clausula nihil operatur, nisi quando tractatur de pręiudicio venientium ab intestato.*
11 *Supplementum petendi ius, & contratabulandi, & querelandi testamentum, regulatur à successione ab intestato.*
12 *Legitima sumit initium à successione ab intestato.*
13 *Clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, quæ legitur in facultatibus; an censeatur repetita in legitimatione.*
14 *Dat nemo quod non habet.*
15 *Legitimatio an dari possit, ita vt habeat effectū limitatū.*
16 *Filiationis ius an possit diuidi à iure successionis.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito sine veri præiudicio, prætenso priuilegio facultatis legitimandi Dominos de Gozadinis. 1
Et instrumento legitimationis Philippi Pasij. 2
Et particula testamēti Iacobi Pasij senioris, in qua sunt relictę apothecę, de quibus agitur. 3
Et instrumento transactionis inter Philippum, & executores testamenti d. Iacobi initæ, quæ in necessarijs informantes referent. 4
Et quòd Philippus dictas apothecas vendidit. 5

DVBIVM.

An Philippus potuerit vendere apothecas, vt legitimam, aut potius illę vt fideicommisso Iacobi subiectæ possint per filios Philippi auocari.

177. DECISIO. siue Discursus. alioqui. II.

Placuit Dominis, quòd hæc materia restringeretur, & particulariter videretur, an simus in legitimatione. Nā primo casu, si sumus in dispensatione, materia aliquibus non vide-
1 batur habere difficultatem: quia dispensatus † non contratabulat, neque petit supplemētum legitimæ. Alex.in rubr.de lib. & posthum. sub num. 3. vers.nisi forma legitimationis, & post eum ibi per Ias.clariùs num. 13. & 14. Dec. in l.1.nu. 10.vers & quòd dictum est. C.de bon. poss.con.tab. Zuccard.in l.posthumo.num.45. C.eod.tit.in repetit.facta super prælud ijs, quę incipit.posthumorum species quinque. Curt. Iun.cons.75.num.1.8.& per tot. In qua dubitatione licèt Alciat. cons. 202. num. 1.cum seq. videatur velle, quòd non possit dari legitima cum restrictione effectus legitimationis; tamē
2 ipsemet con.217.tenet † contrarium. Hāc opinionem etiam post multos videtur tenere Tiraq.in l.si vnquam.in verb.donatione largitus. num. 317. secundùm magnam impressionem, alioqui secundùm paruam impressionem. nu. 259. cum duobus seq. C.de reuoc. donat. An autem hæc sit legitimatio, vel dispensatio dixerunt particulariter videndum esse. Et licèt distinguat Zuccard.in d.l.posthumo.num.43. an restrictio fiat circa ipsam restitutionem nataliū &c. tamen putabant super hoc meliùs esse cogitandum.

Secundo autem casu, nempè si esset legitimatio, credebant aliqui non esse elaborandum circa intellectum clausulę, sine pręiudicio venientium ab intestato: quia siue teneamus opinionem, quam Rota aliàs dixit esse magis com
3 munem, quòd hæc † clausula pręseruet successiones etiam transuersalium ab intestato: siue opinionem Anchar.cons.153.num.5.& Socin.

cons. 41. num. 9. lib. 3. quòd solùm præseruet ius succedendi descendētibus: siue opinionem eiusdem Socin. d. cons. 41. & sequitur Zuccard. vbi supra num. 59. quòd propter verbum, descendētium, intelligitur de filijs: semper sumus in istis casibus. Et licèt Rota videatur aliàs trā fuisse cū hac opinione, quòd hęc clausula operetur solùm, quòd iste legitimatus possit succedere ex testamento, non autem ab intestato, vt per Put. decis. 303. in causa Pisanen. hæreditatis. proposui dubium. 2. Maij 1550. lib. 3. Vn
4 de plano videretur intrare, quòd non † debeatur legitima huiusmodi legitimato: quia succedere non potest ab intestato ex allegatis, quibus infinita possent addi.

Tamen hoc non obstante, in casu, quòd essemus in legitimatione, materia magnam ha-
5 beret difficultatem. Stante enim, † quòd sunt effecti legitimi, sequitur, quòd ex consequenti ius habent vniuersale, & ius filiationis. Limita-
6 tio † igitur, quæ fit de legitimatione, intelligitur in illis casibus propriè, in quibus limitat, nec vltra extenditur. Vnde Alciat. cons. 217. ait, quòd intelligitur, quatenus de necessitate infert. & propterea ibi voluit, quòd in legitimatione, in qua aderat clausula, prout pater in testamento sibi relinquet, quòd hæc limitatio solùm intellgatur, quando succederet ex testamento, quòd tunc in plus non posset sibi succedere, quàm pater sibi relinquet. Similiter Curt. Iun. cons. 254. lib. 3. consuluit in casu, in
7 quo erat † prohibita petitio supplementi legitimæ, quòd succederet solùm in partibus, in quibus eum instituit pater, quòd nihilominus possit legitimatus, stante legitimatione vniuersali, etiam si sit grauatus fideicommisso, retinere ex fideicommisso legitimam, & trebellianicam. Qui casus videtur proximus huic casui nostro. His accedit, quod dicit Parif. con. 7. n. 95. cum seq. lib. 2. Cephal. cons. 117. num. 7. lib. 1.

Applicando igitur hęc quęstioni propositæ, cū
8 Philippus † legitimetur etiam ad successionem ab intestato, licèt cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, hæc clausula nihil operatur, nisi quando de prҽiudicio venientium ab intestato tractatur. Cum igitur pater instituerit venientes ab intestato, & per reiectionē huius oneris non præiudicetur venientibus ab
9 intestato, sequitur, † quòd sit plenè legitimatus. Et quòd, cum limitatio non loquatur in hoc casu, ipse debeat habere legitimam. quod benè comprobatur ex his, quæ latè ponit Zuccard. in d. l. posthumo. num. 46. cum plur. seq.
10 vbi vult, quòd stante † hac, & ijs solitis clausulis, legitimatus possit nihilominus contratabulare testamentum, quando non præiudicatur venientibus ab intestato: vt quia in testamento nō sunt instituti veniētes ab intestato: quòd si sibi non deberetur legitima, & non succederet ab intestato, secus esset dicendum. ex latè trad. per Corn. cons. 57. num. 4. & cons. 116. n.
11 2. lib. 2. vbi ius † petendi supplementum, & cōtratabulandi, ac querelandi testamentum, regulatur à successione ab intestato. & vt dicit Socin. Iun. cons. 87. num. 2. & 7. lib. 4. quòd le-
12 gitima † sumit initium à successione ab intestato. Cum ergo nunc non prҽiudicetur venientibus ab intestato, non videtur excludendus.

Quę tamen fuerunt considerata non gratia decidendi, sed discursus pro informatione partium, & vt ipsa materia restringeretur, quia visa est admodum difficilis. Et addebant, quoad prędictam clausulam, sine prҽiudicio, quę legitur in facultatibus, non autem in ipsa legitima-
13 tione, An † cēseatur repetita in legitimatione, & dicebant videri quòd sic, per c. porro. de priui. Socin. Iun. in cons. 120. sub num. 20. lib. 2.
14 quia nemo † dat quod non habet.

Dicebant etiam posse videri, quatenus opus
15 sit, an † possit dari legitimatio, quæ habeat effectum limitatum, & sic sit vera opinio Paul. de Cast. in l. sed si hac. §. patronum. ff. de in ius vocan. cum plur. cumul. in decis. 5. Achill. de
16 legitim. & an † possit diuidi ius filiationis à iure successionis. de qua per Dec. in l. solet. de iurisdict. om. iud. Gabriel. de legit. conclus. vltima.

Fuit tandem restricta adhoc, vt dubitarem, an simus in legitimatione, vel dispensatione?

Bononiensis apothecarum super eisdē. de quibus 24. Ianuarij præteriti Veneris 27. Maij. 1575.

EPITOME.

Legitimatus cū clausula, citra præiudicium venientium ab intestato, potest contratabulare cessante illorum præiudicio.

SVMMAE.

1 *Clausula sine, præiudicio venientium ab intestato, quando nihil operetur?*

2 *Legitimatus cū clausula, sine præiudicio veniētiū ab intestato potest contratabulare, quando ob id non infertur præiudicium venientibus ab intestato.*

178. DE-

178. DECISIO. alioqui. III.

Domini dixerunt materiam esse restringendam ad duo capita.
1 Primum, an simus in retentione, quia † clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, nihil operatur in hoc casu. Curt. Iun. cons. 254. quod est inter cons. Dec. cons. 257. seu 510. quod aliqui Domini dicebant esse cons. Dec. non Curtij prędicti, quia idem Dec. se allegat in l. precibus. num. 24. C. de impub. & alijs subst. & Dec. sequitur Rip. in l. centurio. num. 48. de vulg. & pupill. & apostill. ad Dec. in d. cons. qui plura allegant, quæ aliquibus Dominis placebant.
Secundum caput est, an ea reiectione huius oneris inferatur aliquod præiudicium venien-
2 tibus ab intestato: quia legitimatus † etiam cũ prædicta clausula, potest contratabulare testamentum, quoties ex contratabulatione non infertur præiudicium venientibus ab intestato: quia prædicta clausula, de qua agimus, solùm prouidet venientibus ab intestato, & non attēditur, neque obstat, vbi non datur eorum præiudicium, per allegata per Dominos tũc, & per plur. vulg. aliàs in hac causa allegata.

Bononiensis apothecarum. Mercurij 28. Martij. 1576.

EPITOME.

Legitima debetur filio legitimato cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, non obstante, quòd adsint filij legitimi, & naturales à patre hæredes instituti.

SVMMAE.

1 *Legitima numquid debeatur filio legitimato? & num. 12. & 15.*
2 *Legitimato plenè debetur legitima.*
3 *Clausula, sine præiudicio venientium ab intestato, strictè debet intelligi, in solo scilicet casu ab intestato, non autem facto testamento. & num. 17.*
4 *Legitimatus non debet plus consequi, quàm legitimus.*
5 *Legitima est portio eius, quod quis esset habiturus ab intestato.*
6 *Succedere qui ab intestato non potest, si est præteritus, testamentum regulariter impugnare non potest.*
7 *Extensio passiua non procedit, vbi adest diuersa ratio.*
8 *Testamentum rumpitur, & res reducitur ad causam intestati, quando nihil est relictum.*
9 *Intestati ad causam non reducitur res, quando agitur ad supplementum.*
10 *Dec. cons. 264 col. final. intell.*
11 *Ias. cons. 202. lib. 2. intell.*
13 *Ab intestato qui non admittitur, non admittitur ad rumpendum testamentum, neque ad illud impugnandum.*
14 *Filia exclusa ab intestato censetur etiam exclusa à petitione legitimæ, testamento facto.*
16 *Legitimatus non potest voluntatem paternam impugnare.*
18 *Filia de iure communi potest ab intestato succedere.*
19 *Testator testando, & aliquid filiæ relinquēdo, an videatur voluisse recedere à dispositione statuti, & transire ad ius commune.*
20 *Testator videtur cogitare, & velle illud, quod ius disponit.*

DVBIVM.

An Philippo filio legitimato amplissimè à Comite Palatino, habente facultatem legitimandi cum clausula, sine præiudicio venientium ab intestato tantùm, extantibus filijs legitimis, & naturalibus Iacobi senioris ab ipso hæredibus institutis sit debita legitima in hoc casu ad effectum, de quo agitur.

179. DECISIO. alioqui. IV.

Quia aliàs de hac materia in discursu partibus dato latè est dictum, ad quē discursum nunc Domini in multis se retulerũt; ideo multis tũc dictis omissis, fuit tentũ quoad dubium propositum per maiorem partem Dominorum, qui viderant, aliquibus tamen con-
1 tradicentibus, legitimam † deberi Philippo legitimato cum clausula, sine præiudicio venien. ab intestato, non obstante, quòd adsint filij legitimi, & naturales à patre hæredes instituti.
Moti sunt Domini hanc opinionem sequen-
2 tes, quia, cum Philippus fuerit legitimatus † plenè, sequitur, quòd debeatur ei legitima, ac si esset legitimus, per Docto. aliàs alleg. quorum partem recenset. d. Parentius in sua informatione.
Hoc stante ex Dec. & Alci. aliàs allegatis, di-
3 cebatur, quòd hęc † clausula strictè est intelligenda in casibus tantùm, in quibus loquitur. Vnde, cum dicat, sine pręiudicio veniētium ab intestato, debet intelligi in solo casu ab intestato, non autem facto testamento. Gozad. cons. 6. num. 33. & nu. 77. Zuccard. in l. posthumo. num. 48. de bon. poss. cont. tab.
Ex quo inferebatur, quòd, cum nō simus in successione ab intestato, sed ex testamento, sufficit, quòd fiat præiudicium venientibus ab in-
4 testato, & sufficit, quòd legitimatus † non possit plus consequi, quàm ipse legitimus. Zuccard. vbi supra sub num. 58.
Non obstant ea, quæ in contrarium deducuntur: quia omnia ad vnum fundamentum reducuntur,

5 cuntur, quòd legitima † est portio eius, quod quis esset habiturus ab intestato. Vnde, cû legitimatus hoc casu non possit ab intestato succedere, non est locus huic detractioni. Nam omnibus ijs rationibus bene respondet Ruin. cons. 40. lib. 3. allegatus, vnà cum aliis adductis per d. Parentium. Maximè quia hoc casu res reduci non potest ad causam intestati: bene tamen verum est, quòd idem Ruin. in §. & quid si tantùm. in 1. lect. nu. 177. l. Gallus. ff. de lib. & posthu. in simili quoad hoc videtur tenere contrariû, & in addit. nou. ad d. §. & quid si tantùm. sub num. 60. addit istam rationem, nempe quia
6 regula est, quòd qui † ab intestato succedere non potest, præteritus non potest testamentû impugnare. quæ regula per passiuam interpretationem extenditur ad filium, cui minus est legitima relictum. Vnde in casu nostro idem fortasse videtur dicendum, scilicet quòd, cum iste filius sit prohibitus succedere ab intestato, quo casu regula est, quòd non possit contratabulare testamentum, non poterit etiam impugnare, quando aliquid sibi est in testamento relictum, vt sic ista dispositio recipiat passiuam interpretationem à iure communi &c. Sed pro
7 responsione dicebatur, quòd ista † extensio passiua non procedit, vbi adest diuersa ratio, prout declarat Rom. in Auct. similiter. sub nu. 101. C. ad l. falcid. Hic autem adest diuersa ra-
8 tio, quia, quando nihil † est relictum, testamentum rumpitur, & res reducitur ad causam inte-
9 stati; cum verò agitur † ad supplementum, res non reducitur ad causam intestati. & ita punctualiter respondet Ruin. d. cons. 40. sub num. 12. lib. 3.

10 Nec obstat cons. Dec. † 264. col. fin. quia ibi legitimatio erat facta cum alia clausula, nempe quòd filius non posset succedere, nisi in eo,
11 quod pater voluerit. Ias. autem cons. † 202. lib. 2. & in rub. de lib. & posth. loquitur etiam in diuersa materia, nempè in clausula, quòd succedere possit, si pater consenserit.

Et licèt pro maiori parte prędicta opinio teneretur.

Tamen aliqui Domini contrariam sententiam veriorem existimabant, & id quidem vrgentissimis etiam rationibus, & in primis aliquas communes traditiones pręmittebant. Et
12 primò statuebant regulam, quòd legitimato † cum hac clausula, sine pręiudicio &c. non debetur legitima ex eo, quòd ab intestato excluditur à legitimis, & naturalibus. Et hanc esse cômunem opinionem tradit Dec. cons. 296. nu. 2. post multos, quos ibi allegat, reprobata contraria opinione. Salyc. in Auct. nouissima. C. de inoff. testam. Ruin. cons. 17. nu. 5. vers. sed præmissis. lib. 2. addit. ad d. cons. Dec. 296. idē Dec. cons. 525. num. 4. cum alijs, quos citat d. Gabriel.

Secundo addebant aliam regulam, quòd,
13 qui † non admittitur ab intestato, non admittitur ad rumpendum testamentum, nec illud impugnādum. l. cum quęritur. et l. omni modo. in fin. C. de inoffic. testam. Alex. cons. 19. num. 4. lib. 6. & latè ibi additio sub litera A.

Tertio corroborabant istas regulas ex his, quæ communiter tradunt Doct. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. ff. de lib. & posth. quòd
14 filia † exclusa ab intestato censeatur etiam exclusa à petitione legitimæ, testamento facto. Et huius dicti ratio communiter recepta est: quia aliàs sequeretur, quòd filia veniens contra voluntatem patris, esset melioris conditionis, quàm veniens pręter voluntatem. contra tex. in l. maximum vitium. circa med. C. de lib. pręter. Alex. in d. §. & quid si tantùm. num. 16. vers. 1. casu. Si ergo ab intestato nihil potest consequi, sequitur, quòd neque etiam ex testamento quicquam consequetur contra patris voluntatem, & ideo etiam præteriri, & exhęredari potuit.

His stantibus, clara videtur dubij resolutio
15 negatiua non † deberi legitimam Philippo, quicquid consuluerit, & malè secundùm prædictos Dominos. Paris. cons. 7. lib. 2. & Cephal. qui eum sequitur cons. 117. lib. 1. meliùs Dec. qui contrarium respondit. con. 264. col penul. vers. sed quicquid sit.

Neque obstat, quòd hic non agatur de præiudicio venientium ab intestato: quia talis legitimatio non solùm pręseruat hoc pręiudicium, sed etiam facit, vt sola voluntas testatoris at-
16 tendi debeat, cum non possit legitimatus † voluntatem paternam impugnare per supradicta, & ita quamuis cessaret vnus effectus legitimationis; tamen alijs per hoc non cessant.

Secundo bene secundùm prædictos Dominos respondetur, quòd hic agitur etiā de præiudicio venientiū ab intestato, nempe filiorum legitimorum. Nam, si debeatur legitima, poterit onus substitutionis reijci, & per consequens annullari substitutio vltimo in eorum fauorem facta.

Tertio ex alio, & magis in specie considератur eorum præiudicium, ratione quotæ legitimæ, vt hic deducitur per D. Gabrielem.

Quoad dicitur clausulam, sine præiudicio &c.
17 non habere locum facto † testamento, vt per Gozad.

Gozad. & alios ex aduerso allegatos, tollitur secundùm prædictos: quia hoc est verum ad effectum, vt relictum in testamento teneat, etiã nolentibus filijs; sed quòd ideo legitimatus fiat capax impugnationis paternæ voluntatis, hoc videtur contra communes conclusiones, & in specie Ang. conſ. 264. per Gozad. alleg. tenet, quòd clausula illa, sine prǽiudicio venientium ab intestato, operatur, quòd legitimatus non potest venire contra testamentum, si reperiantur instituti illi, qui successissent ab intestato. Curt. sen. conſ. 37. tenet quidem, quòd filia, per statutum, extantibus masculis, ab intestato exclusa, non censeatur exclusa petere supplementum legitimæ ex testamento, sed loquitur in casu, in quo non erant instituti in testamento aliqui masculi ex illis, qui ab intestato eam excludebant, vt videre est sub nu. 23. & Ruin. conſ. 40. lib. 3. non solùm non facit contra istã opinionem, quin potius eam confirmat. Nam sub num. 12. considerat, quòd de iure commu-
18 ni filia † potest ab intestato succedere, sed in casu isto neque iure communi hic illegitimus potest succedere, neque vigore legitimationis: quia fuit limitata sine prǽiudicio &c. ideò non habet facultatem impugnandi testamentum.

Ideo aduertendum est Doctores istos loqui in longè diuersa quæstione, & in qua est præcipua ratio, quòd filia habet pro se dispositionem iuris communis, quę non militat in casu isto, in quo ius commune nec illegitimo assistit, nec legitimato cum illa clausula, quoties adsint alij filij legitimi, & ideo sequitur, quòd ratio, quam maximè ponderant isti Docto-
19 res, quòd testator † testando, & aliquid relinquendo, videtur voluisse recedere à dispositione statuti, & transire ad ius commune, non potest in isto casu applicari: quia totum id, quod ex testamento capit legitimatus, id capit iudicio testatoris, non legis beneficio: cum nõ possit, vt supra dictum est, testamentum impugnare de iure communi, quemadmodum potest filia præterita, vel in minori quantitate, quàm sit legitima, instituta, & ideo non potest habere locum in hac specie facti consideratio illa voluntatis. Ideo valde dubitabant ijdem Domini de decisione Dec. cõsil. 257. vbi vult, quòd legitimatus vsque ad eam portioné, quæ patri videbitur, possit ex fideicommisso detrahere legitimam, & trebellianicam. Nam pro fundamentali decisione adducit rationẽ, quia
20 in dubio testator † videtur cogitare, & velle illud, quod lex disponit: quę ratio respectu trebellianicæ, quę detrahitur etiam ab hærede extraneo, potest procedere; respectu verò legitimæ, minimè: cum de iure tali dispensato nulla debeatur legitima, nisi pater instituendo eum, dixisset iure legitimę, tunc enim ex patris voluntate legitimam consequeretur.

Legionensis capellaniæ de Mansilla.
Veneris. 8. Martij 1577.

EPITOME.

Originarius vnius loci quis non dicitur respectu eius aui, cuius non est sub potestate.

SVMMAE.

1 *Originarius loci an dicatur nepos respectu aui?*
2 *Nepos non nascitur in potestate aui.*
3 *Matrimonij ex contractu soluitur in totum patria potestas in Hispanijs.*
4 *Totum dicens nihil excludit.*
5 *Verbum, semper, omne tempus, & omnem casum complectitur.*

PRAESVPPOSITVM.

Statibus resolutionibus sub die 23. Martij, & 28. Octobris 1576. in eadem causa factis. 1

DVBIVM.

An Gaspar respectu Bernardini aui posit dici naturalis ad effectum, de quo agitur?

180. DECISIO. alioqui. V.

1 Domini dixerunt Gasparem non esse originarium † loci de Mansilla respectu Ber-
2 nardini aui, quia ipse non † est natus in potestate dicti aui. Luc. de Pen. in l. filios. in fin. C. de municip. & orig. lib. 10. & ibi etiã Io. de Plat. Bart. in l. assumptio. §. 1. numer. 4. circa fin. de munic.

Quòd autem natus non fuerit in potestate aui, apparet: quia ex l. Tau. 47. in Hispanijs, per
3 contractum matrimonij † soluitur in totum patria potestas, ita vt etiam quòd dissoluatur matrimonium, nihilominus remaneat sui iuris, d. l. 47. & ibi glos. in verb. sea auido, & in verb. para siempre, & ibi etiam Palatruu. Item Couaruu. super 4. decret. part. 2. cap. 7. §. 1. num 15.

Licèt autem prædicta per modum resolutionis sit capta, tamen aliqui Domini dubitabant: an prædicta dispositio l. Tau. intelligatur in prę iudicium ipsius filij, item an possit dici inducta

ad

ad eius fauorem, vel matrimonij? quo casu non videtur retorquenda in odium eorum. Sed tamen, vt dixi, simpliciter est capta prædicta resolutio hoc non obstante, stante clara, & generali dispositione d. l. cuius verba sunt hæc, vide licet el hyo, ò hya casado, sea auido por emancipando en todas las cosas para siempre, ponderando prægnantiam verborum, en todas las
4 cosas: qui enim totum † dicit, nihil excludit. nā
5 verbū semper † omne tempus, & omnem casū complectitur, prout notatur in l. 1. per illū tex. vbi Docto. ff. sol. mat. cum vulg. & hanc opinionem ibi tenet glos. in verb. por emācipado, in ver. intellige.

Valentina, seu Panormitana illegitimitatis. Lunę 18. Martij. 1577.

EPITOME.

Legitimitas in antiquis probatur per publicam vocem, & famam ad effectum succedendi.

SVMMAE.

1 *Probationes leuiores sufficiunt ad probandum legitimitatem ad effectum succedendi.*
2 *Fama sola sufficit ad probandam filiationem, & transfert onus probandi contrarium in aduersarium nu. 3. presertim quando adminicula concurrerent. num. 8.*
4 *Testes dicentes aliquem esse de tali familia sine aliqua macula illegitimitatis, quid importent?*
5 *Filius etiam legitimatus per subsequens matrimonium, nō caret macula originali.*
6 *Dictio, aliqua, est præcisa, & omnia comprehendit.*
7 *Testis de auditu adminiculatur.*
9 *Legitimi si aliqui sæpè vocātur in testamentis, præsumuntur potius legitimi, quàm legitimati.*
10 *Filiatio legitima antiqua probatur per famam, etiam sine alijs adminiculis & quando dicatur antiqua? num. 11.*
12 *Legitimitatem auctoris probationes leuiores efficiunt, & non requiruntur probationes adeo exacta.*

PRAESVPPOSITVM.

Præsuppositis testamento quondam Petri Sanchez, cōmissione, testibus, & alijs hinc inde deductis.

DVBIVM.

An don Ximenius Perez Iunior probauerit Ximenium prætensum auum, & Ludouicum proauum, & Ximenium abauum esse legitimos, & capaces ad succedendum in bonis q. Petri Sanchez senioris testatoris; quòd auus, abauus, & proauus don Petri Sanchez probentur legitimi ad effectum succedendi in bonis, de quibus agitur.

181. DECISIO. alioqui. VI.

Domini inhærentes resolutioni vltimo in hac causa factę, perstiterunt in sententia; Moti ex regula alias deducta, scilicet: quia non agitur de viribus matrimonij, sed ad effe-
1 ctum succedendi: quo casu † sufficiunt leuiores probationes, vt per glos. in c. lator . qui filij sint legit. Bald. in l. filiū. in 2. lect. col. 2. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Salyc. in l. non nudis. col. fin. sub nu. 6. vers. si autem incidenter, vbi pulchram rationem differentię assignat, scilicet fauorem legitimitatis sine periculo animæ. C. de probat. Gemin. vulg. cons. 27. bene refert, & sequitur Paris. cons. 57. num. 41. cum seq. & sub num. 46. ait communem lib. 4. Ferret. cons. 491 num. 1. cum seq.

Quo stante, dicebant Domini, vltra dicta in prædicta deci. in qua perstiterūt, & quæ adhuc sibi placuit, probari legitimitatem prædictorū
2 per famam, quæ sola † sufficit ad probandam filiationem legitimam, vt per Alber. in d. l. filiū. sub nu. 6. vers. item probatur per communem opinionem, & famam. Ruin. in cons. 51. sub nu. 18. vol. 7. & cons. 128. num. 10. vol. 4. Alciati respons. 6. sub num. 19. illustriss. d. meus Cardinalis Paleottus, vita, doctrina, & moribus præstantiss. dicens communem, in c. 23. sub num. 3. 4. 5. de nothis &c. Constituitur enim don Petrus in quasi possessione legitimitatis ex prędicta fama sola. Bart. in l. de minore. §. plurimum. sub num. 30. vers. idem dico. ff. de quæstio. Tiraquell. de nobilit. cap. 10. num. 8. qui plures addit. Dec. cons. 54. & est bonus tex. in l. si mater.
3 C. ne de stat. defunct. & transfertur † onus probandi contrarium in aduersarium. l. si filius. l. circa. ff. de probat. Alciat. Paleot. ferret. & alij pręalleg. & alios refert Duenas reg. 299. nu mer. 13.

Satis autem videtur probari publica vox, & fama legitimitatis, non solùm trium, de quibus agimus, sed etiam omnium ascendētium ipsius don Petri, siue don Ximenij, per primum testē Franciscum dell'Ort. item per quartum Balthasarem, super primo articulo: quatenus dicunt †
4 don Petrum Sanchez esse de domo, & familia de Calataynt, per lineam masculinam sine aliqua macula illegitimitatis: quæ verba secundùm Dominos de necessitate videntur referēda ad totam familiam, & lineam de Calataynt, vsque ad Petrum vinculatorem, ex vi, & significatione verborum prędictorū. Sienim aliquis
5 ex ascendentibus prędictis esset natus † ex illegitimo matrimonio, licèt per subsequens matrimonium legitimaretur, tamē remaneret macula

cula originalis. Rolan. alleg. conſ.vltimo num.
19.cum ſeq.potiſſimùm num.26.31.32.37. li.
2.Anton.de Roſel.in tract. de legitim. de cau-
ſin.in princ.Gephal.conſ.82.num. 29. qui plu-
ra congerit,& 111.num.14.lib.1.maximè ſtā-
tibus verbis,ſine aliqua macula, de quibus per
6 primum teſtem: Dictio † enim illa, aliqua, eſt
pręciſa,& omnia cōprehendit. Aym.conſ.294.
num.4.cum alijs ab eo allegatis.
Seruiebant pro adminiculo dicta per 6. te-
7 ſtem iuxta 17.inter.de auditu † à quibuſdam ſe-
nibus,quòd Ximenius auus,& alij eius anteceſ
ſores deſcendebant ex legitimis matrimonijs
per lineā maſculinam ex familia de Calataynt,
perpendendo verba, de legitimis matrimonijs
per lineam &c.multùm ſignificantia. Eandem
publicam famam reſpectu aui incluſiuè probāt
ſecundus,& quintus,aui, & proaui etiam inclu
ſiuè tertius, & ſextus omnes ſuper primo arti-
8 culo.Et hęc maximè procedunt, quando † cū
probatione famæ alia adminicula concurrunt,
etiam ſecundùm aliam opinionem.Abb. in c.
tranſmiſſę.num.10.qui fil.ſint legit.Salyc.in l.
ea quidem.num.140.C.de accuſat.Pariſ.conſ.
10.num,10.& 57.vol.2.Grat.reſpon.146.nu.
5.vol.2.Ferret.d.conſ.49. ſub num. 3. in verſ.
præterea in caſu noſtro.
Pro adminiculis autē ſatis placebant plura
teſtamenta ponderata,vt per informantes don
Petri, & alia in vltima deciſ.conſiderata: potiſ-
ſimùm quatenus ſępe vocantur nobiles legiti-
9 mi,quæ † qualitates magis propriè, vt in potio
ri ſignificatu ſignificant legitimos, quàm legi-
timatos,ad excludendum delictum.Item fauo-
re prolis,& matrimonij,& alijs pręſumptioni-
bus ſimilibus relatis per Barba. conſ. 68. in
princ.ferè per tot.1.col. quod incip. omnipo-
tentem.vol.4. & vt plenè per pręd ictos infor-
mantes,& aliàs fuit deciſum per Dominos.
Quin potius ſubdebant aliqui Domini iſta
10 adminicula † non eſſe neceſſaria, quando tra-
ctatur de probāda filiatione legitima antiqua,
vt per Salyc.in d.l.ea quidem. nu. 140. Prob.
in addit.ad Monac.reg.ſcienti.nu. 15. de reg.
iur. Præpoſ.c.tranſmiſſæ. num.9.qui fil.ſint le-
git.Imò Ferrett.d.conſ.49.ſub d.nu.3.inquit,
11 quòd in hac † materia probandę filiationis le-
gitimæ tempus 20.annorum, dicitur antiquū,
ſecundùm Barba.d.conſ.68.col.3.verſ. itē nec
etiam. vol.4. Videmus enim in ſimili, quòd in
12 legitimitate † auctoris ſufficiunt probationes
leuiores,& non requiruntur exactæ. Put.deciſ.
76.incip,fuit reſolutum in vna Aſtoricenſi.lib.
3.cum ſimil.

Fuit ergo firmatum per Dominos non eſſe recedendum à reſolutione iam facta, etiam reſpectu trium prędictorum ex Gemin. & alijs ſup.deductis.quam opinionem Rota ſępius eſt ſecuta, nempè vt in caſu propoſito ad effectū ſuccedendi,& quando non agitur principaliter de viribus matrimonij, prædictæ probationes ſufficiant, pręſertim in cauſa Mediolanenſi coram R.P.D.meo Decano,& in reſolutionibus per informantes allegatis.

Ad deducta ex aduerſo ſatis placuerunt reſponſiones accommodatę pro parte don Petri,quę etiam ex prędictis virtualiter dixerunt eſſe ſublata.

DE DIVORTIIS.

Romana ſeparationis thori. Veneris. 18. Iunij. 1574.

EPITOME.

Thori ſeparatione canonicè facta, ſi mulier per ſententiam iubetur permanere in loco honeſto, bene poterit moram trahere in domo patris,cum matre,fratre, & alia ſorore nubili, neque debet permanere in monaſterio.

SVMMAE.

1 *Permanere in loco honeſto dicitur mulier à viro ſeparata, ſi moratur in eadem domo cum patre,matre,ſorore nubili,& fratre.*

2 *Monaſterio reponi quando non debeat vxor,quamuis à viro ſeparata?*

PRAESVPPOSITVM.

Præſuppoſita ſententia ſeparationis thori lata per d. Randonium , de voto Rotę proponente R. P. D. meo Seraphino die 22.Martij præteriti, dicente videlicet. Declaramus dictam ſeparationem thori matrimonialis, pro parte dictæ dominæ Prudentiæ contra d.dominum Firmum maritū petitam, fuiſſe,& eſſe concedendam,& faciendam, & dictū thorum matrimoniale ſeparandum, & eiſdem d. Prudentiæ, & Firmo continentiam indicendam, prout concedimus,& reſpectiuè ſeparamus, & indicimus, ac eandem dominam Prudentiā in honeſto loco, & penes honeſtas perſonas eadem ſeparatione durante permanere debere,decernimus,&c. 1

DVBIVM.

An dicta d.Prudentia ponenda ſit in monaſterio?

182. DECISIO. alioqui. vnic.

FVit per Dominos vnanimiter resolutum,
1 dominam Prudentiā † debere permanere in d. domo patris, in qua vnà cū matre, fratre, & alia sorore iam nubili honestè habitat iuxta
2 formam dictę sententiæ, nec † voluerunt eam esse reponendam in monasterio, & mandarunt causam pro iustitia esse expediendam.

Libri Quinti Decretalium.

DE ACCVSATIONIBVS.

Calaguritana matrimonij. Lunæ nona Aprilis 1576.

EPITOME.

Specificatio diei, mensis, anni, & loci, quādo, & in quibus criminibus requiratur, hîc traditur.

SVMMAE.

1 *Dies, quo iuit quis Vallisoletum, satis dicitur specificata in accusatione.*
2 *Mensis, annus, & alia qualitates l. libellorum. ff. de accusat. sunt omnino specificandæ, quando magnum crimen articulatur.*
3 *Delicti successiui in accusatione, prout est ebrietas, non requiritur maior specificatio.*
4 *Delictum leue est ebrietas, in cuius accusatione non requiritur specificatio qualitatum l. libellorum.*
5 *Dies non est exprimendus in materia l. libellorum. nisi id aduersarius petat, quoniam tunc iudicis arbitrio committitur. num. 6.*
7 *Solemnitatum l. libellorum. ff. de accusat. specificatio, quando non requiratur?*
8 *Concubinatus habet tractum successiuum, & an requirat specificationem solemnitatum l. libellorum. in eius accusatione?*
9 *Inimicitia an requirat maiorem specificationem?*
10 *Lenocinium dicitur graue, & turpe delictum, & desiderat specificationem solemnitatum l. libellorum. in eius accusatione.*

DVBIVM.

An requiratur maior, & clarior specificatio diei, mēsis, anni, & loci pretensorum criminum, quàm quæ in articulis continentur.

183. DECISIO. alioqui. I.

QVoad primum articulum, Domini non curabant de alia maiori specificatione:
1 quia satis † explicatur dies, cum dicatur eo die, quo iuit Vallisoletum.
2 Circa quartum, & quintum desiderabant † omnino specificationem anni, & mensis, & aliarum qualitatum iuxta materiam l. libellorum. ff. de accusat. quia magnum crimen articulatur.
3 Quoad septimum de inebriatione † non curabant de maiori specificatione: quia est delictum successiuum. Bart. in d. l. libellorum. num. 16. Alc. in l. edita num. 29. C. de eden. & ibi Purpur. num. 54. Rom. cons. 191. num. 8. Item quia
4 leue † videtur delictū, quo casu talis specificatio non requiritur. Alc. vbi supra, & Purpur. ibidem vers. sexto in leuibus, per doctr. Bart. in l. leuia. ff. de accusat.

Similiter quoad octauum non curabant de maiori specificatione: quia exprimitur mensis,
5 & annus, dies † autem non est exprimendus. d.
6 l. libellorum. & ibi. Bart. Et quamuis, † quando pars petit istam specificationem, sit arbitrarium iudici, an ea facienda sit? Bart. in l. si quis reos. num. 10. de public. iudic. Boss. tit. de inquisit. num. 92. Clar. in pract. crim. q. 12. vers.
7 dixi etiam, cum tamen simus † in procuratore in curia, qui non potest esse ita informatus, & cum materia nō sit recens, Domini arbitrabantur sufficere hanc specificationem, vt fuit etiā dictum in vna Auximana bonorum.

Quoad nonum articulum continentem con-
8 cubinatum, cum istud delictum † necessariò habeat tractū successiuum, existimabāt sufficere dictam specificationē, maximè quia est specificatus mensis, & annus.
9 Quoad decimum de inimicitia † non requiritur maior specificatio, sed, si probatio non cōcludit, damnum erit articulantis.

Circa 11. desiderabant maiorem specifica-
10 tionem: agitur † enim de graui, & turpi delicto, nempè lenocinio; & sic fuit dictum, quòd quartus, quintus, & vndecimus meliùs specificētur, reliqui satis clari visi sunt.

Calaguritana de Subizana. Mercurii. 13. Iunij. 1576.

EPITOME.

Accusatio, & detentio alicuius per infrascripta non probātur.

SVMMAE.

1 *Testis de auditu non probat.*
2 *Fama non sufficit in materia obiectiua.*

Indicio-

3 *Indiciorum aliqualis cognitio præcedere debet capturam perſonæ.*
4 *Infamiam incurrit detentus in ſancto officio Inquiſitionis.*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus hinc inde deductis. 1

DVBIVM.

An probetur Didacum de Guizuz fuiſſe accuſatum, & detentum coram officialibus ſanctæ Inquiſitionis.

184. DECISIO. alioqui. II.

REſolutum fuit per Dominos, quòd accuſatio probatur per teſtes allegatos, & Didacus ipſe in poſitionibus eam fatetur.

Detentio autem, ſiue carceratio non proba-
1 tur ſecundùm Dominos: quia primus teſtus † eſt de auditu, ſecundus in ſecundo examine de fama, tertius ſimiliter de fama, quartus de fa-
2 ma: quæ fama † nō ſufficit in materia obiectiua, in qua probationes debēt eſſe cōcludētiſſimæ. Oldrad. & alij latè alleg. in cameracen. vnionis coram R.P.D. Lancellotto anno preterito, & eſt in Rota tritiſſimum, & extant plures deciſiones tum Aegydij, tum aliorum.

Nec valet conſequētia, cum eſſent examinati teſtes, qui etiam ratificarunt, ergo Didacus fuit carceratus: quia fortè iudicia non apparue-
3 runt talia, per quæ debuerit carcerari. Debet † enim præmitti cognitio, vt per Bald. in l. quod euitandi. in fin. C. de cōdict. ob turp. cau. Aret. in l. ſi quis poſt accuſationem. col. fin. ff. de teſt. quod maximè videbatur exiſtimandum fuiſſe obſeruatum in ſancto officio Inquiſitionis pro-
4 pter infamiam, † quam incurrit detentus ex cauſis concernentibus dictum tribunal.

DE MAGISTRIS &c.

Giennenſis iuris conferendi gradus. Lunæ 18. Martij. 1577.

EPITOME.

GRadus cōfert in vniuerſitate Giēnēſi non ſcholaſticus, dato etiā quòd eſſet præſens, ſed alia dignitas adminiſtratori bene viſa.

SVMMA.

1 *Alternatiuè cum cenſeri vocatum, in quo cadit maior ratio affectionis, quomodo intelligatur?*
2 *Verba, more vniuerſitatum ſtudiorum generalium Hiſpaniæ, quomodo intelligantur?*
3 *Scholaſticus, quamuis præſens non confert gradus in vniuerſitatibus Iſpalenſi, Granatenſi, & de Alcalà.*
4 *Alternatiua in gratia electio eſt gratiati.*
5 *Obſeruantia ſubſecuta attenditur.*
6 *Obſeruantia ſubſecuta bene declarat verba dubia.*

DVBIVM.

Cui competat ius conferendi gradus in caſu, de quo agitur, an ſcholaſtico, vel perſonę per adminiſtratores collegij eligendæ?

185. DECISIO. alioqui. vnica

DOmini perſiſtebant in reſolutis ex aliàs allegatis: nec enim nouiter deducta pro ſcholaſtico viſa ſunt vrgentia.

Addebantur pro confirmatione deciſionis iam factę multa de vi electionis per adminiſtratores pro tempore faciendę. Nō enim propriè, & verè eſſet electio, ſi de neceſſitate ſcholaſticus eſſet primo eligendus, per allegata.

Nec placuit argumentum ex §. peto. l. hæredes mei. ff. ad trebell. cum alijs plur. ex aduerſo
1 alleg. quòd etiam in alternatiua † ille prius vocetur, in quo cadit maior ratio affectionis: quia illud procedit inter perſonas, inter quas cadit ordo charitatis, vel veriſimilis affectio. Par. cōſ. 21. num. 11. in 3. Dec. conſ. 95. num. 4. circa fin. refert Clar. §. teſtamentum. q. 80. concl. 3. cum alijs, quæ poſſent addi: hic autē in ſcholaſtico non cadit talis probabilis ratio prędilectionis, ſecundùm Dominos.

2 Nec enim viſa ſunt obſtare illa verba, † more vniuerſitatum ſtudiorum generalium Hiſpaniæ: quia non neceſſariò referuntur ad electionem, nec ad verbum eligendum, ſed magis ſecundùm aliquos Dominos innuunt ſeruari debere in examinando, & doctorando, morem in ſimilibus ſtudijs ſolitum, vt eis aſſiſtant Magiſtri, Licentiati, vel Doctores illius facultatis, in qua quis profitetur, & nullo modo placuit in hoc intellectus ex aduerſo pro ſcholaſtico accommodatus. Imò varij mores circa graduum collationem in diuerſis Hiſpaniæ partibus ſeruantur, & in vniuerſitatibus Iſpalēſi, Granaten-
3 ſi & de Alcalà Scholaſticus † ipſe, quamuis ſit pręſens non confert gradus, vt bene dicunt teſtes de viſu in hac cauſa examinati ſuper articulo additionali. Et aliqui Domini verbo approbabant.

Confirmantur prædicta ex reg. quòd in gra-
4 tia † alternatiua in dubio electio eſt gratiati. Alex. in l. qui duos. num. 4. de lega. primo. refert.

ſert,& ſequitur Felin.in c.inter cæteras. col. 2. num.4.limit.4.de reſcript. Pariſ. conſ.7.nu.42. vol.2.Non eſt autem dubium, quòd indultum eſt conceſſum in gratiam ipſius adminiſtratoris impetrantis, cui etiam dirigitur.

5 Placuit etiam obſeruãtia † ſubſecuta, quòd
ſemper ad electionẽ Adminiſtratoris,nõ Scho
laſticus, quamuis ibidem præſens, ſed alia di-
gnitas,prędicto Adminiſtratori benè viſa con-
tulit gradus,vt bene dicunt teſtes multùm cla-
6 rè ſuper 3. & 4. articulis. Ex qua † obſeruan-
tia bene declarantur verba dubia,prout vltra
Ruin.aliàs allegatum benè habetur per Socin.
conſ.145.num.2.lib.1.

Vniuerſitas Toletana nõ debet allegari, quia in ea adeſt ſpecialis conſtitutio, quæ hoc mandat.in Salamantina idem videtur: quia & hoc particulari ſtudio cauetur,ſed nec in eo ſtatuto datur facultas cõferẽdi ipſi Scholaſtico. Et ſtãte varietate prædicta circa hoc in varijs locis Hiſpaniarum, item contraria obſeruantia in loco,de quo agitur, vt bene probant ſupradicti teſtes, illatio videtur à remotis,& non concludens.

Ad alia ex aduerſo deducta placuerunt informationes per Adminiſtratores aliàs datę.

DE HAERETICIS.

Iſpalen. penſionis 200. ducatorum. Mercurij 17. Martij. 1577.

EPITOME.

Haereticus contumax cõdemnatur per viam monitorij, etiam vti relapſus;ſed eo poſtea comparente, & negante monitorium, auditur in carceribus.

SVMMARIVM.

1 *Tempus longum intelligitur per 10. annos.*
2 *Hæreticus dicitur etiam condemnatus in contumaciam.*
3 *Saluumcõductum importare, vt donec quis auditur in eius iuribus, pœna, & ſententia contumaciales contra eum lata ſint in ſuſpenſo.*
4 *Sententia condemnatoria criminalis non niſi tollitur per aliam reuocatoriam primæ, vel aliàs abſolutoriam.*
5 *Sepultura conceditur, viſo aliquo ſigno pœnitentiæ ante mortem.*
6 *Relapſus hæretici declarati in contumaciam ſuſpenditur per comparitionẽ inquiſiti, & apertam eius negationẽ.*

PRAESVPPOSITVM.

Stantibus hincindè deductis.

DVBIVM.

An in caſu, & ad effectum, de quo agitur, conſtet de hæreſi, vel relapſu Franciſci Mudarrę de tempore prouiſionis cãnonicatus, & reſeruationis penſionis, de qua agitur?

186. DECISIO. Alioq. vnic.

Domini diſtinguebant duo tempora. Primum ante annum 1448.& ante cõfirmatoriam Pauli iij. Secũdum poſt dictum tẽpus.

Et quoad primum tempus, ſcilicet antẽ prædictam confirmatoriam, pro maiori parte Domini videbantur concordes, quòd non ſit nũc dubitandum propter latiſſimas clauſulas dictæ confirmationis apoſtolicæ.

Quoad ſecundum tempus ſcilicet ab inde
poſtea, Domini erant varij,& materia videba-
tur difficilis. faciebant dubium aliquibus pro
relapſu,tum monitorium,tum ſententia ipſa,li-
cèt in contumaciã lata, ponderãdo hoc modo.

Nam penſio fuit reſeruata de anno 1549.
poſt quam reſeruationem de anno 1553.emanauit monitorium contra Mudarram, inſtantibus inquiſitoribus, in quo dicitur, quòd ex fide dignorũ relatione peruenit ad aures eorũ, quòd d. Mudarra incidit in plures hęreſes, quibus adhæſit animo pertinaci longo temporis interuallo,& alios plures errores tenuit,de quibus in actis,quæ ſunt verba monitorij. Ex quibus verbis ſcilicet longo temporis interuallo, videtur inferri, quòd etiam tempus aſſignatæ penſionis ſit comprehenſum. Verbum enim il-
1 lud,longum, † importare videtur de iure 10.an
nos:quæ cum ſint verba Cardinalium iudicũ,
multam videntur inducere præſumptionem pro eorum veritate, in hac præſertim materia hæreſis. Quæ coadiuuantur ex ſententia eorundem Cardinalium, poſt dictum monitorium, quæ etiam refert ſe ad acta. Ex quibus videbatur aliquibus Dominis inferri relapſum Mudarræ.

Nec obſtat ſecundùm prędictos Dominos,
quòd ſententia ſit lata in contumaciam, quia
2 nihilominus † talis ſic condemnatus eſt hære-
ticus.c.cum contumacia.de hæret.in 6.

Et quia ad capita monitorij, & ſententiæ
pro dominico replicabatur, quòd adeſt atte-
ſtatio notarij, quòd Mudarra obtinuit remitti
relapſum,dicebant hoc intelligi debere quoad
3 ſaluumconductum † ei conceſſum ad effectum,
vt audiatur, & interim pœnæ, & ſententia ipſa
ſint in ſuſpenſo,quamdiu iudicium ſit finitum,
non quoad reuocationem ſententię iam latæ.

quæ

4 quæ non tollitur, nisi per aliam reuocatoriam primę, vel aliàs absolutoriam. quod non fuit in casu Mudarrę, imò obijt in ipsis carceribus. Et licèt eius corpus fuerit traditum sepulturę; tamen dicebatur hoc ex benignitate factum fuis-
5 se, quia sufficit † pro sepultura aliquod signum pœnitentiæ.

Sed & prædicto motiuo per aliquos replica-
6 batur, quòd imò relapsus † ex prædicto monitorio, & sententia resultans est negatus, & in controuersiam reuocatus per comparitionem Mudarrę, & apertam eius negationē: quo casu non videtur intrare relapsus. Gundisal. de hęr. q. 11. sub num. 3.

Quia tamen aliqui Domini credebant prædicta post absolutoriam Pauli iii. in personam Mudarrę gesta non debere nocere tertio, per allegata pro Dominico.

Ista via tanquam breuior, & fortè expeditior, omisso arduo illo capite hæresis, Dominis visa est, & dixerunt, vt detur dubium sequens, videlicet prę supposito monitorio, sententia, & aliis, si quę sint legitimę, post annum 1549. contra Mudarram gestis, an huiusmodi acta pręiudicent Dominico tertio in casu, de quo agitur.

DE VSVRIS.

Tyburtina interesse, seu castri sancti Angeli. Ven. 19. Martij 1574.

EPITOME.

INteresse etiam conuentum dummodo correspectiuum ad perceptos fructus per emptorem, debetur adhuc per cessum.

SVMMAE.

1 Contractus in dubio præsumitur licitus, non autem fœneraticius.

2 Interesse taxatum, certum, & vniforme reddit contractū vsurarium, limita, quando taxatio correspondet et fructibus perceptis etiam ex actione cessa per pecuniam. nu. 3. 6. & seq.

4 Interesse etiam certum, & taxatum non est illicitum, quādo verisimiliter fructus ascenderent ad interesse; atque etiam in foro conscientia, & de iure diuino secundùm aliquos, num. 5.

6 Actio ad rem vendi potest.

7 Actionis vendita precium, non debet æstimari tanti, quanti res ipsa, sed minoris, computato dubio litis euentu.

8 Aequitas servabit locum habet in omni contractu correspectiuo tam nominato, quàm innominato.

9 Interesse taxatum ratione precij, non fructuum, dicitur vsura, intellige, prout num. 10.

PRAESVPPOSITA.

Præsuppostito quòd in ciuitate Theatina de anno 1518. d. Antonellus de Petrutijs senior cesserit quondam illustri d. Camillo Vrsino omnia iura sibi quomodolibet competentia in, & super castro S. Angeli Tiburtinæ diœcesis, pro precio, & precij nomine ducatorum 3000. soluendorum, quam primum d. Camillus adeptus fuerit corporalem possessionem d. castri: & casu quo non soluerit dictos ducatos 3000. promisit singulo anno soluere ducatos 150. pro interesse precij non soluti donec soluerit dictos ducatos 3000. prout in instrumento cessionis, cuius copia in necessarijs detur. 1

Et quòd non constet ex actis, quòd d. quondam Antonellus senior vllo vnquam tempore possederit dictū castrum Sancti Angeli, nec ex illo fructus perceperit. 2

Et pręsupposito sine veri præiudicio, quòd Ioānes Franciscus Vrsinus, & successiuè prædictus d. Camillus illius frater egerint coram diuersis iudicibus contra Nicolaum, & successiuè Iulium della Rouere eius filium pro recuperatione dicti castri sustinuerint litem per 40. annos, vel circa. 3

Et quòd prædictus Camillus de anno 1546. egerit ad recuperationem dicti castri vigore dicti iuris cessi, prout in registro fol. 414. & tamen vigore fideicommissi, & spolij obtinuerit sententiam, & rem iudicatam de anno 1548. cuius sententiæ copia detur in necessarijs. 4

Et quòd apparet in actis ante dictam sententiam latam in fauorem q. d. Camilli, quòd actor, seu curator d. Antonij iunioris nepotis, & hæredis d. Antonelli senioris, & tunc minoris ætate, viuēte Camillo supradicto, petijt supradictos ducatos 3000. prout in commissione in registro coram Cardinalibus fol. 900. & 1070. & sic ante adeptam possessionē dicti castri. 5

Et quòd Camillus de anno 1553. acceperit possessionem dicti castri, & deinde illustris. d. Marchionissa eius vxor, & hæres illud possederit, prout hodie possidet, & fructus ex illo percipit. 6

Et quòd actor, seu curator d. Antonelli iunioris ante sententiam latam in fauorem d. Camilli comparuerit, & allegauerit velle audiri, prout in comparitione, cuius copia detur. 7

Et quòd non cōstat in actis, quòd d. Antonellus iunior post latam sententiam, & possessionem adeptam viuente d. Camillo nihil ab eo petierit. 8

Et præsuppositis articulis medio iuramento per prædictum q. d. Camillum datis, in quibus deducit, & declarat ius fideicōmissi, quòd habet in dicto castro; quorum articulorum copia in necessariis detur, & obtinuerit sententiam supradictam vigore fideicommissi, & spolii. 9

DVBIVM.

An dictum interesse conuentum, vel aliud debeatur dicto d. Antonello, & ad illud teneatur illustris. d. Marchionissa, à die dictę possessionis habitæ de dicto castro.

187. DECISIO. alioqui. I.

IN quęstione proposita, an d. Antonello debeatur interesse conuentum, vel saltem pro portionabile in casu, de quo agitur, Domini in primis pro validate huiusmodi contractus con
1 stituebant regulam, nempe in dubio † contractum pręsumi licitum, nõ autem fœneratitiũ. glos. per illum tex. in c. fin. in ver. dubitatur. de vsur. Bald. in l. rogasti. §. si tibi ff. si cert. pet.

Duo in proposita difficultate aduersus contractum, de quo agimus, opponuntur.

Primo, quòd interesse, de quo agimus, est ta
2 xatum, † certum, & vniforme, ergo huiusmodi cõtractus redditur vsurarius, & illicitus. Rom. con. 520. num. 8. Dec. cons. 116. col. 2. sub nu. 2. vers. circa secundum dubium, & in cons. 119. col. 3. & penult. Natt. cons. 417. num. 3. ex mente But. Abb. & Io. And. in c. salubriter. de vsur. Imol. & Alex. in l. insulam. §. vsuras. ff. solut. matrim. cum pluribus ab eo cõgestis. In huiusmodi enim certa, & vniformi taxatione videtur haberi respectus ad pecuniam, & quantitatem debitam, non autem ad interesse, & fructus, qui sunt incerti, varii, & non vniformes, pro varietate temporum, vt per Grat. qui plures cumulat, in cons. 11. num. 29. & 30. cum plur. de quibus per informantes.

Sed circa hanc primam oppositionem visa
3 est Dominis contraria † opinio verior, concurrente verisimilitudine, & proportione respectu fructuum, vt in effectu huiusmodi interesse sit correspectiuũ ipsis fructibus. Et in hoc placuit dictũ Dec. in c. cũ venerabilis. col. 6. nu. 14. de except. quem refert, & sequitur Cagnol. in l. curabit. num. 57. C. de actio empt. Couar. lib. 3. variarum resolut. c. 4. num. 5. vers. 7. qui
4 volunt promissionem † etiam certam, & taxatam non censeri illicitam, quando, vt dixi, fructus verisimiliter ascenderent ad interesse taxatum, ex mente eiusdem Dec. cons. 111. col. fin. cum plur. cumul. per Gabriel. de empt. & vend. conclus. 4. sub num. 21. vers. contrarium. Quibus aliqui ex Dominis addebant Bald. Nouell. in tract. de dote. par. 7. priuil. 3. num. 3. Rimin. latè cons. 118. num. 12. cum plur. seq. vol. 2. Gozad. cons. 55. num. 11. Neuiz. cons. 74. nu. 5. Alciat. cons. 8. in fin. Aymo de retract. in cõ suet. Aluern. art. 11. num. 8. vbi vsuræ etiam ta-
5 xatę recompensatiuæ fructuum, & in foro † cõscientię, & secundùm aliquos, etiam de iure diuino dicuntur deberi. & Neuiz. in specie sub d. num. 5. cum plur. quos allegat refert esse licitã recompensationem quinque pro centenario: qui videtur termini quęstionis nostrę, & quòd hoc approbatur à consuetudine, post Cepoll. de simul. contract. Afflict. de iure prothom. Brun. Roc. & Cagn. quos allegat.

Secundo opponitur, quòd cum Antonellus senior numquam fuerit in possessione castri, & consequenter cum ipse non habuisset fructus dicti castri, non debet illos posse petere. Sed pro responsione considerabant Domini, quòd
6 actio † ad rem vendi potest, & in hoc multi Doctores voluerunt, quòd actio ęstimaretur, seu de ea tanti iudicaretur, quanti de re ipsa, ad quam competit, ex deductis per Abb. in c. ex parte. num. 6. post Innoc. ibi de alien. mut. iud. cau. fact. Sed in hoc aliqui ex Dominis contra-
7 rium tenuerunt, nempè precium † actionis venditę non debere ęstimari tanti, quanti res ipsa, sed minoris, computato dubio litis euentu, & difficultate, quæ aliquando in exigendo oritur, ita videtur esse ex mente Sylu. in verb. vsura. 2. nu. 14. & tradunt alij Summistæ in verb. vsura. Qua ratione ergo, re vendita, si emptor non soluit precium, postquam res est sibi tradita, & eam possidet, intrat æquitas d. l. curabit. & tenetur ad interesse recompensatiuum, ita pariter actione cessa, vel vendita pro certo precio, post adeptam possessionem debet intrare eadẽ ęquitas. d. l. curabit. & l. Iulianus. §. ex vendito. ff. de actio. empt. & sicut respectu emptoris, qui tradit precium rei, nec rem habet, non est contractus vsurarius, si sibi promittatur iustum, & verisimile interesse recompensatiuum, ita nec debet dici contractus vsurarius respectu venditoris, vt in quæstione proposita.

Cum igitur æquitas. l. curabit. locum ha-
8 beat † in omni contractu correspectiuo tam nominato, quàm innominato. Cyn. & Castren. in l. de diuisione. sol. matri. Corn. cons. 145. nu. 7. lib. 2. sequitur, quòd debet etiam habere locũ in hoc contractu, in quo Antonellus cedit, vt Camillus det.

Et illud videtur tollere omnem difficultatẽ, quòd Camillus non obligatur ad huiusmodi fructuum præstationem, nisi post adeptam possessionem: quo casu, cum verum sit, quòd rem, & rei fructus, reique etiam precium habeat in manibus, non est dubium habere locum æquitatem l. curabit.

Non obstant, quòd castrum non sit recuperatum vigore huius cessionis: nam, cum exceptio huius cessionis sit deducta in actis, & in sẽtentia ipsa dicatur etiam vigore fideicommissi, consequens est, quòd sit lata etiam vigore cessionis, & eam partem, quam capiebat Trebellianica

lianica, & legitima cedentis, dicatur cessionarius habere virtute dictæ cessionis.

Tertiò contra prędictum contractum videbatur facere difficultatem, quòd interesse, † de
9 quo agitur, non videtur taxatum ratione fructuum, sed precij, & sic videtur induci vsura, ex distinct. Plot. post alios ab eo relatos in l. si quando. num. 452. 453. & 454. C. de reuoc. do nat. Tamen hoc non attento, fuit dictum pos-
10 se † sustineri taxationem prædictam: quia licèt dicatur interesse precij non soluti; veritas tamen est, quòd hoc interesse precij non soluti habet relationem, & correspectum ad fructus per supradicta, & fuit dictum Rotam aliàs tenuisse valere taxationem etiam certam, vbi est proportionabilis ad redditū in causa Ianuen. pecuniaria corā Fabio, & liquidatis fructibus, valere interesse eis correspectiuū promissum.

Placebat etiam creditum Trebellianicę, & legitimæ finitum per sententiam, non posse reuocari in dubium: quia tanti fecerunt illud in venditione, & sententia, nisi ostendatur iam fuisse exactum eo tempore: quo casu, cum prędicta cessio fuisset prorsus inutilis, nulla eius ratio habenda foret.

Ex quibus Domini firmârunt interesse conuentum deberi d. Antonello, à die habitæ possessionis dicti castri, præsupposito quòd eodē tempore prędictum interesse sit verisimile, & proportionabile fructibus, de qua proportione, si dubitetur, poterit videri ad partes.

Tyburtina castri S. Angeli. Veneris 17. Iunij 1575.

EPITOME.

INteresse potest per contrahentes taxari à principio, ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario ob moram solutionis, & pręsertim in vrbe.

SVMMAE.

1 *Interesse potest à principio intra legitimum modum taxari ob moram solutionis, & præcipuè in vrbe, & quare. num. 2.*

3 *Interesse taxatio de iure ciuili dicitur intra legitimum modum, si est intra dimidiam centesimam, nempè quinque.*

4 *Interesse ratione moræ in solutione, taxatum in quinque pro quolibet centenario, est intra legitimum modum.*

5 *Expensarum redditus fructuum castri, nulla habetur ratio, in taxatione interesse certi, & conuenti, correspondentis ipsis fructibus.*

PRAESVPPOSITA.

Stante instrumento cessionis, & articulis Camilli, medio iuramento specificatis, quorum copia detur. 1

Et resolutione in huiusmodi causa facta sub die 19. Martii 1574. 2

Et instrumento liquidationis fructuum prędictorum, cuius copia &c. 3

DVBIVM.

An interesse, de quo in dicto instrumento cessionis, sit proportionabile, taliter quòd debeatur?

188. DECISIO. alioqui. II.

DOmini concorditer firmarunt interesse, de quo in instrumento cessionis, esse proportionabile, & deberi, ac dicebant rem videri carere difficultate, siue inspiciamus interesse conuentum, siue redditus castri.

Primo enim casu, inspecta dispositione iuris communis, item consuetudine, interesse non
1 est excessiuum. Nam à principio † possunt partes taxare interesse, quòd non excedat legitimum modum ob moram solutionis, vt latè fuit dictum in illa Rom. 2000. coram R.P.D. Cotta sub die 3. eiusdem mensis proposita.

At, quòd non excedat legitimum modū, pa-
2 tet ex eo, quòd in vrbe † facilis, & frequens est collocatio pecuniarum in montibus, censibus, & alijs creditis ad rationem 7. & 8. pro centenario, ideo succedit id, quod tradit Couarr. ex mente Baldi, variar. resol. lib. 3. cap. 1. vers. septimo. in fin. & credebant, attento hoc capite moræ, non tam spectandum valorem fructuum, quàm interesse illust. d. Antonelli: quia hoc interesse non datur in recompensam fructuum, sed ratione morę, in qua ratio habetur lucri cessantis. Quod potest, vt dixi, ab initio taxari, & taxatio est intra modū legitimum, tā inspecto
3 iure † ciuili. l. eos. §. 1. C. de vsur. est enim hęc vsura infra dimidiam centesimam, nempe quinque, quàm inspecto, vt dixi, vsu vrbis. Et hæc sententia suadetur ex tradit. per eund. Couarru. lib. 3. cap. 4. num. 6. vbi in taxatione interesse ob moram, non habetur ratio valoris fructuum, imò nec etiam in constituendo redditu, vt ibi per eum.

Placebant etiam in argumētum ad hoc aliàs tradita in hac causa, & in specie Neuizan. cons.
4 75. num. 5. qui loquitur † in specie, vbi dantur quinque pro centenario, quòd non sit interesse excessiuum &c. cum concord.

Secundo casu, si inspiciamus redditus castri, dicebatur etiam attenta sola quarta parte fru-

ctuum castri (sine tamen veri præiudicio) prædictum interesse respondere fructibus, inspecta liquidatione per illustr. iudices olim facta, & factis computis, vt per informantes d. Antonelli, quarta enim pars fructuum benè videtur ascendere ad scut. 150. vt per eosdem.

5 Nec placuit Dominis expensas † ex aduerso allegatas esse deducendas, vel earum habendam esse rationem: quia vltra rationem prædictorum informantium, quòd adsunt etiam alij redditus, qui non sunt computati in liquidatione, ex quibus facilè potuit satisfieri dictis expensis: fuit dictum, quòd huiusmodi officiales, vt quotidie in huiusmodi castris fieri obseruamus, solent esse contenti sola mercede banchę, & officij, & pœnæ ipsæ, quæ soluuntur ratione officij excedunt has expensas. Quas in effectu Domini nulla cōsideratione dignas arbitrati sunt in casu proposito. Imò dicebant aliqui nō videri in hoc casu attendendum, an fructus ex re ipsa percepti verè sint æquiualentes, sed debere attendi, quod ius cessum tanti potuit æstimari, & valere tempore cessionis, iure fideicommissi: quod in effectu existebat, attēto, vti verè partes tanti fecerunt.

Ex quibus omnibus iunctis, nec non ex alijs deductis in informationibus, Domini ita vnanimes cōcluserunt, & addebant alias rationes, per quas honestum, & proportionabile eis videbatur hoc interesse.

DE PRIVILEGIIS.

Ispalensis pensionis 250. ducatorum. Veneris 22. Martij 1577.

EPITOME.

PRiuilegium aliàs per Pontificem concessū Scutiferis, & Cubicularijs, de obtinendis pensionibus &c. dicitur concessum contemplatione officiorum, & ideo censetur reuocatum per bullam Pij V.

SVMMAE.

1 *Priuilegium Scutiferorum &c. de obtinendis pensionibus, an censeatur reuocatum per bullam Pij. V.*

2 *Meritorum, & honestatis ratio contenta in priuilegio concesso Scutiferis, reputatur causa impulsiua, non autem finalis.*

PRAESVPPOSITA.

Præsuppositis motu proprio fel. rec. Iulii 3. de obtinē. pensionibus, concessis collegiis Scutiferorū, & Cubiculariorum. 1

Et bulla dispensationis felic. re. Pii. V. in fauorē d. Melchioris del Rio. 2

Et reuocatione eiusdem fel. re. Pij V. facultatum retinendi pensionē postmodum edita, etiam post dimissionem dimidij officij scutiferatus, per d. Melchiorē obtenti. 3

Et lite in Rota coram R. P. D. Cotta super validitate huiusmodi dispēsationis d. Melchioris tempore, quo fuit edita dicta reuocatio Pij V. & sententia postmodum subsecuta in fauorem d. Melchioris. 4

Et quòd d. Melchior post publicationē dictę reuocationis Pij V. & prædictæ sententiæ contraxerit matrimonium. 5

Et fide diligentiarum in actis pro parte Ferdinandi de Sayauedra producta, quorum omnium in necessarijs copia detur. 6

DVBIVM.

An dicta dispensatio d. Melchioris comprehendatur sub prędicta reuocatione Pij quinti.

189. DECISIO. alioqui. vnic.

1 REsolutum fuit per Dominos priuilegiū † d. Melchioris esse concessum tantùm, vt militi, & officiali, & contemplatione officiorū sæpè in d. priuilegio memoratorum, ideo censeri reuocatum per bullam Pij V.

2 Et ratio † meritorum, & honestatis reputatur causa impulsiua, non finalis. Rebuff. in tit. de declarat. formę nouę prouis. num. 15.

DE SENTEN. EXCOMMVN.

Palentina absolutionis. Vener. 13. Nouembris 1573.

EPITOME.

ABsolutio ad cautelam, etiam sine causæ cognitione, & cum reincidentia ad beneplacitum, datur ex stylo rotæ à censuris latis extra curiā.

SVMMAE.

1 *Absolutio conceditur ad cautelam, ad beneplacitum, cum reincidentia à censuris latis extra curiam, & num. 2. & 4. praesertim si commissa est causa appellationis, & nullitatis. num. 3.*

PRAESVPPOSITA.

Præsupposito quòd Ferdinandus Arias canonicus Palētinus fuerit à suo Episcopo excommunicatus, quia monitorio

monitorio, à quo appellauit sibi ab eodem episcopo sub excommunicationis, & pecuniariis pœnis factis, ne à ciuitate Palentina recederet, sed visitationi eiusdem Episcopi se subijceret non paruerit. 1
Et commissione signaturæ producta appellationis, & nullitatis, cuius copia detur. 2

DVBIVM.

An saltem ad cautelam debeat dictus Ferdinandus absolui?

190. DECISIO. alioqui. I.

RESoluerunt Domini, quòd Ferdinandus
1 absoluatur ad † cautelam cum reincidentia ab beneplacitum; & quòd interim partes informent, cur non fit in totum absoluendus.
2 Moti sunt Domini, quia ex stylo Rotæ à † censuris latis extra curiam datur ad cautelam absolutio ad beneplacitum, etiam absq. causæ cognitione. Anto. Aug. decis. 131. lib. 3. & in
3 eius repertor. ver. absolutio, vers. 2. præsertim † in casu, in quo fuit commissa causa appellationis, & nullitatis. Pute. decis. 41. fuit dictum. lib. 1. & in decis. 3. de sentent. excommunic.

Calaguritana beneficij de subizana. Lunæ. 7. Nouembris 1575.

EPITOME.

AGens via monitorij, si comparuit procurator ex aduerso, & produxit mandatum cum protestatione nihil fieri, nisi ipso citato, non potest postea agere via executiua, in qua requiritur confessio debiti pro peculiari fundamento.

SVMMAE.

1 *Procuratoris renocatio facienda est in camera, & cancellaria.*
2 *Agens via monitorij, quando postea agere nequeat via executiua?*
3 *Alex. cons. 53. num. 3. vol. 5. intellectus.*
4 *Decis. 198. illustris domini Cardinalis Paleotti intellectus.*
5 *Processus per contradictas est regulariter nullus, procuratore ex aduerso comparente, & num. 11.*
6 *Processus per contradictas cessat, quando adest principalis in curia.*
7 *Censuræ sunt indiuiduæ.*
8 *Censuræ latæ ad instantiam F. & P. si non adest mandatum P. non subsistunt respectu F. limita, prout num. 9.*
10 *Confessio debiti, tanquam fundamentum processus executiui, præcedere debet.*
12 *Excommunicato nisi intra tres, etc. collatio beneficij facta, non tenet, si is non obtemperauit in termino, nec declaratoria est necessaria. num. 13.*
14 *Declaratio non est de substantia excommunicationis.*
15 *Excommunicatio trahit secum executionem.*
16 *Excõmunicationis declaratio facta intra terminum trium dierum præfixum iuxta stylum curiæ, nisi infra tres &c. an valeat.*
17 *Contrariorum vnum vitiat aliud.*
18 *Protestatio non requiritur in hoc casu.*
19 *Nullitas respiciens potius iniustitiam, quàm nullitatem quæ sit?*
20 *Collatio facta excommunicato, non tenet.*
21 *Processus factus per audientiam contradictarum, non valet, si non fuerunt intimatæ literæ.*
22 *Consensus si deficit, sententia est nulla.*

DVBIVM.

An excommunicatio, de qua contra Didacum, coram ordinario pro parte Bartholomæi fuit oppositum, fuerit ita valida, vt Didacus ad beneficium, de quo agitur, validè præsentari non potuerit?

191. DECISIO. alioqui. II.

PLures deducuntur difficultates.
Prima est, quòd ista excommunicatio nõ sustinetur, stante reuocatione mandati. Hæc nullitas apud aliquos Dominos habuit difficultatem, quia reuocatio prædicta facta est solùm
1 in camera, non etiam in cancellaria: vtrobique † enim videbatur facienda, quia vtrobique possunt fieri expeditiones literarum. Cres. decis. 105. Achill. de procur. decis. 10. & 12. Nec obstat additio Papaz. ad deci. 2. de procu. in nou. quia ipse secundùm prædictos Dominos, negligenter refert decis. Achill. in eo enim casu erat facta intimatio in camera, & cancellaria.
2 Secunda nullitas est, quia cœptum † fuit agi per viam monitorij, & comparuit procurator ex aduerso, & exhibuit mandatum, item protestatus fuit nihil fieri, nisi ipso citato; & tamen
3 dimissa hac prima via electa, postea proceditur per audientiam contradictarum. Et sic constat de consensu actoris, qui obtinet monitorium, & de consensu rei, qui produxit mandatum. Vnde non videtur, quòd potuerit conuolare ad viam executiuam, & sic videtur intrare, quod dicit Roman. cons. 133. in præsupposito casu, sub num. 1. vers. secus autem. refert Galles. part. 3. q. 2. nu. 4. Gram. cons. ciuil. 95. num. 28. bona glos. in l. perinde. §. notandum, in vers. sed æstimandæ. in fin. ff. ad leg. Aquil. quam in istis terminis dicit singularem Bald. in l. diffamari. col. 2. num. 13. C. de ingen. &c. quẽ sequitur Ias. in l. 1. in fin. num. 50. ff. de edon.

Bald. in l. neque natales. alleg. à Galles. vbi supra, num. 5.

3 Nec obstat Alex. † cons. 58. ex aduerso alleg. num. 3. vol. 5. quia non dicit, quòd iam electa al tera via, liceat ad aliã ꝓcedere. Huic enim fundamẽto replicatur, quòd forsan procedit, quãdo citatus fuit contumax. Abb. in c. ex tenore. de iudic. Sed quicquid sit de hac opinione in facto pręsupponitur, quòd non detur huiusmodi contumacia, imò quòd procurator cõparuerit, & produxerit mandatũ, & protestatus fuerit nil fieri, nisi parte citata, vt supra est dictum.

Allegatur in contrarium decis. Paleot. 198. Sed stantibus doctrinis prædictis, pro responsione aliquibus Dominis placebat illam non †
4 procedere, quando actum est altera via de cõsensu vtriusque partis.

Secundo modo inducebatur hęc nullitas, quia comparente procuratore, nullo modo poterat procedi per contradictas: quia regulariter procuratore ex aduerso † comparente, pro-
5 cessus per contradictas est nullus. Mohed. decis. 312. Aug. de contumac. decis. 1. & 3. sicuti enim, quando † adest principalis in curia, non
6 proceditur per contradictas, ita videtur dicendũ, quando adest certus procurator acceptãs.

Tertio opponitur, quòd, cum censuræ † sint
7 indiuiduæ. Curt. sen. cons. 20. num. 25. & sint latæ † ad instantiam Francisci, & Petri, & non
8 adesset mandatum Petri, non subsistunt respectu Petri. Galles. part. 5. de person. peten. execut. num. 7. & propterea nec respectu Francisci. Galles. part. vlt. num. 36.

Sed satis placuit responsio, quòd, cum adessent duæ pensiones debitę duobus, dicantur † etiã duæ diuersę sententię, per l. non idcirco. ff.
9 de iud. vbi omnes. Felin. in c. cum inter. sub nu. 10. vers. similiter dixit Bal. de re iud. Ruin. cõs. 11. sub num. 9. vers. nam licèt vbi vnus. in 4.

Quarta opponitur nullitas, quòd non præ-
10 cessit † confessio debiti, & consequenter deficit fundamentum processus executiui. Galles. vbi supra, part. vlt. tit. de liquid. num. 7. & tit. reliqua de processu. nu. 5. Et licèt respondeatur, quòd imò pręcessit confessio debiti in casu nostro; tamen verè in actis non legitur, nisi citatio ad confitendum debitum, & ea quidem ci
11 tatio est per contradictas, quæ † & ipsa dicitur nulla, cum esset procurator in actis, qui debuit citari. l. item illa. de qua per Mohed. & Augu. vbi supra. & hoc fundamentum satis vrgens, & concludens Dominis visum est pro nullitate censurarum.

Quinta nullitas opposita est, nam declaratio fuit lata intra terminum triũ dierum, cum præcederet decretum, nisi infra tres. Sed hęc tollitur, quia, quicquid sit de declaratoria; tamen
12 satis est, † quòd virtute primæ sententiæ, cum ille non soluerit infra tres, illico fuit excommunicatus; declaratoria autem fit respectu aliorum. Vnde licèt etiam occultus esset excommunicatus, etiam nõ publicatus, & declaratus, collatio tamen non tenet. c. postulastis. ibidem Abb. num. 4. de cler. excomm. Cassad. dec. 1. de pręben. vbi loquitur in excommunicato vigore obligationis cameralis. Franc. Marc. q. 969.
13 num. 1. cum seq. lib. 1. declaratio † enim non est necessaria. c. Rodulphus. vbi Felin. sub nu. 38. vers. limita 4. de rescript. & dec. consil. 145. num. 4. cum. vulg. & non ligat, sed excom-
14 municatio ipsa. Et propterea declaratio † non est de substantia excommunicationis. Nam ex-
15 communicatio † trahit secum executionem, vt per Felin. vt supr. facit c. pastoralis. §. verum. de appell.

Aliqui tamen domini dicebant, quòd, cum
16 declaratio † videatur contraria excommunicationi in hoc casu, excommunicatio est, nisi infra tres, declaratio autem sit ante lapsum triũ dierum, & sic videtur cõtra formam ipsius excommunicationis, & pugnare cum illa. Videtur ergo illam virtualiter tollere, propter pugnantiam. l. 1. C. de furt. argumento not. per Tiraquell. de retract. conuent. in fin. sub nu. 142. ibi quãdo sunt diuersa: nec vnum aliud vitiat.
17 Secus ergo, si sint contraria, † vnũ vitiet aliud: videtur enim iudex voluisse duo contraria, & incõpatibilia, quę se inuicem tollunt, & elidũt. quod tamen motiuum aliquibus omnino non placuit.

Sexto dicitur, quòd non constat, quòd isti habuerint procuratorem in partibus.

Ex aduerso replicatur, quòd debitor non fuit protestatus. Quæ responsio aliquibus non
18 placuit, quia non † requiritur protestatio secundùm opin. Rot. Io. Paul. dec. 164. Sed ta-
19 men hæc nullitas † secundùm aliquos potius respicit iniustitiam, quàm nullitatem; & tamen
20 collatio † facta excommunicato, non tenet. Couar. in c. alma mater. §. 7. num. 7. vers. hinc decimoquarto. de sent. excom. in 6.

Septima deducitur nullitas, quòd non potuit procedi per audientiam contradictarum:
21 quia † non fuerunt intimatæ literę, vt per Cassad. dec. 12. de rescript. & 2. de pension. Sed credebant aliqui, quòd istæ decisiones procedant, quando quis vellet agere tantùm vigore literarum, sed quando vult agere vigore obligationis

gationis cameralis contractæ per procuratorē, Gallesius attestatur, quòd stylus est in contrarium in loco alleg. Subdebat etiā vnus ex Dominis, quòd fieri potest, quòd obligatio ipsa sit nulla defectu mandati. Nam verisimile est, quòd iste dederit mandatum ad consentiendū in euentum, quòd Franciscus, & Petrus in sui fauorem cederent: sed, si non est præstitus consensus à Francisco cōcordię, fortasse obligatio erit nulla, nisi consensus postea colligatur ex facto ipso. Dubitabat tamen, an posset conualidare illam obligationem, si iam esset data certa forma procuratori.

Et hæc omnia sint dicta in gratiam partium, quæ ab aliquibus ex Dominis tantùm dicta fuerunt. Domini enim omnes non viderant prædictam seriem omnium nullitatum, sed bene fuerunt concordes in prędictis duabus nullitatibus, scilicet in secunda pro maiori parte, & in quarta, quæ omnibus placuit, scilicet defectus confessionis debiti, per supradicta. Addebant pro confirmatione Ant. Aug. decis. 92.
12 lib. 3. quòd etiam † ratione defectus consensus sententia videtur nulla.

Calagnritana beneficij de Subizana. Lunæ 6. Februarij 1576.

EPITOME.

EXcommunicatio lata per contradictas ab A. C. est nulla; quando procurator, qui consentit confirmationi concordiæ, fuerat iam reuocatus in camera, & cancellaria.

SVMMAE.

1 *Procurator ad consentiendum reuocatus in camera, & cancellaria non potest amplius consentire in quacumque materia.*
2 *Fraudem non potest opponere tertius.*
3 *Nullitatem alienationis rei ecclesiastica non potest opponere tertius, nisi ecclesia volente.*
4 *Volenti non fit dolus, neque fraus.*
5 *Nullus si est consensus præstitus pensioni, ita est etiam nulla cameralis obligatio ab eo dependens.*
6 *Concordiam sat est fuisse confirmatam à Papa ante reuocationem procuratoris, & sic ante pœnitentiam principalis.*
7 *Mandatum quando non possit reuocari?*
8 *Pœnitentia quando est licita?*
9 *Mandatum restrictum ad causam ordinariam, non extenditur ad executiuam.*

DVBIVM.

An in casu, & ad effectum, de quo agitur, excommunicatio lata per contradictas ab A.C. contra Didacum, ad instantiam Francisci Perez, quæ fuit in partibus producta, & de ea oppositum coram Ordinario, fuerit nulla. Vel ex eo, quòd procurator, qui cōsensit concordię, & obligauit Didacum ad solutionem pensionis, erat reuocatus, & reuocatio fuerat intimata in camera, & cancellaria, vel eo, quod Franciscus Perez obtinuerat monitorium ab A.C. & Didacus comparuerat per procuratorem, & qui protestatus fuerat nihil fieri, nisi ipso citato?

192. DECISIO. alioqui. III.

FVit resolutum excommunicationē, de qua agitur, fuisse nullam ex eo, quòd procurator, qui consensit confirmationi concordiæ, & obligauit Didacum ad solutionem pensionis, erat reuocatus in camera, & cancellaria: quia
1 stante † reuocatione, non potuit procurator consentire, vt per Achill. de procur. 12. cum alijs concord. Et licèt decisio loquatur in reuocatione mandati ad resignandum; tamen dicebatur per Dominos, quòd idem est in quibuscunque materijs, super quibus expediuntur literæ. Huic reuocationi plura opponūtur.

Primo quòd fuit fraudulenta: sed responde-
2 batur, quòd Bartholomęus † tertius hanc fraudem opponere non potest. Bart. & doct. in l. 2. de except. rei iud. Cassad. de loca. decis. 3. vt in simili coram R.P.D. Seraphino in vna Ceruię si bonorum 16. Decembris. dictum est de alie-
3 natione † rei ecclesiasticæ, de cuius nullitate non potest dare tertius, nisi volente ecclesia,
4 vel eo, cuius interest. volenti enim † non fit dolus, neque fraus.

Respondebatur secundo, quòd non constat cōcludenter de aliqua fraude, & in specie, quia illi Didaco nil cessum fuit, nec apparet, quòd ex dicta cessione ipse aliquod ius acquisierit.

Secundo opponitur, quòd iste habebat mandatum ad consentiendum pensioni, & obligandum, &c. vnde licèt teneat reuocatio prædicta quoad actum consentiendi; non tamen tenet quoad actum obligandi. Respondebatur reuocationem tenere quoad vtrumque: quia obligatio ipsa est dependens, & accessoria primæ, præsertim cum facta sit coram eodē notario cancellariæ, ex latè trad. per Tiraquell. de cōstitut. in 3. part. in 7. limit. Iste enim procurator ideo obligauit Didacum, quia consensit pensio-
5 ni. Sicut igitur est nullus † consensus, ita est nulla obligatio ab ea dependens, ex ibi traditis.

Tertio opponitur per Bartholomæū, quòd, cum quilibet posset impetrare confirmationē
6 concordiæ, satis est, quòd † concordia fuerit cō firmata à Papa ante reuocationem, & sic ante pæni-

pænitentiam. Io. Paul, decis. 54. alias 55. Surrectina nullitat. Sed dicebatur, quòd id respicere posset viam ordinariam, non obstante dicta reuocatione post confirmationem iam obtētam, vt prędicta cõcordia teneat, & ex ea possit agi etiam absque prædicto consensu, non autem posse respicere viam executiuam à solo consensu præstito per dictum procuratorem reuocatum prouenienti: non enim inest in concordia obligatio cameralis, sed tantùm in ipso consensu præstito,

7 Quarto opponitur, quòd madatum non † potuit reuocari; quia id, quod in mandato continebatur, erat deductum in cõtrouersiã. Ruin. cons. 116. num. 15. lib. 1. Respondebatur, quòd huiusmodi consensus est à iure reprobatus ante

8 prędictam confirmationem, vnde est † licita pęnitentia, vt per Io. Paul. vbi supra decis. 54. & 55. ibi, nisi constet de illius irritatione, & ita semper est practicatum, quòd in istis est licita pęnitentia, donec fuerint pręstiti consensus.

Alia nullitas aliquibus Dominis nó placuit, quia non potest ille, qui obtinuit monitorium renunciare viæ, quæ sibi adhuc non competebat. Et quamuis ille procurator Didaci comparuerit; habebat tamen mandatum restrictum ad respondendum cuidam monitorio per A. C. decreto, & super præmissis, &c. Vnde manda

9 tum † seruiebat tantùm ad illam causam ordinariam, non autem ad istam causam executiuã obligationis in forma camerę.

Alijs tamen pluribus Dominis placebat etiã prędicta nullitas, & videbatur eis mandatũ prędictum posse dici sufficiens ex sua generalitate, & ex deductis per informantes Didaci, & ignorantia per Bartholomæum allegata non fuit visa probabilis, cum esset apud acta: & præsertim cum simus in eadem causa, & inter easdem personas, vt per informantes.

Primum tamen caput reuocationis mandati omnibus indifferenter placuit, & maximè quòd Bartholomęus tertius non possit dare de iure tertij.

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE,

Burgensis iuris sepeliendi 4. Maij, 1576.

EPITOME.

Verba regulæ de iure quæsito non tollendo, & eorum significatio intrant isto in casu.

SVMMAE.

1 *Regula, de iure quæsito, quando sit locus?*
2 *Regula, de iure quæsito, præseruat ius quomodolibet quæsitum.*
3 *Verbum, quomodolibet, de quo in regula, de iure quæsito, vbi refertur? & quid importet? num. 4.*
5 *Verba, quibuscunque, & quæcunque, trahuntur ad casus etiam improprios, & abusiuos.*
6 *Principium beneficij secundùm ius auferre odiosum est.*
7 *Præscriptio quamuis dicatur odiosa, & contra ius; vbi tamen est acquisita, dicitur secundùm ius.*
8 *Fauendum esse actibus, per quos redimus ad ius commune, quo pacto intelligatur?*
9 *Sarnen. in regul. de non tollendo iure quæsito. q. 12. declaratur.*
10 *Regula, de non tollendo iure quæsito, est locus etiam in statutis, & priuilegijs, quando tollitur ius quæsitum ex eis, & quare?*
11 *Statuta dãt ius considerabile, & de eis habenda est mẽtio.*

PRAESVPPOSITA.

Stantibus verbis iuramenti Domini Comestabilis. 1
Et testamento, & legato per ipsum relicto monialibus, & per moniales acceptato, 2
Et literis pænitentiariæ, 3
Et quòd ius fuit radicatum in personam capituli. 4
Et resolutione in huiusmodi causa facta, corã R. P. D. Gropperio, quòd esset locus regulæ, de iure quęsito non tollẽdo, contra commissionem, de qua agitur. 5
Et alia sub die 3. Iulij 1574. in qua Domini dixerunt, ius commune magis assistere monialibus. 6
Et alia resolutione sub die 10. Iunij 1575. quòd regula requirit specialem derogationẽ, non obstante scientia Papæ prę iudicij alterius. 7

DVBIVM.

An in casu, de quo agitur, intret regula, de iure quæsito non tollendo?

193. DECISIO, alioqui. L.

1 Resolutum fuit per Dominos intrare † in casu, de quo agitur, regulam, de non tollendo iure quęsito, ad fauorem capituli, etiã quòd ius commune magis assistat monialibus.

2 Mouebantur Domini, quia prędicta regula † præseruat ius quomodolibet quæsitum. Et di-

3 cebant verbum, quomodolibet, † de quo in regula, referendum esse ad verba, ius quęsitum, non autem ad verbum sequens, tollatur. & hũc videri eis rationabiliorem intellectum, & perpendebant vim, & energiam dicti verbi, quo-

4 modolibet, quod † importat ius qualecunque. quantumuis minimum, & cuiuscunque generis directi,

directi, vel indirecti, & etiam impropriè sumpti. glos. in clem. 1. §. in verb. quomodolibet. de stat. monach. & in clem. 2. pariter in verb. quomodolibet. de senten. excom. sicut in simili ver
5 bum, quibuscumque, † siue quęcumque, propter eorum generalitatem trahuntur ad casus etiam improprios, & abusiuos per vulg. doctr. Alciat. in l. mouentium. num. 6. de verb. signif. refert, & plures addit Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. num. 29 cum plur. seq.

Non est autem dubium, quòd ius competēs capitulo, etiam quòd sit quæsitum de iure speciali, dicitur ius aliquo modo quęsitum, ergo & in eo intrat regula.

6 Allegabant etiam Domini videri odiosum † auferri beneficia principum, quę non dicuntur contra ius commune, sed de iure communi. l. 1. ff. de constit. princ. c. decet. de reg. iur. in 6. cum concord. vt in simili de præscriptione dicit Paris. in c. veniens. sub num. 16. in vers. tamen. de
7 præscript. quæ † licet dicatur odiosa, & contra ius; vbi tamen est acquisita, dicitur secundū ius, cuius dictum satis aliquibus Dominis placebat.

Eo maximè, quia dicebant, quòd illa regu-
8 la, † quòd fauemus actibus, per quos redimus ad ius commune, debet intelligi, quando reditur ad ius commune quoad omnes, non autem quoad præiudicium particulare alicuius, iuxta eundem Paris. nu. 10. vers. nā regula. & Apost. ad Abbatē in d. c. veniens. sub nu. 22. in verb. pactum. in fin. apostill.

9 Non obstant tradita † per Sarnen. in reg. de nō tollendo iure quęsito. quęst. 12. Primo. quia nec ipse firmat, sed se remittit ad id, quod super eo Rota sentiret.

Secundo eius rationes non placebant Dominis: nam allegat Curt. Iun. cons. 1. num. 32. & Cassān. cōns. 66. num. 63. qui loquuntur de potestate principis, quando redimus ad ius commune, de qua nos non agimus, nec enim prędicti Doct. in terminis huius regulę, vel de ea loquuntur. Et ita etiam potest responderi Capuaqu. decis. 41. incip. de regula nō tollendo, quę pariter fundatur super dicto Sarnen. & super dictis consilijs Curt. & Cassan. ita etiam ad Gabriel. de iure quęsito. conclus. 1. num. 29. & ad Curt. Iun. cons. 5. num. 29. & ad plura alia ex aduerso deducta. Gozad. cons. 1. num. 35. & cons. 8. nu. 4. quia loquuntur de potestate, non de voluntate, & nihil prorsus dicit de materia istius regulę, de qua sola agitur, Et circa hoc placuerūt responsiones accōmodatæ per informantes capituli, quę videbātur bene applicari.

Et pro confirmatione præsentis resolutionis, & responsione ad prefatum dictū Sarnen. allegabant eundem Sarnen. q. 15. in fin. in ead. reg. vbi refert esse resolutum in Rota, locum es
10 se † prædictę regulæ etiam in statutis, & priuilegijs, quando tollitur ius quæsitum ex eis, etiā quòd esset per Papam amplissimis verbis derogatum; quia regula requirit indiuiduam mentionem &c. & sic etiam vbi redimus ad ius commune.

Placuit etiam decis. Mohed. 82. Item Put. Decis. 32. in 1. in iure considerabili, & maximè in iure radicato, & incorporato. Rom. alleg. per Put. decis. 263. in 2. cōclusum. fuit etiam alleg.
11 decis. eiusdem 233. statutum. vbi ait, statuta † dare ius considerabile, & de eis habendam esse mentionem. Quæ tamen statuta, vt plurimùm sunt contra ius commune, per vulg. & in effectu hæc sententia visa est magis ęqua, & rationabilis.

Placuerunt etiam aliqua alia deducta pro hac parte, ex quibus dicebant satis resultare responsiones ex aduerso deductis, vltra applicatas per capitulum.

Reseruarunt tamen præiudicium monialium ex clausula, sine prędiudicio &c. vt si quid sentiant, audiantur. Non enim intendunt Domini vllo modo eis præiudicari debere per supradicta, si verè doceretur de aliquo prȩiudicio, extra tamen humationem ipsam, cum enim fuerit narrata in literis capituli, satis constat Papam voluisse præiudicare.

Ianuensis spolij bonorum. Veneris 9. Maij. 1578.

EPITOME.

VErba, sine prȩiudicio dotium, nū quid conditionem importent, discutitur.

SVMMA.

1 Conditionem numquid indicant verba illa, sine præiudicio dotium: & num. 2.

194. DECISIO. seu Discursus, alioqui, II.

DOmini erant in varia opinione, circa vim, & effectum illorum verborum, sine præiudicio dotium.

Aliqui

Aliqui enim persistebant in antiqua opinio
1 ne sua, quòd importarent †conditionẽ, & ideo,
quòd non posset dici translata possessio in religionem, nisi purificata dicta conditione, nempe quòd talis possessio esset sine præiudicio dotium. Moti ex sępe allegata decis. 32. Put. lib. 2. & ex alijs in vltima positione deductis. Addentes maximè, quòd camera ipsa apostolica, in quam prius fuit translata ista possessio, eam acceptarit cum istamet qualitate, scilicet sine pręiudicio pędictarum dotium, &c. Vnde, si eandem possessionem postea cessit, & transtulit in religionem, nõ potuit dare nisi ius, quod habebat, & eo modo, quo habebat, & sic cum ista dicta conditione.

Alij Domini sequi magis videbantur decis. 9. de concess. præb. aliàs 39. de restit. spol. in ant. quæ videtur velle totum cõtrarium, quòd dicta verba non importent conditionem verã, & propriam, & suspensiuam, sed tacitam, & quę tacitè inest, & à iure subintelligitur, & quæ in effectu non est de substantia, per ibi dicta. Et licèt alij dicerent istam non esse decisionem, sed quòd potuit esse votum ipsius compilatoris; tamen alij dicebant rationes illas sibi multùm placere, nec aliquid ibi apparere, quòd non potuerit esse decisio, cũ maximè referatur bis inter decisiones impressas in locis prædictis.

Aliqui concordabant has decisiones, quę videtur cõtrariæ, ex distinctione Abb. in c. olim. sub num. 8. vers. vel potest dici. & potissimùm in vers. nec obstat, quòd supradixi. de restir.
2 spol. vbi distinguit †hoc modo. Aut tradens possessionem sub conditione, ipse possidet, & tunc procedit decis. Put. vt non transferatur possessio, nisi cõditione impleta, & ita in casu c. olim. secundùm casum ibi formatũ per Abb. vbi humiliati, & fratres illi præsupponuntur possidere illas possessiones, & oratorium illud, & tradiderant possessionem illi magistro militum sub conditione, si Episcopo, & capitulo placuerit, & ideo ibi, non purificata illa conditione, quòd placuerit episcopo, possessio nõ trãsfertur, sed restat apud ipsosmet antiquos possessores, & hic non est casus noster. Si verò tradens non possideat, tunc possessio licèt sub conditione tradita sit; tamen acquiritur ei, cui traditur, nec tollitur, aut definit esse ob non existentiam conditionis: quia dicitur multum facti habere, & facto tolli. & ita procedit dictum Innoc. in d. cap. olim. num. 5. & Abb. in 2. memb. dictę distinctionis in dicto loco. Er iste videtur casus noster, in quo officiales, qui tradiderũt possessionem, ipsi non possidebant, & sic non intrant termini c. olim. quod præsupponit tradentẽ possessionem possidere. ex diuersis ergo non infertur, iuribus vulg.

Dicebatur etiam, quòd, si Isabetta, vel alij tẽpore captæ possessionis per religionem possedissent, quòd tunc esset inspiciendum earum pręiudicium: & dato præiudicio, proculdubio Domini in hoc videbantur concordes, quòd obstaret conditio illa, sine pręiudicio: nec vlla possessio trãsiuisset in religionem. Sed, cum nulla in casu nostro probetur possessio istarũ mulierum, nullum videtur considerabile earum præiudicium in iudicio possessorio. Vnde nihil videtur obstare, quin intret dicta possessio per dictos Officiales tradita, & tunc bene videtur applicari decis. Bisig. 9. de conces. pręb. & aliud membrum distinctionis Abb. in d. c. olim. pariter sup. alleg. & dictum Innoc. ibi num. 5.

Videbatur quidem sine difficultate, quòd reintegranda esset possessio religionis in istis casibus, in quibus erat tradita simpliciter possessio, & sine clausula illa, sine præiudicio, &c. Et prędicta fuerunt deducta per modum excitationis in gratiam partium, & discursus, non autem decisionis: quia Domini super prædicta difficultate, ac penè contrarietate decisionum pleniùs sibi satisfacere, & ei occurrere cupiebant. Igitur voluerunt differri ad primam, & omnes viderent, vt haberetur resolutio: interim pars cogitaret, & diligenter informaret super prædictis.

Ianuensis spolij bonorum. Lunæ 12. Maij 1578.

EPITOME.

POssessione tradita per iudicem cũ clausula, sine pręiudicio dotium, tacitè inducitur conditio, data autem à parte non item.

SVMMAE.

1 *Conditio quando inducatur ex possessione tradita, vel à iudice, vel à parte cum clausula, sine præiudicio dotium?*
2 *Iudex sicut non potest aliquem non citare, ita non præsumitur velle aliquem priuare sua possessione.*
3 *Putei decis. 32. lib. 2. declaratur.*
4 *Tertius potest impedire executionem rei iudicatæ, quando possessio est vacans, secus autem, quando est plena.*

195. DECISIO. alioqui. III.

TVm in præsenti, tũ per aliàs deducta in pręcedẽtibus positionibus huius causę, & potissimùm

tissimũ ex decis.9. Bisig.de conceff.præb.alias 39.de restit.spol.in antiquio. & vltra respõsiones datas in vltima præcedenti positione ad decis. 32. Put.lib. 2.aliqui ex Dominis credebant posse applicari talem distinctionem,nẽpe.

An possessio tradatur cum illa clausula sine prę̨iudicio à iudice ipso,an à parte,quia si à iu-
1 dice † verè inest tacitè dicta clausula: quia iu-
2 dex, † sicut non potest quem non citare, ita nõ prę̨sumitur velle aliquem priuare sua possessione,vt bene declarat Bald.in l. 2.num. 14.vbi in rem actio,& Socin.cons. 18.num. 19.lib. 1. Quando verò traditur a parte possessio,ista cõditio non potest subintelligi: quia pars sibi prę̨iudicaret, & propterea, cum non subintelligatur tacitè illa conditio, expressio illius suspendit,& in primo casu procedere fortè posset de-
3 cis.Bisign.9. de conceff. præben. decisio † Put. 32. autem loquitur, quando à parte traditur, vel quando pars cõsentit. Quòd apparet, quia prior ibi protestatus fuit,quòd traderetur sine suo p̃iudicio, & sic consentiebat traditioni,dũmodo illa fieret sine suo prę̨iudicio. Vnde ista conditio tacitè non inerat,& propterea expressa potest operari hunc effectum.

Dicebatur præterea, quòd, si in quæstione nostra non cõsistat,quòd istę mulieres possiderent, videri, quòd satis sit purificata conditio: quia intelligebant illa verba sub conditione, nempe si ex traditione possessionis non inferatur prę̨iudicium. Sed,cum ipsæ mulieres non possiderent, ex traditione facta religioni, nullum eis infertur prę̨iudicium: quia,cum possessio non esset vacans,non dicitur agi de prę̨iudicio; secus si esset vacans. Et in simili dicitur de
4 tertio, † qui potest impedire executionem rei iudicatę̨,quando possessio est vacans,quia agitur de suo prę̨iudicio,quia difficiliùs recuperatur. Sed, quando erat plena, non dicitur agi de prę̨iudicio. latè Couar.pract.quę̨st.ca. 16. sub num. 3. vers. secundus casus,nisi fortè ratione durioris aduersarij,quę̨ militat,quando cœpisset agere ante latam sententiam,vt per Couar. in num.antecedenti.

Si enim mulieres fuissent in possessione, tũc ageretur de earum præiudicio in immissione, quia ipsæ spoliarentur,sed quando ipsæ nõ sunt in possessione,immissio sibi nõ præiudicat,quia ius, quod habenr in petitorio, ex hoc non læditur.

F I N I S.

INDEX EPITOMATVM Decis. R. P. D. Cæsaris de Grassis.

Vt quis confestim de omnibus in hoc volumine contentis informari valeat.

a Decre-

Interesse

P

R

Sala-

S

T

FINIS.

INDEX SVMMARVM
Decisionum R. P.D.Cæsaris de Grassis.

B

C

D

Distri-

Emphi-

/

Facultati

F

G

H

I

M

Manute-

N

P

Præsen-

Q

R

Regul.

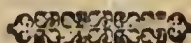
Sepul-

T

Testis

V

FINIS.

ERRATA LITERARVM ALIQVOT SI IMPRESSORI, Pie Lector, condonabis, quę sensum abstrahere possent, in his decisionibus R. P. D. Cæsaris de Grassis facilè, ex consequentibus percipies.

Pag. 5. col. 2. num. 4. summarij ibi finitur pro. dic, finitur per. pag. 12. cum seq. dum oumerantur. decis. 9. 10. & 11. dic, 10. 11. & 12. pag. 16. col. 2. deci. 15. lin. 6. ibi Romæ. dic, l. qui Romę. pag. 36. col. 2. lin. 14. ibi quia dicebant domini. dic, sed dicebant Domini. pag. 39. decis. 37. Paduana decimarum. Animaduerte, nam arbitror hanc decisionem ab alio extensam fuisse, quamuis eam conformem reperiam annotationi factæ per Auctorē dicta die, & partium informationibus veram Auctoris decisionem in hac causa comperies infra. pag. 112. decis. 114. licèt dici possit hanc decis. 37. ab alio extensam fuisse ante impetrationem commissionis ab Episcopo factam, secundam verò & sic d. decis. 104. post commissionis iam relatæ impetrationem. pag. 76. col. 2. in final lin. epitom. ibi. 1495. dic. 1555. pag. 83. col. 2. lin. 7. post. oum. 8. ibi diminuendum de fide. dic, diminuendum ei esse de fide per. pag. 85. col. 2. in fin. ibi 21. Iunij. 1575. die. 22. Iunij. pag. 86. col. 2. lin. 6. ibi primo exceptiones. dic, primo quia exceptiones. pa. 87. col. 2. lin. 4. post num. 18. ibi tempus dictum. dic, tempus fuit dictum. pag. ea. col. ea. in lin. consequente ibi, & sic capiantur. dic, si capiantur. pag. 96. col. 2. lin. 3. post principium. decis. 89. ibi. dic. 18. may, adde coram R. P. D. Seraphino, & est decis. eius primi libri 164. incip. fuit resolutum statutum. nam Auctor in decis. præcedenti eam nō plenè extēdit, prout legitur in eius prima decis. manuscripta. pag. 100. col. 1. lin. 10. ibi. 23. martij. 1574. dic, 23. martij. 1575. ibid. lin. 3 post d. num. 4. ibi nonj supersedendum. dic, nno sit supersedendum. pag. 101. col. 2. li. 6. & 7. post. nu. 10. ibi supersederi solos. dic supersederi per solos. pag. 102. col. 1. ante epit. ibi. 4. Iunij. 1546. dic, 4. Iunij. 1576. pag. 105. col. 2. decis. 98. lin. 2. ibi quòd sit locus. dic, quòd si sit locus. Ibidem in lin. 8. ibi vel alios &c. lege, vel aliter sit locus executioni, exequatur simpliciter. pag. 108. col. 2. lin. 2. ante. num. 11. ibi possessionis retinendæ. dic, possessorium retinendæ. Ibidem lin. 8. post dictum. num. 13. ibi & interea. dic, & iterum. pag. 111. col. 1. lin. 2. ibi non intentabatur. lege, nam intentabatur. Ibidem. lin. 5. post dictum. num. 2. ibi citatio circunducta. dic, citatio dicatur circunducta. ibid. lin. 1. post. num. 5. ibi suo possessorio. lege, solo possessorio. pag. 115. col. 1. lin. 4. ibi infradicentibus. lege, infradicendis. pag. 121. col. 2. lin. 4. & 5. post. oum. 7. ibi an dictum, patui refurre, hæc omnia sunt delenda vt superflua. pag. 127. col. 2. lin. 4. post. num. 12. ibi, prima specie. dic, prima facie. pag. 130. col. 2. decis. 121. lin. 6. & 7. ibi complectitur etiā. dic, complectuntur etiam. pag. 133. col. 1. lin. 17. post. num. 9. ibi videtur etiam. dic, videtur tenere etiam. pag. ead. col. 2. lin. 6. epitom. ibi vacet ab, dic, vacet ab. pag. 137. col. 2. lin. 5. post. num. 2. ibi statur enim. dic, stat enim. pag. 145. col. 1. decis. 135. lin. 9. ibi an de rebus. lege, ac de rebus. pag. 146. col. 2. lin. 4. post. num. 18. ibi fecerit oblatum. lege, fuerit oblatum. ibique lin. seq. ibi & si plus. lege, & sic plus. pag. ea. col. ea. lin. 16. post. num. 19. ibi velle cōtrarium. lege, velle contrarium. pag. 156. col. 1. decis. 143. lin. 6. ibi verba enunciatiua. lege, per verba enunciatiua. pag. 168. col. 2. lin. 5. ibi sed propterea. lege, sed non propterea. pag. 170. col. 1. decis. 151. num. 1. ibi firmant. lege, firmarunt. ibid. lin. 2. post. num. 2. ibi si non indiuiduo. dic, si non indiuiduo. pag. ead. decis. 151. ibi decisio alioqui prima. dic, decisio, siue discursus, alioqui prima. pag. 200. col. 1. decis. 171. lin. 2. ibi modum rocandi. lege, modum vocandi. Ibid. lin. 4. ibi vocationis. lege, vacationis. pag. 208. col. 2. lin. 9. ibi aliasuè in specie. lege, prout alias in specie. pag. 210. col. 1. nu. 12 ibi ipse det. lege, ipsi dent. p. 212. col. 1. li. 11. ibi vn. dic, vnde. pag. 213. col. 1. lin. 2. ante. oum. 2. ibi an ea. lege, an ex ea. pag. 214. col 2 lin. 1 ante. num. 7 ibi Quoad. lege, quòd. pag. 215. col. 1. lin. 19. ibi musculi. lege, masculi. pag. 218. col. 2. in epitom. ibi infrascripta non probantur. lege, infrascripta probantur, & non probantur respectiuè. pag. 219. decis. 184. col. 1. lin. 1. ante. num. 3. ibi fortè iudicia. lege, fortè indicia. pag. 231. col. 2. lin. 2. ibi consistat. lege, constat.

REGESTVM.

✠ ✠✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z, Aa Bb Cc Dd Ee Ff a b c d.

Omnes sunt duerniones præter d, quæ est ternio.

ROMAE, Apud Paulum Bladum Impressorem Cameralem.
M. D. LXXXX.